

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εσωτερικών

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & Τ.Α.
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.

Ενιαίο Κείμενο Εγκυκλίων **2018 - 2020**

Επιχειρώντας μια ανασκόπηση της δράσης της υπηρεσίας μας κατά τα προηγούμενα έτη, στην οποία αναμφίβολα συμμετείχατε ως αρωγοί και συνεργάτες - είτε καταθέτοντας καίριες προτάσεις και παρατηρήσεις σε ζητήματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων μας είτε μεταφέροντάς μας την καθημερινή σας εμπειρία-, το παρόν «Ενιαίο Κείμενο Εγκυκλίων 2018-2020» εκδίδεται ως ένδειξη της εκ μέρους μας προσήλωσης στον από κοινού μας στόχο για μια αποδοτική και λειτουργική δημόσια διοίκηση.

Εκτιμούμε ότι η παράθεση σε ένα ενιαίο κείμενο όλων των εγκυκλίων και διευκρινιστικών οδηγιών, οι οποίες εκδόθηκαν κατά τα έτη 2018-2020, θα αποτελέσει όχι μόνο ένα σημαντικό εργαλείο σε θέματα που άπτονται του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας της τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά θα συμβάλλει στην αρτιότερη λειτουργία της διοίκησης, καθώς παρέχεται μία ολοκληρωμένη - κατά λόγο αρμοδιότητας- προσέγγιση της οργάνωσης και διοίκησης της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Ευελπιστώντας ότι το εγχείρημά μας θα τύχει θετικής ανταπόκρισης, σας ευχαριστούμε για άλλη μία φορά τόσο για τη συνεισφορά σας όσο και για τη συνεργασία σας.

**Η Γενική Διευθύντρια
κ.α.α.**

Μαρία Μωϋσίδου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

α/α	Έτος	Αριθμός εγκυκλίου	ΑΔΑ	Θέμα
1	2018	4/ α.π. 349/ 1.2.2018	6Υ1Π465ΧΘ7-ΘΩΔ	Ισχύς των αποφάσεων ορισμού αντιδημάρχων στην περίπτωση εκλογής νέου δημάρχου (άρθρο 60 του ν. 3852/ 2010)
2		6/ α.π. 1147/ 8.2.2018	Ψ1ΡΔ465ΧΘ7-ΕΙ1	Αποδοχή αίτησης παραίτησης από το αξίωμα του Προέδρου Δημοτικού Συμβουλίου (άρθρο 64 παρ. 7 του ν.3852/2010)
3		8/ α.π. 1674/ 21.2.2018	ΨΠΛΕ465ΧΘ7-35Ω	Συνεδρίαση δημοτικού συμβουλίου με συμμετοχή προέδρου δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ή εκπροσώπου τοπικής κοινότητας.
4		13641/ 23.4.2018	6Λ8Β465ΧΘ7-Β5Λ	Ενημέρωση για αποδοχή από τον Υπουργό Εσωτερικών της αριθμ. 226/2017 Γνωμοδότησης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους
5		12/ α.π. 14016/ 24.4.2018	66ΒΑ465ΧΘ7-8ΤΔ	Διευκρινίσεις επί της διαδικασίας έκδοσης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας δημοτικών παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών μέχρι την 31 ^η Ιουλίου 2018
6		13/ α.π. 14632/ 24.4.2018	7ΖΩΗ465ΧΘ7-Ι9Σ	Διαδικασία έκτισης της πειθαρχικής ποινής της αργίας και της έκπτωσης (άρθρο 234, παρ. 6 του ν. 3852/ 2010)
7		23/ α.π. 33771/ 5.7.2018	73ΟΝ465ΧΘ7-7ΚΙ	Ανεξαρτητοποίηση - διαγραφή μελών δημοτικών παρατάξεων
8		27/ α.π. 42203/ 13.8.2018	6ΖΝ1465ΧΘ7-Δ51	Έλεγχος νομιμότητας πράξεων των ΟΤΑ α' και β' βαθμού και των νομικών τους προσώπων, Πειθαρχική και Αστική ευθύνη αιρετών, Επιβολή διοικητικών μέτρων μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, (άρθρο 238 του ν.3852/2010 (Α' 87), όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 131 του ν.4555/2018 (Α'133) (Πρόγραμμα "ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι")

9		43885/ 27.8.2018	ΨNHI465XΘ7-N10	Προκήρυξη- πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος (1ΕΟ/2018) για την υποβολή υποψηφιοτήτων πλήρωσης θέσεων Εποπτών ΟΤΑ, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 216 παρ. 7 του Ν. 3852/2010, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
10		58567/ 22.10.2018	ΩΞ80465XΘ7-Σ6Ψ	Σύσταση και συγκρότηση της Μόνιμης Επιτροπής Ελέγχου Αρμοδιοτήτων Τοπικής Αυτοδιοίκησης
11	2019	12/ α.π. 24344/03.04.2019	65ΦΔ465XΘ7-5ΟΕ	Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 12 για τη διενέργεια των εκλογών της 26ης Μαΐου 2019 για την ανάδειξη ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ
12		23/ α.π. 30854/22.04.2019	6ΠΑΦ465XΘ7-X22	Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 23 για τη διενέργεια των εκλογών της 26ης Μαΐου 2019 για την ανάδειξη ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΤΟΥΣ ΥΠΟ ΣΥΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΥΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 154 ΤΟΥ Ν.4600/2019 (Α' 43)
13		31488/ 24.4.2019	6Η89465XΘ7-KY1	Δημοτικές εκλογές 2019
14		82/ α.π. 59633/20.08.2019	ΨΨ3Ψ465XΘ7-5ΑΜ	Ορισμός Αντιδημάρχων
15		83/ α.π. 59634/20.8.2019	Ψ2Η5465XΘ7-MNB	Οργάνωση και Λειτουργία των συνιστώμενων δήμων του άρθρου 154 του Ν.4600/2019 (Α'43)
16		87/ α.π. 59646/20.8.2019	9ΥΥΟ465XΘ7-ΛΚΑ	Εκλογή μελών των προεδρείων στα νέα δημοτικά συμβούλια
17		88/ α.π. 59846/21.08.2019	611Ξ465XΘ7-ΝΛ4	Λειτουργία Κοινοτήτων
18		89/ α.π. 59847/21.8.2019	6ΨΕΡ465XΘ7-ΟΒΓ	Ορκωμοσία Αιρετών Δήμων & Κοινοτήτων
19		90/ α.π. 59849/21.08.2019	ΨΞ23465XΘ7-ΙΟ8	Διαδικασία Συγκρότησης και Εκλογής των μελών της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής
20		91/ α.π. 59851/21.8.2019	69ΒΖ465XΘ7-Λ65	Λειτουργία δημοτικών παρατάξεων
21		93/ α.π. 60173/ 23.8.2019	ΩΓ88465XΘ7-ΘΙΡ	Ενημέρωση για την εγκατάσταση των νέων αρχών στους Δήμους
22	2020	1/ α.π. 661/7.1.2020	Ω82Μ46ΜΤΛ6-ΩΤ2	Συμπαράστατης του δημότη και της Επιχείρησης (άρθρο 77 του ν. 3852/2010)
23		8177/ 4.2.2020	6Ψ8Η46ΜΤΛ6-Σ53	Αποσαφήνιση της έννοιας του έτους για τη λήψη ειδικής άδειας των αιρετών
24		6/ α.π. 8257/ 3.2.2020	ΩΞ6246ΜΤΛ6-ΡΩΑ	Ονομασία ή μετονομασία οδών, πλατειών ή συνοικιών

25		40/ α.π. 20930/31.03.2020	6ΩΠΥ46ΜΤΛ6-50Ψ	Ενημέρωση για την εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου αντιμετώπισης του κορωνοϊού COVID-19, αναφορικά με την οργάνωση και λειτουργία των δήμων
26		48/ α.π. 22119/ 7.4.2020	9ΚΒΖ46ΜΤΛ6-ΕΞΦ	Ορισμός Αντιδημάρχων
27		67/ α.π. 23624/14.4.2020	ΩΒΗΒ46ΜΤΛ6-8Ω0	Συμβουλευτικά Όργανα Δήμων
28		28202/ 8.5.2020	ΨΥ6Υ46ΜΤΛ6-ΧΩ0	Προθεσμία άσκησης και εξέτασης διοικητικής προσφυγής κατά των πράξεων της αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με το άρθρο τριακοστό όγδοο της από 20 Μαρτίου 2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ)
29		163/ α.π. 33282/ 29.5.2020	Ψ3ΧΝ46ΜΤΛ6-ΑΨ7	Ενημέρωση αναφορικά με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων των συλλογικών οργάνων των δήμων
30		60249/ 22.9.2020		Συνεδριάσεις δημοτικού συμβουλίου και λοιπών συλλογικών οργάνων των δήμων κατά το διάστημα εφαρμογής των μέτρων για τον περιορισμό της διασποράς του κορωνοϊού.
31		423/ α.π. 77221/ 13.11.2020	ΩΥΣΚ46ΜΤΛ6-ΝΒΔ	Προσδιορισμός νέου χρόνου έναρξης άσκησης μεταβιβαζόμενων αρμοδιοτήτων στους διοικητικά υποστηριζόμενους δήμους και λήξης της διοικητικής υποστήριξης - Υπηρεσίες Δόμησης δήμων
32		426/ α.π. 77233/ 13.11.2020	6ΩΚΛ46ΜΤΛ6-ΥΔ4	Ενημέρωση για την οργάνωση και λειτουργία των δήμων κατά το διάστημα εφαρμογής των μέτρων για τον περιορισμό της διάδοσης της πανδημίας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ &
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ

Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 27
Ταχ. Κώδικας: 10183, Αθήνα
Πληροφορίες: Π. Γεωργακοπούλου
Τηλέφωνο : 2131364337
Fax : 2131364359
E-mail : p.georgakopoulou@ypes.gr

Αθήνα, 01.02.2018

Αρ. Πρωτ.: 349

ΠΡΟΣ : Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας

Διευθύνσεις Διοίκησης
(Διευθύνσεις Εσωτερικών, Διοικητικού-
Οικονομικού Βορείου Αιγαίου και Νοτίου
Αιγαίου, για την Αποκεντρωμένη Διοίκηση
Αιγαίου)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ: 4

ΘΕΜΑ: Ισχύς των αποφάσεων ορισμού αντιδημάρχων στην περίπτωση εκλογής νέου δημάρχου (άρθρο 60 του ν. 3852/ 2010)

I. Ερώτημα

Στην υπηρεσία μας τέθηκε το ερώτημα εάν μετά την εκλογή νέου Δημάρχου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 60 του ν. 3852/2010, παραμένουν σε ισχύ, μέχρι τη λήξη του χρόνου ισχύος τους, οι αποφάσεις ορισμού αντιδημάρχων από τον απελθόντα Δήμαρχο ή αν αυτές παύουν να ισχύουν από την ημέρα εκλογής νέου Δημάρχου.

II. Εφαρμοστέες Διατάξεις

α. Σύμφωνα με το άρθρο 58 του ν. 3852/2010 «ο δήμαρχος προασπίζει τα τοπικά συμφέροντα, κατευθύνει τις δράσεις του δήμου για την υλοποίηση του σχεδίου ανάπτυξης, διασφαλίζει την ενότητα της τοπικής κοινωνίας και ασκεί τα καθήκοντα του με γνώμονα τις Αρχές της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας. Ειδικότερα, ο δήμαρχος:

α) Εκπροσωπεί το δήμο στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή.

β) Εκτελεί τις αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου, της οικονομικής και της επιτροπής ποιότητας ζωής. Η μη εκτέλεση των αποφάσεων αυτών συνιστά σοβαρή πειθαρχική παράβαση καθήκοντος.

γ) Ορίζει τους αντιδημάρχους, συγκαλεί και προεδρεύει της εκτελεστικής επιτροπής και συντονίζει την υλοποίηση των αποφάσεών της.

δ) Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών του δήμου. ...»

β. Περαιτέρω το άρθρο 59 του Ν. 3852/2010 ορίζει μεταξύ άλλων:

«Τον δήμαρχο επικουρούν οι αντιδήμαρχοι. Αντιδήμαρχοι είναι οι σύμβουλοι της πλειοψηφίας που ορίζει ο δήμαρχος και στους οποίους μεταβιβάζει την άσκηση αρμοδιοτήτων καθ' ύλην και κατά τόπο...»(παρ.1). «Η θητεία των αντιδημάρχων δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δυόμισι ετών. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους δεν μπορούν να εκλεγούν μέλη του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου. Η ανάκληση αντιδημάρχου πριν τη λήξη της θητείας του είναι δυνατή με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημάρχου» (παρ. 5). « Η απόφαση του δημάρχου με την οποία ορίζονται οι Αντιδήμαρχοι και τους μεταβιβάζονται αρμοδιότητες κατά την παράγραφο 1 του παρόντος δημοσιεύεται σε μία τουλάχιστον ημερήσια εφημερίδα και, αν δεν υπάρχει ημερήσια,

σε μια εβδομαδιαία εφημερίδα της πρωτεύουσας του νομού και αναρτάται και στην ιστοσελίδα του δήμου» (παρ. 6).

γ. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 62, παρ. 1 και 2 του ν. 3852/2010 «σε όλους τους δήμους που έχουν περισσότερους από έναν αντιδήμαρχο συνιστάται εκτελεστική επιτροπή στην οποία μετέχουν ο δήμαρχος και οι αντιδήμαρχοι. Η εκτελεστική επιτροπή είναι συλλογικό συντονιστικό και εκτελεστικό όργανο του δήμου και παρακολουθεί την εφαρμογή της δημοτικής πολιτικής σε όλους τους τομείς καθώς και την εφαρμογή του επιχειρησιακού σχεδίου του δήμου, του μεσοχρόνιου, ετήσιου και πενταετούς προγράμματος δράσης. Πρόεδρος της εκτελεστικής επιτροπής είναι ο δήμαρχος.

δ. Ακολουθως, σύμφωνα με το άρθρο 207, παρ. 1 του ν.3852/2010, «στη δημοτική κοινότητα που εκτείνεται στην εδαφική περιφέρεια ενός νησιού ο δήμαρχος ορίζει αντιδήμαρχο σύμβουλο της πλειοψηφίας, ο οποίος έχει εκλεγεί στην εκλογική περιφέρεια όπου ανήκει η νησιωτική δημοτική κοινότητα και σε περίπτωση που δεν υπάρχει στην πλησιέστερη εκλογική περιφέρεια. Ο αντιδήμαρχος της παρούσας παραγράφου είναι αρμόδιος: α)β)γ)δ)».

ε. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 89 του Ν. 3463/2006 (ΚΔΚ), «όταν ο δήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται τα καθήκοντά του ασκεί ο αντιδήμαρχος που ορίζεται από αυτόν. Με την απόφαση ορισμού αντιδημάρχων ορίζεται και ο αντιδήμαρχος που αναπληρώνει το δήμαρχο» (παρ.1), ενώ «αν ο δήμαρχος τεθεί σε αργία, τα καθήκοντά του ασκεί αντιδήμαρχος, ο οποίος ορίζεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου...»(παρ.2). Τέλος, «αν αυτός που έχει εκλεγεί δήμαρχος παραιτηθεί, εκπέσει, αποβιώσει ή η θέση του μείνει κενή, τα καθήκοντά του δημάρχου εκτελεί, ώσπου να εκλεγεί νέος δήμαρχος, ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και σε περίπτωση ισοψηφίας εκείνος που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι του επιτυχόντος συνδυασμού, τακτικοί ή αναπληρωματικοί, τα καθήκοντα του δημάρχου εκτελεί ο σύμβουλος του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι του πρώτου επιλαχόντος συνδυασμού, καλούνται να ασκήσουν τα καθήκοντα του δημάρχου σύμβουλοι από τους λοιπούς συνδυασμούς με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί από το αρμόδιο δικαστήριο. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι ούτε των επιλαχόντων συνδυασμών ή έχει δηλωθεί μόνο ένας συνδυασμός, τα καθήκοντα του δημάρχου εκτελεί ένας υπάλληλος του Δήμου ή ένας δημόσιος υπάλληλος, που ορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Ο υπάλληλος αυτός ασκεί τις αρμοδιότητες του δημάρχου μόνο για να διεκπεραιώνει τρέχουσες υπηρεσιακές υποθέσεις και να αντιμετωπίζει κατεπείγοντα θέματα...(παρ. 4 και 5).

στ. Τέλος, το άρθρο 60, παρ.1 του ν. 3852/010 («Εκλογή νέου δημάρχου») ορίζει μεταξύ άλλων ότι, «αν η θέση του δημάρχου μείνει κενή για οποιονδήποτε λόγο, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών αφότου κενώθηκε η θέση, οι σύμβουλοι του επιτυχόντος συνδυασμού συνέρχονται σε ειδική συνεδρίαση, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του συνδυασμού αυτού, που έχει εκλεγεί με τους περισσότερους σταυρούς προτιμήσεως και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος, κατά σειρά, στην απόφαση του δικαστηρίου και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των συμβούλων του συνδυασμού, έναν από αυτούς, ως δήμαρχο».

III. Τρόπος εφαρμογής των διατάξεων

Κατά την εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων, ερμηνευομένων αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, συνάγονται τα ακόλουθα:

Ο Δήμαρχος είναι ο επικεφαλής της Δημοτικής Αρχής και της πλειοψηφούσας δημοτικής παράταξης. Όπως, δε, αναφέρεται στην σχετική αιτιολογική έκθεση του ν. 3852/2010, ο ρόλος του είναι επιτελικός καθώς δίνει κατευθύνσεις για την δράση των δημοτικών υπηρεσιών στις οποίες προΐσταται και υλοποιεί το πρόγραμμα της δημοτικής αρχής. Επιπλέον είναι επικεφαλής ενός συλλογικού οργάνου, της Εκτελεστικής Επιτροπής, η οποία συναποτελείται από τον ίδιο και τους

αντιδημάρχους, και η οποία παρακολουθεί την εφαρμογή της δημοτικής πολιτικής σε όλους τους τομείς καθώς και την εφαρμογή του επιχειρησιακού σχεδίου του δήμου.

Τον Δήμαρχο συνεπικουρούν οι αντιδήμαρχοι στον οποίο ο Δήμαρχος μπορεί να μεταβιβάζει μέρος των αρμοδιοτήτων του, καθ' ύλην και κατά τόπο. Τις καθ' ύλην και κατά τόπον μεταβιβαζόμενες αρμοδιότητες τις προσδιορίζει ο Δήμαρχος με την απόφαση ορισμού των αντιδημάρχων όπου ρητά ένας αντιδήμαρχος κατανομάζεται ως αποδέκτης της συγκεκριμένης αρμοδιότητας. Ακόμη, ωστόσο, και στην περίπτωση που οι αρμοδιότητες του αντιδημάρχου ορίζονται από τον νόμο (άρθρο 207 ν. 3852/2010) εναπόκειται στον Δήμαρχο η επιλογή του προσώπου που θα τις ασκήσει. Ο αριθμός των αντιδημάρχων, εξάλλου, στους οποίους ο Δήμαρχος μπορεί να μεταβιβάζει μέρος των αρμοδιοτήτων ορίζεται από τον νόμο μόνο κατά ανώτατο αριθμό.

Ακριβώς επειδή ο Δήμαρχος δεν είναι απλά ένα μονοπρόσωπο όργανο, αλλά έχει κυρίαρχο ρόλο, λειτουργικά και πολιτικά, στο σύστημα διακυβέρνησης του δήμου, υπάρχει ρητή πρόβλεψη αναπλήρωσης του, τόσο σε περίπτωση βραχυχρόνιας απουσίας ή κωλύματός του, όσο και σε περίπτωση κένωσης της θέσης του. Έτσι, σε περίπτωση προσωρινής αποχής από τα καθήκοντά του, όταν απουσιάζει ή κωλύεται, τα καθήκοντα του Δημάρχου ασκεί αντιδήμαρχος που ορίζεται από αυτόν, ενώ σε περίπτωση κένωσης της θέσης, λόγω παραίτησης, έκπτωσης, θανάτου ή από οποιαδήποτε άλλη αιτία, προβλέπεται διαδικασία εκλογής νέου δημάρχου μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών.

Αξιοσημείωτο είναι, ότι μέχρι την εκλογή νέου Δημάρχου, τα καθήκοντά του δεν ασκούνται από αντιδήμαρχο, **καθώς ο ρόλος του αντιδημάρχου είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με αυτόν του Δημάρχου και υφίσταται μόνο όταν υφίσταται ο Δήμαρχος.** Έτσι ο νομοθέτης απαριθμεί εξαντλητικά μια σειρά από πρόσωπα που δύναται να ασκήσουν καθήκοντά Δημάρχου μέχρι την πλήρωση της θέσης του, προβλέποντας ότι αυτά ασκούνται κατά προτεραιότητα από τον πρώτο σε σταυρούς προτίμηση σύμβουλο του επιτυχόντος συνδυασμού αλλά εν συνεχεία δύναται να ασκηθούν από τους άλλους δημοτικούς συμβούλους του επιτυχόντος ή των επιλαχόντων συνδυασμών, με τη σειρά της εκλογικής δύναμης του συνδυασμού και τον αριθμό ψήφων που έχουν λάβει. Ελλείψει δημοτικού συμβούλου που να δύναται και να δέχεται να αναλάβει την προσωρινή άσκηση καθηκόντων δημάρχου, ο νομοθέτης ορίζει ότι αυτά ασκούνται από υπάλληλο του δήμου ή από άλλον δημόσιο υπάλληλο.

Περαιτέρω, ο δήμαρχος, όπως και οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας και οι εκπρόσωποι της τοπικής κοινότητας εκλέγεται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία (άρθρο 9, παρ. 1 του ν. 3852/2010) για θητεία πέντε (5) ετών. Σε περίπτωση κένωσης της θέσης του Δημάρχου κατά τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου, δεν υπάρχει πρόβλεψη διεξαγωγής αναπληρωματικής εκλογής, όπως συμβαίνει σε άλλες περιπτώσεις κένωσης θέσης αιρετών (άρθρο 55, παρ. 5 του ν. 3852/2010), αλλά ορίζεται ότι ο νέος Δήμαρχος εκλέγεται έμμεσα, από τους συμβούλους της πλειοψηφούσας παράταξης. **Σε καμία ωστόσο περίπτωση δεν προκύπτει ότι ο έμμεσα εκλεγόμενος Δήμαρχος διαφοροποιείται από τον άμεσα εκλεγμένο Δήμαρχο ο οποίος χαίρει λαϊκής νομιμοποίησης και ο οποίος εγκαθίσταται στην αρχή της δημοτικής περιόδου, είτε στερούμενος τον επιτελικό του ρόλο είτε διαφοροποιούμενος από αυτόν (τον άμεσα εκλεγμένο) κατά την άσκηση των καθηκόντων του καθ' οιονδήποτε τρόπο.**

Σε ότι αφορά, επομένως, τη δυνατότητα του νέου Δημάρχου να ορίσει αντιδημάρχους, ενδεχόμενη υιοθέτηση της άποψης ότι αυτός δεσμεύεται από την απόφαση ορισμού αντιδημάρχων του προηγούμενου Δημάρχου εφόσον δεν έχει ανακληθεί με αιτιολογημένη απόφαση, θα οδηγούσε σε αποδυνάμωση του ρόλου του, στερώντας του τη δυνατότητα να επιλέξει τα πρόσωπα στα οποία θα μεταβιβάσει τις αρμοδιότητες που του έχει απονείμει ο νόμος, και μαζί με τα οποία, συγκροτούν ένα συλλογικό όργανο του οποίου είναι πρόεδρος, την εκτελεστική επιτροπή, η οποία συντονίζει την υλοποίηση το προγράμματος της δημοτικής αρχής.

IV. Απάντηση

Ο νεοκλεγείς, επομένως, βάσει του άρθρου 60 του ν. 3852/2010, Δήμαρχος, ακριβώς όπως και ο Δήμαρχος ο οποίος εγκαθίσταται στην αρχή της δημοτικής περιόδου, ευθύς μόλις αναλάβει τα καθήκοντα του θα ορίσει εκ νέου τα πρόσωπα (Αντιδημάρχους) στα οποία θα μεταβιβάσει μέρος των αρμοδιοτήτων του καθώς και αυτόν που θα τον αναπληρώνει σε περίπτωση απουσίας του.

Ο Γενικός Γραμματέας

Κώστας Πουλάκης

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
2. Γενική Διευθύντρια Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης
3. Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης
(Τμήμα Οργάνωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' Βαθμού)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ &
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α΄ ΒΑΘΜΟΥ
Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 27
Ταχ. Κώδικας: 10183, Αθήνα
Πληροφορίες: Δέσποινα Νάσαινα
Τηλέφωνο : 2131364378
Fax : 2131364359
E-mail : d.nasaina@ypes.gr

ΑΔΑ: Ψ1ΡΔ465ΧΘ7-ΕΙ1

Αθήνα, 8 Φεβρουαρίου 2018
Αρ. Πρωτ.: 1147

ΠΡΟΣ : Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας
Διευθύνσεις Διοίκησης
(Διευθύνσεις Εσωτερικών, Διοικητικού-Οικονομικού Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου, για την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ: 6

ΘΕΜΑ: Αποδοχή αίτησης παραίτησης από το αξίωμα του Προέδρου Δημοτικού Συμβουλίου (άρθρο 64 παρ. 7 του ν.3852/2010)

I. Ερώτημα:

Στην υπηρεσία μας τέθηκε ερώτημα σχετικά με την άρση αδιεξόδου σε περίπτωση που η παραίτηση Προέδρου Δημοτικού Συμβουλίου από το αξίωμά του δεν έγινε αποδεκτή με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου και ο Πρόεδρος εμμένει στην παραίτησή του.

II. Εφαρμοστέες διατάξεις

Σύμφωνα με τις παραγράφους 1, 3 και 4 του άρθρου 54 του ν.3852/2010: «1. **Η παραίτηση του δημάρχου** υποβάλλεται εγγράφως στον Γενικό Γραμματέα (νυν Συντονιστή) της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και **γίνεται οριστική, αφότου** ο Γενικός Γραμματέας (νυν Συντονιστής) της Αποκεντρωμένης Διοίκησης την **αποδεχθεί ή μετά την παρέλευση ενός μηνός** από την κατάθεση της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο». «3. **Η παραίτηση των δημοτικών συμβούλων**, των συμβούλων των δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων και των εκπροσώπων των τοπικών κοινοτήτων υποβάλλεται εγγράφως στον οικείο δήμαρχο και **γίνεται οριστική, αφότου** ο δήμαρχος την **αποδεχθεί ή μετά την παρέλευση ενός μηνός** από την κατάθεση της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο. «4. **Σε κάθε άλλη περίπτωση η παραίτηση των αιρετών των δήμων από τις θέσεις που κατέχουν**, ως εκ της ιδιότητάς τους, **υποβάλλεται γραπτώς στα όργανα, τα οποία τους εξέλεξαν ή τους διόρισαν**. Η εκλογή ή ο ορισμός αντικαταστατών τους γίνεται για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα της περιόδου, κατά την οποία οι παραιτηθέντες ασκούσαν καθήκοντα. **Η παραίτηση θεωρείται ότι έγινε αποδεκτή μετά την παρέλευση ενός μήνα** από την κατάθεση της σχετικής αίτησης στο πρωτόκολλο της υπηρεσίας. **Ειδικές διατάξεις** που ρυθμίζουν **διαφορετικά τον τρόπο υποβολής και αποδοχής** παραίτησης, καθώς και αντικατάστασης των παραιτουμένων εξακολουθούν να ισχύουν.».

Αντίστοιχη με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 54 του ν.3852/2010 ήταν και η προϊσχύσασα ρύθμιση της παρ. 3 του άρθρου 72 του ν.3463/2006 (ΚΔΚ).

Σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 64 του ν.3852/2010: «7. **Η παραίτηση από το αξίωμα του προέδρου, αντιπροέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου υποβάλλεται στο δημοτικό συμβούλιο και γίνεται οριστική, αφότου πληρωθεί η αντίστοιχη θέση. Ο παραιτούμενος παραμένει σύμβουλος και δεν μπορεί να επανεκλεγεί στο ίδιο αξίωμα μέσα στην ίδια διετία. Στην ίδια συνεδρίαση το συμβούλιο, μετά την αποδοχή της παραίτησης, προβαίνει, κατά περίπτωση, στην εκλογή νέου προέδρου, αντιπροέδρου ή γραμματέα κατά τον ίδιο τρόπο και την ίδια διαδικασία των παραγράφων 1 και 2.**»

Αντίθετα, σύμφωνα με την προϊσχύουσα στην παρ. 6 του άρθρου 92 του ΚΔΚ διάταξη: «6. **Η παραίτηση από το αξίωμα του Προέδρου, Αντιπροέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου υποβάλλεται στο δημοτικό συμβούλιο και γίνεται οριστική, αφότου το δημοτικό συμβούλιο την αποδεχθεί. Για το σκοπό αυτόν το συμβούλιο προσκαλείται σε συνεδρίαση από τον σύμβουλο του επιτυχόντος συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, από εκείνον που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου και, αν αυτός κωλύεται για οποιονδήποτε λόγο, από τον αμέσως επόμενο στην απόφαση ανακήρυξης των συμβούλων. Στη συνεδρίαση αυτή προεδρεύει ο σύμβουλος που συγκάλεσε το συμβούλιο και, αν αυτός δεν παρίσταται, ο αμέσως επόμενος κατά την ανωτέρω σειρά. Σε κάθε περίπτωση η παραίτηση θεωρείται ότι γίνεται αποδεκτή μετά την παρέλευση ενός (1) μήνα από την ημερομηνία κατάθεσης της σχετικής αίτησης στο γενικό πρωτόκολλο της υπηρεσίας. Ο παραιτούμενος παραμένει σύμβουλος και δεν μπορεί να επανεκλεγεί στο ίδιο αξίωμα μέσα στην ίδια διετία. Στην ίδια συνεδρίαση το συμβούλιο, μετά την αποδοχή της παραίτησης, προβαίνει, κατά περίπτωση, στην εκλογή νέου Προέδρου, αντιπροέδρου ή γραμματέα κατά τον ίδιο τρόπο και την ίδια διαδικασία της παραγράφου 1.**».

III. Τρόπος εφαρμογής των διατάξεων

Η παραίτηση αιρετού οργάνου ή αιρετού μέλους συλλογικού οργάνου της τοπικής αυτοδιοίκησης από το αξίωμά του, και κατ' επέκταση από τη θέση που κατέχει ως εκ της αιρετής του ιδιότητας, αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμα, το οποίο έλκει τη συνταγματική του θεμελίωση από το άρθρο 60 του Συντάγματος. Το άρθρο 60 του Συντάγματος κατοχυρώνει το δικαίωμα παραίτησης των βουλευτών από το βουλευτικό τους αξίωμα και κατ' επέκταση το δικαίωμα παραίτησης κάθε προσώπου που κατέχει αιρετή θέση ή ιδιότητα. Κατά πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (ενδεικτικά ΣτΕ 1928/2017), κάθε δήλωση παραίτησης από δικαίωμα πρέπει να διατυπώνεται κατά τρόπο σαφή, ώστε να προκύπτει η βούληση του εν λόγω προσώπου να αποχωρήσει από το αιρετό αξίωμα.

Βάσει των ανωτέρω, μη αποδοχή παραίτησης αιρετού από το αξίωμά του, και κατ' επέκταση από τη θέση που κατέχει ως εκ της αιρετής του ιδιότητας, η οποία διατυπώνεται κατά τον προσήκοντα τρόπο από τις επιμέρους εφαρμοστέες διατάξεις νόμου, δε νοείται, καθώς καταστρατηγεί ευθέως την άσκηση του ανωτέρω δικαιώματος.

Η παρ. 7 του άρθρου 64 του ν.3852/2010 αντικατέστησε την όμοια περιεχομένου ρύθμιση της παρ. 6 του άρθρου 92 του ΚΔΚ, με σκοπό:

α) αφενός να απλοποιήσει και να συντμήσει χρονικά τη διαδικασία παραίτησης από το αξίωμα μέλους του Προεδρείου του Δημοτικού Συμβουλίου, μη απαιτώντας πια την άπρακτη πάροδο ενός μηνός από την υποβολή της αίτησης, αλλά την σε μία και μοναδική συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου υποχρεωτική αποδοχή της παραίτησης και την εκλογή νέου μέλους του Προεδρείου του Δημοτικού Συμβουλίου.

β) αφετέρου να διαφυλάξει την ομαλή λειτουργία του Δημοτικού Συμβουλίου, καθιστώντας την παραίτηση οριστική στην ίδια συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου με την πλήρωση της αντίστοιχης θέσης και την εκλογή νέου, κατά περίπτωση, μέλους.

Όπως, άλλωστε, αναφέρεται και στην εγκύκλιο μας με αριθμ. 43/ 6-8-2014 (ΑΔΑ: 7Ν27Ν-ΡΒΩ), η αποδοχή της παραίτησης και η εκλογή νέου μέλους του Προεδρείου γίνεται στην ίδια συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Μέχρι την αποδοχή της παραίτησης το μέλος του προεδρείου συνεχίζει να ασκεί τα καθήκοντά του.

Τέλος, η διαδικασία παραίτησης μέλους του Προεδρείου του Δημοτικού Συμβουλίου της παρ. 7 του άρθρου 64 του ν.3852/2010 είναι ειδική και δεν ακολουθεί τη διαδικασία του άρθρου 54 του ν.3852/2010.

IV. Απάντηση

Σύμφωνα με τις ειδικές, σε σχέση με το άρθρο 54, διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 64 του ν.3852/2010, το Δημοτικό Συμβούλιο, στο οποίο υποβάλλεται η παραίτηση του Προέδρου του από το αξίωμά του, υποχρεωτικά αποδέχεται την παραίτηση και στη συνέχεια, στην ίδια συνεδρίαση, προβαίνει στην εκλογή νέου Προέδρου, κατά τον ίδιο τρόπο και την ίδια διαδικασία που ορίζουν οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου αυτού.

Ο Γενικός Γραμματέας

Κώστας Πουλάκης

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
2. Γενική Διευθύντρια Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης
3. Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης
(Τμήμα Οργάνωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' Βαθμού)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ &
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ

Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 27
Ταχ. Κώδικας : 10183 Αθήνα
Πληροφορίες : Π. Γεωργακοπούλου
Τηλέφωνο : 2131364337
Fax : 2131364359
E-mail : p.georgakopoulou@ypes.gr

Αθήνα, 21 Φεβρουαρίου 2018
Αρ. Πρωτ.: 1674

ΠΡΟΣ :
Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας
α. Γραφεία Συντονιστών
β. Διευθύνσεις Διοίκησης
(Διευθύνσεις Εσωτερικών, Διοικητικού-
Οικονομικού Βορείου Αιγαίου και Νοτίου
Αιγαίου, για την
Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου)

Εγκύκλιος: 8

ΘΕΜΑ: Συνεδρίαση δημοτικού συμβουλίου με συμμετοχή προέδρου δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ή εκπροσώπου τοπικής κοινότητας.

I. Ερώτημα

Στην υπηρεσία μας περιέρχονται ερωτήματα αναφορικά με τον τρόπο σύγκλησης του δημοτικού συμβουλίου, τον υπολογισμό της απαρτίας των μελών του και τη λήψη απόφασης από αυτό, στην περίπτωση που συμμετέχει σε συνεδριάσή του, με δικαίωμα ψήφου, πρόεδρος δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ή εκπρόσωπος τοπικής κοινότητας.

II. Εφαρμοστέες Διατάξεις

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 67 παρ. 8, 80 παρ. 3, και 81 παρ. 1β του ν. 3852/2010, στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου προσκαλούνται οι πρόεδροι των τοπικών και δημοτικών κοινοτήτων, καθώς και ο εκπρόσωπος της τοπικής κοινότητας, όταν στην ημερήσια διάταξη περιλαμβάνονται ειδικά θέματα, που αφορούν τις αντίστοιχες κοινότητες. Για τα θέματα αυτά, τα ανωτέρω πρόσωπα μετέχουν στη συζήτηση με δικαίωμα ψήφου. Σε περίπτωση μη πρόσκλησης, η σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου είναι άκυρη.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 96 παρ. 2 του ΚΔΚ (κυρωτ. Ν. 3463/ 2006, Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων) και το άρθρο 7 παρ. 2 της αρ. 16852/06.04.2011 απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών («Πρότυπος κανονισμός λειτουργίας Δημοτικού Συμβουλίου», ΦΕΚ 661 Β'), το δημοτικό συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόν το ήμισυ πλέον ενός του αριθμού των μελών του, χωρίς να υπολογίζεται ο δεκαδικός αριθμός, δηλ. όταν τα παρόντα είναι περισσότερα από τα

απόντα μέλη του. Τυχόν κληθέντες για συμμετοχή σε ορισμένα θέματα της ημερήσιας διάταξης του δημοτικού συμβουλίου πρόεδροι δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων ή εκπρόσωποι τοπικής κοινότητας οι οποίοι παρίστανται, δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό της απαρτίας των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

Ακολούθως, με το άρθρο 96, παρ. 4 του ΚΔΚ και το άρθρο 7, παρ. 7 της ανωτέρω Υπουργικής απόφασης, ορίζεται ότι το συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις του με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν ορίζεται διαφορετικά με άλλη διάταξη. Επίσης, ότι για τη λήψη απόφασης που αφορά δημοτική ή τοπική κοινότητα στον αριθμό των ψήφων που απαιτούνται για τη λήψη της απόφασης αυτής προσμετράται και η ψήφος του προέδρου της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ή του εκπροσώπου τοπικής κοινότητας.

III. Τρόπος Εφαρμογής των Διατάξεων

Όπως έχει διευκρινιστεί ήδη με την υπ' αριθμ. 49/74572/ 29.12.2010 (ΑΔΑ: 4ΗΛΚ-9Γ) εγκύκλιο της Υπηρεσίας μας με θέμα: «Λειτουργία Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων» (Μέρος Α', Κεφ. 11, σελ. 10 και Μέρος Β, Κεφ. 12, σελ. 17), στην κρίση αναφορικά με το εάν κάποιο θέμα είναι ενδιαφέροντος της συγκεκριμένης δημοτικής ή τοπικής κοινότητας, καλείται να προβεί ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου ο οποίος θα καταρτίσει την ημερήσια διάταξη και θα απευθύνει τις προσκλήσεις για συνεδρίαση στα μέλη του δημοτικού συμβουλίου και τους προέδρους των δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων και τους εκπροσώπους των τοπικών κοινοτήτων.

Επισημαίνεται ότι οι πρόεδροι καλούνται στο δημοτικό συμβούλιο με δικαίωμα ψήφου, όταν ένα θέμα της ημερήσιας διάταξης **όχι μόνο αφορά την κοινότητά τους αλλά και εξαντλείται στα όρια αυτής**. Αντιθέτως, στην περίπτωση που ένα θέμα αφορά περισσότερες από μία κοινότητες (π.χ. διάνοιξη δημοτικής οδού η οποία διασχίζει δύο ή περισσότερες κοινότητες), δεν είναι υποχρεωτική η πρόσκληση των αντίστοιχων προέδρων κοινοτήτων, καθώς το θέμα αυτό δεν αποτελεί πλέον αντικείμενο ενδιαφέροντος μίας συγκεκριμένης κοινότητας αλλά αφορά ολόκληρο τον δήμο.

Σε ειδικές περιπτώσεις, κατά τις οποίες μπορεί να κληθούν να συμμετέχουν για το ίδιο θέμα της ημερήσιας διάταξης περισσότεροι του ενός πρόεδροι δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων ή εκπρόσωποι τοπικών κοινοτήτων (όπως π.χ. σε συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου περί επιβολής δημοτικών τελών, το ύψος των οποίων μπορεί να διαφοροποιείται ανά κοινότητα), η συγκεκριμένη απόφαση θα αποτελείται από δύο ή περισσότερα διακριτά κεφάλαια, ανάλογα με τις κοινότητες που αφορά, έτσι ώστε να κληθεί να συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου ο οικείος πρόεδρος για κάθε ένα από τα κεφάλαια αυτής. Σχετική είναι και η αρ. 2185/ 2012 απόφαση του ΣτΕ, σύμφωνα με την οποία, εφόσον ενώπιον του δημοτικού συμβουλίου τίθενται ειδικά ζητήματα, τα οποία, ως εκ της φύσεώς τους, διαφοροποιούνται ανά μία ή περισσότερες δημοτικές

ή τοπικές κοινότητες, στις συνεδριάσεις τους καλούνται, επί ποινή ακυρότητας των σχετικών αποφάσεων, οι πρόεδροι των οικείων συμβουλίων ή ο εκπρόσωπος της τοπικής κοινότητας, προκειμένου να εκπροσωπήσουν με δικαίωμα ψήφου τα συμφέροντα των δημοτών τους.

Σε ό,τι αφορά τον υπολογισμό της απαρτίας και τη λήψη απόφασης σε συνεδρίαση όπου συμμετέχει πρόεδρος δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ή εκπρόσωπος τοπικής κοινότητας, επισημαίνουμε τα εξής:

- Η απαρτία των μελών του δημοτικού συμβουλίου για την έναρξη της συνεδρίασης υπολογίζεται, **χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο πρόεδρος της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ή ο εκπρόσωπος τοπικής κοινότητας**, και θεωρείται ότι συντρέχει για όλα τα θέματα της συνεδρίασης (βλ. ειδικότερα άρθρο 96, παρ. 6 του ΚΔΚ).

- Η ψήφος του προέδρου του συμβουλίου δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ή του εκπροσώπου κοινότητας **είναι ισότιμη με την ψήφο των δημοτικών συμβούλων κατά τον υπολογισμό της πλειοψηφίας και προσμετράται στον αριθμό των ψήφων που απαιτούνται για τη λήψη της απόφασης**. Είναι ευνόητο ότι ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας ή ο εκπρόσωπος κοινότητας έχει δικαίωμα ψήφου μόνο για τα ζητήματα που αφορούν την κοινότητα την οποία εκπροσωπεί. Στο πρακτικό συνεδρίασης του δημοτικού συμβουλίου θα καταγραφεί η παρουσία του προέδρου και θα αναφερθεί η ψήφος που έδωσε.

Έστω, για παράδειγμα, ότι σε ένα δημοτικό συμβούλιο που αποτελείται από 41 μέλη παρευρίσκονται στην έναρξη της συνεδρίασης 29 δημοτικοί σύμβουλοι (σημειώνεται ότι για την ύπαρξη απαρτίας του εν λόγω δημοτικού συμβουλίου πρέπει να παρίστανται τουλάχιστον 21 δημοτικοί σύμβουλοι). Επομένως, για τη λήψη απόφασης απαιτούνται τουλάχιστον 15 θετικές ψήφοι. Αν στην ίδια συνεδρίαση, στη συζήτηση ενός θέματος συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου πρόεδρος δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ή εκπρόσωπος τοπικής κοινότητας, οι παρευρισκόμενοι υπολογίζονται σε 30 και για την λήψη απόφασης απαιτούνται τουλάχιστον 16 θετικές ψήφοι. (Στην καταμέτρηση των ψήφων προσμετράται και η ψήφος του προέδρου της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ή του εκπροσώπου της τοπικής κοινότητας).

Στην περίπτωση που το ίδιο, 41μελές συμβούλιο, πρέπει να λάβει απόφαση βάσει του άρθρου 79, παρ. 2 του ΚΔΚ, δηλ. με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, ο πρόεδρος της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ή εκπρόσωπος κοινότητας θα προσμετρηθεί στον αριθμό των μελών του δημοτικού συμβουλίου επί του οποίου θα υπολογιστεί η πλειοψηφία και το οποίο έτσι καθίσταται 42μελές. Ακολούθως, για τη λήψη απόφασης, απαιτούνται τουλάχιστον 22 θετικές ψήφοι, συμπεριλαμβανομένης της ψήφου του προέδρου της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ή εκπροσώπου κοινότητας.

Ο Γενικός Γραμματέας

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

- Γραφείο Γενικού Γραμματέα
- Κα Γενική Διευθύντρια Αποκέντρωσης και Τ.Α.
- Δ/νση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τ.Α.
- Δ/νση Οικονομικών Τ.Α.

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α Α' ΒΑΘΜΟΥ**

Ταχ. Δ/νση: Σταδίου 27
Ταχ. Κώδικας: 101 83
Πληροφορίες: Παρ. Γεωργακοπούλου
Τηλ.: 213 1364337
Fax: 213 1364359
e-mail: p.georgakopoulou@ypes.gr

Αθήνα, 23 .4.2018

Αριθ. Πρωτ. : 13641

ΠΡΟΣ:

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας
Γραφεία Συντονιστών

Θ Ε Μ Α: Ενημέρωση για αποδοχή από τον Υπουργό Εσωτερικών της αριθμ. 226/2017 Γνωμοδότησης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους

Σας ενημερώνουμε ότι εκδόθηκε η αριθ. 226/2017 Γνωμοδότηση του Ε' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία έγινε αποδεκτή από τον Υπουργό Εσωτερικών.

Σύμφωνα με την ανωτέρω Γνωμοδότηση:

α) Για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 1 άρθρου 93 του ν. 3852/2010, προκειμένου να ληφθεί η ειδική άδεια για την διευκόλυνση των καθηκόντων των σε αυτή αναφερομένων αιρετών, η οποία εκτείνεται καθόλη την διάρκεια της θητείας τους, στην έννοια των δημοσίων υπαλλήλων, των υπαλλήλων των ν.π.δ.δ., των υπαλλήλων κρατικών ν.π.ι.δ. και των δημοσίων επιχειρήσεων ή άλλων επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, καθώς και των υπαλλήλων των λοιπών ν.π.ι.δ. περιλαμβάνονται όλοι οι υπάλληλοι, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και αν υπηρετούν, με εξαίρεση αυτών που υπηρετούν με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου.

β) Για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 5 άρθρου 93 του ν. 3852/2010, προκειμένου να ληφθεί η ειδική άδεια για την διευκόλυνση των καθηκόντων των σε αυτή αναφερομένων αιρετών, περιλαμβάνονται όλοι οι υπάλληλοι, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και αν υπηρετούν, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που υπηρετούν με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου .

γ) Για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 5 άρθρου 93 του ν. 3852/2010, ο συνολικός χρόνος της ειδικής αδείας, ορίζεται **σε 60 και μέχρι 30 ημέρες**, αντιστοίχως, κατά περίπτωση, πλην, η κρίση της υπηρεσίας, προκειμένου να χορηγήσει την άδεια, πρέπει να στηρίζεται στα επί μέρους στοιχεία της συμβάσεως, ιδίως δε στον χρόνο αυτής, σε συνδυασμό με την συμβατικώς σκοπούμενη κάλυψη των αναγκών της υπηρεσίας και την αρχή της αναλογικότητας.

Την ως άνω Γνωμοδότηση μπορείτε να αναζητήσετε στον ιστότοπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Η Γενική Διευθύντρια

Βίκυ Γιαβή

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Γραφείο Νομικού Συμβούλου Ενταύθα
2. Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Κεντρική Υπηρεσία)
Ακαδημίας 68 & Χαρ. Τρικούπη ΤΚ: 106 78- ΑΘΗΝΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γραφείο Υπουργού Εσωτερικών
2. Γραφείο κ. Γενικού Γραμματέα
3. κα Γενική Διευθύντρια Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης
4. Δ/ση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
(με την παράκληση να αναρτήσει το παρόν στο διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου)
5. Διεύθυνση Οργάνωσης & Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης
 - Τμήμα Οργάνωσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης Β' Βαθμού
 - Τμήμα Νομικών Προσώπων Τ.Α.

ΑΔΑ: 66ΒΑ465ΧΘ7-8ΤΔ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Αθήνα, 24 Απριλίου 2018
Αριθ.Πρωτ.: 14016

ΠΡΟΣ: Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
της χώρας
Γραφεία Συντονιστών

Ταχ. Δ/ση: Σταδίου 27
Τ.Κ.: 10183 Αθήνα

ΑΡΙΘΜ. ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ : 12

ΘΕΜΑ: Διευκρινίσεις επί της διαδικασίας έκδοσης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας δημοτικών παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών μέχρι την 31^η Ιουλίου 2018.

Με την υπ' αριθμ.26/ΑΠ34200/11.10.2017 (ΑΔΑ: 6ΙΥ5465ΧΘ7-ΠΡΥ) εγκύκλιο της υπηρεσίας μας σας ενημερώσαμε για την έκδοση του π.δ. 99/2017, παρουσιάζοντας τα νέα στοιχεία που αυτό θέσπιζε και επισημαίνοντας την ύπαρξη σαφών χρονικών περιθωρίων για την προσαρμογή των υφιστάμενων σταθμών στις νέες απαιτήσεις.

Με την παρούσα εγκύκλιο παρέχονται επιπλέον διευκρινίσεις για την ορθή εφαρμογή συγκεκριμένων διατάξεων του άρθρου 6, παρ. 1 του εν λόγω π.δ., με γνώμονα την πλήρη εφαρμογή των κανονιστικών απαιτήσεων στις υπάρχουσες κτιριοδομικές υποδομές, καθώς και τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες στις οποίες καλούνται να δράσουν οι δήμοι της χώρας.

Ειδικότερα:

α. Αναφορικά με τη διάταξη της περ.β της παρ.1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017, περί διάθεσης οικοδομικής άδειας ή άλλου πιστοποιητικού ή βεβαίωση νομιμοποίησης του κτιρίου, επισημαίνεται ότι:

α.1. Για τις περιπτώσεις αυθαιρέτων κατασκευών ή αυθαίρετης εγκατεστημένης χρήσης, είναι δυνατή σύμφωνα με την παρ.6 του άρθρου 107 του ν.4495/2017, η προσκόμιση, αντί του αντιγράφου της άδειας, βεβαίωσης περαίωσης ή βεβαίωσης εξόφλησης ποσοστού τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού ποσού προστίμου αυθαιρέτου από το πληροφοριακό σύστημα, σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω νόμου, συνοδευόμενη από τεχνική έκθεση για τη νομιμότητα των κατασκευών. Ειδικά για την υπαγωγή κτιρίων δημοσίου ενδιαφέροντος στις διατάξεις αναστολής επιβολής κυρώσεων του ν.4495/2017, ισχύουν τα αναφερόμενα στο άρθρο 114 αυτού, σύμφωνα με το οποίο δεν καταβάλλεται παράβολο και ενιαίο ειδικό πρόστιμο.

α.2. Στην περίπτωση κατά την οποία εκδίδεται άδεια νομιμοποίησης αυθαιρέτων κατασκευών ή αυθαίρετης εγκατεστημένης χρήσης στο πλαίσιο του άρθρου 106 του ν.4495/2017 και δεδομένου ότι προβλέπεται η έκδοση της σχετικής οικοδομικής άδειας εντός χρονικού διαστήματος δύο ετών, είναι δυνατή η διάθεση αντί του αντιγράφου της άδειας νομιμοποίησης, της βεβαίωσης υπαγωγής στο πληροφοριακό σύστημα, συνοδευόμενη από τεχνική έκθεση μηχανικού στην οποία θα αναγράφεται ότι η άδεια νομιμοποίησης θα εκδοθεί εντός δύο ετών.

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' από ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΜΑΡΙΑ (ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ, Α) την 25/04/18 09:49(LT) με UID: 5ad9d1eea6a6850ca882708c

Επισημαίνεται ότι άδεια ίδρυσης και λειτουργίας του παιδικού ή βρεφονηπιακού σταθμού που θα εκδοθεί με βάση την ανωτέρω διαδικασία θα ανακληθεί, εφόσον δεν ολοκληρωθεί εμπρόθεσμα η διαδικασία νομιμοποίησης του σταθμού.

α.3.Στον όρο «ή άλλου πιστοποιητικού» εμπίπτει και η βεβαίωση μηχανικού που χορηγείται σύμφωνα με το άρθρο 83 του ν.4495/2017.

β. Αναφορικά με τη διάταξη της περ.ζ της παρ.1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017, περί προσαρμογής του αριθμού των φιλοξενούμενων παιδιών στη δυναμικότητα των υπαρχόντων κτιρίων, επισημαίνεται ότι η προσαρμογή αφορά στον αριθμό των φιλοξενούμενων παιδιών στις επιφάνειες των αιθουσών απασχόλησης βρεφών και νηπίων, στις οποίες διεξάγεται η βασική λειτουργία του σταθμού. Εξάλλου, όπως προκύπτει από τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 6, οι σταθμοί οφείλουν να προσαρμοστούν πλήρως στο περιεχόμενο του π.δ.99/2017, συμπεριλαμβανομένου των τεχνικών προδιαγραφών του άρθρου 3, εντός πέντε (5) ετών από τη δημοσίευσή του. Ως εκ τούτου, για να εξαχθεί ο αριθμός των φιλοξενούμενων παιδιών στη δυναμικότητα των υφιστάμενων κτιρίων είναι απαραίτητη η επιμέτρηση του εμβαδού των χώρων απασχόλησης, όπως αυτοί προσδιορίζονται στον πίνακα της παρ. Β του άρθρου 3 (στοιχεία Β1.2 και Β2.1).Οι υπόλοιποι χώροι που περιγράφονται στον εν λόγω πίνακα, καθώς και οι υπαίθριοι χώροι, δεν αποτελούν στοιχεία και κριτήρια υπολογισμού της προβλεπόμενης στην περ. ζ της παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017 δυναμικότητας, η οποία αποτελεί προϋπόθεση-δικαιολογητικό για την έκδοση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας των σταθμών κατά την πρώτη εφαρμογή του π.δ. 99/2017. Στις περιπτώσεις όπου η αίθουσα απασχόλησης χρησιμοποιείται και για τυχόν άλλες χρήσεις, ο υπολογισμός της δυναμικότητας των φιλοξενούμενων παιδιών γίνεται με βάση το τμήμα της αίθουσας το οποίο χρησιμοποιείται ως χώρος απασχόλησης.

Περαιτέρω, για διευκόλυνσή σας, και προκειμένου η μορφή της απόφασης αδειοδότησης να είναι ενιαία και ομοιόμορφη για όλη την επικράτεια, στο παράρτημα της παρούσης περιλαμβάνεται υπόδειγμα σχεδίου χορήγησης άδειας και λειτουργίας δημοτικού παιδικού/βρεφονηπιακού σταθμού. Σε κάθε περίπτωση ο εκάστοτε Δήμος δύναται να συμπληρώσει επιπλέον στοιχεία επί του σώματος της άδειας, όπως αυτά προκύπτουν από τα στοιχεία του οικείου φακέλου. Επισημαίνεται ότι η αρμόδια υπηρεσία του οικείου δήμου χορηγεί την εν λόγω άδεια μετά την υποβολή σχετικής αίτησης, κατά τα προβλεπόμενα στην παρ.2^α του άρθρου 2 του π.δ. 99/2017.

Κατόπιν των ανωτέρω, παρακαλούμε να ενημερώσετε σχετικά τους Δήμους χωρικής αρμοδιότητάς σας για τις αναγκαίες και απαιτούμενες ενέργειές τους, με την περαιτέρω υποχρέωσή τους να ενημερώσουν, παράλληλα, και τα αρμόδια νομικά τους πρόσωπα και με την παράκληση να επιδείξουν τη μέγιστη προσοχή και επιμέλεια κατά την εφαρμογή των ανωτέρω, προχωρώντας αφενός στις απαιτούμενες παρεμβάσεις, όπου αυτές κρίνονται αναγκαίες, αφετέρου στους απαραίτητους ελέγχους για τη ρύθμιση ουσιαστών θεμάτων ασφαλείας, προκειμένου να ολοκληρωθεί απρόσκοπτα η διαδικασία αδειοδότησης των δημοτικών παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών με συνέπεια, μέχρι την 31.7.2018.

Προς διευκόλυνσή σας, σας ενημερώνουμε ότι μπορείτε για οποιαδήποτε πληροφορία να απευθύνεστε στους κάτωθι υπαλλήλους του Υπουργείου, ανάλογα με το θέμα, ως ακολούθως:

¹ «α. Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου (στην περίπτωση που ο σταθμός λειτουργεί εντός της υπηρεσίας του δήμου) ή του Διοικητικού Συμβουλίου του νομικού προσώπου, που υπέχει θέση αίτησης και που αναγράφει την επωνυμία, το είδος του σταθμού (Βρεφικός, Παιδικός, ή Βρεφονηπιακός Σταθμός), την έδρα, τον μέγιστο αριθμό των βρεφών ή/και νηπίων που θα εξυπηρετούνται και τα τμήματα που θα λειτουργήσουν εντός του σταθμού. Επιπλέον δηλώνεται η δυνατότητα και η επάρκεια ύδρευσης, ηλεκτροδότησης, τηλεφωνικής σύνδεσης και αποχέτευσης.»

	Αρμόδια/ Αρμόδιος	Διεύθυνση Ηλεκτρονικά Ταχυδρομείου	Τηλεφωνικός Αριθμός:
Θέματα δομών που λειτουργούν ως υπηρεσίες δήμων	Μαρία Διαμάντη	m.diamanti@ypes.gr	2131364390
Θέματα δομών που λειτουργούν ως νομικά πρόσωπα δήμων	Σ. Ντιντιούμη Α.Καλογήρου	s.didioumi@ypes.gr a.kalogirou@ypes.gr	2131364026 2131364394
Θέματα τεχνικού αντικειμένου	Π. Τσακόπουλος	p.tsakopoulos@ypes.gr	2131361226

Ο Υπουργός

Παναγιώτης Σκουρλέτης

Κοινοποίηση:

1. Υπουργείο Εργασίας, Κοιν. Ασφάλισης
& Κοιν. Αλληλεγγύης
- Γραφείο Αναπλ.Υπουργού
κας.Θ.Φωτίου
- Δ/ση Προστασίας Οικογένειας
2. ΥΠΕΝ
ΔΑΟΚΑ
3. Κ.Ε.Δ.Ε.
4. Ε.Ε.Τ.Α.Α.

Εσωτερική διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
3. Γενική Δ/ντρια Αποκέντρωσης & Τοπικής Αυτοδιοίκησης
4. Γενική Δ/ντρια Οικονομικών Υπηρεσιών & Διοικητικής Υποστήριξης
5. Δ/ση Οργάνωσης & Λειτουργίας Τ.Α.
6. Δ/ση Διοικητικής Υποστήριξης

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ
ΔΗΜΟΣ.....
.....

Ταχ.Δ/ση
Τ.Κ.
Πληροφορίες
Τηλ.
FAX

ΘΕΜΑ: Άδεια Ίδρυσης και Λειτουργίας (είδος σταθμού) με την επωνυμία Δήμου

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ...

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της περ. ζ της παρ.1 του άρθρου 58 και της περ.22 της παρ.3B του άρθρου 94 του ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α'87), όπως ισχύει.
2. Τις διατάξεις του άρθρου 6 του π.δ.99/2017 «Καθορισμός προϋποθέσεων αδειοδότησης και λειτουργίας των παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών που λειτουργούν εντός νομικών προσώπων των δήμων ή υπηρεσίας των δήμων» (Α' 141).
3. Τις διατάξεις της αριθμ. 41087/2017 υπουργικής απόφασης «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας Δημοτικών Παιδικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών» (Β' 4249).
4. Τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου (ΦΕΚ δημοσίευσης) ή τη Συστατική Πράξη του Νομικού Προσώπου (ΦΕΚ δημοσίευσης).
5. Την αριθμ. απόφαση του Συμβουλίου (Δημοτικού Συμβουλίου, στην περίπτωση που ο σταθμός λειτουργεί εντός υπηρεσίας του δήμου ή Διοικητικού Συμβουλίου του νομικού προσώπου) για χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας στον Σταθμό με την επωνυμία
6. Την από τεχνική έκθεση του, διπλωματούχου Πολιτικού Μηχανικού, ως προς την επικινδυνότητα του κτιρίου και την καταλληλότητα της χρήσης του.
7. Τα λοιπά στοιχεία του φακέλου των δικαιολογητικών, όπως αυτά προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017 (Α'141).
8. Το γεγονός ότι πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις της παρ.1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017 (Α'141).

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Χορηγούμε άδεια ίδρυσης και λειτουργίας στον Δημοτικό Σταθμό για το ακίνητο επί της οδού αρ. με τα εξής στοιχεία:

ΕΠΩΝΥΜΙΑ:

ΕΔΡΑ:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΤΑΘΜΟΥ:

ΤΜΗΜΑΤΑ ΣΤΑΘΜΟΥ:

ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΗΠΙΩΝ:

ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΡΕΦΩΝ:

ΩΡΑΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ:

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

.....

Κοινοποίηση:

1. Περιφερειακή Ενότητα....

Δ/νση ή Τμήμα Υγειονομικού Ελέγχου
και Περιβαλλοντικής Υγιεινής

.....

2. Περιφέρεια

Γεν. Δ/νση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας
Δ/νση Κοιν. Μέριμνας

.....

3. Γραφείο Δημάρχου

4. Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών

5. Δ/νση Διοίκησης

6. (επωνυμία Νομικού Προσώπου, εάν πρόκειται περί ν.π.)

7. Σταθμό (επωνυμία σταθμού)
Υπόψη Προϊσταμένης/Προϊσταμένου

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ**

**Αθήνα, 24 Απριλίου 2018
Αριθ. Πρωτ.: 14632**

Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 27
Τ.Κ. : 10183 Αθήνα
Πληροφορίες : Μ.Διαμάντη
Τηλέφωνο : 213-1364390
FAX : 213-1364359

**ΠΡΟΣ: Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
της χώρας**
Διευθύνσεις Διοίκησης
(Διευθύνσεις Εσωτερικών,
Διοικητικού-Οικονομικού
Βορείου Αιγαίου και Νοτίου
Αιγαίου για την Αποκεντρωμένη
Διοίκηση Αιγαίου)

ΑΡΙΘΜ. ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ: 13

ΘΕΜΑ: Διαδικασία έκτισης της πειθαρχικής ποινής της αργίας και της έκπτωσης (άρθρο 234, παρ. 6 του ν. 3852/ 2010)

I. Ερώτημα

Στην υπηρεσία μας τίθενται ερωτήματα για τη διαδικασία έκτισης της πειθαρχικής ποινής της αργίας και της έκπτωσης, που επιβάλλονται στους αιρετούς της τοπικής αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις των άρθρων 233επ του ν.3852/2010.

II. Εφαρμοστέες Διατάξεις

i. Σύμφωνα με το άρθρο 214 παρ.1 του ν.3852/2010 στους δήμους και τις περιφέρειες, καθώς και στα νομικά πρόσωπα αυτών ασκείται εποπτεία από το Κράτος, η οποία συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας των πράξεών τους και σε πειθαρχικό έλεγχο των αιρετών.

ii. Σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 233 του ν.3852/2010 στους δημάρχους, δημοτικούς συμβούλους, συμβούλους τοπικών ή δημοτικών κοινοτήτων και εκπροσώπους τοπικών κοινοτήτων, επιβάλλονται οι πειθαρχικές ποινές της αργίας έως έξι μηνών και της έκπτωσης. Ο Ελεγκτής Νομιμότητας μπορεί να επιβάλλει τις πειθαρχικές ποινές στους αιρετούς:

α. αν έχουν διαπράξει σοβαρή παράβαση των καθηκόντων τους ή υπέρβαση της αρμοδιότητάς τους από δόλο ή βαριά αμέλεια,

β. αν έχουν διαπράξει παραβάσεις των καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί σύμφωνα με ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις.

iii. Περαιτέρω, στο άρθρο 234 του ν.3852/2010 περιγράφεται η πειθαρχική διαδικασία επί των πράξεων των προαναφερόμενων αιρετών και ειδικότερα στην παρ. 6 ορίζεται ότι «Ο ενδιαφερόμενος μπορεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης του Ελεγκτή Νομιμότητας να προσφύγει κατά αυτής στο Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο κρίνει την υπόθεση και κατ' ουσίαν. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης που επιβάλλει την ποινή. Αν ασκηθεί η προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, η επιτροπή αναστολών του δικαστηρίου, ύστερα από αίτηση του προσφεύγοντος, κρίνει για τη χορήγηση αναστολής εκτέλεσης της ποινής σταθμίζοντας και τη συνδρομή του δημόσιου συμφέροντος. Σε περίπτωση κατάθεσης αίτησης

αναστολής, η ποινή που έχει επιβληθεί δεν εκτελείται μέχρι να εκδοθεί η απόφαση της επιτροπής αναστολών.».

iv. Τέλος, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 238 του ν.3852/2010 τις Αρμοδιότητες του Ελεγκτή Νομιμότητας που προβλέπονται στα άρθρα 233 και 234, μεταξύ άλλων άρθρων, του ν.3852/2010 ασκεί ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

III. Τρόπος εφαρμογής των διατάξεων

Κατά την εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων, ερμηνευομένων αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, συνάγονται τα ακόλουθα:

i. Η γενική αρχή που διέπει το καθεστώς της εποπτείας των ΟΤΑ και των νομικών τους προσώπων από το Κράτος, και η οποία απορρέει ρητώς από τις διατάξεις της παρ.4 του άρθρου 102 του Συντάγματος¹ και του άρθρου 214 παρ.1 του ν.3852/2010, είναι ότι συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας επί των πράξεων τους και σε πειθαρχικό έλεγχο των αιρετών οργάνων της. Τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να ασκούν διοικητική εποπτεία επί των πράξεων και των οργάνων των Ο.Τ.Α., με βάση την αρχή της νομιμότητας, καθώς και πειθαρχικό έλεγχο στα αιρετά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Με τις διατάξεις του άρθρου 233 «Πειθαρχική ευθύνη» του ν.3852/2010 προβλέπεται η πειθαρχική ευθύνη των αιρετών προσώπων των δήμων και προσδιορίζονται περιοριστικά τα αιρετά όργανα των Ο.Τ.Α. που υπόκεινται σε πειθαρχική ευθύνη. Επιπλέον, προσδιορίζονται και περιγράφονται περιοριστικώς και με σαφήνεια τα παραπτώματα που διώκονται πειθαρχικά (παρ. 2), και ορίζονται οι πειθαρχικές ποινές που μπορεί ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης να επιβάλει σε βάρος των αιρετών οργάνων (παρ.1). Με τις διατάξεις δε του άρθρου 234 του ως άνω νόμου προσδιορίζεται η διαδικασία αναζήτησης πειθαρχικής ευθύνης που πρέπει να τηρείται, και η οποία περατώνεται πάντοτε με την έκδοση από τον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αιτιολογημένης απόφασης, με την οποία ο αιρετός είτε απαλλάσσεται από οποιαδήποτε πειθαρχική ευθύνη είτε του επιβάλλεται πειθαρχική ποινή.

ii. Επισημαίνεται ότι οι πράξεις με τις οποίες ασκείται πειθαρχική εξουσία είναι δεκτικές ουσιαστικού δικαστικού ελέγχου ως επί πλέον εγγύηση που διασφαλίζει την συνταγματικά κατοχυρωμένη θέση των αιρετών οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης έναντι της κρατικής εξουσίας.² Ειδικότερα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 234 του ν.3852/2010, κατά της απόφασης επιβολής πειθαρχικής ποινής, δύναται ο πειθαρχικά διωκόμενος αιρετός να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ). Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής στην περίπτωση αυτή αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης που επιβάλλει την ποινή. Αν ασκηθεί η προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, η Επιτροπή Αναστολών του δικαστηρίου, ύστερα από αίτηση του προσφεύγοντος, κρίνει για τη χορήγηση αναστολής εκτέλεσης της ποινής σταθμίζοντας και τη συνδρομή του δημόσιου συμφέροντος. Σε περίπτωση κατάθεσης αίτησης αναστολής, η ποινή που έχει επιβληθεί δεν εκτελείται μέχρι να εκδοθεί η απόφαση της επιτροπής αναστολών³. Επισημαίνουμε, ότι η άσκηση της προσφυγής κατά της πράξης επιβολής

¹ Άρθρο 102 παρ.4 Σ.: Το Κράτος ασκεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εποπτεία που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Ο έλεγχος νομιμότητας ασκείται, όπως νόμος ορίζει. Πειθαρχικές ποινές στα αιρετά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκτός από τις περιπτώσεις που συνεπάγονται αυτοδικαίως έκπτωση ή αργία, επιβάλλονται μόνο ύστερα από σύμφωνη γνώμη συμβουλίου που αποτελείται κατά πλειοψηφία από τακτικούς δικαστές, όπως νόμος ορίζει.

² ΣτΕ 3376/2013

³ Όπως παγίως γίνεται δεκτό, η αναστολή εκτέλεσης πράξεων που επιβάλλουν πειθαρχικές κυρώσεις δεν είναι κατ' αρχήν επιτρεπτή, διότι η άμεση εκτέλεση των πράξεων αυτών επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος (βλ. ΣτΕ

πειθαρχικής ποινής δεν έχει αυτοδίκαια ανασταλτικό αποτέλεσμα, καθόσον για την χορήγηση της αναστολής κρίνει η Επιτροπή Αναστολών του δικαστηρίου ύστερα από την κατάθεση σχετικής αίτησης αναστολής.

iii. Αρμόδιο όργανο για τη θέση σε αργία ή την έκπτωση του αιρετού είναι ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Η απόφαση περί επιβολής της πειθαρχικής ποινής της αργίας ή της έκπτωσης σε αιρετό της αυτοδιοίκησης κοινοποιείται με απόδειξη (επιδίδεται) στον αιρετό καθώς και γνωστοποιείται στον οικείο δήμαρχο και στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου. Στο σώμα δε της απόφασης θα πρέπει να αναφέρεται ρητώς ότι η εκτέλεσή της άρχεται την επομένη μέρα μετά την πάροδο της προθεσμίας των 30 ημερών, από την κοινοποίησή της, για άσκηση προσφυγής στο ΣτΕ, και σε περίπτωση κατάθεσης αίτησης στην Επιτροπή Αναστολών του ΣτΕ για χορήγηση αναστολής εκτέλεσης της ποινής, από την κοινοποίηση με απόδειξη (επίδοση) της απορριπτικής απόφασης της Επιτροπής Αναστολών από τον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Επισημαίνεται δε ότι κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών διακοπών του ΣτΕ για το χρονικό διάστημα από 1ης Ιουλίου έως 15 Σεπτεμβρίου αναστέλλονται οι προθεσμίες για την άσκηση των ενδίκων βοηθημάτων και μέσων.⁴ Για διευκόλυνσή σας, στο τέλος της εγκυκλίου παρατίθενται σχέδια δύο αποφάσεων επιβολής ποινής ή απαλλαγής από οποιαδήποτε ποινή.

iv. Οι αποφάσεις επιβολής πειθαρχικής ποινής του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αποτελούν εκτελεστές διοικητικές πράξεις που πρέπει να εκτελούνται αμέσως και με συνέπεια μετά την έκδοση και κοινοποίησή τους, με την επιφύλαξη βέβαια των διατάξεων του τελευταίου εδαφίου της παρ.6 του άρθρου 234 του ν.3852/2010, ώστε να επιτευχθεί ο σκοπός του νομοθέτη, δηλαδή η διασφάλιση της νομιμότητας κατά τη λειτουργία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Σε αντίθετη περίπτωση, η παράλειψη της υποχρέωσης περί αμελλητί εκτέλεσης των αποφάσεων επιβολής πειθαρχικής ποινής, αφενός πλήττει την αξιοπιστία των θεσμών, αφετέρου πλήττει την έννοια του κράτους δικαίου και την αρχή της χρηστής διοίκησης.

Τέλος, κατά την περίοδο της πειθαρχικής ποινής αναστέλλεται και οποιαδήποτε άλλη ιδιότητα ή άσκηση καθηκόντων που αποκτήθηκε ή ανατέθηκαν αντίστοιχα εξαιτίας της αιρετής ιδιότητάς του στον εν λόγω αιρετό. Οποιοσδήποτε δε διοικητικές πράξεις του πάσχουν από ακυρότητα, καθώς έχει διακοπεί η καθ' ύλην και κατά τόπο αρμοδιότητα αυτού. Ως εκ τούτου, μόλις επιδοθεί η απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για την επιβολή της πειθαρχικής ποινής το αιρετό πρόσωπο απέχει αναγκαστικά από τα καθήκοντά του που ανατέθηκαν εξαιτίας της αιρετής ιδιότητάς του, χωρίς να κωλυσιεργεί προβάλλοντας αντιρρήσεις και αμφισβητώντας την κατ' ουσίαν νομιμότητά της. Σε διαφορετική περίπτωση διαπράττει αυτοτελές νέο και διωκόμενο πειθαρχικά και ποινικά παράπτωμα.

Κατόπιν των ανωτέρω, παρακαλείστε όπως επιδείξετε αφενός τη μέγιστη προσοχή και επιμέλεια τόσο ως προς την τήρηση του ουσιαστού τύπου της πειθαρχικής διαδικασίας, αφετέρου όπως μας ενημερώνετε αμελλητί, σε ένα πλαίσιο καλής συνεργασίας και ανταλλαγής εμπειρίας, σε περίπτωση μη εκτέλεσης επιβληθείσας πειθαρχικής ποινής. Παρακαλούμε δε, όπως ενημερώσετε σχετικά τους Ο.Τ.Α. α' και β' της χωρικής σας αρμοδιότητας, επισημαίνοντάς τους ότι η μη εκτέλεση

Ε.Α. 242/2013, 532/2012 κ.ά.). Η Επιτροπή Αναστολών του ΣτΕ απορρίπτει τις αιτήσεις για αναστολή της πειθαρχικής ποινής, σταθμίζοντας αφενός τους λόγους δημοσίου συμφέροντος και αφετέρου την ηθική βλάβη, που επιφέρει στον πειθαρχικώς διωκόμενο αιρετό από την εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης, η οποία θα αποκατασταθεί πλήρως σε περίπτωση αποδοχής της προσφυγής του αιρετού (ΣτΕ ΕΑ 56/2014)

⁴ΣτΕ ολ 1780/ 2006

πειθαρχικής ποινής συνιστά συμπεριφορά παράκαμψης της νομιμότητας και κλονισμού της εμπιστοσύνης του πολίτη προς την τοπική αυτοδιοίκηση.

Η αρμόδια Γραμματεία του Συμβουλίου της Επικρατείας παρακαλείται όπως ενημερώνει άμεσα την υπηρεσία μας και τον οικείο Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για την άσκηση αιτήσεων αναστολής πειθαρχικής ποινής αιρετών των ΟΤΑ καθώς και για τις αντίστοιχες αποφάσεις της Επιτροπής Αναστολών του ΣτΕ που τις κρίνουν, για τις δικές μας περαιτέρω ενέργειες, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο.

Ακολουθούν ως παράρτημα αυτής της εγκυκλίου δύο (2) πρότυπα σχέδια για την επιβολή της πειθαρχικής ποινής της αργίας και την απαλλαγή από πειθαρχική ευθύνη, προς υποβολή του έργου σας.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για περαιτέρω ενημέρωση, εάν χρειαστεί.

Ο Γενικός Γραμματέας

Κώστας Πουλάκης

Κοινοποίηση:

Συμβούλιο της Επικρατείας
Πανεπιστημίου 47-49
Αθήνα, 105 64

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
2. Γενική Διευθύντρια Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης
3. Διεύθυνση μας
 - Τμήμα Οργάνωσης Τ.Α. Α' Βαθμού

**ΠΡΟΤΥΠΑ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΩΝ ΠΟΙΝΩΝ**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ**

..., 2018

Αριθ. Πρωτ.: ΕΜΠ

**ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ
ΤΜΗΜΑ**

**Ταχ. Δ/νση
Τ.Κ.
Πληροφορίες
e-mail
Τηλέφωνο
FAX**

ΘΕΜΑ: Θέση σε αργία του κ. του, Δημάρχου/ Αντιδημάρχου, κ.ά.⁵ του Δήμου ..., κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 233 του ν. 3852/ 2010.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Ο ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις των άρθρων 233, 234, 236 και 238 του ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α' 87).
2. Τις διατάξεις του άρθρου 28 του ν.4325/2015 (Α' 47) «Εκδημοκρατισμός της Διοίκησης - Καταπολέμηση Γραφειοκρατίας και Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση. Αποκατάσταση αδικιών και άλλες διατάξεις».
3. Τις διατάξεις του άρθρου 24 του ν.4368/16 (Α' 21) «Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου και άλλες διατάξεις».
4. Τις διατάξεις του π.δ. /2010 (Α'.....), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει «Οργανισμός Αποκεντρωμένης Διοίκησης
4. Την αριθμ. απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών περί διορισμού Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης
5. Την υπ' αριθμ./2014 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου σύμφωνα με την οποία ο κ. του ανακηρύχθηκε Δήμαρχος/ τακτικό μέλος του δημοτικού συμβουλίου του Δήμου και το από πρακτικό ορκωμοσίας του.
6. Την υπ' αριθμ. γραπτή κλήση σε απολογία του κ. του
7. Το από απολογητικό υπόμνημα του πειθαρχικώς διωκόμενου κ. του

⁵ Τίθεται η ιδιότητα του αιρετού (Δημάρχου, Αντιδημάρχου, Προέδρου δημοτικού συμβουλίου, Δημοτικού Συμβούλου, Προέδρου Δημοτικής ή Τοπικής Κοινότητας, Εκπροσώπου Τοπικής Κοινότητας, ή Συμβούλου Τοπικής ή Δημοτικής Κοινότητας)

8. Το υπ' αριθμ. έγγραφό μας με θέμα «....», με το οποίο διαβιβάσθηκε ο σχετικός φάκελος στο Πειθαρχικό Συμβούλιο του άρθρου 234 του ν.3852/2010 για διατύπωση σύμφωνης γνώμης.
9. Το υπ' αριθμ. έγγραφο του Προέδρου του Πειθαρχικού Συμβουλίου του άρθρου 234 του ν.3852/2010, με το οποίο αποστέλλεται η υπ' αριθμ. απόφασή του, όπως αυτή διατυπώθηκε στο αριθμ. Πρακτικό σύμφωνα με την οποία
10. Επειδή, οι ανωτέρω περιγραφόμενες πράξεις του εγκαλούμενου, συνιστούν κατά το σκεπτικό του Πειθαρχικού Συμβουλίου, το πειθαρχικό παράπτωμα της σοβαρής παράβασης των καθηκόντων του από και προτείνεται η επιβολή της πειθαρχικής ποινής της αργίας

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Ζ Ο Υ Μ Ε

Επιβάλλουμε στον του την πειθαρχική ποινή της αργίας για το αναφερόμενο στο σκεπτικό της παρούσης πειθαρχικό παράπτωμα, σύμφωνα με τη υπό στοιχείο 9 γνωμοδότηση του Πειθαρχικού Συμβουλίου Αιρετών Οργάνων Ο.Τ.Α.

Με την παρούσα απόφαση και κατά την ανωτέρω περίοδο αναστέλλεται και οποιαδήποτε άλλη ιδιότητα ή άσκηση καθηκόντων που αποκτήθηκε ή ανατέθηκαν αντίστοιχα εξαιτίας της αιρετής ιδιότητάς του.

Η παρούσα να εκτελεστεί την επόμενη μέρα μετά την πάροδο της προθεσμίας των 30 ημερών από την κοινοποίησή της, ή, σε περίπτωση κατάθεσης αίτησης αναστολής εκτέλεσης αυτής στην Επιτροπή Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας, την επόμενη μέρα μετά την κοινοποίηση της απορριπτικής απόφασης της Επιτροπής Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Κατά της παρούσας, ο ενδιαφερόμενος μπορεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίησή της να ασκήσει προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, σύμφωνα με το άρθρο 234, παρ. 6 του ν. 3852/2010,.

**Ο ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

....

ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ:

..... (διά του Δήμου με την υποχρέωση σύνταξης και αποστολής στην υπηρεσία μας αποδεικτικού επίδοσης)

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Δήμο
2. Γραφείο Δημάρχου Δήμου
2. Πρόεδρο Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου.....
3. Υπουργείο Εσωτερικών
Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τ.Α.
Τμήμα Οργάνωσης Τ.Α. Α' Βαθμού
Σταδίου 27
Αθήνα, 10183
4. Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης
Λεωφ. Κηφισίας 1-3 & Λεωφ. Αλεξάνδρας
Αθήνα, 11523

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

Αρμόδιο Τμήμα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

..., 2018

Αριθ. Πρωτ.: ΕΜΠ

ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ
ΤΜΗΜΑ

Ταχ. Δ/νση
Τ.Κ.
Πληροφορίες
e-mail
Τηλέφωνο
FAX

ΘΕΜΑ: Απαλλαγή από οποιαδήποτε πειθαρχική ευθύνη του κ. του, Δημάρχου/ Αντιδημάρχου, κ.ά.⁶ του Δήμου, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 233 του ν. 3852/ 2010.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Ο ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις των άρθρων 233, 234, 236 και 238 του ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α' 87).
2. Τις διατάξεις του άρθρου 28 του ν.4325/2015 (Α' 47) «Εκδημοκρατισμός της Διοίκησης - Καταπολέμηση Γραφειοκρατίας και Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση. Αποκατάσταση αδικιών και άλλες διατάξεις».
3. Τις διατάξεις του άρθρου 24 του ν.4368/16 (Α' 21) «Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου και άλλες διατάξεις».
4. Τις διατάξεις του π.δ. /2010 (Α'.....), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει «Οργανισμός Αποκεντρωμένης Διοίκησης
4. Την αριθμ. απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών περί διορισμού Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης
5. Την υπ' αριθμ./2014 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου σύμφωνα με την οποία ο κ. του ανακηρύχθηκε Δήμαρχος/ τακτικό μέλος του δημοτικού συμβουλίου του Δήμου και το από πρακτικό ορκωμοσίας του.
6. Την υπ' αριθμ. γραπτή κλήση σε απολογία του κ. του
7. Το από απολογητικό υπόμνημα του πειθαρχικώς διωκόμενου κ. του
8. Το υπ' αριθμ. έγγραφό μας με θέμα «.....», με το οποίο διαβιβάσθηκε ο σχετικός φάκελος στο Πειθαρχικό Συμβούλιο του άρθρου 234 του ν.3852/2010 για διατύπωση σύμφωνης γνώμης.

⁶Τίθεται η ιδιότητα του αιρετού (Δημάρχου, Αντιδημάρχου, Προέδρου δημοτικού συμβουλίου, δημοτικός σύμβουλος, πρόεδρος δημοτικής ή τοπικής κοινότητας, εκπρόσωπος τοπικής κοινότητας, ή σύμβουλος τοπικής ή δημοτικής κοινότητας)

9. Το υπ' αριθμ. έγγραφο του Προέδρου του Πειθαρχικού Συμβουλίου του άρθρου 234 του ν.3852/2010, με το οποίο αποστέλλεται η υπ' αριθμ. απόφασή του, όπως αυτή διατυπώθηκε στο αριθμ. Πρακτικό, σύμφωνα με την οποία ο πειθαρχικά διωκόμενος κ. του δεν υπέπεσε σε πειθαρχικό παράπτωμα, διότι....

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Ζ Ο Υ Μ Ε

Απαλλάσσουμε τον του από οποιαδήποτε πειθαρχική ευθύνη, σύμφωνα με το υπό στοιχείο 9 του σκεπτικού της παρούσας.

**Ο ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ:

.... (διά του Δήμου με την υποχρέωση σύνταξης και αποστολής στην υπηρεσία μας αποδεικτικού επίδοσης)

....

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Δήμο
2. Γραφείο Δημάρχου Δήμου
2. Πρόεδρο Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου.....
3. Υπουργείο Εσωτερικών
Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τ.Α.
Τμήμα Οργάνωσης Τ.Α. Α' Βαθμού
Σταδίου 27
Αθήνα, 10183
- 4 . Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης
Λεωφ. Κηφισίας 1-3 & Λεωφ. Αλεξάνδρας
Αθήνα, 11523

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

Αρμόδιο Τμήμα

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ &
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ &
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α' ΒΑΘΜΟΥ**

Ταχ. δ/ση: Σταδίου 27
Ταχ. κώδικας: 10183, Αθήνα
Πληροφορίες: Α. Τζουμαϊλής
Δ. Νάσσινα
Π. Γεωργακοπούλου
Τηλέφωνα: 2131364346
2131364378
2131364337
Fax: 2131364359

Αθήνα, 5 Ιουλίου 2018
Αρίθμ. πρωτ.: 33771

**ΠΡΟΣ: Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της
Χώρας**

Διευθύνσεις Διοίκησης
(Διευθύνσεις Εσωτερικών, Διοικητικού -
Οικονομικού Βορείου Αιγαίου και Νοτίου
Αιγαίου, για την Αποκεντρωμένη
Διοίκηση Αιγαίου)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ: 23

ΘΕΜΑ: Ανεξαρτητοποίηση - διαγραφή μελών δημοτικών παρατάξεων

I. Ερώτημα

Στην υπηρεσία μας τίθενται συχνά ερωτήματα σχετικά α) με την ακολουθούμενη από τις δημοτικές παρατάξεις διαδικασία σε περιπτώσεις διαγραφής ή ανεξαρτητοποίησης μελών τους και β) με τις συνέπειες της ανωτέρω διαγραφής ή ανεξαρτητοποίησης, ιδίως όσον αφορά τη διατήρηση ή την αυτοδίκαιη απώλεια αξιωμάτων που έχουν απονεμηθεί στα διαγραφέντα ή ανεξαρτητοποιηθέντα πρόσωπα (πρόεδρος και λοιπά μέλη προεδρείου δημοτικού συμβουλίου, αντιδήμαρχοι, μέλη επιτροπών, πρόεδρος και μέλη συμβουλίου δημοτικής κοινότητας, πρόεδρος συμβουλίου τοπικής κοινότητας), εκ της ιδιότητάς τους ως μέλη συγκεκριμένων παρατάξεων.

Αντικείμενο της παρούσας εγκυκλίου αποτελεί η παρουσίαση μιας συνδυαστικής και συνολικής απάντησης των ανωτέρω ερωτημάτων, η οποία θα οδηγήσει τόσο στην αποσαφήνιση της διαδικασίας και των συνεπειών της διαγραφής ή ανεξαρτητοποίησης των δημοτικών συμβούλων, όσο και στην καταγραφή των δικαιωμάτων τους.

II. Εφαρμοστές Διατάξεις

α. Σύμφωνα με το άρθρο 18 παρ. 1 του ν. 3852/2010 «*Η εκλογή του δημάρχου, των δημοτικών συμβούλων, των συμβούλων των δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων και του εκπροσώπου της τοπικής κοινότητας γίνεται κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται*».

β. Περαιτέρω το άρθρο 66 του ν. 3852/2010 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «*Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου ανήκουν σε δημοτικές παρατάξεις, ανάλογα με το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί*» (παρ. 2). «*Μέλος του δημοτικού συμβουλίου μπορεί με γραπτή δήλωσή του προς το προεδρείο να ανεξαρτητοποιηθεί από τη δημοτική παράταξη, με την οποία έχει εκλεγεί*» (παρ. 4). «*Εάν η δημοτική παράταξη έχει τουλάχιστον τρία (3) μέλη, με αιτιολογημένη απόφαση και με Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 5b0d28fba6a6850eb8ae3e66 στις 06/07/18 12:27*

πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) αυτών, είναι δυνατόν να διαγραφεί σύμβουλος, ο οποίος είναι μέλος της» (παρ. 5). «Το μέλος του δημοτικού συμβουλίου που ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε από την παράταξή του δεν μπορεί να ενταχθεί σε άλλη παράταξη και δεν μπορεί να εξακολουθήσει να είναι μέλος του προεδρείου ή της οικονομικής επιτροπής ή της επιτροπής ποιότητας ζωής, όπου εκλέχτηκε ως μέλος της παράταξης από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε, καθώς και να ορισθεί ή να παραμείνει αντιδήμαρχος κατά τη διάρκεια της θητείας του. Είναι δυνατή, όμως, η επανένταξή του στην παράταξη από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε, εφόσον τούτο γίνει δεκτό από τα δύο τρίτα (2/3) των μελών, προκειμένου για παρατάξεις που έχουν τουλάχιστον τρία (3) μέλη και από όλα τα μέλη, προκειμένου για παρατάξεις με λιγότερα από τρία (3) μέλη» (παρ. 6).

γ. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 74 παρ. 8 του ν. 3852/2010, «Όταν τα μέλη της οικονομικής ή της επιτροπής ποιότητας ζωής παύουν για οποιονδήποτε λόγο να είναι μέλη των αντίστοιχων δημοτικών παρατάξεων, εκπίπτουν αυτοδικαίως από την οικονομική ή την επιτροπή ποιότητας ζωής και αντικαθίστανται, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου αυτού».

δ. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 79 παρ. 2 του ν. 3852/2010, «Ο Πρόεδρος και τα μέλη του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας μπορούν με γραπτή δήλωσή τους προς τον δήμαρχο να ανεξαρτητοποιηθούν από το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί. Οι ανωτέρω είναι δυνατόν να διαγραφούν με αιτιολογημένη απόφαση που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των 2/3, η οποία υπολογίζεται επί του συνολικού αριθμού των δημοτικών συμβούλων και συμβούλων δημοτικής κοινότητας στην οποία είναι μέλος ο διαγραφείς. Πρόεδρος ή αναπληρωτής αυτού, δεν μπορεί να γίνει ή να παραμείνει ο ανεξαρτητοποιηθείς ή ο διαγραφείς από το συνδυασμό με τον οποίο εκλέχθηκε».

ε. Τέλος, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 80 παρ. 2 εδ. β' του ν. 3852/2010, «Σε περίπτωση της, με οποιονδήποτε τρόπο, ανεξαρτητοποίησης του Προέδρου του συμβουλίου τοπικής κοινότητας, αυτός εκπίπτει αυτοδικαίως από το αξίωμα του Προέδρου. Τη θέση του Προέδρου λαμβάνει ο επόμενος σε σταυρούς προτίμησης σύμβουλος της τοπικής κοινότητας της ίδιας παρατάξεως. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει άλλος σύμβουλος τοπικής κοινότητας να δύναται και να δέχεται να αναλάβει την άσκηση των καθηκόντων του Προέδρου ή που να έχει εκλεγεί με την ίδια παράταξη, η θέση αυτή καταλαμβάνεται από το σύμβουλο της δεύτερης σε σειρά εκλογής στη συγκεκριμένη τοπική κοινότητα, παράταξης και, σε περίπτωση κωλύματος και αυτού, τη θέση καταλαμβάνει ο σύμβουλος της τρίτης σε σειρά εκλογής στη συγκεκριμένη τοπική κοινότητα, παράταξης».

III. Τρόπος εφαρμογής των διατάξεων

A. Έννοια δημοτικού συνδυασμού και δημοτικής παράταξης

Σε αντιστοιχία με όσα γίνονταν δεκτά και υπό το προϋσχούσαν δίκαιο, ιδίως επί τη βάση των διατάξεων των άρθρων 34 και 94 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΔΚ, κυρώτ. νόμος 3463/2006, Α' 114), η διαδικασία εκλογής δημάρχου, δημοτικών συμβούλων, συμβούλων δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων ή εκπροσώπου τοπικής κοινότητας, λαμβάνει χώρα αποκλειστικά κατά συνδυασμούς, ώστε το εκλογικό σώμα να επιλέγει με βάση το πρόγραμμα, το πρόσωπο του επικεφαλής, αλλά και το σύνολο των προσώπων που απαρτίζουν το συνδυασμό και τη δυνατότητα της μεταξύ τους συνεργασίας¹.

Οι δημοτικές παρατάξεις απαρτίζονται από τα μέλη των συνδυασμών που έλαβαν μέρος στις εκλογές και αναδείχθηκαν δημοτικοί σύμβουλοι ή σύμβουλοι δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων (έστω και αν ο συνδυασμός έχει εκλέξει έναν μόνο σύμβουλο) και αποκτούν υπόσταση κατά την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών². Υπογραμμίζεται ότι σύμφωνα με

¹ Βλ. ΣτΕ 78/2015 και 3156/2000.

² Υπογραμμίζεται ότι σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 66 παρ. 7 του ν. 3852/2010, για την αποδοτικότερη λειτουργία των δημοτικών παρατάξεων η δημοτική αρχή οφείλει να παραχωρεί σε αυτές κατάλληλα εξοπλισμένο χώρο, καθώς και γραμματειακή υποστήριξη.

όσα γίνονται νομολογιακά δεκτά³, οι δημοτικές παρατάξεις αποτελούν ιδιόμορφα (sui generis) ιδιωτικά σχήματα που αποσκοπούν, όπως άλλωστε αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση του ΚΔΚ, στην επίτευξη συντονισμένης δράσης των δημοτικών συμβούλων, ενώ δύνανται να αποτελέσουν φορείς τόσο δικαιωμάτων όσο και υποχρεώσεων για θέματα που ανακύπτουν κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του δημοτικού συμβουλίου⁴.

Άμεση συνέπεια του ιδιωτικού χαρακτήρα των συνδυασμών και των δημοτικών παρατάξεων αποτελεί το γεγονός ότι υλικές ή νομικές ενέργειες των ανωτέρω δε δύνανται, σε καμία περίπτωση, να λάβουν χαρακτήρα διοικητικών πράξεων, διότι με αυτές λαμβάνονται πολιτικού χαρακτήρα αποφάσεις. Ειδικότερα, η διαγραφή ή η ανεξαρτητοποίηση μέλους δημοτικής παράταξης αποτελεί εσωτερικό της ζήτημα, ζήτημα δηλαδή που αφορά στη σχέση της παράταξης με τα μέλη της⁵. Έτσι, αποφάσεις που έχουν ληφθεί από την παράταξη ή κείμενα που έχουν εκδοθεί από την ίδια **δε θεωρούνται διοικητικές πράξεις** και δε δύνανται να ελεγχθούν ως τέτοιες είτε από το δημοτικό συμβούλιο είτε από τον Ελεγκτή Νομιμότητας (Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σύμφωνα με το άρθρο 238 του ν. 3852/2010 και το άρθρο 28 του Ν. 4325/2015). Επίσης, εκφεύγουν του ακυρωτικού ελέγχου του Συμβουλίου της Επικρατείας, ενώ έχει γίνει δεκτό πως η διαγραφή μέλους δημοτικής παράταξης αποτελεί ένα **αντικειμενικό δεδομένο**, βάσει του οποίου επέρχονται αυτόθροες συνέπειες στην απώλεια των αξιωμάτων που κατέχει, σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις του ν. 3852/2010⁶.

Β. Ακολουθούμενη διαδικασία σε περιπτώσεις ανεξαρτητοποίησης ή διαγραφής

α. Ως προς τους δημοτικούς συμβούλους

i. Δημοτικοί σύμβουλοι δύνανται **να ανεξαρτητοποιηθούν** με δική τους πρωτοβουλία από τη δημοτική παράταξη στην οποία ανήκουν, μέσω υποβολής γραπτής δήλωσής τους προς το προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου. Κατ' αντιστοιχία με όσα γίνονται παγίως δεκτά στην περίπτωση της παραίτησης αιρετών από αξίωμα⁷, η ανωτέρω γραπτή δήλωση πρέπει να διατυπώνεται κατά τρόπο σαφή, ώστε να προκύπτει η βούληση του δημοτικού συμβουλίου να αποχωρήσει, οριστικά, από την δημοτική παράταξη.

ii. Δημοτικοί σύμβουλοι δύνανται, επίσης, **να διαγραφούν** από τη δημοτική παράταξη στην οποία ανήκουν. Για να λάβει χώρα το ανωτέρω, εάν η δημοτική παράταξη έχει τουλάχιστον τρία (3) μέλη, απαιτείται απόφαση της πλειοψηφίας των δύο τρίτων (2/3) αυτών⁸. Η απόφαση πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη⁹, ενώ το πρακτικό λήψης της απόφασης, το οποίο φέρει τις απαιτούμενες υπογραφές, κοινοποιείται υποχρεωτικά στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου, δίχως όμως να ελέγχεται από αυτόν, καθώς και στον διαγραφέντα σύμβουλο.

iii. Σε κάθε περίπτωση, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου οφείλει **να ανακοινώσει** την απόφαση διαγραφής ή ανεξαρτητοποίησης δημοτικού συμβούλου στο δημοτικό συμβούλιο και να κοινοποιήσει την απόφαση στην αρμόδια Αποκεντρωμένη Διοίκηση.

β. Ως προς τους δημοτικούς συμβούλους που είναι μέλη του προεδρείου δημοτικού συμβουλίου

i. Επισημαίνεται ότι σύμβουλος που ανεξαρτητοποιήθηκε δεν μπορεί να εξακολουθήσει να είναι μέλος του προεδρείου.

ii. Επίσης, μέσω της διαδικασίας που περιγράφηκε ανωτέρω (βλ. αιι και αιιι), το μέλος του προεδρείου δύναται **να διαγραφεί** ως δημοτικός σύμβουλος από την παράταξη στην οποία ανήκει, ενώ, μόλις λάβει χώρα η διαγραφή απολύει αυτοδικαίως και το αξίωμά του. Αυτό διότι

³ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 78/2015, 1296/2011 και ΑΠ 590/2009.

⁴ Ενδεικτικά ΣτΕ (ολ) 1296/2011.

⁵ ΣτΕ 78/ 2015 και ΑΠ 590/ 2009.

⁶ ΣτΕ 78/ 2015.

⁷ Βλ. Ενδεικτικά ΣτΕ 1928/2017.

⁸ Συνεπώς, δε νοείται διαγραφή δημοτικού συμβούλου από παράταξη την οποία απαρτίζουν δύο σύμβουλοι.

⁹ Η αιτιολογία της απόφασης αποτελεί εσωτερικό ζήτημα της παράταξης.

δημοτικός σύμβουλος που διαγράφηκε από την παράταξή του δεν μπορεί να εξακολουθήσει να είναι μέλος του προεδρείου¹⁰.

γ. Ως προς τους αντιδημάρχους

i. Σε περίπτωση που αντιδήμαρχος επιθυμεί **την ανεξαρτητοποίησή του** από τη δημοτική παράταξη στην οποία ανήκει, δύναται να υποβάλλει γραπτή δήλωση ανεξαρτητοποίησής του ως δημοτικός σύμβουλος προς το προεδρείο του οικείου συμβουλίου, κατά τα ισχύοντα για τους δημοτικούς συμβούλους (βλ. αί και αiii). Επισημαίνεται ότι σύμβουλος που ανεξαρτητοποιήθηκε δεν μπορεί να εξακολουθήσει να είναι αντιδήμαρχος, συνεπώς αντιδήμαρχος που ανεξαρτητοποιήθηκε απολύει αυτοδικαίως το αξίωμά του.

ii. Δημοτικός σύμβουλος που **διαγράφηκε** από την παράταξή του, βάσει της διαδικασίας που περιγράφηκε ανωτέρω (βλ. αii και αiii), δεν μπορεί να εξακολουθήσει να κατέχει το αξίωμα του αντιδημάρχου.

δ. Ως προς τα μέλη της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής

Η εφαρμογή διατάξεων περί **ανεξαρτητοποίησης ή διαγραφής** από παράταξη δημοτικού συμβούλου επιφέρει συνέπειες και στην ιδιότητά του ως μέλος της οικονομικής επιτροπής ή της επιτροπής ποιότητας ζωής. Επισημαίνεται ότι και στην περίπτωση αυτή, δημοτικός σύμβουλος που ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε από την παράταξή του απολύει αυτοδικαίως και την ιδιότητα ως μέλος των ανωτέρω επιτροπών στις οποίες εκλέχτηκε ως μέλος της παράταξης από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε (βλ. αi, αii και αiii).

ε. Ως προς τον πρόεδρο και τα μέλη του συμβουλίου δημοτικής κοινότητας

i. Τόσο ο πρόεδρος όσο και τα μέλη συμβουλίου δημοτικής κοινότητας δύνανται **να ανεξαρτητοποιηθούν** από τη δημοτική παράταξη στην οποία ανήκουν, μέσω υποβολής γραπτής δήλωσής τους προς το δήμαρχο του οικείου δήμου¹¹, ο οποίος την κοινοποιεί στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου. Επαναλαμβάνεται ότι η ανωτέρω γραπτή δήλωση πρέπει να διατυπώνεται κατά τρόπο σαφή, ώστε να προκύπτει η βούληση των ανωτέρω προσώπων να αποχωρήσουν, οριστικά, από την δημοτική παράταξη.

ii. Επισημαίνεται ότι ο πρόεδρος και τα μέλη του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας είναι δυνατόν, επίσης, **να διαγραφούν** με αιτιολογημένη απόφαση που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των 2/3, η οποία υπολογίζεται επί του συνολικού αριθμού των δημοτικών συμβούλων και συμβούλων δημοτικής κοινότητας της παράταξης στην οποία είναι μέλος ο διαγραφείς.

iii. Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου οφείλει να ανακοινώσει την απόφαση διαγραφής ή ανεξαρτητοποίησης συμβούλου δημοτικής κοινότητας στο δημοτικό συμβούλιο και στο συμβούλιο δημοτικής κοινότητας, αλλά και να κοινοποιήσει την απόφαση στην αρμόδια Αποκεντρωμένη Διοίκηση.

iv. Σε κάθε περίπτωση, είτε δηλαδή έχει λάβει χώρα ανεξαρτητοποίηση είτε διαγραφή προέδρου δημοτικής κοινότητας από την παράταξη του, ο τελευταίος δε νομιμοποιείται να συνεχίσει να ασκεί τα καθήκοντα του προέδρου. Το ίδιο συμβαίνει στην περίπτωση που και ο αναπληρωτής του προέδρου ανεξαρτητοποιηθεί ή διαγραφεί. Σημειώνεται, ότι στο μέτρο που η μη αποδοχή του αξιώματος του Προέδρου δεν οδηγεί σε απώλεια της ιδιότητας του μέλους του συμβουλίου της δημοτικής κοινότητας¹², πρέπει να γίνει δεκτό ότι και ο ανεξαρτητοποιηθείς ή διαγραφείς εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά του ως μέλος του συμβουλίου, ενώ για την πλήρωση της θέσης του προέδρου εφαρμόζεται η παρ. 3 του άρθρου 79 του ν. 3852/2010.

¹⁰ Έχει κριθεί ως συνταγματικά ανεκτή η αυτόθροη απώλεια του αξιώματος (ΣτΕ 78/ 2015).

¹¹ Άρθρο 79, παρ. 2α του ν. 3852/2010.

¹² Άρθρο 80 παρ. 3 του ν. 3852/2010.

στ. Ως προς τον πρόεδρο του συμβουλίου τοπικής κοινότητας

Ο πρόεδρος και τα μέλη του συμβουλίου τοπικής κοινότητας δύνανται **να ανεξαρτητοποιηθούν** από τη δημοτική παράταξη στην οποία ανήκουν, μέσω υποβολής γραπτής δήλωσής τους προς το δήμαρχο του οικείου δήμου, ο οποίος την κοινοποιεί στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου. Ειδικά σε περίπτωση ανεξαρτητοποίησης προέδρου συμβουλίου, αυτός εκπίπτει αυτοδίκαια από το αξίωμά του, ενώ για την πλήρωση της θέσης του προέδρου εφαρμόζεται η παρ. 2 του άρθρου 80 του ν. 3852/2010.

Αντίθετα, ελλείψει ειδικής νομοθετικής πρόβλεψης στο άρθρο 80 του ν. 3852/2010, η ανεξαρτητοποίηση εκπροσώπου τοπικής κοινότητας δεν επιφέρει έννομες συνέπειες, αλλά αποτελεί, απλώς, έκφραση της πολιτικής του βούλησης για ανεξαρτητοποίηση.

Γ. Δικαιώματα και υποχρεώσεις ανεξαρτητοποιηθέντων ή διαγραφέντων μελών δημοτικών παρατάξεων

Όσον αφορά τα δικαιώματα και, συνακόλουθα, τις υποχρεώσεις δημοτικών συμβούλων, που ανεξαρτητοποιήθηκαν ή διαγράφηκαν από την παράταξή τους, σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφηκε ανωτέρω, υπογραμμίζεται, καταρχήν, ότι οι εν λόγω δημοτικοί σύμβουλοι θα πρέπει να θεωρούνται **ανεξάρτητα μέλη του συμβουλίου, μη ανήκοντα σε κάποια παράταξη**.

Ο ν. 3852/2010 δεν παρέχει τη δυνατότητα δημιουργίας δημοτικής παράταξης από συμβούλους που ανεξαρτητοποιήθηκαν ή διαγράφηκαν από τις δημοτικές παρατάξεις με τις οποίες έχουν εκλεγεί. Ομοίως, αποκλείεται η δυνατότητα προσχώρησης διαγραφέντα ή ανεξαρτητοποιηθέντα δημοτικού συμβούλου σε άλλη παράταξη από αυτήν με την οποία έχει εκλεγεί¹³. Εντούτοις, από το νομοθέτη παρέχεται η δυνατότητα επανένταξης ανεξάρτητου δημοτικού συμβούλου στην παράταξη από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε, εφόσον τούτο γίνει δεκτό από τα δύο τρίτα (2/3) των μελών, προκειμένου για παρατάξεις που έχουν τουλάχιστον τρία (3) μέλη και από όλα τα μέλη, στην περίπτωση ανεξαρτητοποίησης δημοτικού συμβούλου, προκειμένου για παρατάξεις με λιγότερα από τρία (3) μέλη¹⁴.

Επισημαίνεται ότι τυχόν αλλαγές στον αριθμό των μελών των παρατάξεων της μειοψηφίας, λόγω ανεξαρτητοποιήσεων ή διαγραφών δεν οδηγούν σε επανακαθορισμό των παρατάξεων που συνιστούν τη μείζονα ή την ελάσσονα μειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου, καθώς αυτές έχουν διαμορφωθεί με βάση το εκλογικό αποτέλεσμα και τη σχετική απόφαση ανακήρυξής τους από το Πρωτοδικείο. Επίσης, σε τυχόν οριακές περιπτώσεις όπου υπάρχει ικανός αριθμός δημοτικών συμβούλων που ανεξαρτητοποιήθηκαν ή διαγράφηκαν από την παράταξη της πλειοψηφίας, δεν τίθεται θέμα αμφισβήτησης στο πρόσωπο του δημάρχου.

Υπενθυμίζεται, εξάλλου, ότι σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 66 παρ. 6 εδ. β' του ν. 3852/2010, ανεξαρτητοποιηθείς σύμβουλος δε μπορεί να εξακολουθήσει να είναι μέλος του προεδρείου ή της οικονομικής επιτροπής ή της επιτροπής ποιότητας ζωής, όπου εκλέχτηκε ως μέλος της παράταξης από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε, καθώς και να ορισθεί ή να παραμείνει αντιδήμαρχος κατά τη διάρκεια της θητείας του. Επίσης, συμμετέχει στην εκλογή μελών του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου μόνο κατά τη β' φάση της εκλογής και όχι κατά την α' φάση, καθόσον στη φάση αυτή συμμετέχουν μόνο μέλη των δημοτικών παρατάξεων¹⁵.

Από την άλλη πλευρά, ο ανεξαρτητοποιηθείς ή διαγραφείς δημοτικός σύμβουλος έχει τα κατωτέρω, ενδεικτικά, δικαιώματα:

ι. Παρευρίσκεται και ψηφίζει στις συζητήσεις της ολομέλειας του δημοτικού συμβουλίου, καθώς δεν απολύει τη θέση του εντός αυτής.

¹³ Άρθρο 66, παρ. 6 εδ. α' του ν. 3852/2010.

¹⁴ Άρθρο 66 παρ. 6 εδ. β' του ν. 3852/2010.

¹⁵ Άρθρο 64 παρ. 2 ν. 3852/2010, βλ. και εγκύκλιο 43/ΑΠ 30565/ 6.8.2014 του Υπουργείου Εσωτερικών, ΑΔΑ: 7Ν27Ν-ΡΒΩ.

ii. Δύναται να αιτείται μαζί με άλλους δημοτικούς συμβούλους τη σύγκληση δημοτικού συμβουλίου, βάσει της διάταξης του άρθρου 67 παρ. 2 εδ. α' του ν. 3852/2010. Η εν λόγω διάταξη θεσπίζει ρητά την υποχρέωση του πρόεδρου του δημοτικού συμβουλίου να καλεί τα μέλη του σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση, όποτε το ζητήσει το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του συμβουλίου ή το σύνολο των συμβούλων της μειοψηφίας. Στην τελευταία περίπτωση, μάλιστα, ο ανεξάρτητος σύμβουλος λογίζεται ως μέλος της μειοψηφίας.

iii. Δύναται να ζητά από τον δήμαρχο, την οικονομική επιτροπή και την επιτροπή ποιότητας ζωής πληροφορίες και συγκεκριμένα στοιχεία, που είναι χρήσιμα για την άσκηση των καθηκόντων του, βάσει του άρθρου 69 παρ. 3 του ν. 3852/2010.

iv. Δικαιούται να εγγραφεί ως ομιλητής και να τοποθετηθεί επί συγκεκριμένου θέματος της ημερήσιας διάταξης, εντός των συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου¹⁶.

Παρακαλούμε τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις όπως η παρούσα εγκύκλιος γνωστοποιηθεί στους δημάρχους, στους προέδρους των δημοτικών συμβουλίων και στους επικεφαλής των παρατάξεων των δήμων χωρικής τους αρμοδιότητας.

Ο Γενικός Γραμματέας

Κώστας Πουλάκης

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος
(Ακαδημίας 65 & Γενναδίου 8, 10678, Αθήνα)
2. Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης
(Μυλλέρου 73-77, 10436, Αθήνα)
3. Συνήγορος του Πολίτη
(Χαλκοκονδύλη 17, 10432, Αθήνα)
4. Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης
(Λ. Συγγρού 60, 11742, Αθήνα)

¹⁶ Άρθρο 67 παρ. 6 εδ. ζ' ν. 3852/2010.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ &
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
Ταχ. Δ/νση : Σταδίου 27
Ταχ. Κώδικας: 10183, Αθήνα

Αθήνα, 13 Αυγούστου 2018

Αρ. Πρωτ.: 42203

ΠΡΟΣ : Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας

Διευθύνσεις Διοίκησης (Διευθύνσεις
Εσωτερικών, Διοικητικού- Οικονομικού
Βορείου Αιγαίου και
Νοτίου Αιγαίου, για την
Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου)

ΑΡΙΘΜ. ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ: 27

ΘΕΜΑ: Έλεγχος νομιμότητας πράξεων των ΟΤΑ α' και β' βαθμού και των νομικών τους προσώπων, Πειθαρχική και Αστική ευθύνη αιρετών, Επιβολή διοικητικών μέτρων μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, (άρθρο 238 του ν.3852/2010 (Α' 87), όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 131 του ν.4555/2018 (Α'133) (Πρόγραμμα "ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι")

Στο **Κεφάλαιο Ζ'** του ν. 4555/2018 (Πρόγραμμα "Κλεισθένης Ι") περιλαμβάνονται ρυθμίσεις που αφορούν την Εποπτεία των ΟΤΑ, με βασική επιλογή την αποτελεσματικότερη λειτουργική της άσκηση, μέσω της σύστασης Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ, **ως αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών, υπαγόμενες απευθείας στον Υπουργό Εσωτερικών**. Προϊστάμενοι των Αυτοτελών αυτών υπηρεσιών είναι, πλέον, οι Επόπτες ΟΤΑ, πρόσωπα αυξημένων προσόντων που επιλέγονται με διαφανή αξιοκρατική διαδικασία από το Ειδικό Συμβούλιο Επιλογής Διοικήσεων με τη διαδικασία που προβλέπεται στο νόμο περί Μητρώου Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης (ν. 4369/2016, Α' 33). Βασική αποστολή των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας παραμένει, κατά συνταγματική επιταγή, η άσκηση ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των ΟΤΑ και των νομικών τους προσώπων, καθώς και η άσκηση πειθαρχικού ελέγχου στα αιρετά όργανα των δήμων και περιφερειών.

Σκοπός του νόμου 4555/2018 (Πρόγραμμα "Κλεισθένης Ι") είναι, στο πλαίσιο και άλλων παρεμβάσεων στο υφιστάμενο σύστημα εποπτείας των ΟΤΑ, η άρση των τεχνικών και δημοσιονομικών δυσχερειών που δεν επέτρεψαν την πλήρη και αποτελεσματική λειτουργία των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ και του Ελεγκτή Νομιμότητας, όπως προβλεπόταν στα άρθρα 215, 216 και επ. του νόμου 3852/2010 (Α' 87).

Στο νέο θεσμικό πλαίσιο προβλέπονται σύντομες αλλά ρεαλιστικές προθεσμίες για τη στελέχωση και τη λειτουργία των νέων αποκεντρωμένων υπηρεσιών και το διορισμό των Εποπτών ΟΤΑ. Εντός τριών μηνών **από την έκδοση των σχετικών προκηρύξεων για την επιλογή των Εποπτών** προβλέπεται η ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών (άρθρο 132 παρ. 3 ν.4555/2018), οπότε και

δια της έκδοσης διαπιστωτικού χαρακτήρα Απόφασης από τον Υπουργό Εσωτερικών διαπιστώνεται η έναρξη λειτουργίας της κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας.

Με την παρούσα εγκύκλιο παρέχονται οδηγίες και διευκρινίσεις για την άσκηση ελέγχου νομιμότητας επί των πράξεων των αιρετών οργάνων των ΟΤΑ και των νομικών τους προσώπων, τη διαδικασία αναζήτησης αστικής και πειθαρχικής ευθύνης και επιβολής διοικητικών μέτρων στα αιρετά όργανα των ΟΤΑ κατά το **σύντομο μεταβατικό διάστημα μέχρι την έναρξη λειτουργίας των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ.**

Επισημαίνεται ότι **μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ**, στο σύστημα εποπτείας επί των πράξεων και των οργάνων των ΟΤΑ **εφαρμόζονται άμεσα** οι διατάξεις του άρθρου 108 «Αρχές – Έκταση – Περιεχόμενο κρατικής εποπτείας – Αντικατάσταση του άρθρου 214 του ν. 3852/2010», οι διατάξεις του άρθρου 131 «Αντικατάσταση του άρθρου 238 του ν.3852/2010», οι διατάξεις των παρ.1, 4 και 5 του άρθρου 132 «Καταργούμενες και μεταβατικές διατάξεις του Κεφαλαίου Ζ'», καθώς και βάσει αυτών οι διατάξεις των ακόλουθων άρθρων του ν. 4555/2018:

- Άρθρο 116 «Υποχρεωτικός Έλεγχος Νομιμότητας – Αντικατάσταση του άρθρου 225 του ν. 3852/2010»
- Άρθρο 117 «Αυτεπάγγελτος έλεγχος νομιμότητας – Αντικατάσταση του άρθρου 226 του ν. 3852/2010»
- Άρθρο 118 «Ειδική διοικητική προσφυγή – Αιτήσεις θεραπείας - Αντικατάσταση του άρθρου 227 του ν. 3852/2010», **με εξαίρεση την παρ. 6 του άρθρου 227 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε.**
- Άρθρο 127 «Ιδιάζουσα δωσιδικία – Εξαίρεση από συνοπτική διαδικασία – Συμπλήρωση του ν. 3852/2010»
- Άρθρο 128 «Έκπτωση εξαιτίας καταδίκης – Αντικατάσταση του άρθρου 236 του ν. 3852/2010»
- Άρθρο 129 «Διοικητικά μέτρα – Αργία – Συμπλήρωση του ν. 3852/2010»
- Άρθρο 130 «Παύση – Αντικατάσταση του άρθρου 237 του ν. 3852/2010».

Επιπλέον, μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ εξακολουθούν να ισχύουν τα άρθρα 232, 233 και 234 του ν.3852/2010, όπως ίσχυαν, πριν την αντικατάστασή τους από τα άρθρα 124, 125 και 126 του ν. 4555/2018, καθώς και:

- α) τα άρθρα 151 «Προσφυγή κατά αποφάσεων του Γενικού Γραμματέα», 152 «Ειδική Επιτροπή» όπως ισχύει, 153 «Κοινοποίηση αποφάσεων της Ειδικής Επιτροπής» και 154 «Υποχρέωση Συμμόρφωσης» του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΔΚ, κυρ.ν. 3463/2006, Α' 114), αναφορικά με την άσκηση εποπτείας επί των πράξεων των ΟΤΑ α' βαθμού και
- β) το άρθρο 68 «Επιτροπή Ελέγχου των Πράξεων» του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (ΚΝΑ, πδ 30/ 1996, Α' 21) .

Α. Έλεγχος νομιμότητας των πράξεων των ΟΤΑ

Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, ο έλεγχος νομιμότητας των αποφάσεων των αιρετών οργάνων των ΟΤΑ συνεχίζει να ασκείται από τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και τις Ειδικές Επιτροπές του άρθρου 152 του ΚΔΚ¹ οι οποίες

¹ Σε περίπτωση που στην ίδια Αποκεντρωμένη Διοίκηση συνιστώνται περισσότερες από μία Ειδικές Επιτροπές, με την ίδια απόφαση, καθορίζεται η τοπική αρμοδιότητα καθεμιάς και η έδρα της (άρθρο 152, παρ. 1 του ΚΔΚ)

βρίσκονται στις έδρες των περιφερειών που ανήκουν στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση και τις Επιτροπές Ελέγχου των Πράξεων του άρθρου 68 του ΚΝΑ (ΠΔ 30/1996, Α'21), οι οποίες βρίσκονται στις έδρες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων (παρ. 1 άρθρου 238 ν.3852/2010, όπως έχει αντικατασταθεί). Σε όσες περιπτώσεις η θητεία των ανωτέρω επιτροπών έχει λήξει ή λήγει ανασυγκροτούνται με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Οι αλλαγές που επιφέρει ο ν. 4555/2018 («Πρόγραμμα Κλεισθένης Ι») στην εποπτεία των πράξεων των ΟΤΑ και των νομικών τους προσώπων είναι οι ακόλουθες:

1. Το άρθρο 225 του ν.3852/2010 αντικαθίσταται (άρθρο 116 ν.4555/2018) και στον **υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας** αναπροσδιορίζονται οι κατηγορίες αποφάσεων των συλλογικών οργάνων των ΟΤΑ και των νομικών προσώπων αυτών που αποστέλλονται για έλεγχο.

Ειδικότερα, στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας υπάγονται οι αποφάσεις των συλλογικών οργάνων των δήμων και περιφερειών, καθώς και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών που αφορούν:

- α) ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου,
- β) ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, **αν το τίμημα υπερβαίνει το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.,**
- γ) την αγορά και εκποίηση, **λόγω πώλησης ή δωρεάς κατά κυριότητα,** ακινήτων,
- δ) την κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων,
- ε) τη **μίσθωση ακινήτων από τρίτους,**
- στ) τη σύναψη **πάσης φύσεως δανείων,**
- ζ) **την ίδρυση πάσης φύσεως νομικών προσώπων, τη συμμετοχή σε υφιστάμενα νομικά πρόσωπα, καθώς και τη λύση και τη θέση σε εκκαθάριση νομικών προσώπων,**
- η) τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 100 του ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 179 του ν. 4555/2018,
- θ) τη διεξαγωγή **δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος.** Η περίπτωση αυτή, σύμφωνα με την παρ.4 του άρθρου 151 του ν.4555/2018, ισχύει από την επόμενη αυτοδιοικητική περίοδο.

Αποφάσεις σχετικά με την **επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων, εξακολουθούν να εμπίπτουν στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας** ως αποφάσεις κανονιστικού χαρακτήρα-περιεχομένου.

Επιπλέον, υπάγονται στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας οι αποφάσεις των κοινωφελών επιχειρήσεων, των ΔΕΥΑ και των μονομετοχικών ανωνύμων εταιρειών ΟΤΑ που αφορούν **ενιαία, επιπλέον της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, της εκποίησης παγίων περιουσιακών στοιχείων και της σύναψης δανείων, και την:**

- αγορά και εκποίηση ακινήτων,
- ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, εάν το τίμημα υπερβαίνει το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.,
- μίσθωση ακινήτων από τρίτους

- σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 100 του ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 179 του ν. 4555/2018.

Ειδικά, για τις ΔΕΥΑ, εκτός από τις παραπάνω αποφάσεις, αποστέλλονται επιπλέον προς έλεγχο νομιμότητας οι αποφάσεις εκείνες που αφορούν την ψήφιση του προϋπολογισμού της επιχείρησης και του τεχνικού προγράμματος έργων, καθώς και κάθε τροποποίησή τους.

Στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας εντάσσονται και οι αποφάσεις των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης που υπάγονται στις κατηγορίες αποφάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 225 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε, καθώς και ο προϋπολογισμός τους, με παράλληλη υποχρέωση κοινοποίησης των ετήσιων οικονομικών καταστάσεών τους στην οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση.

Επισημαίνεται ότι στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας εμπίπτουν και αποφάσεις των οργάνων των ΦΟΔΣΑ, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, σύμφωνα με το άρθρο 240 του ν.4555/2018 που αφορούν την :

- αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου
- εκποίηση παγίων περιουσιακών στοιχείων
- αγορά και εκποίηση ακινήτων
- σύναψη δανείων
- ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, εάν το τίμημα υπερβαίνει το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α,
- μίσθωση ακινήτων από τρίτους
- σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 100 του ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 179 του ν. 4555/2018.

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 132 του ν.4555/2018, από την έναρξη ισχύος του νόμου κάθε διάταξη που ρυθμίζει διαφορετικά τον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας καταργείται. Συνεπώς, ειδικότερες διατάξεις νόμων που προβλέπουν την άσκηση υποχρεωτικού ελέγχου νομιμότητας σε κατηγορίες αποφάσεων, πέραν αυτών που προβλέπονται στο άρθρο 225 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 116 του ν. 4555/2018 **καταργούνται.**

Σε εκκρεμείς υποθέσεις που αφορούν αποφάσεις των, κατά τα ανωτέρω, εξαιρούμενων του υποχρεωτικού ελέγχου κατηγοριών, ελλείψει ειδικής μεταβατικής ρύθμισης, ο **υποχρεωτικός έλεγχος** νομιμότητας **καταργείται** από την έναρξη ισχύος του νόμου, λόγω έλλειψης αντικειμένου. Σε κάθε περίπτωση **δεν θίγονται οι διατάξεις περί αυτεπάγγελτου ελέγχου νομιμότητας.** Ακολουθώντας, αποφάσεις των ΟΤΑ και των νομικών τους προσώπων που εντάσσονται στον υποχρεωτικό έλεγχο, για πρώτη φορά με τις διατάξεις του άρθρου 116 του ν. 4555/2018, υπόκεινται στον έλεγχο αυτόν, εάν έχουν ληφθεί μετά την 19^η Ιουλίου 2018 (ημερομηνία ισχύος του ν. 4555/2018).

Κατά τον υποχρεωτικό έλεγχο ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης ελέγχει τη νομιμότητα της απόφασης μέσα σε **αποκλειστική προθεσμία 30 ημερών** από την περιέλευσή της σε αυτόν και εκδίδει υποχρεωτικά ειδική πράξη με την οποία διαπιστώνεται η **νομιμότητα των αποφάσεων ή το παράνομο αυτών, με ταυτόχρονη ακύρωσή τους.** Η μη έκδοση ειδικής πράξης συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα.

Οι εκθέσεις τακτικού ή έκτακτου διαχειριστικού ελέγχου σε ΟΤΑ ή νομικά πρόσωπα αυτών, από ορκωτούς ελεγκτές ή από υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου, διαβιβάζονται υποχρεωτικά στον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για την παρακολούθηση και υλοποίηση των σχετικών συστάσεων ή πορισμάτων.

2. Στον **αυτεπάγγελτο έλεγχο νομιμότητας** (άρθρο 117 ν.4555/2018) ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ασκεί έλεγχο νομιμότητας, εντός προθεσμίας δύο (2) μηνών, αφότου η απόφαση έχει δημοσιευθεί ή εκδοθεί, ακυρώνοντας για λόγους νομιμότητας οποιαδήποτε απόφαση των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων, των περιφερειών, των νομικών τους προσώπων και των συνδέσμων τους.

3. Επισημαίνουμε ότι σύμφωνα με το άρθρο 240 του ν.4555/18, από τον υποχρεωτικό και αυτεπάγγελτο έλεγχο νομιμότητας εξαιρούνται οι αποφάσεις των ΦΟΔΣΑ με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, οι οποίες ελέγχονται σύμφωνα με τις διατάξεις του κ.ν.2190/20 και ν.4548/2018 .

4. Η άσκηση της **ειδικής διοικητικής προσφυγής** (άρθρο 118 ν.4555/2018) προβλέπεται κατά αποφάσεων των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων, των περιφερειών, των νομικών τους προσώπων καθώς και των συνδέσμων τους, ενώπιον του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Η προθεσμία άσκησης ειδικής διοικητικής προσφυγής σε 15 ημέρες προβλέπεται ενιαία, τόσο κατά αποφάσεων, όσο και κατά παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας των υπόχρεων οργάνων. Ειδικότερα, σε περίπτωση παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας η προσφυγή ασκείται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την παρέλευση άπρακτης της ειδικής προθεσμίας που τυχόν τάσσει ο νόμος για την έκδοση της οικείας πράξης, διαφορετικά μετά την παρέλευση τριμήνου από την υποβολή της σχετικής αίτησης του ενδιαφερομένου.

Επιπλέον, προβλέπεται ότι προκειμένου για τις **ατομικές πράξεις**, αυτές κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο, με απόδειξη παραλαβής, με **υποχρεωτική αναφορά ότι κατ' αυτών χωρεί ειδική διοικητική προσφυγή για λόγους νομιμότητας μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών**.

Αναφέρεται πλέον ρητά σε διάταξη νόμου ότι δικαίωμα για την άσκηση ειδικής διοικητικής προσφυγής τεκμαίρεται ότι έχουν όλοι οι αιρετοί του οικείου δήμου ή περιφέρειας, ανεξάρτητα από το εάν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση κατά την οποία ελήφθη η προσβαλλόμενη απόφαση, **εφόσον δεν την υπερψήφισαν**. Επιπλέον, δικαίωμα έχουν και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, καθώς και νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που επιδιώκουν σύμφωνα με το καταστατικό τους περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς και εν γένει κοινωνικούς σκοπούς.

Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, **η άσκηση ειδικής διοικητικής προσφυγής δεν αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση ένδικων βοηθημάτων ενώπιων των αρμόδιων δικαστηρίων** (άρθρο 238 παρ. 6 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 131 του ν.4555/2018).

Επίσης, κατά τη μεταβατική περίοδο, ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης **δεν μπορεί να αναστείλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης των δήμων και περιφερειών**, καθώς στο πεδίο εφαρμογής των μεταβατικών διατάξεων του άρθρου 238 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε, δεν εμπίπτουν οι διατάξεις του άρθρου 228 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 119 του ν.4555/2018.

5. Προβλέπεται, επίσης, δυνατότητα υποβολής **αίτησης θεραπείας** από όποιον έχει έννομο συμφέρον κατά **ατομικών** αποφάσεων ή παραλείψεων των μονομελών ή συλλογικών οργάνων των δήμων, περιφερειών, νομικών προσώπων αυτών και των συνδέσμων τους. Στις περιπτώσεις αυτές η αίτηση θεραπείας υποβάλλεται **ενώπιον του αρμόδιου οργάνου του ΟΤΑ** που εξέδωσε την πράξη, με αντικείμενο την ανάκληση ή τροποποίηση της προσβαλλόμενης πράξης, και αντίστοιχα ενώπιον του αρμόδιου οργάνου του ΟΤΑ που παρέλειψε την έκδοσή της.

Για λόγους ενημέρωσης και διευκόλυνσης των πολιτών, οι ΟΤΑ παρακαλούνται να αναγράφουν στις εκδοθείσες ατομικές διοικητικές πράξεις και τη δυνατότητα άσκησης αίτησης θεραπείας **ενώπιον του οργάνου που εξέδωσε την πράξη, πέραν της υποχρεωτικής αναγραφής** ότι κατά αυτών χωρεί ειδική διοικητική προσφυγή ενώπιον του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης μέσα σε προθεσμία 15 ημερών.

Η υποβολή της αίτησης θεραπείας **αναστέλλει** τις προβλεπόμενες **προθεσμίες** για την **άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής ενώπιον του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης**. Η εν λόγω αναστολή ισχύει μέχρι την έκδοση απόφασης επί της αίτησης θεραπείας ή την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας των 30 ημερών που προβλέπει το άρθρο 24 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, (ν.2690/1999 Α'45), εκτός εάν από ειδικές διατάξεις προβλέπεται διαφορετική προθεσμία.

Επισημαίνεται ότι, αν και κατά κανόνα η άσκηση αίτησης θεραπείας είναι απρόθεσμη, βάσει των εφαρμοστέων διατάξεων, το **ανασταλτικό αποτέλεσμα** που μπορεί να επιφέρει η υποβολή της αίτησης θεραπείας στην προθεσμία άσκησης της ειδικής διοικητικής προσφυγής **περιορίζεται εντός της προθεσμίας των 15 ημερών που τίθεται από το νομοθέτη ως χρονικό όριο για το παραδεκτό άσκησης της ειδικής διοικητικής προσφυγής**.

Οι **ΟΤΑ υποχρεούνται** να ενημερώσουν **αμελλητί και με κάθε πρόσφορο μέσο** την αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, τόσο για την υποβολή αίτησης θεραπείας, όσο και την έκδοση σχετικής απόφασης πριν της παρέλευση της προθεσμίας εξέτασης των 30 ημερών που προβλέπεται στο άρθρο 24 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ή της προθεσμίας που προβλέπεται από ειδικότερες διατάξεις.

6. Τέλος, επισημαίνεται ότι **από την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ** πράξεις των δήμων, των περιφερειών, των νομικών τους προσώπων και των συνδέσμων, καθώς και προσφυγές που εκκρεμούν προς έλεγχο νομιμότητας ενώπιον του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης και των σχετικών επιτροπών του άρθρου 152 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και του άρθρου 68 του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης διαβιβάζονται στην ΑΥΕ ΟΤΑ. Οι σχετικές δε προθεσμίες αρχίζουν από την περιέλευσή τους στην εν λόγω Υπηρεσία (άρθρο 238 παρ. 5 ν.3852/2010, όπως έχει αντικατασταθεί).

Β. Αναζήτηση Αστικής Ευθύνης

Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 124 του ν.4555/2018 «Αστική ευθύνη – Αντικατάσταση του άρθρου 232 του ν. 3852/2010», αλλά εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 232 του ν. 3852/2010, ως ίσχυαν πριν την αντικατάστασή του (παρ. 7 του άρθρου 238 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε). Σημειώνεται ωστόσο, ότι κατά το μεταβατικό αυτό διάστημα, κατά το οποίο τις αρμοδιότητες του Ελεγκτή Νομιμότητας ασκεί ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στην Τριμελή Ελεγκτική Επιτροπή της παρ. 2 του άρθρου 232 του ν. 3852/2010 μετέχει, αντί του Ελεγκτή Νομιμότητας, προϊστάμενος Διεύθυνσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τον οικείο Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Καθόκοντα δε γραμματέα ασκεί υπάλληλος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που ορίζεται με απόφαση του οικείου Συντονιστή.

Γ. Αναζήτηση Πειθαρχικής Ευθύνης

Η εφαρμογή των άρθρων 125 «Πειθαρχική ευθύνη – Αντικατάσταση του άρθρου 233 του ν. 3852/2010» και 126 «Πειθαρχική διαδικασία – Αντικατάσταση του άρθρου 234 του ν. 3852/2010» του ν. 4555/2018 άρχεται από την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ (παρ.7 του άρθρου 238 του ν.3852/2010, όπως ισχύει). Κατά το μεταβατικό, επομένως, στάδιο και μέχρι την έναρξη αυτής διατηρούνται σε ισχύ και εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 233 και 234 του ν. 3852/2010, ως ίσχυαν πριν την αντικατάστασή τους. Τις αρμοδιότητες του Ελεγκτή Νομιμότητας που προβλέπονται στα 233 και 234 του ν. 3852/2010 ασκεί ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ενώ όπου στις ως άνω διατάξεις προβλέπεται η συμμετοχή υπαλλήλου της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ ορίζεται, με απόφαση του οικείου Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, υπάλληλος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Σημειώνεται δε ότι κατά το μεταβατικό διάστημα διατηρείται η σύνθεση και συγκρότηση των υφιστάμενων πειθαρχικών συμβουλίων.

Τέλος, επισημαίνεται ότι **με την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ** οι τυχόν εκκρεμείς ενώπιον του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης πειθαρχικές διώξεις των αιρετών προσώπων των ΟΤΑ διαβιβάζονται στην Α.Υ.Ε. ΟΤΑ. Οι σχετικές δε προθεσμίες αρχίζουν από την περιέλευσή τους στην εν λόγω Υπηρεσία.

Δ. Ιδιόζουσα δωσιδικία

Εφιστούμε την προσοχή σας στις διατάξεις του άρθρου 127 του ν. 4555/2018, με τις οποίες προστίθεται άρθρο 235 στο ν.3852/2010 και επαναφέρονται σε ισχύ οι σχετικές προβλέψεις περί της ιδιόζουσας δωσιδικίας των αιρετών, που είχαν καταργηθεί με το άρθρο 21 του ν. 4257/2014 (Α' 93). Ωστόσο, επισημαίνεται ότι οι εν λόγω διατάξεις εφαρμόζονται για πράξεις που τελούνται μετά την 19^η Ιουλίου 2018, ημερομηνία έναρξης ισχύος του ν.4555/2018 (παρ. 4 του άρθρου 132 του ν. 4555/2018).

Ε. Επιβολή διοικητικών μέτρων έκπτωσης και αργίας

Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, οι αρμοδιότητες του Επόπτη που προβλέπονται στις διατάξεις του ν.4555/2018 περί **έκπτωσης εξαιτίας καταδίκης** (άρθρο 128 « Έκπτωση εξαιτίας καταδίκης – Αντικατάσταση του άρθρου 236 του ν. 3852/2010»), της **αργίας** (άρθρο 129 «Διοικητικά μέτρα – Αργία- Συμπλήρωση του ν.3852/2010»), καθώς και της **παύσης** (άρθρο 130 «Παύση – Αντικατάσταση του άρθρου 237 του ν.3852/2010») αιρετών

οργάνων των δήμων και περιφερειών ασκούνται από τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης (παρ. 5 του άρθρου 132 του ν. 4555/2018).

Για την **έκπτωση** εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που έλαβε γνώση της σχετικής δικαστικής απόφασης, η οποία ανατρέχει στην ημερομηνία κατά την οποία η εν λόγω δικαστική απόφαση κατέστη τελεσίδικη ή αμετάκλητη.

Αντίστοιχα, για την επιβολή του διοικητικού μέτρου θέσης σε **αργία** εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που έλαβε γνώση της σχετικής δικαστικής απόφασης (τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης για πλημμελήματα, πρωτόδικης καταδικαστικής απόφασης για κακουργήματα) ή του αμετάκλητου παραπεμπτικού βουλεύματος ή του κλητήριου θεσπίσματος, με βάση το οποίο παραπέμπεται στο ακροατήριο η υπόθεση, εφόσον έχουν επιβληθεί περιοριστικοί όροι ή προσωρινή κράτηση.

Η διαπιστωτική πράξη θέσης σε αργία, προκειμένου για τα πλημμελήματα, ανατρέχει στην ημερομηνία κατά την οποία η εν λόγω δικαστική απόφαση κατέστη τελεσίδικη. Αντίστοιχα, προκειμένου για κακουργήματα, η διαπιστωτική πράξη θέσης σε αργία ανατρέχει στην ημερομηνία δημοσίευσης της πρωτόδικης καταδικαστικής απόφασης ή έκδοσης του αμετάκλητου παραπεμπτικού βουλεύματος ή του κλητήριου θεσπίσματος με βάση το οποίο παραπέμπεται στο ακροατήριο η υπόθεση.

Σημειώνεται ότι μεταγενέστερη αντικατάσταση ή άρση των περιοριστικών όρων ή της προσωρινής κράτησης, κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας, δεν κωλύει τη θέση σε αργία του αιρετού που παραπέμφθηκε για κακούργημα. Εάν δε εκδοθεί τελεσίδικη αθωωτική απόφαση, αίρεται αυτοδικαίως η αργία και το διοικητικό μέτρο θεωρείται ως ουδέποτε επιβληθέν. Στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται αναδρομικά η αντιμισθία του αποκατασταθέντος από το χρόνο έκδοσης της διαπιστωτικής σε βάρος του πράξης.

Τέλος, για τα ποινικά αδικήματα της περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 236 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε, και ισχύει, προβλέπεται η κοινοποίηση από την αρμόδια Εισαγγελία στον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης **κάθε καταδικαστικής απόφασης** σε βάρος των προβλεπόμενων στα αντίστοιχα άρθρα αιρετών προσώπων (άρθρο 236 παρ. 3 ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε). Ο Συντονιστής δύναται να λαμβάνει από την Εισαγγελία κάθε αναγκαία πληροφορία σχετικά με την πορεία της υπόθεσης, όπως η τελεσιδικία ή το αμετάκλητο αυτής, καθώς και αντίγραφα των αποφάσεων και των πρακτικών.

Παρακαλούμε όπως κοινοποιήσετε την παρούσα εγκύκλιο στους δήμους και τις περιφέρειες χωρικής σας αρμοδιότητας, προκειμένου να λάβουν γνώση όλες οι υπηρεσίες αυτών, καθώς και τα νομικά τους πρόσωπα, παρέχοντας κάθε αναγκαία πληροφορία για την εφαρμογή της.

Η παρούσα είναι διαθέσιμη και στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών και στη διαδρομή: www.ypes.gr/Υπουργείο/Εγκύκλιοι-Αποφάσεις.

Για πληροφορίες σχετικά με την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να απευθύνεστε στους κάτωθι υπαλλήλους:

Δ/νη Οργάνωσης και Λειτουργίας Τ.Α.	Τμήμα Οργάνωσης Τ.Α. Α' Βαθμού	Δ. Νάσαινα: 213 13 64378 Μ. Διαμάντη: 213 13 64390 Αλ. Τζουμαϊλής: 213 13 64346
	Τμήμα Οργάνωσης Τ.Α. Β' Βαθμού	Γ. Χρυσάφης: 213 13 64395
	Τμήμα Νομικών Προσώπων Τ.Α	Αν. Καλογήρου: 213 13 64394 Β. Νάστου: 213 13 64328

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Παναγιώτης Σκουρλέτης

Κοινοποίηση:

- Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων
Γενική Δ/ση Διοίκησης Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων (Με παράκληση ενημέρωσης των Εισαγγελικών
Αρχών)
- Γενική Επιθεωρήτρια Δημόσιας Διοίκησης
- Ειδικό Γραμματέα Σ. Ε. Ε. Δ. Δ.
- Κ.Ε.Δ.Ε
- ΕΝ.Π.Ε.
- Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.

Εσωτερική Διανομή:

- Γραφείο Υπουργού
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα
- Γενική Δ/ντρια Αποκέντρωσης & Τ.Α.
- Γενικό Δ/ντη Οικονομικών Τ.Α. και Αναπτυξιακής Πολιτικής
- Γενική Δ/ντρια Οικονομικών Υπηρεσιών και Διοικητικής
Υποστήριξης
- Δ/ση Οργάνωσης και Λειτουργίας Αποκεντρωμένων Διοικήσεων
- Δ/ση Προσωπικού Τ.Α.
- Δ/ση Οικονομικών Τ.Α.
- Δ/ση Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής
- Δ/ση Διοικητικής Υποστήριξης
- Δ/ση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (με παράκληση ανάρτησης
στον ιστότοπο του ΥΠ.ΕΣ.)

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
& ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α' ΒΑΘΜΟΥ**

**Αθήνα, 27 Αυγούστου 2018
Αρ. πρωτ.: 43885**

ΠΡΟΣ: Πίνακας αποδεκτών

Ταχ. δ/ση : Σταδίου 27
Τ.Κ. : 10183, Αθήνα
Πληροφορίες : Π. Γεωργακοπούλου
: Α. Τζουμαϊλής
Τηλ. : 213 13 64337
: 213 13 64346
FAX : 213 13 64359

ΘΕΜΑ: Προκήρυξη- πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος (1ΕΟ/2018) για την υποβολή υποψηφιοτήτων πλήρωσης θέσεων Εποπτών ΟΤΑ, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 216 παρ. 7 του Ν. 3852/2010, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. τις διατάξεις

α) του άρθρου 216 παρ. 4 του ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 110 του ν. 4555/2018 (Α' 133),

β) του άρθρου 132 παρ. 3 του ν. 4555/2018 (Α' 133),

γ) της αρ. 43878/ 23.8.2018 (Β' 3655) Απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών «Καθορισμός προσόντων και διαδικασίας επιλογής Εποπτών ΟΤΑ»,

δ) του άρθρου 7 του ν. 4369/2016 (Α' 33) «Εθνικό Μητρώο Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης, βαθμολογική διάρθρωση θέσεων, συστήματα αξιολόγησης, προαγωγών και

επιλογής προϊσταμένων (διαφάνεια - αξιοκρατία και αποτελεσματικότητα της Δημόσιας Διοίκησης) και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει,

ε) των άρθρων 20-23 του ν. 4440/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κινητικότητας στη Δημόσια Διοίκηση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, υποχρεώσεις των προσώπων που διορίζονται στις θέσεις των άρθρων 6 και 8 του Ν. 4369/2016, ασυμβίβαστα και πρόληψη των περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων και λοιπές διατάξεις» (Α' 224), όπως ισχύουν,

στ) του ν. 3528/2007 (Α' 26) «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει,

ζ) του άρθρου 90 του πδ 63/2005 (Α' 98) «Κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα», όπως ισχύει,

η) το πδ 50/2001 (Α' 39) «Καθορισμός των προσόντων διορισμού σε θέσεις φορέων του δημοσίου τομέα», όπως ισχύει.

2) τις διατάξεις:

α) του πδ 125/2016 (Α' 210) «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών»,

β) του πδ 123/2016 (Α' 208) «Ανασύσταση και μετονομασία του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ανασύσταση του Υπουργείου Τουρισμού, σύσταση Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, μετονομασία Υπουργείων Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων», όπως ισχύει,

γ) του πδ 141/2017 (Α' 180) «Οργανισμός του Υπουργείου Εσωτερικών».

3) την αριθ. ΔΙΔΚ/Φ.38/οικ.40717/24.11.2017 υπουργική απόφαση (Β' 4125) «Σύσταση Ειδικού Συμβουλίου Επιλογής Διοικήσεων (ΕΣΕΔ), καθορισμός αρμοδιοτήτων και Ορισμός Μελών του Α' Τμήματος» του άρθρου 10 του ν. 4369/2016 (ΑΔΑ: 6ΙΙΧ465ΧΘΨ-Μ8Ω).

4) το ειδικό περίγραμμα των προς πλήρωση θέσεων εργασίας, το οποίο προσαρτάται στην παρούσα και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της.

5) την ανάγκη εύρυθμης λειτουργίας των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ.

6) το γεγονός ότι από την έκδοση της παρούσας απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ**Ι. ΠΡΟΚΗΡΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ**

Προκηρύσσουμε τις θέσεις Προϊσταμένων των Αυτοτελών Υπηρεσιών - Εποπτών ΟΤΑ, ως εξής:

α. Επόπτης ΟΤΑ Αττικής, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια της Περιφέρειας Αττικής, με έδρα την Αθήνα, **(ΚΩΔ: 101)**

β. Επόπτης ΟΤΑ Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια των Περιφερειών Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας, με έδρα τη Λάρισα, **(ΚΩΔ: 102)**

γ. Επόπτης ΟΤΑ Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια των Περιφερειών Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας, με έδρα τα Ιωάννινα, **(ΚΩΔ: 103)**

δ. Επόπτης ΟΤΑ Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια των Περιφερειών Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων, με έδρα την Πάτρα, **(ΚΩΔ: 104)**

ε. Επόπτης ΟΤΑ Αιγαίου, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια των Περιφερειών Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου, με έδρα τον Πειραιά, **(ΚΩΔ: 105)**

στ. Επόπτης ΟΤΑ Κρήτης, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια της Περιφέρειας Κρήτης, με έδρα το Ηράκλειο, **(ΚΩΔ: 106)**

ζ. Επόπτης ΟΤΑ Μακεδονίας - Θράκης, με κατά τόπο αρμοδιότητα που εκτείνεται στα όρια των Περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης και Κεντρικής Μακεδονίας, με έδρα τη Θεσσαλονίκη **(ΚΩΔ: 107)**

ΙΙ. ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΠΛΗΡΩΣΗ ΘΕΣΕΩΝ

Τα καθήκοντα των προς πλήρωση θέσεων συνίστανται στην άσκηση της εποπτείας των ΟΤΑ, σύμφωνα με το άρθρο 102 παρ. 4 του Συντάγματος και τα άρθρα 108, 109 παρ. 1 και 116-131 του ν. 4555/2018, και ιδίως του ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των δήμων, των περιφερειών και των νομικών τους προσώπων, καθώς και του πειθαρχικού ελέγχου των αιρετών. Τα ανωτέρω καθήκοντα αποτυπώνονται στο προσαρτημένο στην παρούσα Περιγράμματα Θέσης Εργασίας (ΠΘΕ).

III. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Για τις προς πλήρωση θέσεις δικαίωμα υποβολής αίτησης υποψηφιότητας έχουν:

α. Όσοι υπηρετούν στο δημόσιο τομέα (τακτικοί μόνιμοι υπάλληλοι και υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου), ανεξαρτήτως του αν είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης, εφόσον διαθέτουν σωρευτικά τα εξής προσόντα:

i) πτυχίο νομικού τμήματος ή οικονομικών επιστημών ή πολιτικών επιστημών ή δημόσιας διοίκησης ελληνικού Α.Ε.Ι. ή ισότιμο της αλλοδαπής, (ΚΩΔ: 201)

ii) διδακτορικό ή μεταπτυχιακό δίπλωμα ελληνικού Α.Ε.Ι. ή ισότιμο της αλλοδαπής σε οποιονδήποτε κλάδο του δικαίου ή δεκαετής δικηγορική εμπειρία και

iii) άριστη ή πολύ καλή γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας.

β. Όσοι δεν υπηρετούν στον δημόσιο τομέα, περιλαμβανομένων των υπηρετούντων στο δημόσιο με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου ή με σύμβαση έργου, κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ. 1 περ. α' του ν. 4369/2016 (Α' 33), εφόσον διαθέτουν τα προσόντα της προηγούμενης παραγράφου, ανεξαρτήτως του αν είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης.

Κάθε υποψήφιος δύναται να υποβάλλει αίτηση για μία μόνο Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ.

IV. ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑΣ - ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΑ - ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

Δεν δύνανται να υποβάλουν αίτηση υποψηφιότητας:

- Όσοι δεν μπορούν να εγγραφούν στο Μητρώο Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 4369/2016 (Α' 33). Επισημαίνεται ότι η πραγματοποίηση της σχετικής εγγραφής δεν αποτελεί προϋπόθεση για την υποβολή αίτησης υποψηφιότητας.
- Όσοι έχουν διατελέσει αιρετοί, έως και πέντε (5) χρόνια πριν την έκδοση της σχετικής προκήρυξης σε οποιοδήποτε αυτοδιοικητικό αξίωμα εντός των ορίων της χωρικής αρμοδιότητας της οικείας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ στην οποία υποβάλλουν υποψηφιότητα, ακόμα και αν παραιτηθούν του αιρετού αξιώματός τους.
- Οι αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας.

Ως προς τις ιδιότητες που είναι ασυμβίβαστες με την άσκηση των καθηκόντων της προς πλήρωση θέσης, καθώς και για τα ζητήματα σύγκρουσης συμφερόντων, ισχύουν τα αναφερόμενα στα άρθρα 20 έως 23 του ν. 4440/2016 (Α' 224).

Ειδικά για τις περιπτώσεις των υποψηφίων που δεν υπηρετούν στο δημόσιο τομέα ή υπηρετούν στο δημόσιο τομέα με σχέση άλλη από τη σχέση τακτικού μόνιμου υπαλλήλου ή υπαλλήλου με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου (ΙΔΑΧ) ισχύουν τα προσόντα και κωλύματα διορισμού που αναφέρονται στα άρθρα 4 έως και 10 του Κεφαλαίου Α' του Μέρους Α' του ΚΚΔΠΔΥ και Υπαλλήλων ΝΠΔΔ (ν. 3528/2007, όπως ισχύει).

V. ΤΡΟΠΟΣ ΑΠΟΔΕΙΞΗΣ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΜΟΡΙΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ

Τα απαιτούμενα για την απόδειξη των αναφερομένων στο βιογραφικό των υποψήφιων προσόντων δικαιολογητικά, σύμφωνα με το π.δ. 50/2001 ως ισχύει, υποβάλλονται κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του κεφαλαίου VIII .

A. Για την απόδειξη της **γλωσσομάθειας** λαμβάνονται υπόψη τα οριζόμενα στο Παράρτημα Γλωσσομάθειας, που είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ΑΣΕΠ.

B. Τρόπος απόδειξης Εργασιακής Εμπειρίας

Η εργασιακή εμπειρία αποδεικνύεται ως κατωτέρω:

- 1.** Για τους υποψηφίους που υπηρετούν στο δημόσιο τομέα (τακτικοί μόνιμοι υπάλληλοι και υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου) απαιτείται η προσκόμιση σχετικού πιστοποιητικού υπηρεσιακών μεταβολών ή αντίστοιχης βεβαίωσης υπηρεσιακής κατάστασης από την υπηρεσία τους, βάσει των στοιχείων του προσωπικού μητρώου του υπαλλήλου.
- 2.** Για τους υποψήφιους που δεν ανήκουν στο δημόσιο τομέα, περιλαμβανομένων των υπηρετούντων στο δημόσιο με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου ή με σύμβαση έργου, τα δικαιολογητικά τα οποία απαιτούνται κατά περίπτωση, για την απόδειξη του είδους και της χρονικής διάρκειας της εμπειρίας, είναι τα εξής:

Όταν η εμπειρία έχει αποκτηθεί στην ημεδαπή:

(i) Για τους μισθωτούς:

- βεβαίωση του οικείου ασφαλιστικού φορέα, από την οποία να προκύπτει η χρονική διάρκεια της ασφάλισης και

- βεβαίωση του οικείου εργοδότη, από την οποία να προκύπτει επακριβώς, η χρονική διάρκεια και το είδος της εμπειρίας του.

(ii) Για τους ελεύθερους επαγγελματίες:

- βεβαίωση από τον οικείο επαγγελματικό σύλλογο, από την οποία να προκύπτει η ιδιότητα του μέλους και η διάρκειά της, εφόσον η ιδιότητα αυτή είναι υποχρεωτική για την άσκηση του επαγγέλματος και
- βεβαίωση του οικείου ασφαλιστικού φορέα, στην οποία να αναγράφεται η χρονική διάρκεια της ασφάλισης.

Όταν η εμπειρία έχει αποκτηθεί στην αλλοδαπή:

Για εμπειρία η οποία έχει αποκτηθεί στην αλλοδαπή επιπλέον των λοιπών δικαιολογητικών που απαιτούνται από τις ανωτέρω, κατά περίπτωση, περιπτώσεις ο υποψήφιος προσκομίζει:

(i) Όταν κατά το ισχύον νομικό καθεστώς του κράτους η ασφάλιση των εργαζομένων για συγκεκριμένο επάγγελμα ή συγκεκριμένη σχέση εργασίας είναι υποχρεωτική:

- Βεβαίωση του εργοδότη στον οποίο απασχολήθηκε, στην οποία να αναφέρεται η χρονική διάρκεια και το είδος της απασχόλησης του ενδιαφερομένου και
- Βεβαίωση του οικείου ασφαλιστικού οργανισμού, είτε πρόκειται για αμιγώς κρατική ή αμιγώς ιδιωτική ή μικτή ασφάλιση, για τη χρονική διάρκεια της απασχόλησης του ενδιαφερομένου.

(ii) Όταν κατά το ισχύον νομικό καθεστώς του κράτους η ασφάλιση των εργαζομένων για συγκεκριμένο επάγγελμα ή συγκεκριμένη σχέση εργασίας είναι μη υποχρεωτική:

- Βεβαίωση του εργοδότη στον οποίο απασχολήθηκε, στην οποία να αναφέρεται η χρονική διάρκεια και το είδος της απασχόλησης του ενδιαφερομένου.
- Βεβαίωση της αρμόδιας αρχής του κράτους στο οποίο απασχολήθηκε ότι η ασφάλιση για το συγκεκριμένο επάγγελμα ή τη συγκεκριμένη σχέση εργασίας δεν είναι υποχρεωτική, κατά τη νομοθεσία του κράτους τούτου.

(iii) Όταν ο χρόνος εμπειρίας έχει διανυθεί σε υπηρεσίες δημόσιου χαρακτήρα της αλλοδαπής μπορεί να αποδεικνύεται και με βεβαίωση του αντίστοιχου δημόσιου φορέα.

(iv) Στις περιπτώσεις εργαζομένων σε κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την αναγνώριση τυχόν προϋπηρεσίας εφαρμόζονται τα ισχύοντα περί δικαιώματος άσκησης επαγγέλματος στο κράτος - μέλος που παρασχέθηκε η εργασία. Για την αξιολόγηση αυτής απαιτείται η προσκόμιση σχετικής βεβαίωσης από το αρμόδιο κατά νόμο όργανο του κράτους - μέλους προέλευσης.

3. Ειδικά για την απόδειξη της δεκαετούς (10ετούς) δικηγορικής εργασιακής εμπειρίας, εφ' όσον ο υποψήφιος την επικαλείται για την πλήρωση των τυπικών προϋποθέσεων συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής, αντί της προσκόμισης μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου, απαιτείται να προσκομιστούν σωρευτικά:

(1) Πιστοποιητικό του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου από το οποίο να προκύπτει, τότε ο δικηγόρος απέκτησε την ιδιότητα του δικηγόρου,

(2) Βεβαίωση του Ταμείου Νομικών από την οποία να προκύπτει τότε ο υποψήφιος ασφαλίστηκε ως δικηγόρος,

(3) Ευκρινή φωτοαντίγραφα των πρωτοτύπων ή των ακριβών αντιγράφων των ετήσιων «καταστάσεων παραστάσεων στα Δικαστήρια» και των «καταστάσεων προεισπράξεων συμβολαίων» μέχρι την ημέρα υποβολής της ηλεκτρονικής αίτησης συμμετοχής του υποψηφίου στη διαδικασία. Η προσκόμιση των ανωτέρω καταστάσεων είναι ενδεικτική και αρκεί να αναφέρεται σε αυτές έστω και μία μόνο παράσταση στα Δικαστήρια ή ένα μόνο συμβόλαιο κατ' έτος, μόνο δε για τα έτη κατά τα οποία ο δικηγόρος θα εμφανίζει μηδενική απασχόληση (καμία απολύτως παράσταση και κανένα συμβόλαιο) δεν θα προσμετράται χρόνος εμπειρίας. Οι έμμισθοι δικηγόροι, εφόσον τυχόν αυτοί δεν πραγματοποιούν παραστάσεις στα δικαστήρια και δεν συντάσσουν συμβόλαια πελατών τους, επί όσον τουλάχιστον χρόνο είναι έμμισθοι προσκομίζουν βεβαίωση του φορέα στον οποίο εργάζονται ως έμμισθοι είτε αυτός είναι δημόσιος είτε ιδιωτικός, από την οποία να προκύπτει το είδος και η χρονική διάρκεια της δικηγορικής υπηρεσίας που προσφέρουν και ο τρόπος πληρωμής τους.

Εάν ο υποψήφιος δεν επικαλείται την δικηγορική εμπειρία ως τυπικό προσόν κατά την έννοια του σημείου ΙΙΙ.α.ii. της παρούσας, αλλά ως πρόσθετο προσόν, τότε αρκεί ο τρόπος απόδειξης που προβλέπεται στο σημείο V.2.ii. της παρούσας.

4. Για τους υποψηφίους που υπηρετούν στο δημόσιο τομέα, η επαγγελματική εμπειρία εκτός δημοσίου τομέα η οποία τυχόν δεν έχει αναγνωρισθεί ως προϋπηρεσία δυνάμει των διατάξεων του π.δ. 69/2016 (Α' 127), μπορεί να αποδειχθεί με τα παραπάνω αναφερόμενα στην παράγραφο 2.

VI. ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΩΝ

Η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων υποψηφιότητας αρχίζει την **Τετάρτη 12 Σεπτεμβρίου 2018 και ώρα 08:00 π.μ** και λήγει την **Παρασκευή 5 Οκτωβρίου 2018 και ώρα 14:00 μ.μ.**

VII. ΑΙΤΗΣΗ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑΣ

Η αίτηση υποψηφιότητας υποβάλλεται ηλεκτρονικά στο ΑΣΕΠ αποκλειστικά μέσω του διαδικτυακού του τόπου (www.asep.gr). Με την αίτηση υποβάλλεται ηλεκτρονικά και αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα, προκειμένου οι υποψήφιοι να αξιολογηθούν πληρέστερα κατά τη διαδικασία επιλογής από το ΕΣΕΔ. Οδηγίες για τη συμπλήρωση ή υποβολή των ηλεκτρονικών αιτήσεων θα αναρτηθούν στην ιστοσελίδα του ΑΣΕΠ (www.asep.gr) στη διαδρομή: «Βοήθεια > Εγχειρίδια Χρήσης».

VIII. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

1. Η επιλογή των υποψηφίων πραγματοποιείται από το Ειδικό Συμβούλιο Επιλογής Διοικήσεων (ΕΣΕΔ) του άρθρου 10 του ν. 4369/2016 (Α' 33).
2. Το ΕΣΕΔ ελέγχει, αρχικά, τα τυπικά προσόντα των υποψηφίων Εποπτών ΟΤΑ και αποκλείει εκείνους που δεν πληρούν τους όρους που θέτουν η κείμενη νομοθεσία και η προκήρυξη.
3. Κατόπιν, το ΕΣΕΔ αξιολογεί τους υποψήφιους Επόπτες ΟΤΑ ως προς τα τυπικά τους προσόντα, σύμφωνα με τα δηλωθέντα στα βιογραφικά τους σημειώματα, κατατάσσοντάς τους σε σειρά προτεραιότητας ανά προκηρυχθείσα θέση. Οι πίνακες κατάταξης είναι διακριτοί για τους υποψηφίους που υπηρετούν στον δημόσιο τομέα και για τους ιδιώτες. Στο πλαίσιο της αξιολόγησης συνεκτιμώνται τα βιογραφικά στοιχεία των υποψηφίων, τα τυπικά τους προσόντα, το εν γένει επιστημονικό και ερευνητικό έργο τους σε συνάφεια με το περίγραμμα των προκηρυσσόμενων θέσεων και η τυχόν πρότερη διοικητική εμπειρία τους. Στη συνέχεια, καλεί τους επικρατέστερους να υποβάλλουν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την απόδειξη των αναφερομένων στο βιογραφικό τους σημείωμα προσόντων. Τα τυπικά προσόντα αξιολογούνται σύμφωνα με τα κριτήρια του επόμενου άρθρου. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου ολοκληρώνεται εντός προθεσμίας ενός (1) μήνα από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων υποψηφιότητας.
4. Οι υποψήφιοι της παρ. 3, καθώς και οι υποψήφιοι που αποκλείστηκαν σύμφωνα με την παρ. 2, έχουν το δικαίωμα να υποβάλλουν ένσταση ενώπιον του ΕΣΕΔ εντός τριών (3) ημερών από την ανάρτηση πινάκων αξιολόγησης στην ιστοσελίδα του ΑΣΕΠ. Το ΕΣΕΔ αποφαινεται σχετικά εντός πέντε (5) ημερών.
5. Ακολούθως το ΕΣΕΔ συνεκτιμά την εν γένει προσωπικότητα των υποψηφίων, κατόπιν διενέργειας δομημένης συνέντευξης, στην οποία καλούνται υποχρεωτικά, εφόσον υπάρχουν, τουλάχιστον δέκα (10) υποψήφιοι ανά θέση. Από το συνολικό αριθμό των

ανωτέρω υποψηφίων ανά θέση, τουλάχιστον πέντε (5) προέρχονται από τους υποψηφίους της παρ. 1 του άρθρου 2 και τουλάχιστον πέντε (5) προέρχονται από τους υποψηφίους της παρ. 2 του άρθρου 2, εφόσον υπάρχουν τέτοιοι υποψήφιοι. Τουλάχιστον τρεις (3) υποψήφιοι ανά κατηγορία και ανά θέση πρέπει να είναι μέλη του Μητρώου του άρθρου 1 του ν. 4369/2016 (Α' 33), εφόσον υπάρχουν τέτοιοι υποψήφιοι. Για τη συνέντευξη τηρείται σχετικό πρακτικό.

6. Το ΕΣΕΔ συντάσσει πίνακες κατάταξης των υποψηφίων για κάθε θέση Επόπτη ΟΤΑ που προβλέπει η προκήρυξη. Οι πίνακες κατάταξης είναι διακριτοί για τους υποψηφίους που υπηρετούν στον δημόσιο τομέα και για τους ιδιώτες. Εν συνεχεία υποβάλλει εισήγηση στον Υπουργό Εσωτερικών, συνοδευόμενη από το πρακτικό της συνέντευξης της προηγούμενης παραγράφου. Η εισήγηση αναφέρει ειδικά τους τρεις (3) επικρατέστερους υποψηφίους για κάθε θέση, ένας (1) εκ των οποίων επιλέγεται υποχρεωτικά μεταξύ υποψηφίων που δεν υπηρετούν στο δημόσιο τομέα, εφόσον υπάρχει τέτοιος υποψήφιος. Η ως άνω διαδικασία ακολουθείται και αν οι υποψήφιοι είναι λιγότεροι από τρεις (3). Στην περίπτωση αυτή το ΕΣΕΔ υποβάλλει εισήγηση με το σύνολο των υποψηφίων. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου ολοκληρώνεται εντός προθεσμίας ενός (1) μήνα από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της ένστασης της παρ. 4.

7. Ο Υπουργός Εσωτερικών επιλέγει υποχρεωτικά έναν (1) από τους τρεις (3) επικρατέστερους υποψηφίους για κάθε θέση Επόπτη ΟΤΑ, σύμφωνα με την εισήγηση του ΕΣΕΔ. Ο επιλεγείς για κάθε θέση διορίζεται Επόπτης ΟΤΑ και τοποθετείται ως προϊστάμενος Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΙΧ. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ - ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ

Τα κριτήρια επιλογής, καθώς και οι σχετικοί κανόνες μοριοδότησης προβλέπονται στο άρθρο 4 της ΥΑ 43878/ 2018 (ΦΕΚ Β' 3655).

Χ. ΘΕΜΑΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Οι Επόπτες ΟΤΑ διορίζονται με θητεία τεσσάρων (4) ετών, έχοντας δικαίωμα ανανέωσης της, ενώ καταλαμβάνουν θέση προσωπικού της κατηγορίας Ειδικών Θέσεων με βαθμό 1^ο. Η απασχόλησή τους είναι αποκλειστική καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας τους. Μετά τη λήξη ή την παύση της θητείας τους, οι Επόπτες ΟΤΑ επανέρχονται στο φορέα που υπηρετούσαν, εφόσον πρόκειται για δημόσιους υπαλλήλους.

XI. ΧΡΟΝΟΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ - ΚΩΛΥΜΑΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑΣ

1. Οι προϋποθέσεις και τα προσόντα επιλογής θα πρέπει να συντρέχουν κατά την ημερομηνία λήξης προθεσμίας υποβολής αιτήσεων υποψηφιότητας.
2. Τα κωλύματα υποψηφιότητας δεν πρέπει να συντρέχουν σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας επιλογής, καθώς και κατά το χρόνο διορισμού των επιλεγέντων.

XII. ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ

1. Η παρούσα προκήρυξη αναρτάται στο Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ.
2. Μετά την ανάρτησή της η παρούσα προκήρυξη δημοσιεύεται στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών (Τομέας Εσωτερικών), καθώς και στο διαδικτυακό τόπο του ΑΣΕΠ, ενώ περίληψη της προκήρυξης δημοσιεύεται σε δύο (2) τουλάχιστον ημερήσιες εφημερίδες πανελλήνιας κυκλοφορίας, καθώς και σε μία (1) τουλάχιστον εφημερίδα που εκδίδεται στην έδρα της οικείας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ.
3. Η παρούσα προκήρυξη τοιχοκολλάται στο Υπουργείο Εσωτερικών (Τομέας Εσωτερικών), με σχετικό αποδεικτικό.
4. Η Διεύθυνση Προσωπικού ΤΑ του Υπουργείου Εσωτερικών (Τομέας Εσωτερικών) γνωστοποιεί την προκήρυξη στους ΟΤΑ α' και β' βαθμού, μέσω των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της Χώρας.
5. Οι αποδέκτες της παρούσας, γνωστοποιούν την προκήρυξη, με κάθε πρόσφορο τρόπο, στους υπαλλήλους που ανήκουν οργανικά ή υπηρετούν στο φορέα, καθώς επίσης και στα ΝΠΔΔ και στους φορείς που εποπτεύονται από αυτούς, προκειμένου να λάβουν γνώση οι υπάλληλοι.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ**ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ****ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Περιγράμματα Θέσης Εργασίας (ΠΘΕ) Προϊσταμένων των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ**1. Όλα τα Υπουργεία:**

α) Γραφεία Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών, Υφυπουργών.

β) Διευθύνσεις Διοικητικού/Προσωπικού (με την παράκληση να ενημερώσουν τους εποπτευόμενους φορείς).

2. Γενικές και Ειδικές Γραμματείες:

α) Γραφεία Γενικών/ Ειδικών Γραμματέων.

β) Διευθύνσεις Διοικητικού/Προσωπικού.

3. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις

4. Ανεξάρτητες Αρχές – Διευθύνσεις Διοικητικού/Προσωπικού.

5. Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (gd_prosl@asep.gr)

6. Ειδικό Συμβούλιο Επιλογής Διοικήσεων (ΕΣΕΔ).

Κοινοποίηση:

Α.Δ.Ε.Δ.Υ. (Ψύλλα 2 και Φιλελλήνων, Τ.Κ. 105 57, ΑΘΗΝΑ)

Εσωτερική Διανομή:

- Γραφείο Υπουργού.
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα.
- Γενικές Διευθύνσεις και Διευθύνσεις Υπουργείου.
- Αυτοτελή Τμήματα και Μονάδες Υπουργείου.
- Γραφείο Νομικού Συμβούλου.
- Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
(για ανάρτηση στην ιστοσελίδα του Υπουργείου).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΙΔΙΚΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΘΕΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΠΟΠΤΗ ΟΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ: ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	2018	Κωδικός θέσης:	
------------------------	------	----------------	--

Τομέας Πολιτικής	Τίτλος Θέσης Εργασίας
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	ΕΠΟΠΤΗΣ ΟΤΑ

Οργανισμός	Τόπος Εργασίας (Ταχυδρομική Διεύθυνση)
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΕΔΡΑ ΑΥΤΟΤΕΛΟΥΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΟΤΑ

Σύντομη Περιγραφή της θέσης εργασίας

Άσκηση του ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των δήμων, των περιφερειών και των νομικών τους προσώπων, καθώς και του πειθαρχικού ελέγχου των αιρετών τους σύμφωνα με το άρθρο 102 παρ. 4 του Συντάγματος. Επικεφαλής της διοικητικής ιεραρχίας των υπηρεσιών της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ.

Γενικό Προφίλ

Μισθολογικές προβλέψεις	Τύπος εργασιακής σχέσης	Βαθμός
☒ Υπαγωγή στο μισθολόγιο	Κατηγορία Ειδικών Θέσεων	☒ 1 ^{ος}
☐ Εξαίρεση από το μισθολόγιο		☐ 2ος
☐ Επιπλέον αμοιβές		

Σχέσεις αναφοράς και συνεργασίας

Θέσεις εργασίας με τις οποίες συνεργάζεται	Αναφέρονται στη θέση εργασίας	Αναφέρεται σε:
Με Υπουργεία και άλλους φορείς του Δημόσιου Τομέα.	Οι προϊστάμενοι των οργανικών μονάδων της ΑΥΕ	Υπουργό Εσωτερικών

Με Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αποκεντρωμένες Διοικήσεις.		
Σώματα Επιθεώρησης και Ανεξάρτητες Αρχές		

Καθήκοντα

Α. Κύριες Αρμοδιότητες

Προΐσταται της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ και την εκπροσωπεί όπου απαιτείται.

Ελέγχει τη νομιμότητα, εκδίδοντας υποχρεωτικά ειδική πράξη, των αποφάσεων των μονομελών και συλλογικών οργάνων των δήμων και των περιφερειών, καθώς και των νομικών τους προσώπων, που αποστέλλονται υποχρεωτικά για τον σκοπό αυτό στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας (ΑΥΕ) Ο.Τ.Α., και οι οποίες αφορούν (άρθρο 225 του Ν. 3852/2010):

- α) ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου,
- β) την ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, εάν το τίμημα υπερβαίνει το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.,
- γ) την αγορά και εκποίηση, λόγω πώλησης ή δωρεάς κατά κυριότητα, ακινήτων,
- δ) την κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων,
- ε) τη μίσθωση ακινήτων από τρίτους,
- στ) τη σύναψη πάσης φύσεως δανείων
- ζ) την ίδρυση πάσης φύσεως νομικών προσώπων, τη συμμετοχή σε υφιστάμενα νομικά πρόσωπα, καθώς και τη λύση και θέση σε εκκαθάριση νομικών προσώπων,
- η) τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 100 και
- θ) τη διεξαγωγή δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος

Ελέγχει την νομιμότητα, εκδίδοντας υποχρεωτικά ειδική πράξη των αποφάσεων των κοινωφελών επιχειρήσεων, των ΔΕΥΑ και των μονομετοχικών ανωνύμων εταιρειών ΟΤΑ που αποστέλλονται υποχρεωτικά για τον σκοπό αυτό στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας (ΑΥΕ) Ο.Τ.Α., και αφορούν α) αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, β) εκποίηση παγίων περιουσιακών στοιχείων, γ) αγορά και εκποίηση ακινήτων, δ) σύναψη δανείων και ε) ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, εάν το τίμημα υπερβαίνει το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α στ) μίσθωση ακινήτων από τρίτους και ζ) τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 100 του Ν. 3852/2010.

Επίσης, ελέγχει τη νομιμότητα των αποφάσεων των ΔΕΥΑ που αφορούν την ψήφιση του προϋπολογισμού της επιχείρησης και του τεχνικού προγράμματος έργων, καθώς και κάθε τροποποίησή τους, καθώς και των

προβλεπόμενων αποφάσεων Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης, καθώς και τον προϋπολογισμό τους (άρθρο 225, του ν.3852/2010)

Ακυρώνει αυτεπαγγέλτως για λόγους νομιμότητας, οποιαδήποτε απόφαση των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων, των περιφερειών, των νομικών προσώπων αυτών, καθώς και των συνδέσμων τους, μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών αφότου η απόφαση έχει δημοσιευθεί ή εκδοθεί (άρθρο 226 Ν. 3852/2010).

Αποφαίνεται επί της προσφυγής κατά πράξεων των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων, των περιφερειών, των νομικών προσώπων αυτών καθώς και των συνδέσμων τους για λόγους νομιμότητας, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) μηνών από την υποβολή της (άρθρο 227, ν.3852/2010).

Αποφασίζει για την χορήγηση αναστολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 228 του ν. 3852/2010.

Αποφασίζει τη διενέργεια επιτόπιων ελέγχων εφόσον κρίνει ότι η υπηρεσία πρέπει να διαμορφώσει ίδια αντίληψη προκειμένου να ασκήσει αποτελεσματικά τον έλεγχο νομιμότητας (άρθρο 229 του ν. 3852/2010).

Ασκή την πειθαρχική δικαιοδοσία ως προς τους περιφερειάρχες, αντιπεριφερειάρχες, περιφερειακούς συμβούλους, δημάρχους, αντιδημάρχους, δημοτικούς συμβούλους, προέδρους κοινοτήτων και συμβούλους κοινότητας, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Συντονίζει τις οργανικές μονάδες της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ για την επίτευξη της αποστολής τους, και προΐσταται του προσωπικού της.

Ασκή την πειθαρχική εξουσία επί των υπαλλήλων που υπηρετούν στην αυτοτελή υπηρεσία εποπτείας ΟΤΑ (άρθρο 220, παρ. 8 ν. 3852/2010).

Αξιολογεί το προσωπικό, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

Β. Πρόσθετα καθήκοντα

Συμμετέχει ως μέλος στο Συμβούλιο Εποπτών ΟΤΑ (άρθρο 223 Ν. 3852/2010).

Συμμετέχει στην τριμελή ελεγκτική επιτροπή που συγκροτείται στην έδρα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης για την έκδοση αιτιολογημένης πράξης καταλογισμού της ζημιάς που τυχόν προκλήθηκε σε βάρος της περιουσίας δήμου ή περιφέρειας ή νομικού προσώπου ή συνδέσμου (άρθρο 232 Ν.3852/2010).

Συμμετέχει στην Επιτροπή Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας ΟΤΑ (άρθρο 223 Α του ν. 3852/2010).

Συντάσσει στο τέλος κάθε έτους και υποβάλλει στον Υπουργό Εσωτερικών και στην Επιτροπή Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας ΟΤΑ, έκθεση στην οποία καταγράφει το έργο της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ της οποίας προΐσταται (άρθρο 230Α Ν. 3852/2010).

Συμμετέχει ως μέλος στο Υπηρεσιακό Συμβούλιο που είναι αρμόδιο για θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού της ΑΥΕ Ο.Τ.Α., και ασκεί τις προβλεπόμενες από τον Υπαλληλικό Κώδικα πειθαρχικές αρμοδιότητες (άρθρο 219 Ν.3852/2010).

Θεσμική Εκπροσώπηση και Συνεργασία

Εκπροσωπεί την ΑΥΕ ΟΤΑ για θέματα αρμοδιότητάς της.

Συνεργάζεται με τους υπόλοιπους επόπτες καθώς και τα μέλη της Επιτροπής Συντονισμού και Ελέγχου Εποπτείας ΟΤΑ.

Απαιτούμενα Προσόντα**Τυπικά Προσόντα**

- α) πτυχίο νομικού τμήματος ή οικονομικών επιστημών ή πολιτικών επιστημών ή δημόσιας διοίκησης ελληνικού Α.Ε.Ι. ή ισότιμο της αλλοδαπής (**ΚΩΔ. 201**)
- β) διδακτορικό ή μεταπτυχιακό δίπλωμα ελληνικού Α.Ε.Ι. ή ισότιμο της αλλοδαπής σε οποιονδήποτε κάδο του δικαίου ή δεκαετής δικηγορική εμπειρία
- γ) άριστη ή πολύ καλή γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας

Επιθυμητά προσόντα**Επιπρόσθετες Ειδικές Γνώσεις**

Γνώση του θεσμικού πλαισίου που διέπει την τοπική αυτοδιοίκηση α' και β' βαθμού,
 Γνώση σε θέματα διοικητικού δικαίου - διοικητικής επιστήμης,
 Γνώση Υπαλληλικού Κώδικα και Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας
 Γνώση σε θέματα διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού και αξιολόγησης προσωπικού

Ειδικές απαιτήσεις θέσης εργασίας

Μετακινήσεις εκτός έδρας και συναντήσεις στο πλαίσιο των επιτροπών στις οποίες είναι μέλος
 Εργασία πέραν του τυπικού ωραρίου
 Θέση αυξημένης ευθύνης

<u>Δεξιότητες</u>	Να διαθέτει ηγετική φυσιογνωμία Να διαθέτει διοικητικές και οργανωτικές ικανότητες Να επιδεικνύει συνεργατικό/ομαδικό πνεύμα Να εμπυχώνει τις ομάδες Να επιδιώκει την επίτευξη αποτελεσμάτων Να είναι αξιόπιστος, αντικειμενικός και εχέμυθος Να διαθέτει ικανότητα διαχείρισης κρίσεων - συγκρούσεων Να διαθέτει ικανότητα λήψης αποφάσεων Να αναλύει και συνθέτει με αντικειμενικότητα και αξιοπιστία Να διαθέτει ικανότητα επικοινωνίας και δυνατότητα συνεργασίας με διαφορετικές ομάδες Να διαθέτει ικανότητα ανταπόκρισης σε αυστηρά χρονοδιαγράμματα
---------------------------------	--

Διάρκεια θητείας	Υποχρεωτική επιμόρφωση πριν την ανάληψη της θέσης	Άλλες Πληροφορίες
4 έτη, με δικαίωμα ανανέωσης	Όχι	

Υπογραφή Επόπτη ΟΤΑ

Υπογραφή Υπουργού Εσωτερικών

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.**

**Αθήνα, 22 Οκτωβρίου 2018
Αριθ. Πρωτ.: 58567**

Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 27
Τ.Κ. : 10183 Αθήνα
Πληροφορίες : Μ.Διαμάντη,
Σ.Θεοδωρακοπούλου
Τηλέφωνο : 213-1364390
213-1364391
FAX : 213-1364359

**ΘΕΜΑ: Σύσταση και συγκρότηση της Μόνιμης Επιτροπής Ελέγχου Αρμοδιοτήτων
Τοπικής Αυτοδιοίκησης**

**ΑΠΟΦΑΣΗ
Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ**

Έχοντας υπόψη :

1. Τις διατάξεις του άρθρου 212 του ν. 4555/2018 «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής - Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»] -Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ - Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση - Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις» (Α' 133).
2. Τις διατάξεις του ν.2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (Α' 45), όπως ισχύει.
3. Το π.δ. 88/2018 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 160).
4. Το π.δ. 141/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Εσωτερικών» (Α' 180).
5. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Π.Δ.63/2005 (Α'98).
6. Το αριθμ. 3058/18.9.2018 έγγραφο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας.

7. Το αριθμ. 796/28.9.2018 έγγραφο της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας.
8. Το αριθμ. 5249/3.9.2018 υπηρεσιακό σημείωμα του Γενικού Διευθυντή Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών.
9. Το αριθμ. 5006/24.8.2018 υπηρεσιακό σημείωμα της Διευθύντριας Οργάνωσης και Λειτουργίας Αποκεντρωμένων Διοικήσεων του Υπουργείου Εσωτερικών.
10. Το αριθμ. 5188/30.8.2018 υπηρεσιακό σημείωμα του Διευθυντή Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών.
11. Το αριθμ. 5877/18.9.2018 υπηρεσιακό σημείωμα της Διευθύντριας Προσωπικού του Υπουργείου Εσωτερικών.
12. Το αριθμ. 6117/25.9.2018 υπηρεσιακό σημείωμα της Διευθύντριας Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών.
13. Την πρόταση της Γενικής Διευθύντριας Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών και της Αναπληρώτριας Διευθύντριας Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης του ιδίου Υπουργείου.
14. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Άρθρο 1

Σύσταση Επιτροπής

Συνιστούμε στο Υπουργείο Εσωτερικών Μόνιμη Επιτροπή Ελέγχου Αρμοδιοτήτων Τοπικής Αυτοδιοίκησης με αντικείμενο το διαρκή έλεγχο, την εποπτεία και την παροχή γνώμης για κάθε ζήτημα σχετικό με τη μεταβολή του νομοθετικού πλαισίου καθορισμού των αρμοδιοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού καθώς και της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Κεντρικής Διοίκησης, και των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων.

Άρθρο 2

Συγκρότηση Επιτροπής

Συγκροτούμε την παραπάνω Επιτροπή και ορίζουμε τα μέλη αυτής ως εξής:

1. Κωνσταντίνο-Νικόλαο Πουλάκη, Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών, ως Πρόεδρο, αναπληρούμενο από τη Μαρία Μαυραγάνη, Γενική Διευθύντρια Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών.
2. Μαρία Μαυραγάνη, Γενική Διευθύντρια Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, αναπληρούμενη από τη Μαρία Μωυσίδου, προϊσταμένη της

Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Αποκεντρωμένων Διοικήσεων του Υπουργείου Εσωτερικών.

3. Κωνσταντίνο Θεοδωρόπουλο, Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, αναπληρούμενο από τον Νικόλαο Χατζηεργάτη, προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών.

4. Μαρία Μωυσίδου, προϊσταμένη της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Αποκεντρωμένων Διοικήσεων του Υπουργείου Εσωτερικών, αναπληρούμενη από τον Θωμά Δουληγέρη, προϊστάμενο του Τμήματος Οργάνωσης Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της ίδιας Διεύθυνσης.

5. Ρεγγίνα Βασιλάτου, αναπληρώτρια προϊσταμένη της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, αναπληρούμενη από την Σταματίνα Ντιντιούμη, προϊσταμένη του Τμήματος Νομικών Προσώπων της ίδιας Διεύθυνσης.

6. Αφροδίτη Διαμαντοπούλου, προϊσταμένη της Διεύθυνσης Προσωπικού Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, αναπληρούμενη από την Άννα Παπαδάτου προϊσταμένη του Τμήματος Μόνιμου Προσωπικού της ίδιας Διεύθυνσης.

7. Νικόλαο Χατζηεργάτη, προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, αναπληρούμενο από τον Κωνσταντίνο Ζαφειρίου, προϊστάμενο του Τμήματος Οικονομικής Διοίκησης και Προϋπολογισμού της ίδιας Διεύθυνσης.

8. Μαρία Νίκου, προϊσταμένη της Διεύθυνσης Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών, αναπληρούμενη από τον Φώτη Κουτσιανά, προϊστάμενο του Τμήματος Επιχορηγήσεων της ίδιας Διεύθυνσης.

9. Ιωάννη Μουράτογλου, Γενικό Γραμματέα της Κ.Ε.Δ.Ε και Δημοτικό Σύμβουλο Έδεσσας ως εκπρόσωπο της Κ.Ε.Δ.Ε., αναπληρούμενο από τον Μιλτιάδη Καρπέτα, Δήμαρχο Μεταμόρφωσης.

10. Μιχαήλ Αγγελόπουλο, μέλος Δ.Σ. Κ.Ε.Δ.Ε. και Δήμαρχο Σάμου ως εκπρόσωπο της Κ.Ε.Δ.Ε., αναπληρούμενο από τον Ιωάννη Τσιάμη, μέλος Δ.Σ. Κ.Ε.Δ.Ε. και Δημοτικό Σύμβουλο Ορχομενού.

11. Κωνσταντίνο Αγοραστό, Πρόεδρο της ΕΝ.Π.Ε. και Περιφερειάρχη Θεσσαλίας ως εκπρόσωπο της ΕΝ.Π.Ε. αναπληρούμενο από τον Χρήστο Μιχαλάκη, μέλος της Ε.Ε. της ΕΝ.Π.Ε και Αντιπεριφερειάρχη Π.Ε. Τρικάλων.

12. Θεόδωρο Γαλιατσάτο, μέλος Δ.Σ. ΕΝ.Π.Ε. και Περιφερειάρχη Ιονίων Νήσων ως εκπρόσωπο της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας, αναπληρούμενο από τον Νικόλαο Στουπή, μέλος Δ.Σ. ΕΝ.Π.Ε. και Περιφερειακό Σύμβουλο Στερεάς Ελλάδας.

Στην περίπτωση που ένα ex officio τακτικό μέλος αναπληρώνει άλλο ex officio τακτικό μέλος στη θέση του πρώτου θα μετέχει υποχρεωτικά ο αναπληρωτής του.

Στην Επιτροπή συμμετέχει, ανάλογα με το θέμα της ημερήσιας διάταξης, και εκπρόσωπος του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού.

Γραμματέας της Επιτροπής ορίζεται η Δέσποινα Νάσαινα, υπάλληλος ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού με βαθμό Α' της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, αναπληρούμενη από τον Αλέξανδρο Τζουμαϊλή, υπάλληλο ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού με βαθμό Β' της ίδιας Διεύθυνσης.

Άρθρο 3 **Έργο της Επιτροπής**

1. Η Επιτροπή διατυπώνει γνώμη για κάθε σχέδιο νόμου που αποστέλλεται σε αυτή και το οποίο περιλαμβάνει διατάξεις σχετικές με την απονομή αρμοδιοτήτων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, ή με τον ανακαθορισμό αρμοδιοτήτων μεταξύ των επιπέδων διοίκησης.

Επίσης, διατυπώνει γνώμη για κάθε τροπολογία, η οποία αποστέλλεται σε αυτή και περιλαμβάνει αντίστοιχες διατάξεις, καθώς και για κάθε κανονιστική πράξη αντίστοιχου περιεχομένου που προωθεί η διοίκηση, εφόσον τούτο ζητηθεί εγγράφως από τον αρμόδιο Υπουργό.

2. Ο αρμόδιος για την νομοθετική πρωτοβουλία Υπουργός αποστέλλει εγκαίρως το προτεινόμενο σχέδιο νόμου ή την τροπολογία ή το σχέδιο της κανονιστικής πράξης στον Πρόεδρο της Επιτροπής, επισημαίνοντας τις διατάξεις που αφορούν τις αρμοδιότητες που μεταβιβάζονται ή τροποποιούνται, και επισυνάπτοντας εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του επισπεύδοντος Υπουργείου αναφορικά με τους πόρους που μεταφέρονται στην αυτοδιοίκηση, όπου απαιτείται. Στο οικείο διαβιβαστικό θα πρέπει να τάσσεται η προθεσμία ολοκλήρωσης της διαδικασίας διατύπωσης γνώμης, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των πέντε (5) ημερών από την παραλαβή του σχετικού φακέλου. Η παρέλευση άπρακτης της ταχθείσας προθεσμίας για διατύπωση της προβλεπόμενης στην παρ.1 γνώμης δεν παρακωλύει την άσκηση της νομοθετικής πρωτοβουλίας ενώπιον της Βουλής των Ελλήνων ή την έκδοση της κανονιστικής πράξης.

Η Επιτροπή με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή της μπορεί να ζητήσει την παράταση της ταχθείσας προθεσμίας, μέχρι τρεις (3) ακόμα μέρες.

3. Κατά τη διατύπωση της γνώμης η Επιτροπή:

α) Εξετάζει το περιεχόμενο των υπό επεξεργασία ρυθμίσεων, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τις αρχές και τα κριτήρια που περιγράφονται στις παρ.1 και 3 του άρθρου 211 του ν.4555/2018.

β) Εξετάζει ειδικότερα ζητήματα επικαλύψεων και συγκρούσεων των διατάξεων των υπό επεξεργασία ρυθμιστικών κειμένων με διατάξεις του ισχύοντος Δικαίου.

γ) Εξετάζει αν για την απονομή αρμοδιοτήτων στην τοπική αυτοδιοίκηση ή τον ανακαθορισμό των αρμοδιοτήτων μεταξύ των επιπέδων διοίκησης λήφθηκε υπόψη η κατά το άρθρο 2Α του ν.3852/2010, όπως ισχύει, κατηγοριοποίηση των δήμων.

δ) Εξετάζει εάν η μεταφορά πόρων για την άσκηση των αρμοδιοτήτων από την αυτοδιοίκηση εκπληρώνει την επιταγή του άρθρου 102 παράγραφος 5 του Συντάγματος, μετά από εισήγηση της Διεύθυνσης Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Διεύθυνσης Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών.

ε) Εξετάζει εάν το προσωπικό της αυτοδιοίκησης επαρκεί για την άσκηση της αρμοδιότητας που μεταφέρεται ή τροποποιείται, μετά από εισήγηση της Διεύθυνσης Προσωπικού Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

στ) Προτείνει τυχόν αναγκαίες αναδιατυπώσεις στις προτεινόμενες ρυθμίσεις και μπορεί να προτείνει δικό της σχέδιο προτεινόμενης διάταξης που θα εξασφαλίζει την εύρυθμη λειτουργία της αυτοδιοίκησης και την αποτελεσματική άσκηση της αρμοδιότητας.

4. Η Επιτροπή δύναται και αυτεπαγγέλτως να διατυπώνει γνώμη, σύμφωνα με την παρ.3, σε περιπτώσεις όπου σχέδια νόμων, τροπολογίες ή κανονιστικές αποφάσεις της Διοίκησης δεν έχουν τεθεί υπόψη της, σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 212 του ν.4555/2018. Η προθεσμία έκδοσης του πρακτικού ορίζεται, στην περίπτωση αυτή, από τον Πρόεδρο της Επιτροπής.

Άρθρο 4

Σύγκληση

1. Ο πρόεδρος συγκαλεί την Επιτροπή και οργανώνει τον τρόπο διεξαγωγής των εργασιών της. Η αναπληρώτρια του Προέδρου ασκεί όλες τις αρμοδιότητες όταν αυτός απουσιάζει ή κωλύεται.

2. Η Επιτροπή συνεδριάζει στην έδρα του Υπουργείου Εσωτερικών. Δύναται να συνεδριάζει και με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων (τηλεδιάσκεψη), σύμφωνα με τους όρους της αριθμ. ΔΙΑΔΠ/Α/7841/19-4-2005 (Β' 539) Κ.Υ.Α..

3. Η Επιτροπή συνέρχεται σε συνεδρίαση ύστερα από γραπτή πρόσκληση του Προέδρου, η οποία καθορίζει την ημέρα, την ώρα και τον τόπο της συνεδρίασης, και καλεί τα μέλη να συμμετάσχουν. Η πρόσκληση, η οποία περιλαμβάνει την ημερήσια διάταξη, γνωστοποιείται από το γραμματέα στα μέλη της Επιτροπής τουλάχιστον σαράντα οκτώ (48) ώρες πριν από τη συνεδρίαση, με κάθε πρόσφορο τρόπο συμπεριλαμβανομένου και του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η ως άνω προθεσμία είναι δυνατό να συντμηθεί μόνο λόγω κατεπείγοντος. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει στην σχετική πρόσκληση να μνημονεύονται οι λόγοι που καθιστούν τη σύντμηση της προθεσμίας αναγκαία.

4. Μέλος που αδυνατεί να παραστεί σε συνεδρίαση, υποχρεούται να ειδοποιήσει εγκαίρως τον Πρόεδρο και τον αναπληρωτή του.

5. Ο Πρόεδρος δύναται πριν την έναρξη της συνεδρίασης να ζητήσει τη γνώμη των Συντονιστών των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων για θέματα που αφορούν τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, χωρίς η ενέργεια αυτή να παρατείνει την προθεσμία της επιτροπής για την έκδοση της πράξης της. Η γνώμη τους καταγράφεται στο οικείο πρακτικό.

Άρθρο 5

Συνεδρίαση

1. Η Επιτροπή συνεδριάζει όταν στη σύνθεσή της μετέχει το ήμισυ πλέον των μελών του (απαρτία). Αν διαπιστωθεί έλλειψη απαρτίας, η Επιτροπή καλείται εκ νέου σε συνεδρίαση, η οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί και εντός είκοσι τεσσάρων ωρών. Κατά τη δεύτερη συνεδρίαση υπάρχει απαρτία αν μετέχει τη σύνθεση το ένα τρίτο (1/3) των μελών του.
2. Η Επιτροπή δύναται να εξετάσει κατεπείγοντα θέματα εκτός ημερήσιας διάταξης.
3. Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής συμμετέχει εκπρόσωπος του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, ο οποίος ορίζεται με τον αναπληρωτή του, και γνωστοποιείται στον Πρόεδρο της Επιτροπής κατά την διαβίβαση του σχετικού προς διατύπωση γνώμης σχεδίου νόμου ή τροπολογίας ή κανονιστικής πράξης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 3.
4. Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής δύνανται να παρίστανται μετά από πρόσκληση του Προέδρου και άλλα πρόσωπα, τα οποία, λόγω αρμοδιότητας, εμπειρίας ή εξειδίκευσης, μπορούν να συνδράμουν στο έργο αυτής.
5. Μέλη της Επιτροπής που διατυπώνουν τη γνώμη τους κατά την ηλεκτρονική διαδικασία της παρ. 2 του άρθρου 6, πριν τη συνεδρίασή της, θεωρούνται παρόντα κατά τη συνεδρίαση.
6. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή δεν δύναται να διατυπώσει γνώμη σύμφωνα με το άρθρο 3, εάν από το σχετικό πρακτικό δεν προκύπτει η παρουσία κατά τη σχετική συνεδρίαση ή πάντως η έγκαιρη και προσηκούσα πρόσκληση των μελών αυτής που εκπροσωπούν την ΚΕΔΕ και την ΕΝΠΕ.

Άρθρο 6

Πρακτικά Συνεδριάσεων

1. Για τις συνεδριάσεις της Επιτροπής συντάσσεται πρακτικό με αύξοντα αριθμό, στο οποίο μνημονεύονται η ημερομηνία, ο τόπος συνεδρίασης, τα ονόματα και η ιδιότητα των παριστάμενων μελών που συμμετείχαν στην επεξεργασία των σχεδίων ρυθμίσεων, ο τίτλος του σχεδίου ρύθμισης, το επισηπεύδον Υπουργείο, οι επιμέρους γνώμες που διατυπώθηκαν κατά τις διατάξεις των παρ. 5 των άρθρων 4 και 5 αντίστοιχα, καθώς και η γνώμη της Επιτροπής επί των σχεδίων ρυθμίσεων. Κάθε έτος η αρίθμηση των πρακτικών αρχίζει από την αρχή.
2. Τα μέλη δύνανται να διατυπώσουν τη γνώμη, τα σχόλια και τις προτάσεις τους επί των προωθούμενων διατάξεων και με ηλεκτρονικά μέσα. Για το σκοπό αυτό, στην πρώτη συνεδρίαση της Επιτροπής καταχωρείται στο πρακτικό αυτής η συναίνεση των μελών της στη διαδικασία διατύπωσης της γνώμης μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και αποφασίζουν για κάθε σχετικό θέμα που αφορά την ηλεκτρονική αυτή διαδικασία.

3. Το πρακτικό της Επιτροπής, το οποίο υπογράφεται από τον Πρόεδρο και από τον Γραμματέα ή από τους νόμιμους αναπληρωτές τους, αποστέλλεται ηλεκτρονικά στο επισημειωμένο για τη νομοθετική πρωτοβουλία Υπουργείο, συνοδευόμενο από τις παρατηρήσεις της Επιτροπής επί του υπό γνωμοδότηση κειμένου, καθώς και στην αρμόδια Επιτροπή της Βουλής. Το πρακτικό δε αναρτάται στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών.

4. Ο Γραμματέας της Επιτροπής:

- α) τηρεί ηλεκτρονικό πρωτόκολλο εισερχομένων-εξερχομένων εγγράφων, στο οποίο καταχωρεί αυθημερόν κάθε έγγραφο που περιέρχεται στην επιτροπή, κατ' αύξοντα αριθμό, με μνεία του θέματος στο οποίο αναφέρεται,
- β) φροντίζει για την έγκαιρη πρόσκληση και ενημέρωση των μελών της για τα προς γνωμοδότηση ρυθμιστικά κείμενα,
- γ) παρίσταται στις συνεδριάσεις και τηρεί πρακτικά,
- δ) επιμελείται των επίσημων πρακτικών που υπογράφονται από τον Πρόεδρο και τον Γραμματέα,
- ε) τηρεί την αλληλογραφία της Επιτροπής και των πράξεων του Προέδρου που υπογράφονται από αυτόν,
- στ) τηρεί πλήρες αρχείο των πρακτικών και άλλων πράξεων της Επιτροπής.

5. Στο πρώτο τρίμηνο κάθε έτους, ο Πρόεδρος της Επιτροπής συντάσσει ετήσια αναλυτική έκθεση για τη δράση της Επιτροπής κατά το προηγούμενο έτος καθώς και τις διαπιστώσεις του αναφορικά με το αν λήφθηκαν υπόψη οι θέσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης για κάθε ζήτημα του άρθρου 1, την οποία υποβάλλει στον Υπουργό Εσωτερικών.

Άρθρο 7

Τελικές Διατάξεις - Έναρξη Ισχύος

- 1. Για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται με την παρούσα απόφαση τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις του ν. 2690/1999 (Α' 45).
- 2. Η ισχύς της παρούσας άρχεται από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 22 Οκτωβρίου 2018

Ο Υπουργός

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΑΡΙΤΣΗΣ

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ**

**Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 12 για τη διενέργεια των εκλογών
της 26^{ης} Μαΐου 2019 για την ανάδειξη**

ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

**ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2019**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ**

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Αριθμ. Πρωτ.: 24344/03.04.2019

Αριθμ. Εγκυκλίου: 12

ΑΔΑ: [65ΦΔ465Χ07-50Ε](#)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ.....	8
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	12
ΠΙΝΑΚΕΣ	13
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	14
ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄.....	14
ΕΚΛΟΓΕΣ – ΕΚΛΟΓΕΙΣ – ΕΚΛΟΓΙΜΟΙ	14
1. Χρόνος διενέργειας των εκλογών	14
2. Εκλογείς και Εκλόγιμοι	15
3. Κωλύματα Εκλογιμότητας.....	23
4 . Ασυμβίβαστα.....	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄.....	51
ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΕΣ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ	51
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ	51
1. Κατάρτιση συνδυασμού για το δημοτικό συμβούλιο	51
2. Ποσόστωση υποψηφίων από κάθε φύλο	53
3. Δήλωση κατάρτισης συνδυασμών για το δημοτικό συμβούλιο.....	55
4. Δικαιολογητικά υποψηφίων	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄.....	61
ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΕΣ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ	61
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ.....	61
1. Υποψηφιότητες	62
2. Ανάδειξη συμβουλίων κοινότητων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων	62
3. Ποσόστωση υποψηφίων από κάθε φύλο	63
4. Δήλωση κατάρτισης συνδυασμών κοινότητων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων	66
5. Δήλωση υποψηφιότητας προέδρων κοινότητων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων	67
6. Δικαιολογητικά υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με πληθυσμό άνω των 300 μόνιμων κατοίκων και υποψηφίων προέδρων κοινότητας με πληθυσμό έως 300 μόνιμων κατοίκων.....	68
7. Αντικατάσταση υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν	71
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄.....	73
ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ.....	73
1. Ανακήρυξη συνδυασμού υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων.....	73
2. Ανακήρυξη συνδυασμού υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων.....	74
3. Ανακήρυξη υποψηφίων προέδρων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και 300 κατοίκων.....	74
4. Κοινοποίηση.....	75
5. Πρόγραμμα εκλογής	75

6. Δικαιώματα συνδυασμών και υποψηφίων που ανακηρύχθηκαν	76
7. Υποχρεώσεις υπηρεσιών.....	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄	79
ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΑ.....	79
1. Γενικά.....	79
2. Περιεχόμενο των ψηφοδελτίων	79
3. Σταυροί προτίμησης.....	85
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	87
ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	87
Γενικά.....	87
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄	89
ΕΚΛΟΓΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ	89
1. Εκλογή δημάρχου	89
2. Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου μεταξύ των συνδυασμών ...	90
3. Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια ...	92
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄	96
ΕΚΛΟΓΗ ΟΡΓΑΝΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ.....	96
1. Κατανομή εδρών του συμβουλίου της κοινότητας με πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) μόνιμων κατοίκων	96
ΠΙΝΑΚΑΣ 8	96
2. Εκλογή συμβούλων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων	97
3. Εκλογή προέδρου κοινότητας κάτω των τριακοσίων (300) κατοίκων .	98
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ.....	99
ΕΝΝΟΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ.....	99
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄	99
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄	100
ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ - ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΕΚΛΟΓΗΣ.....	100
ΠΙΝΑΚΑΣ 9	102
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄	105
ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ.....	105
1. Δικαίωμα υποβολής και περιεχόμενο ένστασης - διαδικασία εκδίκασης	105
2. Προθεσμία - αρμόδιο δικαστήριο	110
3. Αίτηση αναίρεσης	111
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	113
ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ	113
1. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΔΗΜΟΤΕΥΣΗΣ.....	114
2. Υποδείγματα Υπεύθυνων Δηλώσεων	123
3. ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	126
4. Εκλογικές Διατάξεις για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών.....	171

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συμμετοχή των πολιτών στις **δημοτικές εκλογές** αποτελεί προϋπόθεση για την ενίσχυση της δημοκρατίας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην τοπική κοινωνία. Η ανάδειξη δημοτικών αρχών, ικανών να ανταποκριθούν στις αυξημένες ανάγκες σχεδιασμού και υλοποίησης πολιτικών σε τοπικό επίπεδο, εκφράζοντας την τοπική συναίνεση, συντελεί στην αναβάθμιση της κοινωνικής συμβίωσης των πολιτών.

Στο πλαίσιο αυτό σας ενημερώνουμε ότι οι εκλογές για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων διοίκησης των νέων δήμων θα γίνουν την **Κυριακή 26 Μαΐου 2019**¹ και οι επαναληπτικές, όπου χρειαστεί, την επόμενη **Κυριακή 2 Ιουνίου 2019**.² Οι εκλογές αυτές έχουν ξεχωριστή σημασία, λόγω της εφαρμογής για πρώτη φορά των διατάξεων του ν.4555/2018 (Πρόγραμμα «Κλεισθένης Ι») και τη θέση σε ισχύ του **εκλογικού συστήματος της απλής αναλογικής**.³

Με τη θέσπιση της απλής αναλογικής, ως του μοναδικού εκλογικού συστήματος αντιστοίχισης της ψήφου των εκλογέων με την εκπροσώπησή τους στο οικείο συμβούλιο, η πολιτική συμμετοχή των πολιτών ενισχύεται ακόμα περισσότερο, συμβάλλοντας, με το τρόπο αυτό, στον εκδημοκρατισμό του πολιτικού βίου. Η αναλογική εκπροσώπηση των συνδυασμών στο δημοτικό συμβούλιο, ακολούθως, δίνει τη δυνατότητα έκφρασης όλων των πολιτικών απόψεων του εκλογικού σώματος.

Πέραν της εφαρμογής του εκλογικού συστήματος της απλής αναλογικής, οι βασικές αλλαγές που επιφέρει ο ν.4555/2018 και οι οποίες θα εφαρμοστούν κατά τις προσεχείς δημοτικές εκλογές, συνοψίζονται στα εξής:

α) Αποσυνδέεται η ανάδειξη των οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων από τους συνδυασμούς που μετέχουν στη διαδικασία ανάδειξης των δημοτικών αρχών και προβλέπεται η εκλογή των οργάνων κοινότητας σε χωριστή κάλπη.

β) Για πρώτη φορά εισάγεται το δικαίωμα του εκλέγειν στους νέους 17 ετών.

γ) Οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δύνανται να θέτουν υποψηφιότητα και για μονοπρόσωπα όργανα διοίκησης, και ειδικότερα για το αξίωμα του Δημάρχου και του Προέδρου Κοινότητας έως και 300 κατοίκους.

δ) Δεν υφίσταται υποψηφιότητα για το αξίωμα του «προέδρου του συμβουλίου κοινότητας άνω των 300 κατοίκων», καθώς όλοι ο υποψήφιοι στις κοινότητες αυτές είναι υποψήφιοι σύμβουλοι. Ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας άνω των 300 κατοίκων εκλέγεται έμμεσα από τους συμβούλους της

1 Άρθρο 9, παρ. 4 του ν.3852/2010

2 Άρθρο 33, παρ. 1 του ν.3852/2010

3 Σημειώνεται ότι το εκλογικό σύστημα της απλής αναλογικής εφαρμόστηκε για πρώτη φορά με το ν.δ.2888/1954 (ο τότε ισχύον Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων), κατόπιν νομοθετικών τροποποιήσεων του ν.3938/1959, κατά τις δημοτικές εκλογές που διεξήχθησαν την Κυριακή 5 Απριλίου 1959. Οι δημοτικές αρχές που αναδείχτηκαν από τις εκλογές της 5ης Απριλίου 1959 εγκαταστάθηκαν στις 7 Ιουνίου 1959 και η δημοτική περίοδος έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 1963. Ο Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (ν.δ.2888/1954) επανήλθε σε ισχύ, μεταπολιτευτικά, με το ν.180/1975 και καταργήθηκε με το ν.1065/1980 (νεότερος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων). Σύμφωνα με το άρθρο 62 του ν.1065/1980 ο επιτυχών συνδυασμός λάμβανε τα 2/3 των εδρών του δημοτικού συμβουλίου, και με το άρθρο 9 του ν. 1270/1982 προβλέφθηκε η κατανομή στον επιτυχόντα συνδυασμό των 3/5 των εδρών του δημοτικού συμβουλίου και στους επιλαχόντες των εναπομεινάντων 2/5 των εδρών

οικείας Κοινότητας, μεταξύ των πρώτων συμβούλων σε σταυρούς προτίμησης των δύο πρώτων σε δύναμη συνδυασμών της κοινότητας.

ε) Προβλέπεται η εκλογή προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων, με χωριστή κάλη και με ενιαίο ψηφοδέλτιο όλων των μεμονωμένων υποψηφίων.

στ) Λαμβάνεται για πρώτη φορά υπόψη ο «μόνιμος πληθυσμός» της χώρας, για την εφαρμογή των διατάξεων που διέπουν την οργάνωση και λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης, αντικαθιστώντας τον «πραγματικό πληθυσμό», που ίσχυε μέχρι σήμερα.

Με την παρούσα εγκύκλιο δίνονται όλες οι απαραίτητες διευκρινίσεις για τη διαδικασία διενέργειας των δημοτικών εκλογών, με τον κατά το δυνατόν απλούστερο και συστηματικότερο τρόπο. Επίσης, κρίθηκε αναγκαία η παράθεση [Παραρτήματος](#), στο οποίο, εκτός από τον [Πίνακα με τις κρίσιμες εκλογικές προθεσμίες](#) και το σύνολο της [εκλογικής νομοθεσίας](#) σε κωδικοποιημένη μορφή, παρουσιάζονται πρότυπα [Υπεύθυνων Δηλώσεων](#) για κάθε ενέργεια που προβλέπει η εκλογική διαδικασία.

Για πληροφορίες και διευκρινίσεις σχετικά με τα θέματα που αναπτύσσονται στην παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να απευθύνεστε στους κατωτέρω υπαλλήλους της Δ/σης Οργάνωσης και Λειτουργίας ΤΑ:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4332	dimotikes.ekloges@ypes.gr
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348	
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337	
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390	
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4954	
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362	
Ντάβα Ρένια	213 136 4027	
Νάσαινα Δέσποινα	213 136 4378	
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313	
Τζουμαϊλής Αλέξανδρος	213 136 4346	

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών: [www.ypes.gr/εκλογές/δημοτικές και περιφερειακές εκλογές](http://www.ypes.gr/εκλογές/δημοτικές_και_περιφερειακές_εκλογές). Κάθε τυχόν τροποποίηση της παρούσας εγκυκλίου θα επισημαίνεται:
α) με σχετική ένδειξη στην πρώτη σελίδα του ιστότοπου:
[www.ypes.gr/εκλογές/δημοτικές και περιφερειακές εκλογές](http://www.ypes.gr/εκλογές/δημοτικές_και_περιφερειακές_εκλογές) και
β) με ειδική σήμανση (με χρωματισμό του επιπρόσθετου ή τροποποιημένου κειμένου) στο σώμα της εγκυκλίου.

Ακολουθώς, σας ενημερώνουμε ότι θα αναρτώνται στον ανωτέρω ιστότοπο κρίσιμα έγγραφα, αποφάσεις και κάθε αναγκαίο υλικό για την ομαλή διεξαγωγή των δημοτικών εκλογών, ενώ θα υπάρχει και διαθέσιμη βάση δεδομένων για κάθε δήμο σε μορφή .xls. Στη βάση αυτή δεδομένων καταγράφονται αναλυτικά οι δήμοι της χώρας, οι δημοτικές ενότητες (εκλογικές περιφέρειες) καθώς και οι κοινότητες από τις οποίες αποτελείται ο κάθε δήμος, ο μόνιμος πληθυσμός τους με βάση την τελευταία απογραφή του 2011, ο αριθμός των

δημοτικών συμβούλων (συνολικά του δήμου και ανά εκλογική περιφέρεια), ο αριθμός των συμβούλων κοινότητας, ο ανώτερος και κατώτερος επιτρεπόμενος αριθμός υποψηφίων, ο ελάχιστος αριθμός υποψηφίων από κάθε φύλο καθώς και ο ανώτερος αριθμός σταυρών προτίμησης για κάθε αξίωμα.

ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ

Εκλογική νομοθεσία: Σύμφωνα με το άρθρο 29 του ν.3852/2010 (Α' 87) οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών εφαρμόζονται αναλόγως και κατά τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών για όσα θέματα δεν υφίσταται ειδική πρόβλεψη στις ρυθμίσεις του νόμου αυτού και του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΔΚ, κυρωτ. ν.3463/2006, Α' 114). Στο Παράρτημα της εγκυκλίου παρατίθεται το σύνολο της εκλογικής νομοθεσίας, όπως ισχύει, με την αναφορά σε υποσημείωση των διατάξεων που τροποποιούν τις κύριες διατάξεις των νόμων, ώστε να διευκολυνθεί η παρακολούθηση των νομοθετικών αλλαγών. Στην παρούσα εγκύκλιο η αναφορά σε διατάξεις νόμων νοείται όπως αυτές ισχύουν, χωρίς να γίνεται ειδικότερη μνεία των διατάξεων που τις τροποποιούν ή τις αντικαθιστούν.

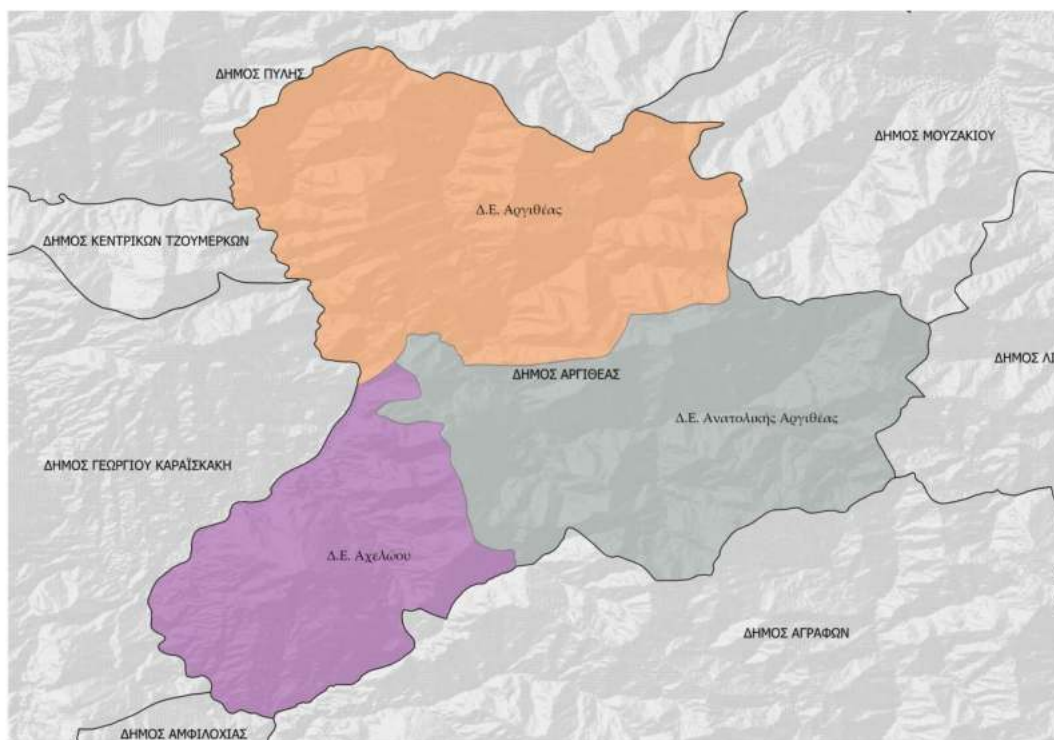
Υπολογισμός προθεσμιών: Σύμφωνα με το άρθρο 41 του ΚΔΚ στις προθεσμίες που ορίζονται κατά τη διαδικασία εκλογής των δημοτικών αρχών δεν υπολογίζεται η μέρα της ψηφοφορίας. Η προθεσμία λήγει μόλις παρέλθει και η τελευταία ημέρα της, έστω και αν είναι ημέρα αργίας.

Εκδοθείσες κανονιστικές αποφάσεις για τη διεξαγωγή των δημοτικών εκλογών, αναφορικά με:

- **τον αριθμό των δημοτικών συμβούλων ανά εκλογική περιφέρεια**, ο οποίος ορίζεται στην υπ' αριθμ. 22141/ 27.3.2019 ([Β' 1056](#)) (ΑΔΑ:[6Ζ60465ΧΘ7-ΤΧΝ](#)) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών,
- **τη μορφή και τις διαστάσεις των ψηφοδελτίων**, η οποία ορίζεται στην υπ' αριθμ.23002/29.3.2019 ([Β'1095](#)) ([ΑΔΑ:6Β38465ΧΘ7-6ΥΘ](#)) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών,
- **το Μόνιμο Πληθυσμό της χώρας**⁴ της γενικής απογραφής πληθυσμού του Κράτους της 9ης Μαΐου 2011, όπως αυτή κυρώθηκε με την υπ' αριθμ. 11247/28.12.2012 απόφαση του Προέδρου της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής ([Β' 3465](#)), όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. ΓΠ- 191/20.3.2014 όμοια απόφαση ([Β' 698](#)).

⁴ Άρθρο 283, παρ. 12 του ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 68, παρ. 1 του ν.4604/2019 (Α' 50)

Εκλογικές περιφέρειες: Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 25, περ. β' του ν.3852/2010 εκλογικές περιφέρειες αποτελούν οι δημοτικές ενότητες του κάθε δήμου, δηλαδή οι συνενοούμενοι δήμοι ή κοινότητες, κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν.3852/2010 (π.χ. οι εκλογικές περιφέρειες του Δήμου Αργιθέας, Νομού Καρδίτσας, είναι τρεις (3), αποτελούμενες από τους πρώην Δήμους Αχελώου και Αργιθέας και την πρώην Κοινότητα Ανατολικής Αργιθέας).

Οι δήμοι, οι οποίοι δεν προέρχονται από συνένωση δήμων και κοινοτήτων, κατά το άρθρο 1 του ν.3852/2010, αποτελούν μία ενιαία εκλογική περιφέρεια (π.χ. Δήμος Νέας Σμύρνης), σύμφωνα με το άρθρο 25 του ανωτέρω νόμου.⁵

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 146 του ν.4251/2014 οι «δημοτικές κοινότητες» του άρθρου 2, παρ. 4 του ν.3852/2010 δεν αποτελούν εκλογικές περιφέρειες των οικείων δήμων.⁶ Στις κοινότητες αυτές, όμως, συνεχίζουν να εκλέγονται συμβούλια κοινότητας, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο οικείο κεφάλαιο της παρούσας εγκυκλίου.

Σε κάθε εκλογική περιφέρεια αντιστοιχεί ορισμένος αριθμός από το συνολικό αριθμό των δημοτικών συμβούλων. Ο αριθμός των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε εκλογική περιφέρεια ορίζεται στην υπ' αριθμ. 22141/ 27.3.2019 (Β' 1056) απόφαση

⁵ Άρθρο 25 του ν.3852/2010

⁶ Οι «δημοτικές κοινότητες» των δήμων αυτών μπορούν να ανευρεθούν στα ακόλουθα ΦΕΚ: Αθηναίων ([Α' 246/1981](#)), Θεσσαλονίκης ([Α' 74/1985](#)), Πειραιά ([Α' 100/1982](#)), Πατρέων ([Α' 154/1994](#)), Καλλιθέας και Ηρακλείου Κρήτης ([Α' 185/2006](#)), Λαρισαίων ([Α' 193/2006](#)), και Περιστερίου ([Α' 198/2006](#))

του Υπουργού Εσωτερικών, ενώ βάση υπολογισμού του αριθμού αυτού αποτελεί ο μόνιμος πληθυσμός κάθε εκλογικής περιφέρειας, όπως αυτός προέκυψε από την τελευταία απογραφή.⁷

Η ανωτέρω απόφαση καθορίζει και το συνολικό αριθμό των μελών του δημοτικού συμβουλίου βάσει του πληθυσμού του οικείου δήμου λαμβάνοντας υπόψη και τις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες, όταν οι δήμοι και κοινότητες που συνενώθηκαν υπερβαίνουν τους έξι (6), τότε ο αριθμός των μελών του δημοτικού τους συμβουλίου είναι εκείνος που αντιστοιχεί στην επόμενη πληθυσμιακή κλίμακα, σε σχέση με το συνολικό τους πληθυσμό.⁸

Κοινότητες: Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 του ν.3852/2010, οι δημοτικές και τοπικές κοινότητες μετονομάζονται σε «κοινότητες», ανεξαρτήτως πληθυσμού. Τα όργανα διοίκησής τους ορίζονται αναλυτικά στο άρθρο 8 του ν.3852/2010. Επομένως, όπου στην παρούσα εγκύκλιο αναφέρεται ο όρος «κοινοτικές αρχές» ή «κοινοτικές εκλογές» νοούνται οι αρχές και οι εκλογές, αντίστοιχα, των κοινοτήτων αυτών.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 44 του ν.4555/2018, όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρονται δημοτικές ή τοπικές κοινότητες ή πρόεδροι και σύμβουλοι δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων, νοούνται οι κοινότητες και οι σύμβουλοι κοινοτήτων του άρθρου 3 του παρόντος νόμου. Όπου αναφέρονται εκπρόσωποι τοπικής κοινότητας νοείται ο πρόεδρος της κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων.

Σταυροδοσία: Με τη σταυροδοσία ο πολίτης εκφράζει την προτίμησή του σε έναν ή δύο ή τρεις υποψηφίους δημοτικούς συμβούλους της εκλογικής περιφέρειας, στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι εγγεγραμμένος και σε έναν υποψήφιο δημοτικό σύμβουλο από τις λοιπές εκλογικές περιφέρειες του δήμου. Στις μονοεδρικές, διεδρικές και τριεδρικές εκλογικές περιφέρειες ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του μόνον υπέρ ενός υποψηφίου της εκλογικής περιφέρειας στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι γραμμένος και υπέρ ενός υποψηφίου σε μία από τις άλλες εκλογικές περιφέρειες του οικείου δήμου.

Σε δήμους που αποτελούνται από μία **ενιαία** εκλογική περιφέρεια, ο πολίτης εκφράζει την προτίμησή του προς έναν ή δύο ή τρεις υποψηφίους δημοτικούς συμβούλους.

Επίσης, εκφράζει την προτίμησή του:

- προς έναν ή δύο υποψηφίους συμβούλους κοινότητας στις οποίες εκλέγονται πενταμελή, επταμελή, ενδεκαμελή ή δεκαπενταμελή συμβούλια ή
- προς έναν υποψήφιο πρόεδρο κοινότητας έως και 300 μονίμων κατοίκων.

Γενικά θέματα:

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 65, παρ. 5 του ν.3852/2010, όπως ισχύει, από τις 25 Απριλίου 2019 και μέχρι την 31η Αυγούστου 2019 το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει μόνο για θέματα που αναφέρονται σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά

7 Άρθρο 30, παρ. 1 του ν.3852/2010

8 Με βάση το άρθρο 7, παρ. 3 του ν.3852/2010, οι δήμοι αυτοί είναι: Αγρινίου, Άργους-Μυκηνών, Τρίπολης, Γορτυνίας, Γρεβενών, Δυτικής Λέσβου, Ρόδου, Λαγκαδά, Β. Τζουμέρκων, Καστοριάς, Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων, Κιλκίς, Σπάρτης, Ελασσόνας, Λευκάδας, Βόλου, Μεσσήνης, Πύλης, Τρικκαίων, Καλαμπάκας, Δελφών, Χανίων και Χίου

επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης, καθώς και για θέματα που αφορούν στην υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων.⁹

Σημειώνεται δε ότι σύμφωνα με το άρθρο 45 του ν.3421/2005 (Α' 302) όσοι υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις για εκπλήρωση των στρατιωτικών τους υποχρεώσεων, εφόσον υποβάλλουν υποψηφιότητα για την εκλογή τους ως δήμαρχοι, απολύονται προσωρινά από αυτές την επομένη της ημερομηνίας επίδοσης της πρότασης υποψηφιότητας στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου και αναβάλλεται η εκπλήρωση των στρατιωτικών τους υποχρεώσεων.

Τις εξαιρέσεις από την αναστολή προσλήψεων λόγω εκλογών ρυθμίζει αναλυτικά το άρθρο 82 του ν.4604/2019 (Α' 50)

Τέλος, οι δημοτικοί συνδυασμοί δεν υποχρεούνται, μετά την έναρξη ισχύος του ν.4172/2013, σε υποβολή δήλωσης φορολογίας εισοδήματος.¹⁰

9 Άρθρο 1, παρ. 2 του ν. 4257/2014 (Α' 93). Βλ. επίσης άρθρο 78 του ιδίου νόμου

10 Υπ' αριθμ. ΔΕΑΦ Β' 1081630 ΕΞ 2016/26.5.2016 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών (Διεύθυνση Εφαρμογής Άμεσης Φορολογίας)

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕ: Ανώνυμη Εταιρεία

ΑΕΔ: Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο

Α.Π.: Άρειος Πάγος

Γν.: Γνωμοδότηση

ΕΕ: Ετερόρρυθμη Εταιρεία

ΕΠΕ: Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης

ΚΔΔ: Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας, κυρωτ. **v.2717/1999** (Α' 97)

ΚΔΚ: Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων, κυρωτ. **v.3463/2006** (Α' 114)

ν.: νόμος

ΝΣΚ: Νομικό Συμβούλιο του Κράτους

Νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών: Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή των Βουλευτών, **π.δ.26/2012** (Α' 57)

ΟΕ: Ομόρρυθμη Εταιρεία

παρ.: Παράγραφος

π.δ.: προεδρικό διάταγμα

περ.: Περίπτωση

Πρόγραμμα «Καλλικράτης»: Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης, **v.3852/2010** (Α' 87)

Πρόγραμμα «Κλεισθένης»: Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της τοπικής αυτοδιοίκησης- ενβάθυνση της δημοκρατίας- ενίσχυση της συμμετοχής- βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των ΟΤΑ [Πρόγραμμα «Κλεισθένης Ι»]- Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ- Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή Ιθαγένειας και την Πολιτογράφηση- λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις, **v.4555/2018** (Α' 133)

Σ: Σύνταγμα

ΣτΕ: Συμβούλιο της Επικρατείας

ΠΙΝΑΚΕΣ

<u>Πίνακας 1</u>	Κωλύματα εκλογιμότητας
<u>Πίνακας 2</u>	Ελάχιστος και μέγιστος αριθμός υποψηφίων δημοτικών συμβούλων (σε δήμους με ενιαία εκλογική περιφέρεια)
<u>Πίνακας 2Α</u>	Ελάχιστος και μέγιστος αριθμός υποψηφίων δημοτικών συμβούλων (σε δήμους με εκλογικές περιφέρειες)
<u>Πίνακας 3</u>	Ελάχιστος και μέγιστος αριθμός υποψηφίων δημοτικών συμβούλων από τα δύο φύλα
<u>Πίνακας 4</u>	Υπόδειγμα κατάρτισης συνδυασμού στο Δήμο Νότιας Κυνουρίας
<u>Πίνακας 5</u>	Ελάχιστος και μέγιστος αριθμός υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με πληθυσμό άνω των 300 μόνιμων κατοίκων
<u>Πίνακας 6</u>	Ελάχιστος και μέγιστος αριθμός υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με πληθυσμό άνω των 300 μόνιμων κατοίκων από τα δύο φύλα
<u>Πίνακας 7</u>	Υπόδειγμα δήλωσης κατάρτισης συνδυασμού κοινότητας με πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) μόνιμων κατοίκων
<u>Πίνακας 8</u>	Αριθμός συμβούλων κοινοτήτων
<u>Πίνακας 9</u>	Υπόδειγμα Ανακήρυξης Συνδυασμών και Τακτικών και Αναπληρωματικών Μελών Συμβουλίων
<u>Πίνακας 10</u>	Πίνακας εκλογικών προθεσμιών

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΕΚΛΟΓΕΣ – ΕΚΛΟΓΕΙΣ – ΕΚΛΟΓΙΜΟΙ

1. Χρόνος διενέργειας των εκλογών

Οι εκλογές για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών της νέας δημοτικής περιόδου που αρχίζει την **1η Σεπτεμβρίου 2019** και λήγει την **31^η Δεκεμβρίου 2023**,¹¹ θα γίνουν την **Κυριακή 26 Μαΐου 2019**.¹²

Στις εκλογές αυτές ψηφίζουμε για την ανάδειξη:

- δημάρχων,
- δημοτικών συμβούλων,
- συμβούλων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων,
- προέδρων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων.

Η ψηφοφορία θα αρχίσει την 7^η πρωινή και θα λήξει την 7^η βραδινή της ίδιας ημέρας.¹³ Σε περίπτωση επανάληψης της ψηφοφορίας, αυτή θα διεξαχθεί την επόμενη **Κυριακή 2 Ιουνίου 2019**,¹⁴ με ίδια ώρα έναρξης και λήξης. Σε περίπτωση που η ψηφοφορία δεν διεξαχθεί, για οποιοδήποτε λόγο σε ένα δήμο ή σε ένα ή περισσότερα εκλογικά τμήματα, θα λάβει χώρα την **Τετάρτη 29 Μαΐου 2019 ή την Τετάρτη 5 Ιουνίου 2019, αντίστοιχα**.¹⁵

11 Άρθρο 9, παρ. 4, περ. γ' του ν.3852/2010

12 Άρθρο 9, παρ. 4, περ. α' του ν.3852/2010

13 Άρθρο 47 του ΚΔΚ

14 Άρθρα 9, παρ. 4 περ. β' και 33 του ν.3852/2010. Επίσης, η επαναληπτική ψηφοφορία διεξάγεται στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων

15 Άρθρο 48 ΚΔΚ

2. Εκλογείς και Εκλόγιμοι

2.1 Εκλογικό δικαίωμα

Δικαίωμα ψήφου στις δημοτικές εκλογές **έχουν:**¹⁶

α. **όλοι οι δημότες** του δήμου που σωρευτικά:

- έχουν συμπληρώσει το 17^ο έτος της ηλικίας τους,¹⁷ δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **31 Δεκεμβρίου 2002**,¹⁸
- είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο του δήμου.¹⁹

β. **οι πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, οι οποίοι δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια, αλλά που σωρευτικά:

- κατοικούν στην Ελλάδα,
- έχουν συμπληρώσει το 17^ο έτος της ηλικίας τους, δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **31 Δεκεμβρίου 2002**,
- είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους²⁰ του δήμου όπου κατοικούν, μέχρι και τις **28 Φεβρουαρίου 2019**.

Η άσκηση του δικαιώματος του **εκλέγειν** και **εκλέγεσθαι** των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διαμένουν στην Ελλάδα ενόψει των δημοτικών εκλογών της **26^{ης} Μαΐου 2019** αναπτύσσεται αναλυτικά στην υπ' αριθμ. 38/απ77029/24.12.2018 ([ΑΔΑ:6ΧΜΗ465ΧΘ7-ΜΜΑ](#)) εγκύκλιο της Διεύθυνσης Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών. Αναφορικά με τη συμμετοχή των πολιτών του Ηνωμένου Βασιλείου στις προσεχείς δημοτικές εκλογές θα εκδοθεί νεότερη εγκύκλιος οδηγία.

Δεν έχουν δικαίωμα ψήφου στις δημοτικές εκλογές όσοι εκ των ανωτέρω έχουν στερηθεί το εκλογικό δικαίωμα,²¹ δηλαδή όσοι βρίσκονται σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση²² και όσοι στερήθηκαν το δικαίωμα αυτό λόγω αμετάκλητης ποινικής καταδίκης, και εφόσον η στέρηση αυτή υφίσταται κατά το χρόνο διεξαγωγής των εκλογών.

Επίσης, δεν έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι οι ομογενείς, οι νόμιμα διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών και οι πολίτες χωρών της ΕΖΕΣ,²³ καθώς είχαν

16 Άρθρο 10 ν.3852/2010

17 Άρθρα 1 και 5 του ν.4406/2016 (Α' 133)

18 Άρθρο 10, παρ. 3 του ν.3852/2010

19 Άρθρο 11, παρ. 1 του ν.3852/2010. Η καθόλου διαδικασία κατάρτισης των εκλογικών καταλόγων, περιλαμβανομένης και εκείνης της καταχώρισης μεταβολών, διαγραφών, καθώς και της τακτής, ανά δίμηνο, αναθεώρησής τους, οριοθετείται στο π.δ.26/2012, που εμπεριέχει την νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών (άρθρα 7 έως και 26). Σημειώνεται ότι κατά τη ρητή πρόβλεψη του άρθρου 12 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 9 του ν.4555/2018, οι εκλογικοί κατάλογοι, που ισχύουν για την εκλογή βουλευτών, ισχύουν και για τις εκλογές των δημοτικών αρχών, των συμβουλίων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και των προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων

20 Άρθρα 10, παρ. 2 και 12 του ν.3852/2010

21 Άρθρο 10, παρ. 4 του ν.3852/2010 και άρθρο 5 του π.δ.26/2012

22 Άρθρα 1666 έως και 1688 ΑΚ

23 Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών αποτελούμενη από τις χώρες: Ελβετία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία

κριθεί ως αντισυνταγματικές²⁴ οι διατάξεις των άρθρων 14επ του ν.3838/2010 και, ακολούθως, καταργήθηκαν με το ν.4244/2014 (Α' 60).

2.2 Εκλογείς

Ειδικότερα, για καθεμιά από τις παρακάτω περιπτώσεις ανάδειξης δημοτικών και κοινοτικών αρχών, ψηφίζουν:

- για **δήμαρχο** και **δημοτικούς συμβούλους**: **όλοι** οι δημότες εκλογείς, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους του δήμου και οι **πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών** της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους του δήμου όπου κατοικούν.²⁵
- για **συμβούλους των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων**: **μόνο** οι δημότες εκλογείς που είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους της οικείας κοινότητας και **οι πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών** της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους της οικείας κοινότητας του δήμου όπου κατοικούν.²⁶
- για **προέδρους των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων**: **μόνο** οι δημότες εκλογείς που είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους της οικείας κοινότητας, και **οι πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών** της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους της οικείας κοινότητας του δήμου όπου κατοικούν.²⁷

2.3 Άσκηση εκλογικού δικαιώματος

Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική. Από την υποχρέωση αυτή εξαιρούνται:²⁸

- Οι κάτοικοι του εξωτερικού,
- Όσοι έχουν υπερβεί το 70ο έτος της ηλικίας τους,
- Όσοι διαμένουν την ημέρα της ψηφοφορίας σε απόσταση μεγαλύτερη από 200 χιλιόμετρα από το εκλογικό τμήμα όπου ψηφίζουν.

Στις δημοτικές εκλογές δεν συντάσσονται εκλογικοί κατάλογοι ετεροδημοτών και οι εκλογείς ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα αποκλειστικά και μόνο στο δήμο όπου είναι δημότες, όπως προκύπτει από το άρθρο 2, παρ. 1 του ν.3146/2003 (Α' 125),²⁹ όπως έχει κωδικοποιηθεί με το άρθρο 95 του π.δ.26/2012.

Επίσης δεν συντάσσονται ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι για τους κρατούμενους³⁰ και τους ναυτικούς.³¹

24 Βλ. ΣτΕ ολ 460/2013

25 Άρθρο 11, παρ. 1, α' εδάφιο του ν.3852/2010

26 Άρθρο 11, παρ. 1, β' εδάφιο του ν.3852/2010

27 Άρθρο 11, παρ. 1, β' εδάφιο του ν.3852/2010

28 Άρθρο 11, παρ. 2 ν.3852/2010

29 Άρθρο 2, παρ. 1 του ν.3146/2003

30 Σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 5 του Σωφρονιστικού Κώδικα (ν.2776/1999, Α' 291), όπως αυτές έχουν κωδικοποιηθεί στο άρθρο 69 του π.δ.26/2012, οι

Ειδική άδεια³² για τη διευκόλυνση στην άσκηση του εκλογικού δικαιώματος χορηγείται από την υπηρεσία τους στους:

- Δικαστικούς λειτουργούς και υπαλλήλους,
- Δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους,³³
- Στρατιωτικούς που υπηρετούν με οποιαδήποτε ιδιότητα στις ένοπλες δυνάμεις, την ελληνική αστυνομία και το λιμενικό σώμα,
- Υπαλλήλους Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης,³⁴ ΝΠΔΔ, τραπεζών και δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας,

εφόσον την ημέρα της ψηφοφορίας δεν διαμένουν στο δήμο, όπου ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα και με την προϋπόθεση ότι δεν παρεμποδίζεται η ομαλή λειτουργία των υπηρεσιών.

Ανάλογη άδεια είναι δυνατό να λάβει και το προσωπικό των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα,³⁵ με σχετική απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.³⁶

Επισημαίνεται ότι στην κείμενη νομοθεσία δεν υφίσταται πρόβλεψη παροχής άδειας σε υπαλλήλους ή εργαζομένους για τη διενέργεια προεκλογικής εκστρατείας.

2.4 Εκλόγιμοι

α. Για το αξίωμα του *Δημάρχου* έχουν δικαίωμα να θέσουν υποψηφιότητα:³⁷

- οι Έλληνες πολίτες που είναι: α) δημότες του δήμου, β) έχουν την ικανότητα του εκλέγειν³⁸ και γ) έχουν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας τους³⁹ κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών, δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και τις **25 Μαΐου 1998**.
- οι **πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, οι οποίοι: α) έχουν την ικανότητα του εκλέγειν, β) έχουν συμπληρώσει το 21^ο έτος της ηλικίας τους κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών,⁴⁰ δηλαδή έχουν

κρατούμενοι ψηφίζουν μόνο κατά τις βουλευτικές εκλογές και τις εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων ευρωβουλευτών

31 Σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 5, παρ. 10 του ν.2623/1998 (Α' 139), όπως αυτές έχουν κωδικοποιηθεί στο άρθρο 27, παρ. 7 του π.δ.26/2012, οι ναυτικοί ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα στις βουλευτικές εκλογές, στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στα δημοψηφίσματα

32 Άρθρο 11, παρ. 3 ν.3852/2010

33 Σύμφωνα με το άρθρο 9 του π.δ.210/1992 (Α' 99) οι υπάλληλοι του Πυροσβεστικού Σώματος είναι δημόσιοι πολιτικοί υπάλληλοι

34 Δηλαδή τους υπαλλήλους των Δήμων, των Δημοτικών Ιδρυμάτων και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου αυτών, καθώς και των Συνδέσμων Δήμων

35 Σ' αυτές ανήκουν οι δημοτικές επιχειρήσεις

36 Άρθρο 11, παρ. 3 ν.3852/2010

37 Άρθρο 13, παρ. 1 του ν.3852/2010

38 Βλ. ανωτέρω στην ενότητα 2.1

39 Σύμφωνα με το άρθρο 29, παρ. 2 του π.δ.26/2012, η ηλικία αποδεικνύεται από την εγγραφή στο Μητρώο αρρένων ή το δημοτολόγιο του δήμου. Αν για τη συμπλήρωση της ηλικίας, πρέπει να βεβαιωθεί εκτός του έτος και η ημερομηνία γεννήσεως, αυτή αποδεικνύεται μόνο με τη ληξιαρχική πράξη γέννησης

40 Άρθρο 13, παρ. 1β του ν.3852/2010

γεννηθεί μέχρι και **25 Μαΐου 1998**, και γ) δεν έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση έκπτωσης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους-μέλους καταγωγής τους.

β. Για το αξίωμα του *δημοτικού συμβούλου*, έχουν δικαίωμα να θέσουν υποψηφιότητα:

- όλοι οι Έλληνες πολίτες που είναι: α) δημότες του δήμου, β) έχουν την ικανότητα του εκλέγειν και γ) έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών,⁴¹ δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **25 Μαΐου 2001**.
- οι πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι: α) έχουν την ικανότητα του εκλέγειν, β) έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών,⁴² δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **25 Μαΐου 2001**, και γ) δεν έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση έκπτωσης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους-μέλους καταγωγής τους.

γ. Για το αξίωμα *συμβούλου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων*, έχουν δικαίωμα να θέσουν υποψηφιότητα:

- όλοι οι Έλληνες πολίτες που είναι: α) δημότες του δήμου, β) έχουν την ικανότητα του εκλέγειν και γ) έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών,⁴³ δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **25 Μαΐου 2001**.
- οι πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι α) έχουν την ικανότητα του εκλέγειν, β) έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών,⁴⁴ δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **25 Μαΐου 2001**, γ) δεν έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση έκπτωσης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους- μέλους καταγωγής τους.

δ. Για το αξίωμα του *προέδρου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων*, έχουν δικαίωμα να θέσουν υποψηφιότητα:

- όλοι οι Έλληνες πολίτες που είναι δημότες του δήμου, έχουν την ικανότητα του εκλέγειν, έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών,⁴⁵ δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **25 Μαΐου 2001**.
- οι πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι α) έχουν την ικανότητα του εκλέγειν, β) έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών,⁴⁶ δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και **25 Μαΐου 2001**, γ) δεν έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση έκπτωσης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους-μέλους καταγωγής τους.

41 Άρθρο 13, παρ. 2α του ν.3852/2010

42 Άρθρο 13, παρ. 2β του ν.3852/2010

43 Άρθρο 13, παρ. 2α του ν.3852/2010

44 Άρθρο 13, παρ. 2β του ν.3852/2010

45 Άρθρο 13, παρ. 2α του ν.3852/2010

46 Άρθρο 13, παρ. 2β του ν.3852/2010

2.5 Μεταδημότευση υποψηφίων

A. Μεταδημότευση σύμφωνα με τις πάγιες διατάξεις

Στους υποψήφιους δημάρχους, δημοτικούς συμβούλους, συμβούλους κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ή προέδρους κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, που ενδιαφέρονται να θέσουν υποψηφιότητα σε δήμο άλλον από αυτόν στον οποίο είναι δημότες υπάρχει η δυνατότητα μεταδημότευσης, σύμφωνα με την κείμενη περί μεταδημότευσης νομοθεσία.⁴⁷

Ειδικότερα, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία παρέχεται η δυνατότητα μεταδημότευσης στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α. διετούς, τουλάχιστον, μόνιμης κατοικίας στον δήμο όπου θέτει υποψηφιότητα,
- β. ο/η σύζυγος αιτείται να αποκτήσει τη δημοτικότητα του άλλου,
- γ. ο/η πρώην σύζυγος, λόγω λύσεως του γάμου, αιτείται να αποκτήσει τη δημοτικότητα που είχε πριν το γάμο,
- δ. ο συμβιών/η συμβιούσα αιτείται να αποκτήσει τη δημοτικότητα του άλλου συμβιούντα (ισχύει μόνο για τα Σύμφωνα Συμβίωσης που διέπονται από τις διατάξεις του ν.4356/2015),
- ε. ο/η πρώην συμβιών/συμβιούσα, λόγω λύσεως του συμφώνου συμβίωσης, αιτείται να αποκτήσει τη δημοτικότητα που είχε πριν τη σύναψη του συμφώνου συμβίωσης,⁴⁸
- στ. ο ενήλικος αιτείται να αποκτήσει την αρχική δημοτικότητα που είχε ο ίδιος ή οι γονείς του (δυνατότητα, η οποία παρέχεται για μια μόνο φορά).

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη μεταδημότευση, λόγω διετούς μόνιμης κατοικίας (**περίπτωση α.**) είναι:

1. Αίτηση του ενδιαφερόμενου στο δήμο που επιθυμεί να μεταδημοτεύσει,
2. πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του δήμου από τον οποίο επιθυμεί να μεταδημοτεύσει,
3. βεβαίωση Δημάρχου κατ' άρθρο 279 του ν.3463/2006, περί της διετούς μόνιμης εγκατάστασης του αιτούντος στην περιφέρεια του δήμου στον οποίο επιθυμεί να μεταδημοτεύσει. Η βεβαίωση του Δημάρχου χορηγείται εφόσον προκύπτει μόνιμη εγκατάσταση στο δήμο που αποδεικνύεται με την υποβολή από τον ενδιαφερόμενο απόδειξης λογαριασμού ΔΕΚΟ ή αντιγράφου εκκαθαριστικού της οικείας Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.). Στην περίπτωση που αιτιολογημένα, η ιδιότητα του μόνιμου κατοίκου δεν μπορεί να αποδειχθεί από τα ανωτέρω δικαιολογητικά, αυτή αποδεικνύεται από τον ενδιαφερόμενο με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο.

⁴⁷ Άρθρο 15, παρ. 7 και 8 του ΚΔΚ

⁴⁸ Ισχύει μόνο για τα Σύμφωνα Συμβίωσης που διέπονται από τις διατάξεις του ν.4356/2015

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για τις λοιπές περιπτώσεις (**β. έως και στ.**) είναι:

1. Αίτηση του ενδιαφερόμενου στο δήμο που επιθυμεί να μεταδημοτεύσει και
2. το κατά περίπτωση β. ή γ. ή δ. ή ε. ή στ. δικαιολογητικό

Η μεταδημότευση πρέπει να διενεργηθεί μέχρι την προηγούμενη ημέρα της κατάθεσης στο αρμόδιο Πρωτοδικείο της δήλωσης κατάρτισης των συνδυασμών, δηλ. μέχρι και την **4^η Μαΐου 2019**, ώστε ο ενδιαφερόμενος να μπορεί να λάβει το πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του δήμου (κανονική εγγραφή).

Σε όσες, όμως, περιπτώσεις η διαδικασία της μεταδημότευσης περαιωθεί μετά την **28^η Φεβρουαρίου 2019**, τελευταία ημέρα της Α' αναθεώρησης των εκλογικών καταλόγων για το τρέχον έτος, στους οποίους θα έχουν περιληφθεί όλες οι μεταβολές (μεταδημοτεύσεις κλπ.) που έγιναν μέχρι την ημερομηνία αυτή και βάσει των οποίων θα διενεργηθούν οι εκλογές της **26ης Μαΐου 2019**, ο υποψήφιος δεν θα μπορεί να ψηφίσει στο δήμο, όπου θέτει υποψηφιότητα.⁴⁹ Σημειώνεται ότι ο υποψήφιος θα δύναται να ψηφίσει για την ανάδειξη των νέων δημοτικών αρχών στο δήμο όπου ήταν δημότης μέχρι και την **28^η Φεβρουαρίου 2019**.

Επισημαίνεται, ότι η διαδικασία μεταδημότευσης μπορεί να διενεργηθεί και μέσω ΚΕΠ.⁵⁰

Ευνόητο είναι ότι εάν κάποιος μεταδημοτεύσει με τη διαδικασία της περίπτωσης αυτής μπορεί, ακολουθώντας, να μεταδημοτεύσει και με τη διαδικασία της περίπτωσης Β' κατωτέρω,

π.χ. εγγεγραμμένος στο δημοτολόγιο του Δήμου Καρδίτσας, νομού Καρδίτσας, μπορεί να μεταδημοτεύσει στο Δήμο Ηγουμενίτσας, νομού Θεσπρωτίας, εφόσον αποδείξει διετή μόνιμη κατοικία στο δήμο αυτόν (περίπτωση Α') και κατόπιν να μεταδημοτεύσει στο Δήμο Φιλιατών, νομού Θεσπρωτίας, εφόσον θέσει υποψηφιότητα σε κάποια από τα αιρετά αξιώματα του δήμου (περίπτωση Β').

Σημειώνεται ότι δεν νοείται οποιαδήποτε από τις προαναφερόμενες διαδικασίες μεταδημότευσης υποψηφίου πολίτη των λοιπών 28 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθόσον οι πολίτες αυτοί εγγράφονται μέχρι ορισμένη ημερομηνία (την **28^η Φεβρουαρίου 2019**, για τις επικείμενες δημοτικές εκλογές) στο δήμο όπου κατοικούν.⁵¹

49 ΣτΕ 1071/2008

50 Σχετ. η υπ' αριθμ. 6297/3.4.2006 απόφαση του Υφυπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης (**Β' 415**) και η υπ' αριθμ. ΔΙΑΔΠ/ Α1/13190/1.7.2002 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης (**Β' 896**)

51 Υπ' αριθμ. 38/απ77029/24.12.2018 (**ΑΔΑ:6ΧΜΗ465ΧΘ7-ΜΜΑ**) εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών (Διεύθυνση Εκλογών)

Β. Μεταδημότευση λόγω υποψηφιότητας

Στους υποψήφιους δημάρχους, δημοτικούς συμβούλους, συμβούλους κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ή προέδρους κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, οι οποίοι δεν είναι δημότες του δήμου όπου ενδιαφέρονται να εκλεγούν, δίδεται η δυνατότητα μεταδημότευσης (με τις ειδικότερες προϋποθέσεις που αναφέρονται κατωτέρω), **χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη διετής μόνιμη διαμονή**.⁵²

Ειδικότερα, οι ανωτέρω υποψήφιοι μπορούν να μεταδημοτεύσουν για να θέσουν υποψηφιότητα:

- στους Δήμους των **νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης**,⁵³
π.χ. εγγεγραμμένος στο δημοτολόγιο του Δήμου Ηγουμενίτσας, νομού Θεσπρωτίας, μπορεί να μεταδημοτεύσει στο Δήμο Δάφνης- Υμηττού, νομού Αττικής, εφόσον θέσει υποψηφιότητα σε κάποιο από τα αιρετά αξιώματα του δήμου αυτού.
- σε **οποιοδήποτε Δήμο νομού**, εφόσον **σήμερα είναι** εγγεγραμμένοι σε δημοτολόγιο ή Μητρώο Αρρένων ή εκλογικό κατάλογο **οποιοδήποτε άλλου Δήμου του ίδιου νομού**,
π.χ. εγγεγραμμένος στο δημοτολόγιο του Δήμου Ηγουμενίτσας, νομού Θεσπρωτίας, μπορεί να μεταδημοτεύσει στο Δήμο Φιλιατών, νομού Θεσπρωτίας, εφόσον θέσει υποψηφιότητα σε κάποια από τα αιρετά αξιώματα του δήμου αυτού.
- σε **οποιοδήποτε δήμο νομού**, εφόσον **κατά το παρελθόν ήταν** εγγεγραμμένοι σε δημοτολόγιο ή Μητρώο Αρρένων ή εκλογικό κατάλογο **οποιοδήποτε άλλου δήμου του ίδιου νομού**,
π.χ. εγγεγραμμένος παλαιότερα στο δημοτολόγιο του Δήμου Ηγουμενίτσας, νομού Θεσπρωτίας, και τώρα εγγεγραμμένος στο δημοτολόγιο του Δήμου Μακρακώμης, νομού Φθιώτιδας, μπορεί να μεταδημοτεύσει, στο Δήμο Φιλιατών, νομού Θεσπρωτίας, εφόσον θέσει υποψηφιότητα σε κάποια από τα αιρετά αξιώματα του δήμου αυτού.

Όσοι ενδιαφέρονται να θέσουν υποψηφιότητα στους ανωτέρω δήμους οφείλουν να υποβάλουν στους δήμους αυτούς αίτηση για μεταδημότευση από την **1^η Απριλίου 2019**⁵⁴ μέχρι και την προηγούμενη ημέρα της κατάθεσης στο πρωτοδικείο της δήλωσης κατάρτισης των συνδυασμών, δηλ. μέχρι και την **4^η Μαΐου 2019**.

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη μεταδημότευση των υποψηφίων για τις ανωτέρω περιπτώσεις είναι τα εξής:

1. Αίτηση του ενδιαφερόμενου, η οποία κατατίθεται στο δήμο όπου επιθυμεί να μεταδημοτεύσει. Στην αίτηση αυτή πρέπει να δηλώσει ρητά ότι θα θέσει υποψηφιότητα στο συγκεκριμένο δήμο και για το λόγο αυτό ζητά την εγγραφή του στο δημοτολόγιό του.
2. α. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του δήμου από όπου μεταδημοτεύει, για όποιον θέτει υποψηφιότητα στους Δήμους των νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης ή β. Πιστοποιητικό του δήμου του νομού, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται ο δήμος όπου επιθυμεί να θέσει υποψηφιότητα, ότι ο συγκεκριμένος υποψήφιος είναι ή ήταν γραμμένος στα δημοτολόγια ή Μητρώα Αρρένων.

⁵² Άρθρο 16 του ΚΔΚ, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 22, παρ. 1 του ν.3536/2007 (Α' 42), σε συνδυασμό με το άρθρο 10, παρ.5 του ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 7, παρ. 3 του ν.4555/2018 και ισχύει για τις εκλογές του 2019

⁵³ Δηλαδή οι Δήμοι της Περιφέρειας Αττικής και της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης

⁵⁴ Άρθρο 7, παρ. 3 του ν.4555/2018

Οι δήμοι υποχρεούνται να προβούν άμεσα, μέχρι και την **4^η Μαΐου 2019**, στη μεταδημότευση. Εφόσον αυτός που μεταδημότευσε **δεν** ανακηρυχθεί υποψήφιος, η απόφαση μεταδημότευσης παύει να ισχύει μετά την παρέλευση τριών (3) μηνών από την ανακήρυξη των συνδυασμών και των υποψηφίων, δηλαδή παύει να ισχύει μετά την **11^η Αυγούστου 2019**. Η απώλεια της δημοτικότητας επέρχεται αυτοδικαίως, και ως εκ τούτου η σχετική απόφαση έχει διαπιστωτικό χαρακτήρα. Επισημαίνεται ότι σε αντίθετη περίπτωση, δηλαδή στην περίπτωση που ο μεταδημοτεύσας **ανακηρυχθεί υποψήφιος⁵⁵ και ανεξάρτητα από το αν εκλεγεί ή όχι στο αξίωμα για το οποίο έθεσε υποψηφιότητα, καθίσταται πλέον δημότης του νέου δήμου στον οποίο μεταδημότευσε.**

Υπενθυμίζεται ότι όσοι υποψήφιοι μεταδημοτεύσουν με τη διαδικασία αυτή δεν δύνανται να ψηφίσουν στο νέο Δήμο, όπου θέτουν υποψηφιότητα, επειδή η διαδικασία της μεταδημότευσης διενεργείται μετά την **28^η Φεβρουαρίου 2019**, που είναι η τελευταία ημέρα της Α' αναθεώρησης των εκλογικών καταλόγων, στους οποίους έχουν περιληφθεί όλες οι μεταβολές (μεταδημοτεύσεις κλπ.) που έγιναν μέχρι την ημερομηνία αυτή και βάσει των οποίων θα διενεργηθούν οι εκλογές της **26^{ης} Μαΐου 2019**.⁵⁶ Σημειώνεται ότι οι υποψήφιοι αυτοί μπορούν να ψηφίσουν για την ανάδειξη των νέων δημοτικών αρχών στο δήμο όπου ήταν δημότες μέχρι την **28^η Φεβρουαρίου 2019**.

Επισημαίνεται, επίσης, ότι η διαδικασία μεταδημότευσης μπορεί να διενεργηθεί και μέσω ΚΕΠ.⁵⁷

55 Σύμφωνα με το άρθρο 20 του ν.3852/2010

56 ΣτΕ 1071/2008

57 Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. οικ. 10784/14.3.2014 ([Β' 718](#)) κοινή απόφαση Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ([ΑΔΑ:ΒΙΞΡΝ-ΚΦ9](#))

3. Κωλύματα Εκλογιμότητας

3.1 Εισαγωγή

Οι υποψήφιοι αιρετοί των δήμων (υποψήφιοι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι κοινοτήτων και πρόεδροι κοινοτήτων κάτω των 300 κατοίκων) δεν πρέπει να ασκούν ή να αποδέχονται καθήκοντα που συνιστούν κώλυμα εκλογιμότητας ή ασυμβίβαστα με τη θέση του αιρετού.

Ο λόγος που επιβάλλει τη θέσπιση κωλύματος είναι η προστασία του δημοσίου συμφέροντος από τον επηρεασμό που είναι δυνατόν να ασκήσουν στο εκλογικό σώμα πρόσωπα τα οποία κατέχουν δημόσια θέση και η αποφυγή της προπαρασκευής, με τον τρόπο αυτό, της σταδιοδρομίας τους ως αιρετών των δήμων.⁵⁸

Ακολουθώντας, επειδή οι σχετικές διατάξεις εισάγουν περιορισμό του πολιτικού δικαιώματος του εκλέγεσθαι σε θέσεις οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης, είναι ερμηνευτέες στενώς,⁵⁹ με συνέπεια να αποκλείεται η διασταλτική τους ερμηνεία ή αναλογική τους εφαρμογή σε άλλες, έστω και όμοιες, περιπτώσεις.

Επισημαίνεται ότι η συνταγματική διάταξη (του άρθρου 56 Συντάγματος), ορίζοντας κατά τρόπο πλήρη και περιοριστικό τα κωλύματα εκλογιμότητας των **βουλευτών**, είναι **ειδική** διάταξη εξαιρετικού χαρακτήρα και δεν είναι, για το λόγο αυτό, δυνατό να τύχει ανάλογης εφαρμογής και στις εκλογές για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων των ΟΤΑ.⁶⁰

Κώλυμα εκλογιμότητας υπάρχει πριν από την εκλογή και διαπιστώνεται κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων, ενώ, αν εξακολουθεί να υφίσταται και μετά ή υφίσταται για πρώτη φορά μετά την εκλογή και κατά την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών, καθίσταται **ασυμβίβαστο**, οπότε μπορεί να επιφέρει την έκπτωση του αιρετού από το αξίωμά του.

Σχετικό κώλυμα εκλογιμότητας υφίσταται, όταν ο υποψήφιος μπορεί να το αποβάλει, εφόσον παραιτηθεί, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις.

Απόλυτο κώλυμα εκλογιμότητας υφίσταται, όταν ο υποψήφιος δεν μπορεί να το αποβάλει, ακόμα και σε περίπτωση παραίτησής του από την κρίσιμη ιδιότητα.

Τοπικό κώλυμα εκλογιμότητας υφίσταται όταν ο υποψήφιος φέρει την κρίσιμη ιδιότητα, **εντός συγκεκριμένης χωρικής αρμοδιότητας στην οποία εμπίπτει ο δήμος, στον οποίο επιθυμεί να θέσει υποψηφιότητα.**

Ακολουθεί η παρουσίαση των καθηκόντων που αποτελούν κώλυμα για την εκλογή στα αξιώματα της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης, επισημαίνοντας ότι η διαπίστωση της ύπαρξης κωλύματος ή μη αποτελεί αντικείμενο δικαστικής κρίσης.⁶¹

58 Βλ. ΣτΕ 117/2004

59 ΣτΕ 3323/2003

60 ΣτΕ 2166/2004, σκ. 5

61 Άρθρα 14, παρ. 4 και 47, παρ. 2α του ν.3852/2010

3.2 Ανάλυση κωλυμάτων εκλογιμότητας στις δημοτικές εκλογές

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν.3852/2010, όπως ισχύουν, για τις προσεχείς αυτοδιοικητικές εκλογές της **26^{ης} Μαΐου 2019** υποψήφιοι με τις ακόλουθες ιδιότητες καταλαμβάνονται από:

Α) **Σχετικό κώλυμα εκλογιμότητας**, το οποίο αίρεται εφόσον οι υποψήφιοι παραιτηθούν πριν από την ανακήρυξή τους ως υποψήφιοι, δηλαδή μέχρι τη 12η ώρα βραδινή της **10^{ης} Μαΐου 2019**:

ι. **Δικαστικοί λειτουργοί, αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, με την προϋπόθεση ότι δεν υπηρέτησαν εντός των ορίων του δήμου στον οποίο επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα κατά τους τελευταίους είκοσι τέσσερις (24) μήνες πριν από τη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών.**

Ως **δικαστικοί λειτουργοί**,⁶² νοούνται όσοι εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 33 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (ν.1756/1988, Α' 35).⁶³

Είναι προφανές ότι το κώλυμα εκλογιμότητας δεν καταλαμβάνει τους δικαστικούς υπαλλήλους, οι οποίοι δεν είναι δικαστικοί λειτουργοί και οι οποίοι διέπονται, από πλευράς υπηρεσιακής κατάστασης, από αυτοτελή Κώδικα (Κύρωση Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων, κυρωτ. ν.2812/2000, Α' 67).⁶⁴

Για τους αξιωματικούς των **ενόπλων δυνάμεων** και των **σωμάτων ασφαλείας** επισημαίνονται τα ακόλουθα:

62 Στους δικαστικούς λειτουργούς δεν ανήκουν οι ιατροδικαστές (άρθρο 33, ν. 1756/1988, Α' 35), ούτε οι άμισθοι ή έμμισθοι υποθηκοφύλακες (άρθρο 92 Συντάγματος). Αναφορικά με τους άμισθους υποθηκοφύλακες βλ. υπ' αριθμ. 3/1999 Γνωμοδότηση Εισαγγελέα Αρείου Πάγου.

63 α) Ο πρόεδρος, οι αντιπρόεδροι, σύμβουλοι, πάρεδροι, εισηγητές και δόκιμοι εισηγητές του Συμβουλίου της Επικρατείας

β) Ο Πρόεδρος, ο Εισαγγελέας, οι αντιπρόεδροι του Αρείου Πάγου, οι αρεοπαγίτες και αντεισαγγελείς του Αρείου Πάγου, οι πρόεδροι και εισαγγελείς εφετών οι εφέτες και αντεισαγγελείς εφετών, οι πρόεδροι και εισαγγελείς πρωτοδικών, οι πρωτοδίκες και αντεισαγγελείς πρωτοδικών, οι πάρεδροι πρωτοδικείων και πάρεδροι εισαγγελίας, οι ειρηνοδίκες, πταισματοδίκες και δόκιμοι ειρηνοδίκες

γ) Ο Πρόεδρος, ο γενικός επίτροπος της Επικρατείας, οι αντιπρόεδροι, σύμβουλοι, αντεπίτροποι, πάρεδροι, εισηγητές και δόκιμοι εισηγητές του Ελεγκτικού Συνεδρίου

δ) Ο γενικός επίτροπος, ο επίτροπος και οι αντεπίτροποι της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, οι πρόεδροι εφετών, εφέτες, πρόεδροι πρωτοδικών, πρωτοδίκες και πάρεδροι πρωτοδικείου των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων

64 Σύμφωνα με το άρθρο 1 του κυρωτ. ν.2812/2000 (Α' 67) δικαστικοί υπάλληλοι είναι οι υπάλληλοι της γραμματείας του Συμβουλίου της Επικρατείας, των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων και των εισαγγελιών τους, των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, οι υπάλληλοι του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της υπηρεσίας του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, οι υπάλληλοι των εμμίσθων υποθηκοφυλακείων, καθώς και οι υπάλληλοι των Κτηματολογικών Γραφείων Ρόδου και Κω-Λέρου

- Ως αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων νοούνται όσοι εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 2 του ν.3883/2010, χωρίς διάκριση βαθμού κατά ιεραρχική σειρά εξέλιξης. Ακολουθώντας, υπό το δεδομένο ότι είναι διακριτή η υπηρεσιακή κατάσταση των μονίμων αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων, (ν.2439/1996, Α' 219 και ν.3883/2010, Α' 167) έναντι εκείνης των μονίμων ανθυπασπιστών και υπαξιωματικών (ν.δ.445/1974, Α' 160), δεν καταλαμβάνονται από το κώλυμα αυτό οι ανθυπασπιστές και υπαξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων. Δεν έχουν κώλυμα εκλογιμότητας οι δόκιμοι έφεδροι αξιωματικοί και οι οπλίτες των ενόπλων δυνάμεων (στρατεύσιμοι, μόνιμοι, εθελοντές, επαγγελματίες και βραχείας ανακατάταξης).⁶⁵
- Ως αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας θεωρούνται οι κατέχοντες βαθμό υπαστυνόμου Β' και άνω.⁶⁶ Οι συνοριακοί φύλακες και οι ειδικοί φρουροί αποτελούν ιδιαίτερες κατηγορίες προσωπικού, που διέπονται, αντιστοίχως, από τις διατάξεις του ν.2622/1998 (Α' 138) και του άρθρου 9 του ν.2734/1999 (Α' 161), όπως αυτές έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν, και δεν καταλαμβάνονται από το κώλυμα αυτό.
- Δεν εμπίπτουν στην έννοια των αξιωματικών του Πυροσβεστικού Σώματος⁶⁷ οι πυρονόμοι, οι αρχιπυροσβέστες και οι πυροσβέστες.
- Όσον αφορά το Λιμενικό Σώμα-Ελληνική Ακτοφυλακή το κώλυμα καταλαμβάνει τους βαθμοφόρους αυτού από το βαθμό του σημαιοφόρου και άνω. Δεν εμπίπτουν επομένως σε αυτό οι ανθυπασπιστές, οι υπαξιωματικοί και οι λιμενοφύλακες.

Οι δικαστικοί λειτουργοί και οι αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας δύναται να είναι υποψήφιοι **υπό την προϋπόθεση** να παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημερομηνία ανακήρυξης των υποψηφίων (δηλ. μέχρι και τις **10 Μαΐου 2019**) και **εφόσον** δεν έχουν υπηρετήσει στα διοικητικά όρια του δήμου, όπου θα θέσουν υποψηφιότητα είκοσι τέσσερις (24) μήνες πριν από τη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών (δηλαδή, δεν πρέπει να έχουν υπηρετήσει μετά τις **25 Μαΐου 2017**). Το συμπληρωματικό αυτό κώλυμα εισάγει με τρόπο γενικό και αντικειμενικό, θεμιτό περιορισμό του δικαιώματος της ελεύθερης συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας, δηλαδή ανεκτή διάκριση σε βάρος των περί των πρόκειται προσώπων και ως εκ τούτου δεν αντιφάσκει προς τα άρθρα 4, παρ. 1 και 5, παρ. 1 και 2 του Συντάγματος.⁶⁸

65 Γν ΝΣΚ 201/1996

66 Άρθρο 20, παρ. 1 του ν.2800/2000 (Α' 41). Σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου ο δόκιμος υπαστυνόμος δεν αποτελεί βαθμό της ιεραρχικής κλίμακας

67 Το οποίο ανήκει στα Σώματα Ασφαλείας, κατά άρθρο 1 του ν.3511/2006 (Α' 258)

68 Με τη διάταξη αυτή προβλέπεται σχετικό κώλυμα εκλογής (εφόσον πριν από την ημέρα της ανακήρυξης των υποψηφίων παραιτηθούν από τη θέση τους) και απόλυτο τοπικό κώλυμα εκλογής (σε δήμους, στα διοικητικά όρια των οποίων υπηρέτησαν κατά το χρονικό διάστημα των είκοσι τεσσάρων (24) μηνών πριν από τη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών). Εφόσον στη διάταξη του άρθρου 14, παρ. 1, περ. α' περιλαμβάνεται ειδική ρύθμιση για τα κωλύματα εκλογιμότητας των αξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας δεν είναι δυνατή η καθιέρωση συντρέχοντος κωλύματος με βάση τη διάταξη της περιπτ. ε' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν.3852/2010, η οποία αφορά τους υπαλλήλους του Δημοσίου (ΣΤΕ 661/2015)

ii. Μέλη Ανεξάρτητων Αρχών του άρθρου 101Α του Συντάγματος ή των Αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές, εάν για τα μέλη αυτά προβλέπεται από το νόμο πλήρης και αποκλειστική τους απασχόληση ή η αναστολή άσκησης εκ μέρους τους οποιουδήποτε άλλου δημοσίου λειτουργήματος ή καθηκόντων αμειβόμενων ή μη, σε οποιαδήποτε θέση στο δημόσιο τομέα, κατά τη διάρκεια της θητείας τους στην Ανεξάρτητη Αρχή.

Στο εν λόγω κώλυμα εμπίπτουν μέλη Ανεξάρτητων Αρχών⁶⁹ που συγκροτούνται και λειτουργούν κατά το άρθρο 101Α του Συντάγματος, καθώς και των αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές, υπό την **προϋπόθεση** ότι η ειδικότερη νομοθεσία που διέπει τη λειτουργία της οικείας Αρχής προβλέπει κατά τη διάρκεια της θητείας των μελών τους πλήρη και αποκλειστική απασχόληση ή αναστολή άσκησης οποιουδήποτε άλλου δημοσίου λειτουργήματος ή καθηκόντων αμειβόμενων ή μη σε οποιαδήποτε θέση στο δημόσιο τομέα.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν.3051/2002, ως μέλη ανεξάρτητης αρχής θεωρούνται ο Πρόεδρος ή το ανώτατο μονοπρόσωπο όργανο διοίκησής της, ο Αντιπρόεδρος και τα άλλα μέλη, καθώς και οι αναπληρωτές αυτών, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν την κάθε Αρχή.

Στις δημοτικές εκλογές της **26ης Μαΐου 2019** το κώλυμα αίρεται εάν το μέλος παραιτηθεί από τη θέση του πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων (δηλ. μέχρι και τις **10 Μαΐου 2019**).⁷⁰

69 Στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης εμπίπτουν οι ακόλουθες Ανεξάρτητες Αρχές: Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των επικοινωνιών, Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού, Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, Συνήγορος του Πολίτη, Επιτροπή (Προστασίας) Ανταγωνισμού, Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, Εθνική Αναλογιστική Αρχή, Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων, Συνήγορος του Καταναλωτή, Εθνική Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής, Εθνικό Συμβούλιο Δημόσιας Υγείας, Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης, Επιτροπή Διερεύνησης Ατυχημάτων και Ασφάλειας Πτήσεων, Ελληνική Στατιστική Αρχή, Σώμα Φορολογικών Διαιτητών, Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, Ρυθμιστική Αρχή Σιδηροδρόμων, Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Εθνική Αρχή Συντονισμού Πτήσεων, Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων, Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο

70 Άρθρο 14, παρ. 7 του ν.3852/2010

iii. Όσοι ασκούν καθήκοντα Συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης ή Περιφερειακού Συμπαραστάτη του πολίτη και της επιχείρησης, ακόμα και εάν η κατά τόπον αρμοδιότητα τους αφορά ή καταλαμβάνει το δήμο για τον οποίο θέτουν υποψηφιότητα.

Στις δημοτικές εκλογές της **26^{ης} Μαΐου 2019** ο Συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης ή ο Περιφερειακός Συμπαραστάτης του πολίτη και της επιχείρησης, εφόσον επιθυμεί να θέσει υποψηφιότητα στο δήμο όπου υπηρετεί ή καταλαμβάνει, οφείλει να παραιτηθεί από τη θέση του πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων (δηλ. μέχρι και τις **10 Μαΐου 2019**).⁷¹

iv. Ο Γενικός Γραμματέας Δήμου στο δήμο στον οποίο υπηρέτησε κατά την τρέχουσα δημοτική περίοδο.

Στις δημοτικές εκλογές της **26ης Μαΐου 2019** το κώλυμα αίρεται εάν παραιτηθεί από τη θέση του πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων (δηλ. μέχρι και τις **10 Μαΐου 2019**).⁷²

v. Δικηγόρος δήμου, συνδεδεμένος με έμμισθη εντολή, στο δήμο όπου υπηρετεί κατά την τρέχουσα δημοτική περίοδο.

Στις δημοτικές εκλογές της **26ης Μαΐου 2019** το κώλυμα αίρεται εάν παραιτηθεί από τη θέση του πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων (δηλ. μέχρι και τις **10 Μαΐου 2019**).

Σύμφωνα με το άρθρο 42 του Κώδικα Δικηγόρων (ν.4194/2013) έμμισθος δικηγόρος είναι αυτός που προσφέρει αποκλειστικά νομικές υπηρεσίες, ως νομικός σύμβουλος ή ως δικηγόρος, σε συγκεκριμένο εντολέα, σταθερά και μόνιμα, αμειβόμενος αποκλειστικά με πάγια περιοδική αμοιβή. Ο ίδιος δικηγόρος μπορεί επίσης να αναλαμβάνει υποθέσεις από οποιονδήποτε άλλον, αμειβόμενος είτε ανά υπόθεση είτε με άλλον τρόπο.⁷³

Επιπλέον, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 46 του Κώδικα Δικηγόρων, η σύμβαση μεταξύ έμμισθου δικηγόρου και εντολέα είναι πάντοτε αορίστου χρόνου και λύεται μόνο: α) με το θάνατο, β) τη λύση, κατάργηση ή διάλυση με οποιονδήποτε τρόπο του νομικού προσώπου που απασχολεί τον δικηγόρο, γ) την πτώχευση του εντολέα και δ) με **καταγγελία της σύμβασης από τον εντολέα ή εντολοδόχο δικηγόρο**. Αν στο προσωπικό που απασχολείται στον εντολέα ισχύει κανονισμός εργασίας που προβλέπει μονιμότητα στην υπηρεσία, η καταγγελία της σύμβασης από τον εντολέα

71 Άρθρο 14, παρ. 8 του ν. 3852/2010

72 Άρθρο 14, παρ. 7 του ν. 3852/2010

73 Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση 77/2017 του ΝΣΚ με τις ρυθμίσεις των διατάξεων του άρθρου 8 και 46, παρ. 2 του Κώδικα Δικηγόρων δεν φαίνεται να διαφοροποιούνται, σε σχέση με τον προϊσχύοντα Κώδικα Δικηγόρων οι επιτρεπόμενες μορφές συμβατικών σχέσεων παροχής νομικών υπηρεσιών εκ μέρους του δικηγόρου, ως νομικού ή δικαστικού συμβούλου ή δικηγόρου προς τον εντολέα του. Οι μορφές των συμβατικών αυτών σχέσεων, κατά τις ως άνω διατάξεις, είναι αποκλειστικά η έμμισθη εντολή αορίστου χρόνου καθώς και ανάθεση χειρισμού μεμονωμένων υποθέσεων με αμοιβή. Εκ τούτου παρέπεται ότι και υπό τον ισχύοντα Κώδικα Δικηγόρων η παροχή εκ μέρους δικηγόρου νομικών υπηρεσιών με σύμβαση έργου καθώς και η συμφωνία παροχής τέτοιων υπηρεσιών με πάγια αντιμισθία για ορισμένο χρόνο αποτελούν απαγορευμένες μορφές συμβατικής απασχόλησης του δικηγόρου

γίνεται μόνο για σπουδαίο λόγο. **Η καταγγελία με ποινή ακυρότητας είναι έγγραφη και σε αυτή αναφέρεται ο λόγος της απόλυσης, επιδίδεται δε με δικαστικό επιμελητή.**

Επισημαίνεται ότι το κώλυμα της παρούσας περίπτωσης δεν απεκδύεται με την αναστολή του δικηγορικού επαγγέλματος, όπως σχετικά προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 31 του ν.4194/2013.

vi. Υπάλληλοι:

α) με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου των **δήμων και των πάσης φύσεως νομικών προσώπων** τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία συμμετέχει ο δήμος στον ίδιο δήμο, **περιλαμβανομένων** και

β) με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου **δήμου** και των νομικών προσώπων των δήμων που είναι **ενταγμένα** στο **Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης**, όπως ισχύει δώδεκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου γενικής διεύθυνσης ή διεύθυνσης, μέσα στο δωδεκάμηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών, στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνονταν η αρμοδιότητα των ανωτέρω οργανικών μονάδων.

Καταλαμβάνονται από το κώλυμα οι τακτικοί υπάλληλοι (δηλ. υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου). Στις δημοτικές εκλογές της **26^{ης} Μαΐου 2019** το κώλυμα αίρεται εάν παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων (δηλ. μέχρι και τις **10 Μαΐου 2019**).

Δεν καταλαμβάνονται από το κώλυμα οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου.⁷⁴

Το κώλυμα ισχύει για όλους τους υπαλλήλους που υπηρετούν, είτε κατέχουν οργανική θέση, είτε είναι αποσπασμένοι. Το κώλυμα παύει να υπάρχει, εφόσον η απόσπαση ανακληθεί πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων.

Ως πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία συμμετέχει ο δήμος νοούνται τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των ιδρυμάτων και των συνδέσμων και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία ανήκουν και οι αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Η συμμετοχή του δήμου σε νομικό πρόσωπο, εφόσον δεν ορίζεται ρητώς στη διάταξη, νοείται η καθοιονδήποτε τρόπο συμμετοχή, είτε ως μέτοχος, είτε ως εταίρος.

Σημειώνεται ότι η υποψηφιότητα και το αξίωμα του δημοτικού συμβούλου δεν αποτελεί κώλυμα για τη συμμετοχή του κατέχοντος αυτό, ως υποψηφίου στην διαδικασία επιλογής για πρόσληψη προσωπικού σε δήμο, ακόμα και σε αυτόν στον οποίο ο υποψήφιος έχει εκλεγεί δημοτικός σύμβουλος.⁷⁵ Στην περίπτωση, όμως, που

⁷⁴ Για τους συμβασιούχους μίσθωσης έργου βλ. παρακάτω ενότητα Γ. «Τοπικό απόλυτο κώλυμα από συναφθείσες συμβάσεις»

⁷⁵ ΣΤΕ 4704/1996

καταστεί τακτικός υπάλληλος στον ίδιο δήμο στον οποίο είναι αιρετός καταλαμβάνεται από το αντίστοιχο ασυμβίβαστο.

vii. α) Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των νηδδ, των κρατικών νηιδ, των δημοσίων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (ex officio), οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών για τους λοιπούς δήμους της χωρικής αρμοδιότητας του νομικού προσώπου, πλην του δήμου της έδρας αυτού.

β) Πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (ex officio), **οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών, στους δήμους στους οποίους υποβάλλουν υποψηφιότητα.**

Ως διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες και εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και των δημοσίων επιχειρήσεων ή των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος **νοούνται** τα μονοπρόσωπα όργανα, τα οποία διοικούν, κατά το νόμο, το νομικό πρόσωπο ή την επιχείρηση, δηλαδή τα πρόσωπα, που έχουν το δικαίωμα για τα αναφερόμενα στη διοίκηση του νομικού προσώπου ή της επιχείρησης θέματα να αποφασίζουν μόνα τους εντός του πλαισίου των νομίμων ή καταστατικών αρμοδιοτήτων τους, περιλαμβανομένων και όσων τους έχουν μεταβιβασθεί βάσει του νόμου ή του καταστατικού από άλλο όργανο του νομικού προσώπου ή της επιχείρησης.

Εξάλλου, για το νομικό χαρακτηρισμό του οργάνου ως διοικητή, υποδιοικητή, διευθύνοντος ή εντεταλμένου συμβούλου σημασία έχει, όχι η ονομασία του ως τέτοιου από το νόμο ή τις καταστατικές διατάξεις, **αλλά οι αρμοδιότητες, που από τον νόμο ή τις καταστατικές διατάξεις του έχουν απονεμηθεί.** Ωστόσο, για να ασκεί ένα όργανο του νομικού προσώπου καθήκοντα διευθύνοντος ή εντεταλμένου συμβούλου ή υποδιοικητή αυτού, πρέπει οι εν λόγω θέσεις να προβλέπονται από το νόμο ή το καταστατικό του νομικού αυτού προσώπου με συγκεκριμένο καθορισμό των καθηκόντων, που ασκούν τα κατέχοντα τις θέσεις αυτές μονοπρόσωπα όργανα.⁷⁶

Η **ex officio απόκτηση της ιδιότητας οργάνου διοίκησης** των νομικών προσώπων και η τοποθέτηση στις σχετικές θέσεις πραγματοποιείται, βάσει διάταξης τυπικού ή ουσιαστικού νόμου, χωρίς να μεσολαβεί οποιαδήποτε κρίση, αξιολόγηση ή διαδικασία εκλογής.

Ως **πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου** δεν μπορεί να νοηθεί ο αντιπρόεδρος, εκ μόνου του λόγου ότι αναπληρώνει τον πρόεδρο, όταν ο τελευταίος απουσιάζει ή κωλύεται, χωρίς να ασκεί προς τούτο επιρροή ή συχνότητα με την οποία αυτός αναπλήρωνε τον πρόεδρο.⁷⁷

Δημόσια επιχείρηση είναι εκείνη για την οποία νόμος είτε ιδρυτικός είτε άλλος, ή κανονιστική πράξη, κατ' εξουσιοδότηση νόμου εκδοθείσα, προβλέπει ότι λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος και η οποία περαιτέρω, οργανωμένη σε νομικό πρόσωπο, επί του οποίου το κράτος ασκεί αποφασιστική επιρροή, λειτουργεί με κριτήρια επιδίωξης οικονομικού αποτελέσματος. Με την έννοια όχι της κερδοσκοπίας, η οποία δεν αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για τη δραστηριότητά της, αλλά της δημιουργίας των οικονομικών δυνατοτήτων για την επίτευξη των παραπάνω αναφερόμενων βασικών σκοπών αυτής, των οποίων η πραγματοποίηση μπορεί να γίνει και με την επιδίωξη μείωσης του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών ή αγαθών.⁷⁸

Στις επιχειρήσεις τη διοίκηση των οποίων ορίζει το Δημόσιο, κατά την έννοια της διάταξης, υπάγονται μόνον επιχειρήσεις, των οποίων την πλειοψηφία των μετοχών και, κατ' ακολουθία, την αυτοδύναμη δυνατότητα εκλογής διοίκησης και προέδρου διοικητικού συμβουλίου, κατέχει το Δημόσιο εκ του νόμου ή κατά ρητό ορισμό του καταστατικού της επιχείρησης. Τούτο διότι μόνον στην περίπτωση αυτή μπορεί με βεβαιότητα να συναχθεί συνειδητή επιλογή του Δημοσίου να ελέγχει την επιχείρηση και μάλιστα με ορισμένη χρονική διάρκεια η οποία είναι απαραίτητη προκειμένου τα όργανα διοίκησής της να έχουν την δυνατότητα να οικοδομήσουν πολιτική σταδιοδρομία, κάνοντας χρήση αθέμιτης επιρροής, δηλαδή των ευχερειών που τους παρέχει η θέση τους.⁷⁹

Δεν υπάγονται στις επιχειρήσεις, τη διοίκηση των οποίων ορίζει το Δημόσιο, κατά την έννοια της διάταξης, επιχειρήσεις που έχουν νομίμως συσταθεί από ιδιώτες, κατά τις πάγιες διατάξεις της εμπορικής νομοθεσίας, έστω και αν, συγκυριακά, το Δημόσιο κατέχει την πλειοψηφία των μετοχών τους.

Οι επιχειρήσεις που εμπίπτουν στην παρούσα παράγραφο μπορούν να ανευρεθούν στο υπ' αριθμ. ΜΑΔΚΑΕΣ 0000107 ΕΞ 2019/11.1.2019 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομίας το οποίο διατίθεται στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών: [www.ypes.gr/εκλογές/δημοτικές και περιφερειακές εκλογές](http://www.ypes.gr/εκλογές/δημοτικές_και_περιφερειακές_εκλογές) ή μπορείτε να απευθυνθείτε στη διοίκηση του Φορέα σας.

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω πρόσωπα υποχρεούνται σε παραίτηση,⁸⁰ προκειμένου να θέσουν υποψηφιότητα στις προσεχείς αυτοδιοικητικές εκλογές σε δήμους, πλην του δήμου της έδρας του νομικού προσώπου, μόνο εάν έχουν ασκήσει την αρμοδιότητά τους μέσα στο 18μηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών.

Αντίστοιχα, οι πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, οι διευθύνοντες και εντεταλμένοι σύμβουλοι **των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων**, στους οποίους υποβάλλουν υποψηφιότητα, υποχρεούνται σε παραίτηση, μόνο εάν έχουν ασκήσει

77 ΑΕΔ 12/2004

78 ΑΕΔ 25/2000

79 ΑΕΔ 14/2004

80 Άρθρο 14 παρ. 1δ εδ. β. του ν.3852/2010

την αρμοδιότητά τους μέσα στο 18μηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών.⁸¹

Η **χωρική αρμοδιότητα του κάθε νομικού προσώπου** μπορεί να ορίζεται κατά περίπτωση στον ιδρυτικό νόμο ή στο καταστατικό του εν λόγω νομικού προσώπου ή να προκύπτει κατά την άσκηση των καθηκόντων του υποψηφίου αιρετού.

viii. Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης, Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, Διευθυντές Ιατροί που προΐστανται της Ιατρικής υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και οι υπεύθυνοι συντονιστές επιστημονικής λειτουργίας Κέντρων Υγείας.

Στις δημοτικές εκλογές της 26ης Μαΐου 2019, το κώλυμα αίρεται εάν παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων (δηλ. **μέχρι και τις 10 Μαΐου 2019**).⁸²

Άρση σχετικού κωλύματος με δυνατότητα παραίτησης:

Τα πρόσωπα των παραπάνω κατηγοριών δύνανται να θέσουν υποψηφιότητα εφόσον παραιτηθούν από τη θέση τους την ημέρα **πριν** την ανακήρυξη των υποψηφίων, δηλαδή **μέχρι τη 12^η ώρα βραδινή της 10ης Μαΐου 2019**.

Σημειώνεται ότι δεν παρέχεται δυνατότητα παραίτησης στους θρησκευτικούς λειτουργούς, και επομένως, δεν μπορούν να θέσουν υποψηφιότητα σε αιρετό αξίωμα δήμου.

Οι υπάλληλοι των δήμων, οι οποίοι είναι ταυτόχρονα και προϊστάμενοι Διεύθυνσης ή Γενικής Διεύθυνσης του δήμου ή των δημοτικών νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, δώδεκα μήνες πριν τις εκλογές, οφείλουν να παραιτηθούν και από τις δύο ιδιότητες με ταυτόχρονη δήλωση παραίτησης, σύμφωνα με το άρθρο 30 του π.δ.26/2012.

Το ίδιο ισχύει και για Περιφερειακούς Διευθυντές Εκπαίδευσης, Προϊσταμένους Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, Διευθυντές Ιατρούς που προΐστανται της Ιατρικής υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και οι υπεύθυνοι συντονιστές επιστημονικής λειτουργίας Κέντρων Υγείας

Στις εφαρμοστέες διατάξεις των περιπτώσεων α, δ της παρ. 1, περ. β της παρ. 2 και παρ. 9 του άρθρου 14 του ν.3852/2010, όπως έχει αντικατασταθεί, προβλέπεται ειδικώς δυνατότητα υποβολής παραίτησης ενώπιον του αρμόδιου πρωτοδικείου.⁸³

81 Άρθρο 14 παρ. 9 του ν.3852/2010

82 Άρθρο 14 παρ. 9 του ν.3852/2010

83 Άρθρο 30 του π.δ.26/2012, «Παραίτηση από θέσεις που αποτελούν κώλυμα εκλογιμότητας»:

1. Η παραίτηση από την υπηρεσία και από τις θέσεις που σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 56 του Συντάγματος αποτελούν κώλυμα για την εκλογή στο αξίωμα του βουλευτή, είναι γραπτή και η επίδοσή της γίνεται με δικαστικό επιμελητή στον πρόεδρο του αρμόδιου για την ανακήρυξη των υποψηφίων δικαστηρίου, πριν από την ημέρα της ανακήρυξης αυτών.

Ειδικά για τα πρόσωπα της παρ 1α του άρθρου 14, επισημαίνεται ότι ειδικές διατάξεις που απαγορεύουν την υποβολή ή την αποδοχή της παραίτησης των προσώπων αυτών ή που περιορίζουν το δικαίωμά τους να παραιτηθούν ή την αρμοδιότητα της αρχής να αποδεχθεί την παραίτησή τους εξακολουθούν να ισχύουν.⁸⁴

Στις εφαρμοστέες διατάξεις των παρ. 7 και 8 για τις περιπτώσεις των μελών Ανεξάρτητων Αρχών, Γενικών Γραμματέων Δήμων, Δικηγόρων με έμμισθη εντολή δήμων, Συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης ή Περιφερειακού Συμπαραστάτη του πολίτη και της επιχείρησης, λόγω του ότι δεν προβλέπεται ειδικώς δυνατότητα υποβολής παραίτησης ενώπιον του αρμόδιου πρωτοδικείου, η παραίτηση υποβάλλεται **και** ενώπιον της αρχής που είναι αρμόδια να την αποδεχθεί.

Επισημαίνεται ότι **η υποβολή υποψηφιότητας αυτή καθαυτή δεν υποκαθιστά την υποβολή παραίτησης, που απαιτούν οι οικείες διατάξεις.**

Οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου των δήμων και των πάσης φύσεως νομικών προσώπων, τα οποία έχουν συστήσει ή στα οποία συμμετέχουν οι δήμοι, στους οποίους υποβάλλουν υποψηφιότητα, και οι οποίοι παραιτούνται υποχρεωτικά από την υπηρεσία τους για να ανακηρυχθούν υποψήφιοι, εάν δεν εκλεγούν, **επανερχονται** στην ενεργό υπηρεσία μετά την περάτωση της διαδικασίας **ανακήρυξης των εκλεγομένων και σε περίπτωση που εκλεγούν επανερχονται μετά τη λήξη της θητείας τους.**⁸⁵

Η **επάνοδος** στην υπηρεσία και στη θέση από την οποία παραιτήθηκαν συντελείται αυτοδικαίως, **δια μόνης της υποβολής σχετικής αίτησης.** Η **αίτηση** προς επάνοδο του παραιτηθέντος και μη εκλεγέντος υποψηφίου **υποβάλλεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών μηνών** από την ημερομηνία ανακήρυξης των

2. Η παραίτηση που επιδόθηκε δεν ανακαλείται. Αυτή θεωρείται ότι έγινε αυτοδικαίως αποδεκτή με την επίδοσή της.

3. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου διαβιβάζει την παραίτηση, χωρίς αναβολή, στην αρμόδια για την παραλαβή της αρχή.

4. Εφόσον, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις η πράξη για την αποδοχή της παραίτησης δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, η αρμόδια αρχή οφείλει να δημοσιεύσει αμέσως περίληψη της, που να περιέχει το ονοματεπώνυμο, τη θέση ή το αξίωμα που κατείχε αυτός που παραιτήθηκε ή αν πρόκειται για στρατιωτικούς, το βαθμό και το όπλο ή την υπηρεσία στην οποία αυτός ανήκε, καθώς και τη χρονολογία της επίδοσης της παραίτησης στον πρόεδρο του αρμόδιου δικαστηρίου.

5. Ο αξιωματικός, που σύμφωνα με τα παραπάνω παραιτήθηκε και δεν εκλέχτηκε βουλευτής, είναι δυνατόν οποτεδήποτε ν' ανακληθεί στην ενέργεια ως έφεδρος, ενώ αυτός που εκλέχτηκε βουλευτής δεν μπορεί ν' ανακληθεί στην ενέργεια, πριν από την έναρξη των εργασιών της Α' Συνόδου της νέας Βουλής και χωρίς την έγκριση αυτής.

6. Έφεδρος αξιωματικός σε ενέργεια θεωρείται αυτοδικαίως ότι απολύθηκε από τις τάξεις του Στρατού, από την ημέρα που υπέβαλε την υποψηφιότητα που προτάθηκε από εκλογείς. Εάν δεν εκλεγεί βουλευτής, μπορεί ν' ανακληθεί οποτεδήποτε. Εάν όμως εκλεγεί δεν επιτρέπεται να κληθεί υπό τα όπλα πριν την έναρξη της Α' Συνόδου της νέας Βουλής και χωρίς την έγκριση της. Ο Πρόεδρος του αρμόδιου δικαστηρίου ανακοινώνει αμέσως στις προϊστάμενες αρχές του εφέδρου αξιωματικού και στο Υπουργείο Άμυνας την υποβολή απ' αυτόν ή αποδοχή υποψηφιότητας βουλευτή.

⁸⁴ Άρθρο 14, παρ. 1α, τελ. εδάφιο του ν.3852/2010

⁸⁵ Άρθρο 32 ν.4257/2014, βλ. ΣτΕ 1437/2008 και ΓΝ ΝΣΚ 29/2012, 342/2010 και 379/2004

επιτυχόντων από το αρμόδιο δικαστήριο. Σημειώνεται ότι ο παραιτηθείς υπάλληλος δεν επανέρχεται στη θέση ευθύνης, που τυχόν, κατείχε.

Οι δικηγόροι με έμμισθη εντολή των δήμων μπορούν να επανέλθουν στην υπηρεσία με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 32 του ν.4257/2014.⁸⁶

Επισημαίνεται ότι για τους δικαστικούς λειτουργούς μπορεί να εφαρμοστεί η διάταξη του άρθρου 39 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών, περί αναδιορισμού των δικαστικών λειτουργών.

86 Άρθρο 14, παρ. 7 του ν.3852/2010

Β. Τοπικό μεν αλλά απόλυτο κώλυμα εκλογιμότητας (που δεν αίρεται με την παραίτηση από την κρίσιμη ιδιότητα) στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η χωρική τους αρμοδιότητα καταλαμβάνει τα πρόσωπα των ακόλουθων περιπτώσεων.

i. Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημοσίων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (ex officio) σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τα νομικά αυτά πρόσωπα, στο δήμο της έδρας του νομικού προσώπου, στον οποίον εκτεινόταν η χωρική τους αρμοδιότητα, μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών.

Τα ως άνω πρόσωπα δύνανται να θέσουν υποψηφιότητα σε δήμο της έδρας του νομικού προσώπου, εφόσον είχαν κατά νόμιμο τρόπο απαλλαγεί από τα καθήκοντά τους,⁸⁷ πριν την **25^η Νοεμβρίου 2017**. Αντιθέτως, εάν άσκησαν καθήκοντα έστω και μία μέρα από την **25^η Νοεμβρίου 2017** και μετά δεν μπορούν να υποβάλλουν υποψηφιότητα σε δήμο της έδρας του νομικού προσώπου, καθώς καταλαμβάνονται από το απόλυτο τοπικό κώλυμα.

Το εν λόγω κώλυμα **δεν καταλαμβάνει τους προέδρους διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένους συμβούλους των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων**, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (ex officio), οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών, στους δήμους στους οποίους υποβάλλουν υποψηφιότητα, καθώς για τα ανωτέρω πρόσωπα προβλέπεται για τις δημοτικές εκλογές της 26^{ης} Μαΐου 2019 δυνατότητα παραίτησης πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων.

ii. Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Δημοσίου, των περιφερειών και των νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημόσιου τομέα, όπως αυτό ισχύει δώδεκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης μέσα στο δωδεκάμηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων.

⁸⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 86 του ΥΚ, οι για τους υπαλλήλους των νπιδ με το άρθρο 30 του π.δ.26/2012

Καταλαμβάνονται από το κώλυμα οι τακτικοί υπάλληλοι⁸⁸ (δηλ. υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου).

Δεν καταλαμβάνονται στο κώλυμα οι υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου.⁸⁹

Το κώλυμα εκλογιμότητας εκτείνεται σε όλους τους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνονταν η αρμοδιότητα των ανωτέρω οργανικών μονάδων και αποβλέπει στην αποτροπή:

α) της προπαρασκευής της πολιτικής σταδιοδρομίας των υπαλλήλων που εμπίπτουν στις διατάξεις αυτές με εκμετάλλευση, με τον τρόπο αυτό, της θέσης τους και

β) του επηρεασμού της λαϊκής βούλησης και περαιτέρω της εκλογικής προτίμησης των ψηφοφόρων σε στενό μάλιστα κύκλο, όπως αυτός των δημοτικών εκλογών.⁹⁰

Δεδομένου ότι ο νομοθέτης περιορίζει το κώλυμα-ασυμβίβαστο μόνον στους προϊσταμένους Διευθύνσεων και Γενικών Διευθύνσεων και δεν το επεκτείνει σε όλες τις οργανικές μονάδες, η ρύθμιση αποτελεί θεμιτό περιορισμό του δικαιώματος του εκλέγεσθαι εν όψει, μάλιστα, και της ουδετερότητας της διοίκησης και της βασικής αρχής του ανόθευτου της λαϊκής βούλησης που διέπει το εκλογικό δίκαιο (άρθρα 52 και 102 παρ. 2 Συν).⁹¹

Οι **ασκούντες καθήκοντα προϊσταμένου** οργανικής μονάδας επιπέδου **Διεύθυνσης ή Γενικής Διεύθυνσης** θα πρέπει να έχουν επιλεγεί και τοποθετηθεί, σύμφωνα με την οικεία διαδικασία, σε οργανική θέση.

Η άσκηση καθηκόντων αναπληρωτή, συνεπεία κωλύματος ή απουσίας του επιλεγέντος προϊσταμένου, δεν καθιερώνει αντίστοιχο κώλυμα.⁹²

Εάν, όμως, έχει κενωθεί η σχετική θέση και μέχρι την επιλογή νέου προϊσταμένου, έγινε **ανάθεση** άσκησης καθηκόντων αναπληρωτή προϊσταμένου, εφόσον τυχόν, αυτή η ανάθεση ασκηθεί εντός του χρονικού διαστήματος των δώδεκα μηνών από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών, τότε υφίσταται κώλυμα, δοθέντος ότι υπηρετείται ο λόγος θέσπισης της αντίστοιχης απαγορευτικής διάταξης.⁹³ Για την πλήρωση των προϋποθέσεων του κωλύματος αυτού οι αρμοδιότητες προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Διεύθυνσης ή Γενικής Διεύθυνσης πρέπει να ασκούνται εντός των διοικητικών ορίων, του δήμου στον οποίο θέτουν υποψηφιότητα,

88 Σημειώνεται ότι το κώλυμα αυτό ισχύει για όλους τους υπαλλήλους που υπηρετούν, είτε κατέχουν οργανική θέση είτε είναι αποσπασμένοι. Το κώλυμα παύει να υπάρχει, εφόσον η απόσπαση ανακληθεί ή παύση η ισχύς της πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων.

89 Για τους συμβασιούχους μίσθωσης έργου βλ. παρακάτω στο Κεφάλαιο Γ

90 Πρβλ. ΑΕΔ 7/2000 και 87/2011 Διοικητικό Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης

91 ΣτΕ 610/2009

92 Άρθρο 87, παρ. 1 ΥΚ (Υπαλληλικός Κώδικας, κυρωτ. ν.3528/2007, Α' 26)

93 Η προστασία του δημοσίου συμφέροντος από τον ψυχολογικό επηρεασμό που είναι δυνατόν να ασκήσουν στο εκλογικό σώμα λόγω της θέσης που κατέχουν στο δήμο, καθώς και η αποφυγή της προπαρασκευής με τον τρόπο αυτό της σταδιοδρομίας τους ως δημοτικών αρχόντων

ανεξαρτήτως της φύσης του χαρακτήρα και του εύρους των ασκούμενων καθηκόντων.⁹⁴

Η διάταξη αυτή έχει άμεση εφαρμογή μόνο στην περίπτωση της συνήθους οργανώσεως των δημοσίων υπηρεσιών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου,⁹⁵ όπου υπάρχουν γενικές διευθύνσεις, ως ανώτατες ιεραρχικά οργανικές μονάδες, κάθε δε γενική διεύθυνση περιλαμβάνει μια ή περισσότερες οργανικές μονάδες επιπέδου διεύθυνσης.⁹⁶

Στην ανωτέρω ρύθμιση του τοπικού μεν αλλά απόλυτου κωλύματος δεν υπάγονται οι διευθυντές σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και οι διευθυντές τμημάτων, μονάδων, κλινικών και εργαστηρίων ιατρικής υπηρεσίας του Ε.Σ.Υ.

Τα νομικά πρόσωπα που εμπίπτουν στην ρύθμιση του τοπικού μεν αλλά απόλυτου κωλύματος προσδιορίζονται βάσει του Μητρώου Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημοσίου τομέα και αφορά αυτά που **εμπεριέχονται** στο Μητρώο στους δώδεκα μήνες, **ακριβώς**, πριν τη διενέργεια των εκλογών, δηλ. στις **26 Μαΐου 2018**. Τα νομικά πρόσωπα μπορούν να ανευρεθούν στη διεύθυνση: <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SEL08/> στο αρχείο «Εξέλιξη της Περιμέτρου της Γενικής Κυβέρνησης, 2008-2018 – Ενημέρωση Ιούνιος» το οποίο είναι σε μορφή .xls.

Για τις δημοτικές εκλογές της 26ης Μαΐου 2019 δεν καταλαμβάνονται από το κώλυμα οι υπάλληλοι των δήμων και των νομικών τους προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο φορέων Γενικής Κυβέρνησης του δημοσίου τομέα, όπως ισχύει δώδεκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου γενικής διεύθυνσης ή διεύθυνσης, καθώς για τα ανωτέρω πρόσωπα προβλέπεται για τις δημοτικές εκλογές της 26ης Μαΐου 2019 δυνατότητα παραίτησης πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων.

Επισημαίνεται ότι υπάλληλοι νομικών προσώπων των δήμων που **δεν** είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημοσίου, ακόμα και εάν άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου γενικής διεύθυνσης ή διεύθυνσης μέσα στο δωδεκάμηνο πριν τη διενέργεια των εκλογών **δεν εμπίπτουν στο κώλυμα** της παρούσας ρύθμισης **καταλαμβάνονται** από το κώλυμα της περ. β της παρ. 2 (όπως αναλύεται ανωτέρω, στο Κεφάλαιο Α', περίπτωση vi) οπότε θα πρέπει να παραιτηθούν, κατά το μείζον, από υπάλληλοι των νομικών αυτών προσώπων που έχει συστήσει ή στα οποία συμμετέχει ο δήμος, πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων.

Στην περίπτωση δε που τα νομικά πρόσωπα στα οποία υπηρετούν εμπίπτουν και στις διατάξεις της παρούσας περίπτωσης πρέπει να παραιτηθούν, επιπρόσθετα, και από υπάλληλοι των νομικών αυτών προσώπων, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα ανωτέρω.

94 ΣΤΕ 610/2009, 3096/2008 και Γν ΝΣΚ 255/2008

95 Συμπεριλαμβανομένων των ΟΤΑ

96 ΑΕΔ 6/2005

Γ. Τοπικό κώλυμα από συναφθείσες συμβάσεις

ι. Όποιοι συνδέονται με τον οικείο δήμο, **όπου επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα** ή τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση που αφορά: α) προμήθεια, β) εκτέλεση έργου, γ) παροχή υπηρεσιών, δ) παραχώρηση δικαιώματος εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο αξίας από **πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ και άνω συνολικά ετησίως**.

Στο εν λόγω κώλυμα εμπίπτουν όσοι έχουν συνάψει σύμβαση της οποίας οι όροι από πλευράς υποχρεώσεων και των δύο μερών δεν έχουν εκπληρωθεί κατά το χρόνο ανακήρυξης του υποψηφίου.

Η σχετική σύμβαση μπορεί να συνιστά, τόσο κώλυμα εκλογιμότητας, αν υπήρχε πριν από την εκλογή και κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων, όσο και ασυμβίβαστο, αν εξακολουθεί να υφίσταται και μετά ή υφίσταται μετά την εκλογή και κατά την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών, οπότε και επιφέρει, στην τελευταία αυτή περίπτωση, την έκπτωση του αιρετού από το αξίωμά του.

Επομένως, αν κατά την ημερομηνία ανακήρυξης των υποψηφίων δεν υπάρχει εκκρεμής σύμβαση μεταξύ του οικείου Ο.Τ.Α., των νομικών του προσώπων ή των νομικών προσώπων στα οποία αυτός συμμετέχει και των ανωτέρω προσώπων, τότε τα πρόσωπα αυτά δεν κωλύονται να ανακηρυχθούν υποψήφιοι και να καταλάβουν αιρετό αξίωμα της τοπικής αυτοδιοίκησης.⁹⁷

Επισημαίνεται η διάταξη του άρθρου 163, παρ. 7 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (κυρωτ. ν.3584/2007), αναφορικά με τους Ειδικούς και Επιστημονικούς Συνεργάτες του Δημάρχου.

Σχετικά, νομολογιακώς, έχει κριθεί:

Ακόμη και επί εγκύρου εγκρίσεως από τον εργοδότη της εκχώρησης από τον ανάδοχο σε τρίτο μέρους ή του συνόλου της αναληφθείσας μελέτης τούτο δεν συνεπάγεται μεταβίβαση ολοκλήρου της εργολαβικής σχέσης, ως πλέγματος δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, και την αποκοπή οιοδήποτε ενοχικού δεσμού μεταξύ εργοδότη και αναδόχου, δεδομένου ότι για τον τελευταίο παραμένει ενεργός ο συμβατικός δεσμός ως προς την ευθύνη του για την εκπλήρωση των από τη σύμβαση και τον νόμο απορρεουσών υποχρεώσεων.⁹⁸

Ο συμβατικός δεσμός εκτέλεσης των συγκεκριμένων έργων λύεται με την παραλαβή (προσωρινή ή οριστική ή διοικητική).⁹⁹

Στο κώλυμα αυτό εμπίπτουν και όσοι έχουν συνάψει με το δήμο **σύμβαση έργου**, ως εμπεριεχόμενη στην παροχή υπηρεσιών.¹⁰⁰

97 ΣτΕ 1534/2007

98 ΣτΕ 3083/2007

99 ΣτΕ 3464/2007

Αναφορικά με την εφαρμογή του κωλύματος αυτού σημειώνεται ότι το χρηματικό ποσό ανάγεται στο **συμβατικό οικονομικό αντικείμενο** και δεν σχετίζεται με το καθαρό κέρδος του αντισυμβαλλόμενου,¹⁰¹ ενώ στο ανωτέρω αποτρεπτικό ποσό δεν περιλαμβάνεται ο ΦΠΑ.¹⁰² Ο χαρακτήρας της σύμβασης ως κύριας, παρεπόμενης ή συμπληρωματικής ή, ακόμη, και αφορώσης αντάλλαγμα νέων υπερβατικών εργασιών δεν συνεπάγεται οποιαδήποτε έννομη διαφοροποίηση.¹⁰³

Ο χρόνος καταβολής του συμβατικού τιμήματος είναι νομικά αδιάφορος για την άρση του εκκρεμούς χαρακτήρα της σύμβασης,¹⁰⁴ ενώ και η υπαναχώρηση του υποψηφίου από τη συμβατική σχέση, κατά άρθρο 389 ΑΚ, δεν αίρει το κρίσιμο κώλυμα.¹⁰⁵

Με μόνη την έκδοση της βεβαίωσης περάτωσης εργασιών και την υποβολή αιτημάτων υποκατάστασης, συνοδευόμενων με υπεύθυνες δηλώσεις μηχανικών ότι είχαν την πρόθεση να υποκαταστήσουν τον ενδιαφερόμενο σε αυτές, δεν έχει λυθεί ο συμβατικός δεσμός που συνέδεε αυτόν με τον ΟΤΑ.¹⁰⁶

Ο τρόπος και η διαδικασία με την οποία υπεγράφη η σύμβαση (η τυχόν μοναδικότητα του αναδόχου και οι τυχόν επείγουσες ή απρόβλεπτες ανάγκες που εξυπηρετεί η σύμβαση) δεν επηρεάζουν την εφαρμογή της διάταξης.¹⁰⁷

ii. Όσοι είναι Γενικοί διευθυντές, διευθύνοντες σύμβουλοι, πρόεδροι και μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές εταιρειών, που έχουν συμβληθεί με τον οικείο δήμο[±], **όπου προτίθενται να θέσουν υποψηφιότητα, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση που αφορά μόνο προμήθεια, εκτέλεση έργου, παροχή υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο αξίας, ύψους 5.000 ευρώ και άνω συνολικά ετησίως.**

Το ίδιο κώλυμα ισχύει και για τους μετόχους και εταίρους κεφαλαιουχικών εταιρειών (δηλ. ΑΕ, ΕΠΕ και ΙΚΕ), εφόσον το ποσοστό συμμετοχής τους στις εταιρίες αυτές υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%)¹⁰⁸ του συνολικού κεφαλαίου της εταιρείας, καθώς και για όσους είναι εταίροι προσωπικών εταιρειών (ΟΕ και ΕΕ), καθώς και για κοινοπρακτούντα πρόσωπα.

Ως μέλη του διοικητικού συμβουλίου νοούνται τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της ΑΕ, το οποίο κατά άρθρο 18, παρ. 1 του ν.2190/1920 (Α' 37), εκπροσωπεί δικαστικά και εξώδικα αυτήν.

Ως διαχειριστές νοούνται οι τρίτοι (διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι) στους οποίους, είτε απευθείας με διάταξη του καταστατικού, είτε με απόφαση του

100 Η υπ' αριθμ. [19/2006](#) εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών

101 Γν ΝΣΚ 473/2000

102 ΣτΕ 1657/1995

103 ΣτΕ 3037/2000

104 ΣτΕ 1842/2006

105 Γν ΝΣΚ 361/2001

106 ΣτΕ 3226/2015

107 ΣτΕ 1533/2002

108 Το ποσό της σύμβασης δεν επιμερίζεται ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής του κάθε εταίρου στην εταιρία

διοικητικού συμβουλίου της ΑΕ, ανατίθεται η οργανική εκπροσώπηση αυτής, οι οποίοι θεωρούνται υποκατάστατοι του εν λόγω διοικητικού συμβουλίου και ενεργούν και αυτοί, ως όργανα εκπροσώπησης του νομικού προσώπου της εταιρείας, με συνέπεια ο δεσμός τους με αυτήν να είναι ο ίδιος με το δεσμό του διοικητικού συμβουλίου προς την εταιρεία.¹⁰⁹ Διαχειριστές νοούνται, επίσης, και οι εταίροι της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, στους οποίους, κατά το άρθρο 16 του ν.3190/1955 (Α' 91), ανήκει, εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων και η εκπροσώπηση της εταιρείας, όπως, επίσης και ο τρίτος, μη εταίρος, στον οποίο κατά άρθρο 17, παρ. 1 του ν.3190/1955, ανατίθεται η εκπροσώπησης της για ορισμένο ή μη χρόνο.

Οι εταίροι και τα μέλη των συμβεβλημένων προσωπικών εταιρειών (ομόρρυθμων και ετερόρρυθμων), ανεξαρτήτως του ποσοστού συμμετοχής στο εταιρικό κεφάλαιο, ήτοι με μόνη τη συνδρομή της πλήρωσης των προϋποθέσεων της περ. ζ, της παρ. 2 του άρθρου 14 του ν.3852/2010, όπως ισχύει.¹¹⁰

Αν ο οικείος δήμος συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην επιχείρηση με την οποία συμβάλλεται ο ίδιος, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία μετέχει, δεν υπάρχει ασυμβίβαστο για τους αιρετούς του δήμου που μετέχουν στη διοίκηση της επιχείρησης αυτής.

109 ΑΠ 1215/2000

110 ΣτΕ 1401/1986 και Γν ΝΣΚ 46/2009

Δ. Απόλυτο κώλυμα εκλογιμότητας καταλαμβάνει τα πρόσωπα των ακόλουθων περιπτώσεων.

ι. Όσοι έχουν εκπέσει από οποιοδήποτε αιρετό αξίωμά τους, μετά από αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, σύμφωνα με το άρθρο 236, παρ. 1γ του ν.3852/2010.

Στην περίπτωση αυτή περιλαμβάνονται πρόσωπα **που έχουν εκπέσει από οποιοδήποτε αιρετό αξίωμά τους**, σύμφωνα με το άρθρο 236, παρ. 1γ του ν. 3852/2010, όπως έχει αντικατασταθεί και ισχύει μετά από **αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση**, ως αυτουργοί ή συμμετοχοί, για κακούργημα ή σε οποιαδήποτε ποινή για τα αδικήματα της παραχάραξης, της κιβδηλείας, της πλαστογραφίας, της ψευδής βεβαίωσης, της δωροδοκίας, της εκβίασης, της κλοπής, της υπεξαίρεσης, της απιστίας, της απάτης, της καταπίεσης, της αιμομιξίας, της μαστροπείας, της σωματεμπορίας, της παράνομης διακίνησης αλλοδαπών και της παράβασης της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών και της λαθρεμπορίας, καθώς και για παράβαση καθήκοντος, εφόσον κατά τη διάπραξη του τελευταίου αυτού αδικήματος προκαλείται οικονομική βλάβη στο δήμο, στην περιφέρεια ή στα νομικά του πρόσωπα, κατά τη τρέχουσα δημοτική περίοδο.¹¹¹

ii. Όσοι έχουν εκπέσει από το αιρετό τους αξίωμα ύστερα από πειθαρχικό παράπτωμα, σύμφωνα με το άρθρο 233 του ν.3852/2010, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 238, παρ. 7 του ν.3852/2010, κατά την τρέχουσα δημοτική περίοδο.

iii. Οι θρησκευτικοί λειτουργοί των γνωστών θρησκειών.

Ως «γνωστή θρησκεία» θα πρέπει να θεωρηθεί στο πλαίσιο του άρθρου 13, παρ. 2 του Συντάγματος κάθε θρησκεία, εφόσον οι τελετές της δεν είναι κρυφές, τα δόγματα και οι αρχές της δεν είναι απόκρυφες και μυστικές, αλλά φανερές σε όλους και ως εκ τούτου γνωστές.¹¹²

iv. Όσοι θέτουν υποψηφιότητα για αξίωμα στις περιφερειακές εκλογές.

Σύμπτωση στο ίδιο πρόσωπο της ιδιότητας αιρετού του πρώτου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης και του δεύτερου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης αποκλείεται.

¹¹¹ Όπως έχει κριθεί, ο έλεγχος των προϋποθέσεων της παρ. 3 του άρθρου 14 του ν.3852/2010, προκειμένου να διαπιστωθεί η συνδρομή του επίμαχου κωλύματος, απόκειται κατ' αρχάς στο αρμόδιο διοικητικό πρωτοδικείο, το οποίο επιλαμβάνεται της σχετικής ενστάσεως. Κατά τον έλεγχο αυτό, δεν κρίνεται εκ νέου η συνδρομή των προϋποθέσεων που θέτουν οι διατάξεις του άρθρου 236 του ν.3852/2010 για την έκδοση της πράξης περί αυτοδίκαιης έκπτωσης, η πράξη δε αυτή, εφόσον δεν έχει ακυρωθεί ή ανακληθεί, ισχύει ως έχουσα το τεκμήριο της νομιμότητας, έναντι πάντων (ΣτΕ 3625/2015)

¹¹² Για τη συνταγματικότητα της διάταξης, βλ. ΣτΕ 2661/1996

Υποψήφιος ο οποίος θέτει υποψηφιότητα και στους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης δεν ανακηρύσσεται σε καμία από τις θέσεις για τις οποίες έχει θέσει υποψηφιότητα.

Εάν παρά τα ανωτέρω, ανακηρυχθεί, η υποψηφιότητά του, ακυρώνεται για όλες τις θέσεις με την έκδοση δικαστικής απόφασης, ύστερα από σχετική ένσταση.¹¹³

ν. Όσοι θέτουν υποψηφιότητα για άλλο άμεσα αιρετό αξίωμα στο πρώτο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης.

Υποψήφιος ο οποίος θέτει υποψηφιότητα για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα στον ίδιο ή σε άλλο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης δεν ανακηρύσσεται σε καμία από τις θέσεις για τις οποίες έχει θέσει υποψηφιότητα.

Εάν παρά τα ανωτέρω, ανακηρυχθεί, η υποψηφιότητά του, ακυρώνεται για όλες τις θέσεις με την έκδοση δικαστικής απόφασης, ύστερα από σχετική ένσταση.¹¹⁴

113 Άρθρο 14, παρ. 5 του ν.3852/2010

114 Άρθρο 14, παρ. 6 του ν.3852/2010

4 . Ασυμβίβαστα

i. Για όσους εκλεγούν δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή πρόεδροι κοινοτήτων τα κωλύματα που αναλύθηκαν στην ενότητα 3 αποτελούν ταυτόχρονα και ασυμβίβαστα.

Η ύπαρξη του ασυμβίβαστου και η έκπτωση από το αξίωμα αιρετού διαπιστώνεται με απόφαση από το Διοικητικό Πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται ο οικείος δήμος, εφόσον υποβληθεί σχετική ένσταση κατά της απόφασης ανακήρυξής του. Κατά της απόφασης με την οποία διαπιστώνεται το ασυμβίβαστο χωρεί αίτηση αναιρέσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 50 του ν.3852/10.¹¹⁵

ii. Δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι κοινοτήτων άνω των 300 κατοίκων ή πρόεδροι κοινοτήτων έως 300 κατοίκων, δεν πρέπει να είναι κατά τη διάρκεια της θητείας τους οφειλότες, από οποιαδήποτε αιτία του οικείου δήμου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου του ιδίου δήμου όπου έχουν εκλεγεί, καθώς και των κοινοφελών του επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων ύδρευσης και αποχέτευσης (ΔΕΥΑ), εφόσον η συνολική οφειλή τους υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ.

Τα ανωτέρω αιρετά όργανα οφείλουν να εξοφλήσουν την οφειλή τους, εφόσον αυτή υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ, μέχρι την ημέρα

Τα ανωτέρω αιρετά όργανα οφείλουν να εξοφλήσουν την οφειλή τους,¹¹⁶ εφόσον αυτή υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ, μέχρι την ημέρα εγκατάστασης των δημοτικών αρχών (δηλαδή, έως την **1^η Σεπτεμβρίου 2019**). Σε διαφορετική περίπτωση, εκπίπτουν από το αξίωμά τους.¹¹⁷

Αν τα προαναφερόμενα πρόσωπα γίνουν οφειλότες του δήμου ή των ανωτέρω νομικών προσώπων **μετά την εκλογή τους**, οφείλουν να εξοφλήσουν την οφειλή τους μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών, αφότου κατέστη οριστική η βεβαίωση της οφειλής και έλαβαν γνώση αυτής ή σε περίπτωση άσκησης ενδίκων βοηθημάτων,

115 Βλ. υπ' αριθμ. 1/2013 εκλογική απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθήνας (Τμήμα 29ο Τριμελές)

116 Η εξόφληση αυτή μπορεί να γίνει και με διακανονισμό, ο οποίος αίρει το ληξιπρόθεσμο της οφειλής

117 Άρθρο 15 του ν.3852/2010, καθώς και βλ. ΣτΕ 3525/2012, σκ. 4. Επειδή, η διάταξη του άρθρου 15, παρ. 2 του ν.3852/2010, κατά το μέρος που αφορά σε οφειλές μη ασήμαντου ύψους, δεν αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 5, παρ. 1 και 102, παρ. 2 του Συντάγματος και την αρχή της αναλογικότητας, ούτε σε άλλη συνταγματική διάταξη ή αρχή. Και τούτο, διότι η εισαγόμενη με αυτή επέμβαση στο συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα του εκλεγέντος δημάρχου ή δημοτικού συμβούλου προς κτήση, διατήρηση και άσκηση του αξιώματός του καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας του (βλ. ΣτΕ 4648/2012, σκ. 6, 3361/2010, σκ. 7, 27/2008, σκ. 4 κ.α.), δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, ήτοι προεχόντως τη διαφύλαξη του κύρους του ανωτέρω αξιώματος, του οικείου δήμου και του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης και δευτερευόντως την αποτροπή της παρέλκυσης της εξόφλησης των οφειλών των ανωτέρω με εκμετάλλευση του αξιώματός τους (ΣτΕ 1133/1963).

αφότου εκδόθηκε τελεσίδικη δικαστική απόφαση.¹¹⁸ Αν η εξόφληση των οφειλών δεν γίνει μέσα στην ανωτέρω προθεσμία, εκτός από την περίπτωση διακανονισμού της οφειλής, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, εκπίπτουν από το αξίωμά τους.

Η διάταξη του δευτέρου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 15 του ν.3852/2010, στην οποία γίνεται ρητή αναφορά στις οφειλές «του άρθρου αυτού», δηλ. στις οφειλές, για τις οποίες γίνεται λόγος, τόσο στην ανωτέρω παράγραφο, όσο και στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου, καταλαμβάνει, σύμφωνα και με όσα διαλαμβάνονται στην εισηγητική έκθεση του νόμου αυτού, τόσο τις οφειλές αιρετού οργάνου του δήμου που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της θητείας του, όσο και οφειλές που προϋπήρχαν της εκλογής ή της εγκαταστάσεώς του στο δήμο. Συνεπώς, οι οφειλές αυτές, και στις δύο περιπτώσεις, εφόσον υπαχθούν σε διακανονισμό, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, εξαιρούνται από την υποχρέωση εξοφλήσεως εντός ορισμένης προθεσμίας και μπορούν να καταβάλλονται τμηματικά εντός της δημοτικής περιόδου, χωρίς να δημιουργείται στο πρόσωπο του αιρετού οργάνου ασυμβίβαστο με το αξίωμα που κατέχει.¹¹⁹

Αίτηση διαγραφής της οφειλής κατά τις διατάξεις του άρθρου 174 ΚΔΚ δεν εμπίπτει στο ρυθμιστικό πλαίσιο της διάταξης.¹²⁰ Ο, δε, καταλογισμός χρηματικού ποσού σε βάρος αιρετών από το Ελεγκτικό Συνέδριο ή από Οικονομικούς Επιθεωρητές, δεν εμπίπτει στην έννοια της οφειλής, η μη πληρωμή ή η εκπρόθεσμη πληρωμή της οποίας συνεπάγεται την έκπτωση από το αξίωμα.¹²¹

iii. Ωστόσο δεν αποτελεί ασυμβίβαστο η σύναψη σύμβασης αγοράς, εκποίησης, ή εκμίσθωσης δημοτικών ακινήτων, εφόσον η σχετική σύμβαση έχει συναφθεί ύστερα από πλειοδοτική δημοπρασία, καθώς και η ιδιότητα μέλους της διοίκησης και η ιδιότητα του υπαλλήλου δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών κοινής ωφέλειας, που συνδέονται με τον οικείο Δήμο, τα νομικά του πρόσωπα, ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση που είναι σχετική με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους.

Επιπλέον, όπως προβλέπεται στην περ. ζ της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν.3852/2010, αν ο οικείος δήμος συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην επιχείρηση με την οποία συμβάλλεται ο ίδιος, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία μετέχει, δεν υπάρχει ασυμβίβαστο για τους αιρετούς του δήμου που μετέχουν στη διοίκηση της επιχείρησης αυτής.

Περαιτέρω, στην παρ. 4 του άρθρου 14 του ν.3852/2010, στην περίπτωση ασυμβίβαστου, προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης ένστασης ενώπιον του αρμοδίου

118 Οι εκλεγέντες δημοτικοί σύμβουλοι εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αξίωμά τους, εφόσον δεν εξοφλήσουν βεβαιωμένη ταμειακά οφειλή, μέχρι την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών, εφόσον η ύπαρξη της οφειλής αυτής τους γνωστοποιηθεί και η γνωστοποίηση προκύπτει με απόλυτα ασφαλή τρόπο. Εξάλλου, η ταμειακή βεβαίωση λαμβάνει χώρα με την τήρηση της προβλεπόμενης στα άρθρα 22, παρ. 1 και 3 του ν.δ. 318/1969 και 41, παρ. 2 του ν.δ. 4260/1962 διαδικασίας και η ανωτέρω γνωστοποίηση πρέπει να προκύπτει με απόλυτα ασφαλή τρόπο, για όλους τους εκλεγέντες, δηλαδή ακόμη και αυτούς τους οφειλέτες του δήμου, που υπέγραψαν ως δήμαρχοι τους χρηματικούς καταλόγους του άρθρου 21 παρ. 1 του ν.δ.318/1969, ΣτΕ 798/2014

119 ΣτΕ 3428/2017

120 Γν ΝΣΚ 315/2003

121 ΣτΕ 2178/2002

κατά τόπο διοικητικού δικαστηρίου, ώστε να διαπιστωθεί η ύπαρξη αυτού και η έκπτωση από το αξίωμα του δημοτικού άρχοντα, **η οποία μπορεί να ασκηθεί σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο εντός της δημοτικής περιόδου**, δεδομένου ότι ο ν.3852/2010 δεν προβλέπει ειδική προθεσμία για την άσκησή της.¹²²

Όπως έχει κριθεί νομολογιακά, η ένσταση της παρ. 4 του άρθρου 14 του ανωτέρω νόμου προϋποθέτει τη συνέχιση ή τη δημιουργία το πρώτον μετά την εκλογή και την ανακήρυξη των υποψηφίων της συνιστώσας το κώλυμα εκλογιμότητας ιδιότητας και, συνεπώς, είναι διάφορη της προβλεπόμενης από το άρθρο 47 του ν.3852/2010 ένστασης κατά του κύρους των δημοτικών εκλογών, η οποία έχει ως αντικείμενο τη διαπίστωση της ύπαρξης κωλύματος εκλογιμότητας που προϋπήρχε της εκλογής και της ανακήρυξης των υποψηφίων. Εξάλλου, η ως άνω παρ. 4 του άρθρου 14 του ν.3852/2010 παραπέμπει μόνο στο άρθρο 45 του νόμου αυτού, ως προς την ενεργητική νομιμοποίηση για την άσκηση της ένστασης, και όχι και στο άρθρο 48, που αναφέρεται στην προθεσμία άσκησης αυτής.¹²³

122 πρβλ. ΑΕΔ 11/2008, 1/2007, 5/2006, 11/2003, 7/2002, 16, 22/2001 σχετικά με την αίτηση του άρθρου 39 παρ. 1 του Κώδικα Α.Ε.Δ.-π.δ. 345/1976, Α' 141

123 ΣτΕ 3427/2017

5. Αναστολή επαγγελματικής δραστηριότητας ή καθηκόντων

Σημειώνεται ότι για τους δικηγόρους, τους συμβολαιογράφους και τους καθηγητές των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένου και του ειδικού διδακτικού και επιστημονικού προσωπικού, δεν υφίσταται κώλυμα ή ασυμβίβαστο στο να εκλεγούν και να αναλάβουν οποιοδήποτε αξίωμα αιρετού οργάνου στους πρωτοβάθμιους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. **Σε κάθε περίπτωση, όμως, προκειμένου για τις ανωτέρω περιπτώσεις, ισχύουν οι ειδικότερες διατάξεις σχετικά με την αναστολή της άσκησης των καθηκόντων τους.**

Ειδικότερα:

α) όσον αφορά τους δικηγόρους, με τις διατάξεις του άρθρου 31 του ν.4194/2013 «Κώδικα Δικηγόρων», αναστέλλεται η άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος για τους Δημάρχους.¹²⁴

β) όσον αφορά τους Συμβολαιογράφους με τις διατάξεις του άρθρου 37 του ν.2830/2000 «Κώδικας Συμβολαιογράφων», προβλέπεται ότι «συμβολαιογράφος που ανακηρύσσεται υποψήφιος δήμαρχος τελεί σε αναστολή ως προς την άσκηση των συμβολαιογραφικών καθηκόντων. Το ίδιο ισχύει σε περίπτωση διορισμού συμβολαιογράφου ως αντιδημάρχου ή εκλογής του ως προέδρου δημοτικού συμβουλίου. Η αναστολή δεν ισχύει για τους υποψήφιους και για εκείνους που θα εκλεγούν μέλη δημοτικού συμβουλίου.

γ) όσον αφορά του καθηγητές ΑΕΙ, με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 24 του ν.4009/2011, προβλέπεται ότι σε αναστολή άσκησης των καθηκόντων του ως Καθηγητές τελούν και οι δήμαρχοι.

Στον ακόλουθο Πίνακα παρατίθενται κατά τρόπο σχηματικό τα σχετικά και απόλυτα κωλύματα εκλογιμότητας για τις επικείμενες δημοτικές εκλογές

124 Αναστολή της άσκησης του δικηγορικού λειτουργήματος καθιερύεται και για τους Γενικούς Γραμματείς των Δήμων, σύμφωνα με την ίδια διάταξη (άρθρο 31 του ν.4194/2013). Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 31 του ν.4194/2013 «2. Η έναρξη και η λήξη της αναστολής του λειτουργήματος του δικηγόρου συμπίπτει με το χρονικό σημείο έναρξης και λήξης των πιο πάνω ιδιοτήτων.»

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΕΚΛΟΓΙΜΟΤΗΤΑΣ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΕΚΛΟΓΙΜΟΤΗΤΑΣ:
ΑΡΣΗ ΚΩΛΥΜΑΤΟΣ ΜΕ
ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΠΕΔΙΟ ΚΩΛΥΜΑΤΟΣ	Πρόσθετες προϋποθέσεις	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ
Δικαστικοί λειτουργοί Αξιωματικοί ενόπλων δυνάμεων Αξιωματικοί σωμάτων ασφαλείας	στους δήμους όπου επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα	Εφόσον , δεν υπηρέτησαν εκεί κατά τους τελευταίους 24 μήνες πριν από τη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών	
Μέλη Ανεξάρτητων Αρχών του άρθρου 101Α του Συντάγματος, ή Αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές	σε όλους τους δήμους	αν για τα μέλη αυτά προβλέπεται από το νόμο η πλήρης και αποκλειστική τους απασχόληση ή η αναστολή άσκησης εκ μέρους τους οποιουδήποτε άλλου δημοσίου λειτουργήματος ή καθηκόντων αμειβόμενων ή μη, σε οποιαδήποτε θέση στο δημόσιο τομέα, κατά τη διάρκεια της θητείας τους στην Ανεξάρτητη Αρχή	
Συμπαραστάτες του δημότη και της επιχείρησης	στους δήμους όπου υπηρετούν	-	
Περιφερειακοί Συμπαραστάτες του πολίτη & επιχείρησης	στους δήμους όπου καταλαμβάνει η χωρική τους αρμοδιότητα	-	
Γενικοί Γραμματείς δήμων	στους δήμους όπου υπηρετούν κατά την αυτοδιοικητική περίοδο διεξαγωγής των εκλογών	-	

Δικηγόροι με έμμισθη εντολή δήμων	στους δήμους όπου υπηρετούν κατά την αυτοδιοικητική περίοδο διεξαγωγής των εκλογών	-	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ
Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου δήμων και των πάσης φύσεως νομικών προσώπων τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει ο δήμος	στους δήμους όπου υπηρετούν και στο δήμο που έχει συστήσει τα δημοτικά νομικά πρόσωπα ή στους δήμους που μετέχουν στα δημοτικά νομικά πρόσωπα		
Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου δήμων και νομικών τους προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, στις 26 Μαΐου 2018	στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων	εφόσον άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης μέσα στο 12μηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών	
- Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης - Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Εκπαίδευσης - Διευθυντές ιατροί που προΐστανται της Ιατρικής Υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, - Υπεύθυνοι συντονιστές επιστημονικής λειτουργίας Κέντρου Υγείας	στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων	εφόσον άσκησαν τα καθήκοντά τους μέσα στο δωδεκάμηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών	
Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι:	στους δήμους που εμπίπτουν στη χωρική αρμοδιότητα του νομικού προσώπου, με εξαίρεση το δήμο της έδρας του νομικού	μέσα στο 18μηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών	

• νηδδ • κρατικών νπιδ • δημοσίων επιχειρήσεων • επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος,	προσώπου, όπου υφίσταται απόλυτο κώλυμα	Δεν εμπίπτουν στο κώλυμα όσοι είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, ή έχουν οριστεί στις θέσεις λόγω ιδιότητας– ex officio	
Πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων	στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η χωρική αρμοδιότητά τους, συμπεριλαμβανομένου του δήμου της έδρας	μέσα στο 18μηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών Δεν εμπίπτουν στο κώλυμα όσοι είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, ή έχουν οριστεί στις θέσεις λόγω ιδιότητας – ex officio	

ΑΠΟΛΥΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΕΚΛΟΓΙΜΟΤΗΤΑΣ: ΜΗ ΑΡΣΗ ΚΩΛΥΜΑΤΟΣ ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΜΕ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ			
Ιδιότητα	Πεδίο Κωλύματος	Πρόσθετες προϋποθέσεις	
Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου: • Δημοσίου • Περιφερειών • Νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημόσιου τομέα, όπως αυτό ισχύει ακριβώς δώδεκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών	στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνονταν η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων	εφόσον άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Διεύθυνσης ή Γενικής Διεύθυνσης, μέσα στο δωδεκάμηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών	
Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι: • νπδδ • κρατικών νπιδ, • δημοσίων επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος,	στο δήμο της έδρας του νομικού προσώπου	εφόσον άσκησαν την αρμοδιότητά τους μέσα στο 18μηνο πριν από τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών Δεν εμπίπτουν στο κώλυμα όσοι είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις λόγω ιδιότητας (ex officio)	

ΑΠΟΛΥΤΟ ΚΩΛΥΜΑ ΕΚΛΟΓΙΜΟΤΗΤΑΣ	
• Θρησκευτικοί λειτουργοί γνωστών θρησκειών • Έκπτωση από αιρετό αξίωμα μετά από αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, ως αυτουργοί ή συμμετοχοί, για κακούργημα ή σε οποιαδήποτε ποινή για τα αδικήματα της παραχάραξης, της κιβδηλείας, της πλαστογραφίας, της ψευδής βεβαίωσης, της δωροδοκίας, της εκβίασης, της κλοπής, της υπεξαίρεσης, της απιστίας, της απάτης, της καταπίεσης, της αιμομιξίας, της μαστροπείας, της σωματεμπορίας, της παράνομης διακίνησης αλλοδαπών και της παράβασης της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών και της λαθρεμπορίας, καθώς και για παράβαση καθήκοντος, εφόσον κατά τη διάπραξη του τελευταίου αυτού αδικήματος προκαλείται οικονομική βλάβη στο δήμο, στην περιφέρεια ή στα νομικά του πρόσωπα, κατά την τρέχουσα δημοτική περίοδο • Έκπτωση από αιρετό αξίωμα ύστερα από πειθαρχικό παράπτωμα • Υποψηφιότητα για αξίωμα στις περιφερειακές εκλογές • Υποψηφιότητα για άλλο άμεσα αιρετό αξίωμα στον πρώτο βαθμό αυτοδιοίκησης	ΜΗ ΑΡΣΗ ΚΩΛΥΜΑΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΕΣ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

1. Κατάρτιση συνδυασμού για το δημοτικό συμβούλιο

Η υποβολή υποψηφιότητας¹²⁵ για το αξίωμα του Δημάρχου ή του δημοτικού συμβούλου γίνεται αποκλειστικά κατά συνδυασμούς.¹²⁶ Σε αμφότερες τις ανωτέρω περιπτώσεις, **υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.**¹²⁷

Κάθε υποψήφιος έχει δικαίωμα να θέσει υποψηφιότητα μόνο για ένα αξίωμα και να συμμετάσχει σ' ένα μόνο συνδυασμό.¹²⁸ Για παράδειγμα, δεν μπορεί να είναι συγχρόνως υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος και υποψήφιος σύμβουλος κοινότητας.

Σημειώνεται ότι δεν απαιτείται ο συνδυασμός να έχει καταστατικό λειτουργίας προκειμένου να λάβει μέρος στις δημοτικές εκλογές.

Οι συνδυασμοί καταρτίζονται ως ακολούθως:

Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει τον υποψήφιο δήμαρχο και τους υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους ανά εκλογική περιφέρεια,¹²⁹ σε αριθμό κατ' ελάχιστο ίσο με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε αυτή, βάσει της υπ' αριθμ. 22141/27.3.2019 (Β' 1056) απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών.

Όσον αφορά το μέγιστο δυνατό αριθμό των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων ανά εκλογική περιφέρεια, παρέχεται δυνατότητα προσαύξησής του μέχρι και πενήντα τοις εκατό (50%) σε σχέση με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε εκλογική περιφέρεια. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το δεκαδικό σκέλος είναι ίσο ή μεγαλύτερο του 0,5.¹³⁰

125 Η δήλωση υποψηφιότητας του συνδυασμού αποτελεί σώρευση των δηλώσεων βουλήσεως κάθε προσώπου που περιλαμβάνεται σ' αυτόν (ΣτΕ 2476/2008, σκέψη 7)

126 Άρθρο 18, παρ. 1 ν.3852/2010

127 Η εκλογή των αιρετών οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης α' βαθμού κατά συνδυασμούς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18, παρ. 1 του ν.3852/2010 δεν αντίκειται στο Σύνταγμα, ούτε στις αρχές της καθολικότητας και της ισότητας της ψήφου ή άλλες αρχές που διέπουν την εκλογή αυτή (ΣτΕ 3156/2000). Δεν αντιβαίνει στο άρθρο 5, παρ. 1 του Συντάγματος, διότι ο οριζόμενος από τις διατάξεις αυτές τρόπος εκλογής περιορίζει αλλά δεν αναιρεί το σχετικό δικαίωμα του άρθρου 5, παρ. 1 του Συντάγματος, αφού παρέχει στον πολίτη τη δυνατότητα συμμετοχής του στην πολιτική ζωή της χώρας τόσο με τη μορφή της εκλογής του δημάρχου και των δημοτικών συμβούλων, το οποίο δικαίωμα δεν αναιρείται από την έλλειψη δυνατότητας του εκλογέα να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ μεμονωμένου υποψηφίου, όσο και με τη μορφή της δικής του δυνατότητας να θέσει υποψηφιότητα, δημάρχου ή δημοτικού συμβούλου, αφού αυτός που επιθυμεί να υποβάλει υποψηφιότητα και δεν γίνεται δεκτός από κάποιο συνδυασμό μπορεί να καταρτίσει ο ίδιος ελευθέρως συνδυασμό και να ζητήσει την ψήφο των εκλογέων (ΣτΕ 121/2004, 545/2001, 3160/2000, πρβλ. ΑΕΔ 10/1982, 35/1985)

128 Άρθρο 18, παρ. 2 και 3 του ν.3852/2010

129 Άρθρο 18, παρ. 1 του ν.3852/2010

130 Άρθρο 18, παρ. 4γ του ν.3852/2010

Για τον υπολογισμό του ελάχιστου και μέγιστου δυνατού αριθμού των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων δεν προσμετράται ο υποψήφιος δήμαρχος.

Επομένως, ο ελάχιστος και ο μέγιστος αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων κάθε συνδυασμού διαμορφώνεται ως ακολούθως:

Α) σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΗΜΟΤΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ (σε Δήμους με ενιαία εκλογική περιφέρεια)		
Δήμος (μόνιμος πληθυσμός)	Ελάχιστος Αριθμός Υποψηφίων Δημοτικών Συμβούλων	Μέγιστος Αριθμός Υποψηφίων Δημοτικών Συμβούλων
έως και 2.000	13	20
2.001 - 5.000	17	26
5.001 - 10.000	21	32
10.001 - 30.000	27	41
30.001 - 60.000	33	50
60.001 - 100.000	41	62
100.001 - 150.000	45	68
150.001 και άνω	49	74

Β) σε δήμους με εκλογικές περιφέρειες:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2Α ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΗΜΟΤΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ (σε Δήμους με εκλογικές περιφέρειες)		
Αριθμός εδρών εκλογικής περιφέρειας	Ελάχιστος Αριθμός Υποψηφίων Δημοτικών Συμβούλων	Μέγιστος Αριθμός Υποψηφίων Δημοτικών Συμβούλων
Μονοεδρική ¹³¹	1	2
Διεδρική	2	3
Τριεδρική	3	5
Έδρες εκλογικής περιφέρειας	Ίσος με τις έδρες της εκλογικής περιφέρειας	Αυξανόμενος έως 50% του αριθμού των εδρών της εκλογικής περιφέρειας

Υπογραμμίζεται ότι **είναι απαράδεκτη** η δήλωση συνδυασμού, όταν αυτός περιλαμβάνει λιγότερους υποψηφίους από τα ελάχιστα όρια ή δεν περιλαμβάνει υποψηφίους για το σύνολο των εκλογικών περιφερειών του δήμου.¹³²

131 Πρόκειται για τις εκλογικές περιφέρειες που διαθέτουν μία έδρα, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 22141/ 27.3.2019 (Β' 1056) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών

2. Ποσόστωση υποψηφίων από κάθε φύλο

Κάθε συνδυασμός πρέπει να περιλαμβάνει στο ψηφοδέλτιό του υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους από κάθε φύλο (άνδρες - γυναίκες) σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 40% του **συνολικού αριθμού των υποψηφίων του**.¹³³ Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην αμέσως επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το δεκαδικό μέρος του είναι τουλάχιστον ίσο με 0,5.

Υπογραμμίζεται ότι κρίσιμο χρονικό σημείο κατά το οποίο κρίνεται το παραδεκτό της δήλωσης κατάρτισης συνδυασμού από την άποψη της συμμετοχής σε αυτόν του νόμιμου αριθμού υποψηφίων και των δύο (2) φύλων είναι το χρονικό σημείο ανακήρυξης του συνδυασμού αυτού από το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο.¹³⁴

Ειδικά για την περίπτωση δήμων που αποτελούνται από περισσότερες της μίας (1) εκλογικές περιφέρειες, επισημαίνεται ότι ο κανόνας της ποσόστωσης **υπολογίζεται με βάση το συνολικό αριθμό των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων στο σύνολο του δήμου και όχι με βάση τον αριθμό των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων ανά εκλογική περιφέρεια**. Με τον τρόπο αυτό, καθίσταται σαφές ότι κάθε συνδυασμός μπορεί να καταλείψει τον αριθμό των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων που προέρχονται από αμφότερα τα φύλα σε όποια εκλογική περιφέρεια του δήμου επιθυμεί.

Επισημαίνεται ότι τα διοικητικά δικαστήρια, όταν ελέγχουν παρεμπιπτόντως την πράξη ανακήρυξης συνδυασμού για το λόγο ότι ο συνδυασμός αυτός ανακηρύχθηκε κατά παράβαση της διάταξης του άρθρου 18, παρ. 4γ του ν.3852/2010 περιλαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, μικρότερο από το νόμιμο αριθμό γυναικών υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, σε περίπτωση που διαπιστώσουν την ανωτέρω παράβαση, ακυρώνουν την προσβαλλόμενη πράξη χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί ότι η νομική αυτή πλημμέλεια «είναι δυνατόν να ασκήσει επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα» κατά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 259 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν.2717/1999, Α' 97). Και τούτο διότι, υπό την αντίθετη εκδοχή, το εξαιρετικά δυσapόδεικτο γεγονός της δυνατότητας επιρροής της νομικής αυτής πλημμέλειας στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα θα καθιστούσε απρόσφορο το θετικό μέτρο της ποσόστωσης υπέρ των δύο φύλων που θεσπίζει η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 18, παρ. 4 του ν.3852/2010, κατ' εφαρμογή του άρθρου 116, παρ. 2 του Συντάγματος, και εξαιρετικά δυσχερή την επίτευξη του επιδιωκόμενου συνταγματικού σκοπού της θεμελίωσης μιας πραγματικής ισότητας των δύο φύλων κατά την πρόσβαση στα αιρετά αξιώματα του δημοτικού και κοινοτικού συμβούλου.¹³⁵

132 Άρθρο 18, παρ. 9 του ν.3852/2010

133 Άρθρο 18, παρ. 4γ του ν.3852/2010. Αν μετά την ανακήρυξη και τη συμμετοχή του συνδυασμού στις εκλογές, ακυρωθεί η ανακήρυξη υποψηφίου ή η εκλογή συμβούλου και έτσι ελαττωθεί το νόμιμο ποσοστό υποψηφίων ή συμβούλων από τα δύο φύλα, η δήλωση κατάρτισης του συνδυασμού δεν καθίσταται απαράδεκτη (ΣτΕ 915/2015, 3353/2004)

134 Όπως συνάγεται από τις διατάξεις του άρθρου 18, παρ. 5 και 9 ν.3852/2010, Πρβλ. ΣτΕ 3237/2007 7μ., 897/2010 7μ. κ.ά.

135 ΣτΕ 2123/2011, σκ. 6 και ΔΠρωτΗρακλείου 49/2011

Προς διευκόλυνσή σας παρατίθεται ο επόμενος πίνακας:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ					
Δήμος (μόνιμος πληθυσμός)	Ελάχιστος Αριθμός Υποψηφίων Συνδυασμού	Ελάχιστος Αριθμός Υποψηφίων από κάθε φύλο		Μέγιστος Αριθμός Υποψηφίων Συνδυασμού	Ελάχιστος Αριθμός Υποψηφίων από κάθε φύλο
έως και 2.000	13	5		20	8
2.001 - 5.000	17	7		26	10
5.001 - 10.000	21	8		32	13
10.001 - 30.000	27	11		41	16
30.001 - 60.000	33	13		50	20
60.001 - 100.000	41	16		62	25
100.001 - 150.000	45	18		68	27
150.001 και άνω	49	20		74	30

3. Δήλωση κατάρτισης συνδυασμών για το δημοτικό συμβούλιο

Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφει ο επικεφαλής του, δηλαδή ο υποψήφιος δήμαρχος.¹³⁶ Σε περίπτωση που δεν ορίζεται ο υποψήφιος δήμαρχος, ως τέτοιος θεωρείται ο πρώτος υποψήφιος του συνδυασμού¹³⁷ και, συνεπώς, η δήλωση πρέπει να υπογράφεται από αυτόν.

Στη δήλωση κατάρτισης του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:

- Το όνομα και το τυχόν έμβλημα του συνδυασμού, το οποίο εκτός από μία σύντομη περιγραφή μπορεί και να απεικονίζεται,¹³⁸
- Το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου. Αν δεν αναγραφεί ένδειξη, ο πρώτος υποψήφιος του συνδυασμού θεωρείται υποψήφιος δήμαρχος,
- Τα επώνυμα, τα κύρια ονόματα και τα πατρώνυμα των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων με αλφαβητική σειρά επωνύμων, κατά εκλογική περιφέρεια σε αλφαβητική σειρά.

Προς διευκόλυνσή σας παρατίθεται Υπόδειγμα Δήλωσης Κατάρτισης Συνδυασμού:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΔΗΛΩΣΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΝΟΤΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ

Έμβλημα Συνδυασμού
Όνομα συνδυασμού
Επώνυμο, όνομα και πατρώνυμο υποψήφιου Δημάρχου (υποψήφιος Δήμαρχος)
Εκλογική Περιφέρεια Κοσμά (υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι σε αλφαβητική σειρά)
Εκλογική Περιφέρεια Λεωνιδίου (υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι σε αλφαβητική σειρά)

136 Άρθρο 18, παρ. 4 ν.3852/2010

137 Άρθρο 18, παρ. 4 στ. β' του ν.3852/2010

138 Σύμφωνα με το άρθρο 18, παρ. 7 του ν.3852/2010 «απαγορεύεται να ορίζεται ή να χρησιμοποιείται ως όνομα ή έμβλημα του συνδυασμού σύμβολο θρησκευτικής λατρείας ή σημαία ή άλλο παρόμοιο σύμβολο κράτους ή σημείο ιδιαίτερης ευλάβειας, στέμμα, όνομα ή έμβλημα πολιτικής οργάνωσης, φωτογραφία οποιουδήποτε προσώπου, έμβλημα κράτους, που ίσχυε παλαιότερα ή ισχύει ακόμη, καθώς και σύμβολα ή εμβλήματα του δικτατορικού καθεστώτος της 21ης Απριλίου 1967 ή σύμβολα ή εμβλήματα με ρατσιστικό ή ξενοφοβικό περιεχόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν.927/1979 (Α' 139)». Βλ., επίσης, τους λοιπούς περιορισμούς και κανόνες του άρθρου 18, παρ. 7 του ν.3852/2010.

Κάθε υποψήφιος/υποψήφια, εφόσον είναι έγγαμος/έγγαμη ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, μπορεί να προσθέσει, ανεξαρτήτως σειράς (δηλ. να θέσει ως πρώτο επώνυμο αυτό που επιθυμεί), και το επώνυμο του/της συζύγου ή συμβιούντος. Αν γίνει χρήση μόνο του συζυγικού επωνύμου, αντί του πατρωνύμου, τίθεται το όνομα του συζύγου, με την ένδειξη «*σύζυγος*» ή, συντετμημένα, «*συζ.*»¹³⁹ ή αν γίνει χρήση μόνο του επωνύμου του συμβιούντος, αντί του πατρωνύμου, τίθεται το όνομα του συμβιούντος, με την ένδειξη «*συμβ.*» Επίσης, οι γυναίκες υποψήφιες που είναι εγγεγραμμένες στην οικογενειακή τους μερίδα με το επώνυμο του συζύγου τους, μπορούν να χρησιμοποιήσουν ως πρώτο επώνυμο είτε το πατρικό είτε του συζύγου είτε μόνο ένα από αυτά.

Σε ό,τι αφορά τα ονόματα των υποψηφίων, επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί πέραν του κυρίου ονόματος του υποψηφίου ή του επωνύμου και υποκοριστικό ή ψευδώνυμο, καλλιτεχνικό ή άλλο, εφόσον με αυτό είναι ευρύτερα γνωστός. Στην περίπτωση αυτή το υποκοριστικό ακολουθεί το κύριο όνομα ή το επώνυμο και τίθεται σε παρένθεση, καθώς είναι δυνατό με αυτό να είναι ευρύτερα γνωστός ο υποψήφιος.¹⁴⁰

4. Δικαιολογητικά υποψηφίων

Όπως αναφέρθηκε ήδη, κάθε συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφει ο επικεφαλής του, δηλαδή ο υποψήφιος δήμαρχος. Στην ανωτέρω δήλωση επισυνάπτονται **για κάθε έναν** αναγραφόμενο υποψήφιο τα εξής δικαιολογητικά:¹⁴¹

- **Για τους Έλληνες πολίτες**

α) Πιστοποιητικό γέννησης, στο οποίο βεβαιώνεται η εγγραφή του υποψηφίου στο δημοτολόγιο του Δήμου όπου θέτει υποψηφιότητα, ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του Δήμου, στον οποίο είναι υποψήφιος, στο οποίο αναγράφεται ο υποψήφιος με την επισήμανση ότι είναι δημότης του Δήμου αυτού (κανονική εγγραφή). Τα ανωτέρω πιστοποιητικά είναι αυτά που διατίθενται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα «Μητρώο Πολιτών» και, σύμφωνα με τη διάταξη του νόμου, απαιτείται η προσκόμιση ή του [πιστοποιητικού «Γέννησης»](#) ή του [πιστοποιητικού της «Οικογενειακής Κατάστασης Μεταδημότευσης»](#), όπως αυτά παρατίθενται στο Παράρτημα της παρούσας εγκυκλίου.¹⁴² Στα δύο αυτά πιστοποιητικά μπορεί να αναγράφεται ότι χορηγούνται: «Για κάθε νόμιμη χρήση» ή «Για υποβολή υποψηφιότητας στις δημοτικές εκλογές».

139 Άρθρο 18, παρ. 6 του ν.3852/2010

140 Άρθρο 18, παρ. 6 του ν.3852/2010. Δεν επιτρέπεται να τίθεται άλλο στοιχείο πέραν του υποκοριστικού ή ψευδωνύμου, όπως κάθε είδους επαγγελματική, πολιτική ή άλλη ιδιότητα. Στην περίπτωση αυτή, η αναγραφή θεωρείται μη γενόμενη και ο υποψήφιος ανακηρύσσεται από το δικαστήριο μόνο με τα ονοματεπωνυμικά του στοιχεία.

141 Άρθρο 18, παρ. 5 του ν.3852/2010

142 Επίσης τα πιστοποιητικά αυτά μπορούν να ανευρεθούν στη διαδρομή: http://www.ypes.gr/el/Ministry/Actions/astikhs_dhmotikhs_katastashs/OPS-MP/pistopoiitika-dhmotologiou/Pist-Dimot/

β) **Υπεύθυνη δήλωση**¹⁴³ με την οποία θα δηλώνεται:

- i) ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια,
- ii) ότι δεν έχει στερηθεί κανένα πολιτικό του δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής,
- iii) ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του ν.3852/2010.

Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.¹⁴⁴

γ) **Αποδεικτικό είσπραξης ΔΟΥ ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο** από το οποίο προκύπτει ότι ο υποψήφιος δήμαρχος έχει καταθέσει υπέρ δημοσίου το ποσό των διακοσίων (200) ευρώ και ο κάθε υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος το ποσό των πενήντα (50) ευρώ.¹⁴⁵

• **Για τους πολίτες των 27 λοιπών κρατών- μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης**¹⁴⁶

α) **Βεβαίωση εγγραφής** (πιστοποιητικό) στον ειδικό εκλογικό κατάλογο πολιτών Ευρωπαϊκής Ένωσης του δήμου όπου είναι εγγεγραμμένος και στον οποίο θέτει υποψηφιότητα.

β) **Αποδεικτικό είσπραξης ΔΟΥ ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο** από το οποίο προκύπτει ότι έχει κατατεθεί υπέρ δημοσίου το ποσό των διακοσίων (200) ευρώ, σε περίπτωση που ο πολίτης κράτους-μέλους της ΕΕ είναι υποψήφιος δήμαρχος ή το ποσό των πενήντα (50) ευρώ, σε περίπτωση που ο πολίτης κράτους - μέλους ΕΕ είναι υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος.¹⁴⁷

γ) **Υπεύθυνη δήλωση**¹⁴⁸ με την οποία κάθε υποψήφιος θα δηλώνει:

143 Στο [Παράρτημα](#) παρατίθεται υπόδειγμα υπεύθυνης δήλωσης.

144 Σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 22 του ν.1599/1986 (Α' 75), όπως αυτή αντικαταστάθηκε από την παρ. 13 του άρθρου 2 του ν.2479/1997, όποιος εν γνώσει του δηλώνει ψευδή γεγονότα ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθινά με έγγραφη υπεύθυνη δήλωση τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Σε περίπτωση ανάκλησης της υπεύθυνης δήλωσής του εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 227 του Ποινικού Κώδικα. Η υπεύθυνη δήλωση, μετά τη σχετική πράξη νομοθετικού περιεχομένου (ΦΕΚ 288 Α'/21-12-2001), συντάσσεται σε απλό φύλλο χαρτί και διατίθεται δωρεάν.

145 Αναφορικά με τη διαδικασία έκδοσης του ηλεκτρονικού παράβολου βλ. http://www.gsis.gr/gsis/info/gsis_site/Services/Polites/eparavolo.html. Προς διευκόλυνση των υποψηφίων αναφέρεται ότι στην ειδική εφαρμογή χορήγησης των ηλεκτρονικών παράβολου τα πεδία συμπληρώνονται ως ακολούθως: Φορέας Δημοσίου-Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Κατηγορία παράβολου-Υποψηφιότητα στις δημοτικές εκλογές, Τύπος παραβόλου-Υποψηφιότητα για το αξίωμα του δημάρχου [κωδικός τύπου: 1369]/Υποψηφιότητα για το αξίωμα του δημοτικού συμβούλου [κωδικός τύπου: 1371]

146 Άρθρο 3, παρ. 12 του π.δ.133/1997

147 Αναφορικά με τη διαδικασία έκδοσης του ηλεκτρονικού παράβολου βλ. http://www.gsis.gr/gsis/info/gsis_site/Services/Polites/eparavolo.html. Προς διευκόλυνση των υποψηφίων αναφέρεται ότι στην ειδική εφαρμογή χορήγησης των ηλεκτρονικών παράβολου τα πεδία συμπληρώνονται ως ακολούθως: Φορέας Δημοσίου-Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Κατηγορία παράβολου-Υποψηφιότητα στις δημοτικές εκλογές, Τύπος παραβόλου-Υποψηφιότητα για το αξίωμα του δημάρχου [κωδικός τύπου: 1369]/Υποψηφιότητα για το αξίωμα του δημοτικού συμβούλου [κωδικός τύπου: 1371]

148 Στο [Παράρτημα](#) παρατίθεται υπόδειγμα της υπεύθυνης δήλωσης

- i) την ιθαγένεια και τη διεύθυνση κατοικίας του στην ελληνική επικράτεια,
- ii) τον εκλογικό κατάλογο του δήμου ή της κοινότητας ή περιφέρειας ή εκλογικού διαμερίσματος ή ενορίας, όπου ήταν εγγεγραμμένος τελευταία στο κράτος μέλος καταγωγής του,
- iii) ότι δεν έχει στερηθεί τα πολιτικά του δικαιώματα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής,
- iv) ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του ν.3852/2010,
- v) ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για συγκεκριμένο αξίωμα στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια,
- vi) ότι στο κράτος- μέλος καταγωγής τους δεν εξέπρεσε του δικαιώματος του εκλέγεσθαι,
- vii) ότι δεν είναι υποψήφιος για τις δημοτικές εκλογές στην Ελλάδα σε άλλο δήμο ή κοινότητα ούτε σε άλλο συνδυασμό του ίδιου δήμου ή κοινότητας,
- viii) ότι δεν έχει ανάλογη ιδιότητα σε άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία επιφέρει το ασυμβίβαστο για τους Έλληνες πολίτες και
- ix) την ημερομηνία από την οποία είναι υπήκοος του κράτους-μέλους.

δ) Επικυρωμένο¹⁴⁹ **φωτοαντίγραφο** ισχύοντος **αποδεικτικού ταυτότητας** (αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου).

Όπως αναφέρθηκε ήδη, η δήλωση του συνδυασμού καταρτίζεται γραπτώς και εν συνεχεία επιδίδεται στον Πρόεδρο του Πολυμελούς Πρωτοδικείου αρμοδιότητας.

Η υποβολή της δήλωσης στον Πρόεδρο Πρωτοδικών μπορεί να λάβει χώρα:

- είτε με **επίδοση** από δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψήφιου Δημάρχου
- είτε με **παράδοση με απόδειξη** από τον υποψήφιο δήμαρχο.

Η επίδοση ή η παράδοση πραγματοποιείται έως είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας, δηλαδή το αργότερο μέχρι και την 12^η ώρα βραδινή της **5^{ης} Μαΐου 2019**.¹⁵⁰

Η γραπτή δήλωση που κατατίθεται εμπροθέσμως μπορεί να συμπληρωθεί, έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων και για λόγω αντιστοίχισης των υποψηφίων με τις εκλογικές περιφέρειες,¹⁵¹ μέχρι τη λήξη της 20ήμερης προθεσμίας που απαιτείται για την επίδοση ή παράδοση της δήλωσης του συνδυασμού στο αρμόδιο δικαστήριο, δηλ. μέχρι και την 12^η ώρα βραδινή της **5^{ης} Μαΐου 2019**. Και στην περίπτωση αυτή η δήλωση υποβάλλεται από τον υποψήφιο δήμαρχο¹⁵² ή με επίδοση από δικαστική επιμελητή, μετά από παραγγελία του υποψήφιου δημάρχου, ενώ επισυνάπτονται σε αυτή τα στοιχεία που αναγράφονται στην παρούσα ενότητα.

149 Βλ. την υπ' αριθμ. 381/2002 Γν ΝΣΚ, σύμφωνα με την οποία οι υπηρεσίες μπορούν να παράγουν φωτοαντίγραφο του διαβατηρίου που τους προσκομίζει ο ενδιαφερόμενος, θέτοντας το επικυρωμένο στον οικείο φάκελο της υπόθεσης, ως απαιτούμενο από το νόμο δικαιολογητικό για την έκδοση διοικητικής πράξης, χωρίς τη δυνατότητα το επικυρωθέν φωτοαντίγραφο να το παραλάβει ο ενδιαφερόμενος και να το προσκομίσει για κάποια άλλη νόμιμη χρήση

150 Άρθρο 18, παρ. 10 εδ. α' του ν.3852/2010

151 ΣτΕ 915/2015

152 Άρθρο 18, παρ. 10 του εδ. β' και γ' ν.3852/2010

5. Αντικατάσταση υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν

➤ Παραίτηση ή θάνατος υποψηφίου δημάρχου

Ο υποψήφιος δήμαρχος μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του.¹⁵³ Η παραίτηση λαμβάνει υποχρεωτικά χώρα με γραπτή δήλωση του ενδιαφερόμενου υποψηφίου, η οποία αφού υπογραφεί επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται ιδιοχειρώς με απόδειξη στον Πρόεδρο του οικείου Πρωτοδικείου. Η επίδοση ή παράδοση μπορεί να πραγματοποιηθεί μέχρι την όγδοη (8η) μέρα, το αργότερο, πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας, ήτοι μέχρι και την 12^η ώρα βραδινή της **18^{ης} Μαΐου 2019**.

Στην περίπτωση που υποψήφιος δήμαρχος παραιτηθεί ή αποβιώσει αφού έχει λάβει χώρα η δήλωση του συνδυασμού του, τη θέση του καταλαμβάνει είτε νέος υποψήφιος, είτε ένας από τους υποψηφίους δημοτικούς συμβούλους του συνδυασμού. Σε κάθε περίπτωση απαιτείται σχετική δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων του συνδυασμού, η οποία παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του οικείου Πρωτοδικείου το αργότερο δύο (2) ημέρες πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας,¹⁵⁴ δηλ. μέχρι τη **12^η βραδινή ώρα της 24^{ης} Μαΐου 2019**. Μετά την παράδοση της δήλωσης και το αργότερο μέχρι την παραμονή των εκλογών, ήτοι μέχρι τη **12^η βραδινή ώρα της 25^{ης} Μαΐου 2019**, το αρμόδιο Πρωτοδικείο ανακηρύσσει ως υποψήφιο δήμαρχο εκείνον που αντικαθιστά τον υποψήφιο δήμαρχο που παραιτήθηκε ή απεβίωσε.¹⁵⁵

Επισημαίνεται ότι σε περίπτωση που παρά την παραίτηση ή το θάνατο του υποψηφίου δημάρχου δεν προταθεί άλλος υποψήφιος, τη θέση του δημάρχου καταλαμβάνει ο δημοτικός σύμβουλος του συνδυασμού που θα λάβει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης.¹⁵⁶

Σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας,¹⁵⁷ ο υποψήφιος δήμαρχος μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του με γραπτή δήλωση που επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου την τρίτη μέρα το αργότερο πριν από την επαναληπτική ψηφοφορία, δηλ., μέχρι τη 12^η ώρα βραδινή της **30^{ης} Μαΐου 2019**.

Αμέσως συγκαλούνται οι υποψήφιοι του συνδυασμού του παραιτηθέντος Δημάρχου και δηλώνουν νέο υποψήφιο δήμαρχο. Δεν είναι αναγκαστικό αυτός να είναι μεταξύ των υποψηφίων συμβούλων, αλλά εάν τυχόν κάποιος υποψήφιος σύμβουλος δηλωθεί ως υποψήφιος δήμαρχος, τότε η θέση του ως συμβούλου στο ψηφοδέλτιο μένει κενή και δεν συμπληρώνεται. Η δήλωση, σε περίπτωση που ο υποψήφιος δήμαρχος δεν προέρχεται από τους υποψηφίους συμβούλους πρέπει να συνοδεύεται από τα δικαιολογητικά για το νέο υποψήφιο δήμαρχο επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου μέχρι τη **12^η ώρα βραδινή της 31^{ης} Μαΐου 2019**. Εάν δεν υποβληθεί δήλωση μέχρι την ημερομηνία αυτή, τότε δεν ανακηρύσσεται κανένας υποψήφιος και εκλέγεται δήμαρχος ο

153 Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 21, παρ. 1 του ν.3852/2010

154 Στη δήλωση επισυνάπτονται υποχρεωτικά τα στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 18, παρ. 5 του ν. 3852/2010

155 Άρθρο 21, παρ. 2, εδ. α' έως γ' του ν.3852/2010

156 Άρθρο 21, παρ. 2, εδ. δ' του ν.3852/2010

157 Άρθρο 35 του ν.3852/2010

σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που θα λάβει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. Η ανακήρυξη, δε, του νέου υποψηφίου Δημάρχου, σε δημόσια συνεδρίαση από το Πρωτοδικείο μπορεί να γίνει ακόμη και την 1η Ιουνίου 2019.

➤ **Παραίτηση ή θάνατος υποψηφίου δημοτικού συμβούλου**

Στην περίπτωση παραίτησης ή θανάτου υποψηφίου δημοτικού συμβούλου δεν πραγματοποιείται αναπλήρωση, εκτός και αν η παραίτηση ή ο θάνατος λάβει χώρα πριν από την πάροδο της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης των συνδυασμών (μέχρι και την 12^η ώρα βραδινή της **5^{ης} Μαΐου 2019**), οπότε μπορούν να τύχουν εφαρμογής οι διατάξεις περί υποβολής συμπληρωματικής δήλωσης.¹⁵⁸ Σε διαφορετική περίπτωση, εάν δηλαδή η παραίτηση ή ο θάνατος λάβει χώρα μετά την πάροδο της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης των συνδυασμών, δεν είναι δυνατή η προσθήκη νέου υποψηφίου προς αναπλήρωση του παραιτηθέντος ή θανόντος με τον συνδυασμό να θεωρείται νόμιμος και να ανακηρύσσεται, ακόμα και αν περιέχει αριθμό υποψηφίων συμβούλων μικρότερο από το ελάχιστο όριο που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις, περιλαμβανομένων και των υποχρεωτικών ποσοστώσεων ανά φύλο.¹⁵⁹

Επισημαίνεται ότι σε όλες τις περιπτώσεις που αναφέρθηκαν ανωτέρω, η παραίτηση υποψηφίου δύναται να λάβει χώρα τόσο κατά το χρονικό διάστημα μετά την ανακήρυξη του συνδυασμού του (**11^η Μαΐου 2019**) και μέχρι την όγδοη ημέρα πριν τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας (**18^η Μαΐου 2019**), όσο και για το διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της κατάθεσης της δήλωσης του συνδυασμού (**5^η Μαΐου 2019**) και μέχρι την ανακήρυξη αυτού (**11^η Μαΐου 2019**). Στην τελευταία περίπτωση, αν και τυπικά πρόκειται περί ανάκλησης της δήλωσης υποψηφιότητας, εντούτοις η δήλωση αυτή έχει ισοδύναμο αποτέλεσμα με την παραίτηση, δοθέντος ότι στις διατάξεις του άρθρου 18 του ν.3852/2010 δεν ορίζεται η δήλωση υποψηφιότητας ως ανέκκλητη.

Η δήλωση συμπλήρωσης υποβάλλεται μόνο από τον υποψήφιο δήμαρχο και επισυνάπτονται, σε αυτή τα στοιχεία που αναγράφονται στο άρθρο 18, παρ. 5 του ν.3852/2010, καθώς και η γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει αμέσως τον αντικαταστάτη υποψήφιο.

158 Προκειμένου να συμπληρωθεί η δήλωση συνδυασμού τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 18, παρ. 10, εδ. β' του ν.3852/2010

159 Άρθρο 21, παρ. 4 του ν.3852/2010

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΕΣ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Η ανάδειξη των οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων, δηλ. των συμβουλίων κοινότητας πάνω από τριακόσιους (300) κατοίκους και των προέδρων κοινοτήτων έως και τριακόσιους (300) κατοίκους, διενεργείται σε ξεχωριστή κάλπη από αυτή για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων διοίκησης των δήμων. Επομένως, ένας συνδυασμός υποψηφίων για το δήμο (υποψήφιος δήμαρχος και υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι) μπορεί να καταρτίζεται έγκυρα χωρίς να περιλαμβάνει υποψηφίους για οποιαδήποτε κοινότητα και, αντιστρόφως, ένας συνδυασμός υποψηφίων για μια κοινότητα (υποψήφιοι σύμβουλοι κοινότητας ή υποψήφιοι πρόεδροι κοινότητας έως και 300 κατοίκους) μπορεί να καταρτίζεται έγκυρα χωρίς να περιλαμβάνει υποψηφίους για το δήμο.

Επισημαίνεται ότι δεν επιτρέπεται να κατατεθούν δηλώσεις κατάρτισης συνδυασμών με το ίδιο όνομα και έμβλημα σε περισσότερες της μιας κοινότητες του ίδιου δήμου.

Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται να κατατεθούν δηλώσεις κατάρτισης συνδυασμών με το ίδιο όνομα και έμβλημα σε περισσότερες της μιας κοινότητες με πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων του ίδιου δήμου, εφόσον αυτά ταυτίζονται με το όνομα και το έμβλημα συνδυασμού υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων του ίδιου δήμου. Στην περίπτωση αυτή, η δήλωση κατάρτισης υποβάλλεται υποχρεωτικά και για όλους τους συνδυασμούς (για το δημοτικό συμβούλιο και τα συμβούλια των κοινοτήτων άνω των 300 κατοίκων) από τον υποψήφιο δήμαρχο (χωρίς να απαιτείται εξουσιοδότησή του από τους υποψήφιους συμβούλους κοινότητας άνω των 300 κατοίκων, καθώς στην υπεύθυνη δήλωση που επισυνάπτουν ως δικαιολογητικό για την ανακήρυξή τους, δηλώνουν ότι αποδέχονται την υποψηφιότητά τους), ενώ η ακύρωση του συνδυασμού σε μία ή περισσότερες κοινότητες δεν επιφέρει ακυρότητα ολόκληρου του συνδυασμού.¹⁶⁰

Επισημαίνεται ότι ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας άνω των 300 κατοίκων εκλέγεται έμμεσα από τους συμβούλους της οικείας κοινότητας, μεταξύ του πρώτου συμβούλου σε σταυρούς προτίμησης των δύο πρώτων σε δύναμη συνδυασμών της κοινότητας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 79 του ν.3852/2010. Στην περίπτωση που συνδυασμός λάβει άνω του 50% σε μία κοινότητα (50% + 1 ψήφο), πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας εκλέγεται ο πρώτος σύμβουλος σε σταυρούς προτίμησης του συνδυασμού αυτού, σύμφωνα με το άρθρο 40, παρ. 4 του ν.3852/2010. Επομένως, δεν διεξάγεται επαναληπτική ψηφοφορία (Β' γύρος) στις εκλογές για τα συμβούλια των κοινοτήτων.

Τέλος, σημειώνεται ότι δεν υφίσταται υποψηφιότητα για το αξίωμα του προέδρου του συμβουλίου κοινότητας άνω των 300 κατοίκων, αλλά όλοι ο υποψήφιοι στις κοινότητες αυτές είναι **υποψήφιοι σύμβουλοι της κοινότητας αυτής**.

160 Άρθρο 18Α, παρ. 7, εδ. τελ. ν.3852/2010

1. Υποψηφιότητες

Η υποβολή υποψηφιότητας¹⁶¹ για το αξίωμα του συμβούλου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων γίνεται αποκλειστικά κατά συνδυασμούς.¹⁶² **Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.**¹⁶³

Επισημαίνεται ότι κάθε υποψήφιος έχει δικαίωμα να θέσει υποψηφιότητα μόνο για ένα αξίωμα και να συμμετάσχει σ' ένα μόνο συνδυασμό.¹⁶⁴ Για παράδειγμα, δεν μπορεί να είναι συγχρόνως υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος και υποψήφιος σύμβουλος κοινότητας.

Η εκλογή των προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων γίνεται με ενιαίο ψηφοδέλτιο, στο οποίο αναγράφονται όλοι οι μεμονωμένοι υποψήφιοι.

2. Ανάδειξη συμβουλίων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Σε όλες τις κοινότητες των δήμων, εφόσον αυτές έχουν μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, αναδεικνύονται συμβούλια κοινότητας.

Όσον αφορά τον αριθμό των υποψηφίων συμβούλων, αυτός πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με τον αριθμό των εδρών του συμβουλίου της οικείας κοινότητας, όπως αυτός προσδιορίζεται από το άρθρο 8, παρ. 2 του ν.3852/2010, με δυνατότητα προσαύξησης έως και πενήντα τοις εκατό (50%).¹⁶⁵ Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με το μισό της μονάδας και άνω.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, ο ελάχιστος και ο μέγιστος αριθμός των υποψηφίων συμβούλων κοινότητας κάθε συνδυασμού διαμορφώνεται ως ακολούθως:

161 Η δήλωση υποψηφιότητας του συνδυασμού αποτελεί σώρευση των δηλώσεων βουλήσεως κάθε προσώπου που περιλαμβάνεται σ' αυτόν (ΣτΕ 2476/2008, σκέψη 7)

162 Άρθρο 18Α, παρ. 1 ν. 3852/2010

163 Η εκλογή των αιρετών οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης α' βαθμού κατά συνδυασμούς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18Α, παρ. 1 του ν.3852/2010 δεν αντίκειται στο Σύνταγμα, ούτε στις αρχές της καθολικότητας και της ισότητας της ψήφου ή άλλες αρχές που διέπουν την εκλογή αυτή (ΣτΕ 3156/2000). Δεν αντιβαίνει στο άρθρο 5, παρ. 1 του Συντάγματος, διότι ο οριζόμενος από τις διατάξεις αυτές τρόπος εκλογής περιορίζει αλλά δεν αναιρεί το σχετικό δικαίωμα του άρθρου 5, παρ. 1 του Συντάγματος, αφού παρέχει στον πολίτη τη δυνατότητα συμμετοχής του στην πολιτική ζωή της χώρας τόσο με τη μορφή της εκλογής του δημάρχου και των δημοτικών συμβούλων, το οποίο δικαίωμα δεν αναιρείται από την έλλειψη δυνατότητας του εκλογέα να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ μεμονωμένου υποψηφίου, όσο και με τη μορφή της δικής του δυνατότητας να θέσει υποψηφιότητα, δημάρχου ή δημοτικού συμβούλου, αφού αυτός που επιθυμεί να υποβάλει υποψηφιότητα και δεν γίνεται δεκτός από κάποιο συνδυασμό μπορεί να καταρτίσει ο ίδιος ελευθέρως συνδυασμό και να ζητήσει την ψήφο των εκλογέων (ΣτΕ 121/2004, 545/2001, 3160/2000, πρβλ. ΑΕΔ 10/1982, ΑΕΔ 35/1985)

164 Άρθρο 18Α, παρ. 3 του ν.3852/2010

165 Άρθρο 18Α, παρ. 5 του ν.3852/2010

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Κοινότητα (πληθυσμός)	Συμβούλιο	Ελάχιστος αριθμός υποψηφίων συμβούλων κοινότητας	Μέγιστος αριθμός υποψηφίων συμβούλων κοινότητας
301 - 2.000	5μελές	5	8
2001 - 10.000	7μελές	7	11
10.001 - 50.000	11μελές	11	17
50.001 και άνω	15μελές	15	23

Επισημαίνεται ότι **είναι απαράδεκτη** η δήλωση συνδυασμού, όταν αυτός περιλαμβάνει λιγότερους υποψηφίους από τα ελάχιστα όρια, όπως αυτά εκτέθηκαν παραπάνω.¹⁶⁶

3. Ποσόστωση υποψηφίων από κάθε φύλο

Κάθε συνδυασμός πρέπει να περιλαμβάνει στο ψηφοδέλτιό του υποψήφιους συμβούλους κοινότητας με πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων από κάθε φύλο (άνδρες- γυναίκες) σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 40% του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του.¹⁶⁷ Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην αμέσως επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το δεκαδικό μέρος του είναι τουλάχιστον ίσο με 0,5.¹⁶⁸

Υπογραμμίζεται ότι κρίσιμο χρονικό σημείο, κατά το οποίο κρίνεται το παραδεκτό της δήλωσης κατάρτισης συνδυασμού από την άποψη της συμμετοχής σε αυτόν του νόμιμου αριθμού υποψηφίων και των δύο (2) φύλων είναι το χρονικό σημείο ανακήρυξης του συνδυασμού αυτού από το αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο.¹⁶⁹

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση που συνδυασμός υποψηφίου δημάρχου περιλαμβάνει και υποψηφίους σε κοινότητες, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 18Α, παρ. 7 του ν.3852/2010, η ποσόστωση των υποψηφίων στις κοινότητες από κάθε φύλο

¹⁶⁶ Άρθρο 18Α, παρ. 9 σε συνδυασμό με το άρθρο 18, παρ. 9 του ν.3852/2010

¹⁶⁷ Άρθρο 18Α, παρ. 5 του ν.3852/2010. Αν μετά την ανακήρυξη και τη συμμετοχή του συνδυασμού στις εκλογές, ακυρωθεί η ανακήρυξη υποψηφίου ή η εκλογή συμβούλου και έτσι ελαττωθεί το νόμιμο ποσοστό υποψηφίων ή συμβούλων από τα δύο φύλα, η δήλωση κατάρτισης του συνδυασμού δεν καθίσταται απαράδεκτη (ΣτΕ 915/2015, ΣτΕ 3353/2004)

¹⁶⁸ Εφαρμόζοντας ανάλογα τη διάταξη του άρθρου 18, παρ. 4γ του ν.3852/2010

¹⁶⁹ Άρθρο 18Α, παρ. 5 και 9 ν.3852/2010. Πρβλ. ΣτΕ 3237/2007 7μ., 897/2010 7μ. κ.ά.

υπολογίζεται για κάθε κοινότητα χωριστά, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα παράγραφο, ώστε να είναι νόμιμος ο συνδυασμός στις εν λόγω κοινότητες.

Επισημαίνεται ότι τα διοικητικά δικαστήρια, όταν ελέγχουν παρεμπιπτόντως την πράξη ανακήρυξης συνδυασμού για το λόγο ότι ο συνδυασμός αυτός ανακηρύχθηκε κατά παράβαση της διάταξης του άρθρου 18, παρ. 4 του ν.3852/2010 περιλαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, μικρότερο από το νόμιμο αριθμό γυναικών υποψήφιων δημοτικών συμβούλων, σε περίπτωση που διαπιστώσουν την ανωτέρω παράβαση, ακυρώνουν την προσβαλλόμενη πράξη χωρίς να απαιτείται να αποδειχθεί ότι η νομική αυτή πλημμέλεια *«είναι δυνατόν να ασκήσει επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα»* κατά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 259 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν.2717/1999, Α' 97). Και τούτο διότι, υπό την αντίθετη εκδοχή, το εξαιρετικά δυσαπόδεικτο γεγονός της δυνατότητας επιρροής της νομικής αυτής πλημμέλειας στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα θα καθιστούσε απρόσφορο το θετικό μέτρο της ποσόστωσης υπέρ των δύο φύλων που θεσπίζει η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 18, παρ. 4 του ν.3852/2010, κατ' εφαρμογή του άρθρου 116, παρ. 2 του Συντάγματος, και εξαιρετικά δυσχερή την επίτευξη του επιδιωκόμενου συνταγματικού σκοπού της θεμελίωσης μιας πραγματικής ισότητας των δύο φύλων κατά την πρόσβαση στα αιρετά αξιώματα του δημοτικού και κοινοτικού συμβούλου.¹⁷⁰

170 ΣΤΕ 2123/2011, σκέψη 6 και ΔΠρωτΗρακλείου 49/2011

Προς διευκόλυνσή σας παρατίθεται ο επόμενος πίνακας:

ΠΙΝΑΚΑΣ 6 ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ				
Κοινότητα (μόνιμος πληθυσμός)	Ελάχιστος Αριθμός υποψηφίων συμβούλων κοινότητας	Ελάχιστος Αριθμός Υποψηφίων από κάθε φύλο	Μέγιστος Αριθμός υποψηφίων συμβούλων κοινότητας	Ελάχιστος Αριθμός Υποψηφίων από κάθε φύλο
301 - 2.000	5	2	8	3
2001 - 10.000	7	3	11	4
10.001 - 50.000	11	4	17	7
50.001 και άνω	15	6	23	9

4. Δήλωση κατάρτισης συνδυασμών κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφουν όλοι οι υποψήφιοι του συνδυασμού.¹⁷¹ Ο συνδυασμός δεν απαιτείται να έχει καταστατικό λειτουργίας προκειμένου να λάβει μέρος στις εκλογές.

Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:

- Το όνομα και το τυχόν έμβλημα του συνδυασμού, το οποίο εκτός από μία σύντομη περιγραφή μπορεί και να απεικονίζεται,¹⁷²
- Το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με αλφαβητική σειρά επωνύμων. Για τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των υποψηφίων εφαρμόζεται η παρ. 6 του άρθρου 18 του ν.3852/2010. Πιο αναλυτικά:

Κάθε υποψήφιος/υποψήφια, εφόσον είναι έγγαμος/έγγαμη ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, μπορεί να προσθέσει, ανεξαρτήτως σειράς (δηλ. να θέσει ως πρώτο επώνυμο αυτό που επιθυμεί), και το επώνυμο του/της συζύγου ή συμβιούντος. Αν γίνει χρήση μόνο του συζυγικού επωνύμου, αντί του πατρωνύμου τίθεται το όνομα του συζύγου, με την ένδειξη «*σύζυγος*» ή, συντετμημένα, «*συζ.*»¹⁷³ ή αν γίνει χρήση μόνο του επωνύμου του συμβιούντος, αντί του πατρωνύμου, τίθεται το όνομα του συμβιούντος, με την ένδειξη «*συμβ.*». Επίσης, οι γυναίκες υποψήφιες που είναι εγγεγραμμένες στην οικογενειακή τους μερίδα με το επώνυμο του συζύγου τους, μπορούν να χρησιμοποιήσουν ως πρώτο επώνυμο είτε το πατρικό είτε του συζύγου είτε μόνο ένα από αυτά.

Σε ό,τι αφορά τα ονόματα των υποψηφίων, επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί πέραν του κυρίου ονόματος του υποψηφίου ή του επωνύμου και υποκοριστικό ή ψευδώνυμο, καλλιτεχνικό ή άλλο, εφόσον με αυτό είναι ευρύτερα γνωστός. Στην περίπτωση αυτή το υποκοριστικό ακολουθεί το κύριο όνομα ή το επώνυμο και τίθεται σε παρένθεση, καθότι είναι δυνατό με αυτό να είναι ευρύτερα γνωστός ο υποψήφιος.¹⁷⁴

171 Άρθρο 18Α, παρ. 4 του ν.3852/2010

172 Σύμφωνα με το άρθρο 18, παρ. 7 του ν.3852/2010, «απαγορεύεται να ορίζεται ή να χρησιμοποιείται ως όνομα ή έμβλημα του συνδυασμού σύμβολο θρησκευτικής λατρείας ή σημαία ή άλλο παρόμοιο σύμβολο κράτους ή σημείο ιδιαίτερης ευλάβειας, στέμμα, όνομα ή έμβλημα πολιτικής οργάνωσης, φωτογραφία οποιουδήποτε προσώπου, έμβλημα κράτους, που ίσχυε παλαιότερα ή ισχύει ακόμη, καθώς και σύμβολα ή εμβλήματα του δικτατορικού καθεστώτος της 21ης Απριλίου 1967 ή σύμβολα ή εμβλήματα με ρατσιστικό ή ξενοφοβικό περιεχόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν.927/1979 (Α' 139)». Η παραπομπή στην ανωτέρω διάταξη εισάγεται με το άρθρο 18Α, παρ. 7 εδ. α' του ν.3852/2010, όπως το άρθρο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 16 του ν.4555/2018. Ορίζεται, ειδικότερα, ότι ως προς το όνομα και το έμβλημα του συνδυασμού ισχύουν οι περιορισμοί και οι κανόνες του άρθρου 18, παρ. 6 και 7

173 Άρθρο 18, παρ. 6 του ν.3852/2010

174 Άρθρο 18, παρ. 6 του ν.3852/2010. Δεν επιτρέπεται να τίθεται άλλο στοιχείο πέραν του υποκοριστικού ή ψευδωνύμου, όπως κάθε είδους επαγγελματική, πολιτική ή άλλη ιδιότητα. Στην περίπτωση αυτή, η αναγραφή θεωρείται μη γενόμενη και ο υποψήφιος ανακηρύσσεται από το δικαστήριο μόνο με τα ονοματεπωνυμικά του στοιχεία

Επισημαίνεται ότι απαιτείται αναγραφή της ονομασίας της κοινότητας στο ψηφοδέλτιο. Μπορεί, δε, η ονομασία της κοινότητας να περιλαμβάνεται και στο όνομα του συνδυασμού.

Προς διευκόλυνσή σας παρατίθεται Υπόδειγμα Δήλωσης Κατάρτισης Συνδυασμού:

ΠΙΝΑΚΑΣ 7
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΔΗΛΩΣΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΑΝΩ ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΣΙΩΝ (300) ΜΟΝΙΜΩΝ
ΚΑΤΟΙΚΩΝ

Δήλωση Κατάρτισης του Συνδυασμού... για τη Κοινότητα.. του Δήμου...
Έμβλημα Συνδυασμού
Όνομα συνδυασμού
..... (υποψήφιοι σύμβουλοι κοινότητας σε αλφαβητική σειρά επωνύμου)

5. Δήλωση υποψηφιότητας προέδρων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων

Όπως έχει αναφερθεί ήδη, η εκλογή των προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκους γίνεται αποκλειστικά με ενιαίο ψηφοδέλτιο, στο οποίο αναγράφονται όλοι οι μεμονωμένοι υποψήφιοι. Επομένως, καθίσταται σαφές ότι **για την ανάδειξη των προέδρων κοινοτήτων δεν είναι επιτρεπτή η κατάρτιση συνδυασμών.**

Υπογραμμίζεται ότι κανένας υποψήφιος πρόεδρος κοινότητας δεν επιτρέπεται να θέτει υποψηφιότητα σε περισσότερες της μιας κοινότητες ή για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα.¹⁷⁵

Εύλογο είναι ότι, ο κανόνας της υποχρεωτικής ποσόστωσης δεν επηρεάζει τη σύνθεση του ενιαίου ψηφοδελτίου που σχηματίζεται για την εκλογή προέδρων κοινοτήτων με πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, καθώς στην προκειμένη περίπτωση το ψηφοδέλτιο περιλαμβάνει μεμονωμένους υποψήφιους και όχι συνδυασμούς.

Πιο αναλυτικά:

175 Άρθρο 18B, παρ. 5 του ν.3852/2010

Η υποψηφιότητα κάθε ενδιαφερομένου κατατίθεται με γραπτή δήλωση, στην οποία, εκτός από το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο του υποψηφίου αναγράφεται και η κοινότητα την οποία αφορά η υποψηφιότητα. Στην ανωτέρω δήλωση επισυνάπτονται τα απαραίτητα δικαιολογητικά, με τη μόνη διαφορά ότι ο υποψήφιος πρόεδρος της κοινότητας παραλείπει στην υπεύθυνη δήλωση το σκέλος της αποδοχής της υποψηφιότητας για το συγκεκριμένο αξίωμα.

Κάθε υποψήφιος/υποψήφια, εφόσον είναι έγγαμος/έγγαμη ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, μπορεί να προσθέσει, ανεξαρτήτως σειράς, και το επώνυμο του/της συζύγου ή συμβιούντος. Αν γίνει χρήση μόνο του συζυγικού επωνύμου, αντί του πατρωνύμου τίθεται το όνομα του συζύγου, με την ένδειξη «*σύζυγος*» ή, συντετμημένα, «*συζ.*»¹⁷⁶ ή αν γίνει χρήση μόνο του επωνύμου του συμβιούντος, αντί του πατρωνύμου, τίθεται το όνομα του συμβιούντος, με την ένδειξη «*συμβ.*». Επίσης, οι γυναίκες υποψήφιες που είναι εγγεγραμμένες στην οικογενειακή τους μερίδα με το επώνυμο του συζύγου τους, μπορούν να χρησιμοποιήσουν ως πρώτο επώνυμο είτε το πατρικό είτε του συζύγου είτε μόνο ένα από αυτά.

Σε ό,τι αφορά τα ονόματα των υποψηφίων, επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί πέραν του κυρίου ονόματος του υποψηφίου ή του επωνύμου και υποκοριστικό ή ψευδώνυμο, καλλιτεχνικό ή άλλο, εφόσον με αυτό είναι ευρύτερα γνωστός. Στην περίπτωση αυτή το υποκοριστικό ακολουθεί το κύριο όνομα ή το επώνυμο και τίθεται σε παρένθεση, καθότι είναι δυνατό με αυτό να είναι ευρύτερα γνωστός ο υποψήφιος.¹⁷⁷

Η επίδοση ή η παράδοση της δήλωσης υποψηφιότητας για το αξίωμα του προέδρου της κοινότητας πραγματοποιείται έως είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας, δηλαδή το αργότερο μέχρι και την **12^η ώρα βραδινή της 5^{ης} Μαΐου 2019**.¹⁷⁸

6. Δικαιολογητικά υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με πληθυσμό άνω των 300 μόνιμων κατοίκων και υποψηφίων προέδρων κοινότητας με πληθυσμό έως 300 μόνιμων κατοίκων

Όπως αναφέρθηκε ήδη, κάθε συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφουν όλοι οι υποψήφιοι του συνδυασμού. Στην ανωτέρω δήλωση επισυνάπτονται **για κάθε έναν** αναγραφόμενο υποψήφιο τα ακόλουθα δικαιολογητικά (τα ίδια δικαιολογητικά καταθέτει και ο **κάθε** υποψήφιος πρόεδρος κοινότητας με πληθυσμό έως και 300 μόνιμους κατοίκους):¹⁷⁹

- **Για τους Έλληνες πολίτες**

176 Άρθρο 18, παρ. 6, σε συνδυασμό με το άρθρο 18Α, παρ. 4β του ν.3852/2010

177 Άρθρο 18, παρ. 6, σε συνδυασμό με το άρθρο 18Α, παρ. 4β του ν.3852/2010. Δεν επιτρέπεται να τίθεται άλλο στοιχείο πέραν του υποκοριστικού ή ψευδωνύμου, όπως κάθε είδους επαγγελματική, πολιτική ή άλλη ιδιότητα. Στην περίπτωση αυτή, η αναγραφή θεωρείται μη γενόμενη και ο υποψήφιος ανακηρύσσεται από το δικαστήριο μόνο με τα ονοματεπωνυμικά του στοιχεία.

178 Άρθρο 18Α παρ. 8 του ν. 3852/2010

179 Άρθρο 18Α, παρ. 6 του ν.3852/2010

α) **Πιστοποιητικό γέννησης**, στο οποίο βεβαιώνεται η εγγραφή του υποψηφίου στο δημοτολόγιο του Δήμου, όπου θέτει υποψηφιότητα, ή **πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης** του Δήμου, στον οποίο είναι υποψήφιος, στο οποίο αναγράφεται ο υποψήφιος με την επισήμανση ότι είναι δημότης του Δήμου αυτού (κανονική εγγραφή). Τα ανωτέρω πιστοποιητικά είναι αυτά που διατίθενται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα «Μητρώο Πολιτών» και, σύμφωνα με τη διάταξη του νόμου, απαιτείται η προσκόμιση ή του πιστοποιητικού «Γέννησης» ή του πιστοποιητικού της «Οικογενειακής Κατάστασης Μεταδημότευσης», όπως αυτά παρατίθενται στο Παράρτημα της παρούσας εγκυκλίου.¹⁸⁰ Στα δύο αυτά πιστοποιητικά μπορεί να αναγράφεται ότι χορηγούνται: «Για κάθε νόμιμη χρήση» ή «Για υποβολή υποψηφιότητας στις δημοτικές εκλογές».

β) **Υπεύθυνη δήλωση**¹⁸¹ με την οποία θα δηλώνεται

i) ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα, (η συγκεκριμένη δήλωση δεν απαιτείται για τους υποψήφιους προέδρους κοινότητας με πληθυσμός έως και 300 κατοίκους)

ii) ότι δεν έχει στερηθεί κανένα πολιτικό του δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και

iii) ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του ν.3852/2010.

Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.¹⁸²

γ) **Αποδεικτικό είσπραξης ΔΟΥ ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο** από το οποίο προκύπτει ότι κάθε υποψήφιος σύμβουλος κοινότητας έχει καταθέσει υπέρ δημοσίου το ποσό των δέκα (10) ευρώ.¹⁸³

180 Επίσης τα πιστοποιητικά αυτά μπορούν να ανευρεθούν στη διαδρομή: http://www.ypes.gr/el/Ministry/Actions/astikhs_dhmotikhs_katastashes/OPS-MP/pistopoiitika-dhmotologiou/Pist-Dimot/

181 Στο Παράρτημα παρατίθεται υπόδειγμα υπεύθυνης δήλωσης.

182 Σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 22 του ν.1599/1986 (Α' 75), όπως αυτή αντικαταστάθηκε από την παρ. 13 του άρθρου 2 του ν.2479/1997, όποιος εν γνώσει του δηλώνει ψευδή γεγονότα ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθινά με έγγραφη υπεύθυνη δήλωση τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Σε περίπτωση ανάκλησης της υπεύθυνης δήλωσής του εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 227 του Ποινικού Κώδικα. Η υπεύθυνη δήλωση, μετά τη σχετική πράξη νομοθετικού περιεχομένου (ΦΕΚ 288 Α'/21-12-2001), συντάσσεται σε απλό φύλλο χαρτί και διατίθεται δωρεάν.

183 Αναφορικά με τη διαδικασία έκδοσης του ηλεκτρονικού παράβολου βλ. http://www.gsis.gr/gsis/info/gsis_site/Services/Polites/eparavolo.html. Προς διευκόλυνση των υποψηφίων αναφέρεται ότι στην ειδική εφαρμογή χορήγησης των ηλεκτρονικών παράβολων τα πεδία συμπληρώνονται ως ακολούθως: Φορέας Δημοσίου-Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Κατηγορία παράβολου-Υποψηφιότητα στις δημοτικές εκλογές, Τύπος παραβόλου-Υποψηφιότητα για το αξίωμα του συμβούλου κοινότητας [κωδικός τύπου: 1370]/Υποψηφιότητα για το αξίωμα του πρόεδρου κοινότητας έως 300 κατοίκους [κωδικός τύπου 1374]

Αναφορικά με τη διαδικασία έκδοσης του ηλεκτρονικού παράβολου βλ. http://www.gsis.gr/gsis/info/gsis_site/Services/Polites/eparavolo.html. Προς διευκόλυνση των υποψηφίων αναφέρεται ότι στην ειδική εφαρμογή χορήγησης των ηλεκτρονικών παράβολων τα πεδία συμπληρώνονται ως ακολούθως: Φορέας Δημοσίου-Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Κατηγορία παράβολου-Υποψηφιότητα στις δημοτικές εκλογές, Τύπος παραβόλου-Υποψηφιότητα για το αξίωμα του δημάρχου [κωδικός τύπου: 1369]/Υποψηφιότητα για το αξίωμα του δημοτικού συμβούλου [κωδικός τύπου:

• **Για τους πολίτες των 27 λοιπών κρατών- μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης**¹⁸⁴

α) **Βεβαίωση εγγραφής** (πιστοποιητικό) στον ειδικό εκλογικό κατάλογο πολιτών Ευρωπαϊκής Ένωσης του δήμου όπου είναι εγγεγραμμένος και στον οποίο θέτει υποψηφιότητα,

β) **Αποδεικτικό είσπραξης ΔΟΥ ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο** από το οποίο προκύπτει κάθε υποψήφιος σύμβουλος κοινότητας έχει καταθέσει υπέρ δημοσίου το ποσό των δέκα (10) ευρώ,¹⁸⁵

γ) **Υπεύθυνη δήλωση**¹⁸⁶ με την οποία κάθε υποψήφιος θα δηλώνει:

i) την ιθαγένεια και τη διεύθυνση κατοικίας του στην ελληνική επικράτεια,
ii) τον εκλογικό κατάλογο του δήμου ή της κοινότητας ή περιφέρειας ή εκλογικού διαμερίσματος ή ενορίας, όπου ήταν εγγεγραμμένος τελευταία στο κράτος μέλος καταγωγής του,

iii) ότι δεν έχει στερηθεί τα πολιτικά του δικαιώματα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής,

iv) ότι στο κράτος-μέλος καταγωγής τους δεν εξέπese του δικαιώματος του εκλέγεσθαι,

v) ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του ν.3852/2010,

vi) ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για συγκεκριμένο αξίωμα,

vii) ότι δεν είναι υποψήφιος για τις δημοτικές εκλογές στην Ελλάδα σε άλλο δήμο ή κοινότητα ούτε σε άλλο συνδυασμό του ίδιου δήμου ή κοινότητας

viii) ότι δεν έχει ανάλογη ιδιότητα σε άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία επιφέρει το ασυμβίβαστο για τους Έλληνες πολίτες και

ix) την ημερομηνία από την οποία είναι υπήκοος του κράτους-μέλους.

δ) Επικυρωμένο¹⁸⁷ **φωτοαντίγραφο** ισχύοντος **αποδεικτικού ταυτότητας** (αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου).

Όπως αναφέρθηκε ήδη, η δήλωση του συνδυασμού καταρτίζεται γραπτώς και εν συνεχεία επιδίδεται στον Πρόεδρο του οικείου Πολυμελούς Πρωτοδικείου.

Η υποβολή της δήλωσης στον Πρόεδρο Πρωτοδικών μπορεί να λάβει χώρα:

1371]/Υποψηφιότητα για το αξίωμα του προέδρου κοινότητας έως 300 κατοίκους [κωδικός τύπου 1374]

184 Άρθρο 3, παρ. 12 του π.δ.133/1997

185 Αναφορικά με τη διαδικασία έκδοσης του ηλεκτρονικού παράβολου βλ. http://www.gsis.gr/gsis/info/gsis_site/Services/Polites/eparavolo.html. Προς διευκόλυνση των υποψηφίων αναφέρεται ότι στην ειδική εφαρμογή χορήγησης των ηλεκτρονικών παράβολων τα πεδία συμπληρώνονται ως ακολούθως: Φορέας Δημοσίου-Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Κατηγορία παράβολου-Υποψηφιότητα στις δημοτικές εκλογές, Τύπος παραβόλου-Υποψηφιότητα για το αξίωμα του συμβούλου κοινότητας [κωδικός τύπου: 1370]

186 Στο [Παράρτημα](#) παρατίθεται υπόδειγμα της υπεύθυνης δήλωσης

187 Βλ. την υπ' αριθμ. 381/2002 Γν ΝΣΚ, σύμφωνα με την οποία οι υπηρεσίες μπορούν να παράγουν φωτοαντίγραφο του διαβατηρίου που τους προσκομίζει ο ενδιαφερόμενος, θέτοντας το επικυρωμένο στον οικείο φάκελο της υπόθεσης, ως απαιτούμενο από το νόμο δικαιολογητικό για την έκδοση διοικητικής πράξης, χωρίς τη δυνατότητα το επικυρωθέν φωτοαντίγραφο να το παραλάβει ο ενδιαφερόμενος και να το προσκομίσει για κάποια άλλη νόμιμη χρήση.

- είτε με **παράδοση με απόδειξη** από υποψήφιο σύμβουλο της κοινότητας, τον οποίον εξουσιοδοτούν οι λοιποί υποψήφιοι του συνδυασμού,
- είτε με **επίδοση** από με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία υποψηφίου συμβούλου της κοινότητας, τον οποίον εξουσιοδοτούν οι λοιποί υποψήφιοι του συνδυασμού.

Η επίδοση ή η παράδοση πραγματοποιείται έως είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας, δηλαδή το αργότερο μέχρι και την 12^η ώρα βραδινή της **5^{ης} Μαΐου 2019**.¹⁸⁸

Συμπληρωματική δήλωση συνδυασμού κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των 300 επιτρέπεται προκειμένου να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό υποψηφίων συμβούλων κοινότητας. Η υποβολή της συμπληρωματικής δήλωσης δύναται να λάβει χώρα μέχρι τη λήξη της 20ήμερης προθεσμίας που απαιτείται για την επίδοση ή παράδοση της δήλωσης του συνδυασμού στο αρμόδιο δικαστήριο, δηλ. μέχρι και την 12^η ώρα βραδινή της **5^{ης} Μαΐου 2019**. Σε αυτή την περίπτωση, η δήλωση υποβάλλεται αυτοπροσώπως από οποιονδήποτε υποψήφιο¹⁸⁹ ή επιδίδεται στον Πρόεδρο Πρωτοδικών από δικαστική επιμελητή, κατόπιν παραγγελίας του υποψηφίου. Στη δήλωση, σε κάθε περίπτωση, επισυνάπτεται το σύνολο των στοιχείων που αναγράφονται στην παρούσα ενότητα.

7. Αντικατάσταση υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν

Στην περίπτωση παραίτησης ή θανάτου υποψηφίου συμβούλου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, δεν πραγματοποιείται αναπλήρωση, εκτός και αν η παραίτηση ή ο θάνατος λάβει χώρα πριν από την πάροδο της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης των συνδυασμών (μέχρι και την 12^η ώρα βραδινή της **5^{ης} Μαΐου 2019**), οπότε μπορούν να τύχουν εφαρμογής οι διατάξεις περί υποβολής συμπληρωματικής δήλωσης.¹⁹⁰ Σε διαφορετική περίπτωση, εάν δηλαδή η παραίτηση ή ο θάνατος λάβει χώρα μετά την πάροδο της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης των συνδυασμών, δεν είναι δυνατή η προσθήκη νέου υποψηφίου προς αναπλήρωση του παραιτηθέντος ή θανόντος με τον συνδυασμό να θεωρείται νόμιμος και να ανακηρύσσεται, ακόμα και αν περιέχει αριθμό υποψηφίων συμβούλων μικρότερο από το ελάχιστο όριο που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις, περιλαμβανομένων και των υποχρεωτικών ποσοστώσεων ανά φύλο.¹⁹¹

Επισημαίνεται ότι σε όλες τις περιπτώσεις που αναφέρθηκαν ανωτέρω, η παραίτηση υποψηφίου δύναται να λάβει χώρα τόσο κατά το χρονικό διάστημα μετά την ανακήρυξη του συνδυασμού του¹⁹² (**13^η Μαΐου 2019**) και μέχρι την όγδοη ημέρα πριν τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας (**18^η Μαΐου 2019**), όσο και για το διάστημα που

188 Άρθρο 18Α, παρ. 8 του ν.3852/2010

189 Άρθρο 18Α, παρ. 8 του ν.3852/2010

190 Προκειμένου να συμπληρωθεί η δήλωση συνδυασμού σε επίπεδο δήμου τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 18, παρ. 10, εδ. β' του ν.3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 14 του ν.4555/2018, ενώ προκειμένου να συμπληρωθεί η δήλωση συνδυασμού σε επίπεδο κοινότητας με πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 18Α, παρ. 8, εδ. β' και γ' του ν.3852/2010, όπως το άρθρο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 16, του ν.4555/2018

191 Άρθρο 21, παρ. 4 του ν.3852/2010

192 'Η την ανακήρυξή του ως υποψηφίου, στην περίπτωση του υποψηφίου προέδρου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων.

μεσολαβεί μεταξύ της κατάθεσης της δήλωσης του συνδυασμού (**5η Μαΐου 2019**) και μέχρι την ανακήρυξη αυτού (**12^η Μαΐου 2019**). Στην τελευταία περίπτωση, αν και τυπικά πρόκειται περί ανάκλησης της δήλωσης υποψηφιότητας, εντούτοις η δήλωση αυτή έχει ισοδύναμο αποτέλεσμα με την παραίτηση, δοθέντος ότι στις διατάξεις του άρθρου 18 του ν.3852/2010 δεν ορίζεται η δήλωση υποψηφιότητας ως ανέκκλητη.

Επαναλαμβάνεται ότι σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 21, παρ. 4 του ν.3852/2010 θεωρείται νόμιμος και συνεπώς ανακηρύσσεται ο συνδυασμός που περιέχει αριθμό υποψηφίων μικρότερο από το ελάχιστο όριο που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις εξαιτίας παραίτησης ή θανάτου υποψηφίων του, σύμφωνα με τα ανωτέρω.

Η δήλωση συμπλήρωσης υποβάλλεται με τον ίδιο τρόπο και διαδικασία με την υποβολή της δήλωσης κατάρτισης του συνδυασμού και επισυνάπτονται, σε αυτή τα στοιχεία που αναγράφονται στο άρθρο 18Α, παρ. 6 του ν.3852/2010, καθώς και η γραπτή αποδοχή του προσώπου που προτείνεται. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει αμέσως τον αντικαταστάτη υποψήφιο.

Εάν υποψήφιος πρόεδρος κοινότητας με πληθυσμό έως και 300 κατοίκους παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του δεν αντικαθίσταται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ

1. Ανακήρυξη συνδυασμού υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων

Η ανακήρυξη των συνδυασμών των υποψηφίων και των μεμονωμένων υποψηφίων προέδρων κοινοτήτων με πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων έχει ανατεθεί στα πολιτικά δικαστήρια, ως αρμοδιότητα διοικητικής φύσης, σύμφωνα με το άρθρο 94, παρ. 4 του Συντάγματος.¹⁹³ Υπογραμμίζεται ότι, όπως έχει ήδη κριθεί,¹⁹⁴ η ανακήρυξη των συνδυασμών των υποψηφίων δημάρχων, δημοτικών συμβούλων κλπ. από δικαστικό όργανο (πολιτικό δικαστήριο) είναι πράξη με την οποία ασκείται πράγματι διοικητική λειτουργία υπό τον τύπο δικαστικής απόφασης. Επομένως, και εφόσον η απόφαση περί ανακήρυξης των υποψηφίων συνδυασμών κλπ. έχει το χαρακτήρα διοικητικής πράξης, η πράξη αυτή μπορεί, μέχρι τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών, να ανακληθεί, να μεταρρυθμιστεί ή να διορθωθεί από το πολιτικό δικαστήριο, αν προκύψουν νέα πραγματικά περιστατικά ή μεταβληθούν οι συνθήκες κάτω από τις οποίες εκδόθηκε, όπως προβλέπεται στο άρθρο 758, παρ. 1 εδ. α΄ ΚΠολΔ.¹⁹⁵

Η ανακήρυξη των συνδυασμών των υποψηφίων για τις δημοτικές εκλογές της **26^{ης} Μαΐου 2019** γίνεται από το Πρωτοδικείο σε δημόσια συνεδρίαση, στο οποίο υποβλήθηκαν οι δηλώσεις των συνδυασμών, τη δέκατη πέμπτη ημέρα πριν από την ψηφοφορία, δηλαδή μέχρι την 12^η ώρα βραδινή της **11^{ης} Μαΐου 2019**.

Για την ανακήρυξη συνδυασμών υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων το οικείο Πρωτοδικείο εξετάζει:

1. αν η δήλωση υποβλήθηκε εμπρόθεσμα, με την επιφύλαξη των περιπτώσεων αντικατάστασης υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν,¹⁹⁶
2. αν στο συνδυασμό περιλαμβάνονται υποψήφιοι για το σύνολο των εκλογικών περιφερειών του οικείου δήμου,
3. αν ο αριθμός των αναγραφόμενων στη δήλωση υποψηφίων είναι μικρότερος από το προβλεπόμενο ελάχιστο όριο,
4. αν τηρείται η υποχρεωτική, κατ' ελάχιστον, στο 40% ανά φύλο, ποσόστωση στο σύνολο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων,
5. αν το όνομα και το τυχόν έμβλημα του συνδυασμού είναι έγκυρα,¹⁹⁷
6. αν με τη δήλωση του συνδυασμού προσκομίζονται για κάθε υποψήφιο τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.¹⁹⁸ Κάθε υποψήφιος για τον οποίο δεν

193 Άρθρο 20 του ν.3852/2010

194 ΣτΕ 2123/2011, 2715/2000

195 ΣτΕ 3745/2014

196 Άρθρο 21 του ν.3852/2010

197 Με βάση τους περιορισμούς του άρθρου 18, παρ. 7 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του ν. 4555/2018 «Απαγορεύεται να ορίζεται ή να χρησιμοποιείται ως όνομα ή ως έμβλημα του συνδυασμού σύμβολο θρησκευτικής λατρείας ή σημαία ή άλλο παρόμοιο σύμβολο κράτους ή σημείο ιδιαίτερης ευλάβειας, στέμμα, όνομα ή έμβλημα πολιτικής οργάνωσης, φωτογραφία οποιουδήποτε προσώπου, έμβλημα κράτους, που ίσχυε παλαιότερα ή ισχύει ακόμη, καθώς και σύμβολα ή εμβλήματα του δικτατορικού καθεστώτος της 21ης Απριλίου 1967 ή σύμβολα ή εμβλήματα με ρατσιστικό ή ξενοφοβικό περιεχόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 927/1979 (Α' 139). Αν γίνουν περισσότερες δηλώσεις με το ίδιο όνομα ή έμβλημα από υποψηφίους συνδυασμούς για την ανάδειξη δημοτικών αρχών του ίδιου δήμου, δικαίωμα χρήσης έχει όποιος το έχει δηλώσει πρώτος».

προσκομίζονται τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του άρθρου 18, παρ. 5 του ν.3852/2010 δικαιολογητικά δεν ανακηρύσσεται.

Σε περίπτωση που το αρμόδιο Πρωτοδικείο, εξετάζοντας τα ανωτέρω, διαπιστώσει παραβίαση των σχετικών διατάξεων από συγκεκριμένο συνδυασμό που δηλώθηκε δεν προχωρά στην ανακήρυξη του, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 18, παρ. 9 του ν.3852/10, καθώς η δήλωσή του θεωρείται απαράδεκτη.

Υπογραμμίζεται ότι:

- Ειδικά όσον αφορά το έμβλημα του δηλωθέντα συνδυασμού, αν διαπιστωθεί από το αρμόδιο Πρωτοδικείο ότι το προτεινόμενο έμβλημα παραβιάζει τους προβλεπόμενους περιορισμούς¹⁹⁹ ο συνδυασμός ανακηρύσσεται μόνο με το όνομά του και χωρίς έμβλημα.
- Απλά σφάλματα στην αναγραφή των ονοματεπωνυμικών στοιχείων υποψηφίου, δύνανται να διορθωθούν αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, εφόσον τα ορθά στοιχεία του προκύπτουν χωρίς αμφιβολία από τα λοιπά προσκομιζόμενα στοιχεία.²⁰⁰
- Κανένας υποψήφιος δε μπορεί να συμμετέχει σε περισσότερους του ενός συνδυασμούς ή να είναι υποψήφιος σε περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα.

2. Ανακήρυξη συνδυασμού υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων

Τα ίδια στοιχεία που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ενότητα²⁰¹ εξετάζει αντίστοιχα το αρμόδιο Πρωτοδικείο και για την ανακήρυξη συνδυασμού υποψηφίων συμβούλων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων.²⁰²

Επαναλαμβάνεται ότι είναι δυνατό να κατατεθούν συνδυασμοί με το ίδιο όνομα και το ίδιο έμβλημα σε περισσότερες της μίας κοινότητες του ίδιου δήμου, εφόσον αυτά ταυτίζονται με το όνομα και το έμβλημα του συνδυασμού υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων του ίδιου δήμου. Στην ανωτέρω περίπτωση, εάν ο συνδυασμός δεν ανακηρυχθεί σε μία ή περισσότερες κοινότητες, αυτό δεν επάγεται την ακυρότητα ολόκληρου του συνδυασμού. Αντίθετα, ο συνδυασμός ανακηρύσσεται από το αρμόδιο Πρωτοδικείο στις κοινότητες που έχει δηλωθεί νομοτύπως.

3. Ανακήρυξη υποψηφίων προέδρων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και 300 κατοίκων

Το Πρωτοδικείο, προκειμένου να προβεί στην ανακήρυξη των υποψηφίων προέδρων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, εξετάζει για εκάστη μεμονωμένη δήλωση υποψηφιότητας:

198 Όπως αυτά προβλέπονται στο άρθρο 18, παρ. 5 του ν.3852/2010

199 Άρθρο 18, παρ. 7 του ν.3852/2010

200 Άρθρο 18, παρ. 8, εδ. β' του ν.3852/2010

201 Με εξαίρεση τα στοιχεία της περ. 2

202 Άρθρο 18Α, παρ. 9 του ν.3852/2010

1. αν υποβλήθηκε εμπρόθεσμα
2. αν έχουν συνυποβληθεί τα απαραίτητα δικαιολογητικά,²⁰³
3. αν περιλαμβάνει τα ελάχιστα στοιχεία που ορίζει το άρθρο 18B, παρ. 1 εδ. β' του ν.3852/2010, ήτοι το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο του υποψηφίου.

Σε περίπτωση που τα σημεία 1, 2 και 3 πληρούνται, το Πρωτοδικείο ανακηρύσσει τον υποψήφιο και εγκρίνει την συμπερίληψη του ονόματός του στο ενιαίο ψηφοδέλτιο που καταρτίζεται για τις ανάγκες διεξαγωγής της εκλογικής διαδικασίας. Διαφορετικά, η δήλωση του υποψηφίου είναι απαράδεκτη και, συνεπώς, ο τελευταίος δεν ανακηρύσσεται.

Επισημαίνεται ότι, και στην περίπτωση αυτή, απλά σφάλματα στην αναγραφή των ονοματεπωνυμικών στοιχείων υποψηφίου μπορούν να διορθωθούν αυτεπαγγέλτως από το Πρωτοδικείο, εφόσον τα ορθά στοιχεία προκύπτουν χωρίς αμφιβολία από τα δικαιολογητικά που συνυποβάλλονται με τη δήλωση υποψηφιότητας.

4. Κοινοποίηση

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας που περιγράφηκε στην προηγούμενη ενότητα, τα Πρωτοδικεία κοινοποιούν αμέσως τις αποφάσεις με τις οποίες ανακηρύχθηκαν οι αναφερόμενοι σε αυτές υποψήφιοι συνδυασμών και οι μεμονωμένοι υποψήφιοι πρόεδροι κοινοτήτων με πληθυσμό έως και 300 κατοίκους στους οικείους Περιφερειάρχες.

Ακολούθως, οι περιφερειάρχες θεωρούν και αποστέλλουν αμέσως σε κάθε δήμο πίνακα των συνδυασμών και των υποψηφίων που έχουν ανακηρυχθεί, προκειμένου οι οικείοι δήμαρχοι να καταρτίσουν το πρόγραμμα εκλογής.

Σε περίπτωση αντικατάστασης υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν μετά την **11^η Μαΐου 2019**, σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφηκε ανωτέρω, το αρμόδιο Πρωτοδικείο κοινοποιεί αμέσως τη μεταβολή αυτή στον αντιπεριφερειάρχη της οικείας περιφερειακής ενότητας ή στην Περιφερειάρχη Αττικής αναφορικά με τους δήμους της χωρικής της αρμοδιότητας, και αυτός/αυτή στον οικείο δήμο για την έκδοση και δημοσίευση συμπληρωματικού προγράμματος εκλογής.

Οι περιφερειάρχες οφείλουν να γνωστοποιήσουν άμεσα στο Υπουργείο Εσωτερικών (Διεύθυνση Εκλογών), μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (info@ypes.gr) ή με τηλεομοιοτυπία (fax), την ονομασία κάθε συνδυασμού που έχει ανακηρυχθεί, καθώς και το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο όλων των υποψηφίων δημάρχων της περιφέρειάς τους.

5. Πρόγραμμα εκλογής

Ο δήμαρχος εκδίδει και δημοσιεύει, με τοιχοκόλληση, σε όλες τις συνοικίες, σε όλα τα χωριά και τους οικισμούς του δήμου και αναρτά στην ιστοσελίδα του δήμου, τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία, πρόγραμμα που αναφέρει ακριβώς την ημέρα της ψηφοφορίας, τις ώρες που αρχίζει και τελειώνει, τον τόπο και το

203 Άρθρο 18B, παρ. 2 του ν.3852/2010

κατάστημα της ψηφοφορίας, τις έδρες για τις οποίες γίνεται η εκλογή και τους συνδυασμούς μαζί με τα ονόματα των υποψηφίων, που συγκροτούν κάθε συνδυασμό ή τα ενιαία ψηφοδέλτια μεμονωμένων υποψηφιοτήτων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, όπως έχουν ανακηρυχθεί από το οικείο δικαστήριο.

6. Δικαιώματα συνδυασμών και υποψηφίων που ανακηρύχθηκαν

Κάθε συνδυασμός και κάθε υποψήφιος δικαιούται να ορίσει έναν (1) αντιπρόσωπο και έως δύο (2) αναπληρωτές του σε κάθε εκλογικό τμήμα, με γραπτή δήλωση του υποψηφίου δημάρχου. Με την ίδια δήλωση δύναται να οριστεί, επίσης γενικός αντιπρόσωπος και έως δύο (2) αναπληρωτές του για ορισμένο αριθμό εκλογικών τμημάτων.²⁰⁴

Επιπλέον, κάθε συνδυασμός έχει δικαίωμα να διορίζει πληρεξούσιο με συμβολαιογραφική δήλωση του υποψήφιου δημάρχου.²⁰⁵ Ο πληρεξούσιος ενεργεί για λογαριασμό του συνδυασμού οτιδήποτε μπορεί να ενεργήσει, σύμφωνα με τη νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών, ο υποψήφιος δήμαρχος κατά τη διεξαγωγή της εκλογής.

Δεν μπορούν να διοριστούν γενικοί αντιπρόσωποι, αντιπρόσωποι, αναπληρωτές ή πληρεξούσιοι συνδυασμών:

- ο εν ενεργεία δήμαρχος,
- οι εν ενεργεία αντιδήμαρχοι,
- όποιοι έχουν στερηθεί του δικαιώματος του εκλέγειν,
- όσοι δεν έχουν το δικαίωμα του «εκλέγεσθαι».

Οι υποψήφιοι, οι γενικοί αντιπρόσωποι, οι αντιπρόσωποι των συνδυασμών και οι αναπληρωτές τους έχουν δικαίωμα να είναι παρόντες καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας της εκλογής, ώσπου να σφραγιστούν οι σάκοι, καθώς και να υποβάλλουν κάθε είδους παρατηρήσεις και ενστάσεις.

7. Υποχρεώσεις υπηρεσιών

A. Δήμοι

Με ευθύνη των Δημάρχων το Σάββατο 4²⁰⁶ και την Κυριακή 5²⁰⁷ Μαΐου 2019 και μέχρι τη 12^η βραδυνή, τα δημαρχεία και οι υπηρεσίες που εμπλέκονται στην εκλογική διαδικασία (ληξιαρχεία, μητρώα αρρένων, δημοτολόγια και ΚΕΠ) θα παραμείνουν

204 Άρθρο 22, παρ. 1 ν.3852/20108

205 Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δήμαρχος αποβιώσει ή παραιτηθεί, χωρίς να έχει αντικατασταθεί, ο διορισμός των αντιπροσώπων και του πληρεξουσίου γίνεται με δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων του οικείου συνδυασμού που έχουν ανακηρυχθεί (άρθρο 22, παρ. 3 του ν.3852/2010)

206 Κατά την οποία λήγει η προθεσμία για τη μεταδημότευση, χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων των παρ. 7 και 8 του άρθρου 15 του ΚΔΚ (άρθρο 10, παρ. 5 του ν.3852/2010)

207 Κατά την οποία λήγει η προθεσμία των είκοσι ημερών πριν από την ψηφοφορία για την επίδοση στον Πρόεδρο του αρμόδιου Πρωτοδικείου της Δήλωσης Κατάρτισης του Συνδυασμού και δήλωσης υποψηφιότητας προέδρου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως 300 κατοίκων (άρθρα 18, παρ. 10, 18 Α παρ. 8, 18 Β παρ. 4 του ν.3852/2010)

ανοικτά για την απρόσκοπτη χορήγηση των απαραίτητων δικαιολογητικών προς όλους τους υποψηφίους.

Οι υπηρεσίες των δήμων καλούνται, επίσης, να διευκολύνουν κατά το δυνατόν τους υποψηφίους κατά τις ακόλουθες ημερομηνίες:

- Το Σάββατο 18 Μαΐου 2019, ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προθεσμία υποβολής παραίτησης υποψηφίου,²⁰⁸
- Την Παρασκευή 24 Μαΐου 2019, ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προθεσμία δήλωσης αντικατάστασης παραιτηθέντος ή αποβιώσαντος υποψηφίου δημάρχου,²⁰⁹
- Την Παρασκευή 31 Μαΐου 2019, ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προθεσμία επίδοσης στο Πρωτοδικείο της δήλωσης νέου υποψηφίου δημάρχου, σε αντικατάσταση αυτού που παραιτήθηκε ή απεβίωσε.²¹⁰

B. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις – Πρωτοδικεία - ΔΟΥ

Οι Συντονιστές των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της Χώρας οφείλουν να μεριμνήσουν, ώστε τα Πρωτοδικεία της οικείας περιφέρειας να παραμείνουν ανοικτά από το πρωί μέχρι την 24^η ώρα κατά τις ακόλουθες ημερομηνίες:

1. **Κυριακή 5 Μαΐου 2019**, ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προθεσμία των είκοσι ημερών πριν από την ψηφοφορία για την επίδοση στον Πρόεδρο του αρμόδιου Πρωτοδικείου της Δήλωσης Κατάρτισης του συνδυασμού²¹¹

2. **Σάββατο 11 Μαΐου 2019**, ημερομηνία κατά την οποία ενεργείται η ανακήρυξη των συνδυασμών από το Πρωτοδικείο²¹²

3. **Σάββατο 18 Μαΐου 2019**, ημερομηνία κατά την οποία μπορεί να υποβληθεί παραίτηση υποψηφίου²¹³

4. Την **Παρασκευή 24 Μαΐου 2019**, ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προθεσμία δήλωσης αντικατάστασης παραιτηθέντος ή αποβιώσαντος υποψηφίου δημάρχου

5. **Πέμπτη 30 Μαΐου 2019**, ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προθεσμία επίδοσης στο αρμόδιο δικαστήριο της, τυχόν, δήλωσης παραίτησης από την υποψηφιότητα σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας²¹⁴

6. **Παρασκευή 31 Μαΐου 2019**, ημερομηνία κατά την οποία λήγει η προθεσμία επίδοσης στο Πρωτοδικείο της δήλωσης νέου υποψηφίου Δημάρχου, σε αντικατάσταση αυτού που παραιτήθηκε ή απεβίωσε²¹⁵

Οι **Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (ΔΟΥ)** της έδρας των Πρωτοδικείων θα πρέπει να παραμείνουν ανοικτές το Σάββατο 4 και την Κυριακή 5 Μαΐου 2019, την Παρασκευή 24 Μαΐου 2019 και την Παρασκευή 31 Μαΐου 2019 μέχρι την 24^η ώρα.

208 Άρθρο 21, παρ. 1 και 3 του ν.3852/2010

209 Άρθρο 21, παρ. 2 του ν.3852/2010

210 Άρθρο 35, παρ. 4 και άρθρο 141, παρ. 4 του ν.3852/2010

211 Άρθρο 18, παρ. 10 του ν.3852/2010

212 Με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, άρθρο 20, παρ. 1 του ν.3852/2010

213 Άρθρο 21, παρ. 1 του ν.3852/2010

214 Άρθρο 35, παρ. 1 του ν.3852/2010

215 Άρθρο 35, παρ. 4 του ν.3852/2010

Επίσης, οι αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να εξυπηρετούν τους ενδιαφερόμενους, οι οποίοι προτίθενται να ασκήσουν ένσταση κατά τις διατάξεις του άρθρου 48 του ν.3852/2010, καθ' όλη τη διάρκεια της προθεσμίας των επτά (7) ημερών, η οποία αρχίζει από τη λήξη του χρόνου έκθεσης της πράξης με την οποία ανακηρύσσονται ο επιτυχών συνδυασμός του δημάρχου και οι λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, σύμφωνα με το άρθρο 44 του ιδίου νόμου. Οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να μείνουν ανοικτές μέχρι τη 24^η ώρα της τελευταίας μέρας της προθεσμίας αυτής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΑ

1. Γενικά

Τα ψηφοδέλτια κατασκευάζονται από λευκό χαρτί, ενώ η εκτύπωση των εντύπων ψηφοδελτίων πρέπει να είναι με μαύρη απόχρωση.²¹⁶

Η γραμματοσειρά, η απόσταση μεταξύ των ονομάτων και το βάρος του ψηφοδελτίου δεν ορίζονται και συνεπώς εναπόκεινται στη διακριτική ευχέρεια του συνδυασμού. Η αναγραφή των ονομάτων, επωνύμων και πατρωνύμων υποψηφίων μπορεί να γίνει με κεφαλαία ή μικρά γράμματα. Τα ονόματα, επώνυμα και πατρώνυμα των υποψηφίων, που αναγράφονται με λατινικούς χαρακτήρες, τίθενται στο ψηφοδέλτιο με τη σειρά που ανακηρύχθηκαν από το αρμόδιο δικαστήριο.

Η μορφή και οι διαστάσεις των ψηφοδελτίων ορίζονται στην υπ' αριθμ. 23002/29.3.2019 ([Β' 1095](#)) ([ΑΔΑ: 6Β38465ΧΘ7-6ΥΘ](#)) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

Τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών υποψηφίων δημοτικών συμβούλων και τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών υποψηφίων συμβούλων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκτυπώνονται με μέριμνα του οικείου συνδυασμού, ενώ τα ψηφοδέλτια για τις εκλογές των κοινοτήτων έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, καταρτίζονται και εκτυπώνονται με ευθύνη του οικείου δημάρχου και με πιστώσεις του δήμου. Σημειώνεται ότι σε περίπτωση ανακήρυξης αριθμού υποψηφίων προέδρων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως και 300 κατοίκους που δεν καθιστούν δυνατή την εγγραφή τους σε ένα ψηφοδέλτιο μπορεί να συνεχιστεί κατ' αλφαβητική σειρά η αναγραφή των υπολοίπων σε επόμενο ψηφοδέλτιο, το οποίο έχει τις ίδιες διαστάσεις.

Οι συνδυασμοί οφείλουν να παραδώσουν, με απόδειξη, στο δήμαρχο του οικείου δήμου, οκτώ (8) τουλάχιστον μέρες πριν από την ψηφοφορία, δηλαδή έως το **Σάββατο 18 Μαΐου 2019**, και τρεις (3) μέρες πριν την ημέρα επαναληπτικής ψηφοφορίας, δηλαδή έως την **Πέμπτη 30 Μαΐου 2019**, αριθμό ψηφοδελτίων προσαυξημένο κατά είκοσι τοις εκατό (20%) του αριθμού των εκλογέων.²¹⁷

2. Περιεχόμενο των ψηφοδελτίων

Στο επάνω μέρος του ψηφοδελτίου σημειώνονται το όνομα και το τυχόν έμβλημα του συνδυασμού, όπως αναγράφονται στην απόφαση ανακήρυξης. Συνεπώς, η χρησιμοποίηση εμβλήματος δεν είναι υποχρεωτική.

Εν συνεχεία, διακρίνονται οι ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια, στο ψηφοδέλτιο που εκτυπώνει ο συνδυασμός, μετά το τυχόν έμβλημα και την ονομασία του συνδυασμού αναγράφονται, κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

216 Άρθρο 24 ν. 3852/2010

217 Άρθρο 23 ν. 4555/2018

αα. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου,

αβ. η φράση, εντός παρένθεσης, «(Μέχρι τρεις (3) σταυρούς)»,

αγ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, με αλφαβητική σειρά.

Τα Υποδείγματα των ψηφοδελτίων που ακολουθούν αναγράφηκαν προς διευκόλυνση των συνδυασμών. Οποιαδήποτε διαφοροποίηση δεν αποτελεί λόγο ακυρότητας των ψηφοδελτίων που θα εκτυπωθούν από τους συνδυασμούς. Οι λόγοι ακυρότητας αυτών αναγράφονται στο οικείο κεφάλαιο της παρούσας εγκυκλίου.

Ψηφοδέλτιο για το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Θάσου

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ: 14X46 εκατοστά του μέτρου περίπου

ΕΜΒΛΗΜΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ του ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ
(υποψήφια Δήμαρχος)

(Μέχρι τρεις (3) σταυρούς)

ΑΓΓΕΛΟΥ ΑΓΓΕΛΟΣ του ΑΓΓΕΛΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΘΩΜΑ ΘΩΜΑΣ του ΘΩΜΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΛΟΥΚΑ ΛΟΥΚΑΣ του ΛΟΥΚΑ
ΜΙΧΑΗΛ ΜΙΧΑΗΛΣ του ΜΙΧΑΗΛ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του ΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΞΕΝΟΦΩΝΤΑΣ του ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ
ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΤΡΟΣ του ΠΕΤΡΟΥ
ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΣΩΤΗΡΗΣ του ΣΩΤΗΡΗ
ΤΡΥΦΩΝ ΤΡΥΦΩΝΑ του ΤΡΥΦΩΝΑ
ΦΩΤΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ του ΦΩΤΗ

....

....

β) Σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, κάθε συνδυασμός εκτυπώνει ιδιαίτερο ψηφοδέλτιο για τα εκλογικά τμήματα της αντίστοιχης εκλογικής περιφέρειας, μετά το τυχόν έμβλημα και την ονομασία του, αναγράφονται κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

βα. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου,

ββ. η φράση «Υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι» ακολουθούμενη από την ονομασία της εκλογικής περιφέρειας,

βγ. η φράση, εντός παρένθεσης, «(Μέχρι τρεις (3) σταυρούς)» ή εάν η εκλογική περιφέρεια εκλέγει μέχρι 3 συμβούλους, τη φράση, εντός παρένθεσης, «Μέχρι έναν σταυρό»,

βδ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, με αλφαβητική σειρά, της αντίστοιχης εκλογικής περιφέρειας,

βε. η φράση «Υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι λοιπών εκλογικών περιφερειών»

βστ. η φράση, εντός παρένθεσης, «(Μέχρι έναν (1) σταυρό)»,

βζ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων, με αλφαβητική σειρά, όλων των υπόλοιπων εκλογικών περιφερειών και, εντός παρενθέσεως, την εκλογική περιφέρεια στην οποία είναι υποψήφιοι.

Ψηφοδέλτιο για το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Νέστου
Νομού Καβάλας, το οποίο θα εκτυπωθεί για τα εκλογικά τμήματα της Κοινότητας
Αγιάσματος της Δημοτικής Ενότητας Κεραμωτής

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ: 14Χ46 εκατοστά του μέτρου περίπου

ΕΜΒΛΗΜΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ του ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ
(υποψήφια Δήμαρχος)

Υποψήφιοι Δημοτικοί Σύμβουλοι Εκλογικής Περιφέρειας Κεραμωτής
(Μέχρι τρεις (3) σταυρούς)

ΑΓΓΕΛΟΥ ΑΓΓΕΛΟΣ του ΑΓΓΕΛΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΘΩΜΑ ΘΩΜΑΣ του ΘΩΜΑ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Υποψήφιοι Δημοτικοί Σύμβουλοι Λοιπών Εκλογικών Περιφερειών
(Μέχρι έναν (1) σταυρό)

ΛΟΥΚΑ ΛΟΥΚΑΣ του ΛΟΥΚΑ (ΟΡΕΙΝΟΥ)
ΜΙΧΑΗΛ ΜΙΧΑΗΛΣ του ΜΙΧΑΗΛ (ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ)
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του ΝΙΚΟΛΑΟΥ (ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ)
ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΞΕΝΟΦΩΝΤΑΣ του ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ (ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ)
ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΤΡΟΣ του ΠΕΤΡΟΥ (ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ)
ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΣΩΤΗΡΗΣ του ΣΩΤΗΡΗ (ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ)
ΤΡΥΦΩΝ ΤΡΥΦΩΝΑ του ΤΡΥΦΩΝΑ (ΟΡΕΙΝΟΥ)
ΦΩΤΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ του ΦΩΤΗ (ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ)

....

....

γ) Για τις εκλογές των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, στο ψηφοδέλτιο, που εκτυπώνει ο συνδυασμός για κάθε κοινότητα, μετά το τυχόν έμβλημα και την ονομασία του, αναγράφονται, κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

γα. η φράση «Υποψήφιοι σύμβουλοι κοινότητας.. του Δήμου..», όπου αναγράφονται το όνομα της οικείας κοινότητας και του δήμου, αντίστοιχα,

γβ. η φράση, εντός παρένθεσης, «(Μέχρι δύο (2) σταυρούς)»,

γγ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων συμβούλων της κοινότητας, με αλφαβητική σειρά.

Ψηφοδέλτιο για το Συμβούλιο της Κοινότητας Αγιάσματος,
της Δημοτικής Ενότητας Κεραμωτής του Δήμου Νέστου, Νομού Καβάλας

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ: 14X30 εκατοστά του μέτρου περίπου

ΕΜΒΛΗΜΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

Υποψήφιοι Σύμβουλοι Κοινότητας Αγιάσματος του Δήμου Νέστου
(Μέχρι δύο (2) σταυρούς)

ΜΑΡΚΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ του ΜΑΡΚΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ ΜΑΡΚΟΣ του ΜΙΧΑΗΛ
ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΟΡΕΣΤΗΣ του ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ
ΤΡΥΦΩΝ ΤΡΥΦΩΝΑ του ΤΡΥΦΩΝΑ
ΦΩΤΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ του ΦΩΤΗ

.....

.....

δ) Το ενιαίο ψηφοδέλτιο κάθε κοινότητας έως και τριακοσίων (300) μόνιμων κατοίκων, που εκτυπώνει ο οικείος δήμος, αναγράφονται, κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

δα. η φράση «Υποψήφιοι Πρόεδροι της Κοινότητας ... του Δήμου...», όπου αναγράφονται το όνομα της οικείας κοινότητας και του οικείου δήμου, αντίστοιχα,

δβ. η φράση, εντός παρένθεσης, «(Έναν (1) σταυρό)»,

δγ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων προέδρων της κοινότητας, με αλφαβητική σειρά.

Ψηφοδέλτιο υποψηφίων Προέδρων της Κοινότητας Διποτάμου
του Δήμου Νέστου Νομού Καβάλας

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ: 14X30 εκατοστά του μέτρου περίπου

Υποψήφιοι Πρόεδροι της Κοινότητας Διποτάμου του Δήμου Νέστου
(Έναν (1) σταυρό)

ΜΑΡΚΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ του ΜΑΡΚΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ ΜΑΡΚΟΣ του ΜΙΧΑΗΛ
ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΟΡΕΣΤΗΣ του ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ

.....
.....

Επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- Οι εκλογές διενεργούνται για κάθε κατηγορία εκλογής (δημοτικό συμβούλιο ή συμβούλιο κοινότητας/πρόεδρος κοινότητας), σε ξεχωριστές κάλπες.²¹⁸
- Σε όσους δήμους γίνει επαναληπτική ψηφοφορία την 2α Ιουνίου 2019, τα ψηφοδέλτια που θα χρησιμοποιηθούν κατά την εκλογή αυτή θα είναι τα ίδια με τα ψηφοδέλτια που χρησιμοποιήθηκαν την πρώτη Κυριακή, δηλαδή την 26η Μαΐου 2019.
- Η αναγραφή της ονομασίας του δήμου, στον οποίο ανακηρύσσεται ο συνδυασμός, μετά την αναγραφή του υποψήφιου δημάρχου δεν αποτελεί λόγω ακυρότητας του ψηφοδελτίου.
- Το επώνυμο, όνομα και πατρώνυμο δεν μπορεί να εμφανίζεται συντετμημένο.
- Η παράθεση σε ψηφοδέλτιο δήμου που αποτελείται από εκλογικές περιφέρειες, μετά το ονοματεπώνυμο του υποψηφίου, του ονόματος της εκλογικής περιφέρειας (πχ «Φαιάκων») όπου είναι υποψήφιος, και όχι όλης της φράσης «Εκλογική Περιφέρεια Φαιάκων», δεν αποτελεί λόγω ακυρότητας του ψηφοδελτίου.

3. Σταυροί προτίμησης

Ο εκλογέας εκφράζεται υπέρ των υποψηφίων με σταυρό προτίμησης, ο οποίος σημειώνεται παραπλεύρως του ονόματος του υποψηφίου. Ο σταυρός σημειώνεται με στυλό μαύρης ή κυανής απόχρωσης δίπλα στο ονοματεπώνυμο του κάθε υποψηφίου, είτε δεξιά είτε αριστερά. Σταυρός προτίμησης που σημειώνεται με διαφορετικό τρόπο θεωρείται ότι δεν είναι εγγεγραμμένος²¹⁹ και η εγκυρότητα του ψηφοδελτίου ελέγχεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 του ν.3852/2010.

Στον υποψήφιο δήμαρχο δεν σημειώνεται σταυρός προτίμησης, εάν όμως τεθεί σταυρός το ψηφοδέλτιο δεν ακυρώνεται για το λόγο αυτό.

Κατά την επαναληπτική ψηφοφορία δεν τίθεται σταυρός προτίμησης. Η ύπαρξη όμως σταυρού προτίμησης σε ψηφοδέλτιο δεν συνεπάγεται την ακυρότητα αυτού.

3.1 Σταυροί προτίμησης σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια

Στους δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του σε έναν ή δύο ή τρεις υποψηφίους δημοτικούς συμβούλους, δηλαδή μπορεί να βάλει μέχρι τρεις σταυρούς προτίμησης.

Αν σε ένα ψηφοδέλτιο σημειωθούν περισσότεροι από τους προβλεπόμενους σταυροί προτίμησης, το ψηφοδέλτιο είναι έγκυρο και λογίζεται υπέρ του συνδυασμού, χωρίς να λαμβάνεται όμως υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης.

218 Άρθρα 16 και 17 ν.4555/2018

219 Ο τρόπος, όμως, γραφής του σταυρού που μπορεί να οφείλεται στη σπουδή, την ηλικία, την ελαττωμένη όραση του ψηφοφόρου ή το μέσο που χρησιμοποίησε, δηλαδή, σταυροί έντονοι, άτονοι, κακότεχνοι, μεγαλύτεροι ή μικρότεροι συνήθως δεν συνεπάγονται ακυρότητα της ψήφου. Σε κάθε περίπτωση, όμως, ο ανώμαλος σχηματισμός του σταυρού είναι στην ουσιαστική εκτίμηση του δικαστηρίου αν αποτελεί ή όχι διακριτικό γνώρισμα που παραβιάζει το απόρρητο της ψηφοφορίας (ΑΕΔ 25, 26/1999)

3.2 Σταυροί προτίμησης σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες

Στους δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του:

1.α. σε έναν υποψήφιο δημοτικό σύμβουλο, όταν η εκλογική του περιφέρεια είναι μονοεδρική, διεδρική ή τριεδρική,

β. σε έναν ή δύο ή τρεις υποψηφίους δημοτικούς συμβούλους όταν η εκλογική του περιφέρεια έχει περισσότερες από τρεις έδρες ή/και

2. σε έναν υποψήφιο δημοτικό σύμβουλο οποιασδήποτε άλλης εκλογικής περιφέρειας του οικείου δήμου.

Δηλαδή, ο εκλογέας μπορεί να θέσει έναν ή περισσότερους σταυρούς προτίμησης, ανάλογα με τις έδρες της εκλογικής του περιφέρειας, σε υποψήφιο δημοτικό σύμβουλο της εκλογικής περιφέρειας, στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι εγγεγραμμένος, και έναν σταυρό προτίμησης σε υποψήφιο δημοτικό σύμβουλο όλων των άλλων εκλογικών περιφερειών.

3.3 Σταυροί προτίμησης σε υποψηφίους συμβούλους κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Για την εκλογή συμβουλίων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός (1) ή δύο (2) υποψηφίων συμβούλων κοινότητας στις κοινότητες που εκλέγουν πενταμελή, επταμελή, ενδεκαμελή ή δεκαπενταμελή Συμβούλια.

3.4 Σταυροί προτίμησης σε υποψηφίους συμβούλους κοινοτήτων κάτω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Για την εκλογή προέδρων συμβουλίων κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός (1) υποψηφίου. Ψηφοδέλτιο το οποίο δεν φέρει κανέναν σταυρό ή φέρει περισσότερους του ενός (1) σταυρούς, θεωρείται άκυρο.²²⁰

220 Άρθρο 25, παρ. 5 του ν.4555/2018

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Γενικά

Με τις διατάξεις του ν.4555/2018 καθιερώνεται το εκλογικό σύστημα της «απλής αναλογικής των υπολοίπων» για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών.²²¹ Σύμφωνα με το σύστημα αυτό, το σύνολο των εδρών του δημοτικού συμβουλίου κατανέμεται αναλογικά μεταξύ όλων των συνδυασμών που έλαβαν μέρος στις εκλογές, κατ' αναλογία της εκλογικής τους δύναμης. Δήμαρχος εκλέγεται ο επικεφαλής του συνδυασμού που έλαβε ποσοστό μεγαλύτερο του 50% **(50% συν μία ψήφο)** των έγκυρων ψηφοδελτίων, είτε κατά τον πρώτο είτε, σε περίπτωση που αυτό απαιτηθεί, κατά τον δεύτερο γύρο.

Επισημαίνεται ότι σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας, **τα αποτελέσματα του δεύτερου γύρου κρίνουν αποκλειστικά το πρόσωπο του δημάρχου**, καθώς το σύνολο των μελών του δημοτικού συμβουλίου (τακτικά και αναπληρωματικά) εκλέγονται αναλογικά από τον πρώτο γύρο, σύμφωνα με τους σταυρούς προτίμησης που συγκέντρωσε κάθε υποψήφιος.

Επίσης, προβλέπεται ρητά ότι **έδρα**, με βάση τα αξιοσημείωτα υπόλοιπά τους, **δικαιούνται να καταλάβουν και οι συνδυασμοί που δεν συγκεντρώνουν τις απαραίτητες για την κάλυψη του εκλογικού μέτρου ψήφους**. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η εκπροσώπηση συνδυασμών που έλαβαν ικανό αριθμό ψήφων σε εκλογικές περιφέρειες, αλλά στο σύνολο του δήμου δεν μπόρεσαν να λάβουν το εκλογικό μέτρο.

221 Το κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1 του Συντάγματος δικαίωμα της συμμετοχής του πολίτη στην πολιτική ζωή της Χώρας περιλαμβάνει την δυνατότητά του αφενός μεν να εκλέγει τους αντιπροσώπους του στο Κοινοβούλιο (ενεργητικό εκλογικό δικαίωμα), αφετέρου δε να εκθέτει ο ίδιος υποψηφιότητα αντιπροσώπου (παθητικό εκλογικό δικαίωμα), εφόσον βεβαίως και στις δύο περιπτώσεις συντρέχουν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται από τα σχετικά άρθρα του Συντάγματος και την λοιπή νομοθεσία. Τα προαναφερθέντα ισχύουν και για την εκλογή των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως (ο.τ.α.) πρώτου και δεύτερου βαθμού, αφού και η εκλογή αυτή ανάγεται στην πολιτική ζωή της Χώρας γενικώς. Εξ άλλου, ο τρόπος εκλογής τόσο των αντιπροσώπων των πολιτών στο Κοινοβούλιο, όσο και των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, στο μέτρο που δεν ρυθμίζεται από το Σύνταγμα, επαφίεται στον κοινό νομοθέτη (άρθρα 51, παράγραφος 3, 54 παράγραφος, 1 και 102, παράγραφος 2 του Συντάγματος), ο οποίος όμως δεν μπορεί να θεσπίσει διατάξεις που αναιρούν ή περιορίζουν υπερμέτρως το εν λόγω δικαίωμα του πολίτη (πρβλ. ΑΕΔ 35/1985, 13/1997). Κατά την ειδικότερη ρύθμιση του τρόπου εκλογής των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως ο κοινός νομοθέτης διαθέτει μεν ευρύ, κατ' αρχήν, περιθώριο εκτιμήσεως για τον καθορισμό, εν όψει των πολιτικών και κοινωνικών συνθηκών που επικρατούν κάθε φορά, του, κατά την κρίση του, πλέον προσφόρου και ενδεδειγμένου για τις συγκεκριμένες περιστάσεις εκλογικού συστήματος, με την επιφύλαξη, πάντως, της τηρήσεως των αρχών της ισότητας του εκλογικού δικαιώματος (άρθρα 4, παράγραφος 1 και 51, παράγραφος 3 του Συντάγματος) και της ευρύτερης δυνατής λαϊκής εκπροσωπήσεως (πρβλ. ΑΕΔ 36/1990), οι οποίες διέπουν επίσης την εκλογή των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, αλλά και της συνταγματικής αρχής της αναλογικότητας (πρβλ. ΑΕΔ 36/1990), με την έννοια ότι οι τιθέμενοι περιορισμοί στο δικαίωμα συμμετοχής του πολίτη στην πολιτική ζωή της Χώρας, δυνάμει των διατάξεων που ρυθμίζουν τον τρόπο αναδείξεως των αρχών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, πρέπει να επιδιώκουν σκοπό συνταγματικά θεμιτό και να μην είναι δυσανάλογοι, σε σχέση με το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα (βλ. ΣτΕ 1788/2014, 2140/2013 Ολομέλεια, 3684/2009 Ολομέλεια)

Σημειώνεται, τέλος, ότι η κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου στους συνδυασμούς γίνεται με τον ίδιο τρόπο σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια και σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες. Ακολουθώντας, στους δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες θα ακολουθήσει η διαδικασία κατανομής των εδρών του δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' **ΕΚΛΟΓΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ**

1. Εκλογή δημάρχου

Όπως ήδη επισημάνθηκε, δήμαρχος εκλέγεται ο επικεφαλής του συνδυασμού που πλειοψήφησε με ποσοστό μεγαλύτερο του πενήντα τοις εκατό (50% + 1 ψήφο) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων.²²²

Στην περίπτωση που η πλειοψηφία αυτή (απόλυτη πλειοψηφία των έγκυρων ψηφοδελτίων) δεν επιτευχθεί κατά την πρώτη Κυριακή, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των επικεφαλής των δύο (2) συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους, την επόμενη Κυριακή (β' γύρος), οπότε δήμαρχος εκλέγεται και πάλι ο επικεφαλής του συνδυασμού που συγκέντρωσε στην επαναληπτική ψηφοφορία την απόλυτη πλειοψηφία ολόκληρου του αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων. Κατά την επαναληπτική ψηφοφορία δεν εκλέγονται δημοτικοί σύμβουλοι, αλλά μόνο ο δήμαρχος. Συνεπώς, δεν υπάρχει σταυροδοσία. Αν στην επαναληπτική ψηφοφορία οι δύο συνδυασμοί ισοψηφήσουν, το αρμόδιο πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του δημάρχου.²²³

Ειδικές περιπτώσεις επανάληψης της ψηφοφορίας και εκλογής δημάρχου

- Σε περίπτωση ισοψηφίας στην πρώτη θέση κατά την αρχική ψηφοφορία (Α' γύρος) δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική ψηφοφορία μετέχουν οι υποψήφιοι δήμαρχοι όλων των συνδυασμών που ισοψήφησαν. Το

222 Άρθρα 31 και 33 του ν.3852/2010

223 Αν στην επαναληπτική ψηφοφορία δεν επιτευχθεί απόλυτη πλειοψηφία, λόγω ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση για την ανάδειξη του επιτυχόντος συνδυασμού και του επικεφαλής αυτού ως δημάρχου. Συνεπώς, η κλήρωση, δηλαδή η άρση της εκλογικής εκκρεμότητας και των σχετικών διαφορών με καταφυγή στην τύχη, είναι έσχατο μέσο προβλεπόμενο κατ' ανοχήν του Συντάγματος προς αποφυγήν περαιτέρω ψηφοφοριών. Ειδικότερα, σε περίπτωση κατά την οποία η ισοψηφία κατά την επαναληπτική ψηφοφορία προκύπτει επί τη βάσει αποφάσεως Διοικητικού Πρωτοδικείου ύστερα από την εκδίκαση ενστάσεως και αντενστάσεως κατά του κύρους του οικείου πίνακα αποτελεσμάτων και, στη συνέχεια, το Διοικητικό Πρωτοδικείο επανέρχεται επί των ενδίκων αυτών βοηθημάτων, μετ' αναίρεσιν της ως άνω αποφάσεώς του, εκφέροντας με νέα απόφασή του ουσιαστική κρίση που δεν ανατρέπει την ισοψηφία, όπως εν προκειμένω, αντίκειται στην κατά τα ως άνω βούληση του νομοθέτη η επανάληψη της κληρώσεως, η οποία συνεπάγεται νέα δοκιμή της τύχης για την ανάδειξη του επιτυχόντος συνδυασμού και του δημάρχου. Άλλωστε, η επανάληψη της κληρώσεως δεν επιβάλλεται από την διάταξη του άρθρου 259, παρ. 3 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, η οποία ορίζει ότι το διοικητικό δικαστήριο ανακηρύσσει τον επιτυχόντα και τους επιλαχόντες συνδυασμούς, καθώς και τους υποψηφίους που εκλέγονται, εν όψει του εκλογικού αποτελέσματος, όπως αυτό διαμορφώνεται με τις αποφάσεις του που εκδίδονται επί του συνόλου των ενστάσεων. Δεν επιβάλλεται δε ούτε από την διάταξη του άρθρου 57, παρ. 1 του π.δ.18/1989 (Α' 8) που ορίζει ότι, όταν το Συμβούλιο της Επικρατείας δέχεται την αίτηση αναίρεσεως και αναιρεί την προσβληθείσα απόφαση, οι διάδικοι επανέρχονται στην κατάσταση που υπήρχε πριν από αυτήν, διότι η τελευταία αυτή διάταξη, εφαρμοζόμενη επί εκλογικής ενστάσεως και αντενστάσεως που ασκούνται κατά του πίνακα αποτελεσμάτων και αφορούν το κύρος ψηφοδελτίων, έχει το νόημα ότι οι διάδικοι επανέρχονται στην μετ' αναίρεσιν δίκη ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου μη δυνάμενοι να αναφερθούν σε ψηφοδέλτια διαφορετικά από εκείνα που έχουν προσβληθεί με την ένσταση και την αντένσταση (ΣτΕ 1920/2009)

ίδιο εφαρμόζεται και στην περίπτωση που στην αρχική ψηφοφορία μετείχαν μόνο δύο συνδυασμοί που ισοψήφισαν.²²⁴

- Σε περίπτωση ισοψηφίας στη δεύτερη θέση κατά την αρχική ψηφοφορία δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική μετέχουν ο υποψήφιος δήμαρχος του πρώτου σε αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων συνδυασμού και οι υποψήφιοι δήμαρχοι των συνδυασμών που ισοψήφησαν στη δεύτερη θέση.²²⁵
- Στις προηγούμενες περιπτώσεις δήμαρχος εκλέγεται ο υποψήφιος δήμαρχος του συνδυασμού που έλαβε στην επαναληπτική ψηφοφορία τη σχετική πλειοψηφία. Σε περίπτωση ισοψηφίας δύο υποψηφίων δημάρχων, το αρμόδιο δικαστήριο διενεργεί κλήρωση.²²⁶
- Σε περίπτωση ανακήρυξης ενός μόνο συνδυασμού υποψηφίων, είναι ευνόητο ότι ο δήμαρχος εκλέγεται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό.²²⁷
- Σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου υποψηφίου δημάρχου πριν την επαναληπτική εκλογή, και εφόσον δεν έχει ανακηρυχθεί νέος υποψήφιος, δήμαρχος εκλέγεται ο σύμβουλος του συνδυασμού από τον οποίο εκλέγεται δήμαρχος που έλαβε την πρώτη εκλογή τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης.²²⁸

2. Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου μεταξύ των συνδυασμών

Το σύνολο των εδρών του δημοτικού συμβουλίου κατανέμεται αναλογικά μεταξύ των συνδυασμών ως εξής:

A. Αρχικά υπολογίζεται το εκλογικό μέτρο (ε.μ.).

Το εκλογικό μέτρο ισούται με το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπομένου του δεκαδικού μέρους, από τη διαίρεση του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν, σε όλα τα εκλογικά τμήματα του δήμου, αθροιστικά όλοι οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές, δια του αριθμού των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε δημοτικό συμβούλιο, προσαυξημένο κατά μία μονάδα.

Παραστατικά, το εκλογικό μέτρο δίδεται από τον ακόλουθο τύπο:

$\text{ε.μ.} = (\text{εψ}/\text{ν}) + 1$ (παραλειπομένου του δεκαδικού μέρους)

όπου:

εψ= το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν, σε όλα τα εκλογικά τμήματα του δήμου, αθροιστικά όλοι οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές

ν= ο αριθμός των εδρών του δημοτικού συμβουλίου.

Επισημαίνεται ότι για την κατανομή των εδρών και τον καθορισμό του εκλογικού μέτρου **τα λευκά ψηφοδέλτια δεν προσμετρώνται στα έγκυρα**.²²⁹

224 Άρθρο 33, παρ. 5 του ν.3852/2010

225 Άρθρο 33, παρ. 6 του ν.3852/2010

226 Άρθρο 33, παρ. 4 του ν.3852/2010

227 Άρθρο 32, παρ. 3 του ν.3852/2010

228 Άρθρο 35, παρ. 5 του ν.3852/2010

229 ΣΤΕ 3685/2009

Β. Στη συνέχεια ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται με το εκλογικό μέτρο. **Ο κάθε συνδυασμός λαμβάνει τόσες έδρες όσο είναι το ακέραιο πηλίκο της διαιρέσης αυτής.**

Γ. Στην περίπτωση που οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση, γίνεται κατάταξη των συνδυασμών βάσει των αξιοποιηθέντων υπολοίπων ψήφων τους. **Οι αδιάθετες έδρες κατανέμονται ανά μία στους συνδυασμούς με τα μεγαλύτερα αξιοποιηθέντα υπόλοιπα, είτε έλαβαν έδρα, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, είτε όχι.**

Το αξιοποιηθέν υπόλοιπο ψήφων (ή, αλλιώς, υπόλοιπο εγκύρων ψηφοδελτίων) του κάθε συνδυασμού υπολογίζεται ως εξής:

Σύνολο έγκυρων ψήφων συνδυασμού – (εκλογικό μέτρο x έδρες που ήδη έχει λάβει ο συνδυασμός αυτός κατά την προηγούμενη διαδικασία).

Υπογραμμίζεται ότι υπάρχει περίπτωση κάποιος συνδυασμός που δεν έχει συμπληρώσει το εκλογικό μέτρο να δικαιούται να καταλάβει έδρα με βάση τα αξιοποιηθέντα υπόλοιπα ψήφων του. **Στην περίπτωση αυτή, όλες οι ψήφοι που έχει λάβει, λογίζονται ως αξιοποιηθέντα υπόλοιπα.**

Επισημαίνονται οι εξής ειδικότερες περιπτώσεις:

- Αν υπάρχουν συνδυασμοί με ίσο αριθμό αξιοποιηθέντων υπολοίπων, διενεργείται κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.
- Αν και μετά από την κατανομή των εδρών με βάση τα αξιοποιηθέντα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία κατά σειρά, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε ο κάθε συνδυασμός.
- Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι πλεονάζουσες έδρες αφαιρούνται, ξεκινώντας από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο εγκύρων ψηφοδελτίων.
- Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, διενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.
- Σε περίπτωση ανακήρυξης ενός μόνου συνδυασμού, όλες οι έδρες του δημοτικού συμβουλίου κατακυρώνονται στον συνδυασμό αυτό. Σημειώνεται ότι στην περίπτωση αυτή δεν υπολογίζεται εκλογικό μέτρο ούτε λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό ψήφων που έχει συγκεντρώσει ο συνδυασμός.

Για την πληρέστερη κατανόηση του τρόπου κατανομής των εδρών του δημοτικού συμβουλίου μεταξύ των συνδυασμών, βλέπε το παράδειγμα που παρατίθεται κατωτέρω ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.Α.](#)).

3. Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια

Στις περιπτώσεις δήμων που δεν αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια, οι έδρες που δικαιούται κάθε συνδυασμός, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο κεφάλαιο, πρέπει να παραχωρηθούν σε συγκεκριμένες εκλογικές περιφέρειες.

Σημειώνεται ότι η διαδικασία κατανομής των εδρών του δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια ακολουθεί, κατά απόλυτη σειρά, τη διάρθρωση του άρθρου 34 του ν.3852/2010 και σε κάθε περίπτωση κατανομής εδρών που περιγράφεται στις παραγράφους του άρθρου αυτού (και περιγράφεται κατωτέρω) συμμετέχουν όλοι οι συνδυασμοί που έλαβαν έδρα στο δημοτικό συμβούλιο.

Η κατανομή γίνεται ως εξής.²³⁰

α. Εάν υπάρχουν μονοεδρικές περιφέρειες,²³¹ η κατανομή ξεκινά από αυτές.

Η έδρα κάθε μονοεδρικής εκλογικής περιφέρειας αποδίδεται στον συνδυασμό που έλαβε **τις περισσότερες έγκυρες ψήφους στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια**, εφόσον αυτός δικαιούται να καταλάβει έδρα.

Σε περίπτωση ισοψηφίας μεταξύ δύο ή περισσότερων συνδυασμών, την έδρα δικαιούται ο μικρότερος σε εκλογική δύναμη συνδυασμός σε όλο το δήμο.

Αν, μετά την παραπάνω διαδικασία κάποιος συνδυασμός λάβει περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από τη μονοεδρική εκλογική περιφέρεια στις οποίες ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

230 Άρθρο 34 του ν.3852/2010. Προκειμένου να επιτευχθεί η εύρυθμη και αποτελεσματική διοίκηση των τοπικών υποθέσεων, ο νομοθέτης επέλεξε για την ανάδειξη των δημοτικών αρχόντων ως προσφορότερο, κατά την κρίση του, το σύστημα του καθορισμού επιμέρους εκλογικών περιφερειών στο πλαίσιο του ίδιου δήμου και, περαιτέρω, του προσδιορισμού των εδρών του δημοτικού συμβουλίου, της ανακήρυξης των υποψηφίων κάθε συνδυασμού και της εκλογής των δημοτικών συμβούλων ανά εκλογική περιφέρεια με την παράλληλη δυνατότητα εκφράσεως της προτίμησης του εκλογέα υπέρ ορισμένου αριθμού υποψηφίων δημοτικών συμβούλων της εκλογικής περιφέρειας στους καταλόγους της οποίας είναι γραμμένος και υπέρ ενός υποψηφίου σε μία από τις άλλες εκλογικές περιφέρειες του οικείου δήμου. Εν όψει του συνταγματικώς θεμιτού σκοπού της ευρύτερης δυνατής εκπροσωπήσεως των τοπικών κοινωνιών και της αποφυγής της υπερεκπροσώπησης των μεγαλύτερων σε αριθμό εκλογέων περιφερειών, ο προεκτεθείς τρόπος αναδείξεως των δημοτικών συμβούλων, δηλαδή βάσει υποψηφιοτήτων στις εκλογικές περιφέρειες του οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως και όχι ενιαία στην περιοχή του, όπως ίσχυε μέχρι την ισχύ του νόμου αυτού, κείται εντός των πλαισίων της καταλειπόμενης από το Σύνταγμα ελευθερίας του νομοθέτη να καθορίζει το κατά την κρίση του περισσότερο πρόσφορο και ενδεδειγμένο, με τις συγκεκριμένες περιστάσεις, εκλογικό σύστημα και δεν θίγει τον πυρήνα του εκλογικού δικαιώματος ούτε παραβιάζει την ελεύθερη και ανόθευτη εκδήλωση της λαϊκής βουλήσεως και τις αρχές της ισότητας του εκλογικού δικαιώματος και της ευρύτερης λαϊκής εκπροσωπήσεως ούτε της αναλογικότητας, εφόσον η ρύθμιση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι ακατάλληλη για την επίτευξη του προαναφερθέντος συνταγματικώς θεμιτού σκοπού ούτε, εξ άλλου, υπερακοντίζει τον σκοπό αυτό (ΣτΕ 1788/2014, 1744/2016, πρβλ. ΣτΕ 2140/2013 Ολομέλεια, 2777/2013 επταμελής - ΑΕΔ 20/2010 8η σκέψη - ΑΕΔ 1, 4, 5, 6, 18/1994, 30/1994, 2/2001, επίσης και ΑΕΔ 19/2010).

231 Ευνόητο είναι ότι εάν δεν υπάρχουν μονοεδρικές περιφέρειες η κατανομή ξεκινάει από το στάδιο β

Αν εξακολουθούν να παραμένουν αδιάθετες έδρες μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών, αυτές απονέμονται στον δεύτερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια. Αν κάποιος από τους συνδυασμούς λαμβάνει, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από τη μονοεδρική περιφέρεια στις οποίες ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

Η παραπάνω διαδικασία, εφόσον απαιτηθεί, εφαρμόζεται και με τους επόμενους κατά σειρά εκλογικής δύναμης στην οικεία εκλογική περιφέρεια συνδυασμούς, μέχρι να κατανεμηθούν όλες οι έδρες των μονοεδρικών περιφερειών.

β. Ακολουθως, αφού έχει γίνει η κατανομή των μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών, συνεχίζουμε την κατανομή ως εξής:

• **Αρχικά, υπολογίζουμε το εκλογικό μέτρο για κάθε συνδυασμό (ε.μ.σ.).**

Το εκλογικό μέτρο κάθε συνδυασμού ισούται με το πηλίκο των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού αυτού στο σύνολο του δήμου δια του αριθμού των εδρών που δικαιούται να λάβει, προσαυξημένο κατά μία μονάδα, παραλειπομένου του δεκαδικού μέρους.

Παραστατικά, το εκλογικό μέτρο κάθε συνδυασμού δίδεται από τον ακόλουθο τύπο:

$$\text{ε.μ. σ.} = (\text{εψσ}/\nu) + 1 \text{ (παραλειπομένου του δεκαδικού μέρους)}$$

όπου:

εψσ= το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού στο σύνολο του δήμου

ν = αριθμός των εδρών που δικαιούται ο συγκεκριμένος συνδυασμός.

- Στη συνέχεια, ο αριθμός των εγκύρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού σε κάθε εκλογική περιφέρεια διαιρείται με το εκλογικό του μέτρο. **Ο κάθε συνδυασμός δικαιούται τόσες έδρες στην εκλογική αυτή περιφέρεια, όσο είναι το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται).**
- Αρχίζοντας από το μικρότερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στο σύνολο του δήμου, και συνεχίζοντας κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης, αποδίδονται από κάθε εκλογική περιφέρεια όλες οι διαθέσιμες έδρες που δικαιούται ο συνδυασμός, και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.

γ. Αν κάποιος συνδυασμός έχει λάβει συνολικά περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται, αυτές του αφαιρούνται ανά μία, εξαιρουμένων των μονοεδρικών, ξεκινώντας από την εκλογική περιφέρεια όπου έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

δ. Αν εξακολουθούν να υπάρχουν αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται έδρα, αυτές κατανέμονται ανά μία από κάθε εκλογική περιφέρεια, **ξεκινώντας από το συνδυασμό που έχει την μικρότερη εκλογική δύναμη στο σύνολο του δήμου** και δικαιούται να λάβει έδρα. Ο συνδυασμός αυτός λαμβάνει έδρα στην

εκλογική περιφέρεια όπου έχει το μεγαλύτερο αχρησιμοποίητο υπόλοιπο ψήφων.

Το ίδιο επαναλαμβάνεται για κάθε επόμενο, κατά αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης συνδυασμό, ο οποίος δικαιούται να καταλάβει έδρα. Η έδρα αποδίδεται εκεί όπου διατηρεί το μεγαλύτερο, κατά φθίνουσα σειρά, αριθμό αχρησιμοποίητων ψήφων.

Το αχρησιμοποίητο υπόλοιπο κάθε συνδυασμού σε μία εκλογική περιφέρεια, υπολογίζεται ως εξής:

Σύνολο έγκυρων ψήφων συνδυασμού στην συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια - (εκλογικό μέτρο συνδυασμού x έδρες που έχει ήδη λάβει στην εκλογική περιφέρεια αυτή)

ε. Αν μετά την ολοκλήρωση και της παραπάνω διαδικασίας, εξακολουθούν να υπάρχουν εκλογικές περιφέρειες με αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να λάβουν έδρα, **ξεκινώντας από την εκλογική περιφέρεια με τον μεγαλύτερο αριθμό εδρών, και συνεχίζοντας με τις υπόλοιπες περιφέρειες κατά φθίνουσα σειρά εδρών,** απονέμεται ανά μία αδιάθετη έδρα στον συνδυασμό ο οποίος εξακολουθεί να δικαιούται έδρα **και έχει λάβει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους στην οικεία εκλογική περιφέρεια.** Σε περίπτωση που εκλογικές περιφέρειες έχουν τον ίδιο αριθμό εδρών, η κατανομή ξεκινά από εκείνη που έχει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους.

στ. Η διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου επαναλαμβάνεται όσες φορές χρειαστεί, μέχρι να εξαντληθούν οι διαθέσιμες έδρες ή οι συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα.

ζ. Έδρες που μετά την εξάντληση των δικαιούμενων να καταλάβουν έδρα συνδυασμών παραμένουν αδιάθετες, δεν διατίθενται, αλλά παραμένουν κενές

Για την πληρέστερη κατανόηση του τρόπου κατανομής των εδρών ανά εκλογική περιφέρεια, βλέπε τα παραδείγματα που παρατίθενται κατωτέρω ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.Β.](#))

4. Εκλογή δημοτικών συμβούλων

Τακτικοί δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς που έλαβαν έστω και μία έδρα στο δημοτικό συμβούλιο, αυτοί που έλαβαν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης στο σύνολο του δήμου. Οι δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται στην εκλογική περιφέρεια στην οποία έθεσαν υποψηφιότητα.²³²

232 Άρθρο 38, παρ. 1 του ν.3852/2010.

Έχει κριθεί ότι σύμφωνα με τα άρθρα 33, παράγραφος 9 και 38, παράγραφος 1 εδάφιο α' του ν.3852/2010, στις έδρες που έχουν αποδοθεί στους συνδυασμούς κατά την φάση της κατανομής των εδρών εκλέγονται ως δημοτικοί σύμβουλοι, οι υποψήφιοι της εν λόγω εκλογικής περιφέρειας κατά σειρά με βάση τον μεγαλύτερο αριθμό σταυρών προτιμήσεως που συγκέντρωσαν. Και ναι μεν σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, όπως ο Δήμος Θεσσαλονίκης, υφίσταται η προαναφερθείσα δυνατότητα της εκφράσεως προτιμήσεως υπέρ υποψηφίου και εκτός των ορίων της εκλογικής περιφέρειας

Οι υποψήφιοι δήμαρχοι των συνδυασμών θεωρούνται πρώτοι επιτυγχόντες σύμβουλοι των συνδυασμών τους. Σε περίπτωση που ο συνδυασμός καταλαμβάνει έδρες σε περισσότερες εκλογικές περιφέρειες **ο υποψήφιος δήμαρχος λαμβάνει έδρα στην εκλογική περιφέρεια, όπου ο συνδυασμός έλαβε τις περισσότερες έδρες.** Σε περίπτωση ίσου αριθμού εδρών σε περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, τότε ο υποψήφιος δήμαρχος λαμβάνει την έδρα αυτή όπου ο συνδυασμός έλαβε τις περισσότερους ψήφους, και σε περίπτωση ίσου αριθμού ψήφων σε περισσότερες εκλογικές περιφέρειες διενεργείται κλήρωση από το Πρωτοδικείο, που ανακήρυξε τα τακτικά μέλη.²³³

Οι λοιποί υποψήφιοι των συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων της εκλογικής τους περιφέρειας, με τη σειρά των σταυρών προτίμησης που έλαβαν.

Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, σε οποιαδήποτε σειρά κατάταξης, το Πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση.

Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, και εωσότου συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του δημοτικού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί σύμβουλοι.²³⁴

Σε περίπτωση αντικατάστασης του υποψηφίου δημάρχου πριν από την επαναληπτική εκλογή, λόγω παραίτησης ή θανάτου, εκείνος που έχει επιλεγεί ως υποψήφιος από την παράταξή του, εφόσον προέρχεται από τους υποψήφιους συμβούλους, αφαιρείται από τη σειρά κατάταξης των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων του συνδυασμού του. Στην περίπτωση που δεν εκλεγεί δήμαρχος, θεωρείται πρώτος επιτυχών σύμβουλος του συνδυασμού του.²³⁵

στης οποίας τους καταλόγους είναι γραμμένος ο εκλογέας, από την ρύθμιση όμως αυτή, η οποία αποβλέπει στην ενίσχυση της ενότητας των νέων οργανισμών αυτοδιοικήσεως, που δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί αν οι σύμβουλοι της κάθε εκλογικής περιφέρειας εξελέγοντο μόνον από τους εκλογείς της οικείας περιφέρειας, δεν συνάγεται ότι ο σκοπός και η έννοια του νόμου είναι να εκλέγονται οι δημοτικοί σύμβουλοι ανεξάρτητα από την εκλογική περιφέρεια στην οποία θέτουν υποψηφιότητα (ΣΤΕ 1788/2014 και 1744/2016)

233 Άρθρο 38, παρ. 1, εδ. 2-5 του ν.3852/2010

234 Άρθρο 32, παρ.3 του ν.3852/2010

235 Άρθρο 35, παρ. 3 του ν.3852/2010

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΕΚΛΟΓΗ ΟΡΓΑΝΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

1. Κατανομή εδρών του συμβουλίου της κοινότητας με πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) μόνιμων κατοίκων

Η κατανομή των εδρών των συμβουλίων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων πραγματοποιείται ανάλογα με την εκλογική δύναμη κάθε συνδυασμού στην οικεία κοινότητα, **ανεξάρτητα από τα αποτελέσματα των συνδυασμών για το δημοτικό συμβούλιο**, με το σύστημα της απλής αναλογικής.

Ο αριθμός των συμβούλων κάθε κοινότητας αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα:²³⁶

ΠΙΝΑΚΑΣ 8	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ	
Πληθυσμός κοινότητας	Αριθμός Εδρών
301 έως 2.000	5
2.001 έως 10.000	7
10.001 έως 50.0000	11
50.001 και άνω	15

Για την αναλογική κατανομή των εδρών στους συνδυασμούς λαμβάνεται ως **εκλογικό μέτρο (ε.μ.)** το ακέραιο μέρος του πηλίκου που προκύπτει από την διαίρεση των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στην κοινότητα όλοι μαζί οι συνδυασμοί, διά του αριθμού των εδρών του συμβουλίου κοινότητας, αυξημένο κατά μία μονάδα.

Παραστατικά, το εκλογικό μέτρο αποτυπώνεται με τον ακόλουθο τύπο:

$$\text{ε.μ.} = (\text{ε.ψ.}/\nu) + 1 \text{ (παραλειπομένου του δεκαδικού μέρους)}$$

όπου:

ε.ψ. = το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν, σε όλα τα εκλογικά τμήματα της κοινότητας, αθροιστικά όλοι οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές

ν = αριθμός των εδρών του συμβουλίου της κοινότητας.

Εν συνεχεία, ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες, όσο και το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαίρεσης.

236 Άρθρα 8 και 37 του ν.3852/2010

Επισημαίνονται οι κάτωθι περιπτώσεις:

1. Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν κατανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, **ανάλογα με τα αξιοποιημένα υπόλοιπα** που έχουν και **ανεξάρτητα από το αν έχουν συμπληρώσει το εκλογικό μέτρο**. Στην περίπτωση δε που κάποιοι συνδυασμοί έχουν ίσο αριθμό αξιοποιημένων υπολοίπων και οι προς διάθεση έδρες είναι λιγότερες από το σύνολο των συνδυασμών που έχουν ισοψηφήσει ως προς τα αξιοποιημένα υπόλοιπα, γίνεται κλήρωση από το αρμόδιο Πρωτοδικείο.

2. Αν και μετά την κατανομή των εδρών με βάση τα αξιοποιημένα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, **ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων** που έλαβε κάθε συνδυασμός στην κοινότητα.

3. Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, **η πλεονάζουσα έδρα** αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το **μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων**.²³⁷ Σε περίπτωση δε ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο.

4. Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός για το συμβούλιο της κοινότητας, οι σύμβουλοι της κοινότητας εκλέγονται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης υποψήφιοι εκλέγονται τακτικοί σύμβουλοι και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί, μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του συμβουλίου της κοινότητας. Αν υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση.

Για την πληρέστερη κατανόηση του τρόπου κατανομής των εδρών του συμβουλίου της κοινότητας μεταξύ των συνδυασμών, βλέπε το παράδειγμα που παρατίθεται κατωτέρω (**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.Γ.**).

2. Εκλογή συμβούλων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Τακτικοί σύμβουλοι του συμβουλίου της κοινότητας με πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης.

Επισημαίνεται ότι για την εκλογή του προέδρου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 79 του ν.3852/2010. Επομένως την Κυριακή 1η Σεπτεμβρίου 2019 πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας με πληθυσμό άνω των 300 μονίμων κατοίκων εκλέγεται από το σύνολο των μελών του οικείου συμβουλίου ο σύμβουλος ενός από τους δύο πρώτους κατά

²³⁷ Το υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού υπολογίζεται ως εξής:
Σύνολο έγκυρων ψήφων συνδυασμού - (εκλογικό μέτρο x έδρες που έχει ήδη λάβει)

σειρά εκλογής συνδυασμούς που έλαβε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης μεταξύ των υποψηφίων του συνδυασμού του.

Σε περίπτωση που συνδυασμός πλειοψήφησε στην κοινότητα με ποσοστό μεγαλύτερο του πενήντα τοις εκατό (50% + 1 ψήφος) ο πρώτος σε σταυρούς υποψήφιος σύμβουλος του αναδεικνύεται πρόεδρος του συμβουλίου της εν λόγω κοινότητας.²³⁸

3. Εκλογή προέδρου κοινότητας κάτω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Η εκλογή προέδρου κοινότητας κάτω των τριακοσίων (300) κατοίκων διενεργείται με ενιαίο ψηφοδέλτιο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18B του ν.3852/2010. Πρόεδρος εκλέγεται ο υποψήφιος που θα συγκεντρώσει τους περισσότερους σταυρούς, ενώ οι υπόλοιποι λογίζονται ως αναπληρωματικοί κατά φθίνουσα σειρά με κριτήριο τους σταυρούς προτίμησης που έλαβαν. Σε περίπτωση δε ισοψηφίας το αρμόδιο δικαστήριο διενεργεί κλήρωση.

238 Άρθρο 40, παρ. 4 του ν.3852/2010

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ ΕΝΝΟΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Η διαδικασία που λαμβάνει χώρα από την ολοκλήρωση της ψηφοφορίας μέχρι την ανάδειξη των τοπικών αρχών είναι κατά βάση αρμοδιότητας των δικαστηρίων, τα οποία εκδίδουν και τις προβλεπόμενες πράξεις, λαμβάνοντας **διοικητικού χαρακτήρα αποφάσεις**. Με άλλα λόγια, κατά τη διαδικασία ανάδειξης των αιρετών αρχών της τοπικής αυτοδιοίκησης, τα δικαστήρια ασκούν διοικητικού χαρακτήρα αρμοδιότητες με την έκδοση αντίστοιχων αποφάσεων, οι οποίες και προσβάλλονται με ενστάσεις ενώπιον του αρμοδίου Διοικητικού Πρωτοδικείου, σύμφωνα με όσα περιγράφονται αναλυτικά παρακάτω.²³⁹

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΕΞΑΓΩΓΗ - ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Σε περιπτώσεις δήμων στους οποίους υπάρχουν από ένα (1) έως πέντε (5) εκλογικά τμήματα, αρμόδιες για την εξαγωγή και δημοσίευση του εκλογικού αποτελέσματος είναι **οι ίδιες οι εφορευτικές επιτροπές**. Ειδικότερα, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαλογής, οι εφορευτικές επιτροπές συνεδριάζουν στην έδρα του δήμου και εξαγουν το γενικό αποτέλεσμα, σύμφωνα με τα πρακτικά της ψηφοφορίας των εκλογικών τμημάτων. Το ανωτέρω αποτέλεσμα δημοσιεύεται (τοιχοκολλείται) αμέσως στο οικείο δημοτικό κατάστημα.²⁴⁰

Σε περιπτώσεις δήμων στους οποίους υπάρχουν περισσότερα από πέντε (5) εκλογικά τμήματα, οι δικαστικοί αντιπρόσωποι αποστέλλουν τα εκλογικά στοιχεία στον **Πρόεδρο** του αρμοδίου **Πρωτοδικείου**. Ο τελευταίος, μετά τη συγκέντρωση των στοιχείων από όλα τα εκλογικά τμήματα του οικείου δήμου, εξαγεί το γενικό αποτέλεσμα και το δημοσιεύει (τοιχοκολλεί) στο δημοτικό κατάστημα της έδρας του δικαστηρίου.²⁴¹

Σε αμφότερες τις ανωτέρω περιπτώσεις, η δημοσίευση (τοιχοκόλληση) πρέπει να περιλαμβάνει πίνακα των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας, ο οποίος καταρτίζεται από το όργανο που είναι αρμόδιο για τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας. Ο πίνακας αυτός περιέχει:²⁴²

- α) τον αριθμό των εγγεγραμμένων εκλογέων,
- β) το συνολικό αριθμό ψηφισάντων,
- γ) τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων,
- δ) τον αριθμό των άκυρων ψηφοδελτίων,
- ε) τον αριθμό των λευκών ψηφοδελτίων και
- στ) την εκλογική δύναμη κάθε συνδυασμού, δηλαδή το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων τα οποία έλαβε κάθε συνδυασμός.

Στον ανωτέρω πίνακα αναγράφονται οι συνδυασμοί με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης. Κάτω από τον πίνακα συντάσσεται πράξη, στην οποία αναγράφονται ολογράφως τα πιο πάνω στοιχεία για κάθε περίπτωση και υπογράφεται από τον

239 Βλ. αναλυτικά ΣτΕ 3316/2007, 1279/2007, πρβλ. 3179, 3180, 7μ., 3324/2003, 17/2004, 7μ.

240 Άρθρο 42, παρ. 1 του ν.3852/2010

241 Άρθρο 42, παρ. 2 του ν.3852/2010

242 Άρθρο 42, παρ. 3 του ν.3852/2010

Πρόεδρος. Κατά την κατάρτιση του πίνακα δύναται να παρίσταται ένας αντιπρόσωπος από κάθε συνδυασμό. Οι εφορευτικές επιτροπές ή ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου γνωστοποιούν αμέσως το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας στον οικείο Περιφερειάρχη.²⁴³

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ - ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΕΚΛΟΓΗΣ

Αμέσως μετά τη δημοσίευση του εκλογικού αποτελέσματος, ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής (ή άλλο μέλος της) παραδίδει στον αρμόδιο Πρόεδρο Πρωτοδικών:²⁴⁴

- α. τα πρακτικά της εκλογής,
- β. τα λοιπά εκλογικά έγγραφα,
- γ. τα δέματα των ψηφοδελτίων ταξινομημένα κατά συνδυασμούς και με τη σειρά που είναι αριθμημένα και
- δ. τους φακέλους.²⁴⁵

Ακολούθως, ο Πρόεδρος Πρωτοδικών **εκθέτει**:

- α. τα πρακτικά της εκλογής μαζί με
 - β. τον πίνακα των αποτελεσμάτων της
- στο κατάστημα του Πρωτοδικείου επί πέντε **(5)** ημέρες.²⁴⁶ Για την έκθεση αυτή συντάσσει και πρακτικό, που τοιχοκολλείται, επίσης, έξω από το δικαστικό κατάστημα.

243 Άρθρο 42, παρ. 4 του ν.3852/2010

244 Η τήρηση των προβλεπόμενων στις διατάξεις του π.δ.96/2007 βιβλίων και λοιπών εγγράφων (πρωτοκόλλου ψηφοφορίας, πρακτικών, βιβλίων διαλογής ψηφοδελτίων και σταυρών προτίμησης κ.ο.κ.) είναι υποχρεωτική για τις εφορευτικές επιτροπές, προκειμένου να αποδεικνύονται αυτά που συμβαίνουν κατά την διεξαγωγή της ψηφοφορίας και η έκβασή της. Τα στοιχεία, όμως, αυτά αλληλοσυμπληρώνονται, ως προς την απόδειξη που παρέχουν, υπό την έννοια ότι η μη τήρηση κάποιου από αυτά ή η πλημμελής τήρησή τους, όπως σε περίπτωση μη θέσεως των υπογραφών που προβλέπει ο νόμος, ακόμη δε και η απώλειά τους, δεν επιφέρει ακυρότητα και επανάληψη της εκλογής στα εκλογικά τμήματα, στα οποία έγιναν οι πλημμέλειες ή σημειώθηκαν οι ελλείψεις ή απώλειες, εκτός αν προβάλλεται και αποδεικνύεται από τον ενιστάμενο ότι το αποτέλεσμα που εμφανίστηκε από την εφορευτική επιτροπή είναι διαφορετικό από το πραγματικό (ΑΕΔ 525/1995, 46/1982). Αν δεν υπάρχει προβολή και απόδειξη του ως άνω πραγματικού ισχυρισμού, είναι δυνατόν, ακόμη και σε περίπτωση απώλειας του εκλογικού σάκου κάποιου εκλογικού τμήματος, να γίνει δεκτό το εκλογικό αποτέλεσμα που προκύπτει από το αντίγραφο του πρακτικού της εφορευτικής επιτροπής, το οποίο διαβιβάζεται στον οικείο Νομάρχη ή το Δήμαρχο (άρθρα 93, παρ. 2 και 94, παρ. 2 του π.δ.96/2007, ΣτΕ 2511/2003)

245 Άρθρο 43, παρ. 1 του ν.3852/2010

246 Διόρθωση αποφάσεως (λάθος - σφάλμα κατά την πρόσθεση των ψήφων) συνεπεία της διορθώσεως δεν προστίθενται νέες διατάξεις στην απόφαση, δεν αλλοιώνεται η έννοια αυτής, ούτε επιδιώκεται η διεύρυνση ή η ανάπτυξη των σκέψεων του δικαστηρίου: βλ. ΣτΕ 895/2010 7μ., πρβλ. υπό το κράτος του Κ.Φ.Δ. ΣτΕ 1606/2006, περί του απαραδέκτου υπό μεν το κράτος του ΚΦΔ, ΣτΕ 2332/1989 7μ., υπό δε τα άρθρα 315 επόμεν. Κ.Πολ.Δ., Α.Π. 962/2007, 1336/1991). Η διόρθωση αυτή θα μπορούσε να λάβει χώραν αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήσεως, η οποία μπορούσε να υποβληθεί, σύμφωνα με το άρθρο 261 παρ. 1 Κ.Δ.Δ. (εφαρμοστέο επί διαφορών που αναφέρονται κατά την εκλογική διαδικασία για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων των ο.τ.α., κατ' άρθρο 49, παρ. 3 ν. 3852/2010) εντός πέντε ημερών από της λήξεως του χρόνου αναρτήσεως της αναιρεσιβαλλομένης και, πάντως, όχι πέραν του εξαμήνου από της διενεργείας των εκλογών (παρ. 2 και 3 άρθρου 261) και δη, ανεξαρτήτως

Επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις:

α) που οι **εφορευτικές επιτροπές** είναι αρμόδιες για τη δημοσίευση του εκλογικού αποτελέσματος, δηλαδή σε δήμους όπου υπάρχουν από ένα έως πέντε εκλογικά τμήματα, αυτές **γνωστοποιούν με ανακοίνωσή τους που δημοσιεύεται στο δημοτικό κατάστημα του οικείου δήμου** ότι τα πρακτικά της εκλογής μαζί με τον πίνακα των **αποτελεσμάτων και με τα λοιπά στοιχεία θα εκτεθούν** στο κατάστημα του Πρωτοδικείου επί πέντε ημέρες,²⁴⁷

β) που **ο Πρόεδρος Πρωτοδικών** είναι αρμόδιος για τη δημοσίευση του εκλογικού αποτελέσματος, δηλαδή σε δήμους όπου υπάρχουν περισσότερα από πέντε εκλογικά τμήματα,²⁴⁸ αυτός **γνωστοποιεί την ανωτέρω έκθεση με ανακοίνωση**, η οποία τοιχοκολλείται στο δημοτικό κατάστημα του δήμου, καθώς και στο κατάστημα του δικαστηρίου

Μέσα στο ανωτέρω διάστημα των πέντε (5) ημερών δύνανται τόσο οι εκλογείς όσο και οι υποψήφιοι να λαμβάνουν γνώση των προαναφερθέντων εγγράφων, καθώς και των λοιπών στοιχείων που αφορούν την εκλογική διαδικασία και το αποτέλεσμα αυτής, προκειμένου να ασκήσουν τις προβλεπόμενες ενστάσεις, όπως ειδικότερα ορίζουν τα άρθρα 45 και επ. του ν.3852/2010.

Η **επικύρωση** της εκλογής επέρχεται με **αποφάσεις** του Πολυμελούς Πρωτοδικείου,²⁴⁹ μετά την πάροδο πενθημέρου από την έκθεση των πρακτικών της εκλογής και του πίνακα αποτελεσμάτων.²⁵⁰

Το Πολυμελές Πρωτοδικείο, μετά τη λήξη του πενθημέρου, ανακηρύσσει με χωριστή Πράξη, για κάθε δήμο, όσον αφορά:

A. Πρώτη Πράξη

α. τον επιτυχόντα ή το συνδυασμό του δημάρχου και τους λοιπούς συνδυασμούς του δημοτικού συμβουλίου,

β. το δήμαρχο,

γ. τους τακτικούς και αναπληρωματικούς δημοτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού,²⁵¹

δ. τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους των κοινοτήτων κάθε συνδυασμού, ανά κοινότητα,

ε. τους προέδρους των κοινοτήτων με πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων, με τους αναπληρωματικούς τους, ανά κοινότητα.

τυχόν ασκήσεως (άλλου) ενδίκου μέσου (δηλαδή, και εκκρεμούσης αιτήσεως αναιρέσεως - πρβλ. ΣτΕ 2503/1986, Α.Π. 962/2007), η δε επ' αυτής εκδιδόμενη απόφαση θα υπέκειτο στα ένδικα μέσα που προβλέπονται για τη διορθωμένη (άρθρο 111 παρ. 2 ΚΔΔ, αναλόγως εφαρμοζόμενο (βλ. ΣτΕ 895/2010)

247 Άρθρο 43, παρ. 3 εδ. α' σε συνδυασμό με άρθρο 42, παρ. 1 του ν.3852/2010.

248 Άρθρο 43, παρ. 3 εδ. β' σε συνδυασμό με άρθρο 42, παρ. 2 του ν.3852/2010.

249 Άρθρο 44, του ν. 3852/2010

250 Άρθρο 43, παρ. 2 του ν.3852/2010.

251 Στο μέρος αυτό, οι αναπληρωματικοί σύμβουλοι κάθε συνδυασμού δεν θα ανακηρυχθούν ανά εκλογική περιφέρεια, γεγονός που θα συμβεί στην επόμενη Πράξη.

Β. Δεύτερη Πράξη

τους τακτικούς και αναπληρωματικούς δημοτικούς συμβούλους του επιτυχόντα ή του συνδυασμού του δημάρχου και των λοιπών συνδυασμών, ανά εκλογική περιφέρεια.

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση που συνδυασμός δεν έχει τακτικό σύμβουλο σε εκλογική περιφέρεια, δεν ανακηρύσσονται οι λοιποί υποψήφιοι ως αναπληρωματικοί.

Με βάση τα οριζόμενα στην Πράξη αυτή διενεργούνται οι διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 55 του ν.3852/2010,²⁵² αναφορικά με την αναπλήρωση κενωθείσας θέσης δημοτικού συμβουλίου.

Γ. Τρίτη Πράξη

α. τους τακτικούς και μόνο συμβούλους κάθε συνδυασμού, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν λάβει στο σύνολο της εδαφικής περιφέρειας του δήμου.

β. Οι σύμβουλοι των κοινοτήτων κατατάσσονται κατά τη σειρά της εκλογής τους, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν λάβει και εάν δεν υπάρχουν σταυροί με αλφαβητική σειρά. Σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.

Προς διευκόλυνσή σας παραθέτουμε ένα υπόδειγμα της εν λόγω δικαστικής απόφασης:

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Υπόδειγμα Ανακήρυξης Συνδυασμών και Τακτικών και Αναπληρωματικών Μελών Συμβουλίων

ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ...

Πρώτη Πράξη

Επιτυχών Συνδυασμός/ Συνδυασμός Δημάρχου
Λοιποί Συνδυασμοί Δημοτικού Συμβουλίου

.....
.....

Δήμαρχος

Επιτυχόν Συνδυασμός/ Συνδυασμός Δημάρχου

Τακτικοί Σύμβουλοι ...

....

Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι...

...

Συνδυασμός...

Τακτικοί Σύμβουλοι ...

252 Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 42 του ν.4555/2018

....
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι

....
Συνδυασμός...
Τακτικοί Σύμβουλοι...

....
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι...
...

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ...

Συνδυασμός...
Τακτικοί Σύμβουλοι ..

...
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι...

...
Συνδυασμός...
Τακτικοί Σύμβουλοι...

....
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι...
...

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ...

Πρόεδρος Κοινότητας..
Αναπληρωματικοί Πρόεδροι Κοινότητας..

.....

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ...

Πρόεδρος Κοινότητας..
Αναπληρωματικοί Πρόεδροι Κοινότητας..

Δεύτερη Πράξη

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ...

Συνδυασμός..
Τακτικοί Σύμβουλοι...
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι...

...
Συνδυασμός..
Τακτικοί Σύμβουλοι..
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι...

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ...

Συνδυασμός..
Τακτικοί Σύμβουλοι ...
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι ...

...
Συνδυασμός..
Τακτικοί Σύμβουλοι..
Αναπληρωματικοί Σύμβουλοι...

Τρίτη Πράξη

Τακτικοί Σύμβουλοι του Συνδυασμού...
Τακτικοί Σύμβουλοι του Συνδυασμού...

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ...

Τακτικοί Σύμβουλοι του Συνδυασμού...

Τακτικοί Σύμβουλοι του Συνδυασμού...

...

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ...

Τακτικοί Σύμβουλοι του Συνδυασμού...

Τακτικοί Σύμβουλοι του Συνδυασμού...

...

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ...

Πρόεδρος της Κοινότητας...

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ...

Πρόεδρος της Κοινότητας...

Ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου **εκθέτει** τις ανωτέρω πράξεις ανακήρυξης, οι οποίες ενσωματώνονται σε αποφάσεις, στο κατάστημα του δικαστηρίου επί τρεις (3) ημέρες και στέλνει αντίγραφό τους στον οικείο Αντιπεριφερειάρχη ή Περιφερειάρχη Αττικής (για τους Δήμους της Περιφέρειας Αττικής) και στον κατά τόπο αρμόδιο Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Ακολούθως, ο Συντονιστής αποστέλλει αντίγραφο των αποφάσεων σε κάθε δήμο της χωρικής του αρμοδιότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ

Τα δικονομικά θέματα που αναφέρονται στην ένσταση που ασκείται κατά του κύρους των εκλογών των αρχών της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης ρυθμίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 45 έως 49 του ν.3852/2010, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπως ισχύουν, ο οποίος και εφαρμόζεται για κάθε σχετικό θέμα που δεν ρυθμίζεται ειδικώς από τις διατάξεις του ν.3852/2010.²⁵³ Επισημαίνεται, ευθύς εξ αρχής, ότι οι αναπτύξεις του κεφαλαίου αυτού δεν υπεισέρχονται σε ανάλυση δικονομικών θεμάτων, περί των οποίων κρίνουν κυριαρχικά τα αρμόδια δικαστήρια, παρ' αναφέρονται ακροθιγώς μόνο σε αυτά, αποσκοπώντας στη βασική ενημέρωση των ενδιαφερομένων για τα παρεχόμενα σε αυτούς από την έννομη τάξη δικαιώματα.

1. Δικαίωμα υποβολής και περιεχόμενο ένστασης - διαδικασία εκδίκασης

Δικαίωμα υποβολής ένστασης²⁵⁴ έχει:

- α) κάθε **εκλογέας** εγγεγραμμένος στους εκλογικούς και ειδικούς εκλογικούς καταλόγους δήμου,²⁵⁵ καθώς και
- β) ο **υποψήφιος** κατά τις εκλογές στον οικείο δήμο.²⁵⁶

Επίσης, έχει κριθεί ότι ενιστάμενος ο οποίος έχει ανακηρυχθεί υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος συγκεκριμένης εκλογικής περιφέρειας **στερείται εννόμου συμφέροντος** προς άσκηση ένστασης με αντικείμενο την απόδοση στο συνδυασμό έδρας, άλλης εκλογικής περιφέρειας, διότι ο ενιστάμενος δεν μπορεί να την καταλάβει.²⁵⁷

253 Άρθρο 49, παρ. 1 του ν.3852/ 2010

254 Έχει προκριθεί ο όρος «ένσταση» και όχι «προσφυγή» ως καθιερωμένος ήδη στην εκλογική νομοθεσία (άρθρα 78 επ πδ 410/1995, άρθρο 38 επ πδ 30/ 1996). Επίσης, βλ. ΔΠρωτΠειρ 4515/2014, σύμφωνα με τη σκέψη 3 της οποίας «με τις ανωτέρω διατάξεις του ν. 3852/2010 θεσπίζεται ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο ελέγχου και εκδίκασης του κύρους των εκλογών, σύμφωνα με το οποίο επιτρέπεται η άσκηση μιας και μοναδικής ένστασης, η οποία στρέφεται αποκλειστικά κατά της απόφασης του πολυμελούς πρωτοδικείου, με την οποία ανακηρύσσονται οι επιτυχόντες και οι επιλαχόντες συνδυασμοί και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί και αναπληρωματικοί. Με την ένσταση αυτή δύναται να προβληθούν λόγοι αναγόμενοι είτε στην έλλειψη των νομίμων προσόντων, τη συνδρομή νόμιμων κωλυμάτων σε εκλεγέντες υποψηφίους ή σε παραβάσεις κατά τη διεξαγωγή της εκλογής ή την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος ή την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών ή την ανακήρυξη των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών και των προσώπων που ανήκουν σε αυτούς, ή στην ακυρότητα ή την εσφαλμένη αρίθμηση των ψηφοδελτίων. Στο πλαίσιο αυτό και προκειμένου να μην παρατείνεται η αβεβαιότητα για το κύρος των εκλογών (βλ. σχετική αιτιολογική έκθεση) περιλαμβάνεται ρύθμιση σχετικά με την άσκηση της μοναδικής ως άνω ένστασης, η οποία, του νόμου μη διακρίνοντας ανάλογα με τους ως άνω προβαλλόμενους λόγους, καταλαμβάνει όλες τις παραπάνω περιπτώσεις ακυρότητας, εντός αποκλειστικής προθεσμίας επτά ημερών από τη λήξη του χρόνου έκθεσης της απόφασης του πολυμελούς πρωτοδικείου».

255 Βλ. ΣτΕ 819/2010, σκ. 12 κατά την οποία «ως εκλογέας που νομιμοποιείται (...) να ασκήσει ένσταση κατά του κύρους των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών νοείται μόνον εκείνος που είναι γραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του οικείου δήμου ή κοινότητας, διότι μόνο υπό την προϋπόθεση αυτή μπορούν οι δημότες εκλογείς να ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα»

256 Άρθρο 45 του ν.3852/2010

257 Διοικητικό Πρωτοδικείο Χαλκίδας 41/2011

Επισημαίνεται ότι εκείνος ο οποίος αναδείχθηκε νικητής κατά τις δημοτικές εκλογές στερείται εννόμου συμφέροντος να ασκήσει αυτοτελώς ένσταση.²⁵⁸ Περαιτέρω, όμως, ο αναδειχθείς νικητής κατά τις εκλογές, αν ασκηθεί εναντίον του ένσταση, έχει δικαίωμα άσκησης αντένστασης, με την οποία δύναται να προβάλει όχι μόνο αυτοτελείς ισχυρισμούς για το κύρος των ψηφοδελτίων,²⁵⁹ αλλά και άλλους λόγους που είναι δυνατό να προβληθούν με ένσταση, όπως λόγους που αφορούν σε πλημμέλειες κατά την ανακήρυξη υποψηφίων συνδυασμών.²⁶⁰

Σημειώνεται, επίσης, ότι η ένσταση δεν στρέφεται κατά του Ελληνικού Δημοσίου, εκπροσωπούμενου από τον εποπτεύοντα τις εκλογές Υπουργό Εσωτερικών, ούτε κατά του οικείου δήμου, ο οποίος δεν νομιμοποιείται παθητικώς.²⁶¹

Αντίθετα, η ένσταση στρέφεται **αποκλειστικά** κατά της απόφασης με την οποία ανακηρύσσονται ο επιτυχών συνδυασμός ή ο συνδυασμός του δημάρχου και οι λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, βάσει του σχετικού πίνακα αποτελεσμάτων ο οποίος ενσωματώνεται σε αυτή.²⁶² Επίσης, η ένσταση στρέφεται κατά της απόφασης ανακήρυξης των τακτικών και αναπληρωματικών συμβούλων των κοινοτήτων κάθε συνδυασμού και των προέδρων κοινοτήτων έως 300 κατοίκων με τους αναπληρωματικούς τους. Μάλιστα, νομιμοποιούνται παθητικά οι ανακηρυχθέντες υποψήφιοι των οποίων η εκλογή επιδιώκεται να ακυρωθεί.²⁶³

Λόγοι ένστασης²⁶⁴ είναι:

- α. η **έλλειψη νόμιμων προσόντων** και η **συνδρομή κωλυμάτων** σε υποψηφίους που έχουν εκλεγεί ως τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη
β. οι **παραβάσεις του νόμου** κατά
- τη διεξαγωγή της εκλογής²⁶⁵

258 Βλ. ΣτΕ 1766, 2227/2007, πρβλ. 342/2004, 1325, 1853/2000, 4404/1995, 2297/1991

259 ΣτΕ 1766, 2227/2007, πρβλ. 1853/2000, 2297/1991

260 ΣτΕ 819/2010

261 Άρθρο 47 του ν.3852/2010, όπως ισχύει. Βλ. επίσης, ΣτΕ 4398/2011, 1066/2011 και 3784/2007 οι οποίες έκαναν δεκτό ότι «στις δίκες επί των διαφορών που αναφύονται κατά τη διενέργεια εκλογών προς ανάδειξη των αιρετών οργάνων των δήμων δεν νομιμοποιείται παθητικώς ο δήμος τον οποία αφορά η με την άσκηση της ένστασης αναφεύσα εκλογική διαφορά» και ΔΠρωτΚομοτ 1/2011, κατά την οποία «η ένσταση αυτή απαραδέκτως στρέφεται κατά του ΟΤΑ με την επωνυμία Δήμος Κομοτηνής, μη νομιμοποιούμενου παθητικώς (...) καθότι δεν αναφέρεται μεταξύ των παθητικώς νομιμοποιούμενων στην εκλογική δίκη».

262 Έχει κριθεί ότι «για το ορισμένο των λόγων της ένστασης πρέπει να εξειδικεύεται το στάδιο της εκλογικής διαδικασίας στο οποίο παρεισέφρησε το επικαλούμενο σε κάθε περίπτωση σφάλμα». Βλ. ΣτΕ 4439/2012.

263 Έχει κριθεί ότι η πρόβλεψη, με το άρθρο 47, παρ. 1 του ν.3852/2010, της δυνατότητας άσκησης ενστάσεως μόνο κατά της αποφάσεως του πολιτικού πρωτοδικείου περί ανακηρύξεως των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών και υποψηφίων, δεν δυσχεραίνει ουσιωδώς την άσκηση του διασφαλιζόμενου από το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος δικαιώματος παροχής δικαστικής προστασίας ούτε αντίκειται στην κατοχυρωμένη από το άρθρο 25, παρ. 1 Συντ. αρχή της αναλογικότητας (ΣτΕ 2054/2011). Επίσης, βλ. ΔΠρωτΗρακ 49/2011 και 7/2011 και για την προσέγγιση των ζητημάτων: α) κατά ποιου στρέφεται το δικόγραφο της ένστασης και β) στοιχεία παραδεκτού της ένστασης.

264 Αν η ένσταση αναφέρεται σε επαναληπτική ψηφοφορία, οι προβαλλόμενοι λόγοι μπορούν να αφορούν και την αρχική ψηφοφορία, αλλά μόνο εφόσον δεν έχει ασκηθεί, ως προς αυτήν, ιδιαίτερη ένσταση.

- την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος
- την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών
- την ανακήρυξη του επιτυχόντος συνδυασμού ή του συνδυασμού του δημάρχου και των λοιπών συνδυασμών του δημοτικού συμβουλίου και των προσώπων που ανήκουν σε αυτούς, και

γ. η **ακυρότητα** ή η **εσφαλμένη αρίθμηση των ψηφοδελτίων**

Πρέπει να σημειωθεί, στο σημείο αυτό, ότι ψηφοδέλτιο κρίνεται άκυρο, μόνο, στις ακόλουθες περιπτώσεις:²⁶⁶

- αν έχει σημειωθεί επ' αυτού σταυρός προτίμησης με χρώμα διαφορετικό του μαύρου ή του κυανού-μπλε,²⁶⁷
- αν έχει σχήμα, διαστάσεις ή μορφή που διαφέρουν κατά τρόπο εμφανή, από τα οριζόμενα στην υπ' αριθμ. 23002/29.3.2019 (Β' 1095) ([ΑΔΑ: 6Β38465ΧΘ7-6ΥΘ](#)) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών,
- αν έχει τυπωθεί σε μη λευκό χαρτί ή η εκτύπωση του ψηφοδελτίου δεν είναι μαύρη απόχρωση και η διαφορά είναι εμφανής,
- αν έχουν σημειωθεί σε οποιαδήποτε πλευρά του λέξεις, φράσεις, υπογραμμίσεις, στίγματα ή άλλα σημεία, εφόσον αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, που παραβιάζουν κατά τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας,
- αν βρεθεί στο φάκελο με ένα ή περισσότερα άλλα έγκυρα ή άκυρα ψηφοδέλτια του ιδίου ή διαφορετικού συνδυασμού ή με λευκά,²⁶⁸
- αν βρεθεί σε φάκελο, ο οποίος δεν είναι σύμφωνος με την απόφαση του άρθρου 46 ΚΔΚ,²⁶⁹
- αν φέρει εγγραφές και διαγραφές, εκτός της περίπτωσης στην οποία κατά τις διατάξεις της εκλογικής νομοθεσίας (π.δ.26/2012) και σύμφωνα με τις εκεί προβλεπόμενες προϋποθέσεις επιτρέπεται η χρήση λευκών ψηφοδελτίων λόγω μη επάρκειας των εντύπων,²⁷⁰

265 Υπό τον όρο διενέργεια των δημοτικών εκλογών αποτυπώνεται μία σύνθετη διαδικασία, αποτελούμενη από στάδια ενεργειών (την πρόταση και ανακήρυξη των υποψηφίων και των συνδυασμών, το διορισμό των εφορευτικών επιτροπών και των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής, τη διαχείριση του εκλογικού υλικού, τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας, τη διαλογή των ψηφοδελτίων, την εξαγωγή των αποτελεσμάτων). Βλ. αναλυτικά Θανάσης Γ. Ξηρός (2007): «Ζητήματα εκλογικού δικαίου», σελ. 81 (Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα- Κομοτηνή),

266 Άρθρο 28 του ν.3852/2010, βλ. και ΣτΕ 2130/2012

267 Άρθρο 28, παρ. 1 περ. α' σε συνδυασμό με το άρθρο 27, παρ. 6 του ν.3852/2010, όπως τα ανωτέρω άρθρα αντικαταστάθηκαν με τα άρθρα 26 και 25 του ν.4555/2018, αντίστοιχα.

268 Άρθρο 28, παρ. 2 περ. α' του ν.3852/2010

269 Σύμφωνα με το άρθρο 46 του ΚΔΚ «§ 1. Οι φάκελοι, μέσα στους οποίους κλείνονται τα ψηφοδέλτια, κατασκευάζονται (...), από χαρτί αδιαφανές σε λευκή απόχρωση και έχουν στην εμπρός πλευρά έντυπο γνώρισμα. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών (...) που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι διαστάσεις των φακέλων και το έντυπο γνώρισμά τους. (...) § 3. Αν δεν υπάρχουν οι ανωτέρω φάκελοι, η εφορευτική επιτροπή πιστοποιεί την έλλειψη και προμηθεύεται άλλους φακέλους, ομοιόμορφους. § 4. Εκτός από το έντυπο γνώρισμα, τίποτε άλλο δεν αναγράφεται πάνω στο φάκελο. Αν σημειωθούν πάνω στο φάκελο στίγματα, σημεία ή λέξεις, μπορούν να θεωρηθούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας».

270 Άρθρο 28, παρ. 2 περ. γ' του ν.3852/2010

- ενιαίο ψηφοδέλτιο υποψηφίων προέδρων συμβουλίων κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων, το οποίο δεν φέρει κανέναν σταυρό ή φέρει περισσότερους του ενός (1) σταυρούς, θεωρείται άκυρο.²⁷¹

Σημειώνεται ότι κατά την εκδίκαση των σχετικών με το κύρος των ψηφοδελτίων ενστάσεων, τα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια κρίνουν αν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, τα διάφορα σημεία αποτελούν ή όχι διακριτικά γνωρίσματα με βάση τα διδάγματα της λογικής και της κοινής πείρας και λαμβάνοντας υπόψη τις εκάστοτε συνθήκες υπό τις οποίες τελεί ο εκλογέας, το είδος του σημείου, τη θέση του, τον τρόπο χαράξεως και, προκειμένου για σταυρούς προτιμήσεως, το πάχος ή το χρώμα του για να συναγάγουν αν το εκάστοτε αμφισβητούμενο σημείο έχει τεθεί τυχαία ή σκόπιμα. *Η κρίση αυτή του δικαστηρίου περί διακριτικού γνωρίσματος είναι πραγματική και δεν υπόκειται, για το λόγο αυτό, σε αναιρετικό έλεγχο.*²⁷²

Επίσης, α λόγοι της ένστασης και της αντένστασης, με τους οποίους προβάλλεται η ύπαρξη διακριτικών γνωρισμάτων που καθιστούν ορισμένα ψηφοδέλτια άκυρα, πρέπει να είναι ειδικοί και ορισμένοι, δηλαδή αφ' ενός μεν να προσδιορίζουν κατ' αριθμό και εκλογικό τμήμα τα πληττόμενα ψηφοδέλτια, αφ' ετέρου δε να περιέχουν περιγραφή του πραγματικού, ως προς το προβαλλόμενο διακριτικό γνώρισμα.²⁷³ Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται επίσης ότι τα δικαστήρια της ουσίας έχουν την εξουσία να ελέγχουν μόνο τα πληττόμενα με την ένσταση και την αντένσταση ψηφοδέλτια και αποκλειστικώς εν όψει των διακριτικών γνωρισμάτων που προβάλλονται με τους λόγους της ένστασης και της αντένστασης και στο δικόγραφο των προσθέτων λόγων.²⁷⁴

Σας γνωρίζουμε ότι νομολογιακά έχουν κριθεί τα ακόλουθα, αναφορικά με τη διαδικασία των εκλογικών ενστάσεων και τους λόγους άσκησής τους:

- Από το συνδυασμό των διατάξεων του ν.3852/2010 αλλά και ειδικότερα από τη διάταξη του άρθρου 259, παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας συνάγεται ότι αν εκλεγεί δήμαρχος ή δημοτικός σύμβουλος ή σύμβουλος ή πρόεδρος κοινότητας με πληθυσμό έως 300 κατοίκων κάποιος που έχει κώλυμα εκλογιμότητας ή ανακηρύχθηκε υποψήφιος κατά παράβαση του νόμου, ενώ δεν έπρεπε για οποιοδήποτε λόγο να ανακηρυχθεί **κηρύσσεται άκυρη όχι η εκλογή του συνδυασμού** στον οποίο ήταν ενταγμένο το συγκεκριμένο πρόσωπο που είχε κώλυμα εκλογιμότητας και δεν μπορούσε να ανακηρυχθεί υποψήφιος, **αλλά μόνον η εκλογή του συγκεκριμένου προσώπου.** Η

271 Άρθρο 27, παρ. 5 τελευταίο εδάφιο του ν.3852/2010

272 Βλ. ΑΕΔ 26/1994, ΣτΕ 295/2008, 2026/2007, 344/2004, 343/2004, 244/2004, 3183/2003, 914/2000, 4394/1995, 40/1995, 1816/1992, 2292/1991, 2294/1991, 88/1991, ΔΠρωτΠυργ 36/2011, καθώς και ΔΠρωτΚομοτ 1/2011 κατά την οποία «δεν μπορεί να θεωρηθεί, χωρίς να συντρέχει κάποιο άλλο στοιχείο, ως διακριτικό γνώρισμα που παραβιάζει το απόρρητο της ψηφοφορίας, ο σταυρός που έχει εγγραφεί κατά τρόπο κάπως ακανόνιστο ή κακότεχνο ή ασύμμετρο ή ατελή, διότι, στις περιπτώσεις αυτές, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, τέτοιος σχηματισμός του σταυρού προτίμησης, εφόσον ειδικώς δεν αποδεικνύεται το αντίθετο, οφείλεται στη σπουδή του εκλογέα ή την ηλικία ή την ελαττωματική όραση ή στον κακό γραφικό χαρακτήρα του ή στο γραφικό μέσο που χρησιμοποίησε ή ακόμη στην έλλειψη απόλυτης σταθερότητας του χεριού του, δηλαδή σε περιστατικά ξένα προς την πρόθεση του ίδιου ή τρίτου να καταστήσει φανερή είτε στον προτιμώμενο είτε σε άλλον την προέλευση της ψήφου».

273 ΣτΕ 1794-1795/2007, 914, 2291/2000, κ.ά.).

274 ΣτΕ 2377/2008, 3002, 2291, 914/2000, 810/1996

ανακήρυξη δε ως υποψηφίου δημάρχου προσώπου που εμπίπτει σε κώλυμα εκλογιμότητας δεν συνιστά παράβαση νόμου ούτε πλημμέλεια της εκλογής που μπορεί να έχει ως συνέπεια την ακύρωση της εκλογής κατ' άρθρο 51, παρ. 1 του ν.3852/2010, διότι δεν συνδέεται το κώλυμα της εκλογιμότητας με τη διεξαγωγή της εκλογής.²⁷⁵

- Για να είναι βάσιμος λόγος ένστασης με τον οποίο προβάλλεται εκλογική παράβαση και ζητείται η ακύρωση της εκλογής, ο ενιστάμενος οφείλει αφενός να επικαλεσθεί και να αποδείξει τα γεγονότα που συνιστούν την εκλογική παράβαση καθεαυτή, αφετέρου να εκθέσει τους λόγους, για τους οποίους κατά την άποψή του η παράβαση αυτή είναι δυνατόν να άσκησε επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα. Εάν δε οι λόγοι αυτοί συνδέονται με πραγματικά περιστατικά, ενέργειες ή ιδιότητες προσώπων, ο ενιστάμενος οφείλει να επικαλεσθεί και να αποδείξει τα περιστατικά, τις ενέργειες ή τις ιδιότητες αυτές.²⁷⁶
- Σύμφωνα με το άρθρο 49, παρ. 2 του ν.3852/2010 κατά την εκδίκαση της ενστάσεως το δικαστήριο, κατόπιν προβολής σχετικού λόγου, **ελέγχει παρεμπιπτόντως και πράξεις μεταδημότευσης**, δυνάμει των οποίων ενεγράφησαν στους εκλογικούς καταλόγους και εψήφισαν στον συγκεκριμένο οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης εκλογείς, χωρίς να δεσμεύεται από το τεκμήριο νομιμότητας των πράξεων αυτών,²⁷⁷ εφ' όσον, όπως έχει κριθεί,²⁷⁸ ο ενιστάμενος αναφέρεται ονομαστικά σε μεταδημοτεύσαντες εκλογείς και προβάλλει, με σαφείς ισχυρισμούς, ότι οι πράξεις της μεταδημοτεύσεώς τους είναι νομικώς πλημμελείς, διότι ελλείπουν οι σχετικές αιτήσεις μεταδημοτεύσεως ή οι πράξεις οι οποίες, κατά τις οικείες διατάξεις, αποτελούν το νόμιμο έρεισμα της εγγραφής στο δημοτολόγιο (και, κατ' επέκταση, στον εκλογικό κατάλογο). Έτσι, σε περίπτωση μεταδημότευσης, όπως συνάγεται από την αναφερθείσα διάταξη του άρθρου 258 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, το δικαστήριο ελέγχει αν η εγγραφή στο δημοτολόγιο του νέου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης στηρίζεται σε αίτηση μεταδημότευσης και σε βεβαίωση μόνιμης κατοικίας ή, επί μεταδημότευσης συζύγων ή τέκνων, σε ληξιαρχική πράξη ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης. Δεν επεκτείνεται όμως ο παρεμπιπτόντως δικαστικός έλεγχος σε περαιτέρω έρευνα της νομιμότητας της πράξης βεβαίωσης μόνιμης κατοικίας ή της ληξιαρχικής πράξης ή πιστοποιητικού οικογενειακής κατάστασης, στις οποίες στηρίχθηκε η πράξη μεταδημότευσης. Η ερμηνεία αυτή της διάταξης του άρθρου 258 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προς την κατεύθυνση του περιορισμού του παρεμπιπτόντος δικαστικού ελέγχου δικαιολογείται από την ανάγκη της ασφαλείας δικαίου και της ταχείας επίλυσης, για λόγους δημοσίου συμφέροντος, των εκλογικών διαφορών που αφορούν την ανάδειξη των αιρετών οργάνων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Άλλωστε, η νομιμότητα των πράξεων μεταδημότευσης και των συναφών πράξεων, όπως οι σχετικές πράξεις βεβαιώσεως μόνιμης κατοικίας, ελέγχεται ευθέως από το Συμβούλιο της Επικρατείας κατά τον προσήκοντα χρόνο, κατόπιν άσκησης αίτησης ακύρωσης από κάθε ενδιαφερόμενο, όπως είναι και κάθε δημότης του

275 ΣτΕ 3626/2015 και 3463/2007

276 Πρβλ. ΣτΕ 3023/2003, 3614, 3657, 3658/1996

277 ΑΕΔ 26/1994, ΣτΕ 1426/2004, 1273/1993 Ολομ

278 ΣτΕ 2037/2007 7μ

οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, στο δημοτολόγιο του οποίου εγγράφεται αυτός που μεταδημοτεύει.²⁷⁹

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 49, παρ 2 το ν.3852/2010, ο κατά το άρθρο 258 ΚΔΔ παρεμπιπτόντων έλεγχος της εγγραφής, μετεγγραφής ή διαγραφής εκλογέα στους ή από τους εκλογικούς καταλόγους του οικείου δήμου, χωρεί κατά των πράξεων αυτών, **μόνο εάν αυτές έγιναν κατά τη σύνταξη ή αναθεώρηση των εκλογικών καταλόγων κατά τη διάρκεια του έτους, που προηγείται της ημερομηνίας διενέργειας των δημοτικών εκλογών.** Επομένως, οποιεσδήποτε εγγραφές, μετεγγραφές ή διαγραφές εκλογέα στους ή από τους εκλογικούς καταλόγους του οικείου δήμου, προγενέστερες της ανωτέρω χρονικής περιόδου, υπόκεινται στις ενστάσεις των άρθρων 17 και 18 του π.δ.26/2012.

Σημειώνεται, εντούτοις, ότι έχει παρατηρηθεί από πολλούς ΟΤΑ της χώρας, άρνηση χορήγησης στους ενδιαφερόμενους ή πρόσβασης των ενδιαφερομένων σε στοιχεία που τηρούνται σε αυτούς (όπως, π.χ. μεταδημοτεύσεις) και τα οποία είναι αναγκαία για το βάσιμο άσκησης των ανωτέρω προσφυγών. Επ' αυτών σημειώνεται ότι η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων κατ' επανάληψη έχει κρίνει ότι τα στοιχεία που αναφέρονται στις μεταδημοτεύσεις δεν αποτελούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, και επομένως είναι προσβάσιμα διοικητικά έγγραφα κατά τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν.2690/1999 (Α' 45)²⁸⁰ και τελεί υπό την άδεια του υπεύθυνου επεξεργασίας, σύμφωνα με το νέο Γενικό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών».

2. Προθεσμία - αρμόδιο δικαστήριο

Η ένσταση ασκείται μέσα σε προθεσμία **επτά (7) ημερών**²⁸¹ από τη λήξη του χρόνου έκθεσης της πράξης,²⁸² με την οποία ανακηρύσσονται ο επιτυχών συνδυασμός ή ο συνδυασμός του δημάρχου και οι λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, κατά το άρθρο 44 του ν.3852/2010. Επισημαίνεται ότι η προθεσμία για την άσκηση της ένστασης ή η άσκησή της δεν αναστέλλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης²⁸³.

Αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση των ενστάσεων σε πρώτο και τελευταίο βαθμό είναι το **Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο** στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του ο οικείος δήμος.²⁸⁴

279 ΣτΕ 1454/2008

280 Βλ. το υπ' αριθμ. 4661/31.7.2006 έγγραφο της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων

281 Η προθεσμία είναι αποκλειστική, καθώς σύμφωνα με το άρθρο 48, παρ. 2 του ν.3852/2010, «Η προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου δεν παρεκτείνεται σε καμία περίπτωση». Βλ. αναλυτικά και ΔΠρωτΠειρ 4515/2014, σκέψη 5, διά της οποίας «Ο ισχυρισμός (...) η παρούσα ένσταση είναι απρόθεσμη, διότι εμπίπτει στη διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 248 του Κ.Δ.Δ., προβάλλεται αβάσιμα»

282 Το χρονικό αυτό διάστημα είναι τρεις (3) μέρες, σύμφωνα με το άρθρο 44, παρ. 2 του ν.3852/2010

283 Άρθρο 46, παρ. 1 εδ. β' του ν. 3852/2010

284 Άρθρο 46, παρ. 3 του ν. 3852/2010

3. Αίτηση αναίρεσης

Κατά των αποφάσεων που εκδόθηκαν από τα Τριμελή Διοικητικά Πρωτοδικεία δε χωρεί έφεση, παρά μόνο αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η αίτηση αναίρεσης κατατίθεται εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την παρέλευση του πενθημέρου του άρθρου 260, παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ενώ η απόφαση επ' αυτής εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών, το αργότερο.²⁸⁵

Επισημαίνεται, επίσης, ότι σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 53 του π.δ.18/1989 (Α' 8), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12, παρ. 1 του ν.3900/2010 (Α' 213), με έναρξη ισχύος από 1-1-2011, «*Η αίτηση αναιρέσεως επιτρέπεται μόνον όταν προβάλλεται από το διάδικο με συγκεκριμένους ισχυρισμούς που περιέχονται στο εισαγωγικό δικόγραφο ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ότι υπάρχει αντίθεση της προσβαλλομένης αποφάσεως προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου, είτε προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου*». Με την ανωτέρω διάταξη «*θεσπίζεται ως παγία ρύθμιση η **κατ' εξαίρεση** άσκηση αιτήσεως αναιρέσεως κατά των αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και μόνον εφόσον προβάλλεται βασίμως από τον διάδικο, με ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς, που περιέχονται στο εισαγωγικό δικόγραφο, **ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας επί των τιθεμένων στην υπόθεση νομικών ζητημάτων ή ότι υπάρχει αντίθεση της προσβαλλομένης αποφάσεως προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου ή προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου**. Η μη τήρηση των ως άνω δικονομικών προϋποθέσεων παραδεκτού ως προς όλους ή ορισμένους από τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως συνεπάγεται, αντίστοιχα, την ολική ή μερική απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως ως απαράδεκτης*».²⁸⁶

Σημειώνεται, τέλος, ότι έχει κριθεί ότι δεν είναι επιτρεπτή η άσκηση τριτανακοπής ούτε ενδίκων μέσων κατά αποφάσεων του ΣτΕ, που εκδίδονται επί αιτήσεων αναιρέσεως, ανεξάρτητα αν οι αποφάσεις αυτές περιορίζονται στην αναίρεση της προσβληθείσας απόφασης ή αποφαίνονται περαιτέρω και κατ' ουσία.²⁸⁷

285 Για την αίτηση αναίρεσης βλ. αναλυτικότερα το άρθρο 50 του ν.3852/2010. Ομοίως, βλ. το άρθρο 51 του ν.3852/2010 για τη ρύθμιση ζητημάτων αναφορικά με την επανάληψη της εκλογής σε περίπτωση ακύρωσής της.

286 Βλ. ΣτΕ 3525/2012. Ομοίως, βλ. ΣτΕ 2456/2012, 1066/2012 και 1049/2012.

287 Βλ. ΣτΕ 1085/2013

Για οποιαδήποτε πληροφορία μπορείτε να απευθύνεστε στα πρόσωπα που αναγράφονται στην Εισαγωγή.

Αθήνα, 3 Απριλίου 2019

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Αλέξανδρος Χαρίσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 10 ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ²⁸⁸

Προθεσμίες που αναφέρονται στη διενέργεια των δημοτικών εκλογών της 26 ^{ης} Μαΐου 2019	
28 Φεβρουαρίου 2019	Λήγει η προθεσμία για τη μεταδημότευση, σύμφωνα με τις πάγιες διατάξεις του άρθρου 15, παρ. 7 και 8 του ΚΔΚ (κυρωτ. ν.3463/2006), προκειμένου να συμπεριληφθούν οι μεταδημοτεύσαντες στους εκλογικούς καταλόγους
1 Απριλίου 2019	Αρχίζει η προθεσμία για τη μεταδημότευση, λόγω υποβολής υποψηφιότητας, χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων των παρ. 7 και 8 του άρθρου 15, σύμφωνα με το άρθρο 16 του ΚΔΚ (άρθρο 10, παρ. 5 του ν.3852/2010)
4 Μαΐου 2019	Λήγει η προθεσμία για τη μεταδημότευση, λόγω υποβολής υποψηφιότητας, χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων των παρ. 7 και 8 του άρθρου 15 του ΚΔΚ (άρθρο 10, παρ. 5 του ν.3852/2010)
5 Μαΐου 2019	Λήγει η προθεσμία των είκοσι ημερών πριν από την ψηφοφορία για την επίδοση στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου της ΔΗΛΩΣΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ (άρθρο 19, παρ. 7 του ν.3852/2010)
10 Μαΐου 2019	Λήγει η προθεσμία υποβολής παραίτησης εκείνων που έχουν κώλυμα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 ν.3852/2010
11 Μαΐου 2019	Ενεργείται η ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ από το Πρωτοδικείο (με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, άρθρο 20 του ν.3852/2010)
18 Μαΐου 2019	Παραίτηση υποψηφίου την 8^η ημέρα πριν τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας (Άρθρο 21, παρ. 2 ν.3852/2010)
24 Μαΐου 2019	Δήλωση αντικατάστασης παραιτηθέντος ή αποβιώσαντος υποψήφιου Δημάρχου (Άρθρο 21, παρ. 2 του ν.3852/2010)
Προθεσμίες που αναφέρονται στη διενέργεια των, τυχόν, επαναληπτικών δημοτικών εκλογών της 2 ^{ας} Ιουνίου 2019	
30 Μαΐου 2019	Λήγει η προθεσμία επίδοσης στο αρμόδιο δικαστήριο της, τυχόν, δήλωσης παραίτησης από την υποψηφιότητα Δημάρχου (άρθρο 35, παρ. 1 του ν.3852/2010)
31 Μαΐου 2019	Λήγει η προθεσμία επίδοσης στον Πρόεδρο Πρωτοδικείου της δήλωσης νέου υποψήφιου Δημάρχου σε αντικατάσταση αυτού που παραιτήθηκε ή (άρθρο 35, παρ. 4 του ν.3852/2010)
1 Ιουνίου 2019	Λήγει η προθεσμία για την ανακήρυξη από το αρμόδιο δικαστήριο του νέου υποψήφιου Δημάρχου (άρθρο 35, παρ. 4 του ν.3852/2010).

²⁸⁸ Σύμφωνα με το άρθρο 41, παρ. 1 του ΚΔΚ στις προθεσμίες που ορίζονται κατά τη διαδικασία εκλογής των δημοτικών αρχών, δεν υπολογίζεται η ημέρα της ψηφοφορίας

1. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΔΗΜΟΤΕΥΣΗΣ

Χαρακτηριστικό ασφαλείας

Ελληνική Δημοκρατία

Νομός: < Νομός >

Δήμος: < Δήμος >

Γραφείο: < Γραφείο >

θέση

φωτογραφίας

**<Ημερομηνία
Έκδοσης>**

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΓΕΝΝΗΣΗΣ²⁸⁹

<Ο/Η> Δήμαρχος <Δήμου> πιστοποιεί ότι:

<Ο/Η> κάτωθι δημότης είναι εγγεγραμμέν<ος/η> στο Δημοτολόγιο του Δήμου <Δήμου>, στην <Αριθμός Μεριδας> (πρώην <Παλιός Αριθμός Μεριδας> της Δημοτικής Ενότητας <Δημοτικής Ενότητας>)²⁹⁰ οικογενειακή μερίδα του Δημοτολογίου και σειρά <Α/Α μέλους> (πρώην Α/Α μέλους) με τα κάτωθι στοιχεία:

289 Το παρόν πιστοποιητικό θα εκδίδεται, μεταξύ άλλων, και για έκδοση αστυνομικής ταυτότητας και διαβατηρίου

290 Στις παρενθέσεις θα εκτυπώνονται τα στοιχεία των προ Καλλικράτη μερίδας/μέλους, καθώς και η ανάλογη δημοτική ενότητα. Ωστόσο, εάν ο εν λόγω δήμος δεν προέρχεται από συνένωση Καποδιστριακών ΟΤΑ ή/και δεν υφίστανται δημοτικές ενότητες, θα παραλείπεται όλη η παρένθεση στις περιπτώσεις που ο αριθμός παλιάς μερίδας/μέλους ταυτίζεται με το νέο, ενώ θα εμφανίζεται στις παρενθέσεις μόνο η φράση «πρώην <Παλιός Αριθμός Μεριδας>» και «πρώην <Α/Α μέλους>» στις περιπτώσεις που ο παλιός αριθμός μερίδας/μέλους διαφέρει από το νέο (π.χ. δήμοι που είχαν κάνει επαναρίθμηση μελών ΕΔ) χωρίς στοιχεία δημοτικής ενότητας. Τέλος, εάν η εν λόγω μερίδα είναι νέα μερίδα του ενιαίου δημοτολογίου του Καλλικράτειου δήμου, οι παρενθέσεις θα παραλείπονται, καθώς δε θα υπάρχουν στοιχεία παλιάς μερίδας/μέλους

Επώνυμο	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Όνομα	<Όνομα Α> <Όνομα Β> <Όνομα Γ>
Φύλο	<Φύλο>
Όνομα Πατέρα	<Όνομα Α> <Όνομα Β>
Επώνυμο Πατέρα	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Όνομα Μητέρας	<Όνομα Α> <Όνομα Β>
Επώνυμο Μητέρας	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Γένος Μητέρας²⁹¹	<Γένος Μητέρας>
Ειδικός Εκλογικός αριθμός	<Ειδικός εκλογικός αριθμός>
Ημερομηνία γέννησης	<Ημ/νία γέννησης>
Ημερομηνία γέννησης ολογράφως	<Ημ/νία γέννησης ολογράφως>
Οικισμός γέννησης	<Οικισμός γέννησης>
Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης>
Δημοτική Ενότητα γέννησης²⁹²	<Δημοτική Ενότητα γέννησης>
Δήμος γέννησης	<Δήμος γέννησης >
Πόλη γέννησης²⁹³	<Πόλη γέννησης>
Νομός γέννησης	<Νομός γέννησης>
Χώρα γέννησης	<Χώρα γέννησης>
Ιθαγένεια	<Ιθαγένεια>
Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας²⁹⁴	<Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας>
Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας²⁹⁵	<Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας>
Μητρώο Αρρένων²⁹⁶	<Μ.Α. Αποκεντρωμένη Διοίκηση>, <Μ.Α. Δήμος>, <Μ.Α. Δημοτική Ενότητα>, <Μ.Α. Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα> ²⁹⁷
Αριθμός - Έτος Μ.Α.	<Μ.Α. Α/Α> - <Μ.Α. Έτος>

291 Το γένος μητέρας είναι το πατρικό της επώνυμο.

292 Όταν το πιστοποιητικό εκδίδεται για έκδοση αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου, η Δημοτική Ενότητα γέννησης δεν θα εμφανίζεται καθόλου.

293 Μόνο για τους γεννηθέντες στην αλλοδαπή.

294 Στην περίπτωση που ο τρόπος κτήσης ιθαγένειας είναι υιοθεσία, θα δίνεται η ημερομηνία γέννησης

295 Στην περίπτωση που ο τρόπος κτήσης δημοτικότητας είναι υιοθεσία, θα δίνεται η ημερομηνία γέννησης. Αν η ημερομηνία κτήσης δημοτικότητας του αρχικού μέλους είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας γέννησης του τέκνου, τότε θα πρέπει να έχει την ίδια τιμή με την ημερομηνία κτήσης δημοτικότητας του αρχικού μέλους.

296 Τα στοιχεία του μητρώου αρρένων θα εμφανίζονται μόνο αν πρόκειται για άντρα

297 Η Δημοτική Ενότητα θα εκτυπώνεται μόνο για τα έτη 1999-2010. Η Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα θα εκτυπώνεται μέχρι το έτος 1998.

Εγγραφή Μ.Α.

<Μ.Α. Είδος Εγγραφής>

Παρατηρήσεις

<Παρατηρήσεις>

<Ο/η> εικονιζόμεν<ος/η> είναι ένα και το αυτό πρόσωπο με <τον/την> αναφερόμεν<ο/η> στο παρόν πιστοποιητικό.²⁹⁸

Το πιστοποιητικό εκδόθηκε <Λόγος έκδοσης>

<Ο/Η> αρμόδι<ος/α> υπάλληλος
Δημάρχου

Με εντολή

<Ο/Η> <Προϊστάμενος/η Δημοτικής Κατάστασης>

298 Θα εισάγεται αν το πιστοποιητικό εκδίδεται για έκδοση διαβατηρίου.

Χαρακτηριστικό ασφαλείας

Ελληνική Δημοκρατία

Νομός: < Νομός >

<Ημερομηνία Έκδοσης>

Δήμος: < Δήμος >

Γραφείο: < Γραφείο >

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑΔΗΜΟΤΕΥΣΗΣ

<Ο/Η> Δήμαρχος <Δήμου> πιστοποιεί ότι:

Τα πιο κάτω άτομα είναι εγγεγραμμένα στο Δημοτολόγιο του Δήμου <Δήμου> στην <Αριθμός Μεριδας> (πρώην <Παλιός Αριθμός Μεριδας> της Δημοτικής Ενότητας <Δημοτικής Ενότητας>)²⁹⁹ οικογενειακή μερίδα με τα κάτωθι στοιχεία:

Στοιχεία	Αρχικό Μέλος Μεριδας
Α/Α Μέλους Οικογενειακής Μεριδας	<Α/Α Μέλους>
Παλιός Α/Α Μέλους Οικογενειακής Μεριδας³⁰⁰	<Παλαιός Α/Α Μέλους>
Ιδιότητα Μέλους	<Ιδιότητα Μέλους>
Είδος Εγγραφής	<Είδος Εγγραφής >
Επώνυμο	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Όνομα	<Όνομα Α> <Όνομα Β> <Όνομα Γ>
Φύλο	<Φύλο>
Όνομα Πατέρα	<Όνομα Α> <Όνομα Β>
Επώνυμο Πατέρα	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Όνομα Μητέρας	<Όνομα Α> <Όνομα Β>
Επώνυμο Μητέρας	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>

299 Στις παρενθέσεις θα εκτυπώνονται τα στοιχεία των προ Καλλικράτη μερίδας/μέλους, καθώς και η ανάλογη δημοτική ενότητα. Ωστόσο, εάν ο εν λόγω δήμος δεν προέρχεται από συνένωση Καποδιστριακών ΟΤΑ ή/και δεν υφίστανται δημοτικές ενότητες, θα παραλείπεται όλη η παρένθεση στις περιπτώσεις που ο αριθμός παλιάς μερίδας/μέλους ταυτίζεται με το νέο, ενώ θα εμφανίζεται στις παρενθέσεις μόνο η φράση «πρώην <Παλιός Αριθμός Μεριδας>» και «πρώην <Α/Α μέλους>» στις περιπτώσεις που ο παλιός αριθμός μερίδας/μέλους διαφέρει από το νέο (π.χ. δήμοι που είχαν κάνει επαναρίθμηση μελών ΕΔ) χωρίς στοιχεία δημοτικής ενότητας. Τέλος, εάν η εν λόγω μερίδα είναι νέα μερίδα του ενιαίου δημοτολογίου του Καλλικράτειου δήμου, οι παρενθέσεις θα παραλείπονται, καθώς δε θα υπάρχουν στοιχεία παλιάς μερίδας/μέλους.

300 Εκτυπώνονται τα στοιχεία των προ Καλλικράτη μερίδας/μέλους, αν αυτά υφίστανται.

Γένος Μητέρας³⁰¹	<Γένος Μητέρας>
Ημερομηνία γέννησης	<Ημ/νία γέννησης>
Οικισμός γέννησης	<Οικισμός γέννησης>
Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης>
Δημοτική Ενότητα γέννησης	<Δημοτική Ενότητα γέννησης>
Δήμος γέννησης	<Δήμος γέννησης >
Πόλη γέννησης³⁰²	<Πόλη γέννησης>
Νομός γέννησης	<Νομός γέννησης>
Χώρα γέννησης	<Χώρα γέννησης>
Ιθαγένεια	<Ιθαγένεια>
Τρόπος κτήσης ιθαγένειας	<Τρόπος Κτήσης Ιθαγένειας>
Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας	<Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας>
Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας	<Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας>
Ημ/νία Συμβάντος Διαγραφής	<Ημ/νία Συμβάντος Διαγραφής>
Αιτιολογία Διαγραφής³⁰³	<Αιτιολογία Διαγραφής>
Ειδικός Εκλογικός Αριθμός	<Ειδικός Εκλογικός Αριθμός>
Μητρώο Αρρένων³⁰⁴	<Μ.Α. Αποκεντρωμένη Διοίκηση>, <Μ.Α. Δήμος>, <Μ.Α. Δημοτική Ενότητα>, <Μ.Α. Τοπική Δημοτική Κοινότητα> ³⁰⁵
Αριθμός - Έτος Μ.Α.	<Μ.Α. Α/Α> - <Μ.Α. Έτος>
Εγγραφή Μ.Α.	<Μ.Α. Είδος Εγγραφής>
Παρατηρήσεις	<Παρατηρήσεις>

301 Το γένος μητέρας είναι το πατρικό της επώνυμο.

302 Μόνο για τους γεννηθέντες στην αλλοδαπή.

303 Εξαίρεση από την εκτύπωση των πιστοποιητικών των εγγραφών με «αιτία διαγραφής δημοτολογίου» “εσφαλμένη καταχώρηση”

304 Τα στοιχεία του μητρώου αρρένων θα εμφανίζονται μόνο αν πρόκειται για άντρα

305 Η Δημοτική Ενότητα θα εκτυπώνεται μόνο για τα έτη 1999-2010. Η Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα θα εκτυπώνεται μέχρι το έτος 1998.

Στοιχεία³⁰⁶	Σύζυγος / Συμβιών	Σύζυγος / Συμβιών
A/A Μέλους Οικογενειακής Μερίδας	<A/A Μέλους>	<A/A Μέλους>
Παλιός A/A Μέλους Οικογενειακής Μερίδας	<Παλιός A/A Μέλους>	<Παλιός A/A Μέλους>
Ιδιότητα Μέλους	<Ιδιότητα Μέλους>	<Ιδιότητα Μέλους>
Είδος Εγγραφής	<Είδος Εγγραφής >	<Είδος Εγγραφής >
Επώνυμο	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Όνομα	<Όνομα Α> <Όνομα Β> <Όνομα Γ>	<Όνομα Α> <Όνομα Β> <Όνομα Γ>
Φύλο	<Φύλο>	<Φύλο>
Όνομα Πατέρα	<Όνομα Α> <Όνομα Β>	<Όνομα Α> <Όνομα Β>
Επώνυμο Πατέρα	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Όνομα Μητέρας	<Όνομα Α> <Όνομα Β>	<Όνομα Α> <Όνομα Β>
Επώνυμο Μητέρας	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Γένος Μητέρας	<Γένος Μητέρας>	<Γένος Μητέρας>
Ημερομηνία γέννησης	<Ημ/νία γέννησης>	<Ημ/νία γέννησης>
Οικισμός γέννησης	<Οικισμός γέννησης>	<Οικισμός γέννησης>
Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης>	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης>
Δημοτική Ενότητα γέννησης	<Δημοτική Ενότητα γέννησης>	<Δημοτική Ενότητα γέννησης>
Δήμος γέννησης	<Δήμος γέννησης >	<Δήμος γέννησης>
Πόλη γέννησης	<Πόλη γέννησης>	<Πόλη γέννησης>
Νομός γέννησης	<Νομός γέννησης>	<Νομός γέννησης>
Χώρα γέννησης	<Χώρα γέννησης>	<Χώρα γέννησης>
Ιθαγένεια	<Ιθαγένεια>	<Ιθαγένεια>
Τρόπος κτήσης ιθαγένειας	<Τρόπος κτήσης ιθαγένειας>	<Τρόπος κτήσης ιθαγένειας>
Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας	<Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας>	<Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας>
Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας	<Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας>	<Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας>
Ημ/νία Συμβάντος Διαγραφής	<Ημ/νία Συμβάντος Διαγραφής>	<Ημ/νία Συμβάντος Διαγραφής>
Αιτιολογία Διαγραφής	<Αιτιολογία Διαγραφής>	<Αιτιολογία Διαγραφής>
Ειδικός Εκλογικός Αριθμός	<Ειδικός Εκλογικός Αριθμός>	<Ειδικός Εκλογικός Αριθμός>
Μητρώο Αρρένων	<Μ.Α. Αποκεντρωμένη Διοίκηση>, <Μ.Α. Δήμος>, <Μ.Α. Δημοτική Ενότητα>, <Μ.Α. Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα>	<Μ.Α. Αποκεντρωμένη Διοίκηση>, <Μ.Α. Δήμος>, <Μ.Α. Δημοτική Ενότητα>, <Μ.Α. Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα>
Αριθμός - Έτος Μ.Α.	<Μ.Α. Α/Α> - <Μ.Α. Έτος>	<Μ.Α. Α/Α> - <Μ.Α. Έτος>

306 Οι παραπάνω σημειώσεις ισχύουν για κάθε αντίστοιχο πεδίο που ακολουθεί παρακάτω

Εγγραφή Μ.Α.	<Μ.Α. Είδος Εγγραφής>	<Μ.Α. Είδος Εγγραφής>
<u>Στοιχεία γάμου:</u> ³⁰⁷	<Πράξη Γάμου>, <Τόμος Γάμου>, <Έτος Γάμου>	<Πράξη Γάμου>, <Τόμος Γάμου>, <Έτος Γάμου>
Α/Α, Τόμος, Έτος		
Ληξιαρχείο:	<Ληξιαρχείο Γάμου>	<Ληξιαρχείο Γάμου>
Τοπική ή Δημοτ. Κοινότητα / Ενότητα, Δήμος:	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα ή Ενότητα Α Τύπου Γάμου>, <Δήμος Α Τύπου Γάμου>	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα ή Ενότητα Α Τύπου Γάμου>, <Δήμος Α Τύπου Γάμου>
Νομός, Πόλη, Χώρα:	<Νομός Α Τύπου Γάμου>, <Πόλη Γάμου>, <Χώρα Γάμου>	<Νομός Α Τύπου Γάμου>, <Πόλη Γάμου>, <Χώρα Γάμου>
Ημερομηνία:	<Ημερομηνία Α Τύπου Γάμου >	<Ημερομηνία Α Τύπου Γάμου >
Βαθμός γάμου Αρχικού Μέλους:	<Βαθμός γάμου αρχικού μέλους>	<Βαθμός γάμου αρχικού μέλους>
Βαθμός γάμου Συζύγου:	<Βαθμός γάμου ενεργού συζύγου>	<Βαθμός γάμου ενεργού συζύγου>
<u>Στοιχεία Συμφώνου Συμβίωσης:</u> ³⁰⁸		
Α/Α, Τόμος, Έτος:	<Πράξη ΣΣ>, <Τόμος ΣΣ>, <Έτος ΣΣ>	<Πράξη ΣΣ>, <Τόμος ΣΣ>, <Έτος ΣΣ>
Ληξιαρχείο:	<Ληξιαρχείο ΣΣ>	<Ληξιαρχείο ΣΣ>
Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα / Ενότητα, Δήμος:	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα ή Ενότητα ΣΣ>, <Δήμος ΣΣ>	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα ή Ενότητα ΣΣ>, <Δήμος ΣΣ>
Νομός, Προξενείο, Χώρα:	<Νομός ΣΣ>, <Προξενείο ΣΣ>, <Χώρα ΣΣ>	<Νομός ΣΣ>, <Προξενείο ΣΣ>, <Χώρα ΣΣ>
Ημερομηνία:	<Ημερομηνία ΣΣ >	<Ημερομηνία ΣΣ >
Αριθμός ΣΣ Αρχικού Μέλους:	<Αριθμός ΣΣ αρχικού μέλους>	<Αριθμός ΣΣ αρχικού μέλους>
Αριθμός ΣΣ Συμβιών :	<Αριθμός ΣΣ ενεργού συμβιών>	<Αριθμός ΣΣ ενεργού συμβιών>
Παρατηρήσεις	<Παρατηρήσεις>	<Παρατηρήσεις>

307 Τα πεδία στοιχείων γάμου εμφανίζονται μόνο αν υπάρχει γάμος

308 Τα πεδία στοιχείων συμφώνου συμβίωσης εμφανίζονται μόνο αν υπάρχει σύμφωνο συμβίωσης

Στοιχεία³⁰⁹	Τέκνο Α	Τέκνο Β	Τέκνο Γ
Α/Α Μέλους Οικογ. ερίδας	<Α/Α Μέλους>	<Α/Α Μέλους>	<Α/Α Μέλους>
Παλιός Α/Α Μέλους Οικογ. Μεριδας	<Παλαιός Α/Α Μέλους>	<Παλαιός Α/Α Μέλους>	<Παλαιός Α/Α Μέλους>
Ιδιότητα Μέλους	<Ιδιότητα Μέλους>	<Ιδιότητα Μέλους>	<Ιδιότητα Μέλους>
Είδος Εγγραφής	<Είδος Εγγραφής >	<Είδος Εγγραφής >	<Είδος Εγγραφής >
Επώνυμο	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Όνομα	<Όνομα Α> <Όνομα Β> <Όνομα Γ>	<Όνομα Α> <Όνομα Β> <Όνομα Γ>	<Όνομα Α> <Όνομα Β> <Όνομα Γ>
Φύλο	<Φύλο>	<Φύλο>	<Φύλο>
Όνομα Πατέρα	<Όνομα Α> <Όνομα Β>	<Όνομα Α> <Όνομα Β>	<Όνομα Α> <Όνομα Β>
Επώνυμο Πατέρα	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Όνομα Μητέρας	<Όνομα Α> <Όνομα Β>	<Όνομα Α> <Όνομα Β>	<Όνομα Α> <Όνομα Β>
Επώνυμο Μητέρας	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>	<Επώνυμο Α> <Επώνυμο Β>
Γένος Μητέρας	<Γένος Μητέρας>	<Γένος Μητέρας>	<Γένος Μητέρας>
Ημερομηνία γέννησης	<Ημ/νία γέννησης>	<Ημ/νία γέννησης>	<Ημ/νία γέννησης>
Οικισμός γέννησης	<Οικισμός>	<Οικισμός>	<Οικισμός>
Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης>	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης>	<Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα γέννησης>
Δημοτική Ενότητα γέννησης	<Δημοτική Ενότητα γέννησης>	<Δημοτική Ενότητα γέννησης>	<Δημοτική Ενότητα γέννησης>
Δήμος γέννησης	<Δήμος γέννησης >	<Δήμος Γέννησης >	<Δήμος Γέννησης >
Πόλη γέννησης	<Πόλη γέννησης>	<Πόλη Γέννησης>	<Πόλη Γέννησης>
Νομός γέννησης	<Νομός γέννησης>	<Νομός Γέννησης>	<Νομός Γέννησης>
Χώρα γέννησης	<Χώρα γέννησης>	<Χώρα Γέννησης>	
Ιθαγένεια	<Ιθαγένεια>	<Ιθαγένεια>	<Ιθαγένεια>
Τρόπος κτήσης ιθαγένειας	<Τρόπος κτήσης ιθαγένειας>	<Τρόπος κτήσης ιθαγένειας>	<Τρόπος κτήσης ιθαγένειας>
Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας	<Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας>	<Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας>	<Ημ/νία Κτήσης Ιθαγένειας>
Ημ/νία Κτήσης Δημοτικότητας	<Ημ/νία Κτήσης Δημοτ/τας>	<Ημ/νία Κτήσης Δημοτ/τας>	<Ημ/νία Κτήσης Δημοτ/τας>
Ημ/νία Συμβάντος Διαγραφής	<Ημ/νία Συμβ. Διαγραφής>	<Ημ/νία Συμβ. Διαγραφής>	<Ημ/νία Συμβ. Διαγραφής>

309 Οι παραπάνω σημειώσεις ισχύουν για κάθε αντίστοιχο πεδίο που ακολουθεί παρακάτω

Αιτιολογία Διαγραφής	<Αιτιολογία Διαγραφής>	<Αιτιολογία Διαγραφής>	<Αιτιολογία Διαγραφής>
Ειδικός Εκλογικός Αριθμός	<Ειδικός Εκλογικός Αριθμός>	<Ειδικός Εκλογικός Αριθμός>	<Ειδικός Εκλογικός Αριθμός>
Μητρώο Αρρένων³¹⁰	<Μ.Α. Αποκεντρωμένη Διοίκηση>, <Μ.Α. Δήμος>, <Μ.Α. Δημοτική Ενότητα>, <Μ.Α. Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα> ³¹¹	<Μ.Α. Αποκεντρωμένη Διοίκηση>, <Μ.Α. Δήμος>, <Μ.Α. Δημοτική Ενότητα>, <Μ.Α. Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα> ³¹²	<Μ.Α. Αποκεντρωμένη Διοίκηση>, <Μ.Α. Δήμος>, <Μ.Α. Δημοτική Ενότητα>, <Μ.Α. Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα> ³¹³
Αριθμός - Έτος Μ.Α.	<Μ.Α. Α/Α> - <Μ.Α. Έτος>	<Μ.Α. Α/Α> - <Μ.Α. Έτος>	<Μ.Α. Α/Α> - <Μ.Α. Έτος>
Εγγραφή Μ.Α.	<Μ.Α. Είδος Εγγραφής>	<Μ.Α. Είδος Εγγραφής>	<Μ.Α. Είδος Εγγραφής>
Παρατηρήσεις	<Παρατηρήσεις>	<Παρατηρήσεις>	<Παρατηρήσεις>

Πρώην συζύγων / συμβιούντων:

1^η /ος σύζυγος / συμβιών: < στοιχεία: ονοματεπωνυμικά, γέννησης, δημοτολογικά και διαγραφής>

Το πιστοποιητικό εκδόθηκε <λόγος έκδοσης>

<Ο/Η> αρμόδιος/α υπάλληλος
Δημάρχου

Με εντολή

<Ο/Η> <Προϊστάμενος/η Δημοτικής Κατάστασης>

310 Τα στοιχεία του μητρώου αρρένων θα εμφανίζονται μόνο για τα τέκνα με φύλο «άρρεν».

311 Η Δημοτική Ενότητα θα εκτυπώνεται μόνο για τα έτη 1999-2010. Η Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα θα εκτυπώνεται μέχρι το έτος 1998.

312 Η Δημοτική Ενότητα θα εκτυπώνεται μόνο για τα έτη 1999-2010. Η Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα θα εκτυπώνεται μέχρι το έτος 1998.

313 Η Δημοτική Ενότητα θα εκτυπώνεται μόνο για τα έτη 1999-2010. Η Τοπική ή Δημοτική Κοινότητα θα εκτυπώνεται μέχρι το έτος 1998.

2. Υποδείγματα Υπεύθυνων Δηλώσεων

1. Για υποψηφιότητα στις δημοτικές εκλογές

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Η ακρίβεια των στοιχείων που υποβάλλονται με αυτή τη δήλωση μπορεί να ελεγχθεί με βάση το αρχείο άλλων υπηρεσιών (άρθρο 8 παρ. 4 Ν. 1599/1986)

ΠΡΟΣ ⁽¹⁾ :	ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ						
Ο – Η Όνομα:				Επώνυμο:			
Όνομα και Επώνυμο Πατέρα:							
Όνομα και Επώνυμο Μητέρας:							
Ημερομηνία γέννησης ⁽²⁾ :							
Τόπος Γέννησης:							
Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας:				Τηλ:			
Τόπος Κατοικίας:			Οδός:			Αριθ:	TK:
Αρ. Τηλεομοιοτύπου (Fax):				Δ/νση Ηλεκτρ. Ταχυδρομείου (Email):			

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις ⁽³⁾, που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986, δηλώνω ότι:

- α) δεν έχω στερηθεί κανένα πολιτικό μου δικαίωμα
ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών στις ... (τίθεται η συγκεκριμένη ημερομηνία)
ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής (τίθεται η συγκεκριμένη ημερομηνία)
β) δεν συντρέχουν στο πρόσωπό μου τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του ν.3852/2010 και
γ) αποδέχομαι την υποψηφιότητά μου με το συνδυασμό....

Ημερομηνία: ... / ... /2019

Ο – Η Δηλ.

(Υπογραφή)

(1) Αναγράφεται από τον ενδιαφερόμενο πολίτη ή Αρχή ή η Υπηρεσία του δημόσιου τομέα, που απευθύνεται η αίτηση.

(2) Αναγράφεται ολογράφως.

(3) «Όποιος εν γνώσει του δηλώνει ψευδή γεγονότα ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθινά με έγγραφη υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Εάν ο υπαίτιος αυτών των πράξεων σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτόν του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτον ή σκόπευε να βλάψει άλλον, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι 10 ετών.

2. Για υποψηφιότητα πολίτη κράτους- μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις δημοτικές εκλογές

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Η ακρίβεια των στοιχείων που υποβάλλονται με αυτή τη δήλωση μπορεί να ελεγχθεί με βάση το αρχείο άλλων υπηρεσιών

(άρθρο 8 παρ. 4 Ν. 1599/1986)

ΠΡΟΣ ⁽¹⁾ :	ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ						
Ο – Η Όνομα:				Επώνυμο:			
Όνομα και Επώνυμο Πατέρα:							
Όνομα και Επώνυμο Μητέρας:							
Ημερομηνία γέννησης ⁽²⁾ :							
Τόπος Γέννησης:							
Αριθμός Δελτίου Ταυτότητας:				Τηλ:			
Τόπος Κατοικίας:			Οδός:			Αριθ:	TK:
Αρ. Τηλεομοιοτύπου (Fax):				Δ/νση Ηλεκτρ. Ταχυδρομείου (Email):			

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις ⁽³⁾, που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986, δηλώνω ότι:

- α) έχω την ιθαγένεια και κατοικώ στην διεύθυνση του Δήμου....
 β) είμαι εγγεγραμμένος/η στον εκλογικό κατάλογο του δήμου ή της κοινότητας ή περιφέρειας ή εκλογικού διαμερίσματος.... **(όπου ήταν εγγεγραμμένος/η τελευταία στο κράτος μέλος καταγωγής)**
 γ) δεν έχω στερηθεί κανένα πολιτικό τους δικαίωμα
 ή έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών στις ... (τίθεται η συγκεκριμένη ημερομηνία)
 ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής (τίθεται η συγκεκριμένη ημερομηνία)
 δ) δεν συντρέχουν στο πρόσωπό μου τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του ν.3852/2010
 ε) αποδέχομαι την υποψηφιότητά μου με το συνδυασμό....
 στ) στο κράτος- μέλος καταγωγής μου δεν εξέπεσα του δικαιώματος του εκλέγεσθαι
 ζ) δεν είμαι υποψήφιος για τις δημοτικές εκλογές στην Ελλάδα σε άλλο δήμο ούτε σε άλλο συνδυασμό του ιδίου δήμου
 η) δεν έχω ανάλογη ιδιότητα σε άλλα κράτη- μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία επιφέρει το ασυμβίβαστο για τους Έλληνες πολίτες
 θ) μετά τις (τίθεται η ημερομηνία, μετά από την οποία είμαι υπήκοος ενός κράτους- μέλους)

Ημερομηνία: ... / ... /2019
 Ο – Η Δηλ.

(Υπογραφή)

(1) Αναγράφεται από τον ενδιαφερόμενο πολίτη ή Αρχή ή η Υπηρεσία του δημόσιου τομέα, που απευθύνεται η αίτηση.

(2) Αναγράφεται ολογράφως.

(3) «Όποιος εν γνώσει του δηλώνει ψευδή γεγονότα ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθινά με έγγραφη υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Εάν ο υπαίτιος αυτών των πράξεων σκόπευε να προσπορίσει στον εαυτόν του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος βλάπτοντας τρίτον ή σκόπευε να βλάψει άλλον, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι 10 ετών.

3. ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Α. Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου Δήμου με ενιαία εκλογική περιφέρεια

Στο Δήμο Σκιάθου, ο οποίος αποτελεί ενιαία εκλογική περιφέρεια, κατά τις αυτοδιοικητικές εκλογές της 18^{ης} Μαΐου 2014 έλαβαν μέρος 6 συνδυασμοί. Τα αποτελέσματα των εκλογών ανά συνδυασμό στο σύνολο του δήμου, καθώς και οι έδρες που οι συνδυασμοί έλαβαν τελικά στο δημοτικό συμβούλιο, αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1: Έγκυρες ψήφοι συνδυασμών κατά τις εκλογές τους 18^{ης} Μαΐου 2014 και έδρες που κατέλαβαν στο δημοτικό συμβούλιο		
	Αριθμός έγκυρων ψήφων	Έδρες στο δημ. συμβ.
Συνδυασμός Α΄	1052	13
Συνδυασμός Β΄	874	3
Συνδυασμός Γ΄	657	2
Συνδυασμός Δ΄	656	2
Συνδυασμός Ε΄	181	1
Συνδυασμός ΣΤ΄	160	0
Σύνολα:	3580	21

Με το εκλογικό σύστημα της απλής αναλογικής, προκειμένου οι έδρες να κατανεμηθούν μεταξύ των συνδυασμών, με βάση τα ανωτέρω αποτελέσματα, ακολουθείται η εξής διαδικασία:

- Αρχικά υπολογίζεται το εκλογικό μέτρο (ε.μ.)³¹⁴
 $E.μ. = (3580 : 21) + 1 = 171$ (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται)

³¹⁴ Το εκλογικό μέτρο ισούται με το πηλίκο που προκύπτει, παραλειπομένου του δεκαδικού μέρους, από τη διαίρεση του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν, σε όλα τα εκλογικά τμήματα του δήμου, αθροιστικά όλοι οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές, δια του αριθμού των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε δημοτικό συμβούλιο, προσαυξημένο κατά μία μονάδα.

- Στη συνέχεια, ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται με το εκλογικό μέτρο. **Ο κάθε συνδυασμός λαμβάνει τόσες έδρες όσες είναι το ακέραιο πηλίκο** της διαίρεσης.

Κατά τα ανωτέρω:

Ο Συνδυασμός Α' λαμβάνει ($1052 : 171 = 6,15$) 6 έδρες.
 Ο Συνδυασμός Β' λαμβάνει ($874 : 171 = 5,1$) 5 έδρες.
 Ο Συνδυασμός Γ' λαμβάνει ($657 : 171 = 3,84$) 3 έδρες.
 Ο Συνδυασμός Δ' λαμβάνει ($656 : 171 = 3,83$) 3 έδρες
 Ο Συνδυασμός Ε' λαμβάνει ($181 : 171 = 1,05$) 1 έδρα
 Ο Συνδυασμός ΣΤ' λαμβάνει ($160 : 171 = 0,93$) 0 έδρες

Παρατηρούμε ότι οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με τη διαδικασία αυτή είναι λιγότερες (18) από τις έδρες του δημοτικού συμβουλίου (21). Οι αδιάθετες έδρες κατανέμονται με βάση τα αξιοποιηθέντα υπόλοιπα των συνδυασμών.³¹⁵

Ο Α' συνδυασμός έχει αξιοποιημένο υπόλοιπο $1052 - (171 \times 6) = 1052 - 1026 = 26$ ψήφους.
 Ο Β' συνδυασμός έχει αξιοποιημένο υπόλοιπο $874 - (171 \times 5) = 874 - 855 = 19$ ψήφους.
 Ο Γ' συνδυασμός έχει αξιοποιημένο υπόλοιπο $657 - (171 \times 3) = 657 - 513 = 144$ ψήφους.
 Ο Δ' συνδυασμός έχει αξιοποιημένο υπόλοιπο $656 - (171 \times 3) = 656 - 513 = 143$ ψήφους
 Ο Ε' συνδυασμός έχει αξιοποιημένο υπόλοιπο $181 - 171 = 10$ ψήφους
 Ο ΣΤ' συνδυασμός έχει αξιοποιημένο υπόλοιπο 160 ψήφους

Κατατάσσουμε τους συνδυασμούς κατά φθίνουσα σειρά αξιοποιημένου υπολοίπου ψήφων, ήτοι ΣΤ, Γ', Δ, Α, Β, Ε. Τις αδιάθετες έδρες θα καταλάβουν οι συνδυασμοί με τα μεγαλύτερα αξιοποιημένα υπόλοιπα ψήφων, δηλ. οι συνδυασμοί ΣΤ³¹⁶, Γ', Δ οπότε η τελική κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου μεταξύ των συνδυασμών διαμορφώνεται ως εξής:

Ο Συνδυασμός Α' λαμβάνει ($1052 : 171 = 6,15$) 6 έδρες.
 Ο Συνδυασμός Β' λαμβάνει ($874 : 171 = 5,11$) 5 έδρες.
 Ο Συνδυασμός Γ' λαμβάνει ($657 : 171 = 3,84$) 4 έδρες.
 Ο Συνδυασμός Δ' λαμβάνει ($656 : 171 = 3,83$) 4 έδρες
 Ο Συνδυασμός Ε' λαμβάνει ($181 : 171 = 1,05$) 1 έδρα
 Ο Συνδυασμός ΣΤ' λαμβάνει ($160 : 171 = 0,93$) 1 έδρα.

315 Το αξιοποιημένο υπόλοιπο ψήφων του κάθε συνδυασμού υπολογίζεται ως εξής: Σύνολο έγκυρων ψήφων συνδυασμού- (Εκλογικό μέτρο x έδρες που έχει ήδη λάβει κάθε συνδυασμός με βάση το εκλογικό μέτρο)

316 Άρθρο 32, παρ. 2 του ν. 3852/2010: «Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση, όσες απομένουν κατανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, είτε έλαβαν έδρα κατά το προηγούμενο εδάφιο είτε όχι, ανάλογα με τα αξιοποιημένα υπόλοιπά τους».

Β. Κατανομή εδρών δημοτικού συμβουλίου **Δήμου σε πλείονες της μιας εκλογικές περιφέρειες**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το παράδειγμα αποτελεί εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 32 & 34 του ν. 3852/2010. Τα στοιχεία που λήφθησαν υπόψη, αφορούν στην ψηφοφορία που διεξήχθη την 18^η Μαΐου 2014 στο **Δήμο Σουφλίου**. Ο εν λόγω δήμος, στον οποίο εκλέγεται 27μελές δημοτικό συμβούλιο, αποτελείται από τρεις (3) εκλογικές περιφέρειες στις οποίες αντιστοιχούν οι έδρες που αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Εκλογική περιφέρεια	Αριθμός εδρών ανά Εκλογική Περιφέρεια
1	9
2	11
3	7
Σύνολο	27

Στις εκλογές της 18^{ης} Μαΐου 2014 τρεις (3) συνδυασμοί έλαβαν τις ακόλουθες ψήφους ανά εκλογική περιφέρεια:

	Εκλ. Περ. 1	Εκλ. Περ. 2	Εκλ. Περ. 3	Σύνολα
Συνδ. Α'	2460	2711	871	6042
Συνδ. Β'	1405	1656	1711	4772
Συνδ. Γ'	75	246	120	441
Σύνολα	3940	4613	2702	11255

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ

Για να βρούμε το εκλογικό μέτρο, διαιρούμε το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν όλοι οι συνδυασμοί στο σύνολο των εκλογικών περιφερειών του δήμου με τον αριθμό των εδρών του δήμου και στο πηλίκο προσθέτουμε μονάδα (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται)

$$\text{Εκλογικό μέτρο: } (11255 : 27) + 1 = 416,85 + 1 = \mathbf{417}$$

1. ΕΔΡΕΣ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

Κάθε συνδυασμός λαμβάνει τόσες έδρες όσες το ακέραιο αποτέλεσμα της διαίρεσης του συνόλου των ψήφων που έλαβε στο σύνολο του δήμου διά το εκλογικό μέτρο.

Συνεπώς:

Ο Συνδυασμός Α' λαμβάνει $(6042 : 417 = 14,48)$ 14 έδρες και υπόλοιπο 204 ψήφους

Ο Συνδυασμός Β' λαμβάνει $(4772 : 417 = 11,44)$ 11 έδρες και υπόλοιπο 185 ψήφους

Ο Συνδυασμός Γ' λαμβάνει $(441 : 417 = 1,05)$ 1 έδρα και υπόλοιπο 24 ψήφους

Μετά την ανωτέρω διαδικασία, αποδίδονται 26 από τις 27 έδρες

Απομένουν προς διάθεση μία (1) έδρα, η οποία αποδίδεται στον συνδυασμό με το μεγαλύτερο υπόλοιπο, ήτοι τον Α' (204 ψήφους)

Συνεπώς η τελική κατανομή εδρών στο σύνολο του δήμου είναι η ακόλουθη:

Ο Συνδυασμός Α' λαμβάνει $14 + 1 = 15$ έδρες

Ο Συνδυασμός Β' λαμβάνει 11 έδρες

Ο Συνδυασμός Γ' λαμβάνει 1 έδρα

2. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΑΝΑ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Α ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Για την κατανομή των εδρών ανά εκλογική περιφέρεια μεταξύ των συνδυασμών, υπολογίζουμε καταρχήν το εκλογικό μέτρο κάθε συνδυασμού ως εξής:

Εκλογικό μέτρο συνδυασμού = (αριθμός έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού στο δήμο / αριθμός εδρών που δικαιούται ο συνδυασμός) +1 (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται).

Επομένως, έχουμε:

Για τον Α' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(6042 : 15)+1 = 402,8+1 = 403$

Για τον Β' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(4772 : 11)+1 = 433,81+1 = 434$

Για τον Γ' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(441 : 1)+1 = 441+1 = 442$

Στη συνέχεια, διαιρούμε τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που κάθε συνδυασμός έλαβε σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο, παραλείπομένου του κλάσματος, προκειμένου να βρούμε πόσες έδρες λαμβάνει ο κάθε συνδυασμός ανά εκλογική περιφέρεια.

Βάσει των διαιρέσεων προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Για τον Α' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $2460 : 403 = 6,10$ ΕΞΙ (6) έδρες με αξιοσημείωτο υπόλοιπο $\{2460 - (403 \times 6)\} = 2460 - 2418 = 42$ ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια, $2711 : 403 = 6,72$ ΕΞΙ (6) έδρες με αξιοσημείωτο υπόλοιπο $\{2711 - (403 \times 6)\} = 2711 - 2418 = 293$ ψήφους

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια, $871 : 403 = 2,16$ ΔΥΟ (2) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{871 - (403 \times 1)\} = 871 - 403 = 468$ ψήφους

Για τον Β' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $1405 : 434 = 3,23$ ΤΡΕΙΣ (3) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1405 - (434 \times 3)\} = 1405 - 1302 = 103$ ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια, $1656 : 434 = 3,81$ ΤΡΕΙΣ (3) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1656 - (434 \times 3)\} = 1656 - 1302 = 354$ ψήφους

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια, $1711 : 434 = 3,94$ ΤΡΕΙΣ (3) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1711 - (434 \times 3)\} = 1711 - 1302 = 409$ ψήφους

Για τον Γ' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $75 : 442 = 0,16$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 75 ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια, $246 : 442 = 0,55$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 246 ψήφους

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια, $120 : 442 = 0,27$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 120 ψήφους

Αρχίζοντας από το μικρότερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στο σύνολο του δήμου και συνεχίζοντας κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης, στο συνδυασμό αποδίδονται από κάθε εκλογική περιφέρεια όλες οι διαθέσιμες έδρες που δικαιούνται, και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.

Βάσει της προαναφερόμενης διαδικασίας, κάθε συνδυασμός λαμβάνει:

	Εκλ. Περ. 1 (κατανέμονται 9 έδρες)	Εκλ. Περ. 2 (κατανέμονται 11 έδρες)	Εκλ. Περ. 3 (κατανέμονται 7 έδρες)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 15 έδρες)	6	6	2	1
Συνδ. Β' (Δικαιούται 11 έδρες)	3	3	3	2
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 1 έδρα)				1
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	2	2	4

(οι αριθμοί στον πίνακα γι'αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με κόκκινο χρώμα)

Στην Α Κατανομή αποδόθηκαν οι 23 από τις 27 έδρες

Στον Γ' συνδυασμό δεν αποδόθηκαν έδρες.

Κανένας συνδυασμός δεν εξάντλησε τις έδρες που δικαιούται.

Για να κατανείμουμε τις εναπομείνουσες τέσσερις (4) έδρες, κατατάσσουμε όλους τους συνδυασμούς σε αύξουσα σειρά ανάλογα με την εκλογική τους δύναμη στο σύνολο του δήμου, ξεκινώντας από τον μικρότερο. Αποδίδουμε, ανά εκλογική περιφέρεια όπου αυτός διατηρεί το μεγαλύτερο κατά φθίνουσα σειρά αδιάθετο υπόλοιπο, μία έδρα σε εκλογικές περιφέρειες που έχουν αδιάθετες έδρες. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται για όλους τους συνδυασμούς που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα, κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης.

Η σειρά των συνδυασμών κατά αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης στο σύνολο του δήμου είναι Γ', Β', Α'.

Στο Γ' συνδυασμό αποδίδουμε την μοναδική έδρα που δικαιούται στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια όπου διατηρεί το μεγαλύτερο κατά φθίνουσα σειρά αδιάθετο υπόλοιπο **(246)**

Ο Β' συνδυασμός δικαιούται δύο (2) ακόμα έδρες. Κατά φθίνουσα σειρά διατηρεί το μεγαλύτερο υπόλοιπο στις περιφέρειες: 3 **(409)**, 2 **(354)**, 1 **(103)**. Αποδίδουμε τις δύο έδρες που εξακολουθεί να δικαιούται στις περιφέρειες 3 & 2, αφαιρώντας αυτές από τις διαθέσιμες των αντίστοιχων εκλογικών περιφερειών.

Στον Α'' συνδυασμό θα απονεμηθεί η τελευταία έδρα που δικαιούται στην τρίτη περιφέρεια που είναι η μοναδική που έχει αδιάθετη έδρα.

Βάσει των ανωτέρω, ο τελικός πίνακας διαμορφώνεται ως εξής:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με μπλε σκούρο χρώμα)

	Εκλ. Περ. 1 (κατανέμονται 9 έδρες)	Εκλ. Περ. 2 (κατανέμονται 11 έδρες)	Εκλ. Περ. 3 (κατανέμονται 7 έδρες)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 15 έδρες)	6	6	2 + 1	0
Συνδ. Β' (Δικαιούται 11 έδρες)	3	3 + 1	3 + 1	0
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 1 έδρα)		1		0
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	0

Δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται στην περιφέρεια που έβαλαν υποψηφιότητα, οι υποψήφιοι που έλαβαν κατά φθίνουσα σειρά τις περισσότερες ψήφους από το σύνολο των περιφερειών του δήμου.

2. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το παράδειγμα αποτελεί εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 32 & 34 του ν. 3852/2010. Τα στοιχεία που λάβαμε υπόψη, αφορούν στην ψηφοφορία που διεξήχθη την 18^η Μαΐου 2014 στο **Δήμο Σερρών**. Ο εν λόγω δήμος, στον οποίο εκλέγεται 41μελες δημοτικό συμβούλιο, αποτελείται από έξι (6) εκλογικές περιφέρειες στις οποίες αντιστοιχούν οι έδρες που αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Εκλογική περιφέρεια	Αριθμός εδρών ανά Εκλογική Περιφέρεια
ΑΝΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ	1
ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ	2
ΛΕΥΚΩΝΑ	2
ΟΡΕΙΝΗΣ	1
ΣΕΡΡΩΝ	32
ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ	3
Σύνολο	41

Αποτέλεσμα Α΄ Κυριακής 2014 (18/5)

	ΑΝΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ	ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ	ΛΕΥΚΩΝΑ	ΟΡΕΙΝΗΣ	ΣΕΡΡΩΝ	ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ	Σύνολα
Συνδ. Α'	107	1711	946	328	7518	1890	12500
Συνδ. Β'	173	1907	1632	395	8502	1657	14266
Συνδ. Γ'	47	1164	728	96	7018	1540	10593
Συνδ. Δ'	26	173	84	28	2978	136	3425
Συνδ. Ε'	2	90	44	16	1404	78	1634
Σύνολα	355	5045	3434	863	27420	5301	42418

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ

Για να βρούμε το εκλογικό μέτρο, διαιρούμε το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν όλοι οι συνδυασμοί στο σύνολο των εκλογικών περιφερειών του δήμου με τον αριθμό των εδρών του δήμου και στο πηλίκο προσθέτουμε μονάδα (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται).

Συνεπώς:

$$\text{Εκλογικό μέτρο} = (42418 : 41) + 1 = 1034,58 + 1 = \mathbf{1035}$$

1° ΒΗΜΑ: ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΔΡΩΝ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

Κάθε συνδυασμός λαμβάνει έδρες στο δημοτικό συμβούλιο ίσες με το ακέραιο αποτέλεσμα της διαίρεσης του συνόλου των ψήφων που έλαβε στο σύνολο του δήμου διά το εκλογικό μέτρο.

Συνεπώς:

Ο Συνδυασμός Α λαμβάνει $(12500 : 1035 = 12,08)$ **12 έδρες** και υπόλοιπο **80** ψήφους.

Ο Συνδυασμός Β λαμβάνει $(14266 : 1035 = 13,78)$ **13 έδρες** και υπόλοιπο **811** ψήφους.

Ο Συνδυασμός Γ λαμβάνει $(10593 : 1035 = 10,23)$ **10 έδρες** και υπόλοιπο **243** ψήφους.

Ο Συνδυασμός Δ λαμβάνει $(3425 : 1035 = 3,31)$ **3 έδρες** και υπόλοιπο **320** ψήφους.

Ο Συνδυασμός Ε λαμβάνει $(1634 : 1035 = 1,58)$ **1 έδρα** και υπόλοιπο **599** ψήφους.

Μετά την ανωτέρω διαδικασία, αποδίδονται **39 από τις 41** διαθέσιμες έδρες, ενώ απομένουν 2 έδρες προς διάθεση, οι οποίες αποδίδονται, ανά μία, στους συνδυασμούς με τα μεγαλύτερα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα.

Η φθίνουσα σειρά αχρησιμοποίητων υπολοίπων είναι η ακόλουθη: **Β (812), Ε (599), Δ (320), Γ (243), Α (80).**

Συνεπώς η τελική κατανομή εδρών στο σύνολο του δήμου είναι η ακόλουθη:

Ο Συνδυασμός Α λαμβάνει **12 έδρες.**

Ο Συνδυασμός Β λαμβάνει $13 + 1 = \mathbf{14}$ έδρες.

Ο Συνδυασμός Γ λαμβάνει **10 έδρες.**

Ο Συνδυασμός Δ λαμβάνει **3 έδρες.**

Ο Συνδυασμός Ε λαμβάνει $1 + 1 = \mathbf{2}$ έδρες.

2ο ΒΗΜΑ: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΑΝΑ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Α' ΚΑΤΑΝΟΜΗ: Καταρχάς αποδίδουμε τις έδρες στις μονοεδρικές περιφέρειες στο συνδυασμό που έλαβε τις περισσότερες ψήφους σε αυτές, ήτοι στον Β.

(ο αριθμός στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνεται με πράσινο χρώμα)

	ΑΝΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΛΕΥΚΩΝΑ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΟΡΕΙΝΗΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΣΕΡΡΩΝ (κατανέμονται 32 έδρες)	ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ (κατανέμονται 3 έδρες)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 12 έδρες)							12
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1			1			12
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 10 έδρες)							10
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 3 έδρες)							3
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 2 έδρες)							2
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	2	2	0	32	3	39

Β' ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Για την κατανομή των υπόλοιπων εδρών μεταξύ των συνδυασμών, υπολογίζουμε, καταρχάς, το εκλογικό μέτρο κάθε συνδυασμού ως εξής:

Εκλογικό μέτρο συνδυασμού = (αριθμός έγκυρων ψηφοδελτίων συνδυασμού στο σύνολο του δήμου / αριθμός εδρών που δικαιούται ο συνδυασμός) +1 (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται).

Επομένως, έχουμε:

Εκλογικό μέτρο Α' Συνδυασμού = $(12500 : 12) + 1 = 1041,66 + 1 = 1042$.

Εκλογικό μέτρο Β' Συνδυασμού = $(14266 : 14) + 1 = 1019 + 1 = 1020$.

Εκλογικό μέτρο Γ' Συνδυασμού = $(10593 : 10) + 1 = 1059,3 + 1 = 1060$.

Εκλογικό μέτρο Δ' Συνδυασμού = $(3425 : 3) + 1 = 1141,66 + 1 = 1142$.

Εκλογικό μέτρο Ε' Συνδυασμού = $(1634 : 2) + 1 = 817 + 1 = 818$.

Στη συνέχεια, διαιρούμε τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που κάθε συνδυασμός έλαβε σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο, παραλείπομένου του κλάσματος, προκειμένου να βρούμε πόσες έδρες λαμβάνει ο κάθε συνδυασμός ανά εκλογική περιφέρεια.

Βάσει των διαιρέσεων προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Για τον Α' συνδυασμό:

1. Στην εκλογική περιφέρεια Μητρουσίου:
 $1711 : 1042 = 1,64$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1711 - (1042 \times 1) = 669$ ψήφους.
2. Στην εκλογική περιφέρεια Λευκώνα:
 $946 : 1042 = 0,91$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **946** ψήφους.
3. Στην εκλογική περιφέρεια Σερρών:
 $7518 : 1042 = 7,21$, άρα καταλαμβάνει **7 έδρες** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $7518 - (1042 \times 7) = 224$ ψήφους.
4. Στην εκλογική περιφέρεια Σκουτάρως:
 $1890 : 1042 = 1,81$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1890 - (1042 \times 1) = 848$ ψήφους.

Προσοχή: οι έδρες των μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών της Άνω Βροντούς και της Ορεινής έχουν αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Για τον Β' συνδυασμό:

1. Στην εκλογική περιφέρεια Μητρουσίου:
 $1907 : 1020 = 1,87$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1907 - (1020 \times 1) = 887$ ψήφους.
2. Στην εκλογική περιφέρεια Λευκώνα:
 $1632 : 1020 = 1,6$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1632 - (1020 \times 1) = 612$ ψήφους.
3. Στην εκλογική περιφέρεια Σερρών:
 $8502 : 1020 = 8,34$, άρα καταλαμβάνει **8 έδρες** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $8502 - (1020 \times 8) = 342$ ψήφους.
4. Στην εκλογική περιφέρεια Σκουτάρως:
 $1657 : 1020 = 1,62$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1657 - (1020 \times 1) = 637$ ψήφους.

Οι έδρες των μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών της Άνω Βροντούς και της Ορεινής έχουν αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Για τον Γ' συνδυασμό:

1. Στην εκλογική περιφέρεια Μητρουσίου:
 $1164 : 1060 = 1,1$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1164 - (1060 \times 1) = 104$ ψήφους.
2. Στην εκλογική περιφέρεια Λευκώνα:
 $728 : 1060 = 0,69$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **728** ψήφους.
3. Στην εκλογική περιφέρεια Σερρών:
 $7018 : 1060 = 6,62$, άρα καταλαμβάνει **6 έδρες** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $7018 - (1060 \times 6) = 658$ ψήφους.
4. Στην εκλογική περιφέρεια Σκουτάρως:
 $1540 : 1060 = 1,45$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1540 - (1060 \times 1) = 480$ ψήφους.

Οι έδρες των μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών της Άνω Βροντούς και της Ορεινής έχουν αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Για τον Δ' συνδυασμό:

1. Στην εκλογική περιφέρεια Μητρουσίου:
 $173 : 1142 = 0,15$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **173** ψήφους.
2. Στην εκλογική περιφέρεια Λευκώνα:
 $84 : 1142 = 0,07$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **84** ψήφους.
3. Στην εκλογική περιφέρεια Σερρών:
 $2978 : 1142 = 2,60$, άρα καταλαμβάνει **2 έδρες** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $2978 - (1142 \times 2) = 694$ ψήφους.
4. Στην εκλογική περιφέρεια Σκουτάρως:
 $136 : 1142 = 0,12$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **136** ψήφους.

Οι έδρες των εκλογικών περιφερειών της Άνω Βροντούς και της Ορεινής έχουν αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Για τον Ε' συνδυασμό:

1. Στην εκλογική περιφέρεια Μητρουσίου:
 $90 : 818 = 0,11$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **90** ψήφους.
2. Στην εκλογική περιφέρεια Λευκώνα:
 $44 : 818 = 0,05$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **44** ψήφους.
3. Στην εκλογική περιφέρεια Σερρών:
 $1404 : 818 = 1,72$, άρα καταλαμβάνει **1 έδρα** με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $1404 - (818 \times 1) = 586$ ψήφους.
4. Στην εκλογική περιφέρεια Σκουτάρως:
 $78 : 818 = 0,09$, άρα δεν καταλαμβάνει έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο **78** ψήφους.

Οι έδρες των εκλογικών περιφερειών της Άνω Βροντούς και της Ορεινής έχουν αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Αρχίζοντας από το μικρότερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στο σύνολο του δήμου, ήτοι τον **Ε'**, και συνεχίζοντας κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης, στο συνδυασμό αποδίδονται από κάθε εκλογική περιφέρεια όλες οι διαθέσιμες έδρες που δικαιούται, και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.

Συνεπώς:

στον Ε' συνδυασμό αποδίδεται μία έδρα στην εκλογική περιφέρεια Σερρών

στον Δ' συνδυασμό αποδίδονται δύο έδρες στην εκλογική περιφέρεια Σερρών

στον Γ' συνδυασμό αποδίδονται: μία έδρα στην περιφέρεια Μητρουσίου, έξι έδρες στην περιφέρεια Σερρών και μία στην περιφέρεια Σκουτάρεως

στον Α' συνδυασμό αποδίδονται: μία έδρα στην περιφέρεια Μητρουσίου, επτά στην περιφέρεια Σερρών και μία στην περιφέρεια Σκουτάρεως.

στον Β' συνδυασμό αποδίδονται: μία έδρα στην περιφέρεια Μητρουσίου, μία έδρα στην περιφέρεια Λευκώνα, οκτώ έδρες στην περιφέρεια Σερρών και μία έδρα στην περιφέρεια Σκουτάρεως

Ωστόσο, ο συνδυασμός δεν καταλαμβάνει έδρα στην περιφέρεια Μητρουσίου, δεδομένου ότι δεν υφίσταται κενή προς διάθεση.

Ο πίνακας διαμορφώνεται ως ακολούθως:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με κόκκινο χρώμα)

	ΑΝΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΛΕΥΚΩΝΑ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΟΡΕΙΝΗΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΣΕΡΡΩΝ (κατανέμονται 32 έδρες)	ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ (κατανέμονται 3 έδρες)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 12 έδρες)		1			7	1	3
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1	1	1	1	8	1	2
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 10 έδρες)		1			6	1	2
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 3 έδρες)					2		1
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 2 έδρες)					1		1
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	1	0	8	0	9

Γ ΚΑΤΑΝΟΜΗ: Από τις 41 προς διάθεση έδρες του Δημοτικού Συμβουλίου έχουν διανεμηθεί οι 32. Συνεπώς απομένουν προς διάθεση 9 έδρες, ενώ κανένας συνδυασμός δεν έχει εξαντλήσει τις έδρες που δικαιούται. Ξεκινώντας από τον μικρότερο σε εκλογική δύναμη στο σύνολο του δήμου συνδυασμό που δικαιούται να καταλάβει έδρα, διατίθενται οι διαθέσιμες έδρες ανά μία από κάθε εκλογική περιφέρεια, όπου αυτός διατηρεί το μεγαλύτερο, κατά φθίνουσα σειρά, αδιάθετο υπόλοιπο ψηφοδελτίων.

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με μπλε σκούρο χρώμα)

	ΑΝΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΛΕΥΚΩΝΑ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΟΡΕΙΝΗΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΣΕΡΡΩΝ (κατανέμονται 32 έδρες)	ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ (κατανέμονται 3 έδρες)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 12 έδρες)		1			7+1	1	2
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1	1	1	1	8+1	1	1
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 10 έδρες)		1	1		6 +1	1	0
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 3 έδρες)					2 +1		0
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 2 έδρες)					1 +1		0
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	0	3	0	3

Μία έδρα λαμβάνει ο συνδυασμός Ε' στην Εκλογική Περιφέρεια Σερρών, στην οποία διατηρεί το μεγαλύτερο υπόλοιπό του (586).

Μία έδρα λαμβάνει ο συνδυασμός Δ' στην Εκλογική Περιφέρεια Σερρών, στην οποία διατηρεί το μεγαλύτερο υπόλοιπό του (694).

Δύο έδρες λαμβάνει ο συνδυασμός Γ', μία στην Εκλογική Περιφέρεια Λευκών (728) και μία στην Εκλογική Περιφέρεια Σερρών (658), όπου διατηρεί τα μεγαλύτερα κατά φθίνουσα σειρά αδιάθετα υπόλοιπα.

Μία έδρα λαμβάνει ο συνδυασμός Α' στην Εκλογική Περιφέρεια Σερρών, αφού σε καμία άλλη εκλογική περιφέρεια δεν υπάρχει έδρα προς διάθεση.

Μία έδρα λαμβάνει ο συνδυασμός Β' στην Εκλογική Περιφέρεια Σερρών, αφού σε καμία άλλη εκλογική περιφέρεια δεν υπάρχει έδρα προς διάθεση.

Α ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Από τις 41 προς διάθεση έδρες του Δημοτικού Συμβουλίου έχουν απονεμηθεί οι 38. Συνεπώς απομένουν προς διάθεση 3 έδρες που ανήκουν όλες στην Εκλογική Περιφέρεια Σερρών.

Δεδομένου ότι υφίσταται μία εκλογική περιφέρεια που έχει αδιάθετες έδρες, αυτή των Σερρών, αποδίδεται ανά μία αδιάθετη έδρα στο συνδυασμό που εξακολουθεί να δικαιούται έδρα και έχει λάβει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους συνολικά στην οικεία εκλογική περιφέρεια. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται όσες φορές χρειαστεί, μέχρι να εξαντληθούν οι διαθέσιμες έδρες ή οι συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα.

Τελικά, διαμορφώνεται ο ακόλουθος πίνακας κατανομής:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με μπορντό χρώμα)

	ΑΝΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΛΕΥΚΩΝΑ (κατανέμονται 2 έδρες)	ΟΡΕΙΝΗΣ (κατανέμεται 1 έδρα)	ΣΕΡΡΩΝ (κατανέμονται 32 έδρες)	ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ (κατανέμονται 3 έδρες)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 12 έδρες)		1			7+1 +1+ 1	1	0
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1	1	1	1	8+1 +1	1	0
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 10 έδρες)		1	1		6 +1	1	0
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 3 έδρες)					2 +1		0
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 2 έδρες)					1 +1		0
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	0	0	0	0

3. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το παράδειγμα αποτελεί εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 32 & 34 του ν. 3852/2010. Τα στοιχεία που λήφθησαν υπόψη, αφορούν στην ψηφοφορία που διεξήχθη την 18^η Μαΐου 2014 στο **Δήμο Βόλου**. Ο εν λόγω δήμος, στον οποίο εκλέγεται 49μελές δημοτικό συμβούλιο, αποτελείται από εννέα (9) εκλογικές περιφέρειες στις οποίες αντιστοιχούν οι έδρες που αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Εκλογική περιφέρεια	Αριθμός εδρών ανά Εκλογική Περιφέρεια
1	2
2	1
3	1
4	28
5	1
6	1
7	2
8	12
9	1
Σύνολο	49

Στις εκλογές της 18^{ης} Μαΐου 2014 πέντε (5) συνδυασμοί έλαβαν τις ακόλουθες ψήφους ανά εκλογική περιφέρεια:

	Ε.Π. 1	Ε.Π. 2	Ε.Π. 3	Ε.Π. 4	Ε. Π. 5	Ε. Π. 6	Ε. Π. 7	Ε. Π. 8	Ε. Π. 9	Σύνολα
Συνδ.Α'	1564	1173	932	14504	565	234	1349	4317	921	25559
Συνδ.Β'	675	556	370	8090	375	75	746	5390	292	16569
Συνδ.Γ'	610	470	465	5063	268	144	832	1936	407	10195
Συνδ.Δ'	425	264	732	4696	162	21	597	1745	203	8845
Συνδ.Ε'	178	148	135	2999	174	33	140	1682	100	5589
Σύνολα	3452	2611	2634	35352	1544	507	3664	15070	1923	66757

/

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ

Για να βρούμε το εκλογικό μέτρο, διαιρούμε το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν όλοι οι συνδυασμοί στο σύνολο των εκλογικών περιφερειών του δήμου με τον αριθμό των εδρών του δήμου και στο πηλίκο προσθέτουμε μονάδα (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται)

$$\text{Εκλογικό μέτρο: } (66757 : 49) + 1 = 1362,38 + 1 = \mathbf{1363}$$

1. ΕΔΡΕΣ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

Κάθε συνδυασμός λαμβάνει τόσες έδρες όσες το ακέραιο αποτέλεσμα της διαίρεσης του συνόλου των ψήφων που έλαβε στο σύνολο του δήμου διά το εκλογικό μέτρο.

Συνεπώς:

Ο Συνδυασμός Α λαμβάνει $(25559 : 1363 = 18,75)$ 18 έδρες και υπόλοιπο 1025 ψήφους

Ο Συνδυασμός Β λαμβάνει $(16569 : 1363 = 12,15)$ 12 έδρες και υπόλοιπο 213 ψήφους

Ο Συνδυασμός Γ λαμβάνει $(10195 : 1363 = 7,47)$ 7 έδρες και υπόλοιπο 654 ψήφους

Ο Συνδυασμός Δ λαμβάνει $(8845 : 1363 = 6,48)$ 6 έδρες και υπόλοιπο 667 ψήφους

Ο Συνδυασμός Ε λαμβάνει $(5589 : 1363 = 4,10)$ 4 έδρες και υπόλοιπο 137 ψήφους

Μετά την ανωτέρω διαδικασία, αποδίδονται 47 από τις 49 έδρες

Απομένουν δύο (2) προς διάθεση, οι οποίες αποδίδονται, ανά μία, στους συνδυασμούς με τα μεγαλύτερα αξιοποιημένα υπόλοιπα.

Η φθίνουσα σειρά αξιοποιημένων υπολοίπων είναι η ακόλουθη: Α (1025), Δ (667), Γ (654), Β (213), Ε (137)

Συνεπώς η τελική κατανομή εδρών στο σύνολο του δήμου είναι η ακόλουθη:

Ο Συνδυασμός Α λαμβάνει $18 + 1 = 19$ έδρες

Ο Συνδυασμός Β λαμβάνει 12 έδρες

Ο Συνδυασμός Γ λαμβάνει 7 έδρες

Ο Συνδυασμός Δ λαμβάνει $6 + 1 = 7$ έδρες

Ο Συνδυασμός Ε λαμβάνει 4 έδρες

2. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΑΝΑ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

A ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Καταρχήν αποδίδουμε τις τέσσερις μονοεδρικές έδρες στον συνδυασμό που έλαβε τις περισσότερες ψήφους σε κάθε μία εκλογική περιφέρεια, ήτοι στον Α.

(ο αριθμός στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνεται με πράσινο χρώμα)

	Ε Π 1 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 2 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 3 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 4 (κατά/νται 28 έδρα)	Ε. Π. 5 (κατ/ται 1 έδρες)	Ε. Π. 6 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 7 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 8 (κατ/νται 12 έδρες)	Εκλ. Περ. 9 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 19 έδρες)		1	1		1	1			1	14
Συνδ. Β' (Δικαιούται 12 έδρες)										12
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 7 έδρες)										7
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 7 έδρες)										7
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 4 έδρες)										4
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	2	0	0	28	0	0	2	12	0	45

B ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Για την κατανομή των υπόλοιπων εδρών μεταξύ των συνδυασμών, υπολογίζουμε καταρχήν το εκλογικό μέτρο κάθε συνδυασμού ως εξής:

Εκλογικό μέτρο συνδυασμού = (αριθμός έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού στο δήμο / αριθμός εδρών που δικαιούται ο συνδυασμός) +1 (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται).

Επομένως, έχουμε:

Για τον Α' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(25559 : 19) + 1 = 1345,21 + 1 = 1346$

Για τον Β' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(16569 : 12) + 1 = 1380,75 + 1 = 1381$

Για τον Γ' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(10195 : 7) + 1 = 1456,42 + 1 = 1457$

Για τον Δ' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(8845 : 7) + 1 = 1263,57 + 1 = 1264$

Για τον Ε' συνδυασμό εκλογικό μέτρο = $(5589 : 4) + 1 = 1397,25 + 1 = 1398$

Στη συνέχεια, διαιρούμε τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που κάθε συνδυασμός έλαβε σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο, παραλείπομένου του κλάσματος, προκειμένου να βρούμε πόσες έδρες λαμβάνει ο κάθε συνδυασμός ανά εκλογική περιφέρεια.

Βάσει των διαιρέσεων προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Για τον Α' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $1564 : 1346 = 1,16$ ΜΙΑ (1) έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1564 - (1346 \times 1)\} = 1564 - 1346 = 218$ ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Η τέταρτη εκλογική περιφέρεια, $14504 : 1346 = 10,77$ ΔΕΚΑ (10) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{14504 - (1346 \times 10)\} = 14504 - 13460 = 1044$ ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην έκτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην έβδομη εκλογική περιφέρεια, $1349 : 1346 = 1,002$ ΜΙΑ (1) έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1349 - (1346 \times 1)\} = 1349 - 1346 = 3$ ψήφους

Στην όγδοη εκλογική περιφέρεια, $4317 : 1346 = 3,20$ ΤΡΕΙΣ (3) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{4317 - (1346 \times 3)\} = 4317 - 4038 = 279$ ψήφους

Στην ένατη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Για τον Β' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $675 : 1381 = 0,48$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 675 ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Η τέταρτη εκλογική περιφέρεια, $8090 : 1381 = 5,85$ ΠΕΝΤΕ (5) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{8090 - (1381 \times 5)\} = 8090 - 6905 = 1185$ ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής
εδρών.

Στην έκτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής
εδρών.

Στην έβδομη εκλογική περιφέρεια, $746 : 1381 = 0,54$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 746 ψήφους

Στην όγδοη εκλογική περιφέρεια, $5390 : 1381 = 3,90$ ΤΡΕΙΣ (3) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{5390 - (1381 \times 3)\} = 4143 - = 1247$ ψήφους

Στην ένατη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής
εδρών.

Για τον Γ' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $610 : 1457 = 0,41$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 610 ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής
εδρών.

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής
εδρών.

Η τέταρτη εκλογική περιφέρεια, $5063 : 1457 = 3,47$ ΤΡΕΙΣ (3) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{5063 - (1457 \times 3)\} = 5063 - 4371 = 692$ ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής
εδρών.

Στην έκτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής
εδρών.

Στην έβδομη εκλογική περιφέρεια, $832 : 1457 = 0,57$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 832 ψήφους

Στην όγδοη εκλογική περιφέρεια, $1936 : 1457 = 1,32$ ΜΙΑ (1) έδρα με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1936 - (1457 \times 1)\} = 1936 - 1457 = 479$ ψήφους

Στην ένατη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής
εδρών.

Για τον Δ' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $425 : 1264 = 0,33$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 425 ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής
εδρών.

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής
εδρών.

Η τέταρτη εκλογική περιφέρεια, $4696 : 1264 = 3,71$ ΤΡΕΙΣ (3) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{4696 - (1264 \times 3)\} = 4696 - 3792 = 904$ ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής
εδρών.

Στην έκτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής
εδρών.

Στην έβδομη εκλογική περιφέρεια, $597 : 1264 = 0,47$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 597 ψήφους

Στην όγδοη εκλογική περιφέρεια, $1745 : 1264 = 1,38$ ΜΙΑ (1) έδρα με
αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1745 - (1264 \times 1)\} = 1745 - 1264 = 481$ ψήφους

Στην ένατη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Για τον Ε' συνδυασμό:

Στην πρώτη εκλογική περιφέρεια, $178 : 1398 = 0,12$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 178 ψήφους

Στην δεύτερη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Η τέταρτη εκλογική περιφέρεια, $2999 : 1398 = 2,14$ ΔΥΟ (2) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{2999 - (1398 \times 2)\} = 2999 - 2796 = 203$ ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην έκτη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Στην έβδομη εκλογική περιφέρεια, $140 : 1398 = 0,10$ ΜΗΔΕΝ (0) έδρες με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 140 ψήφους

Στην όγδοη εκλογική περιφέρεια, $1682 : 1398 = 1,20$ ΜΙΑ (1) έδρα με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1682 - (1398 \times 1)\} = 1682 - 1398 = 284$ ψήφους

Στην ένατη εκλογική περιφέρεια έχει ήδη αποδοθεί στο πρώτο στάδιο κατανομής εδρών.

Αρχίζοντας από το μικρότερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στο σύνολο του δήμου, ήτοι τον **Ε'**, και συνεχίζοντας κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης, στο συνδυασμό αποδίδονται από κάθε εκλογική περιφέρεια όλες οι διαθέσιμες έδρες που δικαιούνται, και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.

Βάσει της προαναφερόμενης διαδικασίας, κάθε συνδυασμός λαμβάνει:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με κόκκινο χρώμα)

	Ε Π 1 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 2 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 3 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 4 (κατά/νται 28 έδρα)	Ε. Π. 5 (κατ/ται 1 έδρες)	Ε. Π. 6 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 7 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 8 (κατ/νται 12 έδρες)	Εκλ. Περ. 9 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 19 έδρες)	1	1	1	10	1	1	1	3	1	- 1
Συνδ. Β' (Δικαιούται 12 έδρες)				5				3		4
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 7 έδρες)				3				1		3
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 7 έδρες)				3				1		3
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 4 έδρες)				2				1		1
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	1	0	0	5	0	0	1	3	0	12 (-1)

Παρατηρούμε ότι ο Α' συνδυασμός έχει λάβει μία επιπλέον έδρα από όσες δικαιούται. Συνεπώς αφαιρούμε την επιπλέον έδρα από την εκλογική περιφέρεια που έχει λάβει τις λιγότερες ψήφους, εξαιρουμένων των μονοεδρικών. Αυτή η περιφέρεια είναι η 7 (1349)

Συνεπώς, ο πίνακας διαμορφώνεται ως εξής:

	Ε Π 1 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 2 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 3 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 4 (κατά/νται 28 έδρα)	Ε. Π. 5 (κατ/ται 1 έδρες)	Ε. Π. 6 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 7 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 8 (κατ/νται 12 έδρες)	Εκλ. Περ. 9 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 19 έδρες)	1	1	1	10	1	1		3	1	0
Συνδ. Β' (Δικαιούται 12 έδρες)				5				3		4
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 7 έδρες)				3				1		3
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 7 έδρες)				3				1		3
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 4 έδρες)				2				1		1
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	1	0	0	5	0	0	2	3	0	11

Γ ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Από τις 49 προς διάθεση έδρες του Δημοτικού Συμβουλίου έχουν απονεμηθεί οι 38. Συνεπώς απομένουν προς διάθεση 11 έδρες.

Κατατάσσουμε συνεπώς όλους τους συνδυασμούς σε αύξουσα σειρά ανάλογα με την εκλογική τους δύναμη στο σύνολο του δήμου, ξεκινώντας από τον μικρότερο. Αποδίδουμε, ανά εκλογική περιφέρεια όπου αυτός διατηρεί το μεγαλύτερο κατά φθίνουσα σειρά αδιάθετο υπόλοιπο, μία έδρα **σε εκλογικές περιφέρειες που έχουν αδιάθετες έδρες.**

Η σειρά των συνδυασμών κατά αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης στο σύνολο του δήμου είναι Ε, Δ, Γ, Β, Α.

Ξεκινώντας από τον Ε' συνδυασμό, αποδίδουμε τη μοναδική έδρα που δικαιούται στην εκλογική περιφέρεια 8 όπου διατηρεί το μεγαλύτερο κατά φθίνουσα σειρά αδιάθετο υπόλοιπο (284) και υπάρχουν προς διάθεση έδρες

Ο Δ' συνδυασμός δικαιούται τρεις (3) ακόμα έδρες. Κατά φθίνουσα σειρά διατηρεί το μεγαλύτερο υπόλοιπο στις περιφέρειες: 4 (904), 7 (597), 8 (481), & 1 (425). Συνεπώς ο Δ' συνδυασμός καταλαμβάνει έδρες στις περιφέρειες 4, 7 και 8, που έχουν προς διάθεση έδρες

Ο Γ' συνδυασμός δικαιούται τρεις (3) ακόμα έδρες. Κατά φθίνουσα σειρά διατηρεί το μεγαλύτερο υπόλοιπο στις περιφέρειες: 7 (832), 4 (692), 1 (610), & 8 (479). Συνεπώς ο Γ' συνδυασμός καταλαμβάνει έδρες στις περιφέρειες 7, 4 και 1, που έχουν προς διάθεση έδρες.

Ο Β' συνδυασμός δικαιούται τέσσερις ακόμα έδρες και θα λάβει από μία έδρα που στις περιφέρειες 4 και 8, που έχουν προς διάθεση έδρες.

Ο Α' συνδυασμός έχει ήδη λάβει όλες τις έδρες του.

Συνεπώς, ο πίνακας διαμορφώνεται ως εξής:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με μπλε σκούρο χρώμα)

	Ε Π 1 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 2 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 3 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 4 (κατά/νται 28 έδρα)	Ε. Π. 5 (κατ/ται 1 έδρες)	Ε. Π. 6 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 7 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 8 (κατ/νται 12 έδρες)	Εκλ. Περ. 9 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 19 έδρες)	1	1	1	10	1	1		3	1	0
Συνδ. Β' (Δικαιούται 12 έδρες)				5 + 1				3 + 1		2
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 7 έδρες)	1			3 + 1			1	1		0
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 7 έδρες)				3 + 1			1	1 + 1		0
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 4 έδρες)				2				1 + 1		0
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0

Δ ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Από τις 49 προς διάθεση έδρες του Δημοτικού Συμβουλίου έχουν απονεμηθεί οι 47. Συνεπώς απομένουν προς διάθεση 2 έδρες που ανήκουν όλες στην Εκλογική Περιφέρεια 4.

Από τη στιγμή που οι προς διάθεση έδρες ανήκουν όλες στην Εκλογική Περιφέρεια 4 και μόνο ένας δικαιούχος συνδυασμός, δε χρειάζεται να λάβει χώρα κατάταξη των εκλογικών περιφερειών με κριτήριο τον αριθμό των εδρών τους, αλλά απονέμουμε όλες τις εναπομείνουσες στον Β' συνδυασμό.

Τελικά, διαμορφώνεται ο ακόλουθος πίνακας κατανομής:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με μπορντό χρώμα)

	Ε Π 1 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 2 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 3 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 4 (κατά/νται 28 έδρα)	Ε. Π. 5 (κατ/ται 1 έδρες)	Ε. Π. 6 (κατ/ται 1 έδρα)	Ε. Π. 7 (κατ/νται 2 έδρες)	Ε. Π. 8 (κατ/νται 12 έδρες)	Εκλ. Περ. 9 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 19 έδρες)	1	1	1	10	1	1		3	1	0
Συνδ. Β' (Δικαιούται 12 έδρες)				5 + 1 + 1 1				3 + 1		0
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 7 έδρες)	1			3 + 1			1	1		0
Συνδ. Δ' (Δικαιούται 7 έδρες)				3 + 1			1	1 + 1		0
Συνδ. Ε' (Δικαιούται 4 έδρες)				2				1 + 1		0
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται στην περιφέρεια που έβαλαν υποψηφιότητα, οι υποψήφιοι που έλαβαν κατά φθίνουσα σειρά τις περισσότερες ψήφους από το σύνολο των περιφερειών του δήμου.

4. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το παράδειγμα αποτελεί εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 32 & 34 του ν. 3852/2010,. Τα στοιχεία που λήφθησαν υπόψη, αφορούν στην ψηφοφορία που διεξήχθη την 18^η Μαΐου 2014 στο **Δήμο Γρεβενών**. Ο εν λόγω δήμος, στον οποίο εκλέγεται 33μελες δημοτικό συμβούλιο, αποτελείται από δεκατρείς (13) εκλογικές περιφέρειες στις οποίες αντιστοιχούν οι έδρες που αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Εκλογική περιφέρεια	Αριθμός εδρών ανά Εκλογική Περιφέρεια
1	1
2	1
3	2
4	1
5	20
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
Σύνολο	33

Στις εκλογές της 18^{ης} Μαΐου 2014 τρεις (3) συνδυασμοί έλαβαν τις ακόλουθες ψήφους ανά εκλογική περιφέρεια:

	Ε.Π.1	Ε.Π.2	Ε.Π.3	Ε.Π.4	Ε.Π.5	Ε.Π.6	Ε.Π.7	Ε.Π.8	Ε.Π.9	Ε.Π.10	Ε.Π.11	Ε.Π.12	Ε.Π.13	Σύνολα
Συνδ. Α'	96	804	1280	689	4556	75	848	1290	55	102	223	69	115	10202
Συνδ. Β'	123	544	963	465	3945	91	948	879	39	109	161	219	129	8615
Συνδ. Γ'	1	43	83	98	704	12	250	155	2	17	1	27	13	1406
Σύνολα	220	1391	2326	1252	9205	178	2046	2324	96	228	385	315	257	20223

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ

Για να βρούμε το εκλογικό μέτρο, διαιρούμε το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν όλοι οι συνδυασμοί στο σύνολο των εκλογικών περιφερειών του δήμου με τον αριθμό των εδρών του δήμου και στο πηλίκο προσθέτουμε μονάδα (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται)

$$\text{Εκλογικό μέτρο: } (20223 : 33) + 1 = 612,81 + 1 = \mathbf{613}$$

1. ΕΔΡΕΣ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

Κάθε συνδυασμός λαμβάνει έδρες στο δημοτικό συμβούλιο ίσες με το ακέραιο αποτέλεσμα της διαίρεσης του συνόλου των ψήφων που έλαβε στο σύνολο του δήμου διά το εκλογικό μέτρο.

Συνεπώς:

Ο Συνδυασμός Α λαμβάνει $(10202 : 613 = 16,64)$ **16 έδρες και υπόλοιπο 394 ψήφους.**

Ο Συνδυασμός Β λαμβάνει $(8615 : 613 = 14,05)$ **14 έδρες και υπόλοιπο 33 ψήφους.**

Ο Συνδυασμός Γ λαμβάνει $(1406 : 613 = 2,29)$ **2 έδρες και υπόλοιπο 180 ψήφους.**

Μετά την ανωτέρω διαδικασία, αποδίδονται **32 από τις 33** διαθέσιμες έδρες, ενώ απομένει 1 έδρα προς διάθεση, οι οποίες αποδίδεται στον συνδυασμό με το μεγαλύτερο αξιοποιημένο υπόλοιπο, ήτοι τον Α' (**394 ψήφοι**)

Συνεπώς η τελική κατανομή εδρών στο σύνολο του δήμου είναι η ακόλουθη:

Ο Συνδυασμός Α λαμβάνει $16 + 1 = \mathbf{17}$ έδρες.

Ο Συνδυασμός Β λαμβάνει **14** έδρες.

Ο Συνδυασμός Γ λαμβάνει **2** έδρες.

2. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΔΡΩΝ ΑΝΑ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Α' ΚΑΤΑΝΟΜΗ: Καταρχάς αποδίδουμε τις έδρες στις μονοεδρικές περιφέρειες στο συνδυασμό που έλαβε τις περισσότερες ψήφους σε αυτές.

(ο αριθμός στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνεται με πράσινο χρώμα)

	ΕΠ 1 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 2 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 3 (κατ/ται 2 έδρες)	ΕΠ 4 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 5 (κατ/ται 20 έδρες)	ΕΠ 6 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 7 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 8 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 9 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 10 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 11 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 12 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 13 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 17 έδρες)		1		1				1	1		1			12
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1					1	1			1		1	1	8
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 2 έδρες)														2
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	2	0	20	0	0	0	0	0	0	0	0	22

Με βάση τα εκλογικά αποτελέσματα, στον **Α' συνδυασμό** απονέμονται οι έδρες των περιφερειών **2 (804), 4 (689) 8 (1290), 9 (55), 11 (223)** και στον **Β' συνδυασμό** οι έδρες των περιφερειών **1 (123), 6 (91), 7 (948), 10 (109), 12 (219), 13 (129)**, δεδομένου ότι πλειοψήφησαν σε κάθε μια από τις εν λόγω περιφέρειες λαμβάνοντας τον αριθμό των ψήφων που αναγράφονται στις παρενθέσεις που ακολουθούν τον αριθμό των περιφερειών.

Β' ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Για την κατανομή των υπόλοιπων εδρών μεταξύ των συνδυασμών, υπολογίζουμε, καταρχάς, το εκλογικό μέτρο κάθε συνδυασμού ως εξής:

Εκλογικό μέτρο συνδυασμού = (αριθμός έγκυρων ψηφοδελτίων συνδυασμού στο σύνολο του δήμου / αριθμός εδρών που δικαιούται ο συνδυασμός) + 1 (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται).

Επομένως, έχουμε:

Εκλογικό μέτρο Α' Συνδυασμού = $(10202 : 17) + 1 = 600,11 + 1 = 601$.

Εκλογικό μέτρο Β' Συνδυασμού = $(8615 : 14) + 1 = 615,35 + 1 = 616$.

Εκλογικό μέτρο Γ' Συνδυασμού = $(1406 : 2) + 1 = 703 + 1 = 704$.

Στη συνέχεια, διαιρούμε τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που κάθε συνδυασμός έλαβε σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο, παραλείποντας το κλάσματος, προκειμένου να βρούμε πόσες έδρες λαμβάνει ο κάθε συνδυασμός ανά εκλογική περιφέρεια. Η παρούσα κατανομή αφορά, προφανώς, τις εκλογικές περιφέρειες 3 & 5 που έχουν έδρες προς διάθεση μετά την κατανομή των μονοεδρικών.

Βάσει των διαιρέσεων προκύπτουν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Για τον Α' συνδυασμό:

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια $1280 : 601 = 2,12$ (ΔΥΟ ΕΔΡΕΣ) με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1280 - (601 \times 2)\} = 1280 - 1202 = 78$ ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια $4556 : 601 = 7,58$ (ΕΦΤΑ ΕΔΡΕΣ) με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{4556 - (601 \times 7)\} = 4556 - 4207 = 349$ ψήφους

Για τον Β' συνδυασμό:

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια $963 : 616 = 1,56$ (ΜΙΑ ΕΔΡΑ) με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{963 - (616 \times 1)\} = 963 - 616 = 347$ ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια $3945 : 616 = 6,40$ (ΕΞΙ ΕΔΡΕΣ) με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{3945 - (616 \times 6)\} = 3945 - 3696 = 249$ ψήφους

Για τον Γ' συνδυασμό:

Στην τρίτη εκλογική περιφέρεια $83 : 704 = 0,11$ (ΜΗΔΕΝ ΕΔΡΕΣ) με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 83 ψήφους

Στην πέμπτη εκλογική περιφέρεια $704 : 704 = 1$ (ΜΙΑ ΕΔΡΑ) με αχρησιμοποίητο υπόλοιπο 0 ψήφους

Αρχίζοντας από το μικρότερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στο σύνολο του δήμου, ήτοι τον Γ', και συνεχίζοντας κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης, στο

συνδυασμό αποδίδονται από κάθε εκλογική περιφέρεια όλες οι διαθέσιμες έδρες που δικαιούνται, και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.

Ο πίνακας διαμορφώνεται ως ακολούθως:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με κόκκινο χρώμα)

	ΕΠ 1 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 2 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 3 (κατ/ται 2 έδρες)	ΕΠ 4 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 5 (κατ/ται 20 έδρες)	ΕΠ 6 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 7 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 8 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 9 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 10 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 11 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 12 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 13 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 17 έδρες)		1	1	1	7			1	1		1			4
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1		1		6	1	1			1		1	1	1
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 2 έδρες)					1									1
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	6

Στον Γ' συνδυασμό αποδίδεται μία έδρα στην περιφέρεια 5
Στον Β' συνδυασμό αποδίδονται μία έδρα στην περιφέρεια 3 και 6 στην περιφέρεια 5
Στον Α' συνδυασμό αποδίδεται μία έδρα, από τις δύο που δικαιούται βάσει της
διαίρεσης, στην περιφέρεια 3 δεδομένου ότι δεν υφίσταται άλλη έδρα προς διάθεση,
και εφτά στην περιφέρεια 5.

Γ ΚΑΤΑΝΟΜΗ: Από τις 33 προς διάθεση έδρες του Δημοτικού Συμβουλίου έχουν
διανεμηθεί οι 27. Συνεπώς απομένουν προς διάθεση 6 έδρες.
Ξεκινώντας από τον μικρότερο σε εκλογική δύναμη στο σύνολο του δήμου
συνδυασμό που δικαιούται να καταλάβει έδρα, διατίθενται οι διαθέσιμες έδρες ανά
μία από κάθε εκλογική περιφέρεια, όπου αυτός διατηρεί το μεγαλύτερο, κατά
φθίνουσα σειρά, αδιάθετο υπόλοιπο ψηφοδελτίων. Δεδομένου ότι η μόνη περιφέρεια
που έχει αδιάθετες έδρες είναι η 5 και κανένας συνδυασμός δεν εξάντλησε τις έδρες
που δικαιούται, απονέμεται από μία έδρα σε κάθε συνδυασμό.

(οι αριθμοί στον πίνακα γι' αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με μπλε σκούρο χρώμα)

	ΕΠ 1 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 2 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 3 (κατ/ται 2 έδρες)	ΕΠ 4 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 5 (κατ/ται 20 έδρες)	ΕΠ 6 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 7 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 8 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 9 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 10 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 11 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 12 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 13 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 17 έδρες)		1	1	1	7 + 1			1	1		1			3
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1		1		6 + 1	1	1			1		1	1	0
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 2 έδρες)					1 + 1									0
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3

Δ ΚΑΤΑΝΟΜΗ. Από τις 33 προς διάθεση έδρες του Δημοτικού Συμβουλίου έχουν απονεμηθεί οι 30. Συνεπώς απομένουν προς διάθεση 3 έδρες που ανήκουν όλες στην Εκλογική Περιφέρεια πέντε.

Από τη στιγμή που οι προς διάθεση έδρες ανήκουν όλες στην Εκλογική Περιφέρεια πέντε και υπάρχει μόνο ένας δικαιούχος συνδυασμός (ο Α') δε χρειάζεται να λάβει χώρα κατάταξη των εκλογικών περιφερειών με κριτήριο τον αριθμό των εδρών τους, αλλά απονέμουμε όλες τις εναπομείνουσες στον Α' συνδυασμό.
Τελικά, διαμορφώνεται ο ακόλουθος πίνακας κατανομής:

(οι αριθμοί στον πίνακα γι'αυτό το στάδιο της κατανομής εδρών αποτυπώνονται με μπορντό χρώμα)

	ΕΠ 1 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 2 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 3 (κατ/ται 2 έδρες)	ΕΠ 4 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 5 (κατ/ται 20 έδρες)	ΕΠ 6 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 7 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 8 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 9 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 10 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 11 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 12 (κατ/ται 1 έδρα)	ΕΠ 13 (κατ/ται 1 έδρα)	Υπόλοιπο εδρών που εξακολουθεί να δικαιούται ο συνδυασμός
Συνδ. Α' (Δικαιούται 17 έδρες)		1	1	1	7 + 1 +1 + 1 +1			1	1		1			0
Συνδ. Β' (Δικαιούται 14 έδρες)	1		1		6 + 1	1	1			1		1	1	0
Συνδ. Γ' (Δικαιούται 2 έδρες)					1 + 1									0
Υπόλοιπο εδρών προς κατανομή ανά περιφέρεια	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Γ. Κατανομή εδρών Κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το παράδειγμα αποτελεί εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 8 & 37 του ν. 3852/2010. Τα στοιχεία που λήφθηκαν υπόψη, αφορούν στην ψηφοφορία που διεξήχθη την 18^η Μαΐου 2014 **στην Κοινότητα Προσοτσάνης (πρώην Δημοτική Κοινότητα) του ομώνυμου Δήμου**, στον οποίο εκλέγεται 7μελές κοινοτικό συμβούλιο, δεδομένου ότι ο μόνιμος πληθυσμός σύμφωνα με την απογραφή του 2011 είναι 3553 άτομα (ο de facto πληθυσμός που λήφθηκε υπόψη στις εκλογές της 18^{ης} Μαΐου 2014, ανήρχετο σε 3520 άτομα).

Στις εκλογές έλαβαν έδρες τρεις (3) συνδυασμοί, οι ψήφοι των οποίων αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Συνδυασμοί	Αριθμός Ψήφων
Συνδυασμός Α'	681
Συνδυασμός Β'	900
Συνδυασμός Γ'	1193
Σύνολο	2774

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΡΟ

Για να βρούμε το εκλογικό μέτρο, διαιρούμε το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν όλοι οι συνδυασμοί με τον αριθμό των εδρών της κοινότητας και στο πηλίκo προσθέτουμε μονάδα (το δεκαδικό μέρος παραλείπεται)

$$\text{Εκλογικό μέτρο: } (2774 : 7) + 1 = 396,28 + 1 = \mathbf{397}$$

Α ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Εν συνεχεία, διαιρούμε τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού με το εκλογικό μέτρο, και το ακέραιο πηλίκo της διαίρεσης αποτελεί τον αριθμό των εδρών που κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει.

Συνεπώς:

Ο Συνδυασμός Α' λαμβάνει ($681 : 397 = 1,71$) **1 έδρα** και αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{681 - (397 \times 1)\} = 681 - 397 = \mathbf{284 \text{ ψήφους}}$

Ο Συνδυασμός Β' λαμβάνει ($900 : 397 = 2,26$) **2 έδρες** και αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{900 - (397 \times 2)\} = 900 - 794 = \mathbf{106 \text{ ψήφους}}$

Ο Συνδυασμός Γ' λαμβάνει ($1193 : 397 = 3,005$) **3 έδρες** και αχρησιμοποίητο υπόλοιπο $\{1193 - (397 \times 3)\} = 1193 - 1191 = \mathbf{2 \text{ ψήφους}}$

Από τις 7 έδρες του κοινοτικού συμβουλίου έχουν κατανεμηθεί, με την ως τώρα διαδικασία, οι 6, ως εξής:

Συνδυασμοί	Αριθμός εδρών
Συνδυασμός Α'	1
Συνδυασμός Β'	2
Συνδυασμός Γ'	3
Σύνολο	6

Β ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Απομένει προς κατανομή μία (1) έδρα για την διάθεση της οποίας εφαρμόζεται η ακόλουθη διαδικασία:

Κατατάσσουμε όλους τους συνδυασμούς, είτε έχουν λάβει έδρα είτε όχι, σε φθίνουσα σειρά ξεκινώντας από αυτόν με το μεγαλύτερο υπόλοιπο.

Βάσει των ανωτέρω, οι συνδυασμοί κατατάσσονται ως ακολούθως:

Συνδυασμός Α' με αξιοποιημένο υπόλοιπο **284 ψήφους**

Συνδυασμός Β' με αξιοποιημένο υπόλοιπο **106 ψήφους**

Συνδυασμός Γ' με αξιοποιημένο υπόλοιπο **2 ψήφους**

Την επιπλέον έδρα δικαιούται ο συνδυασμός Α' που έχει το μεγαλύτερο αξιοποιημένο υπόλοιπο.

Η τελική κατανομή εδρών διαμορφώνεται ως εξής:

Συνδυασμοί	Αριθμός εδρών Α Κατανομής	Αριθμός εδρών Β Κατανομής	Αριθμός εδρών Α' + Β' Κατανομής
Συνδυασμός Α'	1	1	2
Συνδυασμός Β'	2		2
Συνδυασμός Γ'	3		3
Σύνολο	6	1	7

4. Εκλογικές Διατάξεις για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών

Ισχύουσες εκλογικές διατάξεις του ν.3852/2010

ΦΕΚ 87 Α'/7.6.2010

Άρθρο 2 Συγκρότηση δήμων (Άρθρο 4 του ν.4555/2018)

1. Η εδαφική περιφέρεια του κάθε δήμου που συνιστάται με τον παρόντα νόμο αποτελείται από τις εδαφικές περιφέρειες των συνενομένων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.). Οι εδαφικές αυτές περιφέρειες αποτελούν τις δημοτικές ενότητες του νέου δήμου και φέρουν το όνομα του δήμου ή της κοινότητας.
2. Τα τοπικά διαμερίσματα που ορίζονται στο άρθρο 2 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.3463/2006 (Α' 114), μετονομάζονται σε κοινότητες, ανεξαρτήτως του πληθυσμού τους. Κοινότητες αποτελούν και οι δήμοι ή οι κοινότητες που καταργήθηκαν ύστερα από εθελούσια συνένωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ.410/1995 (Α' 231) ή συνενώνονται με τον παρόντα νόμο και δεν αποτελούνται από τοπικά διαμερίσματα.
3. Κοινότητα συγκροτούν τα τοπικά διαμερίσματα νησιών που έχουν πληθυσμό άνω των χιλίων (1.000) κατοίκων. Επίσης, συγκροτούν κοινότητα, ανεξαρτήτως πληθυσμού, πρώην κοινότητες ή τοπικά διαμερίσματα που εκτείνονται σε όλη την περιφέρεια του νησιού και δεν αποτελούν δήμο, σύμφωνα με το άρθρο 1.
4. Τα δημοτικά διαμερίσματα στα οποία διαιρούνται οι δήμοι άνω των 100.000 κατοίκων μετονομάζονται σε κοινότητες.

ΜΕΡΟΣ Β' ΠΡΩΤΟΣ ΒΑΘΜΟΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ- ΔΗΜΟΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 7 Δημοτικές Αρχές

1. Ο δήμος διοικείται από το δημοτικό συμβούλιο, την Οικονομική Επιτροπή, την επιτροπή ποιότητας ζωής, την εκτελεστική επιτροπή και τον δήμαρχο.
2. Το δημοτικό συμβούλιο αποτελείται από δεκατρία (13) μέλη σε δήμους με πληθυσμό έως δύο χιλιάδες (2.000) κατοίκους, δεκαεπτά (17) σε δήμους με πληθυσμό από δύο χιλιάδες έναν έως πέντε χιλιάδες (2.001 -5.000) κατοίκους, είκοσι ένα (21) σε δήμους με πληθυσμό από πέντε χιλιάδες έναν έως δέκα χιλιάδες (5.001-10.000) κατοίκους, είκοσι επτά (27) σε δήμους με πληθυσμό από δέκα χιλιάδες έναν έως τριάντα χιλιάδες (10.001 - 30.000) κατοίκους, τριάντα τρία (33) σε δήμους με πληθυσμό από τριάντα χιλιάδες έναν έως εξήντα χιλιάδες (30.001-60.000) κατοίκους, σαράντα ένα (41) σε δήμους με πληθυσμό από εξήντα χιλιάδες έναν έως εκατό

χιλιάδες (60.001-100.000) κατοίκους, σαράντα πέντε (45) σε δήμους με πληθυσμό από εκατό χιλιάδες έναν έως εκατό πενήντα χιλιάδες (100.001-150.000) κατοίκους, σαράντα εννέα (49) σε δήμους με πληθυσμό από εκατό πενήντα χιλιάδες έναν (50.001) και άνω κατοίκους.

3. Σε δήμους που συνιστώνται με τη διάταξη του άρθρου 2 του παρόντος στους οποίους οι συνενοόμενοι δήμοι και κοινότητες υπερβαίνουν τους έξι (6), ο αριθμός των μελών του δημοτικού τους συμβουλίου είναι εκείνος που αντιστοιχεί στην επόμενη πληθυσμιακή κλίμακα, σε σχέση με το συνολικό τους πληθυσμό.

Άρθρο 8 **Κοινότητες - Όργανα διοίκησης κοινοτήτων** **(Άρθρο 5 του ν.4555/2018)**

1. Όργανα των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, με βάση τα στοιχεία μόνιμου πληθυσμού της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, είναι:

- α) Το συμβούλιο της κοινότητας.
- β) Ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας.

2. Το συμβούλιο της κοινότητας αποτελείται από πέντε (5) μέλη σε κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό από τριακόσιους έναν έως δύο χιλιάδες (301-2.000) κατοίκους, από επτά (7) μέλη σε κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό από δύο χιλιάδες έναν έως δέκα χιλιάδες (2.001-10.000) κατοίκους, από έντεκα (11) μέλη σε κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό από δέκα χιλιάδες έναν έως πενήντα χιλιάδες (10.001-50.000) κατοίκους και από δεκαπέντε (15) μέλη σε κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό από πενήντα χιλιάδες έναν (50.001) και άνω κατοίκους.

3. Όργανο των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίους (300) κατοίκους είναι ο πρόεδρος της κοινότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ **ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**

Άρθρο 9 **Διάρκεια δημοτικής περιόδου** **(Άρθρο 6 του ν.4555/2018)**

1. Ο δήμαρχος και οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και οι πρόεδροι των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων, εκλέγονται κάθε τέσσερα (4) χρόνια με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία.

2. Η εκλογή στα ανωτέρω αξιώματα γίνεται τη δεύτερη Κυριακή του μηνός Οκτωβρίου, κάθε τέταρτο έτος.

Σε περίπτωση που δεν έχει αναδειχθεί επιτυχών συνδυασμός, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 33 (Α' γύρος), η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή, στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων (Β' γύρος).

Με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων, η προεκλογική περίοδος αρχίζει δύο (2) μήνες πριν την ημερομηνία των εκλογών.

3. Η εγκατάσταση των αρχών της παραγράφου 1 γίνεται την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους από τη διεξαγωγή των εκλογών και η θητεία τους λήγει την 31η Δεκεμβρίου του τέταρτου έτους.

4. Για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος:

α) Ο πρώτος γύρος της εκλογικής διαδικασίας στα αξιώματα της παραγράφου 1 θα διεξαχθεί την Κυριακή κατά την οποία διενεργείται η ψηφοφορία για την εκλογή των αντιπροσώπων της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του έτους 2019.

β) Σε περίπτωση που δεν έχει αναδειχθεί επιτυχών συνδυασμός, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 33, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων. Με την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων, η προεκλογική περίοδος αρχίζει δύο (2) μήνες πριν την ημερομηνία των εκλογών.

γ) Η εγκατάσταση των νέων αρχών θα γίνει την 1η Σεπτεμβρίου 2019 και η θητεία τους λήγει την 31η Δεκεμβρίου 2023 και λογίζεται πλήρης για όλες τις συνέπειες.

δ) Η εκλογή Προεδρείου Συμβουλίων και Επιτροπών διενεργείται κατά τους μήνες Σεπτέμβριο και Νοέμβριο, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 64. Η εκλογή προέδρου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων διενεργείται το μήνα Σεπτέμβριο, σύμφωνα με το άρθρο 79.³¹⁷

Άρθρο 10 **Εκλογικό δικαίωμα** **(Άρθρο 7, παρ. 1, 2 και 3 του ν.4555/2018)**

1. Δικαίωμα να εκλέγουν τις Δημοτικές και κοινοτικές Αρχές έχουν όλοι οι δημότες του δήμου.

Οι δημότες εκλογείς, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους των δήμων που συνενώνονται σε νέο δήμο, έχουν δικαίωμα να εκλέγουν τις αρχές του νέου δήμου που προκύπτει από τη συνένωση. Οι δημότες των δήμων και κοινοτήτων που συνενώνονται σύμφωνα με το άρθρο 1 του παρόντος καθίστανται αυτοδικαίως δημότες του νέου δήμου.

2. Δικαίωμα να εκλέγουν τις δημοτικές και κοινοτικές αρχές έχουν επίσης οι πολίτες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους.

3. Ως προς το όριο ηλικίας για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος εφαρμόζονται οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών, όπως κάθε φορά ισχύουν. Η πρώτη (1η) Ιανουαρίου κάθε έτους θεωρείται ημερομηνία γέννησης εκείνων που έχουν γεννηθεί κατά το έτος αυτό.

4. Οι περιπτώσεις στέρησης του εκλογικού δικαιώματος που προβλέπει η νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών ισχύουν και για την εκλογή των δημοτικών αρχών.

5. Προκειμένου να γίνει μεταδημότευση για τις δημοτικές εκλογές, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Κ.Δ.Κ., όπως ισχύουν, για την υποβολή υποψηφιότητας στους νέους δήμους που προκύπτουν από συνένωση δήμων και κοινοτήτων, η εγγραφή γίνεται στα δημοτολόγια του δήμου που ορίζεται ως έδρα του νέου δήμου. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να ασκηθεί από την πρώτη (1η) Αυγούστου

317 Η περ. δ) αντικαταστάθηκε με το άρθρο 50 του ν.4604/2019

του έτους διενέργειας των εκλογών μέχρι την προηγούμενη ημέρα της επίδοσης ή της παράδοσης στον Πρόεδρο του αρμόδιου Πρωτοδικείου της δήλωσης κατάρτισης των συνδυασμών.

Στο άρθρο 7 παρ. 3 του ν.4555/2018 ορίζεται: «Ειδικά για τις εκλογές του 2019, η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου ορίζεται στην πρώτη (1η) Απριλίου».

Άρθρο 11 **Άσκηση του εκλογικού δικαιώματος** **(Άρθρο 8 του ν.4555/2018)**

1. Το εκλογικό δικαίωμα ασκούν μόνον όσοι είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους και στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους του δήμου, κατά τις ειδικότερες διατάξεις της νομοθεσίας.

Δικαίωμα συμμετοχής στην ψηφοφορία για την εκλογή των μελών των συμβουλίων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και των προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων έχουν οι εκλογείς που είναι εγγεγραμμένοι στους αντίστοιχους εκλογικούς καταλόγους.

2. Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική. Κατ' εξαίρεση η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος δεν είναι υποχρεωτική για τους κατοίκους του εξωτερικού, για όσους έχουν υπερβεί το 70ό έτος της ηλικίας τους, καθώς και για όσους βρίσκονται την ημέρα της ψηφοφορίας σε απόσταση μεγαλύτερη από 200 χιλιόμετρα από το εκλογικό τμήμα όπου ψηφίζουν.

3. Στους δικαστικούς λειτουργούς και υπαλλήλους, στους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους, στους στρατιωτικούς που υπηρετούν με οποιαδήποτε ιδιότητα στις ένοπλες δυνάμεις ή στην ελληνική αστυνομία ή στο λιμενικό σώμα, καθώς και στους υπαλλήλους οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τραπεζών, δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, οι οποίοι την ημέρα της ψηφοφορίας δεν διαμένουν στο δήμο όπου ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα, χορηγείται, εφόσον δεν παρεμποδίζεται η ομαλή λειτουργία των υπηρεσιών, ειδική άδεια για να μεταβούν στο δήμο όπου δικαιούνται να ψηφίσουν. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται αναλόγως και για το προσωπικό των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, ύστερα από σχετική απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

Άρθρο 12 **Εκλογικοί κατάλογοι** **(Άρθρο 9 του ν.4555/2018)**

Οι εκλογικοί κατάλογοι που ισχύουν για τις βουλευτικές εκλογές ισχύουν και για τις εκλογές των δημοτικών αρχών, των συμβουλίων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και των προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων. Ισχύουν επίσης, οι ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ.133/1997.

Άρθρο 13
Προσόντα εκλογιμότητας για την
ανάδειξη των δημοτικών αρχών
(Άρθρο 10 του ν.4555/2018)

1. Δήμαρχος μπορεί να εκλεγεί:

- α) ο δημότης που έχει την ικανότητα να εκλέγει και έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα διενέργειας των εκλογών και
- β) ο πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα των εκλογών και έχει την ικανότητα να εκλέγει, σύμφωνα και με τις ειδικότερες διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας.

2. Δημοτικός σύμβουλος, σύμβουλος κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ή πρόεδρος κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων μπορεί να εκλεγεί:

- α) ο δημότης που έχει την ικανότητα να εκλέγει και έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα των εκλογών και
- β) ο πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα των εκλογών και έχει την ικανότητα να εκλέγει, σύμφωνα και με τις ειδικότερες διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας.

Άρθρο 14
Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα
(Άρθρο 11 του ν.4555/2018)

1. Δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ή πρόεδροι κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων:

- α) Δικαστικοί λειτουργοί, αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, θρησκευτικοί λειτουργοί των γνωστών θρησκειών, καθώς και τα μέλη των Ανεξαρτήτων Αρχών του άρθρου 101Α του Συντάγματος ή Αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές, αν για τα μέλη αυτά προβλέπεται από το νόμο η πλήρης και αποκλειστική τους απασχόληση ή η αναστολή άσκησης εκ μέρους τους οποιουδήποτε άλλου δημοσίου λειτουργήματος ή καθηκόντων, αμειβόμενων ή μη, σε οποιαδήποτε θέση του δημόσιου τομέα, κατά τη διάρκεια της θητείας τους στην Ανεξάρτητη Αρχή.³¹⁸ Κατ' εξαίρεση, δικαστικοί λειτουργοί και αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, εφόσον δεν υπηρέτησαν εντός των ορίων του δήμου στον οποίο επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα κατά τους τελευταίους είκοσι τέσσερις (24) μήνες πριν από τη διεξαγωγή των αυτοδιοικητικών εκλογών, μπορούν να είναι υποψήφιοι υπό την προϋπόθεση να παραιτηθούν από τη θέση τους σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ.26/2012, πριν από την ημερομηνία ανακήρυξης των υποψηφίων. Ειδικές διατάξεις που απαγορεύουν την υποβολή ή την αποδοχή της παραίτησης των προσώπων αυτών ή που περιορίζουν το δικαίωμά τους να παραιτηθούν ή την αρμοδιότητα της αρχής να αποδεχθεί την παραίτησή τους εξακολουθούν να ισχύουν.
- β) Ο Δημοτικός και Περιφερειακός Διαμεσολαβητής, εφόσον η χωρική του αρμοδιότητα αφορά ή καταλαμβάνει το δήμο για τον οποίο θέτει υποψηφιότητα, για τέσσερα (4) έτη από τη λήξη της θητείας του με οποιονδήποτε τρόπο.

318 Το πρώτο εδάφιο αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 51, παρ. 1 του ν.4604/2019

γ) Ο Επόπτης Ο.Τ.Α., στο σύνολο των δήμων στους οποίους εκτείνεται η αρμοδιότητά του, για τέσσερα (4) έτη από τη λήξη της θητείας του με οποιονδήποτε τρόπο.

δ) Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημοσίων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, καθώς και των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (ex officio), σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τα νομικά αυτά πρόσωπα, στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων των οποίων εκτεινόταν η χωρική αρμοδιότητα των νομικών προσώπων, μέσα στο δεκαοκτάμηνο πριν από τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών.

Ειδικά για τις πρώτες εκλογές που θα διεξαχθούν μετά την έναρξη ισχύος του ν.4555/2018, τα ανωτέρω πρόσωπα μπορούν να θέσουν υποψηφιότητα στους άλλους δήμους της χωρικής αρμοδιότητας του νομικού προσώπου, πλην του δήμου της έδρας του, εφόσον παραιτηθούν από τη θέση τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ.26/2012, πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων. Αν τα ανωτέρω πρόσωπα θέτουν υποψηφιότητα στο δήμο της έδρας του νομικού προσώπου, ισχύουν τα οριζόμενα στο πρώτο εδάφιο.³¹⁹

ε) Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Δημοσίου, των δήμων, των περιφερειών και των νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του δημοσίου τομέα, όπως αυτό ισχύει δώδεκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι, μέσα στο δωδεκάμηνο πριν τη διενέργεια των αυτοδιοικητικών εκλογών, άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης, στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτεινόταν η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων.³²⁰ Στη ρύθμιση του προηγούμενου εδαφίου δεν υπάγονται οι διευθυντές σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και οι διευθυντές τμημάτων, μονάδων, κλινικών και εργαστηρίων ιατρικής υπηρεσίας του Ε.Σ.Υ., ενώ εμπίπτουν οι Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης και οι Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, καθώς και οι Διευθυντές ιατροί που προϊστάμενοι της Ιατρικής Υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και ο υπεύθυνος συντονιστής επιστημονικής λειτουργίας Κέντρου Υγείας.

στ) Όποιοι συνδέονται με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση προμήθειας, εκτέλεσης έργου, παροχής υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο αξίας πάνω από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ ετησίως. Δεν αποτελεί κώλυμα ή ασυμβίβαστο η ιδιότητα του μέλους της διοίκησης ή του υπαλλήλου δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών κοινής ωφέλειας, που συνδέονται με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση που είναι σχετική με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους. Δεν αποτελεί ασυμβίβαστο η σύναψη σύμβασης αγοράς, εκποίησης ή εκμίσθωσης δημοτικών ακινήτων, εφόσον η σχετική σύμβαση έχει συναφθεί ύστερα από πλειοδοτική δημοπρασία.

ζ) Γενικοί διευθυντές, διευθύνοντες σύμβουλοι, πρόεδροι και μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές, μέτοχοι και εταίροι κεφαλαιουχικών εταιρειών, που έχουν συμβληθεί με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα

319 Η περ. δ' αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 51, παρ. 2 του ν.4604/2019

320 Το πρώτο εδάφιο αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 51, παρ. 3 του ν.4604/2019

οποία αυτός συμμετέχει, εφόσον το ποσοστό συμμετοχής τους στις εταιρείες υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του συνολικού κεφαλαίου της εταιρείας, καθώς και εταίροι προσωπικών εταιρειών και κοινοπρακτούντα πρόσωπα, που έχουν συμβληθεί με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της περίπτωσης στ'. Αν ο οικείος δήμος συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην επιχείρηση με την οποία συμβάλλεται ο ίδιος, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία μετέχει, δεν υπάρχει ασυμβίβαστο για τους αιρετούς του δήμου που μετέχουν στη διοίκηση της επιχείρησης αυτής.

2. Επιπλέον των οριζόμενων στην παράγραφο 1, δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι ή πρόεδροι ή σύμβουλοι κοινότητας:

α) Γενικοί γραμματείς δήμων και δικηγόροι με έμμισθη εντολή των δήμων, στους δήμους στους οποίους υπηρετούν κατά την αυτοδιοικητική περίοδο διεξαγωγής των εκλογών.

β) Με την επιφύλαξη της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1, υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου στον ίδιο δήμο και τα πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει ο δήμος.

Το κώλυμα αίρεται εφόσον οι υπάλληλοι αυτοί παραιτηθούν από τη θέση τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ.26/2012, πριν την ανακήρυξη των υποψηφίων. Στην περίπτωση αυτή, οι εν λόγω υπάλληλοι μπορούν να επανέλθουν στην υπηρεσία, κατά τις διατάξεις του άρθρου 32 του ν.4257/2014.

3. Κώλυμα εκλογιμότητας συντρέχει για όσους έχουν εκπέσει από οποιοδήποτε αιρετό αξίωμά τους, ύστερα από αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 236, καθώς και για όσους για όσους έχουν εκπέσει από το αιρετό αξίωμά τους, ύστερα από πειθαρχικό παράπτωμα, σύμφωνα με το άρθρο 233.

Τα κωλύματα της παρούσας παραγράφου ισχύουν για την επόμενη της έκπτωσης αυτοδιοικητική περίοδο.

4. Δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή πρόεδροι κοινοτήτων που αποδέχονται οποιοδήποτε από τα καθήκοντα ή τα έργα που συνιστούν ασυμβίβαστο ή δεν εξόφλησαν την οφειλή τους σύμφωνα με το άρθρο 15 ή αποκτούν δημοτικότητα σε άλλο δήμο, εκπίπτουν από το αξίωμά τους. Το κατά τόπο αρμόδιο Διοικητικό Πρωτοδικείο με απόφαση του διαπιστώνει την ύπαρξη του ασυμβίβαστου και την έκπτωση από το αξίωμα, εφόσον υποβληθεί σχετική ένσταση από τα αναφερόμενα στο άρθρο 45, πρόσωπα. Κατά της απόφασης με την οποία διαπιστώνεται το ασυμβίβαστο χωρεί αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 50.

5. Υποψηφιότητα και στους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα στον ίδιο ή σε άλλο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης δεν επιτρέπεται. Υποψήφιος ο οποίος θέτει υποψηφιότητα κατά παράβαση του προηγούμενου εδαφίου, δεν ανακηρύσσεται σε καμία από τις θέσεις για τις οποίες έχει θέσει υποψηφιότητα. Εφόσον, παρά τα ανωτέρω, ανακηρυχθεί, η υποψηφιότητά του, ακυρώνεται για όλες τις θέσεις με την έκδοση δικαστικής απόφασης, ύστερα από σχετική ένσταση, σύμφωνα με τα άρθρα 45 και επόμενα.

6. Δεν επιτρέπεται η σύμπτωση στο ίδιο πρόσωπο της ιδιότητας αιρετού και στους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή δύο άμεσα αιρετών αυτοδιοικητικών αξιωμάτων. Στην περίπτωση αυτή, επέρχεται αυτοδίκαιη έκπτωση και από τα δύο αξιώματα, με διαπιστωτική πράξη του οικείου Επόπτη Ο.Τ.Α..

7. Για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, το κώλυμα που προβλέπεται στην περίπτωση α' της παραγράφου 1 για τα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών, καθώς και στην περίπτωση α' της παραγράφου 2 παύει να υπάρχει, αν τα πρόσωπα στα οποία συντρέχει αυτό παραιτηθούν από τη θέση τους, πριν από την ημέρα της ανακήρυξης των υποψηφίων. Οι δικηγόροι με έμμισθη εντολή των δήμων, στην περίπτωση παραίτησής τους, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, μπορούν να επανέλθουν στην υπηρεσία, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 32 του ν.4257/2014 (Α' 93).³²¹

8. Όσοι ασκούν καθήκοντα Συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης ή Περιφερειακού Συμπαραστάτη του πολίτη και της επιχείρησης, μπορούν να είναι υποψήφιοι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή πρόεδροι κοινότητας, ακόμα και αν η κατά τόπον αρμοδιότητά τους αφορά ή καταλαμβάνει το δήμο για τον οποίο θέτουν υποψηφιότητα, εφόσον παραιτηθούν από τη θέση τους πριν από την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων.³²²

9. Για την πρώτη εφαρμογή των διατάξεων του ν.4555/2018, το κώλυμα που προβλέπεται στην περ. δ' της παραγράφου 1, ειδικά ως προς τους προέδρους διοικητικών συμβουλίων, τους διευθύνοντες και εντεταλμένους συμβούλους των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων, στους οποίους υποβάλλουν υποψηφιότητα, καθώς και το κώλυμα της περ. ε' της παρ. 1, ειδικά ως προς τους υπαλλήλους των δήμων και των νομικών προσώπων αυτών που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, και ως προς τους Περιφερειακούς Διευθυντές Εκπαίδευσης, τους Προϊσταμένους Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, τους Διευθυντές ιατρούς που προϊστάται της Ιατρικής Υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και τους υπεύθυνους συντονιστές επιστημονικής λειτουργίας Κέντρων Υγείας, παύει να υπάρχει, αν τα πρόσωπα στα οποία συντρέχει το κώλυμα παραιτηθούν από τη θέση τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ.26/2012, πριν από την ημέρα της ανακήρυξης των υποψηφίων.³²³

Άρθρο 15 **Ασυμβίβαστο εξαιτίας οφειλών** **(Άρθρο 12 του ν.4555/2018)**

1. Δεν μπορούν να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι ή πρόεδροι κοινότητας εκείνοι που είναι, από οποιαδήποτε αιτία, οφειλέτες του οικείου δήμου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτού, των κοινωφελών επιχειρήσεων του καθώς και της δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης και αποχέτευσης του (Δ.Ε.Υ.Α.), εφόσον η συνολική οφειλή τους υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ.

2. Αν οφειλέτης του δήμου ή των νομικών προσώπων της παραγράφου 1 εκλεγεί δήμαρχος, δημοτικός σύμβουλος ή σύμβουλος κοινότητας, οφείλει να εξοφλήσει την οφειλή του, εφόσον αυτή υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ, έως την ημέρα εγκατάστασης των νέων δημοτικών αρχών.

3. Αν τα προαναφερόμενα πρόσωπα γίνουν οφειλέτες του δήμου ή των ανωτέρω νομικών προσώπων μετά την εκλογή τους, οφείλουν να εξοφλήσουν την οφειλή τους μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών, αφότου κατέστη οριστική η βεβαίωση της οφειλής και έλαβαν γνώση αυτής ή σε περίπτωση άσκησης ενδίκων βοηθημάτων, αφότου εκδόθηκε τελεσίδικη δικαστική απόφαση. Αν η εξόφληση των οφειλών του άρθρου αυτού δεν γίνει μέσα στην ανωτέρω προθεσμία, εκτός από την περίπτωση

321 Το τελευταίο εδάφιο προστέθηκε με το άρθρο 51, παρ. 4 του ν.4604/2019

322 Η παρ. 8 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 51, παρ. 5 του ν.4604/2019

323 Η παρ. 9 προστέθηκε με το άρθρο 51, παρ. 6 του ν.4604/2019

διακανονισμού της οφειλής, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, εκπίπτουν από το αξίωμά τους.

Άρθρο 16
Επαγγελματική δραστηριότητα του δημάρχου
(Καταργήθηκε με το άρθρο 18 του ν.4111/2013)

Άρθρο 17
Αντιπρόσωποι της Δικαστικής Αρχής και έφοροι των αντιπροσώπων
(Άρθρο 13 του ν.4555/2018)

1. Για το διορισμό των εφόρων και των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 68 του π.δ.26/2012 (Α' 57).
2. Οι δικηγόροι που είναι βουλευτές, αυτοί που έχουν ανακηρυχθεί υποψήφιοι, καθώς και τα πρόσωπα της παρ. 4 του άρθρου 68 του π.δ.26/2012 δεν διορίζονται αντιπρόσωποι.
3. Οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής και οι έφοροι αυτών ψηφίζουν στις δημοτικές εκλογές, μόνον αν είναι γραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο δήμου της οικείας περιφέρειας, όπου ασκούν τα καθήκοντά τους αυτά. Αν δεν είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο του δήμου, στον οποίο ανήκει το εκλογικό τμήμα, στο οποίο ασκούν τα καθήκοντά τους και είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο άλλου δήμου, υπογράφουν υπεύθυνη δήλωση στην οποία αναφέρεται ο δήμος στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου είναι εγγεγραμμένοι και ψηφίζουν. Οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής και οι έφοροι αυτών ψηφίζουν στις εκλογές για την ανάδειξη συμβούλων ή προέδρων κοινότητας, μόνο εφόσον είναι εγγεγραμμένοι στον εκλογικό κατάλογο του οικείου δήμου.
4. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη των εφορευτικών επιτροπών κληρώνονται, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών. Αν η ψηφοφορία ματαιωθεί, σύμφωνα με το άρθρο 48 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων ή επαναληφθεί η ψηφοφορία, σύμφωνα με το άρθρο 33 του παρόντος, οι εκλογές διεξάγονται με τα ίδια μέλη των εφορευτικών επιτροπών.
5. Η ημερήσια αποζημίωση, οι ημέρες για τις οποίες παρέχεται και τα οδοιπορικά έξοδα των αντιπροσώπων ορίζονται και καταβάλλονται σύμφωνα με τα άρθρα 108 και 131 του π.δ.26/2012, όπως ισχύουν.

Άρθρο 18
Υποψηφιότητες - Κατάρτιση συνδυασμών
(Άρθρο 14 του ν.4555/2018)

1. Η εκλογή του δημάρχου και των δημοτικών συμβούλων γίνεται κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.
Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει:
α) Τον υποψήφιο δήμαρχο και
β) Τους υποψήφιους δημοτικούς συμβούλους ανά εκλογική περιφέρεια, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 έως και 10.
2. Κανείς δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε περισσότερους συνδυασμούς.

3. Υποψηφιότητα από το ίδιο πρόσωπο για την εκλογή του και ως δημάρχου και ως μέλους δημοτικού συμβουλίου ή μέλους συμβουλίου κοινότητας ή προέδρου κοινότητας δεν επιτρέπεται.

4. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφει ο επικεφαλής του. Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:

- α) Το όνομα, καθώς και το έμβλημα του συνδυασμού, εφόσον αυτό υπάρχει.
- β) Το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου. Αν δεν αναγραφεί ένδειξη, ο πρώτος υποψήφιος του συνδυασμού θεωρείται υποψήφιος δήμαρχος.
- γ) Ακολουθεί η ονομασία της εκλογικής περιφέρειας και αναγράφεται με αλφαβητική σειρά το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων αυτής. Οι εκλογικές περιφέρειες αναγράφονται με την αλφαβητική σειρά της ονομασίας τους. Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων πρέπει να είναι ίσος τουλάχιστον με τον αριθμό των εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας με δυνατότητα προσαύξησης έως και πενήντα τοις εκατό (50%). Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Ο αριθμός των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%), τουλάχιστον, του συνολικού αριθμού των υποψηφίων του οικείου συνδυασμού. Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω.³²⁴

5. Στη δήλωση επισυνάπτονται για κάθε υποψήφιο του συνδυασμού:

- α) Πιστοποιητικό γέννησης, στο οποίο να βεβαιώνεται η εγγραφή του υποψηφίου στο δημοτολόγιο του Δήμου, όπου θέτει υποψηφιότητα, ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του Δήμου, στον οποίο είναι υποψήφιος, στο οποίο να αναγράφεται ο υποψήφιος με την επισήμανση ότι είναι δημότης του Δήμου αυτού (κανονική εγγραφή).³²⁵
- β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψηφίου ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα και στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια και ότι δεν έχει στερηθεί κανένα πολιτικό του δικαίωμα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14 του παρόντος. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.
- γ) Αποδεικτικό είσπραξης Δ.Ο.Υ. ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο³²⁶ από το οποίο προκύπτει ότι ο υποψήφιος δήμαρχος και κάθε υποψήφιος δημοτικός σύμβουλος, έχει καταθέσει υπέρ του δημοσίου ποσό των διακοσίων (200) και πενήντα (50) ευρώ αντίστοιχα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα ποσά αυτά.

6. Επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί πέραν του κυρίου ονόματος του υποψηφίου ή του επωνύμου και υποκοριστικό ή ψευδώνυμο, καλλιτεχνικό ή άλλο, αυτού, εφόσον με αυτό είναι ευρύτερα γνωστός. Στην περίπτωση αυτή το υποκοριστικό ακολουθεί το κύριο όνομα ή το επώνυμο και τίθεται σε παρένθεση. Δεν επιτρέπεται να τίθεται άλλο στοιχείο πέραν του υποκοριστικού ή ψευδωνύμου, όπως κάθε είδους επαγγελματική,

324 Η περ. αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 52, παρ. 1 του ν.4604/2019

325 Η περ. α' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52, παρ. 6 του ν.4604/2019

326 Οι λέξεις «ή ηλεκτρονικό παράβολο» προστέθηκαν με το άρθρο 52, παρ. 7 του ν.4604/2019

πολιτική ή άλλη ιδιότητα. Στην περίπτωση αυτή, η αναγραφή θεωρείται μη γενόμενη και ο υποψήφιος ανακηρύσσεται από το δικαστήριο μόνο με τα ονοματεπωνυμικά του στοιχεία. Κάθε υποψήφιος, εφόσον είναι έγγαμος ή έγγαμη ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, μπορεί να προσθέσει, ανεξαρτήτως σειράς, και το επώνυμο του συζύγου ή συμβιούντος. Γυναίκες που είναι εγγεγραμμένες στην οικογενειακή τους μερίδα με το επώνυμο του συζύγου τους, μπορούν να χρησιμοποιήσουν ως πρώτο επώνυμο είτε το πατρικό είτε του συζύγου είτε μόνο ένα από αυτά. Αν γίνει χρήση μόνο του συζυγικού επωνύμου, αντί του πατρωνύμου τίθεται το όνομα του συζύγου, με την ένδειξη «σύζυγος» ή, συντετμημένα, «συζ.».

7. Στη δήλωση ορίζεται όνομα και, δυνητικά, έμβλημα συνδυασμού. Απαγορεύεται να ορίζεται ή να χρησιμοποιείται ως όνομα ή ως έμβλημα του συνδυασμού σύμβολο θρησκευτικής λατρείας ή σημαία ή άλλο παρόμοιο σύμβολο κράτους ή σημείο ιδιαίτερης ευλάβειας, στέμμα, όνομα ή έμβλημα πολιτικής οργάνωσης, φωτογραφία οποιουδήποτε προσώπου, έμβλημα κράτους, που ίσχυε παλαιότερα ή ισχύει ακόμη, καθώς και σύμβολα ή εμβλήματα του δικτατορικού καθεστώτος της 21ης Απριλίου 1967 ή σύμβολα ή εμβλήματα με ρατσιστικό ή ξενοφοβικό περιεχόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν.927/1979 (Α' 139). Αν γίνουν περισσότερες δηλώσεις με το ίδιο όνομα ή έμβλημα από υποψηφίους συνδυασμούς για την ανάδειξη δημοτικών αρχών του ίδιου δήμου, δικαίωμα χρήσης έχει όποιος το έχει δηλώσει πρώτος. Αν γίνει παράβαση των διατάξεων του δεύτερου εδαφίου αυτής της παραγράφου και η παράβαση βεβαιωθεί από το αρμόδιο δικαστήριο, εφόσον η παράβαση αφορά το έμβλημα του συνδυασμού, αυτός ανακηρύσσεται μόνο με το όνομά του και χωρίς έμβλημα, ενώ εφόσον αφορά το όνομα του συνδυασμού, η δήλωση είναι απαράδεκτη.

8. Αν με τη δήλωση του συνδυασμού δεν προσκομίζονται τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 5 δικαιολογητικά για κάποιον υποψήφιο, ο υποψήφιος αυτός δεν ανακηρύσσεται. Αντίθετα, απλά σφάλματα στην αναγραφή των ονοματεπωνυμικών στοιχείων υποψηφίου, μπορούν να διορθώνονται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, εφ' όσον τα ορθά στοιχεία του προκύπτουν χωρίς αμφιβολία από τα λοιπά προσκομιζόμενα δικαιολογητικά.

9. Αν η δήλωση του συνδυασμού δεν περιλαμβάνει τα ελάχιστα στοιχεία της παραγράφου 4 του παρόντος ή δεν περιλαμβάνει έγκυρο όνομα συνδυασμού, σύμφωνα με την παράγραφο 7 ή υποβάλλεται εκπρόθεσμα ή περιλαμβάνει, εξ αρχής ή κατόπιν εφαρμογής του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου, λιγότερους υποψηφίους από τα ελάχιστα όρια της περίπτωσης γ' της παραγράφου 4 ή δεν περιλαμβάνει υποψηφίους για το σύνολο των εκλογικών περιφερειών ή δεν πληροί την ποσόστωση φύλου της παραγράφου 4 και αυτό βεβαιωθεί από το δικαστήριο, η δήλωση είναι απαράδεκτη.

10. Η δήλωση του συνδυασμού επιδίδεται από τον υποψήφιο δήμαρχο ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψηφίου δημάρχου, στον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

Έως τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση του υποψηφίου δημάρχου. Μετά τη λήξη της ανωτέρω προθεσμίας καμιά μεταβολή της δήλωσης δεν επιτρέπεται, εκτός από την αντικατάσταση προσώπων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν, σύμφωνα με το άρθρο 21. Στις ανωτέρω δηλώσεις επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπει η παράγραφος 5.

Άρθρο 18Α
Εκλογές κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων- Υποψηφιότητες,
κατάρτιση συνδυασμών
(Άρθρο 16 του ν.4555/2018)

1. Η εκλογή των συμβούλων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων γίνεται με χωριστή κάλη και κατά συνδυασμούς. Υποψηφιότητες εκτός συνδυασμών αποκλείονται.
2. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει τους υποψήφιους συμβούλους της κοινότητας, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 έως και 9.³²⁷
3. Κανείς δεν επιτρέπεται να συμμετέχει σε περισσότερους συνδυασμούς ή να θέτει υποψηφιότητα σε περισσότερες της μίας κοινότητες ή για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα.
4. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με γραπτή δήλωση που υπογράφουν όλοι οι υποψήφιοι του συνδυασμού.
Στη δήλωση του συνδυασμού αναγράφονται κατά σειρά:
α) Το όνομα και, αν υπάρχει, το έμβλημα του συνδυασμού.
β) Με αλφαβητική σειρά, το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων συμβούλων κοινότητας του συνδυασμού. Για τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των υποψηφίων εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 18.³²⁸
5. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων πρέπει να είναι ίσος τουλάχιστον με τον αριθμό των εδρών του συμβουλίου της οικείας κοινότητας με δυνατότητα προσαύξησης έως και πενήντα τοις εκατό (50%). Δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων από κάθε φύλο ανέρχεται σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%), τουλάχιστον, του συνολικού αριθμού των υποψηφίων συμβούλων του οικείου συνδυασμού.³²⁹
6. Στη δήλωση επισυνάπτονται για κάθε υποψήφιο του συνδυασμού:
α) Πιστοποιητικό γέννησης, στο οποίο βεβαιώνεται η εγγραφή του υποψηφίου στο δημοτολόγιο του Δήμου, όπου θέτει υποψηφιότητα, ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του Δήμου, στον οποίο είναι υποψήφιος, στο οποίο αναγράφεται ο υποψήφιος με την επισήμανση ότι είναι δημότης του Δήμου αυτού (κανονική εγγραφή).³³⁰
β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψηφίου ότι αποδέχεται την υποψηφιότητα για το συγκεκριμένο αξίωμα και ότι δεν έχει στερηθεί τα πολιτικά του δικαιώματα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα

327 Η παρ. 2 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52, παρ. 3 του ν.4604/2019

328 Η παρ. 2 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52, παρ. 4 του ν.4604/2019

329 Η παρ. 5 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52, παρ. 2 του ν.4604/2019

330 Η περ. α' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52, παρ. 6 του ν.4604/2019

της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.

γ) Αποδεικτικό είσπραξης Δ.Ο.Υ., ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο³³¹ από το οποίο προκύπτει ότι κάθε υποψήφιος σύμβουλος έχει καταθέσει υπέρ του δημοσίου, αντίστοιχα, το ποσό των δέκα (10) ευρώ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να γίνεται αναπροσαρμογή του ποσού αυτού.

7. Ως προς το όνομα και το έμβλημα του συνδυασμού ισχύουν οι περιορισμοί και οι κανόνες των παραγράφων 6 και 7 του άρθρου 18. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται να κατατεθούν συνδυασμοί με το ίδιο όνομα και έμβλημα σε περισσότερες της μίας κοινότητες του ίδιου δήμου, εφόσον αυτό ταυτίζεται με το όνομα και το έμβλημα συνδυασμού υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων του ίδιου δήμου. Στην περίπτωση αυτή, η δήλωση της παραγράφου 4 υποβάλλεται υποχρεωτικά, για όλους τους συνδυασμούς του προηγούμενου εδαφίου, από τον υποψήφιο δήμαρχο επικεφαλής του συνδυασμού. Η ακύρωση του συνδυασμού σε μία ή περισσότερες κοινότητες δεν επιφέρει ακυρότητα ολόκληρου του συνδυασμού.

8. Η δήλωση του συνδυασμού επιδίδεται από υποψήφιο σύμβουλο της κοινότητας, τον οποίον εξουσιοδοτούν οι λοιποί υποψήφιοι του συνδυασμού, ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία υποψήφιου συμβούλου της κοινότητας, τον οποίον εξουσιοδοτούν οι λοιποί υποψήφιοι του συνδυασμού, στον Πρόεδρο του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, είκοσι (20), το αργότερο, ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

Έως τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, επιτρέπεται μόνο να συμπληρωθεί ο συνδυασμός έως τον επιτρεπόμενο αριθμό των υποψηφίων συμβούλων με συμπληρωματική δήλωση οποιουδήποτε υποψηφίου. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που προβλέπονται στην παράγραφο 6.³³²

9. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται αναλόγως οι παράγραφοι 8 και 9 του άρθρου 18.

Άρθρο 18B

Εκλογές κοινοτήτων έως τριακοσίων (300) κατοίκων- Υποψηφιότητες σε ενιαίο ψηφοδέλτιο (Άρθρο 17 του ν.4555/2018)

1. Η εκλογή προέδρων των κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων γίνεται με χωριστή κάλη και με ενιαίο ψηφοδέλτιο, όλων των μεμονωμένων υποψηφίων. Οι υποψηφιότητες κατατίθενται με γραπτή δήλωση κάθε υποψηφίου, στην οποία αναγράφεται η κοινότητα για την οποία κατατίθεται υποψηφιότητα και το επώνυμο, το όνομα και το πατρώνυμο του υποψηφίου. Τα ονόματα των υποψηφίων στο ψηφοδέλτιο τίθενται με αλφαβητική σειρά. Για τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των υποψηφίων εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 18.

2. Στη δήλωση επισυνάπτονται:

α) Πιστοποιητικό γέννησης, στο οποίο βεβαιώνεται η εγγραφή του υποψηφίου στο δημοτολόγιο του Δήμου, όπου θέτει υποψηφιότητα, ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του Δήμου, στον οποίο είναι υποψήφιος, στο οποίο αναγράφεται ο

331 Οι λέξεις «ή ηλεκτρονικό παράβολο» προστέθηκαν με το άρθρο 52, παρ. 7 του ν.4604/2019

332 Η παρ. 8 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52, παρ. 5 του ν.4604/2019

υποψήφιος με την επισήμανση ότι είναι δημότης του Δήμου αυτού (κανονική εγγραφή).³³³

β) Υπεύθυνη δήλωση του υποψηφίου ότι δεν έχει στερηθεί τα πολιτικά του δικαιώματα ή ότι έληξε η πρόσκαιρη αποστέρηση των δικαιωμάτων αυτών ή θα έχει λήξει την ημέρα της εκλογής, καθώς και ότι δεν συντρέχουν τα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 14. Στην υπεύθυνη δήλωση δεν απαιτείται η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος.

γ) Αποδεικτικό είσπραξης Δ.Ο.Υ., ή παράβολο ή ηλεκτρονικό παράβολο³³⁴ από το οποίο προκύπτει ότι κάθε υποψήφιος έχει καταθέσει υπέρ του δημοσίου, αντίστοιχα, το ποσό των δέκα (10) ευρώ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών μπορεί να γίνεται αναπροσαρμογή του ποσού αυτού.

3. Αν με τη δήλωση υποψηφιότητας δεν προσκομίζονται τα προβλεπόμενα στην προηγούμενη παράγραφο δικαιολογητικά ή η δήλωση υποψηφιότητας δεν περιλαμβάνει τα ελάχιστα στοιχεία της παραγράφου 1 ή υποβάλλεται εκπρόθεσμα και αυτό βεβαιωθεί από το δικαστήριο, η δήλωση είναι απαράδεκτη και ο υποψήφιος αυτός δεν ανακηρύσσεται. Αντίθετα, απλά σφάλματα στην αναγραφή των ονοματεπωνυμικών στοιχείων υποψηφίου, μπορούν να διορθώνονται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, εφόσον τα ορθά στοιχεία του προκύπτουν χωρίς αμφιβολία από τα λοιπά προσκομιζόμενα δικαιολογητικά.

4. Η δήλωση υποψηφιότητας επιδίδεται από τον υποψήφιο ή με δικαστικό επιμελητή, ύστερα από παραγγελία του υποψηφίου, στον Πρόεδρο του Πολυμελούς Πρωτοδικείου το αργότερο είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

5. Κανείς δεν επιτρέπεται να θέτει υποψηφιότητα σε περισσότερες της μίας κοινότητες ή για περισσότερα του ενός αυτοδιοικητικά αξιώματα.

Άρθρο 18Γ

Ένωση κοινότητας με όμορη, σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης συνδυασμού ή μεμονωμένων υποψηφιοτήτων σε ενιαίο ψηφοδέλτιο (Άρθρο 18 του ν.4555/2018)

1. Αν σε μία κοινότητα ματαιωθεί η εκλογή συμβούλων, επειδή δεν έχει υποβληθεί δήλωση συνδυασμού υποψηφίων ή, σε κοινότητα έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, δήλωση υποψηφιότητας μεμονωμένων υποψηφίων, ο δήμαρχος εκδίδει αμελλητί πρόγραμμα για την επανάληψη της εκλογής.

2. Αν και κατά τη νέα εκλογή δεν δηλωθεί συνδυασμός υποψηφίων ή μεμονωμένες υποψηφιότητες, η κοινότητα αυτή ενώνεται με όμορη αυτής κοινότητα του ίδιου δήμου. Η ένωση γίνεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών και γνώμη του οικείου δημοτικού συμβουλίου.

333 Η περ. α' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52, παρ. 6 του ν.4604/2019

334 Οι λέξεις «ή ηλεκτρονικό παράβολο» προστέθηκαν με το άρθρο 52, παρ. 7 του ν.4604/2019

Άρθρο 19
Κατάρτιση συνδυασμών
(Καταργήθηκε με το άρθρο 15 του ν.4555/2018)

Άρθρο 20
Ανακήρυξη και κοινοποίηση συνδυασμών ή μεμονωμένων υποψηφίων
ενιαίου ψηφοδελτίου
(Άρθρο 19 του ν.4555/2018)

1. Τη δέκατη πέμπτη (15η) ημέρα πριν από την ψηφοφορία το πρωτοδικείο ανακηρύσσει σε δημόσια συνεδρίαση τους συνδυασμούς, καθώς και τους υποψηφίους ενιαίου ψηφοδελτίου κοινοτήτων έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, που έχουν δηλωθεί νόμιμα.
2. Ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου κοινοποιεί αμέσως στον περιφερειάρχη τις σχετικές αποφάσεις.
3. Ο περιφερειάρχης θεωρεί και αποστέλλει αμέσως σε κάθε δήμο πίνακα των συνδυασμών και υποψηφίων που έχουν ανακηρυχθεί.

Άρθρο 21
Αντικατάσταση υποψηφίων που παραιτήθηκαν ή απεβίωσαν
(Άρθρο 20 του ν.4555/2018)

1. Ο υποψήφιος δήμαρχος μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του.³³⁵ Η παραίτηση γίνεται με γραπτή δήλωσή του, η οποία επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου την όγδοη (8η) ημέρα, το αργότερο, πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.
2. Σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου του υποψήφιου δημάρχου, τη θέση του στο συνδυασμό καταλαμβάνει είτε νέος υποψήφιος είτε ένας από τους υποψηφίους συμβούλους του συνδυασμού, ύστερα από δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων που επιδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου, δύο (2) ημέρες το αργότερο πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας. Στη δήλωση επισυνάπτονται τα στοιχεία που ορίζονται στην παράγραφο 5 του άρθρου 18. Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει τον υποψήφιο που αντικαθιστά εκείνον που παραιτήθηκε ή απεβίωσε μέχρι και την παραμονή της διενέργειας των εκλογών. Αν δεν έγινε αντικατάσταση, τη θέση του δημάρχου καταλαμβάνει ο δημοτικός σύμβουλος του συνδυασμού που θα λάβει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης στο δήμο.³³⁶
3. Σε περίπτωση θανάτου ή παραίτησης υποψήφιου δημοτικού συμβούλου ή υποψήφιου συμβούλου κοινότητας, αυτός δεν αναπληρώνεται, εκτός και αν ο θάνατος ή η παραίτηση λάβει χώρα πριν από την πάροδο της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης συνδυασμού, σύμφωνα με τα άρθρα 18 και 18Α, οπότε εφαρμόζονται οι διατάξεις περί συμπληρωματικής δήλωσης.
4. Θεωρείται νόμιμος συνδυασμός, που περιέχει αριθμό υποψηφίων δημοτικών συμβούλων ή συμβούλων κοινότητας μικρότερο από το ελάχιστο όριο που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις, περιλαμβανομένων και των ποσοστών από κάθε φύλο, εξαιτίας παραίτησης ή θανάτου υποψηφίων του, μετά το πέρας της προθεσμίας κατάθεσης της δήλωσης συνδυασμού.

335 Το πρώτο εδάφιο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 53, παρ. 1 του ν.4604/2019

336 Η παρ. 2 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 53, παρ. 2 του ν.4604/2019

Άρθρο 22
Δικαιώματα συνδυασμών και υποψηφίων
(Άρθρο 21 του ν.4555/2018)

1. Κάθε συνδυασμός και κάθε υποψήφιος έχει δικαίωμα να διορίσει έναν αντιπρόσωπο και έως δύο αναπληρωτές του σε κάθε εκλογικό τμήμα, με γραπτή δήλωση του υποψήφιου δημάρχου. Με την ίδια δήλωση μπορεί να ορισθεί και γενικός αντιπρόσωπος και έως δύο αναπληρωτές του για συγκεκριμένο αριθμό εκλογικών τμημάτων.
2. Επίσης, κάθε συνδυασμός έχει δικαίωμα να διορίζει πληρεξούσιο με συμβολαιογραφική δήλωση του υποψήφιου δημάρχου. Ο πληρεξούσιος ενεργεί για λογαριασμό του συνδυασμού οτιδήποτε μπορεί να ενεργήσει, σύμφωνα με τη νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών, ο υποψήφιος δήμαρχος, κατά τη διεξαγωγή της εκλογής.
3. Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δήμαρχος έχει αποβιώσει ή παραιτηθεί, χωρίς να έχει αντικατασταθεί, ο διορισμός των αντιπροσώπων και του πληρεξουσίου γίνεται με δήλωση της πλειοψηφίας των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων του οικείου συνδυασμού που έχουν ανακηρυχθεί.
4. Οι υποψήφιοι, οι γενικοί αντιπρόσωποι, οι αντιπρόσωποι των συνδυασμών και οι αναπληρωτές τους έχουν δικαίωμα να είναι παρόντες κατά τη διάρκεια όλης της διαδικασίας της εκλογής, ώσπου να σφραγιστούν οι σάκοι και να υποβάλλουν κάθε είδους παρατηρήσεις και ενστάσεις.
5. Δεν μπορούν να διοριστούν γενικοί αντιπρόσωποι ή αντιπρόσωποι, αναπληρωτές τους ή πληρεξούσιοι συνδυασμών οι εν ενεργεία δήμαρχοι, αντιδήμαρχοι, καθώς και όποιοι δεν έχουν το δικαίωμα να εκλέγουν και όλοι όσοι δεν μπορούν να εκλεγούν.

Άρθρο 23
Πρόγραμμα της εκλογής
(Άρθρο 22 του ν.4555/2018)

1. Ο δήμαρχος εκδίδει και δημοσιεύει, με τοιχοκόλληση, σε όλες τις συνοικίες, σε όλα τα χωριά και τους οικισμούς του δήμου και αναρτά στην ιστοσελίδα του δήμου, τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία, πρόγραμμα που αναφέρει ακριβώς την ημέρα της ψηφοφορίας, τις ώρες που αρχίζει και τελειώνει, τον τόπο και το κατάστημα της ψηφοφορίας, τις έδρες για τις οποίες γίνεται η εκλογή και τους συνδυασμούς μαζί με τα ονόματα των υποψηφίων, που συγκροτούν κάθε συνδυασμό ή τα ενιαία ψηφοδέλτια μεμονωμένων υποψηφιοτήτων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων (300) κατοίκων, όπως έχουν ανακηρυχθεί από το οικείο δικαστήριο.
2. Το πρόγραμμα της πρώτης εκλογής σε νέο δήμο εκδίδεται και δημοσιεύεται από τον περιφερειάρχη.

Άρθρο 24
Μορφή των ψηφοδελτίων

1. Τα ψηφοδέλτια κατασκευάζονται από λευκό χαρτί.
2. Τα ψηφοδέλτια, για όλη την Επικράτεια, έχουν σχήμα ορθογώνιο. Οι διαστάσεις των ψηφοδελτίων και ειδικότερα θέματα που αφορούν τη μορφή τους κατά την

παράγραφο 2 του άρθρου 26 του παρόντος, ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Η εκτύπωση των εντύπων ψηφοδελτίων πρέπει να είναι με μαύρη απόχρωση.

Άρθρο 24Α **Εκτύπωση και διανομή των ψηφοδελτίων** **(Άρθρο 23 του ν.4555/2018)**

1. Τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών υποψηφίων δημοτικών συμβούλων και τα ψηφοδέλτια των συνδυασμών υποψηφίων συμβούλων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκτυπώνονται με μέριμνα του οικείου συνδυασμού. Οι συνδυασμοί οφείλουν να τυπώσουν τα ψηφοδέλτια και να παραδώσουν, με απόδειξη, στο δήμαρχο του οικείου δήμου για τις δημοτικές εκλογές και τις εκλογές των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, οκτώ (8) τουλάχιστον μέρες πριν από την ψηφοφορία, ψηφοδέλτια σε αριθμό επαρκή για τις ανάγκες των εκλογικών τμημάτων του οικείου δήμου, ο οποίος δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τον αριθμό των αντίστοιχων εκλογών, προσαυξημένος κατά είκοσι τοις εκατό (20%). Σε περίπτωση επαναληπτικών εκλογών τα ψηφοδέλτια παραδίδονται τρεις (3) ημέρες πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

2. Τα ψηφοδέλτια για τις εκλογές των κοινοτήτων έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, καταρτίζονται και εκτυπώνονται με ευθύνη του οικείου δημάρχου και με πιστώσεις του δήμου.

3. Ο οικείος δήμαρχος οφείλει να εφοδιάσει τις εφορευτικές επιτροπές των εκλογικών τμημάτων της περιφέρειάς του με ψηφοδέλτια κάθε συνδυασμού και με ενιαία ψηφοδέλτια μεμονωμένων υποψηφίων για τις κοινότητες έως τριακοσίων (300) κατοίκων, σε επαρκή αριθμό.

Άρθρο 25 **Εκλογικές περιφέρειες**

Ως περιφέρεια για την εκλογή των μελών των δημοτικών συμβουλίων ορίζεται η περιφέρεια:

- α) του δήμου, ο οποίος δεν προήλθε από συνένωση πρώην Ο.Τ.Α. κατά το άρθρο 1 του παρόντος,
- β) του συνενομένου δήμου ή κοινότητας, δηλαδή της δημοτικής ενότητας κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 26 **Περιεχόμενο των ψηφοδελτίων για τις δημοτικές εκλογές και τις εκλογές των κοινοτήτων** **(Άρθρο 24 του ν.4555/2018)**

1. Στο επάνω μέρος του ψηφοδελτίου σημειώνονται το όνομα και το τυχόν έμβλημα του συνδυασμού, όπως αναγράφονται στην απόφαση ανακήρυξης.

2. Για τις δημοτικές εκλογές:

- α) Σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια, στο ψηφοδέλτιο μετά την ονομασία του συνδυασμού αναγράφονται, κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

αα. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου.

ββ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων, με αλφαβητική σειρά.

β) Σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, στο ψηφοδέλτιο, μετά την ονομασία του συνδυασμού, αναγράφονται κατά σειρά, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης:

αα. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο του υποψήφιου δημάρχου, με την αντίστοιχη ένδειξη, η οποία τίθεται είτε δίπλα είτε κάτω από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου.

ββ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων της αντίστοιχης εκλογικής περιφέρειας, με αλφαβητική σειρά,

γγ. το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων, με αλφαβητική σειρά, όλων των υπόλοιπων εκλογικών περιφερειών και, εντός παρενθέσεως, η εκλογική περιφέρεια στην οποία είναι υποψήφιοι.

3. Για τις εκλογές των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, στο ψηφοδέλτιο, μετά την ονομασία της κοινότητας και το όνομα ή τυχόν έμβλημα του συνδυασμού, αναγράφονται, όπως αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης και κατ' αλφαβητική σειρά, το επώνυμο, το κύριο όνομα και το πατρώνυμο των υποψηφίων συμβούλων της κοινότητας.³³⁷

4. Το ενιαίο ψηφοδέλτιο κάθε κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων φέρει τον τίτλο «Υποψήφιοι Πρόεδροι της Κοινότητας ... του Δήμου...», όπου τίθεται το όνομα της οικείας κοινότητας και του οικείου δήμου και ακολουθούν με αλφαβητική σειρά τα ονόματα των υποψηφίων της κοινότητας αυτής που έχουν ανακηρυχθεί από το αρμόδιο δικαστήριο, το οποίο και γνωστοποιεί αμελλητί στον οικείο δήμαρχο τους ανακηρυχθέντες υποψηφίους.

5. Σε όσες περιπτώσεις επαναληφθεί η ψηφοφορία για την εκλογή των δημοτικών αρχών, σύμφωνα με το άρθρο 33, χρησιμοποιούνται τα ίδια ψηφοδέλτια.

Άρθρο 27

Σταυροί προτίμησης για την εκλογή δημοτικών αρχών (Άρθρο 25 του ν.4555/2018)

1. Ο εκλογέας εκφράζει την προτίμηση του σε υποψήφιο συνδυασμού, σημειώνοντας στο ψηφοδέλτιο σταυρό παραπλεύρως του ονόματός του.

2. Για την εκλογή δημοτικών συμβούλων, σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του υπέρ ενός ή δύο ή τριών υποψηφίων. Για την εκλογή δημοτικών συμβούλων σε δήμους που αποτελούνται από περισσότερες εκλογικές περιφέρειες, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του υπέρ ενός ή δύο ή τριών υποψηφίων της εκλογικής περιφέρειας στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι γραμμένος και υπέρ ενός υποψηφίου σε μία από τις άλλες εκλογικές περιφέρειες του οικείου δήμου. Στις μονοεδρικές, διεδρικές και τριεδρικές εκλογικές περιφέρειες ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμηση του μόνον υπέρ ενός υποψηφίου της εκλογικής περιφέρειας στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι γραμμένος και υπέρ ενός υποψηφίου σε μία από τις άλλες εκλογικές περιφέρειες του οικείου δήμου.

337 Η παρ. 3 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 54 του ν.4604/2019

3. Για την εκλογή συμβουλίων κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ δύο (2) υποψηφίων συμβούλων κοινότητας.³³⁸

4. Για την εκλογή προέδρων κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός (1) υποψηφίου.³³⁹

5. Ψηφοδέλτιο που φέρει περισσότερους από τους επιτρεπόμενους σταυρούς προτίμησης, είναι έγκυρο και προσμετράται υπέρ του συνδυασμού, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη κανένας σταυρός προτίμησης. Εξαιρούνται τα ενιαία ψηφοδέλτια υποψηφίων προέδρων συμβουλίων κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων, όπου, ψηφοδέλτιο το οποίο δεν φέρει κανέναν σταυρό ή φέρει περισσότερους του ενός (1) σταυρούς, θεωρείται άκυρο.

6. Ο σταυρός προτίμησης σημειώνεται με στυλογράφο μαύρης ή κυανής απόχρωσης.

7. Για τον υποψήφιο δήμαρχο δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης και, αν σημειωθεί, δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.³⁴⁰

8. Σε όσες περιπτώσεις επαναληφθεί η ψηφοφορία για την εκλογή των δημοτικών αρχών, σύμφωνα με το άρθρο 33, δεν απαιτείται σταυρός προτίμησης και αν σημειωθεί δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου.

Άρθρο 28 **Άκυρα ψηφοδέλτια** **(Άρθρο 26 του ν.4555/2018)**

1. Το ψηφοδέλτιο είναι άκυρο όταν:

α) έχει σημειωθεί σταυρός προτίμησης με χρώμα διαφορετικό από τα οριζόμενα στην παράγραφο 6 του άρθρου 27,

β) έχει σχήμα, διαστάσεις ή μορφή που διαφέρουν, κατά τρόπο εμφανή, από αυτά που ορίζει η υπουργική απόφαση της παραγράφου 2 του άρθρου 24,

γ) έχει τυπωθεί σε χαρτί ή με μελάνι που το χρώμα του διαφέρει, κατά τρόπο εμφανή, από αυτό που ορίζεται στο άρθρο 24,

δ) έχουν σημειωθεί σε οποιαδήποτε πλευρά του λέξεις, φράσεις, υπογραμμίσεις, στίγματα ή άλλα σημεία, εφόσον κριθεί ότι τα παραπάνω αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας.

2. Το ψηφοδέλτιο είναι επίσης αυτοδικαίως άκυρο και στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Αν βρεθεί στο φάκελο με ένα ή περισσότερα άλλα έγκυρα ή άκυρα ψηφοδέλτια, του ίδιου ή διαφορετικού συνδυασμού ή με λευκά.

β) Αν βρεθεί μέσα σε φάκελο, που δεν είναι σύμφωνος με τις ρυθμίσεις του άρθρου 46 του Κ.Δ.Κ..

γ) Αν φέρει εγγραφές και διαγραφές, εκτός της περίπτωσης στην οποία κατά τις διατάξεις της εκλογικής νομοθεσίας (π.δ.26/2012) και σύμφωνα με τις εκεί προβλεπόμενες προϋποθέσεις επιτρέπεται η χρήση λευκών ψηφοδελτίων λόγω μη επάρκειας των εντύπων.

338 Η παρ. 3 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 55, παρ. 1 του ν.4604/2019

339 Η παρ. 3 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 55, παρ. 2 του ν.4604/2019

340 Η παρ. 3 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 55, παρ. 7 του ν.4604/2019

Άρθρο 29
Εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών
(Άρθρο 27 του ν.4555/2018)

1. Οι διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών εφαρμόζονται αναλόγως και κατά τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών για όσα θέματα δεν υφίσταται ειδική πρόβλεψη στις ρυθμίσεις του παρόντος νόμου και του Κ.Δ.Κ..
2. Κατά την ψηφοφορία για τις δημοτικές εκλογές και για την εκλογή συμβούλων ή προέδρων κοινότητας, χρησιμοποιούνται διαφορετικές κάλπες, που φέρουν κατάλληλο διακριτικό γνώρισμα. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καθορίζονται το διακριτικό γνώρισμα, το μέγεθος, το σχήμα της κάλπης που χρησιμοποιείται στις δημοτικές εκλογές και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.

Άρθρο 30
Αριθμός συμβούλων κάθε εκλογικής περιφέρειας

1. Ο αριθμός των δημοτικών συμβούλων κάθε εκλογικής περιφέρειας για τη περίπτωση β' του άρθρου 25 ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών με βάση τον μόνιμο πληθυσμό, όπως εμφανίζεται στους επίσημους πίνακες των αποτελεσμάτων της τελευταίας απογραφής πληθυσμού, που έχουν κυρωθεί και δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.³⁴¹
2. Μέτρο για τον υπολογισμό του αριθμού των δημοτικών συμβούλων κάθε εκλογικής περιφέρειας αποτελεί το ακέραιο ηλίκο της διαίρεσης του συνολικού πληθυσμού όλου του δήμου, όπως προκύπτει από την τελευταία γενική απογραφή πληθυσμού δια του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου κάθε δήμου.
3. Από το ηλίκο της διαίρεσης του πληθυσμού της εκλογικής περιφέρειας δια του εκλογικού μέτρου προκύπτει ο αριθμός των δημοτικών της συμβούλων.
4. Οι θέσεις των δημοτικών συμβούλων στο δημοτικό συμβούλιο που παραμένουν αδιάθετες προστίθενται ανά μία στις Εκλογικές περιφέρειες με τα μεγαλύτερα, κατά σειρά, υπόλοιπα και ώσπου να συμπληρωθεί ο συνολικός αριθμός τους, όπως ορίζεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 7 του παρόντος. Στην περίπτωση ύπαρξης αριθμού εκλογικών περιφερειών με ίσο αριθμό υπολοίπων, διατίθενται σ' αυτές από μια έδρα, η οποία αφαιρείται από κάθε εκλογική περιφέρεια του δήμου με το μεγαλύτερο αριθμό εδρών και κατά φθίνουσα σειρά. Σε περίπτωση εκλογικών περιφερειών με ίδιο αριθμό εδρών, συμπεριλαμβανομένων όσων έχουν ήδη αφαιρεθεί με τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου, η έδρα αφαιρείται από εκείνη με το μικρότερο πληθυσμό.³⁴²
5. Εάν από την παραπάνω διαδικασία προκύψουν εκλογικές περιφέρειες χωρίς έδρα, τότε διατίθεται σε αυτή μία (1) έδρα με την αφαίρεση μίας από κάθε εκλογική περιφέρεια του δήμου με το μεγαλύτερο αριθμό εδρών και κατά φθίνουσα σειρά. Σε περίπτωση εκλογικών περιφερειών με ίδιο αριθμό εδρών, συμπεριλαμβανομένων όσων έχουν ήδη αφαιρεθεί με τις διατάξεις αυτού του εδαφίου, η έδρα αφαιρείται από εκείνη με το μικρότερο πληθυσμό.

341 Η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 56, παρ. 1 του ν.4604/2019

342 Το τελευταίο εδάφιο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 56, παρ. 2 του ν.4604/2019

Άρθρο 31
Επιτυχών συνδυασμός δημάρχου - λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού
συμβουλίου - Εκλογή δημάρχου
(άρθρο 57 του ν.4604/2019)

1. Στις εκλογές των δημάρχων και δημοτικών συμβούλων θεωρείται επιτυχών συνδυασμός αυτός που πλειοψήφησε με ποσοστό μεγαλύτερο του πενήντα τοις εκατό (50% + 1 ψήφο) του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων και λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου αυτοί που έλαβαν έστω και μία έδρα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 32.
2. Δήμαρχος εκλέγεται ο επικεφαλής του επιτυχόντος συνδυασμού ή αυτός που αναδείχτηκε νικητής στον Β' γύρο.

Άρθρο 32
Εκλογικό σύστημα - Κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου
(Άρθρο 28 του ν.4555/2018)

1. Το σύνολο των εδρών του δημοτικού συμβουλίου κατανέμεται στους συνδυασμούς που έλαβαν μέρος στις εκλογές, ανάλογα με τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στον Α' γύρο.
2. Η αναλογική κατανομή των εδρών γίνεται ως εξής:
Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν, σε όλα τα εκλογικά τμήματα δήμου, αθροιστικά όλοι οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές διαιρείται με τον αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν σε κάθε δημοτικό συμβούλιο και το πηλίκο αυξημένο κατά μία μονάδα, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και καθένας τους καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο και το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης.
Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση, όσες απομένουν κατανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, είτε έλαβαν έδρα κατά το προηγούμενο εδάφιο είτε όχι, ανάλογα με τα χρησιμοποιήσιμα υπόλοιπά τους.
Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό χρησιμοποιήσιμων υπολοίπων, διεξάγεται κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.
Αν μετά την κατανομή των εδρών με βάση τα χρησιμοποιήσιμα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού. Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι πλεονάζουσες έδρες αφαιρούνται, ξεκινώντας από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο εγκύρων ψηφοδελτίων.³⁴³
Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, διενεργείται μεταξύ τους κλήρωση από το αρμόδιο δικαστήριο.
3. Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός υποψηφίων, ο δήμαρχος εκλέγεται από το μοναδικό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, και εωσότου συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του δημοτικού συμβουλίου, εκλέγονται τακτικοί και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί σύμβουλοι.

343 Το εδάφιο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 58 του ν.4604/2019

Άρθρο 33
Επανάληψη της ψηφοφορίας για την εκλογή δημοτικών αρχών
(Άρθρο 29 του ν.4555/2018)

1. Αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή (Β' Γύρος), ανάμεσα μόνο στους υποψήφιους δημάρχους των δύο συνδυασμών που έλαβαν τις περισσότερες ψήφους. Δήμαρχος εκλέγεται ο υποψήφιος του συνδυασμού που συγκεντρώσε στην επαναληπτική ψηφοφορία την απόλυτη πλειοψηφία ολόκληρου του αριθμού των έγκυρων ψηφοδελτίων. Αν στην επαναληπτική ψηφοφορία οι δύο συνδυασμοί ισοψηφήσουν, το αρμόδιο πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του δημάρχου.³⁴⁴
2. Σε περίπτωση ισοψηφίας στην πρώτη θέση κατά την αρχική ψηφοφορία (Α' γύρος) δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική ψηφοφορία μετέχουν οι υποψήφιοι δήμαρχοι όλων των συνδυασμών που ισοψήφησαν στην πρώτη θέση. Η παράγραφος αυτή εφαρμόζεται και αν στην αρχική ψηφοφορία (Α' γύρος) μετείχαν μόνο δύο συνδυασμοί που ισοψήφησαν.
3. Σε περίπτωση ισοψηφίας στη δεύτερη θέση κατά την αρχική ψηφοφορία δύο ή περισσότερων συνδυασμών, στην επαναληπτική μετέχουν ο υποψήφιος δήμαρχος του πρώτου σε αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων συνδυασμού και οι υποψήφιοι δήμαρχοι των συνδυασμών που ισοψήφησαν στη δεύτερη θέση.
4. Στις περιπτώσεις των παρ. 2 και 3, δήμαρχος εκλέγεται ο υποψήφιος του συνδυασμού που έλαβε στην επαναληπτική ψηφοφορία τη σχετική πλειοψηφία. Αν στην ψηφοφορία αυτή ισοψηφήσουν δύο υποψήφιοι δήμαρχοι, το αρμόδιο δικαστήριο διενεργεί κλήρωση για την ανάδειξη του δημάρχου.³⁴⁵
5. Όλοι οι τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι εκλέγονται με βάση την πρώτη ψηφοφορία (Α' γύρος), σύμφωνα με τους σταυρούς προτίμησης που έλαβε καθένας στην ψηφοφορία αυτή, όπως ορίζεται στα επόμενα άρθρα.
6. Η επαναληπτική ψηφοφορία (Β' γύρος) γίνεται στα ίδια εκλογικά τμήματα, με τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές, τους ίδιους δικαστικούς αντιπροσώπους και τους ίδιους εφόρους αντιπροσώπων.

Άρθρο 34
Κατανομή των εδρών του δημοτικού συμβουλίου ανά εκλογική περιφέρεια
(Άρθρο 30 του ν.4555/2018)

Οι έδρες του δημοτικού συμβουλίου που δικαιούνται να καταλάβει κάθε συνδυασμός, σύμφωνα με το άρθρο 32, στους δήμους που έχουν περισσότερες από μία εκλογικές περιφέρειες, κατανέμονται ανά εκλογική περιφέρεια ως εξής:

1. Η κατανομή ξεκινά από τις τυχόν μονοεδρικές εκλογικές περιφέρειες του δήμου. Η έδρα κάθε μονοεδρικής εκλογικής περιφέρειας αποδίδεται στον συνδυασμό που έλαβε τις περισσότερες έγκυρες ψήφους στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια, εφόσον αυτός δικαιούται να καταλάβει έδρα σύμφωνα με το άρθρο 32. Σε περίπτωση

344 Η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 59, παρ. 1 του ν.4604/2019

345 Η παρ. 4 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 59, παρ. 2 του ν.4604/2019

ισοψηφίας μεταξύ δύο ή περισσότερων συνδυασμών, την έδρα δικαιούται ο μικρότερος σε εκλογική δύναμη συνδυασμός σε όλο το δήμο.³⁴⁶

2. Αν, κατά τη διαδικασία της παραγράφου 1, κάποιος συνδυασμός λάβει περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 32, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από τη μονοεδρική εκλογική περιφέρεια στις οποίες ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

3. Έδρες μονοεδρικών εκλογικών περιφερειών, οι οποίες μετά την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου παραμένουν αδιάθετες, απονέμονται στον δεύτερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια. Αν κάποιος από τους συνδυασμούς λαμβάνει, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 32, εφαρμόζεται η παράγραφος 2.

4. Η διαδικασία των παραγράφων 2 και 3 εφαρμόζεται, εφόσον απαιτηθεί, και με τους επόμενους κατά σειρά εκλογικής δύναμης στην οικεία εκλογική περιφέρεια συνδυασμούς, μέχρι να κατανεμηθούν όλες οι έδρες των μονοεδρικών περιφερειών.

5. Στη συνέχεια υπολογίζεται το εκλογικό μέτρο για κάθε συνδυασμό, ως το πηλίκο των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού στο σύνολο του δήμου προς τις έδρες που δικαιούται να καταλάβει, σύμφωνα με το άρθρο 32. Το πηλίκο, μετά την παράλειψη του κλάσματος, προσαυξάνεται κατά μία μονάδα. Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων του κάθε συνδυασμού διαιρείται σε κάθε εκλογική περιφέρεια με το εκλογικό του μέτρο και ο συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες όσο είναι το ακέραιο πηλίκο της διαίρεσης. Αρχίζοντας από το μικρότερο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό στο σύνολο του δήμου, και συνεχίζοντας κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης, αποδίδονται από κάθε εκλογική περιφέρεια όλες οι διαθέσιμες έδρες που δικαιούται ο συνδυασμός, και ο αριθμός τους αφαιρείται από τις διαθέσιμες της περιφέρειας. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός, στο συνδυασμό κατακυρώνονται μόνον οι διαθέσιμες έδρες.³⁴⁷

6. Αν, μετά και τη διαδικασία της παραγράφου 5, κάποιος συνδυασμός έχει λάβει συνολικά περισσότερες έδρες από αυτές που δικαιούται σύμφωνα με το άρθρο 32, αυτές του αφαιρούνται ανά μία ξεκινώντας από την εκλογική περιφέρεια, εξαιρουμένων των μονοεδρικών, στην οποία ο συνδυασμός έλαβε τις λιγότερες ψήφους.

7. Αν, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας των παραγράφων 1 έως και 6, υπάρχουν αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα σύμφωνα με το άρθρο 32, ξεκινώντας από τον μικρότερο σε εκλογική δύναμη στο σύνολο του δήμου συνδυασμό που δικαιούται να καταλάβει έδρα, διατίθενται οι διαθέσιμες έδρες ανά μία από κάθε εκλογική περιφέρεια, όπου αυτός διατηρεί το μεγαλύτερο, κατά φθίνουσα σειρά, αδιάθετο υπόλοιπο ψηφοδελτίων. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου επαναλαμβάνεται για όλους τους συνδυασμούς που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα, κατ' αύξουσα σειρά εκλογικής δύναμης.

8. Αν, με την ολοκλήρωση της διαδικασίας και της παρ. 7, υπάρχουν εκλογικές περιφέρειες με αδιάθετες έδρες και συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα σύμφωνα με το άρθρο 32, ξεκινώντας από την μεγαλύτερη σε αριθμό εδρών εκλογική περιφέρεια και, επί όμοιων, από εκείνη που έχει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους και συνεχίζοντας με φθίνουσα σειρά, απονέμεται ανά μία αδιάθετη έδρα στο

346 Το εδάφιο προστέθηκε με το άρθρο 60, παρ. 1 του ν.4604/2019

347 Η παρ. 5 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 60, παρ. 2 του ν.4604/2019

συνδυασμό που εξακολουθεί να δικαιούται έδρα και έχει λάβει τις περισσότερες έγκυρες ψήφους συνολικά στην οικεία εκλογική περιφέρεια. Η διαδικασία της παρούσας παραγράφου επαναλαμβάνεται όσες φορές χρειαστεί, μέχρι να εξαντληθούν οι διαθέσιμες έδρες ή οι συνδυασμοί που δικαιούνται να καταλάβουν έδρα σύμφωνα με το άρθρο 32. Έδρες που μετά την εξάντληση των δικαιούμενων να καταλάβουν έδρα συνδυασμών παραμένουν αδιάθετες, δεν διατίθενται, αλλά παραμένουν κενές.³⁴⁸

9. Οι έδρες που κατανέμονται σε κάθε στάδιο, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως και 8, αφαιρούνται από τις διαθέσιμες της εκλογικής περιφέρειας.

Άρθρο 35
Παραίτηση ή θάνατος υποψήφιου δημάρχου σε περίπτωση επαναληπτικής
ψηφοφορίας
(Άρθρο 31 του ν.4555/2018)

1. Πριν από την επαναληπτική ψηφοφορία ο υποψήφιος δήμαρχος μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητα του. Η παραίτηση γίνεται με γραπτή δήλωση του που επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου την τρίτη ημέρα, το αργότερο, πριν από την επαναληπτική ψηφοφορία.

2. Αν ένας υποψήφιος δήμαρχος παραιτηθεί ή αποβιώσει, η πλειοψηφία των υποψηφίων του συνδυασμού του επιλέγει άλλον υποψήφιο δήμαρχο.

3. Αν εκείνος που έχει επιλεγεί ως υποψήφιος δήμαρχος είναι υποψήφιος σύμβουλος του συνδυασμού, τότε αφαιρείται από τη σειρά κατάταξης των υποψηφίων συμβούλων του συνδυασμού βάσει των σταυρών που έλαβαν και εφαρμόζεται, εφόσον δεν εκλεγεί δήμαρχος, το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 38.

4. Η δήλωση της επιλογής για το νέο υποψήφιο δήμαρχο επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου το αργότερο τη δεύτερη ημέρα πριν από την ψηφοφορία.

Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει το νέο υποψήφιο δήμαρχο σε δημόσια συνεδρίαση ακόμη και την παραμονή της ψηφοφορίας.

5. Αν δεν υποβληθεί δήλωση επιλογής, δεν ανακηρύσσεται κανένας υποψήφιος δήμαρχος. Στην περίπτωση αυτή, δήμαρχος εκλέγεται ο πρώτος σε σταυρούς προτίμησης σύμβουλος του συνδυασμού από τον οποίο εκλέγεται δήμαρχος.³⁴⁹

6. Η επαναληπτική ψηφοφορία γίνεται από τις ίδιες εφορευτικές επιτροπές και τους ίδιους δικαστικούς αντιπροσώπους.

348 Η παρ. 8 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 60, παρ. 3 του ν.4604/2019

349 Η παρ. 5 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 61 του ν.4604/2019

Άρθρο 36
Κατανομή εδρών των συμβούλων της δημοτικής κοινότητας
(Καταργήθηκε με το άρθρο 32 του ν.4555/2018)

Άρθρο 37
Κατανομή εδρών συμβούλων της κοινότητας άνω των τριακοσίων (300)
κατοίκων
(Άρθρο 33 του ν.4555/2018)

1. Στις εκλογές των συμβουλίων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, η κατανομή των εδρών γίνεται αναλογικά, μεταξύ όλων των συνδυασμών που συμμετείχαν στις εκλογές για το συμβούλιο της κοινότητας, με τον ακόλουθο τρόπο:

Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν στην κοινότητα όλοι μαζί οι συνδυασμοί που συμμετείχαν στις εκλογές διαιρείται με τον αριθμό των εδρών του συμβουλίου κοινότητας. Το πηλίκο που προκύπτει αυξημένο κατά μία μονάδα, παραλειπομένου του κλάσματος, αποτελεί το εκλογικό μέτρο.

Ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού διαιρείται στη συνέχεια με το εκλογικό μέτρο και κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες, όσο και το ακέραιο πηλίκο αυτής της διαίρεσης.

Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί που συμμετέχουν στην κατανομή με την προηγούμενη διαδικασία είναι λιγότερες από τις προς διάθεση έδρες, οι έδρες που απομένουν διανέμονται ανά μία μεταξύ όλων των συνδυασμών, είτε έλαβαν έδρα κατά το προηγούμενο εδάφιο είτε όχι, ανάλογα με τα αχρησιμοποιήτα υπόλοιπα που έχουν.

Αν οι συνδυασμοί αυτοί ή μερικοί από αυτούς έχουν ίσο αριθμό αχρησιμοποιήτων υπολοίπων, γίνεται κλήρωση.

Αν και μετά τη διανομή των εδρών με βάση τα αχρησιμοποιήτα υπόλοιπα παραμένουν αδιάθετες έδρες, αυτές κατανέμονται ανά μία, ανάλογα με το συνολικό αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός. Αν οι έδρες που καταλαμβάνουν οι συνδυασμοί με το εκλογικό μέτρο είναι περισσότερες από τις προς διάθεση έδρες, η πλεονάζουσα έδρα αφαιρείται από το συνδυασμό που έχει το μικρότερο σχετικώς υπόλοιπο έγκυρων ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ίσου αριθμού έγκυρων ψηφοδελτίων δύο ή και περισσότερων συνδυασμών, ενεργείται μεταξύ αυτών κλήρωση από το αρμόδιο πρωτοδικείο.

2. Αν έχει ανακηρυχθεί ένας μόνο συνδυασμός για το συμβούλιο της κοινότητας, οι σύμβουλοι της κοινότητας εκλέγονται από το μοναδικό αυτό συνδυασμό. Οι πρώτοι κατά σειρά σε σταυρούς προτίμησης, μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός των εδρών του συμβουλίου της κοινότητας εκλέγονται τακτικοί σύμβουλοι και οι υπόλοιποι αναπληρωματικοί.

3. Αν υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο ενεργεί κλήρωση.

Άρθρο 37Α
Εκλογή προέδρου κοινότητας κάτω των τριακοσίων (300) κατοίκων
(Άρθρο 34 του ν.4555/2018)

Στις κοινότητες έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, όπου η εκλογή του προέδρου του συμβουλίου διενεργείται με ενιαίο ψηφοδέλτιο κατά το άρθρο 18B, πρόεδρος της κοινότητας εκλέγεται εκείνος που θα συγκεντρώσει τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. Οι υπόλοιποι, κατά τη σειρά των σταυρών που έλαβαν, λογίζονται ως αναπληρωματικοί. Σε περίπτωση ισοψηφίας, το πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση.

Άρθρο 38

Τακτικοί και αναπληρωματικοί δημοτικοί σύμβουλοι – Ισοψηφία (Άρθρο 35 του ν.4555/2018)

1. Τακτικοί δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς του άρθρου 31, ανά εκλογική περιφέρεια, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης στο σύνολο του δήμου. Οι υποψήφιοι δήμαρχοι των λοιπών συνδυασμών θεωρούνται πρώτοι επιτυγχόντες σύμβουλοι των συνδυασμών τους.³⁵⁰ Σε περίπτωση που ο συνδυασμός καταλαμβάνει έδρες σε περισσότερες Εκλογικές περιφέρειες ο υποψήφιος δήμαρχος λαμβάνει την έδρα της εκλογικής περιφέρειας, όπου ο συνδυασμός έλαβε τις περισσότερες έδρες. Σε περίπτωση ίσου αριθμού εδρών σε περισσότερες περιφέρειες, τότε λαμβάνει την έδρα αυτής στην οποία ο συνδυασμός έλαβε τις περισσότερες ψήφους. Σε περίπτωση όπου σε περισσότερες περιφέρειες ο συνδυασμός έλαβε ίσο αριθμό ψήφων, διενεργείται κλήρωση.
2. Οι λοιποί υποψήφιοι του συνδυασμού του εκλεγέντος Δημάρχου και των λοιπών συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων της εκλογικής τους περιφέρειας με τη σειρά των σταυρών προτίμησης.³⁵¹
3. Εάν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το αρμόδιο πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση.

Άρθρο 39

Τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι της δημοτικής κοινότητας - Ισοψηφία (Καταργήθηκε με το άρθρο 36 του ν.4555/2018)

Άρθρο 40

Τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων - Ισοψηφία (Άρθρο 37 του ν.4555/2018)

1. Τακτικοί σύμβουλοι του συμβουλίου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης.
2. Οι λοιποί υποψήφιοι των συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων του συμβουλίου της κοινότητας, με τη σειρά των σταυρών προτίμησης.
3. Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση.

350 Τα δυο πρώτα εδάφια αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 62, παρ. 1 του ν.4604/2019

351 Η παρ. 2 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 62, παρ. 2 του ν.4604/2019

4. Σε περίπτωση που συνδυασμός πλειοψήφησε στην κοινότητα με ποσοστό μεγαλύτερο του πενήντα τοις εκατό (50% + 1 ψήφος) ο πρώτος σε σταυρούς υποψήφιος σύμβουλος του αναδεικνύεται πρόεδρος του συμβουλίου της εν λόγω κοινότητας, χωρίς να εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή το άρθρο 79, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 80 του ν.4555/2018.³⁵²

Άρθρο 41
Περιπτώσεις ισοψηφίας συνδυασμών
(Άρθρο 38 του ν.4555/2018)

Άρθρο 42
Εξαγωγή και δημοσίευση των αποτελεσμάτων της εκλογής

1. Σε δήμους όπου υπάρχουν από ένα έως πέντε εκλογικά τμήματα οι εφορευτικές επιτροπές συνεδριάζουν μετά το τέλος της διαλογής στην έδρα του δήμου και εξαγουν το γενικό αποτέλεσμα, σύμφωνα με τα πρακτικά της ψηφοφορίας των τμημάτων, το οποίο δημοσιεύεται αμέσως, με τοιχοκόλληση, στο δημοτικό κατάστημα.

2. Στους δήμους όπου υπάρχουν περισσότερα από πέντε εκλογικά τμήματα οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής αποστέλλουν με ασφαλή τρόπο τα εκλογικά στοιχεία στον Πρόεδρο του αρμόδιου Πρωτοδικείου. Μετά τη συγκέντρωση των στοιχείων όλων των εκλογικών τμημάτων του δήμου, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου εξαγεί το γενικό αποτέλεσμα, το οποίο δημοσιεύει αμέσως με τοιχοκόλληση στο δημοτικό κατάστημα της έδρας του δικαστηρίου.

3. Η τοιχοκόλληση και η δημοσίευση των προηγούμενων παραγράφων περιλαμβάνει πίνακα των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας, ο οποίος καταρτίζεται από το όργανο που είναι αρμόδιο για τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας. Ο πίνακας αυτός περιέχει:

α) τον αριθμό των εγγεγραμμένων εκλογέων, β) το συνολικό αριθμό ψηφισάντων, γ) τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων, δ) τον αριθμό των άκυρων ψηφοδελτίων, ε) τον αριθμό των λευκών ψηφοδελτίων και στ) την εκλογική δύναμη κάθε συνδυασμού, δηλαδή το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων τα οποία έλαβε κάθε συνδυασμός.

Στον πίνακα προτάσσονται οι συνδυασμοί, σύμφωνα με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης. Κάτω από τον πίνακα συντάσσεται πράξη, στην οποία αναγράφονται ολογράφως τα πιο πάνω στοιχεία για κάθε περίπτωση και υπογράφεται από τον πρόεδρο. Κατά την κατάρτιση του πίνακα μπορεί να παρίσταται ένας αντιπρόσωπος από κάθε συνδυασμό.

4. Οι εφορευτικές επιτροπές και ο Πρόεδρος του πρωτοδικείου γνωστοποιούν αμέσως το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας στον περιφερειάρχη.

Άρθρο 43
Έκθεση πρακτικών

1. Αμέσως μετά τη δημοσίευση του αποτελέσματος της εκλογής, ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ή άλλο μέλος της παραδίδει τα πρακτικά της, τα λοιπά εκλογικά έγγραφα, τα δέματα των ψηφοδελτίων ταξινομημένα κατά συνδυασμούς και

352 Η παρ. 4 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 63 του ν.4604/2019

με τη σειρά που είναι αριθμημένα, καθώς και τους φακέλους στον Πρόεδρο Πρωτοδικών.

2. Ο Πρόεδρος Πρωτοδικών, εκθέτει τα πρακτικά της εκλογής μαζί με τον πίνακα των αποτελεσμάτων της στο κατάστημα του πρωτοδικείου επί πέντε (5) ημέρες και συντάσσει για την έκθεση αυτή πρακτικό, που τοιχοκολλάται επίσης έξω από το δικαστικό κατάστημα.

3. Οι εφορευτικές επιτροπές, μόλις δημοσιευθεί το αποτέλεσμα της εκλογής, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 42 γνωστοποιούν με ανακοίνωση τους, που δημοσιεύεται στο δημοτικό κατάστημα του δήμου, ότι τα πρακτικά της εκλογής μαζί με τον πίνακα των αποτελεσμάτων της και με τα λοιπά στοιχεία θα εκτεθούν σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου. Στην περίπτωση της παραγράφου 2 του άρθρου 42, η έκθεση των πρακτικών γνωστοποιείται με ανακοίνωση, που εκδίδει ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου, η οποία τοιχοκολλάται στο δημοτικό κατάστημα του δήμου, καθώς και στο κατάστημα του δικαστηρίου.

Άρθρο 44 **Επικύρωση της εκλογής** **(Άρθρο 39 του ν.4555/2018)**

1. Το πολυμελές πρωτοδικείο μετά από τη λήξη του πενθημέρου της παραγράφου 2 του άρθρου 43 ανακηρύσσει με χωριστή πράξη:

α) τον επιτυχόντα ή το συνδυασμό του δημάρχου και τους λοιπούς συνδυασμούς του δημοτικού συμβουλίου, το δήμαρχο, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς δημοτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους των κοινοτήτων κάθε συνδυασμού, τους προέδρους των κοινοτήτων έως τριακοσίων (300) κατοίκων με τους αναπληρωματικούς τους,³⁵³

β) τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους της κάθε εκλογικής περιφέρειας κάθε συνδυασμού, και

γ) τους τακτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν λάβει στο σύνολο της εδαφικής περιφέρειας του δήμου.

Οι σύμβουλοι των κοινοτήτων κατατάσσονται με τη σειρά της εκλογής τους, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν λάβει και, αν δεν υπάρχουν σταυροί, με αλφαβητική σειρά. Σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.

2. Ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου εκθέτει τις αποφάσεις στο κατάστημα του δικαστηρίου επί τρεις (3) συνεχείς ημέρες και αποστέλλει αντίγραφό τους στον περιφερειάρχη και στο Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Αντίγραφο των αποφάσεων αποστέλλει ο αρμόδιος Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης σε κάθε δήμο που ανήκει στη χωρική αρμοδιότητα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Άρθρο 45 **Δικαίωμα ένστασης**

Ένσταση μπορεί να ασκήσει:

α) κάθε εκλογέας εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του δήμου, καθώς και β) ο υποψήφιος κατά τις εκλογές στον οικείο δήμο.

353 Η περ. α' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 64 του ν.4604/2019

Άρθρο 46

Άσκηση ένστασης - Αρμόδιο δικαστήριο

1. Η ένσταση ασκείται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται μαζί με τρία αντίγραφα στην αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη.
Η προθεσμία για την άσκηση της ένστασης ή η άσκηση της δεν αναστέλλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης.
2. Το δικόγραφο της ένστασης απαιτείται να περιέχει τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 251 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν.2717/1999, ΦΕΚ 97 Α).
3. Οι ενστάσεις εκδικάζονται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό από το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του ο οικείος δήμος.
4. Η διαβίβαση της ένστασης στο αρμόδιο για την εκδίκαση της δικαστήριο γίνεται σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο άρθρο 252 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Άρθρο 47

Περιεχόμενο της ένστασης

1. Η ένσταση στρέφεται κατά της απόφασης με την οποία ανακηρύσσονται ο επιτυχών συνδυασμός ή ο συνδυασμός του Δημάρχου και οι λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, βάσει του σχετικού πίνακα των αποτελεσμάτων ο οποίος ενσωματώνεται σε αυτή. Στη δίκη που ανοίγεται με την άσκηση της ένστασης δεν νομιμοποιείται παθητικώς ο Δήμος.³⁵⁴
2. Λόγους ένστασης μπορούν να θεμελιώσουν:
 - α) η έλλειψη νόμιμων προσόντων και η συνδρομή κωλυμάτων σε υποψηφίους που έχουν εκλεγεί ως τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη,
 - β) η παράβαση του νόμου κατά τη διεξαγωγή της εκλογής ή κατά την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος ή κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών ή κατά την ανακήρυξη του επιτυχόντος συνδυασμού ή του συνδυασμού του Δημάρχου και των λοιπών συνδυασμών του δημοτικού συμβουλίου και των προσώπων που ανήκουν σε αυτούς.³⁵⁵
 - γ) η ακυρότητα ή η εσφαλμένη αρίθμηση των ψηφοδελτίων.

Άρθρο 48

Προθεσμία για την άσκηση ένστασης

1. Η ένσταση ασκείται μέσα σε προθεσμία επτά (7) ημερών από τη λήξη του χρόνου έκθεσης της πράξης, με την οποία ανακηρύσσονται ο επιτυχών συνδυασμός ή ο συνδυασμός του Δημάρχου και οι λοιποί συνδυασμοί του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, κατά το άρθρο 44.³⁵⁶
2. Η προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου δεν παρεκτείνεται σε καμία περίπτωση.

354 Η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 65, παρ. 1 του ν.4604/2019

355 Η περ. β' αντικαταστάθηκε με το άρθρο 65, παρ. 2 του ν.4604/2019

356 Η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 66 του ν.4604/2019

Άρθρο 49

Διαδικασία εκδίκασης της ένστασης

1. Για τα θέματα της προδικασίας, της κύριας διαδικασίας, της παρέμβασης, της αντένστασης, της αποδεικτικής διαδικασίας, του παρεμπόπτοντος ελέγχου, της απόφασης του δικαστηρίου, καθώς και της γνωστοποίησης της εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 253 έως και 260 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπως κάθε φορά ισχύει, ο οποίος και εφαρμόζεται για κάθε σχετικό θέμα, που δεν ρυθμίζεται, ειδικώς, από τις διατάξεις του παρόντος. Κάθε άλλη διάταξη που ρυθμίζει τα ίδια θέματα διαφορετικά καταργείται.
2. Ο κατά το άρθρο 258 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας παρεμπόπτων έλεγχος της εγγραφής, μετεγγραφής ή διαγραφής εκλογέα στους ή από τους εκλογικούς καταλόγους του οικείου δήμου, χωρεί κατά των πράξεων αυτών μόνον αν αυτές έγιναν κατά τη σύνταξη ή αναθεώρηση των εκλογικών καταλόγων κατά τη διάρκεια του έτους, που προηγείται της ημερομηνίας διενέργειας των δημοτικών εκλογών.
3. Αίτηση αναθεώρησης, τριτανakoπή και αίτηση ερμηνείας ή διόρθωσης ασκούνται κατά τις διατάξεις του άρθρου 261 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Άρθρο 50

Αίτηση αναίρεσης

1. Κατά των αποφάσεων που εκδόθηκαν από τα τριμελή διοικητικά πρωτοδικεία χωρεί αίτηση αναίρεσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την παρέλευση του πενήτηρου που ορίζεται στο άρθρο 260 παράγραφος 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.
2. Όταν ασκείται αίτηση αναίρεσεως δεν χορηγείται αναστολή εκτέλεσης της ανααιρεσιβαλλόμενης απόφασης.
3. Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών, το βραδύτερο, από την περιέλευση της αιτήσεως αναίρεσεως σε αυτό.
4. Αν η τελεσίδικη απόφαση, βάσει της οποίας μεταβλήθηκε με οποιονδήποτε τρόπο η αρχική εγκατάσταση των δημοτικών αρχών, ανααιρεθεί και κριθεί κατ' ουσίαν η διαφορά από το αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο, εκείνοι που ανακηρύσσονται ως επιτυχόντες μετά την απόφαση θεωρούνται ότι εγκαταστάθηκαν αναδρομικά, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 9 του παρόντος. Η αναδρομική αυτή εγκατάσταση δεν θίγει το κύρος των πράξεων που εκδόθηκαν ή δημοσιεύθηκαν από τις αρχές των οποίων η εκλογή ακυρώθηκε από το αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο.

Άρθρο 51

Επανάληψη της εκλογής σε περίπτωση ακύρωσης

1. Αν ακυρωθεί η εκλογή για παράβαση νόμου ή για οποιαδήποτε πλημμέλεια, επαναλαμβάνεται η ψηφοφορία ανάμεσα στους ίδιους υποψηφίους, που είχαν ανακηρυχθεί νόμιμα.
Στην περίπτωση αυτή, έφορος των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής είναι ο Πρόεδρος του οικείου Πρωτοδικείου. Αυτός διορίζει σε κάθε εκλογικό τμήμα της περιφέρειας του πρωτοδικείου τον αντιπρόσωπο της δικαστικής αρχής δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν την ψηφοφορία. Οι διατάξεις των παραγράφων 3, 4, 5, 7, 9, 10, 12 και 13 του άρθρου 68 του π.δ.26/2012, όπως ισχύουν, εφαρμόζονται αναλόγως. Αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής διορίζονται εκείνοι που υπηρετούν στην περιφέρεια του οικείου Πρωτοδικείου, κατά προτεραιότητα δε εκείνοι που

αναφέρονται στην παράγραφο 10 του άρθρου 68 του π.δ.26/2012. Εάν τα πρόσωπα αυτά δεν επαρκούν, ο έφορος διορίζει αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής και πρόσωπα εκτός της περιφέρειας του Πρωτοδικείου. Για τη διενέργεια των διορισμών, ο έφορος μπορεί να ζητήσει από την εισαγγελία του Αρείου Πάγου να του διαβιβάσει από τα συγκεντρωθέντα για την ακυρωθείσα εκλογή στοιχεία που προβλέπονται στις περιπτώσεις β' έως στ' της παραγράφου 6 του άρθρου 68 του π.δ.26/2013, όσα κρίνει ο ίδιος αναγκαία. Μπορεί επίσης να ζητήσει να του αποσταλούν από τις αρχές που αναφέρονται στις ανωτέρω περιπτώσεις επικαιροποιημένα τα ανωτέρω στοιχεία. Σε κάθε περίπτωση τα στοιχεία αποστέλλονται σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, κατάλληλη για ηλεκτρονική επεξεργασία, εντός δέκα ημερών από τη λήψη του σχετικού αιτήματος.

2. Ο δήμαρχος εκδίδει χωρίς καθυστέρηση πρόγραμμα, με το οποίο καλεί τους δημότες εκλογείς για την επανάληψη της εκλογής για τον υπολειπόμενο χρόνο της δημοτικής περιόδου. Το πρόγραμμα δημοσιεύεται με τοιχοκόλληση δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα που έχει οριστεί για την ψηφοφορία και αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου.

Άρθρο 283 **Τελικές ρυθμίσεις**

7. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, η οποία εκδίδεται μέχρι την 31η Αυγούστου 2010 εντάσσονται σε Εκλογικές περιφέρειες του αντίστοιχου δήμου τα υφιστάμενα τοπικά διαμερίσματα Ελικίστρας, Μοίρας και Σουλίου του Δήμου Πατρέων, Βασιλείων, Βουτών, Δαφνέ, Σκα-λανίου, Σταυρακίων του Δήμου Ηρακλείου Κρήτης και Τερψιθέας του Δήμου Λαρισαίων, καθώς και οικισμών, οι οποίοι έχουν απογραφεί ως αυτοτελείς, των δημοτικών διαμερισμάτων των εδρών των αντίστοιχων δήμων, εφόσον δεν ανήκουν σε κάποιο από τα υφιστάμενα δημοτικά διαμερίσματα.

11. Όλοι οι πρωτοβάθμιοι και δευτεροβάθμιοι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, όπως αυτοί προκύπτουν από τις συνενώσεις του άρθρου 1, καθώς και εκείνοι στους οποίους δεν επέρχεται καμία μεταβολή περιλαμβάνονται σε απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στην απόφαση αυτή αναγράφεται ο συνολικός πληθυσμός καθενός ΟΤΑ και αναλυτικά ο πληθυσμός των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων, καθώς και ο πληθυσμός των περιφερειακών ενοτήτων.

Με την ίδια απόφαση κατανέμεται αναλογικά στις δημοτικές κοινότητες του άρθρου 2 παρ. 4 του παρόντος νόμου, τυχόν πληθυσμός, ο οποίος περιλαμβάνεται στην Απόφαση της παρ. 13 του παρόντος άρθρου, ο οποίος δεν είναι δυνατόν να κατανεμηθεί στις δημοτικές κοινότητες, λόγω ελλειπών στοιχείων τόπου εγκατάστασης.

12. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος και του ν.3463/2006, όπου γίνεται αναφορά στον πληθυσμό, περιλαμβανομένης και της έκδοσης σχετικών κανονιστικών πράξεων, νοείται ο μόνιμος πληθυσμός, όπως εμφανίζεται στους επίσημους πίνακες των αποτελεσμάτων της τελευταίας απογραφής πληθυσμού, που έχουν κυρωθεί και δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το προηγούμενο εδάφιο ισχύει για τις εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχών της παρ. 4 του άρθρου 9 και περιφερειακών αρχών, της παρ. 6 του άρθρου 114. Κατά τα λοιπά, η

ισχύς του πρώτου εδαφίου αρχίζει από την πρώτη, μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, αυτοδιοικητική περίοδο.³⁵⁷

Τα αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, κατά τη διάρκεια της δημοτικής και περιφερειακής περιόδου, επέρχονται από την έναρξη της νέας δημοτικής και περιφερειακής περιόδου. Για την εφαρμογή των διατάξεων του Μέρους Η (Οικονομικά), καθώς και για τον υπολογισμό της αντιμισθίας των αιρετών βάσει του άρθρου 92 του παρόντος τα αποτελέσματα της απογραφής πληθυσμού επέρχονται κατά το επόμενο οικονομικό έτος από τη δημοσίευσή τους. Οι εκλογές για την ανάδειξη των δημοτικών και περιφερειακών αρχών διεξάγονται με βάση τα αποτελέσματα της εν λόγω απογραφής.³⁵⁸

13. Με απόφαση του Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ κυρώνονται και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως τα αποτελέσματα του μόνιμου πληθυσμού της απογραφής του έτους 2011 για τις κοινότητες της παρ. 4 του άρθρου 2.³⁵⁹

357 Τα τρία πρώτα εδάφια αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 68, παρ. 1 του ν.4604/2019

358 Τα τρία τελευταία εδάφια προστέθηκαν με το άρθρο 21 παρ.1 του ν.4147/2013 (Α' 98)

359 Η παρ. 13 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 68, παρ. 2 του ν.4604/2019

**Ισχύουσες εκλογικές διατάξεις του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (κυρωτ.
ν.3463/2006, Α' 114)**

Άρθρο 16

Μεταδημότευση υποψηφίων στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές

1. Επιτρέπεται η μεταδημότευση χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων της παρ. 7 του άρθρου 15, όταν πρόκειται μόνο για την υποβολή υποψηφιότητας σε δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στους Δήμους και τις Κοινότητες των Νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης και στους Δήμους ή τις Κοινότητες των νομών, στην περιφέρεια των οποίων υπάγεται ο Δήμος ή η Κοινότητα που ο υποψήφιος είναι ή ήταν πριν γραμμένος στα Μητρώα Αρρένων ή στα δημοτολόγια ή στους εκλογικούς καταλόγους.³⁶⁰

2. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να ασκηθεί από την 1η Αυγούστου του έτους διενέργειας των εκλογών μέχρι την προηγούμενη ημέρα της κατάθεσης στο αρμόδιο δικαστήριο της δήλωσης κατάρτισης των συνδυασμών. Η απόφαση μεταδημότευσης εκδίδεται υποχρεωτικά μέσα στην ίδια προθεσμία και είναι αμέσως εκτελεστή. Η απόφαση μεταδημότευσης παύει να ισχύει μετά την παρέλευση τριών (3) μηνών από την ανακήρυξη των συνδυασμών, εφόσον αυτός που μεταδημότευσε δεν ανακηρύχθηκε υποψήφιος. Σε αντίθετη περίπτωση εφαρμόζεται, κατά τα λοιπά, η παράγραφος 7 του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 24

Κανόνες διεξαγωγής των εκλογών

Για την οριοθέτηση των εκλογικών δαπανών, τη δημοσιότητα και τον έλεγχο των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων κατά τις δημοτικές εκλογές, για την προεκλογική προβολή των δημοτικών συνδυασμών, των υποψηφίων δημάρχων και δημοτικών συμβούλων, για τις απαγορεύσεις κατά τη διάρκεια του εκλογικού αγώνα, για τη δημοσιότητα των οικονομικών των αντίστοιχων συνδυασμών και υποψηφίων, για τον έλεγχο των οικονομικών και των εκλογικών παραβάσεων τούτων, για τις αντίστοιχες διοικητικές κυρώσεις, για τη διενέργεια των δημοσκοπήσεων και για όλα τα συναφή θέματα εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1 έως και 22 του ν. 3202/2003 (ΦΕΚ 2884 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει

Άρθρο 33

Αποζημίωση των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής

Η ημερήσια Αποζημίωση, οι ημέρες για τις οποίες παρέχεται και τα οδοιπορικά έξοδα των αντιπροσώπων ορίζονται και καταβάλλονται σύμφωνα με τις σχετικές ρυθμίσεις για τις βουλευτικές εκλογές.

Άρθρο 41

Υπολογισμός προθεσμιών

1. Στις προθεσμίες που ορίζονται κατά τη διαδικασία εκλογής των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, δεν υπολογίζεται η ημέρα της ψηφοφορίας.

360 Η παρ.1 αναδιατυπώθηκε ως άνω με την παρ.1 άρθρου 22 του ν.3536/2007 (Α' 42)

2. Η προθεσμία λήγει, μόλις παρέλθει και η τελευταία ημέρα της, έστω και αν είναι ημέρα αργίας.

Άρθρο 43

Εκτύπωση και διανομή των ψηφοδελτίων

1. Οι συνδυασμοί οφείλουν να τυπώσουν τα ψηφοδέλτια και να παραδώσουν, με απόδειξη, στον δήμαρχο ή στον πρόεδρο της κοινότητας, οκτώ (8) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία, ψηφοδέλτια σε αριθμό επαρκή για τις ανάγκες των εκλογικών τμημάτων της περιφέρειάς τους.

2. Ο δήμαρχος ή ο πρόεδρος της κοινότητας οφείλει να εφοδιάσει κάθε εκλογικό τμήμα της περιφέρειάς του με ψηφοδέλτια, κατά είκοσι τοις εκατό (20%), τουλάχιστον, περισσότερα από τους εκλογείς του τμήματος.

Άρθρο 46

Εκλογικοί φάκελοι

1. Οι φάκελοι, μέσα στους οποίους κλείνονται τα ψηφοδέλτια, κατασκευάζονται για όλη την επικράτεια με φροντίδα του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, από χαρτί αδιαφανές σε λευκή απόχρωση και έχουν στην εμπρός πλευρά έντυπο γνώρισμα. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι διαστάσεις των φακέλων και το έντυπο γνώρισμά τους.

2. Το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης φροντίζει να αποστέλλεται, εγκαίρως, στους Γενικούς Γραμματείς των Περιφερειών επαρκής αριθμός φακέλων. Οι Γενικοί Γραμματείς των Περιφερειών φροντίζουν να διαβιβάζονται, εγκαίρως, οι φάκελοι αυτοί στις δημοτικές και κοινοτικές αρχές, που εφοδιάζουν τις εφορευτικές επιτροπές κάθε εκλογικού τμήματος της χωρικής αρμοδιότητάς τους.

3. Αν δεν υπάρχουν οι ανωτέρω φάκελοι, η εφορευτική επιτροπή πιστοποιεί την έλλειψη και προμηθεύεται άλλους φακέλους, ομοιόμορφους.

4. Εκτός από το έντυπο γνώρισμα, τίποτε άλλο δεν αναγράφεται πάνω στο φάκελο. Αν σημειωθούν πάνω στο φάκελο στίγματα, σημεία ή λέξεις, μπορούν να θεωρηθούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας.

Άρθρο 47

Έναρξη και λήξη της ψηφοφορίας

Η ψηφοφορία αρχίζει την 07.00 ' και λήγει την 19.00 ' ώρα της ίδιας ημέρας.

Άρθρο 48

Ματαίωση της ψηφοφορίας

Αν κατά την ημέρα της διενέργειας των δημοτικών και κοινοτικών εκλογών, σε έναν Δήμο ή σε μία Κοινότητα ή σε ένα ή περισσότερα εκλογικά τμήματά τους, δεν διεξήχθη η ψηφοφορία, αυτή γίνεται την επόμενη Τετάρτη.

Άρθρο 60

Παραίτηση ή θάνατος υποψήφιου Δημάρχου σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας

1. Κατά την Επανάληψη της ψηφοφορίας ο υποψήφιος δήμαρχος μπορεί να παραιτηθεί από την υποψηφιότητά του. Η παραίτηση γίνεται με γραπτή δήλωσή του που επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου ή στον ειρηνοδίκη την τρίτη ημέρα, το αργότερο, πριν από την επαναληπτική ψηφοφορία.
2. Αν ένας υποψήφιος δήμαρχος παραιτηθεί ή πεθάνει, η πλειοψηφία των υποψηφίων του συνδυασμού του δηλώνει άλλο δήμαρχο.
3. Αν εκείνος που έχει δηλωθεί ως υποψήφιος δήμαρχος είναι υποψήφιος σύμβουλος του συνδυασμού, η θέση του ως συμβούλου μένει κενή.
4. Η δήλωση για το νέο υποψήφιο δήμαρχο επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή ή παραδίδεται με απόδειξη στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου ή στον Ειρηνοδίκη το αργότερο τη δεύτερη ημέρα πριν από την ψηφοφορία.
Το αρμόδιο δικαστήριο ανακηρύσσει το νέο υποψήφιο σε δημόσια συνεδρίαση ακόμη και την παραμονή της ψηφοφορίας.
5. Αν δεν υποβληθεί δήλωση, δεν ανακηρύσσεται κανένας υποψήφιος και εκλέγεται δήμαρχος ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που θα λάβει τις περισσότερες ψήφους προτιμήσεως.
6. Η επαναληπτική ψηφοφορία γίνεται από τις ίδιες εφορευτικές Επιτροπές και τους ίδιους δικαστικούς αντιπροσώπους.

**Ισχύουσες εκλογικές διατάξεις του ν.2717/17-5-99 (ΦΕΚ 97 Α'): Κώδικας
Διοικητικής Δικονομίας**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΣΤΙΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ**

Άρθρο 244

Στις, υπό τον ΠΡΩΤΟ ΤΙΤΛΟ, ρυθμίσεις του ΤΜΗΜΑΤΟΣ τούτου υπάγονται οι διαφορές που αναφύονται κατά την εκλογική διαδικασία για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
ΑΡΜΟΔΙΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
Άρθρο 245³⁶¹**

1. Καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο προς εκδίκαση των κατά το προηγούμενο άρθρο διαφορών είναι, σε πρώτο και σε τελευταίο βαθμό, αν μεν πρόκειται για εκλογή σε νομαρχιακή αυτοδιοίκηση το εφετείο, αν, δε, πρόκειται για εκλογή σε δήμο ή κοινότητα, το τριμελές πρωτοδικείο.
2. Κατά τόπο αρμόδιο δικαστήριο είναι εκείνο στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του ο οικείος οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'
ΕΝΣΤΑΣΗ**

**Άρθρο 246
Προσβαλλόμενες πράξεις³⁶²**

1. Για την σε πρώτο και σε τελευταίο βαθμό επίλυση των διαφορών του άρθρου 244 ασκείται ένσταση.
2. Η ένσταση στρέφεται κατά των δια της προσβαλλόμενης πράξης ανακηρυχθέντων υποψηφίων, καθώς και των επιτυχόντων και επιλαχόντων των οικείων συνδυασμών, για τους οποίους αμφισβητείται με αυτήν η ανακήρυξη ή η εκλογή τους, αντιστοίχως.

**Άρθρο 247
Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση**

1. Ένσταση μπορεί να ασκήσει:
 - α) κάθε εκλογέας εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και
 - β) όποιος διατέλεσε υποψήφιος κατά τις εκλογές στον οικείο οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης.

361 Το άρθρο τροποποιήθηκε με το άρθρο 15, παρ. 1 του ν. 3051/2002 (Α' 220)
362 Το άρθρο τροποποιήθηκε με το άρθρο 15, παρ. 2 του ν. 3051/ 2002

Άρθρο 248

Προθεσμία

1. Η ένσταση ασκείται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών, κατά περίπτωση από:
 - α) τη λήξη του χρόνου έκθεσης, σύμφωνα με τα άρθρα 78 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (π.δ.410/1995) και 38 του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (π.δ.30/1996), των πρακτικών της εκλογής και του πίνακα των αποτελεσμάτων, ή
 - β) την ανακήρυξη σε δημόσια συνεδρίαση, σύμφωνα με τα άρθρα 57 και 24 των πιο πάνω νομοθετημάτων αντιστοίχως, των συνδυασμών των υποψηφίων που έχουν δηλωθεί, ή
 - γ) τη λήξη του χρόνου έκθεσης, σύμφωνα με τα άρθρα 79 και 39 των ιδίων αντιστοίχως νομοθετημάτων, της πράξης με την οποία ανακηρύσσονται οι επιτυχόντες και οι επιλαχόντες συνδυασμοί, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί.
2. Οι προθεσμίες της προηγούμενης παραγράφου δεν παρεκτείνονται σε καμία περίπτωση.
3. Στις περιπτώσεις α' και γ' της παρ. 1, η ένσταση δεν μπορεί πάντως να ασκηθεί αν έχουν περάσει δεκαπέντε (15) ή είκοσι (20) ημέρες, αντιστοίχως, από τη διενέργεια των εκλογών.
4. Κατ' εξαίρεση, αν πρόκειται για έλλειψη προσόντων ή κώλυμα εκλογιμότητας που υπήρχε, στο πρόσωπο του υποψηφίου, πριν από την έναρξη της εκλογικής διαδικασίας, η ένσταση μπορεί να ασκηθεί και μετά την πάροδο των, κατά τις προηγούμενες παραγράφους, προθεσμιών.

Άρθρο 249

Λόγοι

1. Λόγους ένστασης μπορούν να θεμελιώσουν:
 - α) οι παραβάσεις του νόμου κατά τη διεξαγωγή της εκλογής ή κατά την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος ή κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών ή κατά την ανακήρυξη των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών και των προσώπων που ανήκουν σε αυτούς, ή
 - β) η έλλειψη νόμιμων προσόντων ή η συνδρομή νόμιμων κωλυμάτων σε πρόσωπα που έχουν εκλεγεί ή που είναι υποψήφια προς τούτο, ή
 - γ) η ακυρότητα ή η εσφαλμένη αρίθμηση των ψηφοδελτίων.
2. Αν η ένσταση αναφέρεται σε επαναληπτική ψηφοφορία, οι προβαλλόμενοι λόγοι μπορούν να αφορούν και την αρχική ψηφοφορία, αλλά μόνο εφόσον δεν έχει ασκηθεί, ως προς αυτήν, ιδιαίτερη ένσταση.

Άρθρο 250

Άσκηση

1. Η ένσταση ασκείται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται, μαζί με τρία (3) αντίγραφα, στην αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη.
2. Η προθεσμία για την άσκηση της ένστασης ή η άσκησή της δεν αναστέλλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης.

Άρθρο 251

Περιεχόμενο του δικογράφου

Το δικόγραφο της ένστασης, εκτός από τα στοιχεία που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 45, πρέπει απαραίτητως να μνημονεύει, με ακρίβεια, τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης στον οποίο αυτό αναφέρεται, τους εκλογικούς συνδυασμούς και τους επικεφαλής τους, καθώς και τα πρόσωπα των οποίων αμφισβητείται με αυτό η εκλογή ή η ανακήρυξη. Επίσης, το ίδιο δικόγραφο πρέπει να περιέχει σαφείς και συγκεκριμένους λόγους, καθώς και σαφώς καθορισμένο αίτημα.

Άρθρο 252 **Διαβίβαση**

Η αρχή που μνημονεύεται στην παρ.1 του άρθρου 250 μετά την πάροδο της, κατά το άρθρο 248, προθεσμίας για την άσκηση των ενστάσεων, υποχρεούται, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, να διαβιβάζει τις ενστάσεις, χωριστά για κάθε οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης, μαζί με όλα τα σχετικά έγγραφα και λοιπά στοιχεία, στο αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' **ΕΚΔΙΚΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΣΤΑΣΗΣ**

Άρθρο 253 **Προδικασία**

1. Ο πρόεδρος του συμβουλίου ή ο δικαστής, που διευθύνει το δικαστήριο, με πράξη του, την οποία εκδίδει αμέσως, ορίζει δικάσιμο, η οποία δεν πρέπει να είναι συντομότερη των δέκα (10) ούτε μακρότερη των είκοσι (20) ημερών από την περιέλευση της ένστασης στο δικαστήριο, καθώς και τον εισηγητή - δικαστή της υπόθεσης. Αν το δικαστήριο διαιρείται σε περισσότερα από ένα τμήματα, τη δικάσιμο και τον εισηγητή - δικαστή ορίζει, με πράξη του, ο πρόεδρος του αρμόδιου τμήματος. Ο εισηγητής - δικαστής μπορεί να αντικατασταθεί, αν έχει κώλυμα, με νεότερη πράξη εκείνου που τον όρισε.

2. Κεκρωμένο αντίγραφο του δικογράφου της ένστασης μαζί με την πράξη ορισμού δικασίμου και εισηγητή - δικαστή, επιδίδεται, με τη φροντίδα του ενισταμένου, το αργότερο επτά (7) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο, προς εκείνους των οποίων αμφισβητείται με την ένσταση η ανακήρυξη ή η εκλογή και θα επιδράσει επί του κύρους τους, αντιστοίχως, η απόφαση του δικαστηρίου.

Η ίδια ένσταση κοινοποιείται, εντός της ανωτέρω προθεσμίας, και προς τους επικεφαλής των οικείων εκλογικών συνδυασμών.³⁶³

3. Για κάθε δικάσιμο καταρτίζεται, ιδιαίτερο κατά οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης, έκθεμα, στο οποίο μνημονεύονται: η προσβαλλόμενη πράξη, τα ονοματεπώνυμα των ενισταμένων, εκείνων τους οποίους αφορά η ένσταση, καθώς και των επικεφαλής των συνδυασμών τους. Κυρωμένο αντίγραφο του εκθέματος αναρτάται στο κατάστημα του δικαστηρίου πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμο. Προς βεβαίωση τούτου, ο γραμματέας συντάσσει ειδική έκθεση. Η ανάρτηση του εκθέματος επέχει θέση κλήτευσης των διαδίκων και ανακοίνωσης προς τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα να παρέμβουν.

363 Η παρ. αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15, παρ. 3 του ν.3051/2002

4. Ο γραμματέας φροντίζει να περιέλθουν έγκαιρα στο δικαστήριο τα στοιχεία της εκλογής και παρέχει, στα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου, τη δυνατότητα να λάβουν γνώση του περιεχομένου τους.

5. Ο εισηγητής - δικαστής επιμελείται για τη συγκέντρωση των στοιχείων που είναι απαραίτητα για την ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης. Ο εισηγητής δικαστής μπορεί, επίσης, να καλεί προς τούτο, εγγράφως, τους διαδίκους να παράσχουν πληροφορίες, καθώς και να υποδεικνύει σε αυτούς να προσαγάγουν τυχόν ελλείποντα έγγραφα ή άλλα στοιχεία χρήσιμα για τη συμπλήρωση της δικογραφίας. Μπορεί, ακόμη, να ζητά, από οποιαδήποτε αρχή, πληροφορίες ή στοιχεία χρήσιμα για τη διάγνωση της υπόθεσης. Οι διατάξεις του άρθρου 42 έχουν ανάλογη εφαρμογή και στην περίπτωση αυτή.

6. Ο ενιστάμενος μπορεί, με ιδιαίτερο δικόγραφο, να προβάλλει πρόσθετους λόγους. Το δικόγραφο των πρόσθετων λόγων κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η ένσταση, με τη φροντίδα δε εκείνου που το ασκεί, επιδίδεται, σε κυρωμένο αντίγραφο, το αργότερο πέντε (5) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο, στους λοιπούς διαδίκους, κατά τη διαγραφόμενη στην παρ. 2 διαδικασία.

Άρθρο 254 **Κύρια διαδικασία**

1. Η εκδίκαση των ενστάσεων γίνεται πάντοτε στην κύρια έδρα του δικαστηρίου.

2. Κατά την προεκφώνηση, σε περίπτωση που δεν παρίσταται κάποιος από τους διαδίκους, το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως αν τηρήθηκε η διαδικασία που προβλέπεται στις παραγράφους 2 και 3 του προηγούμενου άρθρου. Αν η διαδικασία αυτή τηρήθηκε νομίμως, η μη παράσταση του διαδίκου δεν παρακωλύει την πρόοδο της δίκης. Σε αντίθετη περίπτωση, αναβάλλεται η συζήτηση και ορίζεται νέα δικάσιμος, σε χρόνο που δεν πρέπει να απέχει περισσότερο των δέκα (10) ημερών από τη συζήτηση που αναβλήθηκε, ώστε να τηρηθούν όσα ορίζονται από τις παραπάνω διατάξεις.

3. Για την ανάπτυξη των ισχυρισμών τους, οι διάδικοι μπορούν να καταθέτουν υπομνήματα στη γραμματεία του δικαστηρίου, το αργότερο μέσα σε δυο (2) εργάσιμες ημέρες μετά τη συζήτηση. Μέσα σε δυο (2) εργάσιμες ημέρες από τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, ο αντίδικος εκείνου που κατέθεσε το υπόμνημα μπορεί, με δικό του υπόμνημα, να αντικρούσει τους ισχυρισμούς που αναπτύχθηκαν με το υπόμνημα του αντιδίκου του. Η γραμματεία βεβαιώνει, σε κάθε περίπτωση, στο σώμα του υπομνήματος, την ημερομηνία της κατάθεσής του.

Άρθρο 255 **Παρέμβαση**

1. Στη δίκη ενώπιον του πρωτοδικείου ή του εφετείου μπορεί να παρέμβει προσθέτως, υπέρ οποιουδήποτε από τους κυρίους διαδίκους, όποιος έχει έννομο, προς τούτο, συμφέρον. Η παρέμβαση ασκείται με δικόγραφο, που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η ένσταση και επιδίδεται, με φροντίδα του παρεμβαίνοντος, στους λοιπούς διαδίκους, το αργότερο τρεις (3)

ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο. Με το δικόγραφο της παρέμβασης είναι δυνατόν να προβληθούν και πραγματικοί ισχυρισμοί.³⁶⁴

2(3). Ο παρεμβαίνων, σε κάθε περίπτωση, μπορεί να επιχειρεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις που προβλέπει ο νόμος, εφόσον δεν αντιτίθενται στο συμφέρον και τις πράξεις του διαδικού υπέρ του οποίου παρεμβαίνει, έχει δε δικαίωμα να ασκήσει όλα τα ένδικα μέσα.

Άρθρο 256 **Αντένσταση**

1. Αν ασκηθεί ένσταση, τα πρόσωπα των οποίων με την ένσταση αμφισβητείται η εκλογή ή η ανακήρυξη, καθώς και εκείνοι στην εκλογή ή ανακήρυξη των οποίων μπορεί να επιδράσει η απόφαση που θα εκδοθεί μπορούν, και μετά την πάροδο της προθεσμίας της ένστασης, να ασκήσουν αντένσταση, ακόμη και αν, κατά οποιονδήποτε τρόπο, έχουν αποδεχθεί την προσβαλλόμενη πράξη ή έχουν παραιτηθεί από την άσκηση κατ' αυτής ένστασης.³⁶⁵

2. Με την αντένσταση μπορούν να προβληθούν λόγοι αντίστοιχοι προς αυτούς που προβάλλονται με την ένσταση, οι οποίοι όμως είναι δυνατόν να στηρίζονται και σε διαφορετικά, από ότι εκείνοι, πραγματικά γεγονότα.

3. Η αντένσταση ασκείται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται σε τρία (3) αντίγραφα στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η ένσταση και επιδίδεται, με τη φροντίδα αυτού που το άσκησε, στους λοιπούς διαδίκους, το αργότερο τρεις (3) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο.

4. Η συνεκδίκαση της ένστασης και της αντένστασης είναι υποχρεωτική.

5. Οι διατάξεις των παρ. 4 και 5 του άρθρου 253 και της παρ. 3 του άρθρου 254 έχουν ανάλογη εφαρμογή και στην περίπτωση της αντένστασης.

6. Αν η ένσταση απορριφθεί ως απαράδεκτη ή αν εκείνος που την άσκησε παραιτηθεί από αυτήν, απορρίπτεται και η αντένσταση. Στις περιπτώσεις αυτές, αν η αντένσταση έχει ασκηθεί μέσα στην προβλεπόμενη από το άρθρο 248 προθεσμία για την άσκηση ένστασης, ισχύει ως αυτοτελής ένσταση. Το παραδεκτό της αντένστασης δεν επηρεάζεται αν η ένσταση απορριφθεί για ουσιαστικούς λόγους.

Άρθρο 257 **Αποδεικτική διαδικασία**

1. Εκτός από τα πρακτικά και τα άλλα στοιχεία της εκλογής, οι διάδικοι μπορούν να στηρίζουν τους ισχυρισμούς τους και σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία, στην περίπτωση αυτή, πρέπει να προσαγάγουν στη γραμματεία του δικαστηρίου, το αργότερο ως την προτεραία της πρώτης δικάσιμου.

2. Το δικαστήριο, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί, με προδικαστική απόφαση, να διατάξει τη συμπλήρωση των αποδείξεων. Στην περίπτωση αυτή, αν το δικαστήριο κρίνει ότι η διεξαγωγή της συμπληρωματικής απόδειξης δεν είναι δυνατόν να διενεργηθεί στο ακροατήριο κατά την ίδια δικάσιμο, ορίζει, με την απόφαση του, νέα μετ' απόδειξη δικάσιμο, η οποία δεν επιτρέπεται να απέχει, από τη δημοσίευση της

364 Οι παρ. 1 και 2 αντικαταστάθηκαν ως άνω με το άρθρο 15, παρ. 4α και η παρ. 3 αναριθμήθηκε σε 2 με το άρθρο 15, παρ. 4β του ν.3051/2002

365 Η παρ. αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15, παρ. 5 του ν.3051/2002

προδικαστικής απόφασης, πέρα των δεκαπέντε (15) ημερών. Ως την προτεραιότητα της νέας αυτής διαδικασίας, οι διάδικοι που έχουν το βάρος της απόδειξης οφείλουν, με την ποινή του απαραδέκτου, να προσαγάγουν όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που επικαλούνται.

3. Αν πρόκειται για εξέταση μαρτύρων, αυτή, αν δεν είναι δυνατόν να διενεργηθεί στο ακροατήριο κατά την ίδια διαδικασία, διενεργείται, εκτός του ακροατηρίου, ενώπιον του εισηγητή - δικαστή. Προς τούτο καλούνται οι μάρτυρες, με πράξη του εισηγητή - δικαστή, η οποία επιδίδεται αμέσως, να εξεταστούν σε χρόνο που δεν πρέπει να απέχει περισσότερο των πέντε (5) ημερών από την επίδοση της πράξης αυτής. Κατά την ίδια ημέρα, καλούνται, με πράξη του εισηγητή - δικαστή, να παρασταθούν, αν το επιθυμούν, και οι διάδικοι. Η, κατά την παρ. 7 του άρθρου 184, έκθεση κατατίθεται στο δικαστήριο ως την προτεραιότητα της, μετ' απόδειξη, διαδικασίας. Οι διατάξεις του άρθρου 185 δεν έχουν εφαρμογή κατά την παρούσα διαδικασία.

Άρθρο 258 **Παρεμπιπτόντων έλεγχος**

Κατά την εκδίκαση της ένστασης, το δικαστήριο μπορεί να κρίνει παρεμπιπτόντως ζητήματα που αφορούν τη νομιμότητα των προηγούμενων πράξεων, οι οποίες αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 246, καθώς και των προπαρασκευαστικών της εκλογής πράξεων (εγγραφή, μετεγγραφή ή διαγραφή εκλογέα στους, ή από τους, εκλογικούς καταλόγους, διόρθωση στοιχείων του που περιλαμβάνονται σε αυτούς κ.τ.τ.), εφόσον, σε κάθε περίπτωση, η νομιμότητα αυτή δεν έχει κριθεί με δύναμη δεδικασμένου.

Άρθρο 259 **Εξουσία του δικαστηρίου - Απόφαση**

1. Αν το δικαστήριο διαπιστώσει παράβαση του νόμου ή ουσιαστικές πλημμέλειες:
 - α) κατά τη διεξαγωγή της εκλογής, ή
 - β) κατά την ανακήρυξη των συνδυασμών των υποψηφίων που έχουν δηλωθεί, ή
 - γ) κατά την ανακήρυξη των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών, καθώς και των υποψηφίων κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, ακυρώνει ή τροποποιεί, κατά περίπτωση, την πράξη με την οποία εξάγεται το αποτέλεσμα της συγκεκριμένης εκλογής ή την πράξη με την οποία γίνεται η σχετική ανακήρυξη. Στην ακύρωση της πράξης προβαίνει το δικαστήριο μόνο αν η νομική ή ουσιαστική πλημμέλεια αυτή είναι δυνατόν να ασκήσει επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα. Η ακύρωση μπορεί να αφορά ολόκληρη την εκλογή ή μόνο την αρχική ή μόνο την επαναληπτική εκλογή, στα εκλογικά τμήματα τα οποία αφορά το αντικείμενο της ένστασης.
2. Αν, ειδικότερα, το δικαστήριο, κατά την εκδίκαση της ένστασης που στρέφεται κατά της πράξης με την οποία εξάγεται το αποτέλεσμα της εκλογής, διαπιστώσει ότι οι αναφερόμενοι σε αυτήν δεν είχαν τα νόμιμα προσόντα ή ότι συνέτρεχε σε αυτούς νόμιμο κώλυμα για την εκλογή τους, ακυρώνει, ως προς τούτους, τη σχετική πράξη και ορίζει, ως εκλεγόμενους, τους επόμενους κατά τη σειρά των ψήφων προτίμησης υποψηφίους. Ενώ, αν διαπιστώσει εσφαλμένη αρίθμηση των ψήφων, καθορίζει, βάσει των έγκυρων ψήφων και της ορθής αρίθμησης τους, εκείνους που εκλέγονται.
3. Μετά την έκδοση όλων των οριστικών αποφάσεων που αφορούν τον κάθε οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης και εν όψει του εκλογικού αποτελέσματος του συγκεκριμένου οργανισμού, όπως διαμορφώνεται με τις αποφάσεις αυτές, το δικαστήριο ανακηρύσσει τον επιτυχόντα και τους επιλαχόντες συνδυασμούς, καθώς

και τους υποψηφίους που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, σύμφωνα με τους σταυρούς προτίμησης.

4. Στην περίπτωση της παρ. 4 του άρθρου 248, αν κριθεί βάσιμη η ένσταση, το δικαστήριο διαπιστώνει την έλλειψη προσόντων ή το κώλυμα εκλογιμότητας στο συγκεκριμένο πρόσωπο, το οποίο και εκπίπτει αυτοδικαίως από το σχετικό αξίωμα.

5. Οι οριστικές αποφάσεις του δικαστηρίου πρέπει να δημοσιεύονται το αργότερο μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την τελευταία συζήτηση.

6. Οι οριστικές αποφάσεις, με ως οποίες γίνεται ολικώς ή μερικώς δεκτή η ένσταση, ισχύουν έναντι όλων.

Άρθρο 260 **Γνωστοποίηση των αποφάσεων**

1. Ο γραμματέας αναρτά όλες τις αποφάσεις του δικαστηρίου, έξω από την αίθουσα των συνεδριάσεων, για πέντε (5) συνεχείς ημέρες. Η παραπάνω ανάρτηση επέχει θέση επίδοσης των αποφάσεων στους διαδίκους, δημιουργεί δε τεκμήριο γνώσης του περιεχομένου τους για κάθε τρίτο.

2. Η τήρηση των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου βεβαιώνεται με σχετική έκθεση του γραμματέα.

3. Ο γραμματέας, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, διαβιβάζει αντίγραφο των οριστικών αποφάσεων στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' **ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ**

Άρθρο 261

1. Οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά την παρούσα διαδικασία υπόκεινται ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 81 - 111 αναλόγως εφαρμοζόμενα, στα ένδικα μέσα της ανακοπής ερημοδικίας, της αίτησης αναθεώρησης, της τριτανακοπής και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας.

2. Η προθεσμία για την άσκηση των ένδικων μέσων είναι πέντε (5) ημερών. Η προθεσμία αυτή αρχίζει, στην περίπτωση της ανακοπής ερημοδικίας, της έφεσης, της τριτανακοπής και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας, από τη λήξη του, κατά την παρ. 1 του άρθρου 260, χρόνου ανάρτησης της προσβαλλόμενης απόφασης, ενώ στην περίπτωση της αίτησης αναθεώρησης, από τη συντέλεση των γεγονότων του άρθρου 104.

3. Με εξαίρεση την αίτηση αναθεώρησης, τα κατά την παρ. 1 ένδικα μέσα δεν μπορούν, σε καμία περίπτωση, να ασκηθούν όταν έχουν περάσει έξι (6) μήνες από τη διενέργεια των εκλογών.

4. Τριτανακοπή μπορεί να ασκηθεί μόνο από τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 255.

5. Κατά τη διάρκεια της κατά την παρ. 2, προθεσμίας για την άσκηση της ανακοπής ερημοδικίας, της τριτανακοπής και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας, αναστέλλεται η εκτέλεση των, κατά την παρ. 1, αποφάσεων. Η εκτέλεση των αποφάσεων τούτων αναστέλλεται, επίσης, με την άσκηση των ίδιων ένδικων μέσων, η αναστολή διαρκεί δε ως τη δημοσίευση των αποφάσεων για τα ένδικα αυτά μέσα.

6. Ως προς τα λοιπά, κατά την εκδίκαση των ένδικων μέσων ;ης παρ. 1, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 253 - 255 και 257 - 260, που αναφέρονται στην εκδίκαση της ένστασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' ΟΜΟΔΙΚΙΑ - ΣΥΝΑΦΕΙΑ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΣΩΡΕΥΣΗ - ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ

Άρθρο 262

Ως Προς την ομοδικία, τη συνάφεια, την αντικειμενική σώρευση και τη συνεκδίκαση εφαρμόζονται αναλόγως οι αντίστοιχες διατάξεις των άρθρων 115 έως και 125.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' ΔΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΩΝ

Άρθρο 263

Οι διάδικοι μπορούν να διενεργούν διαδικαστικές πράξεις, και να παρίστανται κατά τη συζήτηση, χωρίς δικαστικό πληρεξούσιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η' ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

Άρθρο 264

1. Η δίκη καταργείται:
 - α) αν, για οποιονδήποτε λόγο, εκλείψει το αντικείμενό της, ή
 - β) αν, πριν από το πέρας της τελευταίας συζήτησης, αποβιώσει κάποιος από τους διαδίκους ή επέλθει στο πρόσωπό του μεταβολή που να επηρεάζει την ικανότητά του προς διενέργεια διαδικαστικών πράξεων.Η κατάργηση διαπιστώνεται με απόφαση του δικαστηρίου.
2. Παραίτηση από την ένσταση ή από άλλο ένδικο βοήθημα δεν επιτρέπεται.
3. Ως προς την παραίτηση από τα, κατά την παρ. 1 του άρθρου 261, ένδικα μέσα έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 143.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ' ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Άρθρο 265

Κατά την παρούσα διαδικασία δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 200-215.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι' ΑΝΑΛΟΓΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Άρθρο 266

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι γενικές διατάξεις του ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ.

Ισχύουσες εκλογικές διατάξεις του π.δ. 26/12 (ΦΕΚ 57 Α/15-3-2012) :
Κωδικοποίηση σ' ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την
εκλογή βουλευτών

ΤΜΗΜΑ Β΄
ΕΚΛΟΓΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
Δικαίωμα του εκλέγειν

Άρθρο 4
(Άρθρο 4 π.δ.96/2007)
Απόκτηση του δικαιώματος

1. Το δικαίωμα του εκλέγειν έχουν οι πολίτες Έλληνες και Ελληνίδες που συμπλήρωσαν το δέκατο έβδομο (17ο) έτος της ηλικίας τους.³⁶⁶
2. Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου η 1η Ιανουαρίου θεωρείται ως ημερομηνία γέννησης όλων όσοι γεννήθηκαν μέσα στο χρόνο.

Άρθρο 5
(Άρθρο 5 π.δ.96/2007)
Στέρηση του δικαιώματος

Στερούνται του δικαιώματος του εκλέγειν:

- α) Όσοι βρίσκονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση.
- β) Όσοι στερήθηκαν το δικαίωμα αυτό, λόγω αμετάκλητης ποινικής καταδίκης, σε κάποιο από τα εγκλήματα που ορίζονται από τον ποινικό και στρατιωτικό ποινικό κώδικα, για όσο χρόνο διαρκεί αυτή η στέρηση.

Άρθρο 6
(Άρθρο 6 π.δ.96/2007)
Άσκηση του δικαιώματος

1. Το δικαίωμα του εκλέγειν έχουν σε κάθε εκλογική περιφέρεια μόνο όσοι είναι γραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους των δήμων της εκλογικής περιφέρειας.
2. Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική.

366 Αντικατάσταση της παρ. με το άρθρο 1 του ν.4406/2016 (Α' 133)

ΤΜΗΜΑ Γ΄ ΕΚΛΟΓΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ Γενικές διατάξεις που αφορούν τους εκλογικούς καταλόγους

Άρθρο 7 (Άρθρο 7 π.δ.96/2007) Διακρίσεις εκλογικών καταλόγων κατά δήμους και εκλογικά διαμερίσματα

1. Η εκλογή γίνεται σε κάθε δήμο μόνο με τους εκλογικούς καταλόγους που τηρούνται στο Υπουργείο Εσωτερικών και έχουν καταρτιστεί με βάση τα δημοτολόγια του οικείου δήμου.
2. Οι εκλογικοί κατάλογοι δήμων που προέρχονται από συνένωση, εξακολουθούν να καταρτίζονται ανά πρώην δήμο και κοινότητα.
3. Οι εκλογικοί κατάλογοι καταρτίζονται κατά δήμους ή κατά εκλογικά διαμερίσματα που περιλαμβάνονται στην περιφέρεια κάθε δήμου. Ο καθορισμός των εκλογικών διαμερισμάτων γίνεται με απόφαση του Αντιπεριφερειάρχη της περιφερειακής ενότητας της έδρας του νομού μετά από πρόταση του δημάρχου σύμφωνα με όσα ορίζονται στο Π.Δ. 8/2000.
4. Η κατάταξη των εκλογέων στα εκλογικά διαμερίσματα γίνεται με βάση τη διεύθυνση κατοικίας τους.

Άρθρο 8 (Άρθρο 8 π.δ.96/2007) Γενικοί όροι εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους - Παραλειφθέντες εκλογείς

1. Οι εκλογικοί κατάλογοι συντάσσονται ενιαίοι χωρίς διάκριση σε καταλόγους ανδρών και γυναικών.
2. Κάθε εκλογέας εγγράφεται μόνο στους εκλογικούς καταλόγους του δήμου στα δημοτολόγια του οποίου είναι εγγεγραμμένος, σύμφωνα με τις διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού κώδικα.
3. Η εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους είναι υποχρεωτική. Καθένας εγγράφεται μόνο μία φορά σε ένα εκλογικό κατάλογο.
4. Εκλογείς, οι οποίοι δεν έχουν αποστερηθεί του εκλογικού δικαιώματος και δεν περιλαμβάνονται, εξ οιασδήποτε άλλης αιτίας, στους εκλογικούς καταλόγους, ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα, μέχρι το πέρας διεξαγωγής της ψηφοφορίας, σε οποιοδήποτε εκλογικό τμήμα του δήμου στα δημοτολόγια ή τα Μητρώα αρρένων, των οποίων είναι, αντιστοίχως, εγγεγραμμένοι.
5. Για το σκοπό αυτόν προσκομίζεται στην οικεία Εφορευτική Επιτροπή πιστοποιητικό από το οποίο προκύπτει η εγγραφή τους στα δημοτολόγια ή Μητρώα αρρένων, υπογεγραμμένο από το δήμαρχο ή τα εξουσιοδοτημένα από αυτόν όργανα.
6. Προϋπόθεση για τη χορήγηση του πιστοποιητικού της προηγούμενης παραγράφου είναι η διαπίστωση από τον ανωτέρω ότι ο αιτών τη χορήγησή του δεν περιλαμβάνεται στους εκλογικούς καταλόγους οποιουδήποτε άλλου δήμου της χώρας.

Σε περίπτωση τεχνικής αδυναμίας, η ανωτέρω διαπίστωση πραγματοποιείται με τη συνδρομή του Υπουργείου Εσωτερικών.

7.α. Μετά την άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος, τα στοιχεία των πιο πάνω εκλογέων προστίθενται στον εκλογικό κατάλογο του εκλογικού τμήματος που ψήφισαν.

β. Η οριστική καταχώρισή τους στους εκλογικούς καταλόγους και η απόδοση του Ειδικού Εκλογικού Αριθμού συντελείται κατά την πρώτη αναθεώρησή τους από το Υπουργείο Εσωτερικών, με βάση σχετική κατάσταση, που αποστέλλεται από τον οικείο δήμο, εντός δύο μηνών από τη διενέργεια των εκλογών.

8. Εάν χορηγηθεί το ανωτέρω πιστοποιητικό χωρίς τη συνδρομή των προϋποθέσεων των παραγράφων 5 και 6 του παρόντος άρθρου, οι δήμαρχοι και τα εξουσιοδοτημένα από αυτόν όργανα ευθύνονται για παράβαση καθήκοντος, σύμφωνα με το άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα.

9. Θέματα τεχνικού ή διαδικαστικού χαρακτήρα, για την εφαρμογή των παρ. 4 έως και 8 του παρόντος άρθρου είναι δυνατόν να ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 9
(Άρθρο 9 π.δ.96/2007)
Υπηρεσία εκλογικών καταλόγων

1. Η επιμέλεια για την κατάρτιση γενικά των εκλογικών καταλόγων ανήκει στο Υπουργείο Εσωτερικών.
2. Στην περιφερειακή ενότητα της έδρας κάθε νομού λειτουργεί γραφείο εκλογών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
Εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους

Άρθρο 10
(Άρθρο 10 π.δ.96/2007)
Εγγραφή νέων εκλογέων

1. Ο δήμαρχος συντάσσει αυτεπάγγελτα, κάθε έτος, από 1ης μέχρι τέλους Φεβρουαρίου ονομαστικές καταστάσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν όσους είναι εγγεγραμμένοι στα δημοτολόγια του δήμου και αποκτούν το δικαίωμα του εκλέγειν κατά το άρθρο 4 του παρόντος.
2. Οι νέοι αυτοί εκλογείς εντός του Ιανουαρίου του ιδίου έτους υποβάλλουν στον οικείο δήμο δήλωση για το εκλογικό διαμέρισμα στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου επιθυμούν να εγγραφούν. Αν δεν υποβληθεί η δήλωση αυτή, η κατάταξή τους γίνεται στο εκλογικό διαμέρισμα που επιλέγει ο δήμος με βάση τα υπάρχοντα στοιχεία.
3. Οι καταστάσεις αυτές υποβάλλονται αμελλητί στο Υπουργείο Εσωτερικών για την ένταξή τους στο εκεί τηρούμενο αρχείο εκλογικών καταλόγων.

Άρθρο 11
(Άρθρο 11 π.δ.96/2007 και άρθρο 29 παρ.1 ν.3731/2008)
Ειδικός Εκλογικός Αριθμός

1. Σε κάθε εκλογέα αποδίδεται Ειδικός Εκλογικός Αριθμός.

Ο αριθμός αυτός είναι μοναδικός και καθορίζεται από το Υπουργείο Εσωτερικών κατά την πρώτη εγγραφή του εκλογέα στους εκλογικούς καταλόγους της χώρας.

Ο εκλογικός αριθμός αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για κάθε εκλογέα στη βάση δεδομένων του εκλογικού σώματος. Ο τρόπος σχηματισμού και η διαδικασία χορήγησής του έχουν καθοριστεί με την 22721/13.6.2001 (ΦΕΚ 815 Β') απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

2. Η χορήγηση του Ειδικού Εκλογικού Αριθμού στους εκλογείς που εγγράφονται αυτεπαγγέλτως σύμφωνα με το άρθρο 10 του παρόντος, γίνεται το αργότερο μέχρι την 15η Μαΐου.

3. Ο Ειδικός Εκλογικός Αριθμός χρησιμοποιείται αποκλειστικά στις εκλογικές διαδικασίες.

Κάθε άλλη χρήση του αριθμού αυτού απαγορεύεται. Όποιος χωρίς δικαίωμα, χρησιμοποιεί ή εκμεταλλεύεται για άλλη χρήση τον Ειδικό Εκλογικό Αριθμό τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον δύο χιλιάδων εννιακοσίων τριάντα τεσσάρων € και εβδομήντα λεπτών έως είκοσι εννέα χιλιάδων τριακοσίων σαράντα επτά € και τριών λεπτών αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλες διατάξεις. Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται και όποιος παρά την απαγόρευση επιτρέπει σε μη δικαιούμενα πρόσωπα να κάνουν χρήση του Ειδικού Εκλογικού Αριθμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Μεταβολές στους εκλογικούς καταλόγους

Άρθρο 12

(Άρθρο 12 π.δ.96/2007)

Διαδικασία μεταβολών – Μεταβολή διεύθυνσης κατοικίας εκλογέων

1. Σε ιδιαίτερες καταστάσεις που συντάσσονται από τον δήμαρχο κάθε ημερολογιακό δίμηνο περιλαμβάνονται όλες οι μεταβολές που έχουν επέλθει στα δημοτολόγια λόγω θανάτου, μεταδημότευσης, διόρθωσης στοιχείων εγγραφής και απόκτησης ή απώλειας της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Οι καταστάσεις αυτές υποβάλλονται μέσα στο πρώτο δεκαήμερο του επόμενου μήνα στο Υπουργείο Εσωτερικών προκειμένου να ενταχθούν στο εκεί τηρούμενο αρχείο εκλογικών καταλόγων.

Στις ίδιες καταστάσεις περιλαμβάνεται και κάθε μεταβολή της διεύθυνσης κατοικίας των εκλογέων και η ένταξή τους, εφόσον επέρχεται διαφοροποίηση, στο αντίστοιχο εκλογικό διαμέρισμα.

2. Οι καταστάσεις του άρθρου 10 και της προηγούμενης παραγράφου του παρόντος άρθρου συντάσσονται κατά αλφαβητική σειρά επωνύμου και περιλαμβάνουν τα εξής στοιχεία: φύλο, επώνυμο, κύριο όνομα, όνομα πατέρα, όνομα μητέρας, όνομα συζύγου και το γένος, αν πρόκειται για έγγαμη γυναίκα που φέρει το επώνυμο του συζύγου, ακριβή ημερομηνία γέννησης (ημέρα, μήνας, έτος) και εφόσον δεν υπάρχει, η 1η Ιανουαρίου του έτους γέννησης, αριθμό δημοτολογίου και διεύθυνση κατοικίας (δήμος ή συνοικισμός, οδός και αριθμός). Επιπλέον οι καταστάσεις της παρ. 1 του παρόντος άρθρου περιέχουν και τον Ειδικό Εκλογικό Αριθμό με εξαίρεση τις εγγραφές λόγω απόκτησης της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Άρθρο 13
(Άρθρο 13 π.δ.96/2007)
Διαγραφή λόγω στέρησης του δικαιώματος του εκλέγειν

Το Υπουργείο Εσωτερικών μεριμνά για την καταχώριση στους εκλογικούς καταλόγους σχετικών ενδείξεων για τους στερηθέντες του εκλογικού δικαιώματος λόγω αμετάκλητης ποινικής καταδίκης, σε κάποιο από τα εγκλήματα που ορίζονται από τον ποινικό και στρατιωτικό ποινικό κώδικα, για όσο χρόνο διαρκεί η στέρηση αυτή.

Τα Γραφεία Ποινικού Μητρώου, τα Στρατολογικά Γραφεία, των Ενόπλων Δυνάμεων και τα Πρωτοδικεία στέλνουν στις αρχές κάθε διμήνου στο Υπουργείο Εσωτερικών καταστάσεις με όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την αναγνώριση των εκλογέων αυτών στους εκλογικούς καταλόγους και γνωστοποιούν την άρση των σχετικών συνεπειών λόγω ανάκλησης των οικείων αποφάσεων ή λήξης των ποινών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄
Διόρθωση εγγραφών

Άρθρο 14
(Άρθρο 14 π.δ.96/2007)
Αιτήσεις για διόρθωση στοιχείων εγγραφής

Κάθε εκλογέας μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα τη διόρθωση κάθε στοιχείου εγγραφής του στον εκλογικό κατάλογο.

Άρθρο 15
(Άρθρο 15 π.δ.96/2007)
Μεταβολές πριν την προκήρυξη των εκλογών

Μεταβολές που συντελούνται στο δημοτολόγιο ένα (1) μήνα πριν από την προκήρυξη των εκλογών καταχωρίζονται στους εκλογικούς καταλόγους μετά την διενέργεια των εκλογών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄
Γραφεία Εκλογών

Άρθρο 16
(Άρθρο 16 π.δ.96/2007)
Καθήκοντα γραφείων εκλογών

Τα γραφεία εκλογών της παρ. 2 του άρθρου 9 είναι αρμόδια για το χειρισμό των θεμάτων για τα οποία καθίστανται αρμόδιοι οι Αντιπεριφερειάρχες της περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού κατά τις διατάξεις της εκλογικής νομοθεσίας. Τα γραφεία αυτά τηρούν και θέτουν στη διάθεση κάθε ενδιαφερομένου σ' όλη τη διάρκεια του χρόνου τους οριστικούς εκλογικούς καταλόγους των δήμων, τους οποίους αποστέλλει σ' αυτούς το Υπουργείο Εσωτερικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' **Ενστάσεις**

Άρθρο 17 **(Άρθρο 17 π.δ.96/2007)** **Υποβολή ενστάσεων**

1. Οι καταστάσεις του άρθρου 10 του παρόντος αναρτώνται στο δημοτικό κατάστημα από 1ης μέχρι 10ης Μαρτίου.
Οι καταστάσεις του άρθρου 12 αναρτώνται επίσης στο δημοτικό κατάστημα από 1ης μέχρι 10ης του επόμενου μήνα μετά τη λήξη του διμήνου. Μέσα στις προθεσμίες αυτές κάθε εκλογέας ή αντιπρόσωπος Κόμματος αναγνωρισμένου κατά τον κανονισμό της Βουλής, έχει το δικαίωμα να υποβάλει στον δήμαρχο ένσταση κατά της εγγραφής ή της μη εγγραφής ενός προσώπου στις καταστάσεις αυτές.
2. Πίνακας με τα στοιχεία των ενισταμένων και εκείνων κατά των οποίων στρέφονται αναρτάται στο χώρο ανακοινώσεων του δήμου επί πενθήμερο.
Οι αντιρρήσεις επί των ενστάσεων διατυπώνονται εγγράφως από τον δήμαρχο ή από τον εκλογέα στον οποίο αφορούν.
Για τις αναρτήσεις των καταστάσεων και πινάκων της παραγράφου αυτής συντάσσεται έκθεση, που υπογράφεται από υπάλληλο του δήμου.
3. Οι ενστάσεις της παραγράφου 1 είναι γραπτές, παραδίδονται από τον ίδιο τον ενιστάμενο ή ειδικό πληρεξούσιό του και πρέπει να περιέχουν το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνσή του, το ονοματεπώνυμο εκείνου εναντίον του οποίου στρέφονται, τον εκλογικό κατάλογο, τον αύξοντα αριθμό της εγγραφής του, τους ειδικούς και συγκεκριμένους λόγους που επικαλείται ο ενιστάμενος και τα στοιχεία που αποδεικνύουν αυτούς τους λόγους. Ένσταση που δεν περιέχει τα στοιχεία αυτά είναι απαράδεκτη και απορρίπτεται από το αρμόδιο δικαστήριο.
4. Οι ενστάσεις, οι εναντίον αυτών αντιρρήσεις και οι σχετικές με αυτές καταστάσεις, διαβιβάζονται σε πέντε ημέρες από τη λήξη των προθεσμιών της παραγράφου 1, από τον δήμαρχο στο αρμόδιο Πρωτοδικείο για την εκδίκασή τους.
Η απόφαση του Πρωτοδικείου εκδίδεται μέσα σε ένα μήνα.
Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 18 του παρόντος.

Άρθρο 18 **(Άρθρο 18 π.δ.96/2007)** **Εκδίκαση ενστάσεων**

1. Ο Πρόεδρος Πρωτοδικών, αφού λάβει τις ενστάσεις κατά των εκλογικών καταλόγων και τις τυχόν αντιρρήσεις των δήμων ορίζει με πράξη του, το ταχύτερο, την ημέρα και ώρα της εκδίκασης των σχετικών υποθέσεων από το Πολυμελές Πρωτοδικείο, που δικάζει κατά την διαδικασία της Εκούσιας Δικαιοδοσίας. Η πράξη αυτή δημοσιεύεται δέκα (10) ημέρες πριν από την ορισμένη δικάσιμο με τοιχοκόλληση στην αίθουσα πολιτικών συνεδριάσεων του δικαστηρίου.
2. Το Πρωτοδικείο, αποδεχόμενο την ένσταση, διατάζει τη σχετική μεταβολή στον εκλογικό κατάλογο.
3. Η απόφαση του Πρωτοδικείου είναι οριστική και δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσο, αποστέλλεται δε αμέσως στη Διεύθυνση Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών, το οποίο επιφέρει τις αντίστοιχες μεταβολές στους εκλογικούς καταλόγους.

Άρθρο 19
(Άρθρο 19 π.δ.96/2007)
Ενσωμάτωση μεταβολών

Για την ενσωμάτωση των μεταβολών των άρθρων 10,12, 13, 14, 15, 17 και 18 και την οριστικοποίηση των εκλογικών καταλόγων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 20 και 21 του παρόντος.

Άρθρο 20
(Άρθρο 20 π.δ.96/2007)
Οριστικοποίηση εκλογικών καταλόγων

1. Το Υπουργείο Εσωτερικών, ενσωματώνει με αλφαβητική σειρά επωνύμου στους εκλογικούς καταλόγους τους νέους εκλογείς και επιφέρει τις μεταβολές που διατάσσονται από τα οικεία πρωτοδικεία.

Στα τηρούμενα από το Υπουργείο Εσωτερικών, μαγνητικά αρχεία των εκλογικών καταλόγων καταχωρούνται συμπληρωματικά στοιχεία και πληροφορίες από τις οποίες προκύπτει:

- α) η χρονολογία εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους (έτος αναθεώρησης),
- β) η αιτιολογία εγγραφής (εγγραφή για πρώτη φορά, μεταγραφή, διόρθωση),
- γ) η εγγραφή του εκλογέα σε ειδικούς εκλογικούς καταλόγους ψηφοφορίας (μεταναστών, ετεροδημοτών) και
- δ) η διεύθυνση διαμονής, ο ταχυδρομικός κώδικας και το τηλέφωνο.

Είναι δυνατή επίσης η καταχώριση στοιχείων των εκλογέων του άρθρου 27 του παρόντος.

Άρθρο 21
(Άρθρο 21 π.δ.96/2007)
Έλεγχος στοιχείων εγγραφής

1. Αν διαπιστωθεί ότι το ίδιο πρόσωπο είναι περισσότερες από μία φορά εγγεγραμμένο στους εκλογικούς καταλόγους, με απόφαση του Διευθυντή Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών, θεωρείται ισχυρή η μία και νόμιμη εγγραφή του, όπως αυτή εμφανίζεται στο δημοτολόγιο και διατάσσεται η διαγραφή του από τους υπόλοιπους εκλογικούς καταλόγους. Η απόφαση αυτή κοινοποιείται στον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται ο δήμος, από τους εκλογικούς καταλόγους του οποίου διαγράφεται ο εκλογέας.

Για οποιαδήποτε αμφιβολία γύρω από την ταυτοπροσωπία του εκλογέα, η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών, είναι υποχρεωμένη να κάνει την απαραίτητη εξακρίβωση με την συνδρομή των κατά τόπους δημοτικών και κρατικών αρχών.

2. Μετά τον έλεγχο που αφορά την πληρότητα των στοιχείων που έχουν αποσταλεί, καθώς και τη μοναδικότητα της εγγραφής κάθε εκλογέα στους εκλογικούς καταλόγους της χώρας, το Υπουργείο Εσωτερικών αποδίδει αμέσως σε κάθε ένα από τους νέους εκλογείς τον Ειδικό Εκλογικό Αριθμό που προβλέπεται στο άρθρο 11 και ενημερώνει την τηρούμενη από αυτό Βάση Δεδομένων του Εκλογικού Σώματος της χώρας.

Άρθρο 22
(Άρθρο 22 π.δ.96/2007)
Εκτύπωση και αποστολή εκλογικών καταλόγων

1. Το Υπουργείο Εσωτερικών, με απόφαση του Διευθυντή Εκλογών κυρώνει και εκτυπώνει τους εκλογικούς καταλόγους που έχουν οριστικοποιηθεί. Από ένα αντίτυπο αυτών διαβιβάζεται στο οικείο Πρωτοδικείο, στο Περιφερειάρχη, στον Αντιπεριφερειάρχη της περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού, και στον οικείο Δήμο.
2. Πέραν των εντύπων καταλόγων το Υπουργείο Εσωτερικών διαβιβάζει στους ίδιους αποδέκτες οπτικούς δίσκους μοναδικής εγγραφής στους οποίους έχει αποτυπωθεί το περιεχόμενο των οριστικών εντύπων εκλογικών καταλόγων.

Άρθρο 23
(Άρθρο 23 π.δ.96/2007)
Διάθεση αντιτύπων εκλογικών καταλόγων
και δημοσιευμάτων εκλογικού περιεχομένου

1. Τα αναγνωρισμένα κόμματα, σύμφωνα με τον κανονισμό της Βουλής, τα κόμματα που εκπροσωπούνται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και αυτά που καταρτίζουν συνδυασμούς στα 2/3 των εκλογικών περιφερειών δικαιούνται μια πλήρη σειρά σε μαγνητικά μέσα των εκλογικών καταλόγων του κράτους, βασικών και ετεροδημοτών, καθώς και δημοσιευμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών, εκλογικού περιεχομένου, χωρίς την καταβολή αντιτίμου.
2. Αντίτυπα εκλογικών καταλόγων, μπορούν να διατίθενται με την καταβολή αντιτίμου υπέρ του Δημοσίου, που ορίζεται από τον Υπουργό των Εσωτερικών, σε βουλευτές, ευρωβουλευτές, υποψήφιους βουλευτές ή υποψήφιους στις περιφερειακές και δημοτικές εκλογές και μόνο για τις εκλογικές περιφέρειες, τις Περιφέρειες ή τους δήμους όπου έχουν εκλεγεί ή είναι υποψήφιοι.
3. Οι όροι και οι προϋποθέσεις διάθεσης εκλογικών καταλόγων και άλλων δημοσιευμάτων σε άλλα πρόσωπα ή φορείς καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.
4. Τα ανωτέρω στοιχεία μπορούν να διατίθενται και σε μαγνητικά μέσα, τα οποία χρησιμοποιούνται μόνο από εκείνον στον οποίο χορηγούνται, αποκλειστικώς και μόνο για εκλογική χρήση.
Η παραχώρηση ή η χρησιμοποίησή τους από οποιονδήποτε άλλο ή για σκοπό μη εκλογικό απαγορεύεται.
Οι παραβάτες τιμωρούνται με τις ποινές της παραγράφου 4 του άρθρου 117.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'
Τελικές διατάξεις για τους εκλογικούς καταλόγους

Άρθρο 24
(Άρθρο 24 π.δ.96/2007)
Αντιπρόσωποι κομμάτων

Τη διαδικασία σύνταξης και αναθεώρησης των εκλογικών καταλόγων σε κάθε δήμο έχει το δικαίωμα να παρακολουθεί από ένας αντιπρόσωπος των αναγνωρισμένων,

σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής κομμάτων, που ορίζεται με γραπτή δήλωση του αρχηγού του κόμματος.

Άρθρο 25 (Άρθρο 25 π.δ.96/2007)

Αντιμετώπιση επείγουσών αναγκών εκτύπωσης κ.λπ. εκλογικών καταλόγων

1. Για να αντιμετωπιστούν επείγουσες ανάγκες εκτύπωσης εκλογικών καταλόγων και εκτέλεσης άλλων σχετικών εργασιών, μπορεί να συγκροτούνται ειδικά συνεργεία από υπαλλήλους του Υπουργείου Εσωτερικών, στους οποίους καταβάλλεται ειδική αποζημίωση που καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη.

Η συγκρότηση των συνεργείων και ο τρόπος καταβολής της αποζημίωσης ορίζονται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

2. Είναι δυνατόν με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών να επιτρέπεται η ανάθεση της εκτελέσεως εργασιών της προηγούμενης παραγράφου σε ιδιώτες.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, καθορίζεται η ειδική αποζημίωση που καταβάλλεται.

Άρθρο 26 (Άρθρο 26 π.δ.96/2007)

Κατάλογοι βάσει των οποίων ενεργούνται οι εκλογές

1. Οι οριστικοί εκλογικοί κατάλογοι των βουλευτικών εκλογών, ισχύουν και σε κάθε άλλη περίπτωση προσφυγής στη λαϊκή ετυμηγορία.

2. Σε νέο δήμο που αναγνωρίστηκε, οι εκλογείς αυτού ψηφίζουν με βάση τους καταλόγους του δήμου από τον οποίο αυτός προήλθε, στους οποίους ήταν γραμμένοι πριν από την ημερομηνία αναγνώρισής του.

Τα πιο πάνω εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις απόσπασης ενός συνοικισμού από ένα δήμο και προσάρτησής του σε άλλο δήμο, καθώς και στις περιπτώσεις των υπολοίπων μεταβολών των δήμων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄ Ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι στρατιωτικών κ.λπ.

Άρθρο 27 (Άρθρο 27 π.δ.96/2007)

Περιεχόμενο και κατάρτιση ειδικών εκλογικών καταλόγων

1. Το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και οι Στρατιωτικοί που υπηρετούν με οποιαδήποτε ιδιότητα στις Ένοπλες Δυνάμεις, ή στο Λιμενικό Σώμα, που είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους δήμου και υπηρετούν την ημέρα της προκήρυξης των εκλογών σ' άλλο δήμο, δύνανται να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα στις βουλευτικές εκλογές είτε στο δήμο που είναι εγγεγραμμένοι είτε στο δήμο που υπηρετούν. Στην τελευταία περίπτωση εγγράφονται σε ειδικούς καταλόγους. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται ο χρόνος και ο τρόπος με τον οποίο οι παραπάνω εκλογείς, οφείλουν να δηλώσουν την πρόθεσή τους για την άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος στο δήμο στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου είναι εγγεγραμμένοι, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

2. Κάθε υπηρεσιακή μονάδα είναι υποχρεωμένη να καταρτίσει κατάσταση με αύξοντα αριθμό των εκλογέων της προηγούμενης παραγράφου, που υπηρετούν σ' αυτή.

Η κατάσταση αυτή περιέχει τα στοιχεία με τα οποία ο εκλογέας της παραγράφου 1 είναι εγγεγραμμένος στον εκλογικό κατάλογο, τον νομό, το βαθμό που έχει στην υπηρεσία του και την ιδιότητα με την οποία υπηρετεί (μόνιμος, έφεδρος, κληρωτός, κ.λπ.) και από πότε υπηρετεί στην μονάδα που συντάσσει την κατάσταση.

Στην κατάσταση του άρθρου αυτού δεν περιλαμβάνονται, όσοι από τους εκλογείς της παραγράφου 1 είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους του δήμου στην περιφέρεια του οποίου υπηρετούν την ημέρα των εκλογών.

Για όσους υπηρετούν στην Αθήνα και τον Πειραιά, ως περιφέρεια κατά την ανωτέρω έννοια θεωρείται η περιφέρεια της τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας, μαζί με τους δήμους Αχαρνών, Σαλαμίνας και Ελευσίνας και για όσους υπηρετούν στη Θεσσαλονίκη, η περιφέρεια του πρώην δήμου Θεσσαλονίκης.

3. Καθένας από τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1, που τοποθετείται με οποιοδήποτε τρόπο για εκτέλεση υπηρεσίας αορίστου χρονικού διαστήματος ή μεγαλύτερου του μήνα στην διοικητική περιφέρεια ενός δήμου στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου δεν είναι εγγεγραμμένος, είναι υποχρεωμένος να δηλώσει το δήμο, στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου είναι εγγεγραμμένος. Με βάση αυτό το στοιχείο η υπηρεσία ή η μονάδα στην οποία υπηρετεί τον εγγράφει στην κατάσταση της παραγράφου 2.

Κάθε υπηρεσία ή μονάδα διαγράφει από την ίδια κατάσταση κάθε πρόσωπο της παραγράφου 1, που μετακινείται σ' άλλο τόπο.

4. Οι καταστάσεις του άρθρου αυτού συντάσσονται με ευθύνη των διοικητών ή των προϊσταμένων κάθε μονάδας ή υπηρεσίας.

5. Μόλις αρχίσει η προεκλογική περίοδος η ενημέρωση των καταστάσεων διακόπτεται. Από τις καταστάσεις διαγράφονται όσοι δήλωσαν την πρόθεσή τους να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα στο δήμο, στους εκλογικούς καταλόγους του οποίου είναι εγγεγραμμένοι, εφόσον οι προϊστάμενοί τους, ύστερα από εκτίμηση των υπηρεσιακών αναγκών, τους χορηγήσουν ειδική άδεια απουσίας για τον απολύτως αναγκαίο χρόνο. Ο χρόνος αυτός δεν συνυπολογίζεται στο χρόνο της κανονικής του άδειας. Οι εκλογείς που διαγράφονται από τις καταστάσεις ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα στην εκλογική τους περιφέρεια.

Αφού διαγραφούν οι παραπάνω εκλογείς, οι καταστάσεις ανασυντάσσονται σε πέντε αντίτυπα, υπογράφονται από τους αρμόδιους προϊσταμένους ή διοικητές και σφραγίζονται από την υπηρεσία ή τη μονάδα.

Τα τέσσερα αντίτυπα των καταστάσεων, διαβιβάζονται μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία πέντε (5) ημερών, από την έναρξη της προεκλογικής περιόδου, στον Πρόεδρο Πρωτοδικών της οικείας εκλογικής περιφέρειας.

Ο Πρόεδρος Πρωτοδικών εκθέτει τις καταστάσεις στο κατάστημα του Πρωτοδικείου επί τρεις (3) ημέρες.

Μέσα στην προθεσμία των τριών (3) ημερών, η οποία είναι ανατρεπτική, κάθε εκλογέας ή αντιπρόσωπος αναγνωρισμένου κατά τον Κανονισμό της Βουλής κόμματος, έχει το δικαίωμα να ασκήσει ένσταση κατά της εγγραφής κάθε προσώπου, που έχει συμπεριληφθεί στις καταστάσεις αυτές κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος.

Για τις ενστάσεις αυτές εφαρμόζεται η παράγραφος 3 του άρθρου 17. Αφού περάσει η προθεσμία των τριών (3) ημερών, ο Πρόεδρος Πρωτοδικών ορίζει με πράξη του ημέρα και ώρα εκδίκασης των ενστάσεων ενώπιον του Πρωτοδικείου.

6. Η απόφαση του Πρωτοδικείου εκδίδεται το ταχύτερο, είναι οριστική και δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσο. Οι καταστάσεις που επικυρώνονται με την απόφαση έχουν ισχύ ειδικών εκλογικών καταλόγων.

7. Έλληνες ναυτικοί, εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους δήμου του κράτους, που υπηρετούν σε πλοία με Ελληνική σημαία, τα οποία σύμφωνα με τα εγκεκριμένα δρομολόγια ή το πρόγραμμα κινήσεώς τους κατά την ημέρα της ψηφοφορίας ευρίσκονται σε λιμάνι άλλου δήμου, ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα στις βουλευτικές εκλογές, στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή στο δημοψήφισμα στο δήμο που βρίσκεται το πλοίο, σύμφωνα με όσα προβλέπονται για τους στρατιωτικούς.

Οι ονομαστικές καταστάσεις συντάσσονται και υπογράφονται από τον πλοίαρχο του πλοίου και θεωρούνται, για το γνήσιο της υπογραφής και το αληθές του περιεχομένου τους, από τον προϊστάμενο της Λιμενικής ή Αστυνομικής ή Τελωνειακής Αρχής του δήμου που ναυλοχεί το πλοίο.

8. Οι εκλογείς του άρθρου αυτού παραδίδουν τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία στην υπηρεσία τους την αστυνομική τους ταυτότητα και το διαβατήριό.

Η αναγνώρισή τους ενώπιον της εφορευτικής επιτροπής γίνεται, με την επίδειξη της υπηρεσιακής τους ταυτότητας.

Σε περίπτωση που οι εκλογείς αυτοί ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα στον τόπο εγγραφής τους στους εκλογικούς καταλόγους, οφείλουν να προσκομίσουν από τις υπηρεσίες τους βεβαίωση ότι δεν έχουν εγγραφεί σε ειδικούς εκλογικούς καταλόγους.

Άρθρο 28

(Άρθρο 28 π.δ.96/2007)

Αποστολή των ειδικών εκλογικών καταλόγων στον οικείο Αντιπεριφερειάρχη

Οι ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο και επικυρώθηκαν, μαζί με αντίγραφα των αποφάσεων του πρωτοδικείου, σχετικά με τη διαγραφή όσων τυχόν κρίθηκαν ότι πρέπει να διαγραφούν, στέλνονται το γρηγορότερο στον οικείο Αντιπεριφερειάρχη της περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού ο οποίος φροντίζει για την έγκαιρη και σε αρκετό αριθμό αντιτύπων εκτύπωση, ή δακτυλογράφηση και αποστολή τους στα οικεία εκλογικά τμήματα.

ΤΜΗΜΑ Δ΄ ΕΚΛΟΓΙΜΟΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Δικαίωμα του εκλέγεσθαι

Άρθρο 29

(Άρθρο 29 π.δ.96/2007)

Κτήση του δικαιώματος

1. Το δικαίωμα του εκλέγεσθαι έχουν οι πολίτες Έλληνες και Ελληνίδες, οι οποίοι την ημέρα της εκλογής, έχουν συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας τους και έχουν τη νόμιμη ικανότητα του εκλέγειν.

2. Η ηλικία, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, αποδεικνύεται από την εγγραφή στο Μητρώο αρρένων ή το δημοτολόγιο ενός δήμου. Αν για τη συμπλήρωση της ηλικίας, πρέπει να βεβαιωθεί εκτός το έτος και η ημερομηνία γεννήσεως, αυτή αποδεικνύεται μόνο με ληξιαρχική πράξη γέννησης.

Άρθρο 30

(Άρθρο 30 π.δ.96/2007)

Παραίτηση από θέσεις που αποτελούν κώλυμα εκλογιμότητας

1. Η παραίτηση από την υπηρεσία και από τις θέσεις που σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 56 του Συντάγματος αποτελούν κώλυμα για την εκλογή στο αξίωμα του βουλευτή, είναι γραπτή και η επίδοσή της γίνεται με δικαστικό επιμελητή στον πρόεδρο του αρμόδιου για την ανακήρυξη των υποψηφίων δικαστηρίου, πριν από την ημέρα της ανακήρυξης αυτών.
2. Η παραίτηση που επιδόθηκε δεν ανακαλείται. Αυτή θεωρείται ότι έγινε αυτοδικαίως αποδεκτή με την επίδοσή της.
3. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου διαβιβάζει την παραίτηση, χωρίς αναβολή, στην αρμόδια για την παραλαβή της αρχή.
4. Εφόσον, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις η πράξη για την αποδοχή της παραίτησης δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, η αρμόδια αρχή οφείλει να δημοσιεύσει αμέσως περίληψή της, που να περιέχει το ονοματεπώνυμο, τη θέση ή το αξίωμα που κατείχε αυτός που παραιτήθηκε ή αν πρόκειται για στρατιωτικούς, το βαθμό και το όπλο ή την υπηρεσία στην οποία αυτός ανήκε, καθώς και τη χρονολογία της επίδοσης της παραίτησης στον πρόεδρο του αρμόδιου δικαστηρίου.
5. Ο αξιωματικός, που σύμφωνα με τα παραπάνω παραιτήθηκε και δεν εκλέχτηκε βουλευτής, είναι δυνατόν οποτεδήποτε ν' ανακληθεί στην ενέργεια ως έφεδρος, ενώ αυτός που εκλέχτηκε βουλευτής δεν μπορεί ν' ανακληθεί στην ενέργεια, πριν από την έναρξη των εργασιών της Α' Συνόδου της νέας Βουλής και χωρίς την έγκριση αυτής.
6. Έφεδρος αξιωματικός σε ενέργεια θεωρείται αυτοδικαίως ότι απολύθηκε από τις τάξεις του Στρατού, από την ημέρα που υπέβαλε την υποψηφιότητα που προτάθηκε από εκλογείς. Εάν δεν εκλεγεί βουλευτής, μπορεί ν' ανακληθεί οποτεδήποτε. Εάν όμως εκλεγεί δεν επιτρέπεται να κληθεί υπό τα όπλα πριν την έναρξη της Α' Συνόδου της νέας Βουλής και χωρίς την έγκρισή της. Ο πρόεδρος του αρμόδιου δικαστηρίου ανακοινώνει αμέσως στις προϊστάμενες αρχές του εφέδρου αξιωματικού και στο Υπουργείο Άμυνας την υποβολή απ' αυτόν ή αποδοχή υποψηφιότητας βουλευτή.

Ισχύουσες εκλογικές διατάξεις του π.δ. 133/97 (Α' 12): Άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές από πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που κατοικούν στην Ελλάδα και δεν είναι έλληνες πολίτες, σε συμμόρφωση προς την 94/80/ΕΚ. Οδηγία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (L 368 της 31.12.1994 σελ. 38)

Άρθρο 1

Σκοπός του παρόντος προεδρικού διατάγματος είναι η προσαρμογή της ελληνικής Εκλογικής Νομοθεσίας προς την 94/80/ΕΚ Οδηγία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (L 368 της 31-12-94 σελ. 38) για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές από τους πολίτες της Ένωσης που κατοικούν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι.

Άρθρο 2 **Ορισμός Εννοιών**

Κατά τις διατάξεις του παρόντος προεδρικού διατάγματος νοούνται ως:

- α. «κύριος οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης», οι δήμοι και οι κοινότητες του ελληνικού Κράτους.
- β. «δημοτικές και κοινοτικές εκλογές», οι εκλογές με καθολική, μυστική και άμεση ψηφοφορία για την ανάδειξη των δημοτικών και κοινοτικών αρχών.
- γ. «κράτος μέλος κατοικίας», το κράτος μέλος στο οποίο κατοικεί ο πολίτης της Ένωσης χωρίς να έχει την ιθαγένειά του.
- δ. «κράτος μέλος καταγωγής», το κράτος μέλος του οποίου ο πολίτης της Ένωσης είναι υπήκοος.
- ε. «εκλογέας», για την εφαρμογή του παρόντος είναι κάθε πολίτης της Ένωσης που χωρίς να έχει την ελληνική ιθαγένεια κατοικεί εντός της ελληνικής Επικράτειας και έχει το δικαίωμα του εκλέγειν στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος προεδρικού διατάγματος.
- στ. «εκλόγιμος», για την εφαρμογή του παρόντος είναι κάθε πολίτης της Ένωσης που χωρίς να έχει την ελληνική ιθαγένεια είναι εκλόγιμος για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος προεδρικού διατάγματος.
- ζ. «εκλογικός κατάλογος», ο επίσημος κατάλογος όλων των εκλογέων που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν σε ορισμένο δήμο ή κοινότητα ή ενορία όπου συντρέχει περίπτωση, ο οποίος καταρτίζεται και ενημερώνεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες σύμφωνα με τα οριζόμενα από τη νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών.
- η. «ημέρα αναφοράς», η ημέρα ή οι ημέρες κατά τις οποίες οι πολίτες της Ένωσης υποχρεούνται να πληρούν, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, για την εκλογή των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν ή του εκλέγεσθαι.
- θ. «υπεύθυνη δήλωση», η πράξη που προέρχεται από τον ενδιαφερόμενο και το ακριβές περιεχόμενο της οποίας συνεπάγεται κυρώσεις, σύμφωνα με τον ισχύοντα νόμο.

Άρθρο 3.
Δικαίωμα εκλέγειν και εκλέγεσθαι πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Προϋποθέσεις

1. «Οι εκλογείς», μπορούν να ασκούν στην Ελλάδα το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, σύμφωνα με όσα ισχύουν για τους Έλληνες πολίτες και με την επιφύλαξη των οριζόμενων στα επόμενα άρθρα.

2. Οι εκλογείς μπορούν να ασκούν το δικαίωμα του εκλέγειν τόσο στην Ελλάδα όσο και στο κράτος – μέλος καταγωγής τους.³⁶⁷

4. Οι εκλογείς πρέπει:

α) Να είναι εγγεγραμμένοι σε εκλογικό κατάλογο δήμου ή κοινότητας του ελληνικού κράτους και να είναι εφοδιασμένοι με εκλογικό βιβλιάριο. Η εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους ενεργείται όπως ορίζεται κάθε φορά στη νομοθεσία για την εκλογή βουλευτών³⁶⁸

β. Να έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και να μην έχουν στερηθεί από αυτό σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών (Π.Δ. 92/94) και σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους καταγωγής τους.

5. «Οι εκλογείς», που επιθυμούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγειν στην Ελλάδα, οφείλουν να υποβάλουν αίτηση με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 10 και 11 της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών (Π.Δ. 92/94) προκειμένου να εγγραφούν σε εκλογικό κατάλογο δήμου ή κοινότητας της ελληνικής επικράτειας.

Οι εκλογείς αυτοί δεν υποβάλλουν το πιστοποιητικό του εδαφίου α' της παρ. 1 του άρθρου 10 του ανωτέρω προεδρικού διατάγματος.

6. «Ο εκλογέας», πρέπει επίσης.

β. Να δηλώσει στη σχετική αίτηση εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους ότι δεν έχει κηρυχθεί έκπτωτος του δικαιώματος του εκλέγειν³⁶⁹

γ. Κατά την υποβολή των δικαιολογητικών για την εγγραφή του στους εκλογικούς καταλόγους δήμου ή κοινότητας του ελληνικού κράτους να προσκομίσει ισχύον αποδεικτικό ταυτότητας (αστυνομική ταυτότητα ή διαβατήριο).

7. Κάθε «εκλογέας» διαγράφεται με αίτησή του από τους οικείους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους.

Επίσης διαγράφεται εφόσον εκλείψουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος, κατά τα οριζόμενα για τους Έλληνες εκλογείς ή τους εκλογείς του κράτους - μέλους καταγωγής του. Η διαγραφή ενεργείται κατά τη διαδικασία που ορίζεται από τις διατάξεις της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών.

9. Για τους «εκλογείς» συντάσσονται ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι κατά δήμο, κοινότητα και ενορία, στους οποίους αναγράφονται για κάθε εκλογέα : το επώνυμο, το κύριο όνομα, το όνομα του πατέρα, το όνομα της μητέρας, το όνομα του συζύγου και το γένος αν πρόκειται για έγγαμη γυναίκα που φέρει το επώνυμο του συζύγου, η ακριβής ημερομηνία γέννησης (ημέρα, μήνα, έτος) και εφόσον δεν υπάρχει, η 1η Ιανουαρίου του έτους γέννησης (ενδεικτικά), το επάγγελμα, η δ/ση κατοικίας στην Ελλάδα (δήμος ή κοινότητα ή συνοικισμός, οδός και αριθμός), καθώς και το κράτος - μέλος καταγωγής του. Ο νομός ή αντίστοιχο διοικητικό διαμέρισμα, ο δήμος ή η

367 Αντικατάσταση της παρ. με την παρ. 1 του άρθρου Μόνου του π.δ.320/ 1999 (Α' 305)

368 Αντικατάσταση της παρ. με την παρ. 3 του άρθρου Μόνου του π.δ.320/ 1999

369 Αντικατάσταση της περ. με την παρ. 1 του άρθρου Μόνου του π.δ.130/2002 (Α' 107)

κοινότητα και η ενορία, όπου συντρέχει περίπτωση, στον εκλογικό κατάλογο των οποίων είναι γραμμένος, τελευταία, στο κράτος - μέλος καταγωγής.

(Σημείωση : Με την παρ. 45 του άρθρου 5 του ν.2623/98, Α' 139 ορίζεται ότι: «Οι διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου τέταρτου του ν.2196/94 (Α' 41) εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση της παρ. 9 του άρθρου 3 του π.δ.133/97»).

10. Οι πολίτες των λοιπών κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που κατοικούν στην ελληνική επικράτεια, μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγεσθαι, σύμφωνα με όσα ορίζονται για τους Έλληνες πολίτες από το Σύνταγμα και τη νομοθεσία για την εκλογή των δημοτικών και κοινοτικών αρχών, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην επόμενη παράγραφο.

Οι πολίτες του προηγούμενου εδαφίου, οι οποίοι βάσει αποφάσεως δικαστηρίου έχουν εκπέσει του δικαιώματος του εκλέγεσθαι σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους – μέλους καταγωγής τους, αποκλείονται του δικαιώματος αυτού κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στην Ελλάδα.³⁷⁰

11. Οι «εκλογείς» δεν μπορούν να εκλεγούν στο αξίωμα του Δημάρχου, του Αντιδημάρχου, «του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και του Γραμματέα του Δημοτικού Συμβουλίου»,³⁷¹ του Προέδρου και Αντιπροέδρου της Δημαρχιακής Επιτροπής, του Προέδρου και του Αντιπροέδρου της Κοινότητας.

Επίσης δεν μπορούν αν εκλεγούν στο αξίωμα του Προέδρου και του Αντιπροέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και μέλους της Εκτελεστικής Επιτροπής των νομικών προσώπων, περιλαμβανομένων και των Συμβουλίων περιοχής, συνδέσμων και ιδρυμάτων των δήμων και κοινοτήτων.

12. Κατά την κατάθεση της δήλωσης υποψηφιότητας κάθε «εκλόγιμος» οφείλει να υποβάλει, πέρα από τα οριζόμενα από την κείμενη νομοθεσία και τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

α. Υπεύθυνη δήλωση με την οποία δηλώνεται: (1) Η ιθαγένεια και η διεύθυνση κατοικίας του στην ελληνική επικράτεια. (2) Ο εκλογικός κατάλογος του δήμου ή της κοινότητας ή περιφέρειας ή ενορίας, όπου συντρέχει περίπτωση, στον οποίο είναι γραμμένος τελευταία στο κράτος μέλος καταγωγής του. (3) Ότι στο κράτος - μέλος καταγωγής του δεν εξέπεσε του δικαιώματος του εκλέγεσθαι. (4) Ότι δεν είναι υποψήφιος για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στην Ελλάδα σε άλλο δήμο ή κοινότητα, ούτε σε άλλο συνδυασμό του ίδιου δήμου ή της ίδιας κοινότητας³⁷² (5) Ότι δεν έχει ανάλογη ιδιότητα σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία επιφέρει το ασυμβίβαστο για τους Έλληνες πολίτες. (6) Η ημερομηνία από την οποία είναι υπήκοος ενός κράτους μέλους.

β. Σε περίπτωση αμφιβολιών περί την υπεύθυνη δήλωση της περίπτωσης α (3) της παρούσης παραγράφου (ο "εκλόγιμος" οφείλει να υποβάλει) βεβαίωση των αρμόδιων διοικητικών αρχών του κράτους καταγωγής του ότι δεν έχει εκπέσει του δικαιώματος του εκλέγεσθαι στο κράτος αυτό ή ότι η έκπτωση από το δικαίωμα αυτό δεν είναι γνωστή στις αρχές αυτές. Εάν δεν έχει προσκομισθεί η βεβαίωση, η υποψηφιότητα, κηρύσσεται απαράδεκτη.

γ. Φωτοαντίγραφο ισχύοντος αποδεικτικού ταυτότητας (αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου) επικυρωμένο από δημόσια, Νομαρχιακή, Δημοτική ή Κοινοτική αρχή.

370 Αντικατάσταση της παρ. 8 του άρθρου Μόνου του πδ 320/1999

371 Αντικατάσταση των λέξεων που είναι σε εισαγωγικά με το άρθρο Μόνου του πδ 164/1997 (Α' 145)

372 Η περ. (4) αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 του άρθρου Μόνου του πδ 320/1999

Άρθρο 4

Ψηφοφορία - Εξουσιοδότηση

1. «Οι εκλογείς» ψηφίζουν μαζί με τους λοιπούς εκλογείς στα εκλογικά τμήματα που ορίζει ο Νομάρχης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 48 της εκλογικής νομοθεσίας (Π.Δ. 92/94).
2. Σε κανένα δεν μπορεί να επιτρέψει η εφορευτική επιτροπή να ψηφίσει εάν δεν προσκομίσει το εκλογικό του βιβλιάριο και έγκυρο αποδεικτικό ταυτότητας (αστυνομική ταυτότητα, διαβατήριο κλπ.).
3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μπορεί να καθορίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του κεφαλαίου αυτού.
4. Για όποιο θέμα δεν προβλέπεται ειδική ρύθμιση στα προηγούμενα άρθρα του κεφαλαίου αυτού, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των π.δ/των 92/94 και 410/95 όπως κάθε φορά ισχύουν.
5. Το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης είναι αρμόδιο για την ανταλλαγή των αναγκαίων πληροφοριών με τα λοιπά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Διατάγματος.
6. Η Ελλάδα γνωστοποιεί στην Επιτροπή κάθε περίπτωση στην οποία επέρχεται θεσμική μεταβολή των βαθμών της τοπικής αυτοδιοίκησης ή μεταβολή της ονομασίας τους άλλη εκτός από αυτή που αναφέρεται στο παράρτημα της Οδηγίας.

Άρθρο 5

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης αναθέτουμε την δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εσωτερικών

**Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 23 για τη διενέργεια των εκλογών
της 26^{ης} Μαΐου 2019 για την ανάδειξη**

ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

ΣΤΟΥΣ ΥΠΟ ΣΥΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΥΣ

ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 154 ΤΟΥ Ν.4600/2019 (Α' 43)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2019

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Αριθμ. Πρωτ.: 23
Αριθμ. Εγκυκλίου: 30854/22-04-2019
ΑΔΑ:

1. Σύσταση νέων δήμων, βάσει του άρθρου 154 του ν.4600/2019

Η παρούσα εγκύκλιος - η οποία συμπληρώνει την υπ' αριθμ. 12/24344/03.04.2019 εκλογική εγκύκλιο ([65ΦΔ465ΧΘ7-50Ε](#)) - αφορά στους υπό σύσταση δήμους, σύμφωνα με τις παραγράφους 1-5 του άρθρου 154 του [ν.4600/2019](#) (Α' 43), με το οποίο επήλθε τροποποίηση του άρθρου 1 του ν.3852/2010 (Α' 87). Οι υπό σύσταση δήμοι, ανά νομό, είναι οι κάτωθι:

ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Δήμος Βόρειας Κέρκυρας, με έδρα την Αχαράβη, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες: α. Αγίου Γεωργίου, β. Εσπερίων, γ. Θιναλίου και δ. Κασσωπαίων.

Δήμος Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων, με έδρα την Κέρκυρα, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες: α. Αχιλλείων, β. Ερικούσσης, γ. Κερκυραίων, δ. Μαθρακίου, ε. Οθωνών, στ. Παλαιοκαστριτών, ζ. Παρελίων και η. Φαιάκων.

Δήμος Νότιας Κέρκυρας, με έδρα τη Λευκίμμη, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες: α. Κορισσίων, β. Λευκιμμαίων και γ. Μελιτειέων.

ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Δήμος Αργοστολίου, με έδρα το Αργοστόλι, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες: α. Αργοστολίου, β. Ελειού-Πρόννων, γ. Λειβαθούς και δ. Ομαλών.

Δήμος Ληξουρίου, με έδρα το Ληξούρι, αποτελούμενος από τη δημοτική ενότητα Παλικής.

Δήμος Σάμης, με έδρα τη Σάμη, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες: α. Ερίσου, β. Πυλαρέων και γ. Σάμης.

ΝΟΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

Δήμος Σερβίων, με έδρα τα Σέρβια, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες α. Σερβίων, β. Καμβουνίων και γ. Λιβαδερού.

Δήμος Βελβεντού, με έδρα το Βελβεντό, αποτελούμενος από τη δημοτική ενότητα Βελβεντού.

ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ

Δήμος Μυτιλήνης, με έδρα τη Μυτιλήνη αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες: α. Αγιάσου, β. Γέρας, γ. Ευεργέτουλα, δ. Λουτροπόλεως - Θερμής, ε. Μυτιλήνης και στ. Πλωμαρίου.

Δήμος Δυτικής Λέσβου, με έδρα την Καλλονή, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες: α. Αγίας Παρασκευής, β. Ερεσού - Αντίσσης, γ. Καλλονής, δ. Μανταμάδου, ε. Μήθυμνας, στ. Πέτρας και ζ. Πολιχνίτου.

ΝΟΜΟΣ ΣΑΜΟΥ

Δήμος Ανατολικής Σάμου, με έδρα την πόλη της Σάμου αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες α. Βαθέος και β. Πυθαγορείου.

Δήμος Δυτικής Σάμου, με έδρα το Καρλόβασι, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες α. Καρλοβασίου και β. Μαραθοκάμπου.

Οι ανωτέρω δήμοι θα αρχίσουν να λειτουργούν από την εγκατάσταση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών τους, οι οποίες θα αναδειχθούν από τις προσεχείς δημοτικές εκλογές της 26^{ης} Μαΐου 2019. **Χρόνος έναρξης λειτουργίας επομένως των ανωτέρω δήμων είναι η 1^η Σεπτεμβρίου 2019**, οπότε και καταργούνται οι υφιστάμενοι δήμοι.¹

Μέχρι την ανωτέρω ημερομηνία οι υπό σύσταση δήμοι δεν λειτουργούν και συνεπώς η ιδιότητα του δημότη συναρτάται μόνο με τους υφιστάμενους δήμους. Ωστόσο, έχουν άμεση εφαρμογή οι όλως εξαιρετικές ρυθμίσεις του άρθρου 154 του ν.4600/2019, που αφορούν τον προσδιορισμό του εκλογικού σώματος σε κάθε υπό σύσταση δήμο, προκειμένου για την ανάδειξη των νέων δημοτικών αρχών αυτών.

2. Εκλογικά ζητήματα που αναπτύσσονται στην υπ' αριθμ. 12/2019 εκλογική εγκύκλιο.

Τα διαλαμβανόμενα στην υπ' αριθμ. 12/2019 εγκύκλιο για τη διενέργεια των εκλογών της **26^{ης} Μαΐου 2019** για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών ισχύουν και για την εκλογή των δημοτικών και κοινοτικών αρχών των υπό σύσταση δήμων.

3. Ειδικότερα θέματα εκλογής στους νέους δήμους

α. Εκλογικό δικαίωμα

Βάσει των όλως εξαιρετικών διατάξεων του άρθρου 154 του ν.4600/2019, δικαίωμα ψήφου για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών των υπό σύσταση δήμων έχουν:²

ι. όσοι, σωρευτικά:

- έχουν συμπληρώσει το 17^ο έτος της ηλικίας τους, δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και την **31^η Δεκεμβρίου 2002³** και

¹ Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 154 του ν.4600/19 «Οι νέοι δήμοι, που συνιστώνται σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 5, αρχίζουν να λειτουργούν από την εγκατάσταση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών τους, οι οποίες θα αναδειχθούν με τις πρώτες, μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, γενικές δημοτικές εκλογές, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 9 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 6 του ν.4555/2018. Οι νέες δημοτικές και κοινοτικές αρχές αναλαμβάνουν καθήκοντα από την 1^η Σεπτεμβρίου 2019 και η θητεία τους λήγει την 31^η Δεκεμβρίου 2023. Από την έναρξη λειτουργίας των νέων δήμων καταργούνται οι υφιστάμενοι Δήμοι Λέσβου, Κέρκυρας, Σερβίων- Βελβεντού, Κεφαλονιάς και Σάμου»

² Άρθρο 154, παρ. 7 του ν.4600/2019 (Α' 43)

³ Άρθρο 1 και 5 ν.4406/2016

- είναι εγγεγραμμένοι, μέχρι και την **28^η Φεβρουαρίου 2019**, στους εκλογικούς καταλόγους των εκλογικών διαμερισμάτων που εντάσσονται στην χωρική περιφέρεια των υπό σύσταση δήμων.⁴
- ii. οι πολίτες των λοιπών 27 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια, αλλά που σωρευτικά:
- κατοικούν στην Ελλάδα,
 - έχουν συμπληρώσει το 17^ο έτος της ηλικίας τους, δηλαδή έχουν γεννηθεί μέχρι και την **31^η Δεκεμβρίου 2002** και
 - είναι εγγεγραμμένοι, μέχρι και την **28^η Φεβρουαρίου 2019**, στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους των εκλογικών διαμερισμάτων που εντάσσονται στη χωρική περιφέρεια των υπό σύσταση δήμων.⁵

Παράδειγμα

Οι δημότες του υφιστάμενου Δήμου Κέρκυρας, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι, μέχρι και την 28^η Φεβρουαρίου 2019, σε εκλογικό κατάλογο του Εκλογικού Διαμερίσματος Βαρυπατάδων, της δημοτικής ενότητας Αχιλλείων, η οποία από 1.9.2019 θα αποτελεί δημοτική ενότητα του νέου Δήμου Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων, έχουν δικαίωμα να ψηφίσουν υποψηφίους συνδυασμών για το Δήμο Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων και υποψηφίους συνδυασμών για την Κοινότητα Βαρυπατάδων του δήμου αυτού.

β. Εκλόγιμοι

Με δεδομένο ότι η ιδιότητα του δημότη συναρτάται με τους υφιστάμενους δήμους δύναται να είναι υποψήφιοι για τα αξιώματα του δημάρχου, του δημοτικού συμβούλου, του συμβούλου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων και του προέδρου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων στους **υπό σύσταση** δήμους, **όλοι οι δημότες** των υφιστάμενων δήμων, ανεξαρτήτως σε ποιόν εκλογικό κατάλογο είναι εγγεγραμμένοι.

Παράδειγμα

Ο δημότης Κέρκυρας έχει δικαίωμα να θέσει υποψηφιότητα είτε σε συνδυασμό για το Δήμο Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων είτε σε συνδυασμό για την Κοινότητα Αγρού της Δημοτικής Ενότητας Αγίου Γεωργίου του Δήμου Βόρειας Κέρκυρας

Επομένως, οι δημότες των υφιστάμενων δήμων, όπως και στους υπόλοιπους δήμους της χώρας, έχουν δικαίωμα να θέσουν υποψηφιότητα σε όλα τα αιρετά αξιώματα των υπό σύσταση δήμων, οι οποίοι σήμερα δεν υφίστανται και δεν διαθέτουν δημοτολόγια,⁶ καθιστώντας τους δημότες των υφιστάμενων δήμων τους μόνους που

⁴ Στο παράρτημα της παρούσας εγκυκλίου παρατίθεται κατάλογος με την αντιστοίχιση των εκλογικών διαμερισμάτων με τους νέους συσταθέντες δήμους.

⁵ Στο παράρτημα της παρούσας εγκυκλίου παρατίθεται κατάλογος με την αντιστοίχιση των εκλογικών διαμερισμάτων με τους νέους συσταθέντες δήμους.

⁶ Άλλωστε, η κατάρτιση νέου δημοτολογίου προϋποθέτει λογικά και χρονικά την αναγνώριση νέου δήμου, σύμφωνα με τη ρητή ειδική διάταξη του άρθρου 12 του Κώδικα Διαταγμάτων για τα Δημοτολόγια (π.δ.497/1991 – Α' 180), επομένως στους υπό σύσταση δήμους θα λάβει χώρα μετά την 1^η Σεπτεμβρίου 2019.

διαθέτουν το απαιτούμενο από το νομοθέτη προσόν εκλογιμότητας.⁷ Αυτός άλλωστε είναι ο σκοπός του νομοθέτη, όπως επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι τα κωλύματα εκλογιμότητας των υποψηφίων για τους υπό σύσταση δήμους αφορούν το σύνολο της διοικητικής περιφέρειας των υφιστάμενων δήμων.⁸

Επιπλέον, δίνεται η δυνατότητα σε δημότες άλλων δήμων (εκτός των υφιστάμενων δήμων) που επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα στους υπό σύσταση δήμους, ως εξής:

ι. με τη **μεταδημότευσή τους στον υφιστάμενο δήμο, σύμφωνα με τις πάγιες διατάξεις**⁹

Παράδειγμα

Δημότης του Δήμου Ηγουμενίτσας, νομού Θεσπρωτίας, ο οποίος μεταδημοτεύει στον υφιστάμενο Δήμο Κέρκυρας, λόγω διετούς μόνιμης κατοικίας, έχει δικαίωμα να θέσει υποψηφιότητα είτε σε συνδυασμό για το Δήμο Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων είτε σε συνδυασμό για την Κοινότητα Αγρού της Δημοτικής Ενότητας Αγίου Γεωργίου του Δήμου Βόρειας Κέρκυρας

ii. με τη **μεταδημότευσή τους στον υφιστάμενο δήμο λόγω υποψηφιότητας**, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν.3463/2006¹⁰

Παράδειγμα

Δημότης του Δήμου Ηγουμενίτσας μεταδημοτεύει λόγω υποψηφιότητας στον υφιστάμενο Δήμο Κέρκυρας και μπορεί να θέσει υποψηφιότητα είτε σε συνδυασμό για το Δήμο Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων είτε σε συνδυασμό για την Κοινότητα Αγρού της Δημοτικής Ενότητας Αγίου Γεωργίου του Δήμου Βόρειας Κέρκυρας

Κατά τα λοιπά, ισχύουν όσα γενικά αναφέρονται στην υπ' αριθμ. 12/2019 εκλογική μας εγκύκλιο.

γ. Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα θέσης

Τα κωλύματα του άρθρου 14 του ν.3852/2010, για τους υποψηφίους των δημοτικών εκλογών της **26^{ης} Μαΐου 2019**, υφίστανται στο σύνολο του υφιστάμενου δήμου, ενώ τα ασυμβίβαστα καταλαμβάνουν τους αιρετούς εντός της χωρικής περιφέρειας των υπό σύσταση δήμων.¹¹

⁷ Άρθρο 13 του ν.3852/2010

⁸ Άρθρο 154, παρ. 9 του ν.4600/2019

⁹ Όπως αυτές αναλύονται στο Κεφάλαιο «2.5 Μεταδημότευση Υποψηφίων» της υπ' αριθμ. 12/2019 εκλογικής εγκυκλίου, σελ. 19 έως 22

¹⁰ Άρθρο 16 του ΚΔΚ, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 22, παρ. 1 του ν.3536/2007 (Α' 42), σε συνδυασμό με το άρθρο 10, παρ.5 του ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 7, παρ. 3 του ν.4555/2018 και ισχύει για τις εκλογές του 2019

¹¹ Βλ. 154, παρ. 9 του ν.4600/2019

Παράδειγμα

Δημοτικός υπάλληλος με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου του υφιστάμενου Δήμου Κέρκυρας παραιτείται από τη θέση του για να θέση υποψηφιότητα στο Δήμο Βόρειας Κέρκυρας. Εάν εκλεγεί και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 155 του ν.4600/2019 καταταγεί, μετά την 1^η Σεπτεμβρίου 2019, ως υπάλληλος δημοσίου δικαίου στο Δήμο Νότιας Κέρκυρας, τότε δεν θα καταλαμβάνεται από ασυμβίβαστο και μπορεί να επαναπροσληφθεί σύμφωνα με το άρθρο 32 του ν.4257/2014.¹² Αν όμως καταταγεί ως υπάλληλος στο Δήμο Βόρειας Κέρκυρας καταλαμβάνεται από ασυμβίβαστο.

δ. Πρόγραμμα εκλογής

Το πρόγραμμα εκλογής στους δήμους που συνιστώνται σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 5 εκδίδεται και δημοσιεύεται από τους δημάρχους των αντίστοιχων δήμων που καταργούνται.¹³

Για πληροφορίες και διευκρινίσεις σχετικά με τα θέματα που αναπτύσσονται στην παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να απευθύνεστε στους κατωτέρω υπαλλήλους της Δ/σης Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4332	dimotikes.ekloges@ypes.gr
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348	
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337	
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390	
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4954	
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362	
Νάσαινα Δέσποινα	213 136 4378	
Ντάβα Ρένια	213 136 4027	
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313	
Τζουμαϊλής Αλέξανδρος	213 136 4346	

Αθήνα, Απριλίου 2019

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Αλέξανδρος Χαρίσης

¹² Βλ. και την υπ' αριθμ. [15/24740/3-4-2019 Εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών](#) (ΑΔΑ: Ω2ΛΚ465ΧΘ7-ΒΞ4)

¹³ Άρθρο 154, παρ. 8 του ν.4600/2019

Παράρτημα

Πίνακας αντιστοίχισης συσταθέντων δήμων και εκλογικών διαμερισμάτων

ΚΩΔ	ΔΗΜΟΣ	ΚΩΔ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΚΩΔ	ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2602	ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ	2602010	ΑΓΙΩΝ ΔΕΚΑ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2602	ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ	2602020	ΑΓΙΟΥ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2602	ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ	2602030	ΑΝΩ ΓΑΡΟΥΝΑ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2602	ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ	2602040	ΒΑΡΥΠΑΤΑΔΩΝ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2602	ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ	2602050	ΒΙΡΟΥ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2602	ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ	2602060	ΓΑΣΤΟΥΡΙΟΥ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2602	ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ	2602070	ΚΑΛΑΦΑΤΙΩΝΩΝ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2602	ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ	2602080	ΚΑΜΑΡΑΣ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2602	ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ	2602090	ΚΑΣΤΕΛΛΑΝΩΝ ΜΕΣΗΣ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2602	ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ	2602100	ΚΑΤΩ ΓΑΡΟΥΝΑ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2602	ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ	2602110	ΚΟΥΡΑΜΑΔΩΝ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2602	ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ	2602120	ΚΥΝΟΠΙΑΣΤΩΝ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2602	ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ	2602130	ΜΠΕΝΙΤΣΩΝ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2602	ΑΧΙΛΛΕΙΩΝ	2602140	ΣΤΑΥΡΟΥ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2603	ΕΡΕΙΚΟΥΣΣΗΣ	2603010	ΕΡΕΙΚΟΥΣΑΣ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607010	1ο ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607020	2ο ΕΚΛ.ΔΙΑΜ.ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ (ΓΑΡΙΤΣΑ)	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607021	2ο ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	ΝΕΡΑΤΖΙΧΑ
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607022	2ο ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	ΚΑΝΟΝΙ
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607030	3ο ΕΚΛ.ΔΙΑΜ.ΚΕΡΚ. (ΚΑΠΟΥΚΙΝΟΙ-ΚΟΥΛΙΝΑ-Λ.ΚΟΓΕΒΙΝΑ)	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607031	3ο ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	ΣΟΛΑΡΙ ΚΕΦΑΛΟΜΑΝΔΟΥΚΟ

9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607032	3ο ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	ΚΩΤΣΕΛΑ-ΣΑΡΟΚΟ
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607040	4ο ΕΚΛ.ΔΙΑΜ.ΚΕΡΚΥΡ.(ΓΟΥΒΙΑ-KOMMENΟ)	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607041	4ο ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	ΚΟΝΤΟΚΑΛΙ
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607042	4ο ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	ΚΥΡΑ ΧΡΥΣΙΚΟΥ
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607043	4ο ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	ΠΟΤΑΜΟΣ
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607044	4ο ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	ΤΕΜΠΛΟΝΙ
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607050	5ο ΑΛΕΠΟΥ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607060	6ο ΕΥΡΩΠΟΥΛΩΝ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2607	ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ	2607070	7ο ΚΑΝΑΛΙΩΝ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2610	ΜΑΘΡΑΚΙΟΥ	2610010	ΜΑΘΡΑΚΙΟΥ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2612	ΟΘΩΝΩΝ	2612010	ΟΘΩΝΩΝ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2613	ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΩΝ	2613010	ΛΑΚΩΝΩΝ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2613	ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΩΝ	2613020	ΑΛΕΙΜΜΑΤΑΔΩΝ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2613	ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΩΝ	2613030	ΓΑΡΔΕΛΑΔΩΝ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2613	ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΩΝ	2613040	ΔΟΥΚΑΔΩΝ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2613	ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΩΝ	2613050	ΚΡΗΝΗΣ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2613	ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΩΝ	2613060	ΛΙΑΠΑΔΩΝ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2613	ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΩΝ	2613070	ΜΑΚΡΑΔΩΝ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2613	ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΩΝ	2613080	ΣΚΡΙΠΕΡΟΥ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2615	ΠΑΡΕΛΙΩΝ	2615010	ΚΟΚΚΙΝΙΟΥ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2615	ΠΑΡΕΛΙΩΝ	2615020	ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2615	ΠΑΡΕΛΙΩΝ	2615030	ΑΦΡΑΣ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2615	ΠΑΡΕΛΙΩΝ	2615040	ΒΑΤΟΥ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2615	ΠΑΡΕΛΙΩΝ	2615050	ΓΙΑΝΝΑΔΩΝ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2615	ΠΑΡΕΛΙΩΝ	2615060	ΚΑΝΑΚΑΔΩΝ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2615	ΠΑΡΕΛΙΩΝ	2615070	ΚΟΜΠΙΤΣΙΟΥ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2615	ΠΑΡΕΛΙΩΝ	2615080	ΜΑΡΜΑΡΟΥ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2615	ΠΑΡΕΛΙΩΝ	2615090	ΠΕΛΕΚΑ	
9118	KENTP.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2615	ΠΑΡΕΛΙΩΝ	2615100	ΣΙΝΑΡΑΔΩΝ	

9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2616	ΦΑΙΑΚΩΝ	2616010	ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2616	ΦΑΙΑΚΩΝ	2616020	ΑΝΩ ΚΟΡΑΚΙΑΝΑΣ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2616	ΦΑΙΑΚΩΝ	2616030	ΖΥΓΟΥ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2616	ΦΑΙΑΚΩΝ	2616040	ΚΑΤΩ ΚΟΡΑΚΙΑΝΑΣ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2616	ΦΑΙΑΚΩΝ	2616050	ΣΓΟΥΡΑΔΩΝ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2616	ΦΑΙΑΚΩΝ	2616060	ΣΠΑΡΤΥΛΑ	
9118	ΚΕΝΤΡ.ΚΕΡΚΥΡΑΣ & ΔΙΑΠ. ΝΗΣΩΝ	2616	ΦΑΙΑΚΩΝ	2616070	ΣΩΚΡΑΚΙΟΥ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2601	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2601010	ΑΓΡΟΥ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2601	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2601020	ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2601	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2601030	ΑΡΚΑΔΑΔΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2601	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2601040	ΑΡΜΕΝΑΔΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2601	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2601050	ΑΦΙΩΝΑ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2601	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2601060	ΔΑΦΝΗΣ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2601	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2601070	ΔΡΟΣΑΤΟΥ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2601	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2601080	ΚΑΒΒΑΔΑΔΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2601	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2601090	ΚΑΣΤΕΛΛΑΝΩΝ ΓΥΡΟΥ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2601	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2601100	ΜΕΣΣΑΡΙΑΣ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2601	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2601110	ΠΑΓΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2601	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2601120	ΡΑΧΤΑΔΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2601	ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2601130	ΧΩΡΟΕΠΙΣΚΟΠΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2604	ΕΣΠΕΡΙΩΝ	2604010	ΑΓΙΩΝ ΔΟΥΛΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2604	ΕΣΠΕΡΙΩΝ	2604020	ΑΓΡΑΦΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2604	ΕΣΠΕΡΙΩΝ	2604030	ΑΝΤΙΠΕΡΝΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2604	ΕΣΠΕΡΙΩΝ	2604040	ΑΥΛΙΩΤΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2604	ΕΣΠΕΡΙΩΝ	2604050	ΒΑΛΑΝΕΙΟΥ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2604	ΕΣΠΕΡΙΩΝ	2604060	ΒΕΛΟΝΑΔΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2604	ΕΣΠΕΡΙΩΝ	2604070	ΚΑΒΑΛΛΟΥΡΙΟΥ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2604	ΕΣΠΕΡΙΩΝ	2604080	ΚΑΡΟΥΣΑΔΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2604	ΕΣΠΕΡΙΩΝ	2604090	ΜΑΓΟΥΛΑΔΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2604	ΕΣΠΕΡΙΩΝ	2604100	ΠΕΡΟΥΛΑΔΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2604	ΕΣΠΕΡΙΩΝ	2604110	ΣΙΔΑΡΙΟΥ	

9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2605	ΘΙΝΑΛΙΟΥ	2605010	ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2605	ΘΙΝΑΛΙΟΥ	2605020	ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2605	ΘΙΝΑΛΙΟΥ	2605030	ΚΛΗΜΑΤΙΑΣ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2605	ΘΙΝΑΛΙΟΥ	2605040	ΛΑΥΚΙΟΥ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2605	ΘΙΝΑΛΙΟΥ	2605050	ΛΟΥΤΣΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2605	ΘΙΝΑΛΙΟΥ	2605060	ΝΥΜΦΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2605	ΘΙΝΑΛΙΟΥ	2605070	ΞΑΘΑΤΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2605	ΘΙΝΑΛΙΟΥ	2605080	ΠΕΡΙΘΕΙΑΣ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2605	ΘΙΝΑΛΙΟΥ	2605090	ΠΕΤΑΛΙΑΣ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2605	ΘΙΝΑΛΙΟΥ	2605100	ΣΦΑΚΕΡΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2606	ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ	2606010	ΓΙΜΑΡΙΟΥ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2606	ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ	2606020	ΚΑΣΣΙΟΠΗΣ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2606	ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ	2606030	ΝΗΣΑΚΙΟΥ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2606	ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ	2606040	ΣΙΝΙΩΝ	
9326	ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2606	ΚΑΣΣΩΠΑΙΩΝ	2606041	ΣΙΝΙΩΝ	ΠΟΡΤΑΣ
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2611	ΜΕΛΙΤΕΙΕΩΝ	2611010	ΑΓΙΟΥ ΜΑΤΘΑΙΟΥ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2611	ΜΕΛΙΤΕΙΕΩΝ	2611020	ΑΝΩ ΠΑΥΛΙΑΝΑΣ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2611	ΜΕΛΙΤΕΙΕΩΝ	2611030	ΒΟΥΝΙΑΤΑΔΩΝ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2611	ΜΕΛΙΤΕΙΕΩΝ	2611040	ΚΑΤΩ ΠΑΥΛΙΑΝΑΣ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2611	ΜΕΛΙΤΕΙΕΩΝ	2611050	ΜΟΡΑΙΤΙΚΩΝ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2611	ΜΕΛΙΤΕΙΕΩΝ	2611060	ΠΕΝΤΑΤΙΟΥ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2611	ΜΕΛΙΤΕΙΕΩΝ	2611070	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2611	ΜΕΛΙΤΕΙΕΩΝ	2611080	ΧΛΟΜΑΤΙΑΝΑ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2611	ΜΕΛΙΤΕΙΕΩΝ	2611090	ΧΛΟΜΟΥ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2608	ΚΟΡΙΣΣΙΩΝ	2608010	ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2608	ΚΟΡΙΣΣΙΩΝ	2608020	ΑΡΓΥΡΑΔΩΝ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2608	ΚΟΡΙΣΣΙΩΝ	2608021	ΑΡΓΥΡΑΔΩΝ	ΜΑΡΑΘΙΑ
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2608	ΚΟΡΙΣΣΙΩΝ	2608030	ΒΑΣΙΛΑΤΙΚΩΝ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2608	ΚΟΡΙΣΣΙΩΝ	2608040	ΚΟΥΣΠΑΔΩΝ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2608	ΚΟΡΙΣΣΙΩΝ	2608050	ΠΕΡΙΒΟΛΙΟΥ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2608	ΚΟΡΙΣΣΙΩΝ	2608060	ΠΕΤΡΙΤΗΣ	

9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2609	ΛΕΥΚΙΜΜΑΙΩΝ	2609010	ΛΕΥΚΙΜΜΗΣ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2609	ΛΕΥΚΙΜΜΑΙΩΝ	2609011	ΛΕΥΚΙΜΜΗΣ	ΚΑΒΟΥ
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2609	ΛΕΥΚΙΜΜΑΙΩΝ	2609020	ΒΙΤΑΛΑΔΩΝ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2609	ΛΕΥΚΙΜΜΑΙΩΝ	2609030	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2609	ΛΕΥΚΙΜΜΑΙΩΝ	2609031	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΔΡΑΓΩΝΙΤΩΝ- ΣΠΑΡΤΕΡΩΝ
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2609	ΛΕΥΚΙΜΜΑΙΩΝ	2609032	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2609	ΛΕΥΚΙΜΜΑΙΩΝ	2609033	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	ΚΡΗΤΙΚΩΝ
9327	ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	2609	ΛΕΥΚΙΜΜΑΙΩΝ	2609040	ΑΝΩ ΛΕΥΚΙΜΜΗΣ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701010	ΑΓΚΩΝΟΣ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701020	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701030	ΔΑΥΓΑΤΩΝ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701040	ΔΙΛΙΝΑΤΩΝ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701050	ΖΟΛΩΝ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701060	ΘΗΝΑΙΑΣ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701061	ΝΥΦΙΟΥ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701070	ΚΟΥΡΟΥΚΛΑΤΩΝ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701080	ΤΡΩΙΑΝΝΑΤΩΝ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701090	ΦΑΡΑΚΛΑΤΩΝ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2701100	ΦΑΡΣΩΝ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2702	ΕΛΕΙΟΥ - ΠΡΟΝΩΝ	2702010	ΑΓΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2702	ΕΛΕΙΟΥ - ΠΡΟΝΩΝ	2702020	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2702	ΕΛΕΙΟΥ - ΠΡΟΝΩΝ	2702030	ΑΡΓΙΝΙΑ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2702	ΕΛΕΙΟΥ - ΠΡΟΝΩΝ	2702040	ΒΑΛΕΡΙΑΝΟ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2702	ΕΛΕΙΟΥ - ΠΡΟΝΩΝ	2702050	ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2702	ΕΛΕΙΟΥ - ΠΡΟΝΩΝ	2702060	ΜΑΥΡΑΤΑ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2702	ΕΛΕΙΟΥ - ΠΡΟΝΩΝ	2702070	ΞΕΝΟΠΟΥΛΟ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2702	ΕΛΕΙΟΥ - ΠΡΟΝΩΝ	2702080	ΠΑΣΤΡΑ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2702	ΕΛΕΙΟΥ - ΠΡΟΝΩΝ	2702090	ΠΟΡΟΣ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2702	ΕΛΕΙΟΥ - ΠΡΟΝΩΝ	2702100	ΣΚΑΛΑ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2702	ΕΛΕΙΟΥ - ΠΡΟΝΩΝ	2702110	ΧΙΟΝΑΤΑ	

9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2705	ΛΕΙΒΑΘΟΥΣ	2705010	ΚΕΡΑΜΕΙΕΣ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2705	ΛΕΙΒΑΘΟΥΣ	2705020	ΒΛΑΧΑΤΩΝ ΕΙΚΟΣΙΜΙΑΣ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2705	ΛΕΙΒΑΘΟΥΣ	2705030	ΚΑΡΑΒΑΔΟΥ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2705	ΛΕΙΒΑΘΟΥΣ	2705040	ΛΑΚΗΘΡΑΣ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2705	ΛΕΙΒΑΘΟΥΣ	2705050	ΛΟΥΡΔΑΤΩΝ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2705	ΛΕΙΒΑΘΟΥΣ	2705060	ΜΕΤΑΞΑΤΩΝ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2705	ΛΕΙΒΑΘΟΥΣ	2705070	ΜΟΥΣΑΤΩΝ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2705	ΛΕΙΒΑΘΟΥΣ	2705080	ΠΕΡΑΤΑΤΩΝ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2705	ΛΕΙΒΑΘΟΥΣ	2705090	ΠΕΣΣΑΔΑΣ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2705	ΛΕΙΒΑΘΟΥΣ	2705100	ΣΒΟΡΩΝΑΤΩΝ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2705	ΛΕΙΒΑΘΟΥΣ	2705110	ΣΠΑΡΤΙΩΝ	
9120	ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ	2706	ΟΜΑΛΩΝ	2706010	ΟΜΑΛΩΝ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707010	ΑΓΙΑΣ ΘΕΚΛΗΣ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707020	ΑΘΕΡΑΣ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707030	ΔΑΜΟΥΛΙΑΝΑΤΩΝ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707040	ΚΑΜΙΝΑΡΑΤΩΝ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707050	ΚΑΤΩΓΗΣ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707060	ΚΟΝΤΟΓΕΝΑΔΑΣ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707070	ΚΟΥΒΑΛΑΤΩΝ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707080	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707090	ΜΟΝΟΠΩΛΑΤΩΝ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707100	ΡΙΦΙΟΥ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707110	ΣΚΗΝΕΑΣ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707120	ΣΟΥΛΛΑΡΩΝ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707130	ΦΑΒΑΤΑΤΩΝ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707140	ΧΑΒΔΑΤΩΝ	
9328	ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	2707	ΠΑΛΙΚΗΣ	2707150	ΧΑΒΡΙΑΤΩΝ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2708	ΠΥΛΑΡΕΩΝ	2708010	ΑΓΙΑ ΕΥΦΗΜΙΑ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2708	ΠΥΛΑΡΕΩΝ	2708020	ΔΙΒΑΡΑΤΑ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2708	ΠΥΛΑΡΕΩΝ	2708030	ΜΑΚΡΥΩΤΙΚΑ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2709	ΣΑΜΗΣ	2709010	ΓΡΙΖΑΤΩΝ	

9329	ΣΑΜΗΣ	2709	ΣΑΜΗΣ	2709020	ΚΑΡΑΒΟΜΥΛΟΥ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2709	ΣΑΜΗΣ	2709030	ΠΟΥΛΑΤΩΝ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2709	ΣΑΜΗΣ	2709040	ΠΥΡΓΙΟΥ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2709	ΣΑΜΗΣ	2709041	ΠΥΡΓΙΟΥ	ΔΙΓΑΛΕΤΟΥ-ΧΑΡΑΧΤΙΟΥ
9329	ΣΑΜΗΣ	2709	ΣΑΜΗΣ	2709050	ΣΑΜΗΣ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2709	ΣΑΜΗΣ	2709060	ΧΑΛΙΩΤΑΤΩΝ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2703	ΕΡΙΣΟΥ	2703010	ΑΝΤΥΠΑΤΑ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2703	ΕΡΙΣΟΥ	2703020	ΑΣΟΣ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2703	ΕΡΙΣΟΥ	2703030	ΒΑΣΙΛΙΚΑΔΕΣ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2703	ΕΡΙΣΟΥ	2703040	ΒΑΡΥ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2703	ΕΡΙΣΟΥ	2703050	ΚΟΘΡΕΟΣ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2703	ΕΡΙΣΟΥ	2703060	ΚΟΜΙΤΑΤΩΝ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2703	ΕΡΙΣΟΥ	2703070	ΚΑΡΥΑ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2703	ΕΡΙΣΟΥ	2703080	ΜΕΣΟΒΟΥΝΙΑ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2703	ΕΡΙΣΟΥ	2703090	ΝΕΟΧΩΡΙΟ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2703	ΕΡΙΣΟΥ	2703100	ΠΛΑΓΙΑ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2703	ΕΡΙΣΟΥ	2703110	ΠΑΤΡΙΚΑΤΑ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2703	ΕΡΙΣΟΥ	2703120	ΤΟΥΛΙΑΤΑ	
9329	ΣΑΜΗΣ	2703	ΕΡΙΣΟΥ	2703130	ΦΙΣΚΑΡΔΟ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2910	ΚΑΜΒΟΥΝΙΩΝ	2910010	ΤΡΑΝΟΒΑΛΤΟΥ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2910	ΚΑΜΒΟΥΝΙΩΝ	2910011	ΤΡΑΝΟΒΑΛΤΟΥ	ΛΑΖΑΡΑΔΩΝ
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2910	ΚΑΜΒΟΥΝΙΩΝ	2910012	ΤΡΑΝΟΒΑΛΤΟΥ	ΦΡΟΥΡΙΟΥ
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2910	ΚΑΜΒΟΥΝΙΩΝ	2910020	ΕΛΑΤΗΣ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2910	ΚΑΜΒΟΥΝΙΩΝ	2910030	ΜΙΚΡΟΒΑΛΤΟΥ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2912	ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	2912010	ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917010	ΣΕΡΒΙΑ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917011	ΣΕΡΒΙΑ	ΛΑΒΑ
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917020	ΑΥΛΕΣ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917030	ΒΑΘΥΛΑΚΚΟΣ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917040	ΓΟΥΛΕΣ	

9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917050	ΙΜΕΡΑ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917060	ΚΑΣΤΑΝΙΑ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917070	ΚΡΑΝΙΔΙΑ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917080	ΛΕΥΚΑΡΑ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917090	ΜΕΣΣΙΑΝΗ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917100	ΜΕΤΑΞΑ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917110	ΝΕΡΑΙΔΑ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917120	ΠΛΑΤΑΝΟΡΡΕΥΜΑ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917130	ΠΟΛΥΡΡΑΧΟΣ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917131	ΠΟΛΥΡΡΑΧΟΣ	ΠΡΟΣΗΛΙΟ
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917140	ΡΟΔΙΤΗΣ	
9069	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917	ΣΕΡΒΙΩΝ	2917150	ΤΡΙΓΩΝΙΚΟ	
9330	ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	2904	ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	2904010	ΒΕΛΒΕΝΤΟ	
9330	ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	2904	ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	2904011	ΒΕΛΒΕΝΤΟ	ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΤΣΑΝΟ
9330	ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	2904	ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	2904020	ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ	
9330	ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	2904	ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	2904030	ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ	
9330	ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	2904	ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	2904040	ΠΟΛΥΦΥΤΟ	
9261	ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ	3507	ΕΥΕΡΓΕΤΟΥΛΑ	3507010	ΑΣΩΜΑΤΟΥ	
9261	ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ	3507	ΕΥΕΡΓΕΤΟΥΛΑ	3507020	ΙΠΠΕΙΟΥ	
9261	ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ	3507	ΕΥΕΡΓΕΤΟΥΛΑ	3507030	ΚΑΤΩ ΤΡΙΤΟΥΣ	
9261	ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ	3507	ΕΥΕΡΓΕΤΟΥΛΑ	3507040	ΚΕΡΑΜΕΙΩΝ	
9261	ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ	3507	ΕΥΕΡΓΕΤΟΥΛΑ	3507050	ΛΑΜΠΟΥ ΜΥΛΩΝ	
9261	ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ	3507	ΕΥΕΡΓΕΤΟΥΛΑ	3507060	ΜΥΧΟΥΣ	
9261	ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ	3507	ΕΥΕΡΓΕΤΟΥΛΑ	3507070	ΣΥΚΟΥΝΤΑΣ	
9261	ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ	3502	ΑΓΙΑΣΟΥ	3502010	ΑΓΙΑΣΟΥ	
9261	ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ	3505	ΓΕΡΑΣ	3505010	ΜΕΣΑΓΡΟΥ	
9261	ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ	3505	ΓΕΡΑΣ	3505020	ΠΑΛΑΙΟΚΗΠΟΥ	
9261	ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ	3505	ΓΕΡΑΣ	3505030	ΠΑΠΠΑΔΟΥ	
9261	ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ	3505	ΓΕΡΑΣ	3505040	ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ	
9261	ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ	3505	ΓΕΡΑΣ	3505050	ΠΛΑΚΑΔΟΥ	
9261	ΜΥΤΙΑΗΝΗΣ	3505	ΓΕΡΑΣ	3505060	ΣΚΟΠΕΛΟΥ	

9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3509	ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΘΕΡΜΗΣ	3509010	ΚΩΜΗΣ	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3509	ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΘΕΡΜΗΣ	3509020	ΘΕΡΜΗΣ	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3509	ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΘΕΡΜΗΣ	3509030	ΜΥΣΤΕΓΝΩΝ	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3509	ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΘΕΡΜΗΣ	3509040	ΝΕΩΝ ΚΥΔΩΝΙΩΝ	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3509	ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΘΕΡΜΗΣ	3509050	ΠΗΓΗΣ	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3509	ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΘΕΡΜΗΣ	3509060	ΠΥΡΓΩΝ ΘΕΡΜΗΣ	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514010	ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΗΣ-Α'ΕΚΛ.ΔΙΑΜ.	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514020	ΑΛΥΦΑΝΤΩΝ-Β'ΕΚΛ.ΔΙΑΜ.	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514030	ΑΦΑΛΩΝΑ-Γ'ΕΚΛ.ΔΙΑΜ.	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514040	ΛΟΥΤΡΩΝ-Δ'ΕΚΛ.ΔΙΑΜ.	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514050	ΜΟΡΙΑ-Ε'ΕΚΛ.ΔΙΑΜ.	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514060	ΠΑΜΦΙΛΩΝ-Ζ'ΕΚΛ.ΔΙΑΜ.	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514070	ΠΑΝΑΓΙΟΥΔΑΣ-Η'ΕΚΛ.ΔΙΑΜ.	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514080	ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ-Θ'ΕΚΛ.ΔΙΑΜ.	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514090	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ 1-Ι'ΕΚΛ.ΔΙΑΜ.	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514100	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ 2-Κ'ΕΚΛ.ΔΙΑΜ.	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3514110	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ 3-Μ'ΕΚΛ.ΔΙΑΜ.	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3517	ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ	3517010	ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3517	ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ	3517020	ΑΚΡΑΣΙΟΥ	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3517	ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ	3517030	ΑΜΠΕΛΙΚΟΥ	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3517	ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ	3517040	ΜΕΓΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3517	ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ	3517050	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3517	ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ	3517060	ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3517	ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ	3517070	ΠΛΑΓΙΑΣ	
9261	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	3517	ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ	3517080	ΤΡΙΓΩΝΑΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3518	ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ	3518010	ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ	

9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3518	ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ	3518020	ΒΡΙΣΑΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3518	ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ	3518030	ΛΙΣΒΟΡΙΟΥ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3518	ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ	3518040	ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3518	ΠΟΛΙΧΝΙΤΟΥ	3518050	ΣΤΑΥΡΟΥ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3516	ΠΕΤΡΑΣ	3516010	ΠΕΤΡΑΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3516	ΠΕΤΡΑΣ	3516020	ΣΚΟΥΤΑΡΟΥ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3516	ΠΕΤΡΑΣ	3516030	ΣΤΥΨΗΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3516	ΠΕΤΡΑΣ	3516040	ΛΑΦΙΩΝΟΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3516	ΠΕΤΡΑΣ	3516050	ΥΨΗΛΟΜΕΤΩΠΟΥ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3510	ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ	3510010	ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3510	ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ	3510020	ΚΑΠΗΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3510	ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ	3510030	ΠΕΛΟΠΗΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3510	ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ	3510040	ΚΛΕΙΟΥΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3511	ΜΗΘΥΜΝΑΣ	3511010	ΑΡΓΕΝΟΥ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3511	ΜΗΘΥΜΝΑΣ	3511020	ΛΕΠΕΤΥΜΝΟΥ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3511	ΜΗΘΥΜΝΑΣ	3511030	ΜΗΘΥΜΝΑΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3511	ΜΗΘΥΜΝΑΣ	3511040	ΣΥΚΑΜΙΝΕΑΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3506	ΕΡΕΣΟΥ - ΑΝΤΙΣΣΗΣ	3506010	ΑΝΤΙΣΣΗΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3506	ΕΡΕΣΟΥ - ΑΝΤΙΣΣΗΣ	3506020	ΒΑΤΟΥΣΣΗΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3506	ΕΡΕΣΟΥ - ΑΝΤΙΣΣΗΣ	3506030	ΕΡΕΣΟΥ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3506	ΕΡΕΣΟΥ - ΑΝΤΙΣΣΗΣ	3506040	ΜΕΣΟΤΟΠΟΥ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3506	ΕΡΕΣΟΥ - ΑΝΤΙΣΣΗΣ	3506050	ΠΤΕΡΟΥΝΤΟΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3506	ΕΡΕΣΟΥ - ΑΝΤΙΣΣΗΣ	3506060	ΣΙΓΡΙΟΥ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3506	ΕΡΕΣΟΥ - ΑΝΤΙΣΣΗΣ	3506070	ΧΙΔΗΡΩΝ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3508	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	3508010	ΑΓΡΑ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3508	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	3508020	ΑΝΕΜΟΤΙΑ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3508	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	3508030	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3508	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	3508040	ΣΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3508	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	3508050	ΦΙΛΙΑ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3508	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	3508060	ΑΡΙΣΒΗ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3508	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	3508070	ΔΑΦΙΩΝ	

9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3508	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	3508080	ΚΕΡΑΜΙΟΥ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3508	ΚΑΛΛΟΝΗΣ	3508090	ΠΑΡΑΚΟΙΛΩΝ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3501	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	3501010	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	
9331	ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ	3501	ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	3501020	ΝΑΠΗΣ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4602	ΒΑΘΕΟΣ	4602010	ΣΑΜΟΥ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4602	ΒΑΘΕΟΣ	4602020	ΑΓ.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4602	ΒΑΘΕΟΣ	4602030	ΑΜΠΕΛΟΥ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4602	ΒΑΘΕΟΣ	4602040	ΒΑΘΕΟΣ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4602	ΒΑΘΕΟΣ	4602050	ΒΟΥΡΛΙΩΤΩΝ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4602	ΒΑΘΕΟΣ	4602060	ΚΟΚΚΑΡΙΟΥ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4602	ΒΑΘΕΟΣ	4602070	ΜΑΝΩΛΑΤΩΝ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4602	ΒΑΘΕΟΣ	4602080	ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4602	ΒΑΘΕΟΣ	4602090	ΣΤΑΥΡΙΝΗΔΩΝ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4606	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	4606010	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4606	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	4606020	ΚΟΥΜΑΡΑΔΑΙΟΙ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4606	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	4606030	ΜΑΥΡΑΤΖΑΙΟΙ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4606	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	4606040	ΜΕΣΟΓΕΙΟ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4606	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	4606050	ΜΥΛΟΙ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4606	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	4606060	ΜΥΤΙΛΗΝΙΟΙ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4606	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	4606070	ΠΑΓΩΝΔΑΣ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4606	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	4606080	ΠΑΝΔΡΟΣΟ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4606	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	4606090	ΠΥΡΓΟΣ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4606	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	4606100	ΣΠΑΘΑΡΑΙΟΙ	
9264	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4606	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	4606110	ΧΩΡΑΣ	
9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4604	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ	4604010	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ	
9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4604	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ	4604020	ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ	
9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4604	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ	4604030	ΔΡΑΚΑΙΩΝ	
9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4604	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ	4604040	ΚΑΣΤΑΝΕΑΣ	
9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4604	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ	4604050	ΚΟΝΤΑΙΙΚΩΝ	
9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4604	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ	4604060	ΚΟΝΤΑΚΑΙΙΚΩΝ	
9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4604	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ	4604070	ΚΟΣΜΑΔΑΙΩΝ	

9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4604	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ	4604080	ΛΕΚΑΣ	
9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4604	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ	4604090	ΠΛΑΤΑΝΟΥ	
9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4604	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙΩΝ	4604100	ΥΔΡΟΥΣΣΑΣ	
9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4605	ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ	4605010	ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ	
9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4605	ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ	4605020	ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	
9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4605	ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ	4605030	ΚΟΥΜΑΙΪΚΩΝ	
9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4605	ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ	4605040	ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	
9332	ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ	4605	ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ	4605050	ΣΚΟΥΡΑΪΪΚΩΝ	

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ****Αθήνα, 24 Απριλίου 2019****Αριθ. πρωτ.: 31488****ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΑΠΟΚ. & ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤ/ΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓ/ΣΗΣ ΤΟΠ. ΑΥΤ/ΣΗΣ. Α' ΒΑΘΜΟΥ****ΠΡΟΣ:**

- 1. Προέδρους και Εισαγγελείς Εφετών**
- 2. Προέδρους και Εισαγγελείς Πρωτοδικών**
- 3. Προέδρους Διοικητικών Πρωτοδικείων**

ΘΕΜΑ: Δημοτικές εκλογές 2019

Ενόψει των δημοτικών εκλογών της 26ης Μαΐου 2019 και των, τυχόν, επαναληπτικών της 2ας Ιουνίου 2019, σας ενημερώνουμε ότι έχουν εκδοθεί και αναρτηθεί στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών (www.ypes.gr), καθώς και στον ειδικό ιστότοπο του Προγράμματος ΔΙΑΥΓΕΙΑ, η υπ' αριθ. 12/2019 εγκύκλιος με αριθ. πρωτ. 24344/3-4-2019 ([ΑΔΑ: 65ΦΔ465ΧΘ7-50Ε](#)), πίνακας με τις δικαστικές αποφάσεις και τα κρίσιμα έγγραφα που αναφέρονται σε αυτήν, καθώς και «ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΔΗΜΩΝ_ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 2019.xls» με όλα τα αναγκαία εκλογικά δεδομένα (μόνιμο πληθυσμό δήμων και κοινοτήτων, κατώτατο και ανώτατος αριθμός υποψηφίων συμβούλων, υπολογισμός της ποσόστωσης από κάθε φύλο καθώς και μέγιστο επιτρεπόμενο αριθμό σταυρών προτίμησης). Ο ιστότοπος ενημερώνεται συνεχώς με πληροφορίες – διευκρινήσεις για τη διενέργεια και διεξαγωγή των δημοτικών εκλογών.

Ειδικότερα για τους δήμους που συστήθηκαν με το άρθρο 154 του ν. 4600/ 2019 ([Α' 43](#)) έχει εκδοθεί η υπ' αριθ. 23/2019 εγκύκλιος ([ΑΔΑ: 6ΠΑΦ465ΧΘ7-Χ22](#)).

Επίσης, σας ενημερώνουμε ότι έχουν εκδοθεί και οι κάτωθι υπουργικές αποφάσεις:

- υπ' αριθμ. 22141/27.3.2019 ([Β' 1056](#)) Υπουργική απόφαση, αναφορικά με τον ορισμό του αριθμού των δημοτικών συμβούλων ανά εκλογική περιφέρεια,
- υπ' αριθμ. 23002/29.3.2019 ([Β' 1095](#)) Υπουργική απόφαση, αναφορικά με τη μορφή και τις διαστάσεις των ψηφοδελτίων,
- υπ' αριθμ. 28549/16.4.2019 ([Β' 1327](#)) Υπουργική απόφαση, αναφορικά με τη διοικητική διαίρεση της Χώρας.

Προς διευκόλυνση του έργου σας, επί ερωτημάτων που έχουν τεθεί στην υπηρεσία μας αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην **υπ' αριθ. 12/2019 εγκύκλιο**, καθώς και την εν γένει εκλογική διαδικασία, θέτουμε υπόψη σας τα ακόλουθα:

Α. Οι Περιφερειακοί Διευθυντές Εκπαίδευσης, Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, Διευθυντές Ιατροί που προϊστάμενοι της Ιατρικής υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και οι υπεύθυνοι συντονιστές επιστημονικής λειτουργίας Κέντρων Υγείας, δύνανται να θέσουν υποψηφιότητα, **εφόσον παραιτηθούν από τη θέση ευθύνης που κατέχουν (και όχι από**

την υπαλληλική τους ιδιότητα), πριν την ημέρα ανακήρυξης των υποψηφίων, δηλαδή μέχρι τη 12η ώρα βραδινή της 10ης Μαΐου 2019.¹

Β. Σε ό,τι αφορά στο μέγιστο αριθμό υποψηφίων δημοτικών συμβούλων σε δήμους **με περισσότερες της μιας εκλογικές περιφέρειες**, η δυνατότητα προσαύξησης έως και 50% παρέχεται **αυτοτελώς** για κάθε μία εκλογική περιφέρεια και όχι με βάση το συνολικό αριθμό των μελών του δημοτικού συμβουλίου.²

Συνεπώς, καθίσταται προφανές ότι το άθροισμα του μέγιστου αριθμού υποψηφίων ανά εκλογική περιφέρεια δύναται να είναι μεγαλύτερο από τον αντίστοιχο μέγιστο αριθμό υποψηφίων σε δήμους που αποτελούν ενιαία εκλογική περιφέρεια³, στην οποία εκλέγεται ίδιος αριθμός δημοτικών συμβούλων.

Ο υποχρεωτικός αριθμός υποψηφίων από τα δύο φύλα ανέρχεται σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%), ο οποίος υπολογίζεται βάσει του αριθμού των υποψηφίων στο σύνολο του δήμου (και όχι σε κάθε εκλογική περιφέρεια). Μπορούν, δε, να θέσουν υποψηφιότητα σε όποια εκλογική περιφέρεια επιθυμεί κάθε συνδυασμός.⁴

Γ. Σε ό,τι αφορά στην αναγραφή των ονοματεπωνυμικών στοιχείων των έγγαμων ή συμβιούντων υποψηφίων στις δηλώσεις των συνδυασμών για την ανάδειξη των νέων δημοτικών και κοινοτικών αρχών, ισχύουν τα ακόλουθα:

Κάθε υποψήφιος, εφόσον είναι έγγαμος ή έγγαμη ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, μπορεί να προσθέσει στη δήλωσή του, ανεξαρτήτως σειράς, και το επώνυμο του συζύγου ή συμβιούντος.

Για παράδειγμα, γυναίκα υποψήφια με όνομα Μαρία, πατρικό επώνυμο Παπαδοπούλου, επώνυμο συζύγου Γεωργιάδου και όνομα πατρός Μάριος, μπορεί να αναγραφεί στη δήλωση με τους ακόλουθους τρόπους:

- α. Παπαδοπούλου Μαρία του Μάριου,
ή
- β. Παπαδοπούλου Γεωργιάδου Μαρία του Μάριου,
ή
- γ. Γεωργιάδου Παπαδοπούλου Μαρία του Μάριου.

Καθίσταται φανερό, από τα ανωτέρω, ότι υποψήφιος που στην οικογενειακή τους μερίδα είναι εγγεγραμμένες με το πατρικό τους επώνυμο, δεν δύνανται να απαλείψουν το επώνυμο αυτό. Αντίθετα, δύνανται, κατά βούλησή τους, να προτάξουν έναντι του πατρικού το επώνυμο του συζύγου τους ή να προσθέσουν το επώνυμο του συζύγου μετά το πατρικό.

Υποψήφιος που στην οικογενειακή τους μερίδα είναι εγγεγραμμένες με το επώνυμο του συζύγου τους, μπορούν να χρησιμοποιήσουν ως πρώτο επώνυμο είτε το πατρικό είτε του συζύγου είτε μόνο ένα από αυτά. Αν γίνει χρήση μόνο του συζυγικού επωνύμου, αντί του πατρωνύμου τίθεται το όνομα του συζύγου, με την ένδειξη «*σύζυγος*» ή «*συζ.*».

Για παράδειγμα, γυναίκα υποψήφια με όνομα Μαρία, πατρικό επώνυμο Παπαδοπούλου, επώνυμο συζύγου Γεωργιάδου, όνομα πατρός Μάριος και όνομα συζύγου Ιωάννης, η οποία είναι

¹ Βλ. άρθρο 14 παρ. 9 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 51 παρ. 4 του ν. 4604/2019

² Βλ. άρθρο 18 παρ. 4γ του ν. 3852/2010 & ΣτΕ 4053/2011 σκέψη 7

³ Ο πίνακας 2 στη σελίδα 52 της αριθ. 12/2019 εγκυκλίου αφορά σε δήμους που αποτελούν ενιαία περιφέρεια

⁴ Υπάρχει σχετικός μηχανισμός αναζήτησης στον πίνακα ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΔΗΜΩΝ_ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 2019.xls που έχει αναρτηθεί στον ιστότοπο του Υπουργείου

εγγεγραμμένη στην οικογενειακή της μερίδα με το επώνυμο του συζύγου της, μπορεί να αναγραφεί στη δήλωση με τους ακόλουθους τρόπους:

- α. Παπαδοπούλου Μαρία του Μάριου,
ή
- β. Παπαδοπούλου Γεωργιάδου Μαρία του Μάριου,
ή
- γ. Γεωργιάδου Παπαδοπούλου Μαρία του Μάριου,
ή
- δ. Γεωργιάδου Μαρία σύζυγος Ιωάννη,
ή
- ε. Γεωργιάδου Μαρία συζ. Ιωάννη.

Δ. Στην περίπτωση της κατ' εξαίρεση κατάθεσης συνδυασμού με το ίδιο όνομα και έμβλημα σε περισσότερες της μίας κοινότητες του ίδιου δήμου, εφόσον αυτό ταυτίζεται με το όνομα και το έμβλημα συνδυασμού υποψηφίου δημάρχου και δημοτικών συμβούλων του ίδιου δήμου, ο νόμος, πέραν του περιεχομένου της δήλωσης και της υποχρέωσης υποβολής της από τον υποψήφιο δήμαρχο, δεν προσδιορίζει συγκεκριμένο τύπο υποβολής.⁵

Συνεπώς, η υποβολή μπορεί να γίνει είτε με ενιαία δήλωση είτε διακριτά.

Και στις δύο περιπτώσεις δεν απαιτείται η συνυπογραφή της δήλωσης από τους υποψηφίους συμβούλους κοινότητας, ακριβώς όπως και για τους δημοτικούς συμβούλους καθώς με την υπογραφή της υπεύθυνης δήλωσης από τον υποψήφιο σύμβουλο εξυπηρετείται το πνεύμα του νόμου που απαιτεί ο υποψήφιος αιρετός να έχει συγκαταθέσει για την υποψηφιότητά του.

Ε. Στην υπεύθυνη δήλωση που καταθέτουν οι υποψήφιοι στο Πρωτοδικείο για την ανακήρυξή τους μπορούν να αναγράψουν «γ) αποδέχομαι την υποψηφιότητά μου με το συνδυασμό....» ή «γ) αποδέχομαι την υποψηφιότητα για το αξίωμα του συμβούλου... στην εκλογική περιφέρεια ...», αφού και στις δύο περιπτώσεις δηλώνεται ανεπιφύλακτα η αποδοχή της υποψηφιότητας του ενδιαφερομένου.

ΣΤ. Σύμφωνα με την πάγια θέση του Υπουργείου Εσωτερικών, σε κοινότητα που έχει απογραφεί με **μυθενικό** μόνιμο πληθυσμό (υπ' αριθ. 28549/ 2019, Β' 1327, απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών), δεν μπορούν να ανακηρυχθούν υποψήφιοι σύμβουλοι κοινότητας (αριθ. πρωτ. 14667/25-4-2014 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών).⁶

Ζ. Επισημαίνεται ότι οι εκδιδόμενες από τα ΚΕΠ βεβαιώσεις α) οικογενειακής κατάστασης και β) γέννησης, είναι ίσης αποδεικτικής ισχύος ως προς την απόδειξη εγγραφής του υποψηφίου στο δημοτολόγιο δήμου όπου είναι υποψήφιος, με τα αντίστοιχα εκδιδόμενα από τους δήμους πιστοποιητικά.

⁵ Άρθρο 18Α παρ. 7 του ν. 3852/2010.

⁶ Οι Κοινότητες αυτές είναι: 1) Κοινότητα Γαλήνης Δήμου Ορεστιάδας, 2) Κοινότητα Προφήτης Ηλίας Δήμου Βέροιας, 3) Κοινότητα Σπόθων Δήμου Ιωαννινών, 4) Κοινότητα Τρικάστρου Δήμου Πρέβεζας, 5) Κοινότητα Παραμέρου Δήμου Πύλης, 6) Κοινότητα Κουμαριάς Δήμου Τρικκαίων και 7) Κοινότητα Γκανέικα Δήμου Δυτικής Αχαΐας.

Για πληροφορίες και διευκρινίσεις σχετικά με τα θέματα που αναπτύσσονται στην παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να απευθύνεστε στους κατωτέρω υπαλλήλους της Δ/νσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4332	dimotikes.ekloges@ypes.gr
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348	
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337	
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390	
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4954	
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362	
Νάσαινα Δέσποινα	213 136 4378	
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313	
Τζουμαϊλής Αλέξανδρος	213 136 4346	

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Αλέξανδρος Χαρίσης

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ**

**Ορισμός
Αντιδημάρχων**

**Αριθμός Εγκυκλίου: 82
Α.Π.: 59633/20.08.2019
ΑΔΑ: ΨΨ3Ψ465ΧΘ7-5ΑΜ**

Πίνακας περιεχομένων

1. Γενικά	3
2. Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από το δήμαρχο σε αντιδημάρχους- Καθ' ύλην και κατά τόπον αντιδήμαρχοι	3
3. Θητεία αντιδημάρχων	5
4. Δημοσίευση αποφάσεων	6
5. Αριθμός Αντιδημάρχων	7
6. Παράρτημα Ι	10
7. Παράρτημα ΙΙ	23

1. Γενικά

Ο δήμαρχος, ως μονομελές όργανο διοίκησης του δήμου, ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπει ο ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, οι οποίες άπτονται πολλών και διάφορων θεμάτων διοίκησης των τοπικών υποθέσεων. Για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών, ωστόσο, δύναται να επικουρείται από αντιδημάρχους.

Στο πλαίσιο της διαμόρφωσης όρων δημοκρατικότερης συγκρότησης και λειτουργίας των αυτοδιοικητικών θεσμών, και προκειμένου να επιτευχθεί η συνεργασία περισσότερων της μιας παρατάξεων σε διοικητικό επίπεδο, προβλέπεται ότι ως αντιδήμαρχοι μπορούν πλέον να οριστούν δημοτικοί σύμβουλοι από όλες τις δημοτικές παρατάξεις. Τίθενται, επομένως, οι βάσεις για την αποτελεσματικότερη διοίκηση των δήμων και της διάχυσης υπεύθυνων ρόλων και σε συμβούλους προερχόμενους από άλλες παρατάξεις.

2. Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από το δήμαρχο σε αντιδημάρχους - Καθ' ύλην και κατά τόπον αντιδήμαρχοι.

Αντιδήμαρχοι είναι οι σύμβουλοι που ασκούν τις αρμοδιότητες που τους μεταβιβάζει ο Δήμαρχος καθ' ύλην και κατά τόπο¹, έτσι ώστε να διασφαλίζεται τόσο η μέριμνα για τα ιδιαίτερα τοπικά ζητήματα, όσο και στενή παρακολούθηση της λειτουργίας των υπηρεσιών του δήμου.

Αντιδήμαρχος **δεν μπορεί να οριστεί σύμβουλος που ανήκει σε διαφορετική δημοτική παράταξη από αυτή του δημάρχου, εάν ο ορισμός δεν εγκριθεί από την πλειοψηφία** των συμβούλων της παράταξης στην οποία ανήκει ο σύμβουλος αυτός². Κατ' αντιστοιχία, στην κοινότητα που εκτείνεται στην εδαφική περιφέρεια ενός **νησιού** ο δήμαρχος ορίζει αντιδήμαρχο σύμβουλο της πλειοψηφίας, ο οποίος έχει εκλεγεί στην εκλογική περιφέρεια όπου ανήκει η νησιωτική κοινότητα, και σε περίπτωση που δεν υπάρχει στην πλησιέστερη εκλογική περιφέρεια, εφόσον συναινεί η παράταξή του, στην περίπτωση που η πλειοψηφούσα παράταξη δεν είναι η παράταξη του δημάρχου³. Η έγκριση της παράταξης, η οποία δεν ανακαλείται⁴, παρέχεται με πρακτικό, το οποίο υπογράφεται από το σύνολο των μελών της παράταξης και στο οποίο αναφέρονται ο τόπος και ο χρόνος της συνεδρίασης, οι συμμετέχοντες καθώς και το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας. Εύλογο είναι ότι το εν λόγω πρακτικό θα πρέπει να μνημονεύεται στην απόφαση του δημάρχου περί ορισμού αντιδημάρχου, καθώς αποτελεί συστατικό στοιχείο αυτής. Αντιδήμαρχος, τέλος, μπορεί να οριστεί και ανεξάρτητος δημοτικός σύμβουλος⁵.

¹Άρθρο 59 παρ. 1 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ.1 του άρθρου 68 του ν.4555/2018

² Στις δημοτικές παρατάξεις με δύο μέλη απαιτείται ομοφωνία των μελών για να οριστεί ένας εξ' αυτών ως Αντιδήμαρχος

³ Άρθρο 207 παρ.1 του ν.3852/2010, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του από παρ. 2στ του άρθρου 5 του ν.4623/2019

⁴ Άρθρο 59 παρ. 1 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ.1 του άρθρου 68 του ν.4555/2018, και συμπληρώθηκε με την παρ. 28 του άρθρου 5 του ν.4623/2019

⁵ Άρθρο 66 παρ. 6 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ.4^α του άρθρου 114 του ν.4623/2019

Ο δήμαρχος μπορεί να μεταβιβάσει **οποιαδήποτε** αρμοδιότητά του στους αντιδημάρχους, εκτός από την αρμοδιότητα που έχει ως πειθαρχικός προϊστάμενος των υπαλλήλων του δήμου, η οποία είναι αμεταβίβαστη⁶. Οι καθ' ύλην αρμοδιότητες εύλογο είναι ότι θα πρέπει να προσδιορίζονται επακριβώς και με σαφήνεια στην απόφαση του δημάρχου περί ορισμού αντιδημάρχων, προς αποφυγή σύγχυσης ως προς το εύρος αυτών.

Στους αντιδημάρχους, εκτός των καθ' ύλην αρμοδιοτήτων, ο δήμαρχος μπορεί να μεταβιβάξει κατά τόπο αρμοδιότητες⁷, οι οποίες ασκούνται στα όρια μίας ή περισσότερων δημοτικών ενότητων της παρ.1 του άρθρου 2 του ν.3852/2010, και οι οποίες αφορούν τη δημοτική ενότητα και ιδίως⁸:

- α. Την ευθύνη της λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένες στη δημοτική ενότητα.
- β. Την παρακολούθηση της εξέλιξης των έργων και των εργασιών που εκτελούνται στη δημοτική ενότητα.
- γ. Τη μέριμνα για τη διατήρηση του εξοπλισμού, που βρίσκεται στη δημοτική ενότητα, σε κατάσταση καλής λειτουργίας.
- δ. Την υπογραφή, με εξουσιοδότηση του δημάρχου, βεβαιώσεων, πιστοποιητικών και λοιπών διοικητικών εγγράφων, που εκδίδονται από τις δημοτικές υπηρεσίες που λειτουργούν στα όρια της δημοτικής ενότητας⁹.
- ε. Τη συνεργασία με τους προέδρους των κοινοτήτων για την επίλυση των προβλημάτων τους.

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 207 του ν.3852/2010 ο αντιδήμαρχος που έχει οριστεί σε νησιωτική κοινότητα είναι αρμόδιος¹⁰:

- α. για την υλοποίηση των προγραμμάτων τοπικής ανάπτυξης που αναφέρονται στη νησιώτικη κοινότητα,
- β. για την υλοποίηση προγραμμάτων απασχόλησης και τουριστικής προβολής της κοινότητας,
- γ. για την παρακολούθηση της εκπόνησης μελετών, της εκτέλεσης έργων και προμηθειών που αναφέρονται στην κοινότητα, και
- δ. ασκεί κάθε άλλη αρμοδιότητα που μπορεί να του μεταβιβάξει με απόφασή του ο δήμαρχος (σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο).

Σημειώνεται δε ότι ο αντιδήμαρχος της νησιωτικής κοινότητας καλείται υποχρεωτικά στις συνεδριάσεις του συμβουλίου της κοινότητας, αλλιώς η συνεδρίαση είναι άκυρη¹¹.

⁶ Γν.ΝΣΚ 669/2002

⁷ Άρθρο 59 παρ. 1 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ.1 του άρθρου 68 του ν.4555/2018

⁸ Άρθρο 59 παρ. 3 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ.1 του άρθρου 68 του ν.4555/2018

⁹ Η μεταβίβαση αρμοδιότητας από τον Δήμαρχο στους κατά τόπο αντιδημάρχους, όπως αυτές ορίζονται στην παρ.3 του άρθρου 59 του ν.3852/2010, δεν αφορούν σε υπογραφή πιστοποιητικών Δημοτολογίου ούτε και βεβαιώσεων μονίμου κατοικίας, επειδή τα εν λόγω εκδίδονται μόνο από την έδρα του Δήμου. (Εγκύκλιος 28/Α.Π.44133/24.8.2018)

¹⁰ Άρθρο 207 παρ.1 του ν.3852/2010, όπως ισχύει

¹¹ Άρθρο 207 παρ.2 του ν.3852/2010, όπως ισχύει

3. Θητεία αντιδημάρχων

Η θητεία των αντιδημάρχων αναφέρεται στην απόφαση ορισμού τους ως αντιδήμαρχοι και δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ενός έτους¹², εκτός αν ο ορισμός ανακληθεί ή ο ίδιος παραιτηθεί. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους, οι αντιδήμαρχοι δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι μέλη του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου. Ωστόσο, ο δήμαρχος δύναται με **ειδικώς αιτιολογημένη** απόφασή του να ανακαλέσει τον αντιδήμαρχο και πριν από τη λήξη της θητείας του, και ειδικότερα έξι (6) μήνες μετά τον ορισμό του¹³, για λόγους που ανάγονται στην άσκηση των καθηκόντων του.

Αν ο αντιδήμαρχος **απουσιάζει ή κωλύεται**, τις αρμοδιότητές του ασκεί άλλος αντιδήμαρχος που ορίζεται από τον δήμαρχο, και σε περίπτωση που δεν έχει οριστεί, ο ίδιος ο δήμαρχος¹⁴.

Αν αντιδήμαρχος κατά τη διάρκεια της θητείας του **ανεξαρτητοποιηθεί ή διαγραφεί** από την παράταξή του παραμένει αντιδήμαρχος¹⁵. Ωστόσο, σε περίπτωση ανεξαρτητοποίησης ή διαγραφής του από την παράταξή του¹⁶, εκπίπτει αυτοδίκαια από την Οικονομική Επιτροπή και την Επιτροπή Ποιότητας Ζωής, και αντικαθίσταται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 74 του ν.3852/2010, όπως ισχύει.

Σε περίπτωση **παραίτησης** δημοτικού συμβούλου από τη θέση του αντιδημάρχου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 54 του ν.3852/2010, **ορίζεται νέος αντιδήμαρχος** για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα της περιόδου για την οποία ο παραιτηθείς ασκούσε καθήκοντα¹⁷¹⁸. Εύλογο είναι ότι στην περίπτωση που ο παραιτηθείς αντιδήμαρχος ήταν μέλος της Οικονομικής Επιτροπής ή της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής, ο δήμαρχος θα πρέπει να ορίσει εκ νέου αντιδήμαρχο προς αντικατάσταση του παραιτηθέντος μέλους.

Σε περίπτωση **κένωσης της θέσης του δημάρχου** κατά τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου, ο νεοεκλεγείς¹⁹ δήμαρχος, ακριβώς όπως και ο δήμαρχος ο οποίος εγκαθίσταται στην αρχή της δημοτικής περιόδου, ευθύς μόλις αναλάβει τα καθήκοντα του ορίζει εκ νέου τα πρόσωπα (αντιδημάρχους) στα οποία θα μεταβιβάσει μέρος των αρμοδιοτήτων του²⁰. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι κατά το χρονικό διάστημα κένωσης της θέσης δημάρχου, το πρόσωπο που εκτελεί καθήκοντα δημάρχου, κατά τις προβλέψεις των παρ. 3 και 4 του άρθρου 89 του ν.3463/2006, ασκεί όλες τις αρμοδιότητες αυτού, καθόσον ο νομοθέτης δεν απέβλεψε στο τυπικό μόνο κριτήριο, ήτοι της τύποις υπάρξεως δημάρχου μέχρι την αντικατάστασή του σύμφωνα με την οριζόμενη στις διατάξεις του άρθρου 60 του ν.3852/2010

¹² Άρθρο 59 παρ.4 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ.2γ του άρθρου 5 του ν.4623/2019

¹³ Άρθρο 59 παρ.4 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ.2γ του άρθρου 5 του ν.4623/2019

¹⁴ Άρθρο 59 παρ.6 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ.1 του άρθρου 68 του ν.4555/2018

¹⁵ Άρθρο 66 παρ. 6 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ.4^α του άρθρου 114 του ν.4623/2019

¹⁶ Άρθρο 74 παρ.12 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2 του ν.4623/2019

¹⁷ Άρθρο 54 παρ. 4 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 41 του ν.4555/2018

¹⁸ Πράξη 154/2015 Ελεγκτικού Συνεδρίου

¹⁹ Βάσει του άρθρου 60 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε και ισχύει με το άρθρο 69 του ν.4555/2018

²⁰ Εγκύκλιος 4/Α.Π.349/1.2.2018 του Υπουργείου Εσωτερικών (ΑΔΑ: 6Υ1Π465ΧΘ7 – ΘΩΔ)

διαδικασία, αλλά και στο ουσιαστικό κριτήριο, υπό την έννοια της πραγματικής δυνατότητας άσκησης των καθηκόντων του προσώπου του δημάρχου, όπως αυτά οριοθετούνται στο άρθρο 58 του ν.3852/2010. Εύλογο είναι ότι κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα οι αποφάσεις ορισμού αντιδημάρχων και μεταβίβασης αρμοδιοτήτων σε αυτούς παύουν να ισχύουν, δεδομένου ότι, όπως έχει κριθεί άλλωστε και νομολογιακά, η πράξη με την οποία συντελείται μεταβίβαση αρμοδιότητας σε συγκεκριμένο πρόσωπο συνδέεται με το πρόσωπο του εξουσιοδοτούντος ή του εξουσιοδοτούμενου οργάνου²¹.

Περαιτέρω, σημειώνεται, ότι το πλαίσιο των υποχρεώσεων των αντιδημάρχων κατά τη διάρκεια της θητείας τους προσδιορίζεται με τις διατάξεις του άρθρου 61 του ν.3852/2010. Εκτός των άλλων, υποχρεούνται να υποβάλουν ετήσια δήλωση της περιουσιακής τους κατάστασης δημοσιοποιώντας τη με ανάρτηση στην ιστοσελίδα του δήμου, να απαντούν εγγράφως ή προφορικά στα ερωτήματα που τους υποβάλλουν τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου μέσα σε ένα (1) μήνα καθώς και να κατοικούν στον οικείο δήμο με εξαίρεση τους αντιδημάρχους των δήμων των νομών Αττικής και Θεσσαλονίκης. Τέλος, ο αντιδήμαρχος δεν επιτρέπεται να απουσιάζει περισσότερο από τριάντα (30) ημέρες συνολικά κάθε χρόνο, χωρίς άδεια του δημοτικού συμβουλίου. Η απουσία αυτή μπορεί να παρατείνεται για εξαιρετικούς λόγους, έως τρεις (3) μήνες, με άδεια του συμβουλίου.

Επισημαίνεται δε ότι για τη διευκόλυνση της άσκησης καθηκόντων τυφλού αντιδημάρχου έχει προβλεφθεί με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 44 του ν.3979/2011 η δυνατότητα πρόσληψης ιδιαίτερου γραμματέα-βοηθού για όσο διάστημα ασκεί τα καθήκοντά του.

4. Δημοσίευση αποφάσεων

Η μεταβίβαση αρμοδιότητας στους αντιδημάρχους γίνεται με έκδοση διοικητικής πράξης από το δήμαρχο, η οποία έχει κανονιστικό χαρακτήρα. Η πράξη με την οποία μεταβιβάζεται η αρμοδιότητα, ως κανονιστική, εξακολουθεί να ισχύει έως ότου καταργηθεί από μεταγενέστερη όμοια πράξη, η δε χρονική ισχύς της δεν συνδέεται με το πρόσωπο του εξουσιοδοτούντος ή εξουσιοδοτούμενου οργάνου, εκτός εάν η εξουσιοδότηση έχει δοθεί ρητά σε συγκεκριμένο πρόσωπο²².

Με την έκδοση της απόφασης του δημάρχου, ο αντιδήμαρχος είναι αποκλειστικώς αρμόδιος για την άσκησή της και για την έκδοση των πράξεων που προβλέπονται, ο δε δήμαρχος δεν μπορεί να εκδώσει εκείνος πράξη αντί του αντιδημάρχου, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 6 του άρθρου 59 του ν.3852/2010, όπως ισχύει. Εξυπακούεται ότι για την πλήρη άσκηση των αρμοδιοτήτων τους οι αντιδήμαρχοι έχουν και το δικαίωμα υπογραφής των αντίστοιχων διοικητικών πράξεων, καθόσον αυτή νοείται ότι εμπεριέχεται στην μεταβίβαση αρμοδιότητας.

Η απόφαση του δημάρχου, με την οποία ορίζονται οι αντιδήμαρχοι και μεταβιβάζονται σ' αυτούς η άσκηση καθ' ύλην και κατά τόπο αρμοδιοτήτων, δημοσιεύεται σε μία ημερήσια εφημερίδα και, αν δεν υπάρχει ημερήσια, σε μία εβδομαδιαία εφημερίδα της πρωτεύουσας

²¹ ΣτΕ. 194/1983

²² ΣτΕ. 194/1983

του νομού και αναρτάται και στην ιστοσελίδα του δήμου²³. Ως κανονιστικού περιεχομένου δε πράξη θα πρέπει να αναρτηθεί και στο διαδικτυακό τόπο του Προγράμματος Δι@γεια, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 2 του ν.3861/2010, όπως ισχύει. Επισημαίνεται ότι δημοσίευση της εν λόγω απόφασης σε περίληψη δεν προβλέπεται. Αντιθέτως, όπως έχει κριθεί κατά πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι αποφάσεις για τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων έχουν κανονιστικό χαρακτήρα και απαιτείται δημοσίευση αυτών κατά το πλήρες περιεχόμενό τους, προκειμένου να αποκτήσουν νόμιμη υπόσταση. Διαφορετικά είναι ανυπόστατες και δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα²⁴. Εύλογο είναι ότι οι αντιδήμαρχοι ασκούν τις αρμοδιότητές τους από την ημερομηνία δημοσίευσης των αποφάσεων ορισμού τους, οι οποίες δεν έχουν σε καμία περίπτωση αναδρομικό χαρακτήρα τόσο για την καταβολή αντιμισθίας όσο και για τη λήψη της ειδικής άδειας του άρθρου 93 του ν.3852/2010, όπως ισχύει.

5. Αριθμός Αντιδημάρχων

Με τις διατάξεις του άρθρου 68 του ν.4555/2018, οι οποίες αντικατέστησαν τις διατάξεις του άρθρου 59 του ν.3852/2010, αναμορφώθηκε ο προβλεπόμενος αριθμός των αντιδημάρχων με βάση τον μόνιμο πληθυσμό του δήμου²⁵, όπως αυτός εμφανίζεται στους επίσημους πίνακες των αποτελεσμάτων της τελευταίας απογραφής πληθυσμού, που έχουν κυρωθεί και δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως²⁶. Ιδιαίτερη μέριμνα λήφθηκε για τους νησιωτικούς δήμους, καθόσον στις περιπτώσεις που ο αριθμός των αντιδημάρχων που αναλογεί βάσει του πληθυσμού είναι μικρότερος από τον αριθμό των δημοτικών ενοτήτων, αυτός προσαυξάνεται αναλόγως, ενώ στους μικρούς νησιωτικούς δήμους δίνεται η δυνατότητα ορισμού ενός επιπλέον αντιδημάρχου.

Ειδικότερα, ο αριθμός των αντιδημάρχων ορίζεται ως εξής²⁷:

α. Αριθμός αντιδημάρχων βάσει μόνιμου πληθυσμού.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΩΝ
Έως 5.000 κατοίκους	Έως 2
Από 5.001 έως 20.000 κατοίκους	Έως 4
Από 20.001 έως 50.000 κατοίκους	Έως 5
Από 50.001 έως 100.000 κατοίκους	Έως 6
Από 100.001 και άνω κατοίκους	Έως 8

²³ Άρθρο 59 παρ.5 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ.1 του άρθρου 68 του ν.4555/2018

²⁴ ΣτΕ 4470/2005, 1417/2004, 5797/1996

²⁵ Άρθρο 283 παρ. 12 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 68 του ν.4604/2019

²⁶ Αριθμ.11247/28.12.2012 απόφαση του Προέδρου της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (Β' 3465), όπως τροποποιήθηκε με την αριθμ.ΓΠ-191/20.3.2014 όμοια απόφαση (Β' 698)

²⁷ Άρθρο 59 παρ.2 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 68 του ν.4555/2018

β. Αριθμός αντιδημάρχων που αντιστοιχούν σε δήμους που προέρχονται από συνένωση ΟΤΑ, όπως **αυτός διαμορφώνεται βάσει της προσαύξησης ανάλογα με τον αριθμό των δημοτικών ενοτήτων** (πρώην ΟΤΑ) που συνενώθηκαν.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΕΝΩΘΗΚΑΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΩΝ
Από 5 έως και 7	v+1
Από 8 έως και 9	v+2
Από 10 και άνω	v+3
	v: Ο αριθμός αντιδημάρχων του Δήμου βάσει του μόνιμου πληθυσμού του

γ. Νησιωτικοί Δήμοι

Στην περίπτωση των νησιωτικών δήμων λαμβάνεται ως κριτήριο, πέραν του μόνιμου πληθυσμού, και ο αριθμός των δημοτικών ενοτήτων. Εν προκειμένω, στους νησιωτικούς δήμους αν ο αριθμός των αντιδημάρχων που ορίζεται βάσει του πληθυσμού είναι **μικρότερος από τον αριθμό των δημοτικών ενοτήτων**, αυτός **προσαυξάνεται ισάριθμα**, αφού ληφθεί υπόψη η παρ.1 του άρθρου 207²⁸, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ.2 του άρθρου 68 του ν.4555/2018. Επισημαίνεται ότι ο αριθμός των αντιδημάρχων, που μπορούν να οριστούν, προσαυξάνεται μόνο στην περίπτωση που ο αριθμός τους, όπως αυτός προκύπτει βάσει του πληθυσμού, είναι μικρότερος από τον αριθμό των δημοτικών ενοτήτων τους. Ωστόσο, στην περίπτωση που υφίστανται κοινότητες οι οποίες εκτείνονται στην εδαφική περιφέρεια ενός νησιού²⁹, η προσαύξηση έπεται της εφαρμογής της παρ.1 του άρθρου 207 του ν.3852/2010, όπως ισχύει, και εφόσον αν μετά την εφαρμογή της ανωτέρω διάταξης ο αριθμός των αντιδημάρχων συνεχίζει να είναι μικρότερος από τον αριθμό των δημοτικών ενοτήτων του δήμου³⁰.

Στους **μικρούς νησιωτικούς δήμους**, κατά την έννοια της περ. στ' της παρ.1 του άρθρου 2^A, δηλαδή με πληθυσμό έως 3.500 κατοίκους³¹, μπορεί να ορίζεται **ένας αντιδήμαρχος επιπλέον**.

²⁸ «1. Στη δημοτική κοινότητα που εκτείνεται στην εδαφική περιφέρεια ενός νησιού, ο δήμαρχος ορίζει αντιδήμαρχο σύμβουλο της πλειοψηφίας, ο οποίος έχει εκλεγεί στην εκλογική περιφέρεια όπου ανήκει η νησιωτική δημοτική κοινότητα και σε περίπτωση που δεν υπάρχει στην πλησιέστερη εκλογική περιφέρεια...»

²⁹ Σημειώνεται ότι οι δήμοι που έχουν νησιωτικές κοινότητες είναι 5: Δήμος Θήρας (Κοινότητα Θηρασίας), Δήμος Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων (Κοινότητες Ερεϊκούσσης, Μαθρακίου, Ωθωνών), Δήμος Κυθήρων (Κοινότητα Αντικυθήρων), Δήμος Λευκάδας (Κοινότητα Καλάμου και Καστού) και Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων (Κοινότητες Δονούσης, Ηρακλείας, Κουφονησιών και Σχοινούσσης).

³⁰ Για παράδειγμα στον Δήμο Νάξου και Μικρών Κυκλάδων (με πληθυσμό: 18.904), ο οποίος αποτελείται από 6 δημοτικές ενότητες, μπορούν να οριστούν έως και 8 αντιδήμαρχοι (4 βάσει πληθυσμού + 4 για τις νησιωτικές κοινότητες), ενώ στο Δήμο Κυθήρων (με πληθυσμό: 4.041), ο οποίος έχει 2 δημοτικές ενότητες, μπορούν να οριστούν έως και 2 αντιδήμαρχοι (2 βάσει πληθυσμού) καθόσον ο αριθμός των αντιδημάρχων που δύναται να οριστούν ισοδυναμεί με τον αριθμό των δημοτικών ενοτήτων, εκ των οποίων ο ένας (1) θα ορισθεί υποχρεωτικά στη νησιωτική κοινότητα Αντικυθήρων.

³¹ Μικροί Νησιωτικοί Δήμοι. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται όλοι οι νησιωτικοί δήμοι, με πληθυσμό έως 3.500 κατοίκους, βάσει της τελευταίας απογραφής της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (περ.στ' παρ.1 άρθρου 2^A του ν.3852/2010).

Τέλος, στους δήμους που αναλαμβάνουν τη φιλοξενία του θεσμού «Πολιτιστική Πρωτεύουσα Της Ευρώπης» μπορεί να ορίζεται ένας αντιδήμαρχος, επιπλέον των ανωτέρω, ειδικά για θέματα πολιτισμού και προετοιμασίας της διοργάνωσης, με θητεία ως το τέλος του έτους της διοργάνωσης του θεσμού.³²

Σημειώνεται ότι για την ορθή εφαρμογή των ανωτέρω κατά τον υπολογισμό του ανώτατου αριθμού αντιδημάρχων, οι δήμοι οι οποίοι συστήθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 154 παρ. 1-5 του ν.4600/2019 νοούνται δήμοι που προήλθαν από συνένωση δημοτικών ενοτήτων³³.

Στο Παράρτημα Ι, τέλος, της παρούσης εγκυκλίου παρατίθεται Πίνακας με τον ανώτατο αριθμό αντιδημάρχων ανά δήμο, στους οποίους ο δήμαρχος μπορεί να μεταβιβάζει μέρος των αρμοδιοτήτων του.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr, καθώς και στους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4332
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4954
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Νάσσινα Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	213 1364027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313
Τζουμαϊλής Αλέξανδρος	213 136 4346

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>

Ο Υφυπουργός

Θεόδωρος Λιβάνιος

Ο Υπουργός

Παναγιώτης Θεοδωρικάκος

³²Άρθρο 59 παρ.2 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από την 2 του άρθρου 68 του ν.4555/2018 και συμπληρώθηκε από την παρ.2ε του άρθρου 5 του ν.4623/2019

³³ Οι δήμοι αυτοί είναι: Βόρειας Κέρκυρας, Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων, Νότιας Κέρκυρας, Αργοστολίου, Ληξουρίου, Σάμης, Σερβίων, Βελβεντού, Μυτιλήνης, Δυτικής Λέσβου, Ανατολικής Σάμου, Δυτικής Σάμου

Παράρτημα Ι.:
Αριθμός Αντιδημάρχων ανά Δήμο

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός Αντιδημάρχων
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	608.182	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ	98.287	
ΔΗΜΟΣ ΔΟΞΑΤΟΥ (Έδρα: Καλαμπάκι, Ιστορική έδρα : Δοξάτο)	14.516	4
ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ (Έδρα: Δράμα)	58.944	6
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ (Έδρα: Κάτω Νευροκόπι)	7.860	4
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ (Έδρα: Παρνεόστι)	3.901	2
ΔΗΜΟΣ ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗΣ (Έδρα: Προσοτσάνη)	13.066	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΒΡΟΥ	147.947	
ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ (Έδρα: Αλεξανδρούπολη. Ιστορική Έδρα: Βήρα)	72.959	6
ΔΗΜΟΣ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ (Έδρα: Διδυμότειχο)	19.493	4
ΔΗΜΟΣ ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ (Έδρα: Ορεστιάδα)	37.695	5
ΔΗΜΟΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ (Έδρα: Σαμοθράκη)	2.859	3
ΔΗΜΟΣ ΣΟΥΦΛΙΟΥ (Έδρα: Σουφλί)	14.941	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΑΣΟΥ	13.770	
ΔΗΜΟΣ ΘΑΣΟΥ (Έδρα: Θάσος)	13.770	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΒΑΛΑΣ	124.917	
ΔΗΜΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ (Έδρα: Καβάλα)	70.501	6
ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΥ (Έδρα: Χρυσούπολη)	22.331	5
ΔΗΜΟΣ ΠΑΓΓΑΙΟΥ (Έδρα: Ελευθερούπολη)	32.085	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΑΝΘΗΣ	111.222	
ΔΗΜΟΣ ΑΒΔΗΡΩΝ (Έδρα: Γενισέα. Ιστορική Έδρα: Άβδηρα)	19.005	4
ΔΗΜΟΣ ΜΥΚΗΣ (Έδρα: Σμίνθη)	15.540	4
ΔΗΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ (Έδρα: Ξάνθη)	65.133	6
ΔΗΜΟΣ ΤΟΠΕΙΡΟΥ (Έδρα: Εύλαλο)	11.544	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΔΟΠΗΣ	112.039	
ΔΗΜΟΣ ΑΡΡΙΑΝΩΝ (Έδρα: Φιλύρρα)	16.577	4
ΔΗΜΟΣ ΙΑΣΜΟΥ (Έδρα: Ίασμος)	13.810	4
ΔΗΜΟΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ (Έδρα: Κομοτηνή)	66.919	6
ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ - ΣΑΠΩΝ (Έδρα: Σάπες)	14.733	4

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός Αντιδημάρχων
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.882.108	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΜΑΘΙΑΣ	140.611	
ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ (Έδρα: Αλεξάνδρεια)	41.570	5
ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ (Έδρα: Βέροια Ιστορική Έδρα: Βεργίνα)	66.547	7
ΔΗΜΟΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΟΥΣΑΣ (Έδρα: Νάουσα)	32.494	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1.110.551	
ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ (Έδρα: Αμπελόκηποι)	52.127	6
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΒΗΣ (Έδρα: Σταυρός)	23.478	6
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΤΑ (Έδρα: Σίνδος)	45.839	5
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ (Έδρα: Περαία, Ιστορική έδρα : Επανομή)	50.264	6
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ (Έδρα: Θέρμη)	53.201	6
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (Έδρα: Θεσσαλονίκη)	325.182	8
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ (Έδρα: Καλαμαριά)	91.518	6
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ - ΕΥΟΣΜΟΥ (Έδρα: Εύοσμος)	101.753	8
ΔΗΜΟΣ ΛΑΓΚΑΔΑ (Έδρα: Λαγκαδάς Ιστορική Έδρα: Λαχανάς)	41.103	6
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ - ΣΥΚΕΩΝ (Έδρα: Συκιές)	84.741	6
ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ (Έδρα: Σταυρούπολη)	99.245	6
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ (Έδρα: Πανόραμα Ιστορική Έδρα: Χορτιάτης)	70.110	6
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ (Έδρα: Κουφάλια. Ιστορική Έδρα: Γέφυρα)	33.673	5
ΔΗΜΟΣ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ (Έδρα: Ωραιόκαστρο)	38.317	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΙΛΚΙΣ	80.419	
ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ (Έδρα: Κιλκίς, Ιστορική έδρα: Νέα Σάντα)	51.926	7
ΔΗΜΟΣ ΠΑΙΟΝΙΑΣ (Έδρα: Πολύκαστρο. Ιστορική Έδρα: Γουμένισσα)	28.493	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΛΛΑΣ	139.680	
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΩΠΙΑΣ (Έδρα: Αριδαία)	27.556	5
ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ (Έδρα: Έδεσσα)	28.814	5
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ (Έδρα: Γιαννιτσά. Ιστορική Έδρα: Πέλλα)	63.122	7
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΔΡΑΣ (Έδρα: Σκύδρα)	20.188	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΙΕΡΙΑΣ	126.698	
ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΥ - ΟΛΥΜΠΟΥ (Έδρα: Λιτόκωρο. Ιστορική Έδρα: Δίον)	25.668	5
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ (Έδρα: Κατερίνη)	85.851	7
ΔΗΜΟΣ ΠΥΔΝΑΣ - ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ (Έδρα: Αιγίνιο Ιστορική Έδρα: Κολινδρός)	15.179	4

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΕΡΡΩΝ	176.430	
ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΠΟΛΗΣ (Έδρα: Ροδολίβος)	9.182	4
ΔΗΜΟΣ ΒΙΣΑΛΤΙΑΣ (Έδρα: Νιγρίτα)	20.030	5
ΔΗΜΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΠΑ (Έδρα: Χρυσό)	14.664	4
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ (Έδρα: Ηράκλεια)	21.145	5
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΖΙΧΝΗΣ (Έδρα: Νέα Ζίχνη)	12.397	4
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ (Έδρα: Σέρρες)	76.817	7
ΔΗΜΟΣ ΣΙΝΤΙΚΗΣ (Έδρα: Σιδηρόκαστρο)	22.195	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	105.908	
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (Έδρα: Ιερισσός Ιστορική Έδρα: Αρναία)	18.294	4
ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ (Έδρα: Κασσάνδρεια)	16.672	4
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ (Έδρα: Νέα Μουδανιά)	36.500	5
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ (Έδρα: Πολύγυρος)	22.048	5
ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ (Έδρα: Νικήτη)	12.394	4

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός Αντιδημάρχων
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	283.689	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	31.757	
ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ (Έδρα: Γρεβενά)	25.905	8
ΔΗΜΟΣ ΔΕΣΚΑΤΗΣ (Έδρα: Δεσκάτη)	5.852	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	50.322	
ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ (Έδρα: Καστοριά)	35.874	7
ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ (Έδρα: Νεστόριο)	2.646	2
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ ΟΡΕΣΤΙΚΟΥ (Έδρα: Άργος Ορεστικό)	11.802	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	150.196	
ΔΗΜΟΣ ΒΟΪΟΥ (Έδρα: Σιάτιστα Ιστορική Έδρα: Νεάπολη)	18.386	5
ΔΗΜΟΣ ΕΟΡΔΑΙΑΣ (Έδρα: Πτολεμαΐδα)	45.592	6
ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ (Έδρα: Κοζάνη Ιστορική Έδρα: Αιανή)	71.388	7
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΒΙΩΝ (Έδρα: Σέρβια)	11.382	4
ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ (Έδρα: Βελβεντό)	3.448	2
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	51.414	
ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ (Έδρα: Αμύνταιο Ιστορική Έδρα: Νυμφαίο)	16.973	5
ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ (Έδρα: Λαιμός)	1.560	2
ΔΗΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ (Έδρα: Φλώρινα)	32.881	5

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός Αντιδημάρχων
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	336.856	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΑΣ	67.877	
ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΑΙΩΝ (Έδρα: Άρτα)	43.166	6
ΔΗΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ (Έδρα: Άνω Καλεντίνη Ιστορική Έδρα: Πηγές Τετραφυλίας)	5.780	4
ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ (Έδρα: Βουλγαρέλι)	6.178	4
ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ (Έδρα: Πέτα Ιστορική Έδρα: Κορμένο)	12.753	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	43.587	
ΔΗΜΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ (Έδρα: Ηγουμενίτσα)	25.814	6
ΔΗΜΟΣ ΣΟΥΛΙΟΥ (Έδρα: Παραμυθιά Ιστορική Έδρα: Σαμονίδα Σουλίου)	10.063	4
ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΙΑΤΩΝ (Έδρα: Φιλιάτες)	7.710	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	167.901	
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ (Έδρα: Πράμαντα)	5.714	5
ΔΗΜΟΣ ΔΩΔΩΝΗΣ (Έδρα: Αγιά Κυριακή)	9.693	4
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ (Έδρα: Ασπράγγελοι)	3.724	3
ΔΗΜΟΣ ΖΙΤΣΑΣ (Έδρα: Ελεούσα)	14.766	5
ΔΗΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (Έδρα: Ιωάννινα)	112.486	9
ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ (Έδρα: Κόνιτσα)	6.362	5
ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ (Έδρα: Μέτσοβο)	6.196	4
ΔΗΜΟΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ (Έδρα: Καλπάκι Ιστορική Έδρα: Δελβινάκι)	8.960	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	57.491	
ΔΗΜΟΣ ΖΗΡΟΥ (Έδρα: Φιλιππιάδα)	13.892	4
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΓΑΣ (Έδρα: Καναλάκι Ιστορική Έδρα: Πάργα)	11.866	4
ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ (Έδρα: Πρέβεζα)	31.733	5

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός Αντιδημάρχων
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	732.762	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	113.544	
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΙΘΕΑΣ (Έδρα: Ανθηρό)	3.450	2
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ (Έδρα: Καρδίτσα)	56.747	7
ΔΗΜΟΣ ΛΙΜΝΗΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ (Έδρα: Μορφοβούνι)	4.635	2
ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ (Έδρα: Μουζάκι)	13.122	4

ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΑΜΑ (Έδρα: Παλαμάς)	16.726	4
ΔΗΜΟΣ ΣΟΦΑΔΩΝ (Έδρα: Σοφάδες Ιστορική Έδρα: Ρεντίνα)	18.864	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΡΙΣΑΣ	284.325	
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ (Έδρα: Αγιά)	11.470	4
ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ (Έδρα: Ελασσόνα)	32.121	7
ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΕΛΕΡ (Έδρα: Νίκαια Ιστορική Έδρα: Κιλελέρ)	20.854	6
ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ (Έδρα: Λάρισα)	162.591	8
ΔΗΜΟΣ ΤΕΜΠΩΝ (Έδρα: Μακρυχώρι Ιστορική Έδρα: Αρπελάκια)	13.712	5
ΔΗΜΟΣ ΤΥΡΝΑΒΟΥ (Έδρα: Τύρναβος)	25.032	5
ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ (Έδρα: Φάρσαλα)	18.545	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	190.010	
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ (Έδρα: Αλμυρός)	18.614	4
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ (Έδρα: Βόλος)	144.449	10
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ - ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ (Έδρα: Ζαγορά)	5.809	4
ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΟΥ ΠΗΛΙΟΥ (Έδρα: Αργαλαστή, Ιστορική έδρα : Τρίκερι)	10.216	5
ΔΗΜΟΣ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ (Έδρα: Βελεστίνο)	10.922	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΠΟΡΑΔΩΝ	13.798	
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ (Έδρα: Αλόνησος)	2.750	3
ΔΗΜΟΣ ΣΚΙΑΘΟΥ (Έδρα: Σκιάθος)	6.088	4
ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ (Έδρα: Σκόπελος)	4.960	2
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	131.085	
ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΕΩΡΩΝ (Έδρα: Καλαμπάκα)	21.991	7
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΗΣ (Έδρα: Πύλη)	14.343	5
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ (Έδρα: Τρίκαλα)	81.355	8
ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΚΑΔΟΝΑΣ (Έδρα: Φαρκαδόνα)	13.396	4

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός Αντιδημάρχων
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	547.390	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	117.920	
ΔΗΜΟΣ ΑΛΙΑΡΤΟΥ - ΘΕΣΠΙΕΩΝ (Έδρα: Αλίαρτος, Ιστορική Έδρα: Άσκη)	10.887	4
ΔΗΜΟΣ ΔΙΣΤΟΜΟΥ - ΑΡΑΧΟΒΑΣ - ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ (Έδρα: Δίστομο)	8.188	4
ΔΗΜΟΣ ΘΗΒΑΙΩΝ (Έδρα: Θήβα)	36.477	5
ΔΗΜΟΣ ΛΕΒΑΔΕΩΝ (Έδρα: Λειβαδιά)	31.315	6
ΔΗΜΟΣ ΟΡΧΟΜΕΝΟΥ (Έδρα: Ορχομενός)	11.621	4
ΔΗΜΟΣ ΤΑΝΑΓΡΑΣ (Έδρα: Σχηματάρι)	19.432	5

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΒΟΙΑΣ	210.815	
ΔΗΜΟΣ ΔΙΡΦΥΩΝ - ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ (Έδρα: Ψαχνά)	18.800	4
ΔΗΜΟΣ ΕΡΕΤΡΙΑΣ (Έδρα: Ερέτρια)	13.053	4
ΔΗΜΟΣ ΙΣΤΙΑΙΑΣ - ΑΙΔΗΨΟΥ (Έδρα: Ιστιαία)	21.083	6
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΥΣΤΟΥ (Έδρα: Κάρυστος)	12.180	4
ΔΗΜΟΣ ΚΥΜΗΣ - ΑΛΙΒΕΡΙΟΥ (Έδρα: Αλιβέρι Ιστορική Έδρα: Κύμη)	28.437	6
ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΤΟΥΔΙΟΥ - ΛΙΜΝΗΣ - ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΑΣ (Έδρα: Λίμνη Ευβοίας)	12.045	4
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΡΟΥ (Έδρα: Σκύρος)	2.994	3
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ (Έδρα: Χαλκίδα)	102.223	9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	20.081	
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΑΦΩΝ (Έδρα: Κερασσώρι)	6.976	5
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ (Έδρα: Καρπενήσι)	13.105	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	158.231	
ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΚΛΕΙΑΣ - ΕΛΑΤΕΙΑΣ (Έδρα: Κάτω Τιθορέα)	10.922	4
ΔΗΜΟΣ ΔΟΜΟΚΟΥ (Έδρα: Δομοκός)	11.495	4
ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΙΕΩΝ (Έδρα: Λαμία)	75.315	7
ΔΗΜΟΣ ΛΟΚΡΩΝ (Έδρα: Αταλάντη)	19.623	4
ΔΗΜΟΣ ΜΑΚΡΑΚΩΜΗΣ (Έδρα: Σπερχειάδα)	16.036	4
ΔΗΜΟΣ ΚΑΜΕΝΩΝ ΒΟΥΡΛΩΝ (Έδρα: Καμένα Βούρλα)	12.090	4
ΔΗΜΟΣ ΣΤΥΛΙΔΑΣ (Έδρα: Στυλίδα)	12.750	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΩΚΙΔΑΣ	40.343	
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΦΩΝ (Έδρα: Άμφισσα. Ιστορική Έδρα: Δελφοί)	26.716	7
ΔΗΜΟΣ ΔΩΡΙΔΟΣ (Έδρα: Λιδωρίκι)	13.627	4

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου- Δυτικής Ελλάδας - Ιονίου

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός Αντιδημάρχων
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	679.796	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	210.802	
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ (Έδρα: Αγρίνιο)	94.181	9
ΔΗΜΟΣ ΑΚΤΙΟΥ - ΒΟΝΙΤΣΑΣ (Έδρα: Βόνιτσα)	17.370	4
ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ (Έδρα: Αμφιλοχία)	17.056	4
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΟΥ (Έδρα: Θέρμο)	8.242	4
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΗΣ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ (Έδρα: Μεσολόγγι)	34.416	5
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ (Έδρα: Ναύπακτος)	27.800	6
ΔΗΜΟΣ ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ (Έδρα: Αστακός)	11.737	4

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	309.694	
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ (Έδρα: Αίγιο)	49.872	6
ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ (Έδρα: Κάτω Αχαΐα)	25.916	5
ΔΗΜΟΣ ΕΡΥΜΑΝΘΟΥ (Έδρα: Χαλανδρίτσα)	8.877	4
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ (Έδρα: Καλάβρυτα)	11.045	4
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ (Έδρα: Πάτρα)	213.984	9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΛΕΪΑΣ	159.300	
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΑΒΙΔΑΣ - ΚΥΛΛΗΝΗΣ (Έδρα: Λεχαινά Ιστορική Έδρα: Βάρδα)	21.581	5
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑΣ - ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ (Έδρα: Κρέστενα Ιστορική Έδρα: Ανδρίτσaina)	14.109	4
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ (Έδρα: Αρχαία Ολυμπία)	13.409	4
ΔΗΜΟΣ ΖΑΧΑΡΩΣ (Έδρα: Ζαχάρω)	8.953	4
ΔΗΜΟΣ ΉΛΙΔΑΣ (Έδρα: Αμαλιάδα)	32.219	5
ΔΗΜΟΣ ΠΗΝΕΙΟΥ (Έδρα: Γαστούνη)	21.034	5
ΔΗΜΟΣ ΠΥΡΓΟΥ (Έδρα: Πύργος)	47.995	5

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός Αντιδημάρχων
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	207.855	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	40.759	
ΔΗΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ (Έδρα: Ζάκυνθος, Ιστορική έδρα : Μπόχαλη)	40.759	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΘΑΚΗΣ	3.231	
ΔΗΜΟΣ ΙΘΑΚΗΣ (Έδρα: Ιθάκη)	3.231	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	104.371	
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ (Έδρα: Αχαράβη)	17.832	4
ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΝΤΙΩΝ ΝΗΣΩΝ (Έδρα: Κέρκυρα)	68.558	9
ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ (Έδρα: Λευκίμμη)	15.681	4
ΔΗΜΟΣ ΠΑΞΩΝ (Έδρα: Γάιος)	2.300	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	35.801	
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ (Έδρα: Αργοστόλι)	23.499	5
ΔΗΜΟΣ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ (Έδρα: Ληξούρι)	7.098	4
ΔΗΜΟΣ ΣΑΜΗΣ (Έδρα: Σάμη)	5.204	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	23.693	
ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ (Έδρα: Λευκάδα)	22.652	7
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΝΗΣΙΟΥ (Έδρα: Μεγανήσι)	1.041	3

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός Αντιδημάρχων
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	577.903	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	97.044	
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ - ΜΥΚΗΝΩΝ (Έδρα: Άργος Ιστορική Έδρα: Μυκήνες)	42.022	7
ΔΗΜΟΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ (Έδρα: Ασκληπείο Ιστορική Έδρα: Αρχαία Επίδαυρος)	8.115	4
ΔΗΜΟΣ ΕΡΜΙΟΝΙΔΑΣ (Έδρα: Κρανίδι)	13.551	4
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ (Έδρα: Ναύπλιο)	33.356	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	86.685	
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ (Έδρα: Άστρος)	10.341	4
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ (Έδρα: Δημητσάνα)	10.109	6
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΗΣ (Έδρα: Μεγαλόπολη)	10.687	4
ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ (Έδρα: Λεωνίδιο)	8.294	4
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΠΟΛΗΣ (Έδρα: Τρίπολη)	47.254	7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	145.082	
ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΟΥ - ΒΟΧΑΣ (Έδρα: Ζευγολατιό)	19.027	4
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ (Έδρα: Κόρινθος, Ιστορική έδρα: Αρχαία Κόρινθος)	58.192	7
ΔΗΜΟΣ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ - ΠΕΡΑΧΩΡΑΣ - ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΩΝ (Έδρα: Λουτράκι, Ιστορική έδρα: Περαιχώρα)	21.221	5
ΔΗΜΟΣ ΝΕΜΕΑΣ (Έδρα: Νεμέα)	6.483	4
ΔΗΜΟΣ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ - ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ (Έδρα: Ξυλόκαστρο)	17.365	4
ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ (Έδρα: Κιάτο)	22.794	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	89.138	
ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ (Έδρα: Γύθειο Ιστορική Έδρα: Αρεόπολη)	13.005	4
ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΥ (Έδρα: Ελαφόνησος)	1.041	3
ΔΗΜΟΣ ΕΥΡΩΤΑ (Έδρα: Σκάλα)	17.891	5
ΔΗΜΟΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ (Έδρα: Μολάοι)	21.942	6
ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΡΤΗΣ (Έδρα: Σπάρτη Ιστορική Έδρα: Μυστράς)	35.259	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	159.954	
ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ (Έδρα: Καρδαμύλη)	6.945	4
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ (Έδρα: Καλαμάτα)	69.849	6
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ (Έδρα: Μεσσήνη)	23.482	7
ΔΗΜΟΣ ΟΙΧΑΛΙΑΣ (Έδρα: Μελιγαλάς)	11.228	5
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ - ΝΕΣΤΟΡΟΣ (Έδρα: Πύλος)	21.077	6
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ (Έδρα: Κυπαρισσία)	27.373	6

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός Αντιδημάρχων
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	3.828.434	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	592.490	
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ (Έδρα: Αγία Παρασκευή)	59.704	6
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ (Έδρα: Αμαρούσιο)	72.333	6
ΔΗΜΟΣ ΒΡΙΛΗΣΣΙΩΝ (Έδρα: Βριλήσσια)	30.741	5
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (Έδρα: Ηράκλειο)	49.642	5
ΔΗΜΟΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ (Έδρα: Κηφισιά)	71.259	6
ΔΗΜΟΣ ΛΥΚΟΒΡΥΣΗΣ - ΠΕΥΚΗΣ (Έδρα: Πεύκη)	31.153	5
ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Έδρα: Μεταμόρφωση)	29.891	5
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ (Έδρα: Νέα Ιωνία)	67.134	6
ΔΗΜΟΣ ΠΑΠΑΓΟΥ - ΧΟΛΑΡΓΟΥ (Έδρα: Χολαργός)	44.539	5
ΔΗΜΟΣ ΠΕΝΤΕΛΗΣ (Έδρα: Μελίσσια)	34.934	5
ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΟΘΕΗΣ - ΨΥΧΙΚΟΥ (Έδρα: Ψυχικό)	26.968	5
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ (Έδρα: Χαλάνδρι)	74.192	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	489.675	
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ (Έδρα: Αγία Βαρβάρα)	26.550	5
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ - ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ (Έδρα: Αγιοι Ανάργυροι)	62.529	6
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ (Έδρα: Αιγάλεω)	69.946	6
ΔΗΜΟΣ ΙΛΙΟΥ (Έδρα: Ίλιον)	84.793	6
ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ (Έδρα: Περιστέρι)	139.981	8
ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΩΣ (Έδρα: Πετρούπολη)	58.979	6
ΔΗΜΟΣ ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ (Έδρα: Χαϊδάρι)	46.897	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	1.029.520	
ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ (Έδρα: Αθήνα)	664.046	8
ΔΗΜΟΣ ΒΥΡΩΝΟΣ (Έδρα: Βύρωνας)	61.308	6
ΔΗΜΟΣ ΓΑΛΑΤΣΙΟΥ (Έδρα: Γαλάτσι)	59.345	6
ΔΗΜΟΣ ΔΑΦΝΗΣ - ΥΜΗΤΤΟΥ (Έδρα: Δάφνη)	33.628	5
ΔΗΜΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ (Έδρα: Ζωγράφου)	71.026	6
ΔΗΜΟΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ (Έδρα: Ηλιούπολη)	78.153	6
ΔΗΜΟΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ (Έδρα: Καισαριανή)	26.458	5
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ - ΝΕΑΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΑΣ (Έδρα: Νέα Φιλαδέλφεια)	35.556	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	529.826	
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ (Έδρα: Άγιος Δημήτριος)	71.294	6
ΔΗΜΟΣ ΑΛΙΜΟΥ (Έδρα: Άλιμος)	41.720	5
ΔΗΜΟΣ ΓΛΥΦΑΔΑΣ (Έδρα: Γλυφάδα)	87.305	6
ΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ - ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ (Έδρα: Αργυρούπολη)	51.356	6

ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ (Έδρα: Καλλιθέα)	100.641	8
ΔΗΜΟΣ ΜΟΣΧΑΤΟΥ - ΤΑΥΡΟΥ (Έδρα: Μοσχάτο)	40.413	5
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ (Έδρα: Νέα Σμύρνη)	73.076	6
ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ (Έδρα: Παλαιό Φάληρο)	64.021	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	448.997	
ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ - ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ (Έδρα: Κερατσίνι)	91.045	6
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ (Έδρα: Κορυδαλλός)	63.445	6
ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΑΙΑΣ - ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΡΕΝΤΗ (Έδρα: Νίκαια)	105.430	8
ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (Έδρα: Πειραιάς)	163.688	8
ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ (Έδρα: Πέραμα)	25.389	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΗΣΩΝ	74.651	
ΔΗΜΟΣ ΑΓΚΙΣΤΡΙΟΥ (Έδρα: Αγκίστρι)	1.142	3
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΝΑΣ (Έδρα: Αίγινα)	13.056	4
ΔΗΜΟΣ ΚΥΘΗΡΩΝ (Έδρα: Κύθηρα)	4.041	2
ΔΗΜΟΣ ΠΟΡΟΥ (Έδρα: Πόρος)	3.993	2
ΔΗΜΟΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ (Έδρα: Σαλαμίνα)	39.283	5
ΔΗΜΟΣ ΣΠΕΤΣΩΝ (Έδρα: Σπέτσες)	4.027	2
ΔΗΜΟΣ ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ-ΜΕΘΑΝΩΝ (Έδρα: Γαλατάς)	7.143	4
ΔΗΜΟΣ ΎΔΡΑΣ (Έδρα: Ύδρα)	1.966	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	502.348	
ΔΗΜΟΣ ΑΧΑΡΝΩΝ (Έδρα: Αχαρνές)	106.943	8
ΔΗΜΟΣ ΒΑΡΗΣ - ΒΟΥΛΑΣ - ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ (Έδρα: Βούλα)	48.399	5
ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ (Έδρα: Άγιος Στέφανος)	40.193	6
ΔΗΜΟΣ ΚΡΩΠΙΑΣ (Έδρα: Κορωπί)	30.307	5
ΔΗΜΟΣ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ (Έδρα: Λαύριο)	25.102	5
ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ (Έδρα: Μαραθώνας)	33.423	5
ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ (Έδρα: Μαρκόπουλο)	20.040	5
ΔΗΜΟΣ ΠΑΙΑΝΙΑΣ (Έδρα: Πατινία)	26.668	5
ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΛΗΝΗΣ (Έδρα: Γέρακας)	54.415	6
ΔΗΜΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ - ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ (Έδρα: Ραφήνα)	20.266	5
ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ (Έδρα: Καλύβια Θορικού)	29.002	6
ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΤΩΝ - ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ (Έδρα: Σπάτα)	33.821	5
ΔΗΜΟΣ ΩΡΩΠΟΥ (Έδρα: Ωρωπός)	33.769	7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	160.927	
ΔΗΜΟΣ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ (Έδρα: Ασπρόπυργος)	30.251	5
ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ (Έδρα: Ελευσίνα)	29.902	5
ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΣ - ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ (Έδρα: Μάνδρα)	17.885	4
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΝ (Έδρα: Μέγαρα)	36.924	5
ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ (Έδρα: Άνω Λιόσια)	45.965	5

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός Αντιδημάρχων
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	199.231	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΚΑΡΙΑΣ	9.882	
ΔΗΜΟΣ ΙΚΑΡΙΑΣ (Έδρα: Άγιος Κήρυκος)	8.423	4
ΔΗΜΟΣ ΦΟΥΡΝΩΝ ΚΟΡΣΕΩΝ (Έδρα: Φούρνοι)	1.459	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΣΒΟΥ	86.436	
ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ (Έδρα: Καλλονή)	28.564	7
ΔΗΜΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ (Έδρα: Μυτιλήνη)	57.872	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΗΜΝΟΥ	17.262	
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ (Έδρα: Άγιος Ευστράτιος)	270	3
ΔΗΜΟΣ ΔΗΜΝΟΥ (Έδρα: Μύρινα)	16.992	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΑΜΟΥ	32.977	
ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ (Έδρα: Σάμος, Ιστορική έδρα: Πυθαγόρειο)	20.513	5
ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ (Έδρα: Καρλόβασι)	12.464	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΙΟΥ	52.674	
ΔΗΜΟΣ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ (Έδρα: Οινούσες)	826	3
ΔΗΜΟΣ ΧΙΟΥ (Έδρα: Χίος)	51.390	8
ΔΗΜΟΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΝΗΣΟΥ ΨΑΡΩΝ (Έδρα: Ψαρά)	458	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	309.015	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΔΡΟΥ	9.221	
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΟΥ (Έδρα: Άνδρος)	9.221	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΗΡΑΣ	18.883	
ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΦΗΣ (Έδρα: Ανάφη)	271	3
ΔΗΜΟΣ ΘΗΡΑΣ (Έδρα: Θήρα)	15.550	4
ΔΗΜΟΣ ΙΗΤΩΝ (Έδρα: Ίος)	2.024	3
ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΙΝΟΥ (Έδρα: Σίκινος)	273	3
ΔΗΜΟΣ ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ (Έδρα: Φολέγανδρος)	765	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	29.452	
ΔΗΜΟΣ ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ (Έδρα: Αγαθονήσι)	185	3
ΔΗΜΟΣ ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ (Έδρα: Αστυπάλαια)	1.334	3
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ (Έδρα: Κάλυμνος)	16.179	4
ΔΗΜΟΣ ΛΕΙΨΩΝ (Έδρα: Λειψοί)	790	3

ΔΗΜΟΣ ΛΕΡΟΥ (Έδρα: Λέρος)	7.917	4
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΜΟΥ (Έδρα: Πάτμος)	3.047	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΠΑΘΟΥ - ΗΡΩΙΚΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΑΣΟΥ	7.310	
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ (Έδρα: Κάρπαθος Ιστορική Έδρα: Όλυμπος)	6.226	4
ΔΗΜΟΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΑΣΟΥ (Έδρα: Κάσος/Φρύ)	1.084	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΑΣ - ΚΥΘΝΟΥ	3.911	
ΔΗΜΟΣ ΚΕΑΣ (Έδρα: Κέα)	2.455	3
ΔΗΜΟΣ ΚΥΘΝΟΥ (Έδρα: Κύθνος)	1.456	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΩ	34.396	
ΔΗΜΟΣ ΚΩ (Έδρα: Κως)	33.388	5
ΔΗΜΟΣ ΝΙΣΥΡΟΥ (Έδρα: Νίσυρος/Μανδράκι)	1.008	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΟΥ	9.932	
ΔΗΜΟΣ ΚΙΜΩΛΟΥ (Έδρα: Κίμωλος)	910	3
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΟΥ (Έδρα: Μήλος)	4.977	2
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΙΦΟΥ (Έδρα: Σέριφος)	1.420	3
ΔΗΜΟΣ ΣΙΦΝΟΥ (Έδρα: Σίφνος)	2.625	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΥΚΟΝΟΥ	10.134	
ΔΗΜΟΣ ΜΥΚΟΝΟΥ (Έδρα: Μύκονος)	10.134	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΞΟΥ	20.877	
ΔΗΜΟΣ ΑΜΟΡΓΟΥ (Έδρα: Αμοργός)	1.973	3
ΔΗΜΟΣ ΝΑΞΟΥ & ΜΙΚΡΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ (Έδρα: Νάξος)	18.904	8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΥ	14.926	
ΔΗΜΟΣ ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ (Έδρα: Αντίπαρος)	1.211	3
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ (Έδρα: Πάρος)	13.715	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΔΟΥ	119.830	
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ (Έδρα: Μεγίστη)	492	3
ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ (Έδρα: Ρόδος)	115.490	10
ΔΗΜΟΣ ΣΥΜΗΣ (Έδρα: Σύμη)	2.590	3
ΔΗΜΟΣ ΤΗΛΟΥ (Έδρα: Τήλος)	780	3
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΗΣ (Έδρα: Χάλκη/Μεγάλο Χωριό)	478	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΡΟΥ	21.507	
ΔΗΜΟΣ ΣΥΡΟΥ - ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ (Έδρα: Ερμούπολη Ιστορική Έδρα: Άνω Σύρος)	21.507	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΝΟΥ	8.636	
ΔΗΜΟΣ ΤΗΝΟΥ (Έδρα: Τήνος Ιστορική Έδρα: Πάνορμος)	8.636	4

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός Αντιδημάρχων
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	623.065	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	305.490	
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ (Έδρα: Πεζά Ιστορική Έδρα: Αρχάνες / Πύργος)	16.692	4
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ (Έδρα: Άνω Βιάνος)	5.563	4
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ (Έδρα: Άγιοι Δέκα)	15.632	4
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (Έδρα: Ηράκλειο Ιστορική Έδρα: Νέα Αλικαρνασσός)	173.993	9
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ (Έδρα: Γάζι)	24.864	5
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ (Έδρα: Ευαγγελισμός Καστελλίου Ιστορική Έδρα: Καστέλλι / Αρκαλοχώρι)	17.563	4
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ (Έδρα: Μοίρες Ιστορική Έδρα: Τυμπάκι)	24.466	5
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ (Έδρα: Γούρνες)	26.717	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	75.381	
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ (Έδρα: Άγιος Νικόλαος Ιστορική Έδρα: Νεάπολη)	27.074	5
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ (Έδρα: Ιεράπετρα)	26.200	5
ΔΗΜΟΣ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (Έδρα: Τζερμιάδο)	2.387	2
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ (Έδρα: Σητεία)	19.720	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	85.609	
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (Έδρα: Σπήλι)	7.427	4
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ (Έδρα: Αγία Φωτεινή Ιστορική Έδρα: Φουρφουράς)	5.915	4
ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ (Έδρα: Ανώγεια)	2.379	2
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ (Έδρα: Πέραμα)	14.363	4
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ (Έδρα: Ρέθυμνο)	55.525	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ	156.585	
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ (Έδρα: Βρύσες Ιστορική Έδρα: Βάμος)	12.807	5
ΔΗΜΟΣ ΓΑΥΔΟΥ (Έδρα: Γαύδος)	152	3
ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ (Έδρα: Παλαιοχώρα Ιστορική Έδρα: Κάντανος)	5.431	4
ΔΗΜΟΣ ΚΙΣΣΑΜΟΥ (Έδρα: Κίσσαμος)	10.790	4
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ (Έδρα: Γεράνι)	16.874	4
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ (Έδρα: Σφακιά)	1.889	2
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ (Έδρα: Χανιά)	108.642	9

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II.: Ισχύουσα νομοθεσία

Άρθρο 59 του ν.3852/2010³⁴ - Αντιδήμαρχοι

1. Το δήμαρχο επικουρούν οι αντιδήμαρχοι. Αντιδήμαρχοι είναι οι σύμβουλοι που ορίζει ο δήμαρχος και στους οποίους μεταβιβάζει την άσκηση αρμοδιοτήτων καθ' ύλην και κατά τόπο. Οι κατά τόπον αρμοδιότητες ασκούνται στα όρια μιας ή περισσότερων δημοτικών ενοτήτων της παραγράφου 1 του άρθρου 2. Αντιδήμαρχος δεν μπορεί να οριστεί σύμβουλος που ανήκει σε διαφορετική δημοτική παράταξη από αυτή του δημάρχου, εάν ο ορισμός δεν εγκριθεί από την πλειοψηφία των συμβούλων της παράταξης στην οποία ανήκει ο σύμβουλος αυτός. Η ανωτέρω έγκριση δεν ανακαλείται. Αντιδήμαρχος που ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε από την παράταξή του, εκπίπτει αυτοδικαίως από το αξίωμα αυτό³⁵.

2. Ο αριθμός των αντιδημάρχων ορίζεται ως εξής: Σε δήμους με πληθυσμό έως πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους ορίζονται έως δύο (2) αντιδήμαρχοι, ενώ σε δήμους με πληθυσμό πάνω από πέντε χιλιάδες έναν (5.001) και έως είκοσι χιλιάδες (20.000) κατοίκους ορίζονται έως τέσσερις (4). Σε δήμους που έχουν πληθυσμό από είκοσι χιλιάδες έναν (20.001) έως πενήντα χιλιάδες (50.000) κατοίκους ορίζονται έως πέντε (5) αντιδήμαρχοι, ενώ σε δήμους από πενήντα χιλιάδες έναν (50.001) έως εκατό χιλιάδες (100.000) κατοίκους ορίζονται έως έξι (6) αντιδήμαρχοι. Σε δήμους από εκατό χιλιάδες έναν (100.001) κατοίκους και άνω ορίζονται έως οκτώ (8) αντιδήμαρχοι. Σε δήμους που προήλθαν από συνένωση, ο αριθμός των αντιδημάρχων αυξάνεται κατά έναν (1), εάν ο αριθμός των δημοτικών ενοτήτων που συνενώθηκαν είναι από πέντε (5) έως και επτά (7), κατά δύο (2) εάν ο αριθμός των δημοτικών ενοτήτων είναι από οκτώ (8) έως και εννέα (9) και κατά τρεις (3) εάν ο αριθμός των δημοτικών ενοτήτων είναι δέκα (10) και άνωτερος. Αν, στους νησιωτικούς δήμους, ο αριθμός των αντιδημάρχων που ορίζεται βάσει του πληθυσμού είναι μικρότερος από τον αριθμό των δημοτικών ενοτήτων, αυτός προσαυξάνεται ισάριθμα, αφού ληφθεί υπόψη η παράγραφος 1 του άρθρου 207. Στους μικρούς νησιωτικούς δήμους, κατά την έννοια της περίπτωσης στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 2Α, μπορεί να ορίζεται ένας αντιδήμαρχος επιπλέον των οριζόμενων σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια. Στους δήμους που αναλαμβάνουν τη φιλοξενία του θεσμού "Πολιτιστική Πρωτεύουσα Της Ευρώπης" μπορεί να ορίζεται ένας αντιδήμαρχος, επιπλέον των οριζόμενων σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια, ειδικά για θέματα πολιτισμού και της εν γένει προετοιμασίας της διοργάνωσης και έως το τέλος του έτους της διοργάνωσης του θεσμού.

3. Στους αντιδημάρχους, εκτός των καθ' ύλην αρμοδιοτήτων, ο δήμαρχος μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητες που αφορούν τη δημοτική ενότητα και ιδίως:

α) Την ευθύνη της λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένες στη δημοτική ενότητα.

β) Την παρακολούθηση της εξέλιξης των έργων και των εργασιών που εκτελούνται στη δημοτική ενότητα.

γ) Τη μέριμνα για τη διατήρηση του εξοπλισμού, που βρίσκεται στη δημοτική ενότητα, σε κατάσταση καλής λειτουργίας.

δ) Την υπογραφή, με εξουσιοδότηση του δημάρχου, βεβαιώσεων, πιστοποιητικών και λοιπών διοικητικών εγγράφων, που εκδίδονται από τις δημοτικές υπηρεσίες που λειτουργούν στα όρια της δημοτικής ενότητας.

ε) Τη συνεργασία με τους προέδρους των κοινοτήτων για την επίλυση των προβλημάτων τους.

4. Η θητεία των αντιδημάρχων δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ενός (1) έτους. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους, οι αντιδήμαρχοι δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι μέλη του

³⁴ Όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 68 του ν.4555/2018 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 5 του ν.4623/2019

³⁵ Επίκειται νομοθετική ρύθμιση

προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου. Η ανάκληση του αντιδημάρχου είναι δυνατή μετά την πάροδο έξι (6) μηνών από τον ορισμό του, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημάρχου.

5. Η απόφαση του δημάρχου με την οποία ορίζονται οι αντιδήμαρχοι και τους μεταβιβάζονται αρμοδιότητες, κατά την παράγραφο 1, δημοσιεύεται σε μία ημερήσια εφημερίδα και, αν δεν υπάρχει ημερήσια, σε μία εβδομαδιαία εφημερίδα της πρωτεύουσας του νομού και αναρτάται και στην ιστοσελίδα του δήμου.

6. Αν ο αντιδήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται, τις αρμοδιότητές του ασκεί άλλος αντιδήμαρχος που ορίζεται από τον δήμαρχο ή, αν δεν έχει οριστεί τέτοιος, ο ίδιος ο δήμαρχος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α΄ ΒΑΘΜΟΥ

Οργάνωση και Λειτουργία των συνιστώμενων δήμων του άρθρου 154 του Ν.4600/2019 (Α΄ 43)

Αριθμός Εγκυκλίου: 83

ΑΠ: 59634/20-8-2019

ΑΔΑ: [Ψ2Η5465ΧΘ7-ΜΝΒ](#)

Πίνακας περιεχομένων

1. Σύσταση νέων δήμων (άρθρο 154 του ν.4600/2019)	3
2. Άμεσες απαιτούμενες ενέργειες	4
3. Άσκηση αρμοδιοτήτων	6

1. Σύσταση νέων δήμων (άρθρο 154 του ν.4600/2019)

Η παρούσα εγκύκλιος αφορά τους συνιστώμενους δήμους, σύμφωνα με τις παραγράφους 1-5 του άρθρου 154 του [ν.4600/2019](#) (Α' 43), (όπως οι διορθώσεις σφάλματος δημοσιεύτηκαν στο τεύχος Α' αριθμός φύλλο 81 της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως), με το οποίο επήλθε μερική τροποποίηση του άρθρου 1 του [ν.3852/2010](#) (Α' 87). Οι συνιστώμενοι δήμοι, ανά νομό, είναι οι κάτωθι:

ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

α. Δήμος Βόρειας Κέρκυρας, με έδρα την Αχαράβη, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες: α. Αγίου Γεωργίου, β. Εσπερίων, γ. Θιναλίου και δ. Κασσωπαίων.

β. Δήμος Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων, με έδρα την Κέρκυρα, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες: α. Αχιλλείων, β. Ερεϊκούσσης, γ. Κερκυραίων, δ. Μαθρακίου, ε. Οθωνών, στ. Παλαιοκαστριτών, ζ. Παρελίων και η. Φαιάκων.

γ. Δήμος Νότιας Κέρκυρας, με έδρα τη Λευκίμμη, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες: α. Κορισσίων, β. Λευκιμμαίων και γ. Μελιτειέων.

ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

α. Δήμος Αργοστολίου, με έδρα το Αργοστόλι, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες: α. Αργοστολίου, β. Ελειού - Πρόννων, γ. Λειβαθούς και δ. Ομαλών.

β. Δήμος Ληξουρίου, με έδρα το Ληξούρι, αποτελούμενος από τη δημοτική ενότητα Παλικής.

γ. Δήμος Σάμης, με έδρα τη Σάμη, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες: α. Ερίσου, β. Πυλαρέων και γ. Σάμης.

ΝΟΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

α. Δήμος Σερβίων, με έδρα τα Σέρβια, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες α. Σερβίων, β. Καμβουνίων και γ. Λιβαδερού.

β. Δήμος Βελβεντού, με έδρα το Βελβεντό, αποτελούμενος από τη δημοτική ενότητα Βελβεντού.

ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ

α. Δήμος Μυτιλήνης, με έδρα τη Μυτιλήνη αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες: α. Αγιάσου, β. Γέρας, γ. Ευεργέτουλα, δ. Λουτροπόλεως - Θερμής, ε. Μυτιλήνης και στ. Πλωμαρίου.

β. Δήμος Δυτικής Λέσβου, με έδρα την Καλλονή, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες: α. Αγίας Παρασκευής, β. Ερεσού - Αντίσσης, γ. Καλλονής, δ. Μανταμάδου, ε. Μήθυμνας, στ. Πέτρας και ζ. Πολιχνίτου.

ΝΟΜΟΣ ΣΑΜΟΥ

Δήμος Ανατολικής Σάμου, με έδρα την πόλη της Σάμου αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες α. Βαθέος και β. Πυθαγορείου.

Δήμος Δυτικής Σάμου, με έδρα το Καρλόβασι, αποτελούμενος από τις δημοτικές ενότητες α. Καρλοβασίου και β. Μαραθοκάμπου.

Υπενθυμίζεται, όπως άλλωστε τονίστηκε και στην υπ' αριθμ. 23 και με αριθμ. πρωτ. 30854/22-04-2019 Εγκύκλιο της υπηρεσίας μας (ΑΔΑ: [6ΠΑΦ465ΧΘ7-Χ22](#)), ότι οι συνιστώμενοι δήμοι θα αρχίσουν να λειτουργούν από την εγκατάσταση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών τους, οι οποίες όπως αυτές αναδείχθηκαν από τις διεξαχθείσες δημοτικές εκλογές της 26^{ης} Μαΐου και 2^{ας} Ιουνίου 2019. Επομένως, χρόνος έναρξης λειτουργίας των νέων δήμων είναι η 1^η Σεπτεμβρίου 2019, χρονικό σημείο που συμπίπτει και με την κατάργηση των υφιστάμενων δήμων¹.

2. Άμεσες απαιτούμενες ενέργειες

Με σκοπό την διασφάλιση της ομαλής και αποτελεσματικής λειτουργίας των αρχών και των υπηρεσιών των συνιστώμενων δήμων, οι νεοεκλεγείσες δημοτικές αρχές παρακαλούνται, σε συνεργασία και με τις απερχόμενες δημοτικές αρχές, να μεριμνήσουν για:

- τη στέγαση των υπηρεσιών και του προσωπικού των συνιστώμενων δήμων, τόσο σε επίπεδο της έδρας όσο και σε επίπεδο δημοτικών ενοτήτων².
- τη διασφάλιση του απαιτούμενου χώρου συνεδριάσεων των νέων δημοτικών συμβουλίων, με τρόπο που να κρίνεται επαρκής για τις ανάγκες του νέου συμβουλίου τόσο από άποψη χώρου όσο και από άποψη υλικοτεχνικής υποδομής.

¹ Βλ. την παράγραφο 6 του άρθρου 154 του ν.4600/19, σύμφωνα με την οποία «Οι νέοι δήμοι, που συνιστώνται σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 5, αρχίζουν να λειτουργούν από την εγκατάσταση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών τους, οι οποίες θα αναδειχθούν με τις πρώτες, μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος, γενικές δημοτικές εκλογές, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 9 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 6 του ν.4555/2018. Οι νέες δημοτικές και κοινοτικές αρχές αναλαμβάνουν καθήκοντα από την 1^η Σεπτεμβρίου 2019 και η θητεία τους λήγει την 31^η Δεκεμβρίου 2023. Από την έναρξη λειτουργίας των νέων δήμων καταργούνται οι υφιστάμενοι Δήμοι Λέσβου, Κέρκυρας, Σερβίων- Βελβεντού, Κεφαλονιάς και Σάμου»

² Κατά περίπτωση: Παρατάσεις μισθώσεων ή νέες μισθώσεις, ενώ στην περίπτωση της συστέγασης με υπηρεσίες της Περιφέρειας ή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ρύθμιση θεμάτων κατανομής λειτουργικών εξόδων και μισθωμάτων.

- την προμήθεια των σφραγίδων των συνιστώμενων δήμων, σύμφωνα με τα ειδικώς οριζόμενα στο άρθρο 5 παρ. 1 του ν. 3852/2010.
- τη διαγραφή τυχόν λογοτύπων ή ιδιαίτερων δηλωτικών σημάτων των καταργούμενων δήμων, στα διοικητικά έγγραφα, τα πιστοποιητικά και τις υφιστάμενες ηλεκτρονικές εφαρμογές, καθώς και να μεριμνήσουν για την προμήθεια τυχόν νέων πρότυπων εντύπων με το όνομα των συνιστώμενων δήμων.
- την ανάρτηση των απαραίτητων πινακίδων με το όνομα του οικείου συνιστώμενου δήμου, τουλάχιστον στο δημοτικό κατάστημα της έδρας του, στα καταστήματα των δημοτικών ενοτήτων και όπου/όταν είναι εφικτό στα καταστήματα του συνόλου των υπηρεσιών του δήμου. Παράλληλα, οφείλουν να μεριμνήσουν για τη σήμανση των ορίων τους με όμορους δήμους.
- να μεριμνήσουν για την έναρξη πρωτοκόλλου, βιβλίων και αρχείου στους συνιστώμενους δήμους, καθώς και για τη δημιουργία ιστοσελίδας.³

Σημειώνεται ότι τα τηρούμενα βιβλία και αρχεία των καταργούμενων δήμων⁴ θα παραμείνουν, κατ' αρχήν, στο κατάστημα της έδρας αυτών, ώστε να διασφαλιστεί η τήρηση του αρχειακού τους υλικού, που παρήχθη καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας τους κατά την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2011 έως και 31 Αυγούστου 2019. Ειδικά στην περίπτωση του αρχείου υπηρεσιών όπου δύναται να λάβει χώρα κατανομή του αρχείου με κριτήριο τη χωρική αρμοδιότητά, θα παρέχεται δυνατότητα συσχέτισης νέων αιτημάτων των δημοτών των συνιστώμενων δήμων με τον τυχόν υπάρχοντα φάκελο της υπόθεσης στην έδρα του καταργούμενου δήμου. Στην ανωτέρω περίπτωση, ο συσχετισθείς φάκελος θα καταχωρείται ως σύνολο στο αρχείο του συνιστώμενου δήμου. Για την διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας των νέων δήμων και για την απρόσκοπτη εξυπηρέτηση των ενδιαφερομένων παρακαλούμε όπως παρέχεται η κάθε δυνατή πρόσβαση στους υπαλλήλους των νέων δήμων στο αρχείο των καταργούμενων δήμων.

Σε κάθε περίπτωση, οι απερχόμενες δημοτικές αρχές οφείλουν να βρίσκονται σε επικοινωνία με τις νεοεκλεγείσες, ούτως ώστε να ρυθμιστεί κάθε ζήτημα σχετικά με την ομαλή έναρξη λειτουργίας των συνιστώμενων δήμων.

Ειδικά σημειώνεται ότι τυχόν αποφάσεις που λαμβάνονται από τα αρμόδια όργανα των καταργούμενων δήμων για την εφαρμογή των ανωτέρω και τη διασφάλιση της ομαλής εγκατάστασης των νέων αρχών, δεν εμπίπτουν στην απαγορευτική διάταξη του άρθρου 65 παρ. 5 του ν. 3852/2010, καθώς πρόκειται για έκτακτη περίπτωση προφανούς επείγουσας ανάγκης.

³ Άρθρο 71 του ν. 3852/2010

⁴ Δήμοι Λέσβου, Κέρκυρας, Σερβίων - Βελβεντού, Κεφαλονιάς και Σάμου

3. Άσκηση αρμοδιοτήτων

Από την έναρξη της λειτουργίας τους οι συνιστώμενοι δήμοι ασκούν το σύνολο των τοπικών και κρατικών αρμοδιοτήτων που τους έχουν ανατεθεί βάσει των σχετικών διατάξεων του [κυρωτ. ν.3463/2006](#) (Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων, Α' 114), του [ν. 3852/2010](#) (Πρόγραμμα Καλλικράτης, Α' 87), καθώς και βάσει κάθε άλλης γενικής ή ειδικότερης νομοθετικής διάταξης, με σκοπό τη συνέχιση της αδιατάρακτης και της αδιάλειπτης παροχής υπηρεσιών προς τους δημότες και τους κατοίκους τους, στο πλαίσιο των αρχών της εγγύτητας και της επικουρικότητας.

Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, οι συνιστώμενοι δήμοι αξιοποιούν το προσωπικό που τους διατέθηκε κατόπιν εφαρμογής του άρθρου 155 του ν.4600/2019 και δύνανται να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις⁵, καθώς και συμβάσεις διαδημοτικής ή διαβαθμιδικής συνεργασίας⁶. Ειδικά σε σχέση με τις προγραμματικές συμβάσεις, επισημαίνεται η διάταξη της παρ. 12 του άρθρου 157 του ν.4600/2019, σύμφωνα με την οποία «Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2019, οι προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ συνιστώμενων δήμων που προήλθαν από την κατάργηση του αντίστοιχου δήμου, μπορούν να συνάπτονται κατά παρέκκλιση των προϋποθέσεων του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 και δεν υπόκεινται σε προσυμβατικό έλεγχο», η οποία και διευκολύνει την άμεση ανάπτυξη συνεργατικών σχέσεων μεταξύ των συνιστώμενων δήμων και των αναφερόμενων στο άρθρο 100 του ν.3852/2010 φορέων/νομικών προσώπων. Τέλος, ιδίως προς την κατεύθυνση εξασφάλισης της εκπόνησης και επίβλεψης μελετών ή έργων, οι συνιστώμενοι δήμοι δύνανται να αξιοποιήσουν τη διάταξη του άρθρου 97B του ν.3852/2010, η οποία ρυθμίζει τη δυνατότητα ανάθεσης υπηρεσιών στη Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΜΟΔ ΑΕ).

Σημειώνεται ότι μεταξύ των νέων δήμων δεν είναι δυνατή η εφαρμογή του άρθρου 95 παρ. 2 του ν.3852/2010 περί υποχρεωτικής διοικητικής τους υποστήριξης από το δήμο της έδρας του νομού. Αντίθετα, εξακολουθεί η παροχή διοικητικής υποστήριξης, βάσει των διατάξεων του άρθρου 95 παρ. 2 του ν.3852/2010⁷, από τους δήμους- έδρες του οικείου νομού, ως ακολούθως:

- α) από το Δήμο Ανατολικής Σάμου προς τους Δήμους Ικαρίας και Φούρνων
- β) από το Δήμο Αργοστολίου προς το Δήμο Ιθάκης
- γ) από το Δήμο Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων προς το Δήμο Παξών και
- δ) από το Δήμο Μυτιλήνης προς τους Δήμους ,Λήμνου και Αγίου Ευστρατίου

⁵ Άρθρο 100 του ν.3852/2010

⁶ Άρθρο 99 του ν.3852/2010

⁷ Βλ. και το άρθρο 28 του ν.4585/2018 (Α' 216), διά του οποίου το πρώτο και το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 1 της από 31.12.2012 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, όπως κυρώθηκε, με το άρθρο 1 του ν.4147/2013 (Α' 98) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 44 του ν.4508/2017 (Α' 200), αντικαθίστανται ως εξής: «2. Χρόνος έναρξης άσκησης από τους δήμους των αρμοδιοτήτων που μεταβιβάστηκαν σε αυτούς, στο πλαίσιο των οριζόμενων στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 95 του ν.3852/2010 (Α' 87), για τις οποίες παρέχεται κατά τη δημοσίευση του παρόντος διοικητική υποστήριξη, ορίζεται η 1.1.2020. Μέχρι τότε συνεχίζουν να εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 95 του ν.3852/2010, κατά παρέκκλιση της προβλεπόμενης, στις εν λόγω παραγράφους, σχετικής προθεσμίας».

Επίσης, οι νέοι Δήμοι Βελβεντού και Σερβίων εξακολουθούν να υποστηρίζονται διοικητικά από το Δήμο Κοζάνης.

Προς διευκόλυνσή σας έχει δημιουργηθεί ειδική διαδρομή στον ιστότοπο του Υπουργείου (<https://www.ypes.gr/apokentromeni-dioikisi-aytodioikisi/systasi-dimon-n-4600-2019>), όπου οι αρμόδιες υπηρεσίες θα αναρτούν τις εγκύκλιες οδηγίες τους και κάθε ενέργεια που αφορά τη λειτουργία των νέων δήμων.

Παρακαλούμε τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας όπως κοινοποιήσουν την παρούσα εγκύκλιο στους δημάρχους των καταργούμενων δήμων και στους εκλεγμένους δημάρχους των συνιστώμενων δήμων, με την περαιτέρω υποχρέωσή τους όπως ενημερώσουν τις νεοεκλεγείσες αρχές των οικείων κοινοτήτων, με την παράκληση όπως η υπηρεσία μας ενημερωθεί εγκαίρως και συνολικά για τις ενέργειες που αναλαμβάνονται σύμφωνα με την παρούσα.

Τέλος, παρακαλούμε να συνταχθεί με μέριμνα των νέων δημάρχων κατάλογος που θα περιλαμβάνει τα ονοματεπωνυμικά τους στοιχεία, τα σχετικά τηλέφωνα επικοινωνίας, στοιχεία επικοινωνίας με το νέο δήμο (διεύθυνση και ταχυδρομικό Κώδικα), καθώς και τη διεύθυνση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) του δήμου. Το αρχείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να αποσταλεί στη χωρικά αρμόδια Αποκεντρωμένη Διοίκηση, καθώς και στο Υπουργείο μας (e-mail: d.olo@ypes.gr).

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr καθώς και στους κάτωθι υπαλλήλους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4332
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4954
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Νάσαινα Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	213 136 4027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313
Τζουμαϊλής Αλέξανδρος	213 136 4346

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

Ο Υφυπουργός

Θεόδωρος Λιβάνιος

Ο Υπουργός

Παναγιώτης Θεοδωρικάκος

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α΄ ΒΑΘΜΟΥ**

Εκλογή μελών των προεδρείων στα νέα δημοτικά συμβούλια

Αριθμός Εγκυκλίου: 87

ΑΠ: 59646/20-8-2019

ΑΔΑ: [9ΥΥΟ465ΧΘ7-ΛΚΑ](#)

Πίνακας περιεχομένων

A. Εισαγωγή.....	3
B. Διαδικαστικά ζητήματα εκλογής.....	3
1. Χρόνος εκλογής - Θητεία	3
2. Πρόσκληση	4
3. Συνεδρίαση.....	4
4. Εκλογή	5
4.1 Α' στάδιο - ενδοπαραταξιακή ψηφοφορία για ανάδειξη προτεινόμενων.....	6
4.2 Β' στάδιο - επικύρωση εκλογής από το δημοτικό συμβούλιο.....	7
Γ. Περιπτώσεις επανάληψης της εκλογής.....	9
Δ. Έλεγχος του πρακτικού εκλογής	10
Ε. Παραίτηση μέλους του προεδρείου	11
Στ. Κωλύματα και ασυμβίβαστα μελών προεδρείου.....	11
Ζ. Παράρτημα ισχύουσας νομοθεσίας.....	13
Η. Πρότυπα πρόσκλησης και πρακτικού εκλογής.....	15
α. Πρόσκληση συμβούλου επιτυχόντος συνδυασμού για εκλογή μελών Προεδρείου Δημοτικού Συμβουλίου και μελών της Οικονομικής Επιτροπής και Επιτροπής Ποιότητας Ζωής	15
β. Πρακτικό εκλογής μελών προεδρείου δημοτικού συμβουλίου	16

A. Εισαγωγή

Με τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών της 26^{ης} Μαΐου 2019 και, όπου ήταν αναγκαίο, των επαναληπτικών δημοτικών εκλογών της 2^{ας} Ιουνίου 2019, αναδείχθηκαν οι αρχές διοίκησης του συνόλου των 332 δήμων της χώρας για τη νέα δημοτική περίοδο. Τα δημοτικά συμβούλια που αναδείχθηκαν κατόπιν της ανωτέρω διαδικασίας¹, αποτελούν, όπως άλλωστε μαρτυρά και το ίδιο το τεκμήριο αρμοδιότητάς τους «για όλα τα θέματα που αφορούν το δήμο»², τα ανώτατα όργανα διοίκησης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' βαθμού.

Σημειώνεται, εντούτοις, ότι το δημοτικό συμβούλιο δεν νομιμοποιείται να λάβει εκτελεστές ή μη αποφάσεις για θέματα που αφορούν το δήμο, προ της συγκρότησής του σε σώμα. Το ανωτέρω λαμβάνει χώρα μέσω της ολοκλήρωσης της διαδικασίας εκλογής όλων των μελών του προεδρείου του, δηλαδή του προέδρου, του αντιπροέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου. Αναφέρεται, ευθύς εξ αρχής, ότι ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου προέρχεται υποχρεωτικά από την παράταξη του εκλεγέντος δημάρχου³, ο αντιπρόεδρος προέρχεται από την παράταξη που αναδείχθηκε δεύτερη σε εκλογική δύναμη, ή πρώτη, αλλά δεν κατάφερε να εκλέξει δήμαρχο, ενώ ο γραμματέας προέρχεται από την παράταξη που αναδείχθηκε τρίτη σε εκλογική δύναμη⁴.

Μέσω της παρούσας εγκυκλίου παρέχονται όλες οι απαραίτητες οδηγίες και διευκρινήσεις ως προς τη διαδικασία ανάδειξης των μελών των προεδρείων των δημοτικών συμβουλίων.

B. Διαδικαστικά ζητήματα εκλογής

1. Χρόνος εκλογής - Θητεία

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 9 παρ. 4 περ. δ' και 64 παρ. 1 του ν. 3852/2010⁵, η διαδικασία εκλογής των μελών του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου για τη δημοτική περίοδο 2019 - 2023 λαμβάνει χώρα την Κυριακή 1 ή 8 Σεπτεμβρίου 2019 (έναρξη της δημοτικής περιόδου - πρώτη θητεία) και την Κυριακή 7 Νοεμβρίου 2021 (τρίτο έτος δημοτικής περιόδου - δεύτερη θητεία)⁶.

¹ Βλ. τις σχετικές πράξεις επικύρωσης της εκλογής, όπως αυτές εκδόθηκαν από τα αρμόδια Πολυμελή Πρωτοδικεία της χώρας στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 44 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 39 του ν. 4555/2018 και τροποποιήθηκε από το ν. 4604/2019.

² Άρθρο 65 παρ. 1 του ν. 3852/2010.

³ Ανεξαρτήτως του αν η παράταξη αυτή αναδείχθηκε πρώτη σε εκλογική δύναμη. Βλ. άρθρο 64 παρ. 2 περ. α' του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

⁴ Βλ. άρθρο 64 παρ. 2 περ. γ' εδ. β' του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018, κατά το οποίο σε περιπτώσεις δήμων στους οποίους εκλέχθηκαν μόνο δύο (2) συνδυασμοί, ο γραμματέας του δημοτικού συμβουλίου προέρχεται από την παράταξη του εκλεγέντος δημάρχου.

⁵ Όπως τα ανωτέρω άρθρα αντικαταστάθηκαν με τα άρθρα 6 και 73 του ν. 4555/2018, αντίστοιχα, και ισχύουν δυνάμει των τροποποιήσεων που επέφεραν οι ν. 4604/2019 και 4623/2019.

⁶ Η ανωτέρω χρονική κατάτμηση προκύπτει από το γεγονός ότι η δημοτική περίοδος λήγει την 31^η Δεκεμβρίου 2023, βάσει του άρθρου 9 παρ. 4 περ. γ' του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 του ν. 4555/2018. Σημειώνεται ότι κατά το δεύτερο μισό της

2. Πρόσκληση

Την πρόσκληση⁷ στους συμβούλους του νέου δημοτικού συμβουλίου για την εκλογή των μελών του προεδρείου του απευθύνει ο σύμβουλος του συνδυασμού του εκλεγέντος δημάρχου, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους, σύμφωνα με την απόφαση επικύρωσης του αποτελέσματος της εκλογής, όπως αυτή εκδόθηκε από το αρμόδιο Πολυμελές Πρωτοδικείο⁸. Σε περίπτωση ισοψηφίας, την πρόσκληση καταρτίζει εκείνος που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην προμνησθείσα απόφαση⁹. Η πρόσκληση δημοσιεύεται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του δήμου¹⁰, με μέριμνα του αρμόδιου προς τούτο υπαλλήλου του δήμου, ενώ επιδίδεται ή κοινοποιείται με κάθε πρόσφορο μέσο στους δημοτικούς συμβούλους τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση. Αυτό σημαίνει ότι η επίδοση ή η κοινοποίηση πρέπει να λάβει χώρα το αργότερο την Τετάρτη 28 Αυγούστου ή την Τετάρτη 4 Σεπτεμβρίου 2019, αναλόγως του αν η εκλογή του προεδρείου ορίζεται για την Κυριακή 1 ή 8 Σεπτεμβρίου, αντίστοιχα¹¹.

Σε περίπτωση που ο πρώτος σε σταυρούς σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού δεν εκδώσει πρόσκληση και το δημοτικό συμβούλιο δεν συγκληθεί¹², το τελευταίο συνέρχεται αυτοδικαίως, χωρίς πρόσκληση, την Κυριακή 8 Σεπτεμβρίου 2019, στις 10:00 π.μ., στην αίθουσα συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου¹³.

3. Συνεδρίαση

Στην ειδική συνεδρίαση εκλογής του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου προεδρεύει ο δημοτικός σύμβουλος που συγκάλεσε το συμβούλιο, ο οποίος αναθέτει καθήκοντα ειδικού γραμματέα για την τήρηση των πρακτικών της εκλογής, σε έναν από τους υπαλλήλους του δήμου¹⁴. Αν ο σύμβουλος του συνδυασμού του δημάρχου που πλειοψήφησε απουσιάζει, τον αντικαθιστά ο

αυτοδιοικητικής περιόδου, εάν δεν επιτευχθεί εκλογή των μελών του προεδρείου την 7^η Νοεμβρίου 2021, δεν παρατείνεται η θητεία των μελών της πρώτης αυτοδιοικητικής περιόδου.

⁷ Πρότυπο πρόσκλησης για την ειδική συνεδρίαση εκλογής μελών του προεδρείου, της οικονομικής επιτροπής και επιτροπής ποιότητας ζωής, παρατίθεται στο παράρτημα της παρούσας εγκυκλίου.

⁸ Βλ. άρθρο 44 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 39 του ν. 4555/2018 και τροποποιήθηκε από το ν. 4604/2019. Σημειώνεται ότι ο εν λόγω σύμβουλος νομιμοποιείται να εκδώσει την πρόσκληση ανεξαρτήτως του αν έχει ορκιστεί.

⁹ Άρθρο 64 παρ. 1 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 παρ. 6α ν. 4623/2019.

¹⁰ Δεν απαιτείται ανάρτηση στην ιστοσελίδα του προγράμματος «Διαύγεια».

¹¹ Άρθρο 67 παρ. 4 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

¹² Καθώς και σε κάθε άλλη περίπτωση που το νέο δημοτικό συμβούλιο δεν συγκληθεί για την εκλογή των μελών του προεδρείου του.

¹³ Το ανωτέρω ισχύει αναλογικά και για τη δεύτερη θητεία του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου. Έτσι, σε περίπτωση που ο πρώτος σε σταυρούς σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού δεν εκδώσει τη σχετική πρόσκληση εκλογής, το δημοτικό συμβούλιο θα συνέλθει αυτοδικαίως την Κυριακή 7 Νοεμβρίου 2021, στις 10:00 π.μ. προκειμένου να εκλέξει τα μέλη του προεδρείου για τη δεύτερη θητεία. Βλ. αναλυτικά άρθρο 64 παρ. 4 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

¹⁴ Άρθρο 64 παρ. 1 εδ. τελ. του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 παρ. 6α του ν. 4623/2018.

επόμενος κατά σειρά επιτυχίας σύμβουλος του ίδιου συνδυασμού, όπως προκύπτει από τη σχετική πράξη επικύρωσης της εκλογής, όπως αυτή εκδόθηκε από το αρμόδιο Πολυμελές Πρωτοδικείο¹⁵. Ο ειδικός γραμματέας τηρεί πρακτικό αποκλειστικά για την εκλογή των μελών του προεδρείου, καθώς και των μελών της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής, τα οποία εκλέγονται στην ίδια ειδική συνεδρίαση, μετά την ολοκλήρωση της εκλογής του συνόλου των μελών του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου για τη νέα δημοτική περίοδο¹⁶.

Στην ασυνήθη περίπτωση άμεσης ανεξαρτητοποίησής του από τη δημοτική παράταξη με την οποία έχει εκλεγεί, ο πρώτος σε σταυρούς σύμβουλος του συνδυασμού του δημάρχου δεν αποστερείται των ανωτέρω δικαιωμάτων του, καθώς η βούληση του νομοθέτη είναι η πρώτη σύγκληση του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και η προεδρία της ειδικής συνεδρίασης για την εκλογή του προεδρείου να γίνεται από το σύμβουλο που κατά τεκμήριο απολαμβάνει την εμπιστοσύνη των δημοτών, με σκοπό την άμεση και χωρίς προσκόμματα συγκρότηση των ανωτέρω οργάνων¹⁷.

Σημειώνεται ότι η συνεδρίαση για την εκλογή του προεδρείου, καθώς και για την εκλογή των μελών της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής, η οποία ακολουθεί και λαμβάνει χώρα μετά την επίτευξη εκλογής όλων των μελών του προεδρείου, είναι ειδική και πραγματοποιείται μόνο για το σκοπό αυτό¹⁸. Έτσι, μετά την ολοκλήρωση της εκλογής των μελών του προεδρείου και των ανωτέρω επιτροπών δεν δύναται να υπάρξει συζήτηση για άλλο θέμα στο συμβούλιο.

Τέλος, επισημαίνεται ότι όπως γίνεται δεκτό στην υπ' αριθμ. 234/2007 Γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η ειδική συνεδρίαση του συμβουλίου για την ανάδειξη των μελών του προεδρείου δεν έχει υποχρεωτικά δημόσιο χαρακτήρα, *«χωρίς, όμως, τούτο να αποκλείεται, εφόσον ληφθεί σχετική απόφαση από το κυρίαρχο όργανο, ήτοι το δημοτικό συμβούλιο»*¹⁹.

4. Εκλογή

Αφού διαπιστωθεί η απαρτία της ειδικής συνεδρίασης²⁰, τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου εκλέγουν χωριστά για κάθε αξίωμα τα μέλη του προεδρείου με

¹⁵ Άρθρο 64 παρ. 4 εδ. τελ. του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε.

¹⁶ Βάσει του άρθρου 74 παρ. 2 εδ. β' του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4623/2019.

¹⁷ Υπ' αριθμ. πρωτ. 64047/17-11-2008 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών.

¹⁸ Βλ. Γν. ΝΣΚ 234/2007 κατά με την οποία «ο ιδιαίτερος χαρακτήρας των ανωτέρω συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου ενισχύεται από την, κατά παρέκκλιση των σχετικών διατάξεων, οργάνωση της καθόλου διαδικασίας, από πλευράς πρόσκλησης προς σύγκληση του οργάνου και προεδρεύοντος σ' αυτό (...), μοναδικότητας του θέματος συνεδρίασης και ειδικής διαδικασίας ελέγχου νομιμότητας (...)».

¹⁹ Βλ. αναλυτικά Γν. ΝΣΚ 234/2007, σημείο ΙΙ.γ, υπό στ. ii, σελ. 4.

²⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 96 παρ. 2 του ν. 3463/2006 «το συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόν το ήμισυ πλέον ενός του αριθμού των μελών του», ενώ σύμφωνα με το άρθρο 67 παρ. 10 εδ. γ' του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 74 του ν. 4555/2018, «τα μέλη του συμβουλίου που

μυστική ψηφοφορία²¹. Η ψηφοφορία διενεργείται με ψηφοδέλτια στα οποία αναγράφονται τα ονόματα των υποψηφίων, ενώ δύνανται να θέσουν υποψηφιότητα όσοι δημοτικοί σύμβουλοι το επιθυμούν, χωρίς την ανάγκη τήρησης ποσόστωσης από τα δύο φύλα, από τη στιγμή που κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται στις οικείες νομοθετικές διατάξεις²². Η εκλογή του προέδρου, του αντιπροέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου λαμβάνει χώρα στην ίδια συνεδρίαση, αλλά σε δύο διακριτές μεταξύ τους φάσεις, ως ακολούθως:

4.1 Α' στάδιο - ενδοπαραταξιακή ψηφοφορία για ανάδειξη προτεινόμενων

Στην πρώτη φάση της διαδικασίας εκλογής, ο προεδρεύων σύμβουλος καλεί τους δημοτικούς συμβούλους που ανήκουν στην παράταξη που εξέλεξε δήμαρχο να εκλέξουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών²³ ως προτεινόμενο για το αξίωμα του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου, με απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της παράταξης²⁴. Εάν κανείς από τους ενδιαφερόμενους δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται. Εάν και κατά τη δεύτερη ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της παράταξης ή υπάρξει ισοψηφία, τότε διενεργείται τρίτη ψηφοφορία μεταξύ των δύο επικρατέστερων υποψηφίων. Κατά την τρίτη ψηφοφορία εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων μελών της παράταξης. Σε περίπτωση ισοψηφίας γίνεται κλήρωση. Την κλήρωση διενεργεί, όπως είναι φυσικό, ο προεδρεύων σύμβουλος.

Στη συνέχεια, ο προεδρεύων σύμβουλος καλεί τους δημοτικούς συμβούλους που ανήκουν στην παράταξη που αναδείχθηκε δεύτερη σε εκλογική δύναμη, ή πρώτη αλλά δεν εξέλεξε δήμαρχο, να εκλέξουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών ως προτεινόμενο για το αξίωμα του αντιπροέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Η διαδικασία εκλογής είναι ίδια με εκείνη που ακολουθείται για την ανάδειξη του προτεινόμενου προέδρου του συμβουλίου²⁵.

Τέλος, καλούνται οι δημοτικοί σύμβουλοι που ανήκουν στην τρίτη σε εκλογική δύναμη παράταξη και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών ως προτεινόμενο για το αξίωμα του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου, με την ίδια διαδικασία²⁶.

Υπογραμμίζεται, στο σημείο αυτό, ότι:

ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία, ακόμα και αν αποχωρήσουν, λογίζονται ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης, ως προς την ύπαρξη απαρτίας».

²¹ Άρθρο 64 παρ. 3 εδ. α' του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

²² Άρθρο 64 παρ. 3 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

²³ Επιτρεπτός αποκλειστικά ένας (1) σταυρός προτίμησης.

²⁴ Άρθρο 64 παρ. 3 περ. α' του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

²⁵ Άρθρο 64 παρ. 3 περ. β' του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

²⁶ Άρθρο 64 παρ. 3 περ. γ' του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

- σε περίπτωση που υποβάλλεται μία μόνο υποψηφιότητα για κάποιο/α από τα αξιώματα του προεδρείου, η υποψηφιότητα αυτή προάγεται στη β' φάση της διαδικασίας άνευ ενδοπαραταξιακής ψηφοφορίας²⁷.
- υποψήφιοι για τα υπό κάλυψη αξιώματα μπορεί να αναδειχθούν και οι σύμβουλοι που τυχόν απουσιάζουν από τη συνεδρίαση αυτή, για οποιονδήποτε λόγο, εφόσον έχουν εκδηλώσει τη σχετική βούλησή τους, με σχετικό έγγραφο που κατατίθεται στο πρωτόκολλο του οικείου δήμου.
- οι ενδοπαραταξιακές ψηφοφορίες για την εκλογή των προτεινόμενων μελών του προεδρείου του συμβουλίου λαμβάνουν χώρα υποχρεωτικά, δίχως να είναι επιτρεπτή η εξωτερίκευση προ-ειλημμένων αποφάσεων από τα μέλη των παρατάξεων. Σημειώνεται ότι οι σχετικές διαδικασίες δεν είναι απαραίτητο να λάβουν χώρα κατ' ανάγκη σε διαφορετικό ή διακριτό χώρο του δημοτικού καταστήματος, κάτι που σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι χωροταξικά εφικτό.
- σε περίπτωση που για οποιαδήποτε από τις υπό κάλυψη θέσεις μελών του προεδρείου του συμβουλίου δεν υπάρξει υποψηφιότητα προερχόμενη από την αντίστοιχη παράταξη, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν ανωτέρω, τότε καλείται το σύνολο του δημοτικού συμβουλίου, προκειμένου να εκλέξει μεταξύ του συνόλου των δημοτικών συμβούλων τον προτεινόμενο για το αξίωμα για το οποίο δεν κατατέθηκε υποψηφιότητα²⁸. Στην περίπτωση αυτή εάν κανείς από τους συμβούλους δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται. Εάν και κατά τη δεύτερη ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του δημοτικού συμβουλίου ή υπάρξει ισοψηφία, τότε διενεργείται τρίτη ψηφοφορία μεταξύ των δύο επικρατέστερων συμβούλων. Κατά την τρίτη ψηφοφορία εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων μελών του συμβουλίου. Σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση από τον προεδρεύοντα σύμβουλο.
- ο προεδρεύων σύμβουλος είναι υπεύθυνος για την επίσπευση όλων των προβλεπόμενων διαδικασιών, καθώς και για την τήρηση της νομιμότητας και της ευταξίας καθ' όλη τη διάρκεια της εκλογικής διαδικασίας.

4.2 Β' στάδιο - επικύρωση εκλογής από το δημοτικό συμβούλιο

Μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών εκλογής των προτεινόμενων υποψηφίων για καθένα από τα αξιώματα του προεδρείου του συμβουλίου, το δημοτικό συμβούλιο καλείται από τον προεδρεύοντα να επικυρώσει ως σώμα με ψηφοφορία την εκλογή των υποδειχθέντων υποψηφίων²⁹. Όπως είναι φυσικό, στη β' φάση της διαδικασίας συμμετέχουν οι δημοτικοί σύμβουλοι όλων των παρατάξεων, ενώ η

²⁷ Βλ. 64 παρ. 3 εδ. προτελευταίο του ν. 3852/2010, όπως το ανωτέρω εδάφιο προστέθηκε με το άρθρο 5 παρ. 6β του ν. 4623/2019.

²⁸ Άρθρο 64 παρ. 3 περ. γ' εδ. τελ. του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

²⁹ Άρθρο 64 παρ. 3 περ. δ' εδ. α' του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

επικύρωση της εκλογής των προτεινόμενων λαμβάνει χώρα ακόμα και αν κάποια υποψηφιότητα συγκεντρώσει λιγότερες θετικές από αρνητικές ψήφους.

Οι υποδειχθέντες υποψήφιοι για κάθε αξίωμα εκλέγονται αν δεν υποβληθεί διαφορετική πρόταση ή εάν καμία από τις διαφορετικές προτάσεις που τυχόν υποβληθούν, σύμφωνα με τους περιορισμούς που προβλέπει το άρθρο 64 παρ. 2 του ν. 3852/2010³⁰, κατά τη μυστική ψηφοφορία που διεξάγεται³¹, δεν καταφέρει να συγκεντρώσει τα δύο τρίτα (2/3) του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου³². Στην περίπτωση αυτή οι υποψήφιοι (ο αρχικώς υποδειχθείς και ο ή οι προτεινόμενοι) εγγράφονται σε ψηφοδέλτια και οι δημοτικοί σύμβουλοι έχουν το δικαίωμα να εκδηλώσουν τη βούλησή τους θέτοντας έναν σταυρό προτίμησης. Εάν ο ή οι (κατά το β' στάδιο) προτεινόμενοι δεν λάβουν τα 2/3 του συνολικού αριθμού των δημοτικών συμβούλων, τότε εκλέγεται ο αρχικώς υποδειχθείς (κατά το α' στάδιο), ακόμα και εάν οι σταυροί προτίμησης που έλαβε δεν αποτελούν την πλειοψηφία του συμβουλίου.

Καθίσταται φανερό, από τα ανωτέρω, ότι οι δημοτικοί σύμβουλοι δύνανται ακόμα και την ύστατη στιγμή προ της επικύρωσης της εκλογής των υποδειχθέντων μελών, είτε να θέσουν οι ίδιοι την υποψηφιότητά τους, είτε να προταθούν για την πλήρωση της θέσης μέλους του προεδρείου. Εξυπακούεται, λαμβανομένου υπόψιν ιδίως του πνεύματος των διατάξεων του άρθρου 64 ν. 3852/2010, ότι η πρόταση υποψηφίου, προκειμένου να οδηγήσει στη μυστική ψηφοφορία της προηγούμενης παραγράφου, προϋποθέτει τη ρητή και ανεπιφύλακτη συναίνεση του προταθέντος³³.

Για τη διευκόλυνσή σας παρατίθεται και ο ακόλουθος πίνακας, ο οποίος προσδιορίζει τον απαιτούμενο αριθμό ψήφων για την εκλογή προτεινόμενου υποψηφίου στο β' στάδιο εκλογής, με βάση το μέγεθος του δημοτικού συμβουλίου.

Αριθμός δημοτικών συμβούλων	Απαιτούμενος αριθμός ψήφων για την εκλογή προτεινόμενου υποψηφίου στο β' στάδιο εκλογής
13	9
17	11
21	14
27	18

³⁰ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018. Δηλ. ο υποψήφιος για το αξίωμα του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου προέρχεται υποχρεωτικά από την παράταξη του εκλεγέντος δημάρχου, ο υποψήφιος για το αξίωμα του αντιπροέδρου προέρχεται από την παράταξη που αναδείχθηκε δεύτερη σε εκλογική δύναμη, ή πρώτη, αλλά δεν κατάφερε να εκλέξει δήμαρχο, ενώ ο υποψήφιος για το αξίωμα του γραμματέα προέρχεται από την παράταξη που αναδείχθηκε τρίτη σε εκλογική δύναμη

³¹ Κατά τη μυστική ψηφοφορία που διεξάγεται μετέχει και ο αρχικώς υποδειχθείς υποψήφιος.

³² Άρθρο 64 παρ. 3 περ. δ' εδ. β' του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

³³ Η συναίνεση δύναται να είναι προφορική, αρκεί να καταγραφεί στα πρακτικά.

33	22
41	27
45	30
49	33

Γ. Περιπτώσεις επανάληψης της εκλογής

Εάν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο, κατά τη διαδικασία που περιγράφηκε ανωτέρω, ή εάν η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν διαπιστώθηκε απαρτία, η ανωτέρω διαδικασία επαναλαμβάνεται την Κυριακή 8 ή 15 Σεπτεμβρίου 2019, 10:00 π.μ., αναλόγως του αν η ως πρώτη ημερομηνία για την εκλογή του προεδρείου ορίστηκε η Κυριακή 1 ή 8 Σεπτεμβρίου ³⁴. Υπογραμμίζεται ότι η επαναληπτική διαδικασία εκλογής λαμβάνει χώρα μόνο για τα μέλη του προεδρείου των οποίων η εκλογή δεν επιτεύχθηκε κατά την πρώτη συνεδρίαση ³⁵. Σε κάθε περίπτωση, την πρόσκληση στους συμβούλους για την εκλογή των μελών του προεδρείου που δεν εξελέγησαν απευθύνει ο σύμβουλος του συνδυασμού του δημάρχου, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους, σύμφωνα με την απόφαση επικύρωσης του αποτελέσματος της εκλογής, ενώ ο ίδιος προεδρεύει στην εν λόγω συνεδρίαση, ανεξάρτητα από το αν έχει επιτευχθεί η εκλογή του προέδρου του συμβουλίου κατά την πρώτη συνεδρίαση. Το ανωτέρω πρέπει να γίνει δεκτό διότι δεν έχει λάβει ακόμη χώρα συγκρότηση του προεδρείου ως σώμα, κάτι το οποίο επιτυγχάνεται μέσω της επιτυχούς εκλογής όλων των μελών του.

Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση, κατά τα ανωτέρω, δεν επιτευχθεί εκλογή ή αν η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγονται, κατά πλάσμα δικαίου και ανάλογα με την περίπτωση, οι σύμβουλοι που έλαβαν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης από την αντίστοιχη παράταξη, σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση που τους ανακήρυξε ³⁶. Επισημαίνεται ότι, αποκλειστικά για τους λοιπούς συνδυασμούς, πλην εκείνου του δημάρχου, ως σύμβουλοι που έλαβαν κατά σειρά τις περισσότερες ψήφους προτίμησης νοούνται οι υποψήφιοι δήμαρχοι των συνδυασμών.

Τέλος, σε περιπτώσεις που δεν υπάρχουν πλέον σύμβουλοι που να ανήκουν στις ανωτέρω παρατάξεις, οι θέσεις που δεν δύνανται να καλυφθούν αποδίδονται

³⁴ Άρθρο 64 παρ. 5 εδ. α' του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018. Βλ. και 64 παρ. 1 εδ. τελ. του ν. 3852/2010, όπως ισχύει δυνάμει του άρθρου 5 παρ. 6α ν. 4623/2019.

³⁵ Στην επαναληπτική διαδικασία εκλογής λαμβάνει χώρα και η εκλογή των μελών της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής, καθώς αυτή έπεται της ολοκλήρωσης της εκλογής προεδρείου.

³⁶ Βλ. την Εισαγωγή της παρούσας εγκυκλίου. Επαναλαμβάνεται ότι ο πρόεδρος του συμβουλίου προέρχεται υποχρεωτικά από την παράταξη του εκλεγέντος δημάρχου, ο αντιπρόεδρος προέρχεται από την παράταξη που αναδείχθηκε δεύτερη σε εκλογική δύναμη, ή πρώτη, αλλά δεν κατάφερε να εκλέξει δήμαρχο, ενώ ο γραμματέας προέρχεται από την παράταξη που αναδείχθηκε τρίτη σε εκλογική δύναμη, σύμφωνα με τις σχετικές πράξεις επικύρωσης της εκλογής, όπως αυτές εκδόθηκαν από τα αρμόδια Πολυμελή Πρωτοδικεία της χώρας στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 44 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 39 του ν. 4555/2018 και τροποποιήθηκε από το ν. 4604/2019.

στους συμβούλους της παράταξης του δημάρχου, που έλαβαν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης³⁷, όπως αυτοί αναγράφονται στη δικαστική απόφαση επικύρωσης της εκλογής³⁸.

Δ. Έλεγχος του πρακτικού εκλογής³⁹

Όπως επιτάσσουν οι διατάξεις του άρθρου 64 παρ. 6 του ν. 3852/2010⁴⁰, τα πρακτικά της εκλογής διαβιβάζονται από τον προεδρεύοντα της ειδικής συνεδρίασης μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής στον κατά τόπο αρμόδιο Επόπτη ΟΤΑ⁴¹, ο οποίος, αυτεπαγγέλτως ή και ύστερα από προσφυγή δημότη⁴², αποφαινεται, μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο αφότου παρέλαβε τα πρακτικά, για τη νομιμότητα της εκλογής. Ειδικότερα, ο Επόπτης ΟΤΑ ελέγχει τη νομιμότητα της εκλογής και εφόσον κρίνει ότι η απόφαση αυτή δεν είναι νόμιμη, την ακυρώνει και αναπέμπει την υπόθεση στο οικείο δημοτικό συμβούλιο, προκειμένου να επαναληφθεί η διαδικασία της εκλογής την πρώτη Κυριακή, μετά την παραλαβή της ακυρωτικής απόφασης⁴³. Σημειώνεται ότι για την εκλογή του νέου μέλους ή των νέων μελών του προεδρείου, του οποίου ή των οποίων η εκλογή ακυρώθηκε, ακολουθείται και πάλι η ίδια διαδικασία, ενώ υποψήφιος μπορεί να είναι ξανά ο ίδιος σύμβουλος, του οποίου η εκλογή ακυρώθηκε.

Η υπηρεσία μας, προς την κατεύθυνση διασφάλισης της νομιμότητας και της ταχείας ολοκλήρωσης των διαδικασιών εκλογής και εγκατάστασης των νέων δημοτικών αρχών, επισημαίνει:

- Πριν την σύγκλησή του, το δημοτικό συμβούλιο, για λόγους ασφάλειας δικαίου, δέον είναι να αναμείνει την ολοκλήρωση του ελέγχου των πρακτικών εκλογής του.
- Οι αρμόδιες υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων οφείλουν να ολοκληρώσουν τον έλεγχο των πρακτικών εκλογής το συντομότερο δυνατό και όχι πέραν του πενθημέρου που προβλέπει ο νόμος.

³⁷ Από το σύνολο των διατάξεων του άρθρου 64 παρ. 5 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, καθίσταται πρόδηλη η βούληση του νομοθέτη να εξασφαλίσει το κατά το μέτρο του δυνατού σύντομο ορισμό των μελών του προεδρείου, ώστε να μην παρατείνεται επί μακρόν η εκκρεμότητα συγκρότησης του δημοτικού συμβουλίου σε σώμα.

³⁸ Βλ. άρθρο 64 παρ. 5 εδ. τελ. του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018, καθώς και τις σχετικές πράξεις επικύρωσης της εκλογής.

³⁹ Πρότυπο πρακτικού εκλογής μελών του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου παρατίθεται στο παράρτημα της παρούσας εγκυκλίου.

⁴⁰ Όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

⁴¹ Και μεταβατικά, μέχρι την ίδρυση των οικείων ΑΥΕ ΟΤΑ, στον Συντονιστή της κατά τόπο αρμόδιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Βλ. άρθρο 5 παρ. 8 του ν. 4623/2019.

⁴² Η οποία ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής.

⁴³ Βλ. άρθρο 64 παρ. 7 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018. Σημειώνεται ότι, όπως γίνεται δεκτό, στην περίπτωση ακύρωσης της εκλογής μέλους ή μελών του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου η, τυχόν, εκλογή των τακτικών και αναπληρωματικών μελών της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής, δεν πάσχει ακυρότητας εξ' αυτού και μόνο του λόγου.

Ε. Παραίτηση μέλους του προεδρείου

Σε περίπτωση που μέλος του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου επιθυμεί να παραιτηθεί, υποβάλει την παραίτησή του στο δημοτικό συμβούλιο και αυτή γίνεται οριστική, όταν πληρωθεί η αντίστοιχη θέση⁴⁴. Ο παραιτούμενος παραμένει σύμβουλος, ενώ μπορεί ελεύθερα να επανεκλεγεί στο ίδιο ή σε άλλο αξίωμα του προεδρείου μέσα στην ίδια θητεία. Υπογραμμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (ενδεικτικά ΣτΕ 1928/2017), η δήλωση παραίτησης πρέπει να διατυπώνεται κατά τρόπο σαφή, ώστε να προκύπτει η βούληση του προσώπου να αποχωρήσει από το αιρετό αξίωμα.

Σημειώνεται ότι το δημοτικό συμβούλιο, στο οποίο υποβάλλεται η παραίτηση μέλους του προεδρείου από το αξίωμά του, αποδέχεται υποχρεωτικά την παραίτηση και στη συνέχεια, στην ίδια συνεδρίαση⁴⁵, προβαίνει στην εκλογή νέου μέλους, κατά τον ίδιο τρόπο και την ίδια διαδικασία που ορίζουν οι ειδικές διατάξεις του άρθρου 64 του ν. 3852/2010⁴⁶, όπως αυτές αναλύθηκαν στην παρούσα εγκύκλιο, καθώς και στην υπ' αριθμ. 6/2018 (ΑΔΑ: Ψ1ΡΔ465ΧΘ7-ΕΙ1) εγκύκλιο της υπηρεσίας μας.

Στ. Κωλύματα και ασυμβίβαστα μελών προεδρείου

Όπως επιτάσσει η διάταξη του άρθρου 59 παρ. 4 του ν. 3852/2010, ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και ο γραμματέας του δημοτικού συμβουλίου δεν δύνανται να οριστούν αντιδήμαρχοι, ενώ τα αξιώματα αυτά του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου δεν συνιστούν κώλυμα εκλογής στην Οικονομική Επιτροπή και Επιτροπή Ποιότητας Ζωής του Δήμου.

Σημειώνεται, τέλος, ότι μέλος παράταξης που ανεξαρτητοποιήθηκε από αυτή ή διαγράφηκε με απόφαση της πλειοψηφίας των 2/3 των μελών της, δεν μπορεί να εξακολουθήσει να είναι μέλος του προεδρείου, όπου εκλέχθηκε ως μέλος της παράταξης αυτής, ενώ απολύει το σχετικό αξίωμα αυτοδικαίως, κατά τη στιγμή της υποβολής της δήλωσης ανεξαρτητοποίησης ή διαγραφής⁴⁷.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr, καθώς και στους υπαλλήλους:

⁴⁴ Άρθρο 64 παρ. 8 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

⁴⁵ Η οποία πραγματοποιείται υποχρεωτικά την πρώτη Κυριακή μετά την υποβολή της παραίτησης.

⁴⁶ Όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

⁴⁷ Άρθρο 66 παρ. 8 εδ. α' του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 73 του ν. 4555/2018. Έχει κριθεί συνταγματικά ανεκτή η αυτόθροη απώλεια του αξιώματος του μέλους προεδρείου δημοτικού συμβουλίου, εξαιτίας ανεξαρτητοποίησης ή διαγραφής. Βλ. αναλυτικά ΣτΕ 78/2015, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Επικρατείας <http://www.adjustice.gr>.

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4332
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4954
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Νάσaina Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	213 136 4027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313
Τζουμαϊλής Αλέξανδρος	213 136 4346

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

Ο Υφυπουργός
Θεόδωρος Λιβάνιος

Ο Υπουργός
Παναγιώτης Θεοδωρικάκος

Ζ. Παράρτημα ισχύουσας νομοθεσίας

Άρθρο 64 ν. 3852/2010⁴⁸ - Εκλογή προεδρείου δημοτικού συμβουλίου

1. Το προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου εκλέγεται για διετή θητεία το πρώτο και το τρίτο έτος της δημοτικής περιόδου. Την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του έτους έναρξης της δημοτικής περιόδου και την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του τρίτου έτους αυτής, το δημοτικό συμβούλιο συνέρχεται προς τούτο, ύστερα από πρόσκληση του συμβούλου του συνδυασμού του εκλεγέντος δημάρχου που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του δικαστηρίου. Στη συνεδρίαση αυτή προεδρεύει ο σύμβουλος που συγκάλεσε το συμβούλιο, ο οποίος αναθέτει τα καθήκοντα του ειδικού γραμματέα του συμβουλίου σε έναν από τους υπαλλήλους του δήμου. Κατά την πρώτη εφαρμογή της παραγράφου γ' της περίπτωσης 4 του άρθρου 9, η κατά τα προηγούμενα εδάφια σύγκληση του συμβουλίου λαμβάνει χώρα την επόμενη Κυριακή από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών⁴⁹.

2. Το προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου συγκροτείται από τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο και τον γραμματέα, ως εξής:

α) Ο πρόεδρος προέρχεται από την παράταξη του εκλεγέντος δημάρχου, είτε αναδείχθηκε πρώτη είτε δεύτερη σε εκλογική δύναμη.

β) Ο αντιπρόεδρος προέρχεται από την παράταξη που αναδείχθηκε, αντίστοιχα, δεύτερη ή πρώτη σε εκλογική δύναμη, αλλά δεν ανέδειξε τον δήμαρχο.

γ) Ο γραμματέας προέρχεται από την τρίτη σε εκλογική δύναμη παράταξη. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν άλλες παρατάξεις, πλην αυτών των περιπτώσεων α' και β', ο γραμματέας προέρχεται από την παράταξη της περίπτωσης α'.

3. Ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και ο γραμματέας του δημοτικού συμβουλίου εκλέγονται κατά τη συνεδρίαση της παραγράφου 1, χωριστά και με μυστική ψηφοφορία, σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία:

α) Πρώτα καλούνται οι δημοτικοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη του δημάρχου και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών ως προτεινόμενο για το αξίωμα του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Υποψήφιος για το αξίωμα αυτό εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της παράταξης. Εάν κανείς από τους ενδιαφερόμενους δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία, τότε η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται. Εάν και κατά τη δεύτερη αυτή ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της παράταξης ή υπάρξει ισοψηφία, τότε διενεργείται και τρίτη ψηφοφορία μεταξύ των δύο επικρατέστερων υποψήφιων. Κατά την τρίτη ψηφοφορία εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας γίνεται κλήρωση. Την κλήρωση διενεργεί ο προεδρεύων σύμβουλος.

β) Έπειτα καλούνται οι δημοτικοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών ως προτεινόμενο για το αξίωμα του αντιπροέδρου του δημοτικού συμβουλίου, με την ίδια διαδικασία.

γ) Εν συνεχεία καλούνται οι δημοτικοί σύμβουλοι που ανήκουν στην παράταξη της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία έναν εξ αυτών ως προτεινόμενο για το αξίωμα του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου, με την ίδια διαδικασία.

Στην περίπτωση ενός μόνο υποψηφίου για κάποιο από τα αξιώματα του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου, αυτός είναι ο υποψήφιος που προτείνεται από την παράταξη⁵⁰.

Σε περίπτωση που για οποιαδήποτε από τις ανωτέρω θέσεις δεν υπάρξει υποψηφιότητα προερχόμενη από την αντίστοιχη παράταξη, τότε καλείται το σύνολο του σώματος, προκειμένου να εκλέξει μεταξύ του συνόλου των δημοτικών συμβούλων τον προτεινόμενο για το αξίωμα για το οποίο ελλείπει υποψήφιος, με την διαδικασία της περίπτωσης Α'.

⁴⁸ Το άρθρο 64 του ν. 3852/2010 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

⁴⁹ Η παρ. 1 του άρθρου 64 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 παρ. 6α του ν. 4623/2019.

⁵⁰ Το εδάφιο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 5 παρ. 6β του ν. 4623/2019.

δ) Μετά την εκλογή του προτεινόμενου υποψηφίου για καθένα από τα αξιώματα του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου, το δημοτικό συμβούλιο καλείται να επικυρώσει με ψηφοφορία την εκλογή του υποδειχθέντος υποψηφίου για κάθε αξίωμα.

Ο υποδειχθείς υποψήφιος για κάθε αξίωμα θεωρείται ότι εκλέχθηκε, αν δεν υποβληθεί διαφορετική πρόταση ή εάν καμία από τις διαφορετικές προτάσεις που τυχόν υποβληθούν, σύμφωνα με την παράγραφο 2, κατά τη μυστική ψηφοφορία που διεξάγεται και στην οποία μετέχει και ο αρχικώς υποδειχθείς υποψήφιος, δεν καταφέρει να συγκεντρώσει τα δύο τρίτα (2/3) του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

4. Αν, για οποιονδήποτε λόγο, το συμβούλιο δεν συγκληθεί, όπως ορίζει η παράγραφος 1, συνέρχεται χωρίς πρόσκληση, για την πρώτη θητεία του Προέδρου δημοτικού συμβουλίου, την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου του έτους έναρξης της δημοτικής περιόδου, στις 10:00 π.μ., στην αίθουσα συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου και, για τη δεύτερη θητεία του Προέδρου δημοτικού συμβουλίου, την πρώτη Κυριακή του μηνός Ιανουαρίου του τρίτου έτους αυτής, στις 10:00 π.μ., στη αίθουσα συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου. Αν ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που πλειοψήφησε απουσιάζει, τον αντικαθιστά ένας σύμβουλος του ίδιου συνδυασμού, κατά τη σειρά της επιτυχίας που προκύπτει από την απόφαση του δικαστηρίου.

5. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων. Αν και στη δεύτερη συνεδρίαση δεν επιτευχθεί εκλογή ή η συνεδρίαση ματαιωθεί, επειδή δεν σχηματίστηκε απαρτία, θεωρείται ότι εκλέγονται, ανάλογα με την περίπτωση, οι σύμβουλοι που έλαβαν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση που τους ανακήρυξε, από την αντίστοιχη παράταξη σύμφωνα με την παράγραφο 2. Αν δεν υπάρχουν σύμβουλοι των παρατάξεων που προβλέπονται στην παράγραφο 2, οι θέσεις καταλαμβάνονται από τους συμβούλους της παράταξης του δημάρχου, που έλαβαν κατά σειρά τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης, σύμφωνα με την ίδια δικαστική απόφαση.

6. Τα πρακτικά της εκλογής διαβιβάζονται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής στον Επόπτη Ο.Τ.Α., ο οποίος, αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη ενώπιων του, η οποία ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) ημερών από τη διενέργεια της εκλογής, αποφαινεται, μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο αφότου παρέλαβε τα πρακτικά, για τη νομιμότητα της εκλογής.

7. Αν ακυρωθεί οποιαδήποτε εκλογή για τα ανωτέρω αξιώματα, επαναλαμβάνεται την πρώτη Κυριακή, μετά την παραλαβή της ακυρωτικής απόφασης.

8. Η παραίτηση από το αξίωμα του προέδρου, αντιπροέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου υποβάλλεται στο δημοτικό συμβούλιο και γίνεται οριστική, αφότου πληρωθεί η αντίστοιχη θέση. Ο παραιτούμενος παραμένει σύμβουλος.

Στην ίδια συνεδρίαση, η οποία πραγματοποιείται την πρώτη Κυριακή μετά την υποβολή της παραίτησης, με τη διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων, το συμβούλιο προβαίνει, κατά περίπτωση, στην εκλογή νέου προέδρου, αντιπροέδρου ή γραμματέα.

9. Η εκλογή στη θέση του αντιπροέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου δεν συνεπάγεται κώλυμα συμμετοχής στις επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου.

Η. Πρότυπα πρόσκλησης και πρακτικού εκλογής

α. Πρόσκληση συμβούλου επιτυχόντος συνδυασμού για εκλογή μελών Προεδρείου Δημοτικού Συμβουλίου και μελών της Οικονομικής Επιτροπής και Επιτροπής Ποιότητας Ζωής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΗΜΟΣ

....., ... Αυγούστου 2019
Αριθ. πρωτ.:

ΠΡΟΣ: Τακτικά μέλη του δημοτικού
συμβουλίου
(όπως πίνακας αποδεκτών)

ΘΕΜΑ: Πρόσκληση για την εκλογή των μελών του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου και των μελών της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής

Παρακαλείσθε όπως προσέλθετε στο δημοτικό κατάστημα (ταχ. διεύθυνση:...) την9.2019, ημέρα Κυριακή και ώρα, ώστε να διεξαχθεί η εκλογή των μελών του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου και των μελών της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στα άρθρα 64 και 74 του ν. 3852/2010, όπως τα άρθρα αυτά αντικαστάθηκαν με τα άρθρα 71 του ν. 4555/2018 και 2 του ν. 4623/2019, αντίστοιχα.

Ο προεδρεύων σύμβουλος

(υπογραφή)

Όνομα Επώνυμο

β. Πρακτικό εκλογής μελών προεδρείου δημοτικού συμβουλίου

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

από τα πρακτικά της με αριθμό/2019 ειδικής συνεδρίασης του δημοτικού συμβουλίου, η οποία έλαβε χώρα την Κυριακή ... Σεπτεμβρίου 2019 και η οποία συγκλήθηκε με την υπ' αριθμ. πρόσκληση του συμβούλου του συνδυασμού του δημάρχου που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους.

Ο προεδρεύων σύμβουλος, αφού ανέθεσε καθήκοντα ειδικού γραμματέα στον/ην δημοτικό/ή υπάλληλο κ./κα , κάλεσε το συμβούλιο να προβεί στην εκλογή των τακτικών μελών του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου για την πρώτη θητεία της τρέχουσας δημοτικής περιόδου, ήτοι για το χρονικό διάστημα από 8.9.2019 έως 6.11.2021, στην ειδική αυτή συνεδρίαση, η οποία έλαβε χώρα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 64 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

Ειδικότερα, όπως ανέφερε ο προεδρεύων σύμβουλος, προτείνεται ο πρόεδρος από την παράταξη του εκλεγέντος δημάρχου, ο αντιπρόεδρος από την παράταξη που αναδείχθηκε δεύτερη σε εκλογική δύναμη⁵¹ και ο γραμματέας από την παράταξη που αναδείχθηκε τρίτη σε εκλογική δύναμη. Στη συνέχεια, κάλεσε όλους τους συμβούλους της δημοτικής παράταξης του εκλεγμένου δημάρχου να αποσυρθούν (προς το δεξιό μέρος της αίθουσας), ώστε να αναδείξουν τον υποψήφιο πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου. Ταυτόχρονα, κάλεσε τα μέλη της παράταξης που αναδείχθηκε δεύτερη σε εκλογική δύναμη να αποσυρθούν (προς το αριστερό μέρος της αίθουσας) και να αναδείξουν τον υποψήφιο αντιπρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου. Τέλος, κάλεσε τα μέλη της παράταξης που αναδείχθηκε τρίτη σε εκλογική δύναμη να αποσυρθούν (στο κέντρο της αίθουσας) και να αναδείξουν τον υποψήφιο γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου.

Όπως ενημέρωσε ο προεδρεύων σύμβουλος, προτεινόμενοι για την κάλυψη των θέσεων του προεδρείου από τις παρατάξεις είναι όσοι συγκεντρώσουν την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών των αντίστοιχων παρατάξεων, κατόπιν μυστικής ψηφοφορίας. Εάν κανείς από τους ενδιαφερόμενους δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία, τότε η ψηφοφορία θα επαναληφθεί. Εάν και κατά τη δεύτερη αυτή ψηφοφορία δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του συνδυασμού ή υπάρξει ισοψηφία, τότε διενεργείται και τρίτη ψηφοφορία μεταξύ των δύο επικρατέστερων υποψηφίων. Κατά την τρίτη ψηφοφορία εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων μελών της παράταξης, ενώ σε περίπτωση ισοψηφίας θα διενεργηθεί κλήρωση.

Οι σύμβουλοι των προμνησθέντων παρατάξεων ακολούθησαν τη διαδικασία που αναλύθηκε. Μετά την ολοκλήρωσή της ο προεδρεύων σύμβουλος ανακοίνωσε τα ονόματα των υποψηφίων που εκλέχθηκαν και συγκεκριμένα:

⁵¹ Η πρώτη σε εκλογική δύναμη, αλλά δεν κατάφερε να εκλέξει δήμαρχο.

α. υποψήφιος/α πρόεδρος ο/η κ./κα,

β. υποψήφιος/α αντιπρόεδρος ο/η κ./κα και

γ. υποψήφιος/α γραμματέας ο/η κ./κα

Ο προεδρεύων σύμβουλος ενημέρωσε, στη συνέχεια, ότι αφού ολοκληρώθηκε η διαδικασία εκλογής του προτεινόμενου υποψηφίου για καθένα από τα αξιώματα του προεδρείου του συμβουλίου, το τελευταίο καλείται να επικυρώσει την εκλογή του υποδειχθέντος υποψηφίου για κάθε αξίωμα και για το λόγο αυτό κάλεσε τα μέλη των παρατάξεων να υποβάλλουν τυχόν διαφορετικές προτάσεις. Παράλληλα, γνωστοποίησε ότι η εκλογή των προτεινόμενων υποψηφίων για κάθε αξίωμα επικυρώνεται από το δημοτικό συμβούλιο, αν δεν υποβληθεί διαφορετική πρόταση ή εάν καμία από τις διαφορετικές προτάσεις που τυχόν υποβληθούν, κατά τη μυστική ψηφοφορία που διεξάγεται και στην οποία μετέχει και ο αρχικώς υποδειχθείς υποψήφιος, δεν καταφέρει να συγκεντρώσει τα δύο τρίτα (2/3) του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου⁵².

Ακολουθως, κατόπιν τοποθέτησης συμβούλων της παράταξης που κατάφερε να εκλέξει δήμαρχο, ο προεδρεύων σύμβουλος διαπίστωσε ότι τέθηκε μία η νέα υποψηφιότητα του/της κ./κας για τη θέση του/της προέδρου του δημοτικού συμβουλίου και κάλεσε το σύνολο του δημοτικού συμβουλίου να ψηφίσει μυστικά σε ψηφοφορία μεταξύ της νέας αυτής υποψηφιότητας και του αρχικά υποδειχθέντος. Αντίθετα, ενημέρωσε το σώμα ότι επικυρώθηκε η εκλογή του αντιπροέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου, καθώς για την κάλυψη των εν λόγω θέσεων δεν υποβλήθηκε νέα υποψηφιότητα.

Μετά την ολοκλήρωση της μυστικής ψηφοφορίας και αφού ολοκλήρωσε τη διαδικασία καταμέτρησης των ψήφων, ο προεδρεύων σύμβουλος ανακοίνωσε ότι η νέα υποψηφιότητα δε συγκέντρωσε τα απαιτούμενα δύο τρίτα (2/3) του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου και, συνεπώς, επικυρώνεται η εκλογή του αρχικώς υποδειχθέντος από την παράταξη του δημάρχου προέδρου του συμβουλίου.

Κατόπιν των ανωτέρω και μετά το πέρας της αναφερόμενης διαδικασίας διαπιστώθηκε από τον προεδρεύοντα Σύμβουλο ότι εκλέχθηκαν για την πρώτη θητεία (1.9.2019 - 6.11.2021) πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου ο/η κ./κα , αντιπρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου ο/η κ./κα..... και γραμματέας του δημοτικού συμβουλίου ο/η κ./κα

⁵² Βλ. άρθρο 64 παρ. 3 περ. δ' εδ. β' του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

Ύστερα από τα παραπάνω λύθηκε η συνεδρίαση στις (ώρα).

Ο προεδρεύων σύμβουλος

Τα μέλη

**(σφραγίδα - υπογραφή)
(ονοματεπώνυμο)**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α΄ ΒΑΘΜΟΥ**

Λειτουργία Κοινοτήτων

Αριθμός Εγκυκλίου: 88

ΑΠ: 59846/21.08.2019

ΑΔΑ:

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
1. Όργανα διοίκησης κοινοτήτων	4
2. Αρμοδιότητες οργάνων διοίκησης κοινοτήτων	4
3. Κοινότητες με πληθυσμό άνω των (300) κατοίκων	6
3.1 Πρόεδρος συμβουλίου κοινότητας	6
3.2. Συνεδρίαση συμβουλίου κοινότητας	7
Σύγκληση	7
Απαρτία – λήψη αποφάσεων	8
Ειδικές περιπτώσεις	9
Πρακτικά συνεδρίασης.....	11
3.3. Κώλυμα συμμετοχής συμβούλου σε συνεδριάσεις του συμβουλίου	12
3.4. Ανεξαρτητοποίηση μέλους συμβουλίου κοινότητας.....	12
4. Κοινότητες με πληθυσμό έως και τριακοσίους (300) κατοίκους - εκλογή προέδρου.....	14
5. Δημοσίευση – εκτελεστότητα αποφάσεων οργάνων διοίκησης κοινοτήτων	14
6. Έλεγχος νομιμότητας.....	16
7. Διαδικασία υλοποίησης αποφάσεων οργάνων κοινότητας.....	16
8. Συμμετοχή προέδρων και προέδρων συμβουλίων κοινοτήτων στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου	17
9. Συνέλευση κατοίκων κοινότητας	18
10. Λειτουργία αποκεντρωμένων υπηρεσιακών μονάδων	19
11. Γραμματειακή υποστήριξη	19
12. Χρήση σφραγίδας.....	19
13. Χρήση πρωτοκόλλου	19
14. Παράρτημα: ισχύουσα νομοθεσία.....	21

Εισαγωγή

Με τη θέση σε ισχύ του ν. 4555/2019 «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Πρόγραμμα Κλεισθένης Ι», καταργείται η διάκριση κοινοτήτων σε δημοτικές και τοπικές και εισάγεται ως ενιαία δομή ενδοδημοτικής αποκέντρωσης η **Κοινότητα**. Ειδικότερα, κοινότητες συνιστούν¹:

- Τα τοπικά διαμερίσματα που ορίζονται στο άρθρο 2 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3463/2006 (Α' 114), ανεξαρτήτως του πληθυσμού τους.
- Οι δήμοι ή οι κοινότητες που καταργήθηκαν ύστερα από εθελούσια συνένωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 410/1995 (Α' 231) ή συνενώθηκαν με τον ν.3852/2010 (Α' 83) και δεν αποτελούνται από τοπικά διαμερίσματα.
- Τα τοπικά διαμερίσματα νησιών που έχουν πληθυσμό άνω των χιλίων (1.000) κατοίκων.
- Οι πρώην κοινότητες ή τοπικά διαμερίσματα που εκτείνονται σε όλη την περιφέρεια του νησιού και δεν αποτελούν δήμο, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 3852/2010, ανεξαρτήτως πληθυσμού.
- Τα δημοτικά διαμερίσματα στα οποία διαιρούνται οι δήμοι άνω των 100.000 κατοίκων.

Με την παρούσα εγκύκλιο επιχειρείται να παρασχεθούν ενόψει της νέας αυτοδιοικητικής περιόδου (1 Σεπτεμβρίου 2019 - 31 Δεκεμβρίου 2023), όλες οι δυνατές διευκρινίσεις και πληροφορίες για θέματα που άπτονται της λειτουργίας των κοινοτήτων.

¹ Άρθρο 2, παρ. 2-4 του ν. 3852/2010. Όλες οι Κοινότητες της χώρας εμφανίζονται στην υπ' αριθμ. 28549/ 16.4.2019 (Β' 1327) απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 32237/ 25.5.2019 όμοια, καθώς και στη «Βάση Δεδομένων Δήμων_Δημοτικές Εκλογές 2019», στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών: <https://www.ypes.gr/ekloges/dimotikes-kai-perifereiakes-ekloges/cat-eguklioi--dimotikes-kai-perifereiakes-ekloges>

Λειτουργία Κοινοτήτων

1. Όργανα διοίκησης κοινοτήτων

Τα όργανα διοίκησης των κοινοτήτων² διαφοροποιούνται ανάλογα με τον πληθυσμό τους. Ειδικότερα, στις μικρές κοινότητες, αυτές δηλ. που έχουν **μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίους (300) κατοίκους**, προβλέπεται ένα μονοπρόσωπο όργανο διοίκησης, ο πρόεδρος της κοινότητας. Αντίθετα, στις μεγαλύτερες κοινότητες, αυτές με μόνιμο πληθυσμό **άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων**, προβλέπεται η ύπαρξη τόσο συλλογικού (συμβούλιο κοινότητας), όσο και μονοπρόσωπου (πρόεδρος του συμβουλίου κοινότητας) οργάνου διοίκησης.

Ο αριθμός των μελών του συμβουλίου κοινότητας διαφοροποιείται ανάλογα με τον πληθυσμό της και διαμορφώνεται ως εξής:

Μόνιμος πληθυσμός κοινότητας	Αριθμός μελών συμβουλίου
301 – 2.000 κάτοικοι	5 μέλη
2.001 – 10.000 κάτοικοι	7 μέλη
10.001 – 50.000 κάτοικοι	11 μέλη
50.001 και άνω κάτοικοι	15 μέλη

2. Αρμοδιότητες οργάνων διοίκησης κοινοτήτων

Τα όργανα διοίκησης των κοινοτήτων, τα οποία κατά τις πρόσφατες αυτοδιοικητικές εκλογές της 26^{ης} Μαΐου 2019, αναδείχθηκαν για πρώτη φορά με διακριτή κάλπη, συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης απόφασης από τα όργανα διοίκησης του δήμου τα οποία και είναι επιφορτισμένα με τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων.

Οι αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων περιγράφονται αναλυτικά στα άρθρα 81 («Αρμοδιότητες προέδρου συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων»), 82 («Αρμοδιότητες προέδρου κοινότητας έως και τριακοσίων κατοίκων») και 83 («Αρμοδιότητες συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων κατοίκων») του ν.3852/2010. Πρόκειται για αρμοδιότητες, κυρίως, γνωμοδοτικού χαρακτήρα, οι οποίες ασκούνται στα όρια της συγκεκριμένης

² Άρθρο 5 του ν. 3852/2010

Λειτουργία Κοινοτήτων

κοινότητας είτε με πρωτοβουλία των οργάνων της κοινότητας είτε κατόπιν παραπομπής από τα αρμόδια όργανα του δήμου³.

Επιπρόσθετα, ο δήμαρχος, με απόφασή του που δημοσιεύεται σε μια (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα και αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου, μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του στους προέδρους κοινοτήτων ή στα συμβούλια κοινοτήτων⁴. Επίσης, το δημοτικό συμβούλιο, με απόφαση του η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του και η οποία δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα του νομού και αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου, μπορεί να μεταβιβάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητές του στους προέδρους κοινοτήτων ή στα συμβούλια κοινοτήτων⁵. Οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται μέσα στα όρια της οικείας κοινότητας. Από τη δυνατότητα μεταβίβασης των αρμοδιοτήτων εξαιρούνται:

- α) η έκδοση κανονιστικών πράξεων, οι οποίες εκδίδονται βάσει του άρθρου 79 του ν. 3463/2006 ή άλλης νομοθετικής εξουσιοδότησης,
- β) η επιβολή φόρων, τελών και δικαιωμάτων,
- γ) η σύναψη δανείων,
- δ) η σύσταση και λειτουργία δημοτικών ιδρυμάτων και λοιπών δημοτικών νομικών προσώπων, καθώς και η εκλογή των μελών των συλλογικών οργάνων που τα διοικούν και
- ε) οι αποφάσεις που κατά ειδικές διατάξεις λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

Αν για οποιονδήποτε λόγο ο πρόεδρος ή το συμβούλιο της κοινότητας δεν ασκεί τις αρμοδιότητές του, τις ασκεί ο δήμος με τα αρμόδια όργανά του. Σχετική

³ Εκτός από τις παραπάνω αρμοδιότητες το συμβούλιο κοινότητας, επίσης:

- καταρτίζει σχέδιο προϋπολογισμού εξόδων της κοινότητας που, κατόπιν ελέγχου από την οικεία οικονομική επιτροπή, εντάσσεται στο σχέδιο προϋπολογισμού του δήμου (άρθρο 86, παρ. 2 του ν. 3852/2010)
- εισηγείται στην εκτελεστική επιτροπή τις δράσεις και τα έργα τοπικού χαρακτήρα που πρέπει να περιλαμβάνει το επιχειρησιακό πρόγραμμα του δήμου, ανάλογα με τις ανάγκες των κατοίκων της περιφέρειάς του (άρθρο 86, παρ. 4 του ν. 3852/2010)
- παρέχει στο δημοτικό συμβούλιο σύμφωνη γνώμη, σε δήμους με πληθυσμό μεγαλύτερο των 100.000 κατοίκων, σχετικά με τον ανακαθορισμό ή όχι του αριθμού και των ορίων των κοινοτήτων (άρθρο 283, παρ. 5 του ν. 3852/2010).

Επίσης, ο πρόεδρος κοινότητας έως τριακοσίους (300) κατοίκους καθώς και το συμβούλιο κοινότητας, παρέχουν στο δημοτικό συμβούλιο σύμφωνη γνώμη σχετικά με το ενδεχόμενο συγχώνευσης κοινοτήτων ή ένταξή τους σε άλλον όμορο δήμο (άρθρο 283, παρ. 5 του ν. 3852/2010). Τέλος, ο πρόεδρος της Κοινότητας και ο πρόεδρος Συμβουλίου Κοινότητας προσκαλείται υποχρεωτικά στην Επιτροπή Ποιότητας Ζωής και την Οικονομική Επιτροπή και δικαιούται να λάβει τον λόγο όταν συζητούνται θέματα που αφορούν την Κοινότητά του (άρθρο 75 παρ. 8 του ν. 3852/2010)

⁴ Άρθρο 84, παρ. 1 του ν. 3852/2010

⁵ Άρθρο 84, παρ. 2 του ν. 3852/2010

διαπιστωτική πράξη εκδίδει το δημοτικό συμβούλιο, μετά από σχετική εισήγηση του δημάρχου ή του τυχόν κατά τόπο αρμόδιου ορισμένου αντιδημάρχου⁶.

3. Κοινότητες με πληθυσμό άνω των (300) κατοίκων

3.1 Πρόεδρος συμβουλίου κοινότητας

Ο πρόεδρος του συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, δεν εκλέγεται μεταξύ των μελών του οικείου συμβουλίου αλλά είναι **ο σύμβουλος του πρώτου σε εκλογική δύναμη συνδυασμού στην κοινότητα, ο οποίος έλαβε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης**, σύμφωνα με την απόφαση επικύρωσης της εκλογής από το αρμόδιο πρωτοδικείο, και σε περίπτωση ισοψηφίας αυτός που είναι γραμμένος πρώτος στην απόφαση⁷. Η θητεία του προέδρου εκτείνεται σε όλη τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου.

Το συμβούλιο, επομένως κοινότητας, μετά την ορκωμοσία και εγκατάσταση των μελών του, λειτουργεί αμέσως και χωρίς καμία άλλη διαδικασία, αφού ο πρόεδρος του συμβουλίου ορίζεται ρητά από το νόμο.

Αν η θέση του προέδρου του συμβουλίου της κοινότητας κενωθεί λόγω θανάτου ή παραίτησης ή έκπτωσης από το αξίωμα ή εξαιτίας οποιουδήποτε άλλου λόγου ή εκείνος που έλαβε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης δεν αποδεχθεί εγγράφως τη θέση, το αξίωμα του προέδρου καταλαμβάνει επόμενος, κατά σειρά σταυρών προτίμησης, σύμβουλος του πρώτου σε εκλογική δύναμη συνδυασμού.

Σε περίπτωση που δεν υπάρχει σύμβουλος που να έχει εκλεγεί με τον ίδιο συνδυασμό, ή σύμβουλος του συνδυασμού αυτού που να δύναται και να δέχεται να αναλάβει την άσκηση των καθηκόντων του προέδρου, η θέση αυτή καταλαμβάνεται από σύμβουλο του δεύτερου σε σειρά εκλογής συνδυασμού στη συγκεκριμένη κοινότητα, σύμφωνα πάντα με τη σειρά σταυρών προτίμησης που έχει λάβει, και εφόσον απαιτηθεί, η διαδικασία συνεχίζεται με τους επόμενους συνδυασμούς, με τη σειρά εκλογικής τους δύναμης στην κοινότητα.

Η μη αποδοχή του αξιώματος του προέδρου δεν οδηγεί σε απώλεια της ιδιότητας του μέλους του συμβουλίου κοινότητας.

⁶ Άρθρο 84, παρ. 3 του ν. 3852/2010

⁷ Άρθρο 79, παρ. 1 του ν. 3852/2010

Λειτουργία Κοινοτήτων

Όταν ο πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, τα καθήκοντά του ασκεί μέλος του συμβουλίου της κοινότητας, που ορίζεται από αυτόν, ως αναπληρωτής του⁸. Η πράξη αυτή είναι κανονιστική και πρέπει επομένως να δημοσιευτεί σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις (δηλ. κατά το πλήρες περιεχόμενό της στο δημοτικό κατάστημα και στο κατάστημα της κοινότητας, καθώς και να αναρτηθεί στο Πρόγραμμα Διαύγεια).

3.2. Συνεδρίαση συμβουλίου κοινότητας

Σύγκληση

Το συμβούλιο κοινότητας συνεδριάζει⁹ ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του:

- μία (1) τουλάχιστον φορά το μήνα, υποχρεωτικά, ακόμα και αν δεν υπάρχουν θέματα για συζήτηση ή μοναδικό θέμα είναι η ενημέρωση δημοτών σε ορισμένα θέματα,
- κάθε φορά που το απαιτούν οι υποθέσεις της κοινότητας,
- όποτε υπάρχουν κατεπείγουσες περιπτώσεις, οι οποίες δικαιολογούν την άμεση σύγκληση του συμβουλίου για ορισμένα θέματα,
- όταν το ζητήσει, με γραπτή αίτησή του στην οποία θα αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν, το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον των μελών του συμβουλίου,

Στην περίπτωση αυτή, εάν ο πρόεδρος δεν συγκαλέσει το συμβούλιο το αργότερο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή της σχετικής αίτησης, το συμβούλιο συνέρχεται με πρόσκληση των μελών του που υπέβαλαν την αίτηση,

- όταν το ζητήσουν, με γραπτή αίτησή τους στην οποία θα αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν, εκατό (100), τουλάχιστον, κάτοικοι της κοινότητας. Στην περίπτωση αυτή, εάν ο πρόεδρος δεν συγκαλέσει το συμβούλιο το αργότερο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή της αίτησης, το συμβούλιο συνέρχεται με πρόσκληση του επόμενου κατά σειρά σταυρών προτίμησης συμβούλου και επί ισοψηφίας εκείνου που αναγράφεται πρώτος στην απόφαση ανακήρυξης.

⁸ Άρθρο 79, παρ. 3 του ν. 3852/2010

⁹ Άρθρο 88 του ν. 3852/2010

Λειτουργία Κοινοτήτων

Η πρόσκληση, στην οποία αναγράφονται, οπωσδήποτε, τα **θέματα της ημερήσιας διάταξης** καθώς και ο **τόπος** και ο **χρόνος** (ημερομηνία και ώρα) πραγματοποίησης της συνεδρίασης, μπορεί να είναι γραπτή ή ηλεκτρονική και επιδίδεται στους συμβούλους **τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημερολογιακές ημέρες πριν από την ημέρα της συνεδρίασης**. Δημοσιεύεται επίσης στο γραφείο της κοινότητας.

Στις περιπτώσεις κατεπείγουσας σύγκλησης του συμβουλίου, ωστόσο, η πρόσκληση, που πρέπει να αναφέρει γιατί η συνεδρίαση είναι κατεπείγουσα, είναι δυνατόν να επιδοθεί ακόμα και την ημέρα της συνεδρίασης. Για το κατεπείγον των θεμάτων αποφαινεται το συμβούλιο πριν από τη συζήτηση.

Αδικαιολόγητη παράλειψη του προέδρου της κοινότητας να συγκαλέσει το συμβούλιο επί δύο (2) συνεχείς μήνες, κατά την παρ. 1, ή δύο (2) συνεχείς φορές, κατά τις παρ. 4 και 5 του άρθρου 88 του ν. 3852/2010, μπορεί να του επιφέρει την ποινή της αργίας και σε περίπτωση υποτροπής να τιμωρηθεί με την ποινή της έκπτωσης από το αξίωμά του σύμφωνα με την πειθαρχική διαδικασία του άρθρου 234 του ν. 3852/2010¹⁰.

Απαρτία – λήψη αποφάσεων

Οι συνεδριάσεις του συμβουλίου της κοινότητας είναι δημόσιες, μπορεί δηλ. να τις παρακολουθήσει όποιος επιθυμεί, και γίνονται στο γραφείο αυτής υπό την προεδρία του προέδρου του συμβουλίου της.

Προκειμένου να είναι νόμιμη η συνεδρίαση, πρέπει να υπάρχει απαρτία, να παρευρίσκεται δηλ. ένας ελάχιστος αριθμός συμβούλων. **Η απαρτία λαμβάνεται στην αρχή της συνεδρίασης**, πριν αρχίσει η συζήτηση των θεμάτων ημερήσιας διάταξης, και **θεωρείται ότι συντρέχει για όλη τη συνεδρίαση**, ακόμη και αν μετέπειτα αποχωρήσουν ορισμένοι σύμβουλοι. Το συμβούλιο έχει απαρτία όταν παρίστανται τουλάχιστον τα δύο τρίτα (2/3) των μελών του, συνυπολογιζόμενου και του προέδρου. Επομένως, η **ελάχιστη απαιτούμενη απαρτία** των μελών του συμβουλίου είναι:

- ✓ Στα 15μελή συμβούλια τα 10 μέλη.
- ✓ Στα 11μελή συμβούλια τα 7 μέλη.
- ✓ Στα 7μελή συμβούλια τα 5 μέλη.

¹⁰ Άρθρο 88, παρ. 5 του ν. 3852/2010

Λειτουργία Κοινοτήτων

✓ Στα 5μελή συμβούλια τα 3 μέλη.

Η λήψη των αποφάσεων γίνεται με φανερή ψηφοφορία, για κάθε θέμα ξεχωριστά, και με την **απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων**, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά από άλλη διάταξη. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του προέδρου.

Έτσι, σε συμβούλιο με επτά (7) μέλη για παράδειγμα, και αν σε μια συγκεκριμένη συνεδρίαση παρευρίσκονται έξι (6) εξ αυτών, για να ληφθεί απόφαση πρέπει να συγκεντρωθούν τέσσερις (4) τουλάχιστον θετικές ψήφοι. Στην περίπτωση τριών (3) θετικών και τριών (3) αρνητικών ψήφων υπερिσχύει η άποψη υπέρ της οποίας τάσσεται ο πρόεδρος.

Ειδικές περιπτώσεις

➤ Έλλειψη απαρτίας

Αν σε κάποια συνεδρίαση διαπιστωθεί έλλειψη απαρτίας, το συμβούλιο καλείται σε νέα συνεδρίαση που πραγματοποιείται το νωρίτερο μετά από 24 ώρες στον ίδιο τόπο και με την ίδια ημερήσια διάταξη. Στην περίπτωση, ωστόσο, που μετά από δύο συνεχείς προσκλήσεις το συμβούλιο κοινότητας δεν έχει απαρτία, δύναται να συνεδριάζει εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν το ένα τρίτο τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του και να λαμβάνει αποφάσεις μόνο για τα θέματα που έχουν γραφτεί στην αρχική ημερήσια διάταξη¹¹.

➤ Αποχώρηση συμβούλων κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης

Τα μέλη του συμβουλίου της κοινότητας που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία, και αν ακόμη αποχωρήσουν, λογίζονται ως παρόντα για την ύπαρξη απαρτίας μέχρι το τέλος της συνεδρίασης (πλασματική απαρτία). Στην περίπτωση αυτή για τη λήψη απόφασης επί κάθε συγκεκριμένου θέματος η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά τη ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία¹². Η **προαναφερθείσα αρχή, ωστόσο, εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες διαταράσσεται η ελάχιστη απαιτούμενη απαρτία.**

¹¹ Αναλογική εφαρμογή του άρθρου 96, παρ. 3 του ν. 3463/2006 που ρυθμίζει την περίπτωση έλλειψης απαρτίας μετά από δύο συνεχείς συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου

¹² Άρθρο 89, παρ. 5 του ν. 3852/2010

Λειτουργία Κοινοτήτων

Έτσι, σε περίπτωση 15μελούς συμβουλίου, η ελάχιστη απαιτούμενη απαρτία προκειμένου η συνεδρίαση να είναι νόμιμη είναι δέκα (10) μέλη. Αν σε μία συνεδρίαση παρευρίσκονται κατά την έναρξη δεκατρία (13) μέλη, για να ληφθεί απόφαση για κάποιο θέμα απαιτείται, καταρχήν, η απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, δηλ. επτά (7) τουλάχιστον θετικές ψήφοι.

Εάν πριν τη συζήτηση κάποιου θέματος αποχωρήσει ένα (1) μέλος και απομείνουν δώδεκα (12), αριθμός μεγαλύτερος από την ελάχιστη απαιτούμενη απαρτία (10 μέλη), η απόφαση λαμβάνεται και πάλι με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, δηλ. των εναπομεινάντων δώδεκα (12) μελών, ήτοι με επτά (7) θετικές ψήφους.

Εάν, ωστόσο, πριν τη συζήτηση κάποιου θέματος αποχωρήσουν τέσσερα (4) μέλη και απομείνουν εννέα (9), αριθμός μικρότερος από την ελάχιστη απαιτούμενη απαρτία (10 μέλη), η απόφαση λαμβάνεται βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία (10), ήτοι με έξι (6) τουλάχιστον, θετικές ψήφους.

➤ Άρνηση ψήφου – αποχή από την ψηφοφορία

Αν κάποιο μέλος του συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν μόνο για την ύπαρξη της απαρτίας **και η ψήφος του δεν υπολογίζεται στον σχηματισμό της απαιτούμενης πλειοψηφίας καθώς δεν προσμετρείται ούτε στις θετικές ούτε στις αρνητικές ψήφους**¹³.

Παράδειγμα λήψης απόφασης:

Σε συνεδρίαση 15μελούς συμβουλίου κοινότητας παρευρίσκονται όλα τα μέλη. Από αυτά:

- επτά (7) ψηφίζουν υπέρ μιας πρότασης,
- έξι (6) μέλη εναντίον αυτής,
- ένα (1) μέλος δίδει λευκή ψήφο,
- ένα (1) μέλος δηλώνει ότι απέχει από την ψηφοφορία.

Τα μέλη που δίδουν λευκή ψήφο ή δηλώνουν ότι απέχουν από την ψηφοφορία, δεν υπολογίζονται, κατά πλάσμα δικαίου, στα παρόντα μέλη. Στην περίπτωση αυτή,

¹³ Άρθρο 89, παρ. 4 του ν. 3852/2010

Λειτουργία Κοινοτήτων

η απόλυτη πλειοψηφία υπολογίζεται επί των υπολοίπων από τα παρόντα μέλη του δημοτικού συμβουλίου και η απόφαση λαμβάνεται επί των δεκατριών (13). Το συμβούλιο, επομένως, λαμβάνει έγκυρη απόφαση με επτά (7) θετικές ψήφους επί των δεκατριών (13) καταμετρούμενων. Επομένως, στο παράδειγμά μας λαμβάνεται η απόφαση.

Στο ίδιο παράδειγμα, έστω ότι τα μέλη ψήφισαν ως εξής:

- πέντε (5) μέλη ψηφίζουν υπέρ μιας πρότασης,
- τέσσερα (4) μέλη κατά αυτής,
- τρία (3) μέλη δίδουν λευκή ψήφο,
- τρία (3) μέλη δηλώνουν ότι απέχουν από την ψηφοφορία.

Καθώς, σύμφωνα με τα ανωτέρω, ως παρόντα μέλη λογίζονται εννέα (9), αριθμός κατώτερος από αυτόν της ελάχιστης απαιτούμενης απαρτίας, για τη λήψη απόφασης χρειάζονται έξι (6) τουλάχιστον θετικές ψήφοι¹⁴, οπότε στη συγκεκριμένη περίπτωση το δημοτικό συμβούλιο δε λαμβάνει απόφαση.

Επομένως, σε κάθε περίπτωση, με δεδομένο ότι τα μέλη που δίδουν λευκή ψήφο ή αρνούνται να ψηφίσουν δεν υπολογίζονται στα παρόντα, και με βάση την προαναφερθείσα αρχή για την πλασματική απαρτία, **η πλειοψηφία για να ληφθεί απόφαση δεν μπορεί να είναι μικρότερη από αυτήν που υπολογίζεται βάσει του ελάχιστου αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία.**

Με βάση τα ανωτέρω, για να ληφθεί έγκυρη απόφαση μία πρόταση πρέπει να συγκεντρώνει:

- ✓ Σε 15 μελή συμβούλια, 6 τουλάχιστον θετικές ψήφους
- ✓ Σε 11 μελή συμβούλια, 4 τουλάχιστον θετικές ψήφους
- ✓ Σε 7 μελή συμβούλια, 3 τουλάχιστον θετικές ψήφους
- ✓ Σε 5 μελή συμβούλια, 2 τουλάχιστον θετικές ψήφους.

Πρακτικά συνεδρίασης

Στη συνεδρίαση του συμβουλίου κοινότητας τηρούνται πρακτικά με ευθύνη υπαλλήλου του δήμου, ο οποίος ορίζεται από τον δήμαρχο. Τα πρακτικά αυτά γράφονται σε ειδικό βιβλίο αριθμημένο και μονογραφημένο από δημόσιο υπάλληλο

¹⁴ Όπως αναφέρθηκε ήδη, στις περιπτώσεις που διαταράσσεται η ελάχιστη απαιτούμενη απαρτία, η απόφαση λαμβάνεται βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία, στη συγκεκριμένη περίπτωση δέκα (10)

Λειτουργία Κοινοτήτων

που ορίζει ο Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Ο υπάλληλος αυτός κρατεί παράλληλα και πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά που μονογράφονται από όσους συμμετέχουν στη συνεδρίαση.

Στα πρακτικά καταχωρίζονται οι αποφάσεις του συμβουλίου και οι γνώμες της μειοψηφίας. Τα πρακτικά υπογράφονται από όλα τα μέλη που μετέχουν στη συνεδρίαση. Όταν ένας σύμβουλος αρνείται να υπογράψει, η άρνηση και η αιτία της αναφέρονται στα πρακτικά.

Τα πρακτικά κάθε συνεδρίασης παίρνουν ιδιαίτερο αύξοντα αριθμό. Κάθε χρόνο αρχίζει νέα αρίθμηση. Πρακτικό συντάσσεται και όταν η συνεδρίαση ματαιώνεται για οποιονδήποτε λόγο.

Κάθε απόφαση του συμβουλίου παίρνει ιδιαίτερο αριθμό και στην αρχή κάθε χρόνου γίνεται νέα αρίθμηση και των αποφάσεων αυτών.

Οποιοσδήποτε σύμβουλος μπορεί να λάβει αντίγραφα των πρακτικών ή πλήρη γνώση αυτών, στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση των αντιγράφων.

3.3. Κώλυμα συμμετοχής συμβούλου σε συνεδριάσεις του συμβουλίου

Οι διατάξεις¹⁵ που αναφέρονται στο κώλυμα συμμετοχής δημοτικού συμβούλου στη συνεδρίαση του συμβουλίου εφαρμόζονται και για τους συμβούλους κοινότητας. Έτσι, σύμβουλος κοινότητας δεν μπορεί να μετάσχει στη συζήτηση ενός θέματος ή στην κατάρτιση αποφάσεως του συμβουλίου ή να συμμετέχει σε γνωμοδοτικά συλλογικά όργανα, εφόσον ο ίδιος ή συγγενής του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έχει υλικό ή ηθικό συμφέρον.

Σύμβουλος που, ενώ είχε κώλυμα, έλαβε μέρος στη συνεδρίαση διαπράττει σοβαρή παράβαση καθήκοντος και τιμωρείται με την ποινή της αργίας, σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία, ενώ η σχετική απόφαση είναι άκυρη.

3.4. Ανεξαρτητοποίηση μέλους συμβουλίου κοινότητας

Τα μέλη του συμβουλίου της κοινότητας, μπορούν με γραπτή δήλωσή τους προς τον δήμαρχο, να ανεξαρτητοποιηθούν από το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί. Σε

¹⁵ Άρθρο 89, παρ. 6 του ν. 3852/2010 σε συνδυασμό με το άρθρο 99 ΚΔΚ

περίπτωση ανεξαρτητοποίησης του προέδρου, αυτός εκπίπτει από το αξίωμα του προέδρου¹⁶, διατηρεί ωστόσο τη θέση του συμβούλου κοινότητας.

3.5. Υποχρεώσεις συμβούλων κοινοτήτων

Οι σύμβουλοι κοινοτήτων εκφράζουν τη γνώμη τους και ψηφίζουν κατά συνείδηση, με γνώμονα πάντα την εξυπηρέτηση του συμφέροντος του συνόλου των κατοίκων της κοινότητας, και πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Επίσης, έχουν τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντα των δημοτικών συμβούλων¹⁷.

Επομένως:

- υποχρεούνται να μετέχουν σε όλες τις συνεδριάσεις του συμβουλίου και να ενημερώνουν σε περίπτωση απουσίας τους τον Πρόεδρο.
- έχουν υποχρέωση να εκτελούν οποιαδήποτε εργασία τους αναθέτει το συμβούλιο και να εκτελούν με επιμέλεια τα λοιπά καθήκοντά τους, όπως προβλέπει ο νόμος.
- να μεριμνούν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους για την τήρηση των αρχών της νομιμότητας, της διαφάνειας, της αποδοτικότητας και της χρηστής διοίκησης.

Σε σύμβουλο που απουσιάζει αδικαιολόγητα από τρεις (3) συνεχείς συνεδριάσεις, μπορεί να επιβληθεί σύμφωνα με το άρθρο 234 του ν. 3852/2010, η πειθαρχική ποινή της αργίας και σε περίπτωση υποτροπής της έκπτωσης.

Σύμβουλος που επιθυμεί να μην εκτελεί τις υποχρεώσεις του για διάστημα που υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες, πρέπει να έχει τη σύμφωνη γνώμη του συμβουλίου.

Σε σύμβουλο που δεν εκτελεί τις υποχρεώσεις του για διάστημα που υπερβαίνει τους τρεις (3) συνεχείς μήνες, χωρίς την άδεια του συμβουλίου, μπορεί να επιβληθεί, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 234 του ν. 3852/2010, η πειθαρχική ποινή της αργίας ή η πειθαρχική ποινή της έκπτωσης με απόφαση του Επόπτη Ο.Τ.Α.

Ο πρόεδρος του συμβουλίου κοινότητας υποχρεούται να ενημερώνει γραπτώς τον Επόπτη Ο.Τ.Α. για κάθε περίπτωση αδικαιολόγητης απουσίας συμβούλου σε τρεις

¹⁶ Άρθρο 79, παρ. 3 του ν.3852/2010

¹⁷ Άρθρο 90 του ν. 3852/2010 σε συνδυασμό με το άρθρο 68 του ιδίου νόμου

συνεχείς συνεδριάσεις, καθώς και σε κάθε περίπτωση μη εκτέλεσης των υποχρεώσεων συμβούλου για διάστημα μεγαλύτερο από τρεις (3) συνεχείς μήνες. Η παράλειψη αυτής της υποχρέωσης από τον πρόεδρο του συμβουλίου κοινότητας αποτελεί σοβαρή παράβαση καθήκοντος και επιφέρει τις αντίστοιχες συνέπειες.

4. Κοινότητες με πληθυσμό έως και τριακοσίους (300) κατοίκους - εκλογή προέδρου

Πρόεδρος κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίους (300) κατοίκους είναι ο επιτυχών υποψήφιος που συγκέντρωσε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης από το ενιαίο ψηφοδέλτιο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18B του ν. 3852/2010¹⁸. Καθώς, επομένως, ο πρόεδρος της κοινότητας ορίζεται ρητά από το νόμο και εκλέγεται απευθείας από το εκλογικό σώμα, **μετά την ορκωμοσία του αναλαμβάνει τα καθήκοντά του, χωρίς να απαιτείται καμία πρόσθετη διαδικασία.**

Πρόεδρος κοινότητας δύναται να παραιτηθεί, με δήλωσή του η οποία υποβάλλεται εγγράφως στον οικείο δήμαρχο. Η παραίτηση γίνεται οριστική την επόμενη της κατάθεσης της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο¹⁹.

Σε περίπτωση κένωσης της θέσης του προέδρου κοινότητας για οποιονδήποτε λόγο κατά τη διάρκεια της θητείας, το αξίωμα καταλαμβάνει ο επόμενος, κατά σειρά σταυρών προτίμησης υποψήφιος πρόεδρος της κοινότητας²⁰, σύμφωνα με την απόφαση επικύρωσης της εκλογής από το αρμόδιο πρωτοδικείο.

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του προέδρου κοινότητας αναπληρώνεται, ως προς την άσκηση των καθηκόντων του, από τον Δήμαρχο.

5. Δημοσίευση – εκτελεστότητα αποφάσεων οργάνων διοίκησης κοινοτήτων

Οι αποφάσεις των προέδρων των κοινοτήτων με πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων και οι αποφάσεις των συμβουλίων των κοινοτήτων με πληθυσμό

¹⁸ Άρθρο 80, παρ. 1 του ν. 3852/2010

¹⁹ Άρθρο 54, παρ. 2 του ν. 3852/2010

²⁰ Άρθρο 55, παρ. 2 του ν. 3852/2010

Λειτουργία Κοινοτήτων

μεγαλύτερο των τριακοσίων (300) κατοίκων δημοσιεύονται, σύμφωνα με τις διατάξεις για τη δημοσίευση των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου²¹.

Ειδικότερα:

- Τρεις (3) ημέρες μετά τη συνεδρίαση του συμβουλίου, με ευθύνη του αρμόδιου υπαλλήλου σε συνεργασία με τον πρόεδρο του συμβουλίου, δημοσιεύεται πίνακας που περιλαμβάνει τα θέματα που συζητήθηκαν, τον αριθμό των αποφάσεων και περίληψη του περιεχομένου τους. Οι δημοσιεύσεις γίνονται με τοιχοκόλληση σε ειδικό πίνακα του καταστήματος της κοινότητας, που είναι προορισμένος για αυτόν το σκοπό. Για τις δημοσιεύσεις αυτές συντάσσεται αποδεικτικό ενώπιον δύο μαρτύρων.
- Οι ατομικού περιεχομένου πράξεις δημοσιεύονται υπό μορφή περιλήψεως και κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο.
- Οι κανονιστικού περιεχομένου αποφάσεις δημοσιεύονται σε πλήρες κείμενο στο δημοτικό κατάστημα, σύμφωνα με την παραπάνω διαδικασία, ενώ περίληψή τους δημοσιεύεται σε μία τουλάχιστον έντυπη, ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα και καταχωρούνται, με ευθύνη του Προέδρου Κοινότητας ή του Προέδρου Συμβουλίου Κοινότητας, στην ιστοσελίδα του Δήμου. Οι αποφάσεις αυτές παραμένουν συνεχώς εκτεθειμένες σε χώρο του καταστήματος της κοινότητας που είναι προσιτός στο κοινό. Η μη δημοσίευση των αποφάσεων κατά τον ανωτέρω τρόπο τις καθιστά ανυπόστατες.
Επιπλέον, λαμβάνονται μέτρα για την όσο το δυνατόν ευρύτερη δημοσιοποίηση των αποφάσεων αυτών, μέσω των τοπικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, εκδίδοντας ειδικούς οδηγούς ενημέρωσης των κατοίκων και των οικείων επαγγελματικών τάξεων και χρησιμοποιεί, για τον ίδιο σκοπό, οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο.
- Σε περίπτωση που ειδικές διατάξεις προβλέπουν διαφορετικό τρόπο δημοσίευσης των αποφάσεων, ακολουθείται ο τρόπος αυτός.
- Αποφάσεις οι οποίες προβλέπονται υποχρεωτικά από την παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 3861/2010 και με τις επιφυλάξεις και εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 5 του ίδιου νόμου, αναρτώνται υποχρεωτικά στο Πρόγραμμα Διαύγεια.

²¹ Άρθρο 83 Α, παρ. 1 του ν. 3852/2010

Λειτουργία Κοινοτήτων

Οι αποφάσεις των οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων, εκτός από τις γνωμοδοτικές, είναι **εκτελεστές από τη δημοσίευσή τους**.²²

6. Έλεγχος νομιμότητας

Οι εκτελεστές αποφάσεις των οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων προσβάλλονται από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον με ειδική διοικητική προσφυγή ενώπιον του Επόπτη Ο.Τ.Α., σύμφωνα με το άρθρο 227 του ν. 3852/2010²³.

Οι αποφάσεις των οργάνων κοινότητας δεν εμπίπτουν, καταρχήν, στις διατάξεις του άρθρου 225 του ν. 3852/2010 και επομένως δεν αποστέλλονται υποχρεωτικά για έλεγχο νομιμότητας στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α, ωστόσο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 226, παρ. 1, του ν. 3852/2010, μπορεί αυτεπαγγέλτως να ακυρώσει οποιαδήποτε εκτελεστή απόφασή τους.

Αποφάσεις προέδρου ή συμβουλίου κοινότητας που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 84, παρ. 1 και 2 του ν. 3852/2010, ύστερα δηλαδή από μεταβίβαση αρμοδιοτήτων του δημάρχου ή του δημοτικού συμβουλίου, αποστέλλονται υποχρεωτικά για έλεγχο νομιμότητας στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α., εφόσον εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 225 του ίδιου νόμου.

Οι ανωτέρω αποφάσεις αποστέλλονται δια μέσου των υπηρεσιών του δήμου για έλεγχο νομιμότητας, συνοδευόμενες από αντίγραφο του αποδεικτικού δημοσίευσης μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από τη συνεδρίαση του συλλογικού οργάνου.

7. Διαδικασία υλοποίησης αποφάσεων οργάνων κοινότητας²⁴

Οι αποφάσεις του προέδρου κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, καθώς και του συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων κατοίκων, με τις οποίες διατυπώνονται προτάσεις για ζητήματα της αρμοδιότητάς τους σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 82, 83 κα 84 του ν. 3852/2010, διαβιβάζονται στον δήμαρχο μέσα σε προθεσμία οκτώ (8) ημερών από τη λήψη τους. Ο δήμαρχος φροντίζει να τεθούν αμέσως υπόψη των αρμόδιων οργάνων του δήμου (δηλ. του δημοτικού

²² Άρθρο 83Α, παρ. 2 του ν. 3852/2010

²³ Άρθρο 83Α, παρ. 3 του ν. 3852/2010

²⁴ Άρθρο 87 του ν. 3852/2010

Λειτουργία Κοινοτήτων

συμβουλίου, της Οικονομικής Επιτροπής ή της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής), τα οποία οφείλουν να τις μελετήσουν και να ενημερώσουν σχετικά για κάθε θέμα το αρμόδιο όργανο της κοινότητας μέσα σε ένα (1) μήνα.

Τα αρμόδια όργανα του δήμου μπορούν:

- α) να επιστρέψουν την απόφαση του οργάνου της κοινότητας με παρατηρήσεις για τυχόν επανεξέταση του θέματος,
- β) να την παραπέμψουν στο δημοτικό συμβούλιο,
- γ) να τη διαβιβάσουν στις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου προκειμένου να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες.

Σε κάθε περίπτωση τα αρμόδια όργανα του δήμου οφείλουν να ενημερώνουν τον πρόεδρο της κοινότητας ή τον πρόεδρο του συμβουλίου της κοινότητας για τα μέτρα που παίρνονται για την προώθηση των θεμάτων που περιλαμβάνονται στις αποφάσεις των οργάνων της κοινότητας.

Ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας στον οποίο κοινοποιούνται όλες οι ενέργειες, πράξεις και παρατηρήσεις των οργάνων και υπηρεσιών του δήμου που αναφέρονται στις αποφάσεις του συμβουλίου της κοινότητας, υποχρεούται να ενημερώνει αμέσως το συμβούλιο κοινότητας.

Στους προέδρους και στα συμβούλια των κοινοτήτων αποστέλλεται αντίγραφο της ημερήσιας διάταξης του δημοτικού συμβουλίου και των αποφάσεων αυτού και των άλλων συλλογικών οργάνων του δήμου.

8. Συμμετοχή προέδρων και προέδρων συμβουλίων κοινοτήτων στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου

Όταν στην ημερήσια διάταξη συνεδρίασης του δημοτικού συμβουλίου περιλαμβάνονται θέματα που αφορούν αντίστοιχες κοινότητες, προσκαλούνται και συμμετέχουν στη συνεδρίαση με δικαίωμα ψήφου, οι πρόεδροι και οι πρόεδροι συμβουλίων κοινοτήτων²⁵. Σε περίπτωση μη πρόσκλησής τους, η σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, πάσχει ακυρότητας.

Διευκρινίσεις σχετικά με τη διεξαγωγή συνεδρίασης δημοτικού συμβουλίου όταν συμμετέχει πρόεδρος κοινότητας ή πρόεδρος συμβουλίου κοινότητας, έχουν παρασχεθεί με την αρ. 8/1674/21.02.2018 εγκύκλιο της υπηρεσίας μας («Συνεδρίαση

²⁵ Άρθρο 67, παρ. 8 του ν. 3852/2010

Λειτουργία Κοινοτήτων

δημοτικού συμβουλίου με συμμετοχή προέδρου δημοτικής ή τοπικής κοινότητας ή εκπροσώπου τοπικής κοινότητας», ΑΔΑ: ΨΠΛΕ465ΧΘ7-35Ω).

9. Συνέλευση κατοίκων κοινότητας²⁶

Οι κάτοικοι και οι φορείς της κοινότητας, καλούνται με ευθύνη του προέδρου ή του συμβουλίου της, σε συνεργασία με τον αρμόδιο αντιδήμαρχο, τουλάχιστον μία φορά κατ' έτος, σε συνέλευση προκειμένου να προτείνουν στα αρμόδια όργανα του δήμου τις δράσεις που πρέπει να αναλάβει ο δήμος, ανάλογα με το χαρακτήρα των αναγκών των κατοίκων της κοινότητας και τις προτεραιότητες για την τοπική ανάπτυξη, ιδίων ως προς:

- την παροχή κοινωνικών ή άλλων υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής τους,
- τη λήψη μέτρων για την προστασία των ηλικιωμένων και των παιδιών στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής του δήμου,
- τα έργα που πρέπει να εκτελεστούν στην κοινότητα,
- την παροχή υπηρεσιών για την τουριστική αξιοποίηση και προβολή της κοινότητας,
- την εφαρμογή πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών προγραμμάτων,
- κάθε άλλο θέμα που αφορά την κοινότητα.

Για την ανωτέρω διαδικασία τηρούνται πρακτικά από υπάλληλο του δήμου, τα οποία αποστέλλονται με ευθύνη του προέδρου ή του συμβουλίου κοινότητας στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου, προς περαιτέρω διανομή στα μέλη του.

Προς διευκόλυνση της διαδικασίας, σε κοινότητες άνω των δύο χιλιάδων (2.000) κατοίκων, οι συνελεύσεις των κατοίκων μπορεί να γίνονται και ανά συνοικία, ενορία ή άλλη πρόσφορη υποδιαίρεση.

²⁶ Άρθρο 85 του ν. 3852/2010

10. Λειτουργία αποκεντρωμένων υπηρεσιακών μονάδων

Το δημοτικό συμβούλιο²⁷ καθορίζει ποιες υπηρεσιακές μονάδες μπορεί να λειτουργήσουν στις κοινότητες, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής.

11. Γραμματειακή υποστήριξη

Με απόφαση του δημάρχου²⁸, μετά από εισήγηση της εκτελεστικής επιτροπής, ορίζονται υπάλληλοι του δήμου για τη γραμματειακή εξυπηρέτησή των οργάνων των κοινοτήτων, για τη στελέχωση των υπηρεσιών του δήμου που εδρεύουν σε κοινότητες και την παροχή «διοικητικής βοήθειας» των κατοίκων ενώ διατίθενται κατάλληλοι χώροι και εξοπλισμός για τις ανάγκες των κοινοτήτων.

12. Χρήση σφραγίδας

Οι κοινότητες δεν έχουν δική τους νομική προσωπικότητα και ως εκ τούτου δεν μπορούν να έχουν δική τους σφραγίδα. Είναι όμως δυνατόν, με ευθύνη του προέδρου ή του προέδρου συμβουλίου της κοινότητας, να χρησιμοποιούν τη σφραγίδα του δήμου είτε για τις ανάγκες της τρέχουσας αλληλογραφίας, είτε να υπογράφουν πιστοποιητικά, βεβαιώσεις και άλλα έγγραφα για την εξυπηρέτηση των κατοίκων της, εφόσον έχει εξουσιοδοτηθεί με σχετική απόφαση του δημάρχου.

13. Χρήση πρωτοκόλλου

Με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου καθορίζεται αν οι υπηρεσιακές μονάδες του δήμου που λειτουργούν στις κοινότητες διαθέτουν δικό τους πρωτόκολλο ή όχι, ανάλογα με τις κατά τόπον ανάγκες και δυνατότητές τους. Είναι πάντως δυνατόν, στα πλαίσια του ίδιου δήμου, μία κοινότητα να διαθέτει δικό της πρωτόκολλο ούτως ώστε η διεκπεραίωση εγγράφων και της τυχόν εισερχόμενης και εξερχόμενης αλληλογραφίας να γίνεται με αυτό, ενώ άλλες να εξυπηρετούνται από το κεντρικό πρωτόκολλο του δήμου το οποίο είναι συνεχόμενο και το οποίο μπορεί να λαμβάνεται τηλεφωνικά ή ηλεκτρονικά.

²⁷ Άρθρο 91 του ν. 3852/2010

²⁸ Άρθρο 84, παρ. 9 του ν. 3852/2010

Λειτουργία Κοινοτήτων

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr, καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους:

Όνομα	Τηλέφωνο επικοινωνίας
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4332
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4954
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Νάσaina Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	213 1364027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313
Τζουμαϊλής Αλέξανδρος	213 136 4346

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

Ο Υφυπουργός

Θεόδωρος Λιβάνιος

Ο Υπουργός

Παναγιώτης Θεοδωρικάκος

14. Παράρτημα: ισχύουσα νομοθεσία

Άρθρο 79 του ν. 3852/2010

Πρόεδρος συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

1. Πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ορίζεται ο σύμβουλος του πρώτου κατά σειρά συνδυασμού που έλαβε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης μεταξύ των υποψηφίων του συνδυασμού του, σύμφωνα με την απόφαση επικύρωσης της εκλογής από το αρμόδιο πρωτοδικείο. Η μη αποδοχή του αξιώματος του προέδρου, δεν οδηγεί σε απώλεια της ιδιότητας μέλους του συμβουλίου της κοινότητας.²⁹
2. Όταν ο πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, τα καθήκοντά του ασκεί μέλος του συμβουλίου της κοινότητας, που ορίζεται από αυτόν, ως αναπληρωτής του.
3. Τα μέλη του συμβουλίου της κοινότητας μπορούν, με γραπτή δήλωσή τους προς τον δήμαρχο, να ανεξαρτητοποιηθούν από το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί. Σε περίπτωση ανεξαρτητοποίησης του προέδρου, αυτός εκπίπτει από το αξίωμά του και εφαρμόζεται η διαδικασία της επόμενης παραγράφου.
4. Αν η θέση του προέδρου του συμβουλίου της κοινότητας κενωθεί λόγω θανάτου ή παραίτησης ή έκπτωσης από το αξίωμα ή εξαιτίας οποιουδήποτε άλλου λόγου, πρόεδρος ορίζεται ο επόμενος κατά σειρά σταυρών προτίμησης σύμβουλος του πρώτου σε εκλογική δύναμη συνδυασμού και αν εξαντληθούν οι σύμβουλοι του πρώτου συνδυασμού, πρόεδρος ορίζεται ο πρώτος σε σταυρούς προτίμησης μεταξύ των συμβούλων του δεύτερου συνδυασμού και ούτω καθεξής.³⁰
5. Στον πρόεδρο συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων χορηγούνται από το δήμο έξοδα κίνησης που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων.

Άρθρο 80 του ν. 3852/2010³¹

Πρόεδρος κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων

1. Πρόεδρος κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων είναι ο επιτυχών υποψήφιος, σύμφωνα με το άρθρο 37Α του παρόντος.
2. Στον πρόεδρο της κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων χορηγούνται από το δήμο έξοδα κίνησης, που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων.

²⁹ Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5, παρ. 9α του ν. 4623/2019

³⁰ Η αναριθμήσα παρ. 4 (κατόπιν της κατάργησης της παρ. 2 με το άρθρο 5, παρ.9β του ν. 4623/2019) τροποποιήθηκε με το άρθρο 5, παρ.9γ του ν. 4623/2019

³¹ Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 81 του ν. 4555/ 2018

Άρθρο 81 του ν. 3852/2010³²

Αρμοδιότητες προέδρου συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

Ο πρόεδρος του συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, πέρα από τις αρμοδιότητες εκείνες που προβλέπονται από άλλες διατάξεις, ασκεί και τις εξής αρμοδιότητες:

- α) Εκπροσωπεί το συμβούλιο της κοινότητας.
- β) Ασκεί κάθε αρμοδιότητα που του ανατίθεται από τον δήμαρχο. Μεταφέρει και παρουσιάζει στον δήμαρχο και στα άλλα αρμόδια όργανα του δήμου τα προβλήματα της κοινότητας, συνεργάζεται με τον δήμαρχο, τους αντιδημάρχους και τις αρμόδιες δημοτικές υπηρεσίες, προκειμένου να προετοιμάσει κάθε θέμα που θα συζητηθεί στο συμβούλιο της κοινότητας, παρακολουθεί την προώθηση από το δήμο των θεμάτων που αναφέρονται στις αποφάσεις του συμβουλίου που έχουν σταλεί σε αυτόν. Συμμετέχει στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, στις οποίες καλείται υποχρεωτικά με δικαίωμα ψήφου, όταν στην ημερήσια διάταξη περιλαμβάνεται θέμα που αφορά ειδικά την αντίστοιχη κοινότητα.
- γ) Εισηγείται στο συμβούλιο θέματα της αρμοδιότητάς του και εκτελεί τις αποφάσεις του συμβουλίου που λαμβάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 83 έως 84.
- δ) Ενεργεί πληρωμές από την πάγια προκαταβολή, που συνιστάται κατά τις σχετικές διατάξεις.
- ε) Συμμετέχει στη διοίκηση κληροδοτήματος, με έδρα την κοινότητα στην οποία ασκεί τα καθήκοντά του, στις περιπτώσεις που προβλέπεται, σύμφωνα με το ν. 2539/1997 (Α' 244) ή την πράξη σύστασής του, η συμμετοχή προέδρου τοπικού συμβουλίου ή δημάρχου δήμου, ο οποίος καταργείται με τον παρόντα νόμο.

Άρθρο 82 του ν. 3852/2010³³

Αρμοδιότητες προέδρου κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων

- 1. Ο πρόεδρος της κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων ασκεί κάθε αρμοδιότητα που του ανατίθεται από τον δήμαρχο και συμμετέχει στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου, στις οποίες καλείται υποχρεωτικά με δικαίωμα ψήφου, όταν στην ημερήσια διάταξη περιλαμβάνεται θέμα που αφορά ειδικά την αντίστοιχη κοινότητα.
- 2. Πλέον των όσων προβλέπονται στην προηγούμενη παράγραφο, ο πρόεδρος κοινότητας έως τριακοσίων (300) κατοίκων, ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
 - α) εκφράζει γνώμη και διατυπώνει προτάσεις προς το δημοτικό συμβούλιο, για την εκτέλεση νέων έργων εντός της κοινότητας, καθώς και για τη συντήρηση και τη λειτουργία των έργων που έχουν εκτελεστεί,
 - β) εισηγείται για την κατανομή του αναλογούντος στην κοινότητα ποσοστού των κεντρικών αυτοτελών πόρων που προορίζονται για επενδυτικές ανάγκες του δήμου, σύμφωνα με την παράγραφο 4Α του άρθρου 259³⁴,
 - γ) μεριμνά για την καλή κατάσταση του δικτύου εσωτερικής και αγροτικής οδοποιίας της κοινότητας, εποπτεύοντας τις εργασίες συντήρησης και υποβάλλοντας προς την τεχνική υπηρεσία δια του αρμόδιου αντιδημάρχου, σχετικό υπόμνημα όπου αναγράφεται το είδος των εργασιών, ο τόπος και ο χρόνος που έγιναν αυτές,
 - δ) μεριμνά για την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων και συνεργάζεται με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου για την καλή τήρηση αυτής,

³² Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 82 του ν. 4555/ 2018

³³ Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 83 του ν. 4555/ 2018

³⁴ Η περ. β της παρ. 2 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 παρ.9δ του ν. 4623/2019

Λειτουργία Κοινοτήτων

- ε) λαμβάνει μέτρα για την άμεση αποκατάσταση των ζημιών επείγοντος χαρακτήρα στα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης και σε εξαιρετικές περιπτώσεις αναθέτει την εκτέλεση των εργασιών αποκατάστασης ζημιών μικρής κλίμακας εάν από την καθυστέρηση αποκατάστασης δημιουργείται άμεσος κίνδυνος για την επαρκή υδροδότηση της κοινότητας, ενημερώνοντας εγγράφως για το λόγο αυτόν τον αρμόδιο αντιδήμαρχο ή τον πρόεδρο της ΔΕΥΑ,
- στ) μεριμνά για την αποκατάσταση ζημιών και την καλή λειτουργία του δικτύου δημοτικού φωτισμού και συνεργάζεται γι' αυτό με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου,
- ζ) μεριμνά για την καλή κατάσταση και την ασφάλεια των εγκαταστάσεων των παιδικών χαρών και συνεργάζεται με τον υπεύθυνο λειτουργίας των παιδικών χαρών του δήμου,
- η) μεριμνά για την εύρυθμη λειτουργία, τη συντήρηση και την ευταξία του κοιμητηρίου της κοινότητας, προεγκρίνει την κατασκευή οικογενειακών τάφων και λοιπών ταφικών μνημείων και εκδίδει τις άδειες για την παράταση ταφής και την ανακομιδή οστών,
- θ) καταγράφει τα μέσα και το ανθρώπινο δυναμικό που μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και είναι υπεύθυνος της ομάδας πυρασφάλειας της κοινότητας. Για την κατάρτιση του σχεδίου πρόληψης πυρκαγιών και άλλων φυσικών καταστροφών συνεργάζεται με τα αρμόδια όργανα του δήμου ενώ κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων αντιμετώπισης πυρκαγιών ή φυσικών καταστροφών τίθεται στη διάθεση των αρμοδίων αρχών,
- ι) είναι υπεύθυνος για την προστασία της δημοτικής περιουσίας στα όρια της κοινότητας και έχει καθήκον να αναφέρει αμελλητί στον δήμαρχο ή στον αρμόδιο αντιδήμαρχο ζημιές ή προσβολές των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων του δήμου,
- ια) ενεργεί πληρωμές από την πάγια προκαταβολή, που συνιστάται κατά τις σχετικές διατάξεις,
- ιβ) συμμετέχει στη διοίκηση κληροδοτήματος, με έδρα την κοινότητα στην οποία ασκεί τα καθήκοντά του, στις περιπτώσεις που προβλέπεται, σύμφωνα με το ν. 2539/1997 ή την πράξη σύστασής του, η συμμετοχή προέδρου τοπικού συμβουλίου ή δημάρχου δήμου, ο οποίος καταργείται με τον παρόντα νόμο,
- ιγ) στις περιπτώσεις όπου ο δήμος είναι ο αρμόδιος φορέας λειτουργίας, σύμφωνα με την παρ. 17 του άρθρου 2 και την παρ. 1 του άρθρου 26 του ν. 4497/2017 (Α' 171), ο πρόεδρος κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων προτείνει, ως προς την κοινότητα, τους χώρους λειτουργίας των λαϊκών αγορών, τις θέσεις όπου επιτρέπεται η άσκηση υπαίθριου στάσιμου εμπορίου, η λειτουργία εμποροπανηγύρεων, χριστουγεννιάτικων αγορών και γενικά οι υπαίθριες εμπορικές δραστηριότητες, καθώς και τους χώρους στάθμευσης οχημάτων,
- ιδ) προωθεί τον εθελοντισμό και συνεργάζεται με ομάδες εθελοντών για την εξυπηρέτηση των αναγκών της κοινότητας.
3. Ο πρόεδρος της κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων διατυπώνει επίσης γνώμη στο δημοτικό συμβούλιο για:
- α) τις υπηρεσιακές μονάδες του δήμου, για τις οποίες συντρέχουν δυνατότητες λειτουργίας τους στην κοινότητα, με κριτήριο ότι θα συμβάλουν στην καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών και στην ανάπτυξη της περιοχής,
- β) την αξιοποίηση των ακινήτων του δήμου, που βρίσκονται στην κοινότητα, την κάθε μορφής εκμίσθωση ή παραχώρηση εκτάσεων εντός των ορίων αυτής, καθώς και την εκποίηση, εκμίσθωση, δωρεάν παραχώρηση χρήσης, ανταλλαγή και δωρεά, περιουσιακών εν γένει στοιχείων του δήμου που βρίσκονται στα όρια της κοινότητας,

Λειτουργία Κοινοτήτων

- γ) την πολεοδομική ανάπτυξη και ανάπλαση της περιοχής,
 - δ) τη συντήρηση των δημοτικών και αγροτικών οδών, τη συντήρηση, καθαριότητα και λειτουργία των πλατειών, δημοτικών αλσών, κήπων, υπαίθριων χώρων αναψυχής και γενικά όλων των κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων της περιοχής της κοινότητας,
 - ε) την κυκλοφορία και τη συγκοινωνία της περιοχής της κοινότητας,
 - στ) την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, την αναβάθμιση της αισθητικής περιοχών, καθώς και για την καθαριότητα αυτών,
 - ζ) την προστασία της δημόσιας υγείας και την προστασία των κατοίκων από την ηχορρύπανση,
 - η) την περισυλλογή και εν γένει τη μέριμνα για τα αδέσποτα ζώα,
 - θ) τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων και γενικότερα την ανάπτυξη της περιοχής της κοινότητας σε πολιτιστικά, πνευματικά και κοινωνικά θέματα,
 - ι) τη μέριμνα για την υγεία, την πρόνοια και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και γενικά τη φροντίδα, ώστε η λειτουργία και ανάπτυξη της περιοχής της κοινότητας, να αποβλέπει στην καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων της,
 - ια) την εύρυθμη λειτουργία των δημοτικών ιδρυμάτων, δημοτικών νομικών προσώπων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, δημοτικών επιχειρήσεων και γενικότερα των παρεχόμενων υπηρεσιών στην περιφέρεια της κοινότητας,
 - ιβ) την τροποποίηση των ορίων της κοινότητας,
 - ιγ) την εξέταση γενικών ή ειδικών προβλημάτων που αφορούν τους κατοίκους και την περιφέρεια της κοινότητας, ιδίως αστέγων και ευπαθών ομάδων του πληθυσμού της περιοχής της,
 - ιδ) την αξιοποίηση των τοπικών πόρων της περιοχής της κοινότητας.
4. Με αιτιολογημένη απόφασή του, ο πρόεδρος της κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο, σχετικά με τη λήψη απόφασης, για τη χορήγηση χρηματικών βοηθημάτων και ειδών διαβίωσης ή περίθαλψης σε οικονομικά αδύνατους κατοίκους και πολύτεκνους, καθώς και τη μείωση δημοτικών φόρων ή τελών ή απαλλαγή από αυτούς για τα προβλεπόμενα από τις ισχύουσες διατάξεις πρόσωπα, καθώς και τα πρόσωπα που χρήζουν «βοήθειας στο σπίτι» και «διοικητικής βοήθειας».
5. Η αποδοχή κληροδοτήματος, κληρονομιάς ή δωρεάς, η οποία διατίθεται ρητά και αποκλειστικά σε κοινότητα έως τριακοσίων (300) κατοίκων, γίνεται από την οικονομική επιτροπή, μετά από σύμφωνη γνώμη του οικείου προέδρου.

Άρθρο 83 του ν. 3852/2010³⁵

Αρμοδιότητες συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

1. Το συμβούλιο κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες, εντός των ορίων της κοινότητας:
- α) εκφράζει γνώμη και διατυπώνει προτάσεις προς το δημοτικό συμβούλιο, για την εκτέλεση νέων έργων εντός της κοινότητας, καθώς και για τη συντήρηση και τη λειτουργία των έργων που έχουν εκτελεστεί,
 - β) εισηγείται ποια έργα και δράσεις θα εκτελεστούν στην κοινότητα, από το ποσοστό των κεντρικών αυτοτελών πόρων που προορίζονται για επενδυτικές ανάγκες του δήμου, που της αναλογούν, σύμφωνα με την παράγραφο 4Α του άρθρου 259³⁶,
 - γ) μεριμνά για την καλή κατάσταση του δικτύου εσωτερικής και αγροτικής οδοποιίας της κοινότητας, εποπτεύοντας τις εργασίες συντήρησης και υποβάλλοντας προς την

³⁵ Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 84 του ν. 4555/ 2018

³⁶ Η περ. β της παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 παρ.9ε του ν. 4623/2019

Λειτουργία Κοινοτήτων

- τεχνική υπηρεσία, διά του αρμόδιου αντιδημάρχου, σχετικό υπόμνημα όπου αναγράφεται το είδος των εργασιών, ο τόπος και ο χρόνος που έγιναν αυτές,
- δ) μεριμνά για την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων και συνεργάζεται με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου για την καλή τήρηση αυτής,
- ε) λαμβάνει μέτρα για την άμεση αποκατάσταση των ζημιών επείγοντος χαρακτήρα στα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης και σε εξαιρετικές περιπτώσεις αναθέτει την εκτέλεση των εργασιών αποκατάστασης ζημιών μικρής κλίμακας εάν από την καθυστέρηση αποκατάστασης δημιουργείται άμεσος κίνδυνος για την επαρκή υδροδότηση της κοινότητας, ενημερώνοντας εγγράφως για το λόγο αυτόν τον αρμόδιο αντιδήμαρχο ή τον πρόεδρο της ΔΕΥΑ,
- στ) μεριμνά για την αποκατάσταση ζημιών και την καλή λειτουργία του δικτύου δημοτικού φωτισμού και συνεργάζεται γι' αυτό με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου,
- ζ) μεριμνά για την καλή κατάσταση και την ασφάλεια των εγκαταστάσεων των παιδικών χαρών και συνεργάζεται με τον υπεύθυνο λειτουργίας των παιδικών χαρών του δήμου,
- η) μεριμνά για την εύρυθμη λειτουργία, τη συντήρηση και την ευταξία του κοιμητηρίου της κοινότητας, προεγκρίνει την κατασκευή οικογενειακών τάφων και λοιπών ταφικών μνημείων και εκδίδει τις άδειες για την παράταση ταφής και την ανακομιδή οστών,
- θ) καταγράφει τα μέσα και το ανθρώπινο δυναμικό που μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και έχει την ευθύνη της ομάδας πυρασφάλειας της κοινότητας. Για την κατάρτιση του σχεδίου πρόληψης πυρκαγιών και άλλων φυσικών καταστροφών συνεργάζεται με τα αρμόδια όργανα του δήμου, ενώ, κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων αντιμετώπισης πυρκαγιών ή φυσικών καταστροφών τίθεται στη διάθεση των αρμοδίων αρχών,
- ι) είναι υπεύθυνο για την προστασία της δημοτικής περιουσίας στα όρια της κοινότητας και έχει καθήκον να αναφέρει αμελλητί στον δήμαρχο ή στον αρμόδιο αντιδήμαρχο ζημιές ή προσβολές των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων του δήμου,
- ια) μέλη του συμβουλίου της κοινότητας συμμετέχουν στη διοίκηση κληροδοτήματος με έδρα την κοινότητα που ασκούν τα καθήκοντά τους, στις περιπτώσεις που προβλέπεται, σύμφωνα με το ν. 2539/1997 ή την πράξη σύστασής του, η συμμετοχή μελών τοπικού συμβουλίου ή μελών του δημοτικού συμβουλίου δήμου ο οποίος καταργείται με τον παρόντα νόμο,
- ιβ) στις περιπτώσεις όπου ο δήμος είναι ο αρμόδιος φορέας λειτουργίας, σύμφωνα με την παρ. 17 του άρθρου 2 και την παρ. 1 του άρθρου 26 του ν. 4497/2017 (Α' 171), προτείνει, ως προς την κοινότητα, τους χώρους λειτουργίας των λαϊκών αγορών, τις θέσεις όπου επιτρέπεται η άσκηση υπαίθριου στάσιμου εμπορίου, η λειτουργία εμποροπανηγύρεων, χριστουγεννιάτικων αγορών και γενικά οι υπαίθριες εμπορικές δραστηριότητες, καθώς και τους χώρους στάθμευσης οχημάτων. Οι αποφάσεις του συμβουλίου της κοινότητας για τις περιπτώσεις αυτές, λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του και αποστέλλονται στην επιτροπή ποιότητας ζωής, προκειμένου να διαμορφώσει την εισήγησή της προς το δημοτικό συμβούλιο για την έκδοση των προβλεπόμενων σχετικών τοπικών κανονιστικών αποφάσεων.
- ιγ) προωθεί τον εθελοντισμό και συνεργάζεται με ομάδες εθελοντών για την εξυπηρέτηση των αναγκών της κοινότητας.
- ιδ) αποφασίζει για την παράταση ωραρίου λειτουργίας μουσικής³⁷.

³⁷ Η περίπτωση ιδ) προστέθηκε με το άρθρο 5 παρ.7 του ν. 4623/2019

Λειτουργία Κοινοτήτων

2. Το συμβούλιο της κοινότητας διατυπώνει, επίσης, γνώμη και προτάσεις, είτε με δική του πρωτοβουλία είτε κατόπιν παραπομπής από τα αρμόδια όργανα του δήμου, σχετικά με τα ακόλουθα θέματα:

- α) τις υπηρεσιακές μονάδες του δήμου, για τις οποίες συντρέχουν δυνατότητες λειτουργίας τους στην κοινότητα, με κριτήριο ότι θα συμβάλουν στην καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών και στην ανάπτυξη της περιοχής,
- β) την αξιοποίηση των ακινήτων του δήμου, που βρίσκονται στην κοινότητα, την κάθε μορφής εκμίσθωση ή παραχώρηση εκτάσεων εντός των ορίων αυτής, καθώς και την εκποίηση, εκμίσθωση, δωρεάν παραχώρηση χρήσης, ανταλλαγή και δωρεά, περιουσιακών εν γένει στοιχείων του δήμου που βρίσκονται στα όρια της κοινότητας.
- γ) την πολεοδομική ανάπτυξη και ανάπλαση της περιοχής,
- δ) τη συντήρηση των δημοτικών και αγροτικών οδών, τη συντήρηση, καθαριότητα και λειτουργία των πλατειών, δημοτικών αλσών, κήπων, υπαίθριων χώρων αναψυχής και γενικά όλων των κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων της περιοχής της κοινότητας,
- ε) την κυκλοφορία και τη συγκοινωνία της περιοχής της κοινότητας,
- στ) την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, την αναβάθμιση της αισθητικής περιοχών, καθώς και για την καθαριότητα αυτών,
- ζ) την προστασία της δημόσιας υγείας και την προστασία των κατοίκων από την ηχορρύπανση,
- η) την περισυλλογή και εν γένει τη μέριμνα για τα αδέσποτα ζώα,
- θ) τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων και γενικότερα την ανάπτυξη της περιοχής της κοινότητας σε πολιτιστικά, πνευματικά και κοινωνικά θέματα,
- ι) τη μέριμνα για την υγεία, την πρόνοια και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και γενικά τη φροντίδα ώστε η λειτουργία και ανάπτυξη της περιοχής της κοινότητας, να αποβλέπει στην καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων της,
- ια) την εύρυθμη λειτουργία των δημοτικών ιδρυμάτων, δημοτικών νομικών προσώπων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, δημοτικών επιχειρήσεων και γενικότερα των παρεχόμενων υπηρεσιών στην περιφέρεια της κοινότητας,
- ιβ) την τροποποίηση των ορίων της κοινότητας,
- ιγ) την εξέταση γενικών ή ειδικών προβλημάτων που αφορούν τους κατοίκους και την περιφέρεια της κοινότητας, ιδίως αστέγων και ευπαθών ομάδων του πληθυσμού της περιοχής της,
- ιδ) την αξιοποίηση των τοπικών πόρων της περιοχής της κοινότητας.

3. Τα συμβούλια των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ασκούν και τις αρμοδιότητες του προέδρου των κοινοτήτων έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, που προβλέπονται στο άρθρο 82 του παρόντος.»

Άρθρο 83Α του ν. 3852/2010³⁸

Δημοσίευση εκτελεστότητα αποφάσεων οργάνων διοίκησης κοινοτήτων

1. Οι αποφάσεις των προέδρων των κοινοτήτων με πληθυσμό έως και τριακοσίων (300) κατοίκων και οι αποφάσεις των συμβουλίων των κοινοτήτων με πληθυσμό μεγαλύτερο των τριακοσίων (300) κατοίκων δημοσιεύονται, σύμφωνα με τις διατάξεις για τη δημοσίευση των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου.
2. Οι αποφάσεις των οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων, εκτός από τις γνωμοδοτικές, είναι εκτελεστές από τη δημοσίευσή τους.

³⁸ Προσθήκη άρθρου με το άρθρο 85 του ν.4555/208

Λειτουργία Κοινοτήτων

3. Οι εκτελεστές αποφάσεις των οργάνων διοίκησης των κοινοτήτων προσβάλλονται με ειδική διοικητική προσφυγή, ενώπιον του Επόπτη Ο.Τ.Α., σύμφωνα με το άρθρο 227.

Άρθρο 84 του ν. 3852/2010³⁹

Γενικές διατάξεις για τη λειτουργία των κοινοτήτων

1. Ο δήμαρχος, με απόφασή του, που δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα και αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου, μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του στους προέδρους ή τα συμβούλια κοινοτήτων.

2. Το δημοτικό συμβούλιο με απόφαση, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, μπορεί να μεταβιβάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητές του στους προέδρους ή στα συμβούλια των κοινοτήτων. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα, και αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου. Οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται μέσα στα όρια της οικείας κοινότητας.

Δεν επιτρέπεται η μεταβίβαση των ακόλουθων αρμοδιοτήτων:

- α) η έκδοση κανονιστικών πράξεων,
- β) η επιβολή φόρων, τελών και δικαιωμάτων,
- γ) η σύναψη δανείων,
- δ) η σύσταση και λειτουργία δημοτικών ιδρυμάτων και λοιπών δημοτικών νομικών προσώπων, καθώς και η εκλογή των μελών των συλλογικών οργάνων που τα διοικούν και
- ε) οι αποφάσεις που κατά ειδικές διατάξεις λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

Η απόφαση αυτή αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου και δημοσιεύεται σε μία (1) τουλάχιστον εφημερίδα του νομού.

3. Αν για οποιονδήποτε λόγο ο πρόεδρος ή το συμβούλιο της κοινότητας δεν ασκεί τις αρμοδιότητές του, τις ασκεί ο δήμος με τα αρμόδια όργανά του. Σχετική διαπιστωτική πράξη εκδίδει το δημοτικό συμβούλιο, μετά από σχετική εισήγηση του δημάρχου ή του τυχόν κατά τόπο αρμόδιου ορισμένου αντιδημάρχου.

4. Με απόφαση του δημάρχου, μετά από εισήγηση της εκτελεστικής επιτροπής, ορίζονται υπάλληλοι του δήμου για τη γραμματειακή εξυπηρέτηση των οργάνων των κοινοτήτων, για τη στελέχωση των υπηρεσιών του δήμου που εδρεύουν σε κοινότητες, καθώς και για την παροχή «διοικητικής βοήθειας» των κατοίκων και διατίθενται κατάλληλοι χώροι και εξοπλισμός για τις ανάγκες των κοινοτήτων.

Άρθρο 85 του ν. 3852/2010⁴⁰

Συνέλευση κατοίκων κοινότητας

Με ευθύνη του προέδρου ή του συμβουλίου κοινότητας, σε συνεργασία με τον τυχόν ορισμένο κατά τόπο αρμόδιο αντιδήμαρχο, καλούνται οι κάτοικοι και οι φορείς της κοινότητας, τουλάχιστον μια φορά κατ' έτος σε συνέλευση και προτείνουν στα αρμόδια όργανα του δήμου, ανάλογα με το χαρακτήρα των αναγκών των κατοίκων της κοινότητας και τις προτεραιότητες για την τοπική ανάπτυξη, τις δράσεις που πρέπει να αναλάβει ο δήμος ιδίως ως προς:

- α) την παροχή κοινωνικών ή άλλων υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής τους,

³⁹ Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 86 του ν. 4555/2018

⁴⁰ Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 87 του ν. 4555/2018

Λειτουργία Κοινοτήτων

- β) τη λήψη μέτρων για την προστασία των ηλικιωμένων και των παιδιών στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής του δήμου,
- γ) τα έργα που πρέπει να εκτελεστούν στην κοινότητα,
- δ) την παροχή υπηρεσιών για την τουριστική αξιοποίηση και προβολή της κοινότητας,
- ε) την εφαρμογή πολιτιστικών, ψυχαγωγικών και αθλητικών προγραμμάτων και
- στ) κάθε άλλο θέμα που αφορά την κοινότητα.

Για την ανωτέρω διαδικασία τηρούνται πρακτικά από υπάλληλο του δήμου, τα οποία αποστέλλονται με ευθύνη του προέδρου ή του συμβουλίου κοινότητας στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου, προς περαιτέρω διανομή στα μέλη του.

Σε κοινότητες άνω των δύο χιλιάδων (2.000) κατοίκων, οι συνελεύσεις των κατοίκων μπορεί να γίνονται και ανά συνοικία, ενορία ή άλλη πρόσφορη υποδιαίρεση.

Άρθρο 86 του ν. 3852/2010

Προϋπολογισμός της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας. Συμμετοχή του συμβουλίου στην κατάρτιση του επιχειρησιακού και τεχνικού προγράμματος του δήμου

1. Κάθε έτος το δημοτικό συμβούλιο με απόφασή του καθορίζει το ανώτατο ύψος του προϋπολογισμού εξόδων του επόμενου έτους της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας. Η απόφαση αυτή διαβιβάζεται στο συμβούλιο της έως το τέλος Ιουνίου.

2. Το συμβούλιο της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας καταρτίζει σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων της κοινότητας για το επόμενο οικονομικό έτος. Ο προϋπολογισμός δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ανώτατο ποσό που καθορίστηκε σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο. Το σχέδιο συνοδεύεται από αιτιολογική έκθεση, η οποία περιέχει αιτιολόγηση κάθε εγγραφής και αποστέλλεται έγκαιρα στην οικονομική επιτροπή έως το τέλος Αυγούστου.

3. Η οικονομική επιτροπή εξετάζει:

- i) αν οι συνολικές δαπάνες που αναγράφονται στο σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων της κοινότητας υπερβαίνουν το ανώτατο ποσό που έχει καθοριστεί από το δημοτικό συμβούλιο για κάθε δημοτική ή τοπική κοινότητα,
- ii) αν οι δαπάνες αφορούν τις αρμοδιότητες που έχουν μεταβιβαστεί από το δημοτικό συμβούλιο στο συμβούλιο της δημοτικής κοινότητας και
- iii) αν οι δαπάνες είναι νόμιμες.

Η οικονομική επιτροπή διαγράφει κάθε δαπάνη που δεν συγκεντρώνει τις πιο πάνω υπό στοιχεία ii) και iii) προϋποθέσεις και, σε περίπτωση υπέρβασης του πιο πάνω ανώτατου ποσού, περικόπτει τα επί μέρους κονδύλια.

Το σχέδιο προϋπολογισμού εξόδων των δημοτικών κοινοτήτων, όπως τελικά διαμορφώνεται από την οικονομική επιτροπή, εντάσσεται στο σχέδιο προϋπολογισμού του δήμου. Στον προϋπολογισμό του δήμου περιλαμβάνονται ιδιαίτερα κεφάλαια για κάθε τοπική και δημοτική κοινότητα.

Το πιο πάνω σχέδιο προϋπολογισμού εξόδων τοπικής και δημοτικής κοινότητας, αν δεν καταρτιστεί ή δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα στην οικονομική επιτροπή, καταρτίζεται από αυτήν.

4. Το συμβούλιο της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας με απόφαση που λαμβάνεται ένα μήνα τουλάχιστον πριν την κατάρτιση του επιχειρησιακού και τεχνικού προγράμματος του δήμου, εισηγείται στην εκτελεστική επιτροπή με σειρά προτεραιότητας, ανάλογα με τον επείγοντα χαρακτήρα των αναγκών των κατοίκων της περιφέρειάς του και τις προτεραιότητες για την τοπική ανάπτυξη, τις δράσεις που πρέπει να περιλαμβάνει το επιχειρησιακό πρόγραμμα του δήμου και τα έργα που πρέπει να εκτελεστούν.

Λειτουργία Κοινοτήτων

5. Στη συνεδρίαση του συμβουλίου της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας για τη λήψη των αποφάσεων της προηγούμενης παραγράφου, καλούνται οι κοινωνικοί φορείς της περιφέρειάς της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας, προκειμένου να υποβάλλουν τις προτάσεις τους. Εάν το συμβούλιο της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας δεν υποβάλλει εισήγηση εμπρόθεσμα στην εκτελεστική επιτροπή, το σχέδιο του επιχειρησιακού και τεχνικού προγράμματος του δήμου καταρτίζεται χωρίς αυτήν.

Άρθρο 87 του ν. 3852/2010⁴¹

Διαδικασία υλοποίησης αποφάσεων προέδρου ή συμβουλίου κοινότητας

1. Οι αποφάσεις των οργάνων των κοινοτήτων με τις οποίες διατυπώνονται οι προτάσεις για τα θέματα της αρμοδιότητάς τους, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 82, 83 και 84, διαβιβάζονται στον δήμαρχο μέσα σε προθεσμία οκτώ (8) ημερών από τη λήψη τους. Ο δήμαρχος φροντίζει να τεθούν αμέσως υπόψη των αρμόδιων οργάνων του δήμου τα οποία οφείλουν να τις μελετήσουν και να ενημερώσουν σχετικά για κάθε θέμα το αρμόδιο όργανο της κοινότητας μέσα σε ένα (1) μήνα.

2. Τα αρμόδια όργανα του δήμου μπορούν:

α) να επιστρέψουν την απόφαση του οργάνου της κοινότητας με παρατηρήσεις για επανεξέταση τυχόν του θέματος,

β) να την παραπέμπουν στο δημοτικό συμβούλιο,

γ) να τη διαβιβάσουν στις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου για να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες.

Σε κάθε περίπτωση τα αρμόδια όργανα του δήμου οφείλουν να ενημερώνουν τον πρόεδρο της κοινότητας ή του συμβουλίου της κοινότητας, για τα μέτρα που λαμβάνονται για την προώθηση των θεμάτων που περιλαμβάνονται στις αποφάσεις των οργάνων της κοινότητας.

3. Ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας στον οποίον κοινοποιούνται όλες οι ενέργειες, πράξεις και παρατηρήσεις των οργάνων και υπηρεσιών του δήμου που αναφέρονται στις αποφάσεις του συμβουλίου της κοινότητας, υποχρεούται να ενημερώνει αμέσως το συμβούλιο.

4. Στους προέδρους και στα συμβούλια των κοινοτήτων αποστέλλεται αντίγραφο της ημερήσιας διάταξης του δημοτικού συμβουλίου και των αποφάσεων αυτού και των άλλων συλλογικών οργάνων του δήμου.

Άρθρο 88 του ν. 3852/2010⁴²

Σύγκληση του συμβουλίου της κοινότητας

1. Το συμβούλιο της κοινότητας συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του υποχρεωτικά τουλάχιστον μία (1) φορά το μήνα, καθώς και όταν το απαιτούν οι υποθέσεις της κοινότητας.

2. Ο πρόεδρος καλεί το συμβούλιο σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση ή ηλεκτρονικά, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στο γραφείο της κοινότητας, και επιδίδεται στους συμβούλους τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση.

3. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται για ποιο λόγο η συνεδρίαση

⁴¹ Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 88 του ν. 4555/2018

⁴² Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 89 του ν. 4555/2018

Λειτουργία Κοινοτήτων

είναι κατεπείγουσα. Πριν από τη συζήτηση το συμβούλιο αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων.

4. Ο πρόεδρος καλεί το συμβούλιο, ύστερα από γραπτό αίτημα του ενός τρίτου (1/3) τουλάχιστον των μελών του. Στην αίτηση αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Εάν ο πρόεδρος δεν συγκαλέσει το συμβούλιο το αργότερο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή της αίτησης, το συμβούλιο συνέρχεται με πρόσκληση των μελών του που υπέβαλαν την αίτηση.

5. Ο πρόεδρος του συμβουλίου καλεί το συμβούλιο ύστερα από γραπτή αίτηση εκατό (100), τουλάχιστον, κατοίκων της κοινότητας. Στην αίτηση αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Εάν ο πρόεδρος δεν συγκαλέσει το συμβούλιο το αργότερο μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την παραλαβή της αίτησης, το συμβούλιο συνέρχεται με πρόσκληση του συμβούλου που αναδείχθηκε πρώτος σε σταυρούς και, επί ισοψηφίας, εκείνου που αναγράφεται πρώτος στην απόφαση ανακήρυξης.

6. Αν ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας παραλείπει αδικαιολόγητα επί δύο (2) συνεχείς μήνες ή δύο (2) συνεχείς φορές κατά τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 5 να συγκαλέσει το συμβούλιο, μπορεί να τεθεί σε αργία και, σε περίπτωση υποτροπής, να τιμωρηθεί με την ποινή της έκπτωσης από το αξίωμα κατά την προβλεπόμενη πειθαρχική διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 234.

Άρθρο 89 του ν. 3852/2010⁴³

Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του συμβουλίου της κοινότητας

1. Οι συνεδριάσεις του συμβουλίου της κοινότητας είναι δημόσιες και γίνονται στο γραφείο αυτής υπό την προεδρία του προέδρου του συμβουλίου.

2. Το συμβούλιο έχει απαρτία όταν είναι παρόντα τα δύο τρίτα (2/3) των μελών του.

3. Το συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις του με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, αν δεν υπάρχει άλλη διάταξη που ορίζει διαφορετικά.

4. Αν κάποιο μέλος του συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση, μόνο για το σχηματισμό της απαρτίας. Τόσο η άρνηση ψήφου, όσο και η λευκή ψήφος δεν υπολογίζονται στην καταμέτρηση θετικών και αρνητικών ψήφων.

5. Τα μέλη του συμβουλίου της κοινότητας που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία, και αν ακόμη αποχωρήσουν, λογίζονται, ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης. Ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται όχι μόνο για τη συζήτηση κάθε συγκεκριμένου θέματος αλλά και για ολόκληρη συνεδρίαση. Στην περίπτωση αυτή, για τη λήψη απόφασης επί κάθε συγκεκριμένου θέματος, η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά την ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία.

6. Οι διατάξεις που αναφέρονται στο κώλυμα συμμετοχής δημοτικού συμβούλου στη συνεδρίαση του συμβουλίου εφαρμόζονται και για τους συμβούλους της κοινότητας

Άρθρο 90 του ν. 3852/2010

Υποχρεώσεις συμβούλων τοπικών και δημοτικών κοινοτήτων

1. Οι σύμβουλοι της τοπικής ή δημοτικής κοινότητας έχουν υποχρέωση να μετέχουν σε όλες τις συνεδριάσεις του συμβουλίου και όλων των επιτροπών στις οποίες τους έχει εκλέξει το συμβούλιο, καθώς και να εκτελούν τα λοιπά καθήκοντά τους, όπως προβλέπει ο νόμος.

⁴³ Αντικαταστάθηκε με το άρθρο 90 του ν. 4555/2018

Λειτουργία Κοινοτήτων

Έχουν, επίσης, υποχρέωση, μέσα στο πλαίσιο των καθηκόντων τους, να εκτελούν με επιμέλεια κάθε εργασία που τους αναθέτει νόμιμα το συμβούλιο.

2. Ο σύμβουλος της τοπικής ή δημοτικής κοινότητας εκφράζει τη γνώμη του και ψηφίζει κατά συνείδηση, αποβλέποντας πάντοτε στην εξυπηρέτηση του συμφέροντος του συνόλου των κατοίκων της τοπικής ή δημοτικής κοινότητας.

3. Οι σύμβουλοι των τοπικών ή δημοτικών κοινοτήτων έχουν τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντα των δημοτικών συμβούλων. Η παραβίαση των σχετικών διατάξεων επιφέρει τις αντίστοιχες συνέπειες.

Άρθρο 91 του ν. 3852/2010

Γραφείο τοπικής ή δημοτικής κοινότητας

Κάθε τοπική ή δημοτική κοινότητα διαθέτει τοπικό ή δημοτικό γραφείο. Το δημοτικό συμβούλιο καθορίζει ποιες υπηρεσιακές μονάδες μπορούν να λειτουργήσουν στις τοπικές ή δημοτικές κοινότητες.

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ**

Ορκωμοσία Αιρετών Δήμων & Κοινοτήτων

Αριθμός Εγκυκλίου: 89

ΑΠ: 59847/21-8-2019

ΑΔΑ: [6ΨΕΡ465ΧΘ7-ΟΒΓ](#)

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	3
Ορκωμοσία νέων αρχών.....	3
1. Γενικά.....	3
2. Πρόσκληση για ορκωμοσία	4
3. Διαδικασία Ορκωμοσίας	5
4. Πρακτικό ορκωμοσίας	5
5. Περίπτωση μη ορκωμοσίας αιρετού	5
6. Αποποίηση εκλογής.....	6
7. Ορκωμοσία αναπληρωματικών.....	7
8. Τελικές διευκρινήσεις.....	8
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	10
(Πρότυπα πρακτικών και προσκλήσεων)	10
1.1 Πρόσκληση Δημάρχου για ορκωμοσία αιρετών	10
1.2 Πρακτικό ορκωμοσίας αιρετών Δήμων	11
1.3 Δήλωση αποποίησης εκλογής Δημάρχου	12
1.4 Νόμος 3852/ 2010	13
Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα «Καλλικράτης».....	13

Εισαγωγή

Με τη διενέργεια των δημοτικών εκλογών της 26ης Μαΐου 2019 και, όπου ήταν αναγκαίο, των επαναληπτικών εκλογών της 2ας Ιουνίου 2019 αναδείχθηκαν οι νέες αρχές διοίκησης των Δήμων.

Με την παρούσα εγκύκλιο δίδονται οι απαραίτητες διευκρινίσεις αναφορικά με την ορκωμοσία των νέων δημοτικών αρχών.

Η θητεία των δημοτικών αρχών είναι τετραετής. Για την επικείμενη δημοτική περίοδο, η εγκατάσταση των νέων αρχών θα γίνει την 1η Σεπτεμβρίου 2019 και η θητεία τους λήγει την 31η Δεκεμβρίου 2023 και λογίζεται πλήρης για όλες τις συνέπειες.¹

Ορκωμοσία νέων αρχών

1. Γενικά

Οι νέες δημοτικές αρχές που αναδείχθηκαν σύμφωνα με τις αποφάσεις των Πολυμελών Πρωτοδικείων, με τις οποίες επικυρώθηκε η εκλογή τους και ανακηρύχθηκαν ο επιτυχών και οι επιλαχόντες συνδυασμοί, θα πρέπει πριν από την ημέρα εγκατάστασης και ανάληψης των καθηκόντων τους, δηλαδή πριν από την 1η Σεπτεμβρίου 2019, να ορκιστούν.²

Οι υπόχρεοι σε ορκωμοσία, προκειμένου να αναλάβουν καθήκοντα, είναι:

- ο Δήμαρχος,
- οι τακτικοί Δημοτικοί Σύμβουλοι,
- οι τακτικοί Σύμβουλοι των Συμβουλίων των Κοινοτήτων άνω των τριακοσίων μόνιμων κατοίκων,

- οι Πρόεδροι των Κοινοτήτων,

όπως αυτοί αναφέρονται στην απόφαση ανακήρυξης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου.³

Ο νομοθέτης επιβάλλει στα πρόσωπα που εκλέγονται στα ανωτέρω αξιώματα και δεν αποποιούνται την εκλογή τους, να εγκαθίστανται και να αναλαμβάνουν τα καθήκοντά τους ευθύς με την έναρξη της θητείας τους, δηλαδή την 1η Σεπτεμβρίου 2019.

Περαιτέρω, ως απαραίτητη προϋπόθεση για την κατά τα ως άνω εγκατάσταση και ανάληψη καθηκόντων ο νομοθέτης προβλέπει την προηγούμενη ορκωμοσία των εκλεγέντων, με την οποία δεσμεύονται να διοικήσουν το Δήμο σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους νόμους. Η ορκωμοσία, επομένως, είναι εσωτερικής φύσης πράξη, που δηλώνει μία ηθική δέσμευση και δεν αποτελεί εκτελεστή διοικητική πράξη.⁴

Η υποχρέωση αυτή επιβάλλεται, διότι ο νομοθέτης δεν δέχεται την εγκατάσταση και την επαγόμενη ανάληψη καθηκόντων, χωρίς να έχουν ήδη ορκισθεί οι εκλεγέντες. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, προβλέπει την αυτοδίκαιη έκπτωση (με διαπιστωτική πράξη του Ελεγκτή Νομιμότητας) αυτών που δεν συμμορφώνονται προς την υποχρέωση ορκωμοσίας εντός της νόμιμης προθεσμίας⁵ και, περαιτέρω, την κίνηση ταχείας διαδικασίας για την ορκωμοσία των αναπληρωματικών τους και την ανάληψη καθηκόντων από αυτούς.⁶ Σύμφωνα με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας οι ως άνω διατάξεις δεν αντιβαίνουν στις αρχές της λαϊκής κυριαρχίας και της αναλογικότητας ούτε σε άλλη συνταγματική διάταξη ή αρχή.⁷

Σημειώνουμε ότι κάθε δημοτική περίοδος και συνεπώς και κάθε θητεία των αιρετών είναι αυτοτελής. Ως εκ τούτου, εάν κάποιοι αιρετοί έχουν επανεκλεγεί, ακόμη και στο ίδιο αξίωμα,

¹ Άρθρο 9 παρ. 4γ του ν. 3852/2010

² Άρθρο 52 παρ. 1 του ν. 3852/2010

³ Άρθρο 44 του ν. 3852/2010

⁴ ΣτΕ 1314/1983

⁵ Άρθρο 53 παρ. 2 του ν. 3852/2010

⁶ Άρθρο 55 παρ. 1 & 3 του ν. 3852/2010

⁷ ΣτΕ 2132/2004

που κατείχαν την προηγούμενη δημοτική περίοδο, τούτο δεν σημαίνει συνέχιση της θητείας τους, και για το λόγο αυτό, θα πρέπει να ορκιστούν, μαζί με τους άλλους (νεοεκλεγέντες) αιρετούς.

Εξάλλου, αιρετός που τελεί σε κατάσταση αργίας, είτε λόγω επιβολής πειθαρχικής ποινής είτε λόγω δικαστικής καταδίκης, επανεκλεγόμενος ορκίζεται εκ νέου και εν συνεχεία τίθεται (εκ νέου) σε αργία με απόφαση του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης.⁸

Τέλος, σημειώνεται ότι, ήδη, ορκισθείς δημοτικός σύμβουλος, ο οποίος εκλέγεται δήμαρχος, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 60 του ν. 3852/ 2010, δεν ορκίζεται ξανά, καθόσον η δόση όρκου ανατρέχει στην άσκηση οποιουδήποτε αιρετού αξιώματος.⁹

Επισημαίνεται ότι, όπου στην παρούσα εγκύκλιο αναφέρεται ως αρμόδιο όργανο ο Επόπτης ή ο Ελεγκτής Νομιμότητας, μέχρι την έναρξη λειτουργίας των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας Ο.Τ.Α., νοείται ο Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης¹⁰.

2. Πρόσκληση για ορκωμοσία

Στο ν. 3852/2010 δεν προβλέπεται συγκεκριμένη ημερομηνία για την τέλεση της ορκωμοσίας των δημοτικών αρχών, πλην όμως αυτή πρέπει να γίνει **πριν από την ημέρα της εγκατάστασης**, δηλαδή **πριν από την 1η Σεπτεμβρίου 2019**, σε ημέρα και ώρα που θα ορίσει ο εκλεγείς Δήμαρχος.¹¹

Όμως, επειδή ο νόμος ορίζει ότι όποιος από τους εκλεγέντες δεν αποποιηθεί την εκλογή του τουλάχιστον δέκα μέρες (10) πριν από την έναρξη της δημοτικής περιόδου, δηλαδή μέχρι και την 21η Αυγούστου 2019, θεωρείται ότι την έχει αποδεχθεί,¹² κρίνεται σκόπιμο η ορκωμοσία να μην προγραμματισθεί πριν την ημερομηνία αυτή. Ακολούθως, συνάγεται ότι αποποίηση εκλογής δεν νοείται πέραν της ανωτέρω ημερομηνίας (δηλαδή από την 22η Αυγούστου 2019 και μετά). Μετά την ημερομηνία αυτή, όποιος αιρετός επιθυμεί μπορεί να παραιτηθεί μετά την 1η Σεπτεμβρίου 2019.¹³

Η ορκωμοσία γίνεται στο κατάστημα του δήμου ή σε άλλο δημόσιο κτίριο ή σε κατάλληλο δημόσιο χώρο εντός των διοικητικών ορίων του δήμου, σε δημόσια συνεδρίαση.¹⁴

Ο εκλεγείς Δήμαρχος απευθύνει πρόσκληση¹⁵ για ορκωμοσία σε όλα τα τακτικά μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου, των Συμβουλίων των Κοινοτήτων και στους Προέδρους των Κοινοτήτων, η οποία θα πρέπει να κοινοποιηθεί τουλάχιστον 48 ώρες πριν από την ημέρα της ορκωμοσίας.¹⁶ Η πρόσκληση του εκλεγέντος Δημάρχου πρωτοκολλείται στο Δήμο και κοινοποιείται στους ενδιαφερόμενους με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο (συστημένη επιστολή, επίδοση μέσω των υπηρεσιών του Δήμου, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, κλπ.) με το οποίο μπορεί να αποδεικνύεται ο ακριβής χρόνος που έλαβε γνώση αυτής το καθένα από τα ανωτέρω πρόσωπα, προκειμένου να μην υπάρξει οποιαδήποτε τυχόν αμφισβήτηση για την έγκαιρη ενημέρωσή τους. Η πρόσκληση δεν απαιτείται να αναρτηθεί στο πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ.

Επισημαίνεται ότι στη διαδικασία της ορκωμοσίας παρευρίσκονται όλοι οι αιρετοί, δεν παρέχεται, δηλαδή, από τη νομοθεσία η δυνατότητα ορκωμοσίας των αιρετών κατά δημοτικές παρατάξεις, όπως και δεν παρέχεται η δυνατότητα ορκωμοσίας των αιρετών ανά εκλογική

⁸ ΣτΕ 3376-2011

⁹ Κατ' αναλογία, δεν απαιτείται εκ νέου ορκωμοσία του Προέδρου Συμβουλίου Κοινότητας που καταλαμβάνει τη θέση κατ' εφαρμογή του άρθρου 55 του ν. 3852/2010

¹⁰ Άρθρο 5 παρ. 8 του ν. 4623/2019

¹¹ Άρθρο 52 παρ. 2 του ν. 3852/2010

¹² Άρθρο 53 παρ. 1 του ν. 3852/2010

¹³ Άρθρο 54 του ν. 3852/2010

¹⁴ Άρθρο 52 παρ. 2 του ν. 3852/2010

¹⁵ Πρότυπο πρόσκλησης για ορκωμοσία των νέων αρχών παρατίθεται στο Παράρτημα 1.1 της παρούσας εγκυκλίου. Σημειώνεται ότι τα πρότυπα προσκλήσεων και εγγράφων που παρατίθενται, δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, αλλά παρατίθενται προς διευκόλυνση των αιρετών.

¹⁶ Άρθρο 14 του ν. 2690/ 1999 (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας, Α' 45).

περιφέρεια ή αξίωμα (πχ τακτικά μέλη Δημοτικών και Συμβουλίων Κοινότητας, Πρόεδροι Κοινοτήτων).

3. Διαδικασία Ορκωμοσίας

Από τις κείμενες διατάξεις δεν ορίζεται συγκεκριμένο τελετουργικό για την ορκωμοσία των αιρετών, παρά μόνο ορίζεται το περιεχόμενο του όρκου.

Ο όρκος που δίνεται έχει ως εξής:

«Ορκίζομαι να είμαι πιστός στην πατρίδα, να υπακούω στο Σύνταγμα και στους νόμους και να εκπληρώνω τίμια και ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου».¹⁷

Όσοι αιρετοί επιθυμούν δίνουν τον παραπάνω όρκο ενώπιον του Ιερού Ευαγγελίου ή αν κάποιος αιρετός πιστεύει σε θρησκεία ή δόγμα που επιβάλλει ίδιο τύπο όρκου, τότε, εφόσον το επιθυμεί, ο όρκος δίδεται κατά τον τύπο αυτό (πχ ενώπιον του κορανίου).

Επίσης, εάν κάποιος αιρετός δεν πιστεύει σε καμία θρησκεία ή σε θρησκεία που δεν επιτρέπει όρκο, δηλώνει τα αναφερόμενα στον όρκο στην τιμή και τη συνείδησή του, με τον εξής τρόπο:

«Δηλώνω στην τιμή και στη συνείδησή μου να είμαι πιστός στην πατρίδα, να υπακούω στο Σύνταγμα και στους νόμους και να εκπληρώνω τίμια και ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου».¹⁸

Αιρετοί που επιθυμούν να καταθέσουν άλλη δήλωση όρκου μπορούν να την καταθέσουν στο πρωτόκολλο του Δήμου, εφόσον έχουν προηγουμένως ορκιστεί με έναν από τους ανωτέρω όρκους.

4. Πρακτικό ορκωμοσίας

Για την ορκωμοσία συντάσσεται πρακτικό,¹⁹ το οποίο υπογράφεται από τον εκλεγέντα Δήμαρχο και όλους τους Συμβούλους (Δημοτικούς και Κοινοτικούς) και τους Προέδρους Κοινοτήτων που ορκίστηκαν.²⁰

Το πρακτικό συντάσσεται σε δύο (2) αντίτυπα, από τα οποία το ένα παραμένει, στο αρχείο του Δήμου στο διηγεκές, και το άλλο πρέπει να αποσταλεί στον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

5. Περίπτωση μη ορκωμοσίας αιρετού

Εάν κάποιος από τους εκλεγέντες δεν μπορεί να παραστεί στην ορκωμοσία, κατά την οριζόμενη ημερομηνία, επικαλούμενος λόγους αντικειμενικής αδυναμίας,²¹ οι οποίοι δεν αίρονται πριν την 31η Αυγούστου 2019, τότε ο Δήμαρχος οφείλει να τον καλέσει να ορκισθεί μέσα σε πέντε (5) ημέρες αφότου του γνωστοποιηθεί η άρση των λόγων αυτών.²² Επισημαίνεται ότι η ορκωμοσία

¹⁷ Άρθρο 52 παρ. 1 του ν. 3852/2010

¹⁸ Άρθρο 408, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

¹⁹ Πρότυπο πρακτικού ορκωμοσίας παρατίθεται στο Παράρτημα 1.2 της παρούσας εγκυκλίου

²⁰ Άρθρο 52 παρ. 3 του ν. 3852/2010

²¹ Ο λόγος αντικειμενικής αδυναμίας θα πρέπει να είναι ένα γεγονός αναπότρεπτο ή ανυπέρβλητο και απρόβλεπτο κωλύματος συνεπεία του οποίου ο ενδιαφερόμενος τελεί σε απόλυτη πραγματική αδυναμία να επιμεληθεί των υποθέσεων του αυτοπροσώπως (ΣΤΕ 2132/ 2004 και 1135/2000).

²² Άρθρο 52 παρ. 4 του ν. 3852/2010

του αιρετού αυτού μπορεί να λάβει χώρα και μετά την 1η Σεπτεμβρίου 2019, όποτε δηλαδή αρθούν οι λόγοι αντικειμενικής αδυναμίας που έχει επικαλεσθεί.

Επομένως, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, θα πρέπει ο συγκεκριμένος αιρετός να ενημερώσει το Δήμαρχο για τους λόγους, για τους οποίους δεν μπορεί να παραστεί στην ορκωμοσία κατά την ημέρα που έχει οριστεί και να τον ενημερώσει όταν οι λόγοι αυτοί έχουν εκλείψει. Η ενημέρωση αυτή, για λόγους ασφάλειας δικαίου, ορθό είναι να είναι έγγραφη και να πρωτοκολληθεί στον Δήμο.

Οι λόγοι αντικειμενικής αδυναμίας, των οποίων γίνεται επίκληση, ώστε να μη δοθεί ο όρκος, θα πρέπει να αναφέρονται αναλυτικά και να μην είναι γενικοί, αόριστοι ή αναπόδεικτοι.²³ Έτσι, δεν μπορεί να γίνει αόριστη επίκληση «εκτάκτου οικογενειακού προβλήματος»²⁴ ή «ανειλημμένων επαγγελματικών υποχρεώσεων»,²⁵ γεγονότα τα οποία δεν αποτελούν αντικειμενικούς λόγους, αλλά υποκειμενικούς, συνδεόμενους με τη βούληση του φυσικού προσώπου.

Διευκρινίζεται ότι σε περίπτωση που κάποιος, για οποιονδήποτε λόγο, δεν δώσει όρκο την καθορισμένη στην πρόσκληση του εκλεγέντος Δημάρχου ημερομηνία, μπορεί να προσέλθει στο Δημοτικό κατάστημα, πριν από την 31η Αυγούστου 2019 σε νέα, ορισθείσα από τον εκλεγέντα Δήμαρχο, ημερομηνία και να ορκιστεί.²⁶

Στις περιπτώσεις αυτές, συντάσσεται νέο πρακτικό ορκωμοσίας, το οποίο υπογράφεται από τον εκλεγέντα Δήμαρχο και τον ορκισθέντα αιρετό και αποστέλλεται στον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στην ενότητα 4 ανωτέρω.

6. Αποποίηση εκλογής

Όσοι επιθυμούν να αποποιηθούν την εκλογή τους θα πρέπει να το πράξουν δέκα (10) τουλάχιστον μέρες πριν από την έναρξη της δημοτικής περιόδου, δηλ. μέχρι και την 21η Αυγούστου 2019. Εάν δεν δηλώσουν αποποίηση της εκλογής τους μέχρι την ημερομηνία αυτή, τότε θεωρείται ότι την έχουν αποδεχθεί.²⁷ Στην περίπτωση αυτή, εάν ο ενδιαφερόμενος δεν δώσει όρκο μέχρι την 31η Αυγούστου 2019, εκπίπτει αυτοδικαίως από το αξίωμά του.²⁸ Για την έκπτωση εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Ελεγκτή Νομιμότητας.

Σε κάθε περίπτωση, η ενημέρωση του εκλεγέντος Δημάρχου πρέπει να είναι άμεση, ώστε να προβεί σε πρόσκληση του επιλαχόντος συμβούλου ή Προέδρου Κοινότητας.

Επομένως:

- Αν κάποιος αιρετός δεν έχει αποποιηθεί την εκλογή του και δεν δώσει όρκο, εκτός από την περίπτωση της αντικειμενικής αδυναμίας, μέχρι την 31η Αυγούστου 2019, τότε εκπίπτει αυτοδικαίως από το αξίωμά του.²⁹

- Αν κάποιος αιρετός επιθυμεί να αποποιηθεί την εκλογή του, πριν από την 21η Αυγούστου 2019, τότε θα πρέπει εγγράφως να ενημερώσει το εκλεγέντα Δήμαρχο, πρωτοκολλώντας σχετική αίτηση στο Δήμο, ο οποίος πρέπει να καλέσει για ορκωμοσία το νόμιμο αναπληρωτή του, σύμφωνα με την απόφαση ανακήρυξης του δικαστηρίου, κατά τη διαδικασία που περιγράφεται στην επόμενη ενότητα.

- Αν κάποιος αιρετός έχει δώσει όρκο, αλλά επιθυμεί να παραιτηθεί από τη θέση του, μετά την εγκατάσταση των νέων αρχών, τότε έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 54, παρ. 2 του ν.3852/2010.³⁰

²³ Γνμ ΝΣΚ 404/2003

²⁴ ΣτΕ 2117/2008

²⁵ ΣτΕ 2116/2008

²⁶ ΣτΕ 2132/2004

²⁷ Άρθρο 53 παρ. 1 του ν. 3852/2010

²⁸ Άρθρο 53 παρ. 2 του ν. 3852/2010

²⁹ Άρθρο 53 παρ. 2 του ν. 3852/2010

- Αν αιρετός υποβάλει δήλωση αποποίησης της εκλογής του και την ανακαλέσει πριν κληθεί ο αναπληρωματικός προς ορκωμοσία και παραστεί κατά την ημέρα της ορκωμοσίας και ορκιστεί, τότε θεωρείται ότι η αποποίησή του έχει ανακληθεί και, ως εκ τούτου, δεν συντρέχει λόγος έκπτωσης εκ του αξιώματός του.
- Αν εκλεγμένο μέλος συμβουλίου Κοινότητας ή Πρόεδρος Κοινότητας αποποιηθεί την εκλογή του, υποβάλει εγγράφως την απόφασή του αυτή στον εκλεγέντα Δήμαρχο, πρωτοκολλώντας σχετική αίτηση στο Δήμο.
- Αν εκλεγείς Δήμαρχος αποποιηθεί την εκλογή του,³¹ υποβάλει εγγράφως την απόφασή του αυτή στον Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης και τότε όλες τις ενέργειες για την ορκωμοσία ασκεί ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.³² Η κενωθείσα θέση του αποποιηθέντος Δημάρχου πληρώνεται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 60 του ν.3852/ 2010.

7. Ορκωμοσία αναπληρωματικών

Τις έδρες των δημοτικών συμβούλων και των συμβούλων των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, που για οποιονδήποτε λόγο μένουν κενές, καταλαμβάνουν οι αναπληρωματικοί του ίδιου συνδυασμού της ίδιας εκλογικής περιφέρειας.³³

Αν η θέση του Προέδρου του συμβουλίου της κοινότητας κενωθεί λόγω θανάτου ή παραίτησης ή έκπτωσης από το αξίωμα ή εξαιτίας οποιουδήποτε άλλου λόγου, πρόεδρος ορίζεται ο επόμενος κατά σειρά σταυρών προτίμησης σύμβουλος του πρώτου σε εκλογική δύναμη συνδυασμού και αν εξαντληθούν οι σύμβουλοι του πρώτου συνδυασμού, πρόεδρος ορίζεται ο πρώτος σε σταυρούς προτίμησης μεταξύ των συμβούλων του δεύτερου συνδυασμού και ούτω καθεξής.³⁴

Τη θέση άμεσα εκλεγόμενου προέδρου κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, που, για οποιονδήποτε λόγο, μένει κενή, καταλαμβάνει, ο επόμενος, κατά σειρά σταυρών προτίμησης, υποψήφιος πρόεδρος της κοινότητας.³⁵

Ο Δήμαρχος καλεί αμέσως τους αναπληρωματικούς συμβούλους, με τη σειρά της εκλογής τους, και αυτοί οφείλουν να παρουσιαστούν για ορκωμοσία μέσα σε πέντε (5) ημέρες από του τους επιδόθηκε η πρόσκληση.

Η ορκωμοσία γίνεται ενώπιον του Δημάρχου.

Αν δεν εμφανισθούν στην προθεσμία αυτή, αποβάλλουν αυτοδικαίως την ιδιότητα του αναπληρωματικού.

Αν εξαντληθεί ο αριθμός των αναπληρωματικών:

- α)** δημοτικών συμβούλων του συνδυασμού αυτού, στην ίδια εκλογική περιφέρεια, ή
- β)** συμβούλων των κοινοτήτων του συνδυασμού αυτού στην ίδια κοινότητα, καλούνται, αντίστοιχα να καταλάβουν τις θέσεις που έμειναν κενές, για οποιονδήποτε λόγο,
- αα)** αναπληρωματικοί δημοτικοί σύμβουλοι από άλλους επιλαχόντες συνδυασμούς της ίδιας εκλογικής περιφέρειας, με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί ή

³⁰ Η παρ. 2 έχει ως εξής: «2. Η παραίτηση των δημοτικών συμβούλων, των συμβούλων κοινοτήτων και των προέδρων κοινοτήτων υποβάλλεται εγγράφως στον οικείο δήμαρχο. Η παραίτηση γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσης της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο.»

³¹ Πρότυπο δήλωσης αποποίησης εκλογής Δημάρχου παρατίθεται στο Παράρτημα 1.3 της παρούσας

³² Άρθρο 60 παρ. 5 του ν. 3852/2010

³³ Άρθρο 55 παρ. 1 του ν. 3852/2010

³⁴ Άρθρο 79 παρ. 4 του ν. 3852/2010

³⁵ Άρθρο 55 παρ.2 του ν. 3852/2010

ββ) αναπληρωματικοί σύμβουλοι κοινότητας από άλλους επιλαχόντες συνδυασμούς, με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί στην ίδια κοινότητα.³⁶

Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν αναπληρωματικοί κανενός συνδυασμού, ο Περιφερειάρχης προκηρύσσει, σε δύο (2) μήνες το αργότερο, την εκλογή τόσων συμβούλων όσες είναι οι κενές έδρες και ισάριθμων αναπληρωματικών.³⁷

8. Τελικές διευκρινήσεις

α) Αν γίνει δεκτή η ένσταση που ασκήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 47 και ακυρωθεί από το αρμόδιο δικαστήριο η απόφαση του άρθρου 44, η διαδικασία που αναπτύχθηκε στις προηγούμενες ενότητες επαναλαμβάνεται με πρωτοβουλία του Δημάρχου που εκλέγεται με βάση τη δικαστική απόφαση.³⁸

β) Σημειώνεται ότι το δημοτικό συμβούλιο λειτουργεί νόμιμα, έστω και με ελλιπή σύνθεση που δεν μπορεί πάντως να είναι κατώτερη από τον αριθμό των μελών που απαιτείται για την απαρτία, στην περίπτωση όπου μέλη δημοτικού συμβουλίου αποποιηθούν την εκλογή τους ή παραιτηθούν, και μέχρι η κενή θέση να συμπληρωθεί με αναπλήρωση.³⁹

γ) Επίσης επισημαίνεται ότι στην περίπτωση θέσης σε αργία μελών δημοτικών συμβουλίων ή συμβουλίων κοινοτήτων περιλαμβανομένων και των προέδρων συμβουλίων κοινοτήτων άνω των 300 κατοίκων, εάν ο αριθμός των μελών που απομένουν είναι μικρότερος από τον αριθμό των μελών που απαιτείται για την απαρτία, ο δήμαρχος για το μέχρι λήξης της αργίας χρόνο, καλεί αναπληρωματικούς συμβούλους της ίδιας εκλογικής περιφέρειας ή της ίδιας κοινότητας από το συνδυασμό στον οποίο ανήκουν αυτοί που έχουν τεθεί σε αργία με τη σειρά της εκλογής τους. Σε περίπτωση θέσης σε αργία προέδρων συμβουλίων κοινοτήτων έως 300 κατοίκους, ο δήμαρχος για το μέχρι λήξης της αργίας χρόνο καλεί τους αναπληρωματικούς τους.⁴⁰

δ). Τέλος, για τη λήψη αποφάσεων των δημοτικών συμβουλίων και των συμβουλίων κοινότητας, η απαρτία και οι απαραίτητες πλειοψηφίες υπολογίζονται με βάση τον αριθμό των δημοτικών συμβούλων που έχουν ορκισθεί και εγκατασταθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 52 και 9 του ν. 3852/2010.⁴¹

³⁶ Άρθρο 55 παρ. 4 του ν. 3852/2010

³⁷ Άρθρο 55 παρ. 6 του ν. 3852/2010

³⁸ Άρθρο 52 παρ. 5 του ν. 3852/2010

³⁹ Άρθρο 55 παρ. 9 του ν. 3852/2010

⁴⁰ Άρθρο 55 παρ. 5 του ν. 3852/2010

⁴¹ Άρθρο 55 παρ. 10 του ν. 3852/2010

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4332
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4954
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Νάσaina Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	213 1364027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313
Τζουμαϊλής Αλέξανδρος	213 136 4346

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

Ο Υφυπουργός

Θεόδωρος Λιβάνιος

Ο Υπουργός

Παναγιώτης Θεοδωρικάκος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
(Πρότυπα πρακτικών και προσκλήσεων)

1.1 Πρόσκληση Δημάρχου για ορκωμοσία αιρετών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΗΜΟΣ.....

Αθήνα, Αυγούστου 2019
Αριθ. Πρωτ.:

ΠΡΟΣ: Τακτικά μέλη του
Δημοτικού Συμβουλίου, των
Συμβουλίων Κοινοτήτων και
Προέδρων Κοινοτήτων
(όπως Πίνακας
Αποδεκτών)

ΘΕΜΑ: Πρόσκληση προς τα τακτικά μέλη Δημοτικού Συμβουλίου, Συμβουλίων Κοινοτήτων και Προέδρων Κοινοτήτων για ορκωμοσία

Μετά την επικύρωση της εκλογής και την ανακήρυξη του επιτυχόντος και των επιλαχόντων συνδυασμών, σύμφωνα με την υπ' αριθμ... απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου παρακαλείσθε όπως προσέλθετε (Ταχ. Διεύθυνση:...) στις ΗΗ/ΜΜ/2019, μέρα και ώρα, ώστε σε δημόσια συνεδρίαση, να διεξαχθεί η προβλεπόμενη από το άρθρο 52 του Ν. 3852/ 2010 ορκωμοσία.

Ο εκλεγείς Δήμαρχος

(υπογραφή)

Όνομα Επώνυμο

1.2 Πρακτικό ορκωμοσίας αιρετών Δήμων

Στο Δημοτικό κατάστημα του Δήμου... προσήλθαν σήμερα, ΗΗ/ΜΜ/2019 και ώρα ... κατόπιν της υπ' αριθμ. πρόσκλησης του εκλεγέντα Δημάρχου κ. ..., οι Δημοτικοί Σύμβουλοι, οι Σύμβουλοι Κοινοτήτων και οι Πρόεδροι Κοινοτήτων, οι οποίοι αναδείχθηκαν τακτικά μέλη σύμφωνα με την υπ' αριθμ... απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου , τα ονόματα των οποίων αναγράφονται στο τέλος του πρακτικού, και σε δημόσια συνεδρίαση έδωσαν τον προβλεπόμενο από τις διατάξεις του άρθρου 52 του Ν. 3852/ 2010 όρκο, που έχει ως εξής:

«Ορκίζομαι να είμαι πιστός στην πατρίδα, να υπακούω στο Σύνταγμα και στους νόμους και να εκπληρώνω τίμια και ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου»

(Αναγράφονται το Όνομα και το Επίθετο των ορκισθέντων)

- Προσήλθε, επίσης, ο κ. ..., (δηλώνεται η αιρετή του ιδιότητα, π.χ. δημοτικός σύμβουλος), ο οποίος έδωσε με ίδιο τύπο όρκου, τον ακόλουθο όρκο:

«Ορκίζομαι να είμαι πιστός στην πατρίδα, να υπακούω στο Σύνταγμα και στους νόμους και να εκπληρώνω τίμια και ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου»

- Προσήλθε, επίσης, ο κ. ..., (δηλώνεται η αιρετή του ιδιότητα, π.χ. δημοτικός σύμβουλος), ο οποίος δήλωσε τα αναφερόμενα στον όρκο στην τιμή και τη συνείδησή του, με τον εξής τρόπο:

«Δηλώνω στην τιμή και στη συνείδησή μου να είμαι πιστός στην πατρίδα, να υπακούω στο Σύνταγμα και στους νόμους και να εκπληρώνω τίμια και ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου»

Δήμαρχος	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή
Δημοτικοί Σύμβουλοι	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή
	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή
	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή
	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή
	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή
Ο Πρόεδρος της Κοινότητας (οι κοινότητες μπορούν να τεθούν και σε αλφαβητική σειρά)	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή
Ο Πρόεδρος της Κοινότητας	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή
Σύμβουλοι Κοινότητας (οι κοινότητες μπορούν να τεθούν και σε αλφαβητική σειρά)	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή
	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή
	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή
Σύμβουλοι Κοινότητας	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή
	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή
Σύμβουλοι Κοινότητας	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή
	Ονοματεπώνυμο	Υπογραφή

1.3 Δήλωση αποποίησης εκλογής Δημάρχου

.. Αυγούστου 2019

ΔΗΛΩΣΗ ΑΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ

Του

Από το αξίωμα του Δημάρχου

ΠΡΟΣ

Τον Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης

Σας δηλώνω ότι αποποιούμαι την εκλογή μου ως Δημάρχου και για το λόγο αυτό δεν προτίθεμαι να εγκατασταθώ και να ασκήσω τα καθήκοντά που απορρέουν από το αξίωμα αυτό.

Με τιμή

Ο ΔΗΛΩΝ

(Ονοματεπώνυμο – Υπογραφή)

1.4 Νόμος 3852/ 2010
**Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-
Πρόγραμμα «Καλλικράτης»**

ΜΕΡΟΣ Β΄ - ΠΡΩΤΟΣ ΒΑΘΜΟΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ - ΔΗΜΟΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ - ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

**Άρθρο 40 - Τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι κοινότητας άνω των
τριακοσίων (300) κατοίκων-Ισοψηφία**

1. Τακτικοί σύμβουλοι του συμβουλίου κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων εκλέγονται, από τους υποψηφίους καθενός από τους συνδυασμούς, κατά σειρά, αυτοί που έλαβαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης.
2. Οι λοιποί υποψήφιοι των συνδυασμών είναι αναπληρωματικοί των τακτικών συμβούλων του συμβουλίου της κοινότητας, με τη σειρά των σταυρών προτίμησης.
3. Αν οι υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού ισοψηφήσουν, το πρωτοδικείο διενεργεί κλήρωση.

Άρθρο 44 - Επικύρωση της εκλογής

1. Το πολυμελές πρωτοδικείο μετά από τη λήξη του πενθημέρου της παραγράφου 2 του άρθρου 43 ανακηρύσσει με χωριστή πράξη:
 - α) τον επιτυχόντα ή το συνδυασμό του δημάρχου και τους λοιπούς συνδυασμούς του δημοτικού συμβουλίου, το δήμαρχο, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς δημοτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού, τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους των κοινοτήτων κάθε συνδυασμού, τους προέδρους των κοινοτήτων έως τριακοσίων (300) κατοίκων με τους αναπληρωματικούς τους,
 - β) τους τακτικούς και αναπληρωματικούς συμβούλους της κάθε εκλογικής περιφέρειας κάθε συνδυασμού, και
 - γ) τους τακτικούς συμβούλους κάθε συνδυασμού, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν λάβει στο σύνολο της εδαφικής περιφέρειας του δήμου.Οι σύμβουλοι των κοινοτήτων κατατάσσονται με τη σειρά της εκλογής τους, σύμφωνα με τον αριθμό των σταυρών προτίμησης που έχουν λάβει και, αν δεν υπάρχουν σταυροί, με αλφαβητική σειρά. Σε περίπτωση ισοψηφίας διενεργείται κλήρωση.
2. Ο πρόεδρος του πρωτοδικείου εκθέτει τις αποφάσεις στο κατάστημα του δικαστηρίου επί τρεις (3) συνεχείς ημέρες και αποστέλλει αντίγραφο τους στον περιφερειάρχη και στο Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Αντίγραφο των αποφάσεων αποστέλλει ο αρμόδιος Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης σε κάθε δήμο που ανήκει στη χωρική αρμοδιότητα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Άρθρο 52 - Ορκωμοσία των δημοτικών αρχών

1. Μετά την ανακήρυξη του επιτυχόντος και των επιλαχόντων συνδυασμών ο δήμαρχος, οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι κοινότητας» και οι πρόεδροι των κοινοτήτων πριν από

την ημέρα εγκατάστασης και ανάληψης των καθηκόντων τους δίνουν τον ακόλουθο όρκο: «Ορκίζομαι να είμαι πιστός στην πατρίδα, να υπακούω στο Σύνταγμα και στους νόμους και να εκπληρώνω τίμια και ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου».

2. Η ορκωμοσία γίνεται στο κατάστημα του δήμου ή σε άλλο δημόσιο κτίριο ή σε κατάλληλο δημόσιο χώρο εντός των διοικητικών ορίων του δήμου, σε δημόσια συνεδρίαση, της οποίας ο ακριβής χρόνος (ημερομηνία και ώρα) ορίζεται από τον νεοεκλεγέντα Δήμαρχο.

3. Για την ορκωμοσία συντάσσεται πρακτικό, το οποίο υπογράφεται από το δήμαρχο, τους συμβούλους και τους τοπικούς εκπροσώπους που ορκίστηκαν.

Το πρακτικό αυτό συντάσσεται σε δύο (2) αντίτυπα, από τα οποία το ένα αντίτυπο παραμένει στο δήμο και το άλλο αποστέλλεται στον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Τα προαναφερόμενα πρόσωπα αναλαμβάνουν τα καθήκοντά τους από την ημέρα της εγκατάστασης.

4. Σε όσες περιπτώσεις η ορκωμοσία δεν πραγματοποιήθηκε για λόγους αντικειμενικής αδυναμίας, ο δήμαρχος καλεί τον επιτυχόντα προς ορκωμοσία εντός πέντε (5) ημερών, αφότου του γνωστοποιήθηκε η άρση των λόγων.

5. Αν γίνει δεκτή η ένσταση που ασκήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 47 και ακυρωθεί από το αρμόδιο δικαστήριο η απόφαση του άρθρου 44, η διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων επαναλαμβάνεται με πρωτοβουλία του δημάρχου που εκλέγεται με βάση τη δικαστική απόφαση.

Άρθρο 53 - Αποποίηση εκλογής

1. Αιρετός ο οποίος δεν αποποιείται την εκλογή του τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες πριν από την έναρξη της δημοτικής περιόδου, θεωρείται ότι την έχει αποδεχθεί.

2. Αιρετός ο οποίος δεν αποποιείται την εκλογή του και δεν δίδει τον όρκο του προηγούμενου άρθρου μέσα στην ανωτέρω προθεσμία, εκπίπτει αυτοδικαίως. Η σχετική διαπιστωτική πράξη εκδίδεται από τον Ελεγκτή Νομιμότητας.

Άρθρο 54 - Παραίτηση αιρετών

1. Η παραίτηση του δημάρχου υποβάλλεται εγγράφως στον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσης της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο.

2. Η παραίτηση των δημοτικών συμβούλων, των συμβούλων κοινοτήτων και των προέδρων κοινοτήτων υποβάλλεται εγγράφως στον οικείο δήμαρχο. Η παραίτηση γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσης της σχετικής δήλωσης στο πρωτόκολλο.

3. Σε κάθε άλλη περίπτωση, η παραίτηση των αιρετών των δήμων από τις θέσεις που κατέχουν, λόγω της ιδιότητάς τους, υποβάλλεται γραπτώς στα όργανα, τα οποία τους εξέλεξαν ή τους διόρισαν και γίνεται οριστική την επομένη της κατάθεσής της στο πρωτόκολλο της οικείας υπηρεσίας.

4. Η εκλογή ή ο ορισμός αντικαταστατών τους γίνεται για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα της περιόδου, κατά την οποία οι παραιτηθέντες ασκούσαν καθήκοντα. Ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν διαφορετικά τον τρόπο υποβολής ή αποδοχής παραίτησης, καθώς και αντικατάστασης των παραιτουμένων εξακολουθούν να ισχύουν.

Άρθρο 55 - Αντικατάσταση και αναπλήρωση μελών

1. Τις έδρες των δημοτικών συμβούλων και των συμβούλων των κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, που, για οποιονδήποτε λόγο, μένουν κενές, καταλαμβάνουν οι αναπληρωματικοί του ίδιου συνδυασμού της ίδιας εκλογικής περιφέρειας.

2. Τη θέση άμεσα εκλεγόμενου προέδρου κοινότητας έως και τριακοσίων (300) κατοίκων, που, για οποιονδήποτε λόγο, μένει κενή, καταλαμβάνει, ο επόμενος, κατά σειρά σταυρών προτίμησης, υποψήφιος πρόεδρος της κοινότητας.

3. Ο δήμαρχος καλεί αμέσως τους αναπληρωματικούς, με τη σειρά της εκλογής τους, και αυτοί οφείλουν να παρουσιαστούν για ορκωμοσία μέσα σε πέντε (5) ημέρες αφότου τους επιδόθηκε η πρόσκληση. Η ορκωμοσία γίνεται ενώπιον του δημάρχου. Αν δεν εμφανισθούν στην προθεσμία αυτή, αποβάλλουν αυτοδικαίως την ιδιότητα του αναπληρωματικού.

4. Αν εξαντληθεί ο αριθμός των αναπληρωματικών: α) δημοτικών συμβούλων του συνδυασμού αυτού,

στην ίδια εκλογική περιφέρεια, ή

β) συμβούλων των κοινοτήτων του συνδυασμού αυτού στην ίδια κοινότητα, καλούνται, αντίστοιχα να καταλάβουν τις θέσεις που έμειναν κενές, για οποιονδήποτε λόγο,

αα) αναπληρωματικοί δημοτικοί σύμβουλοι από άλλους επιλαχόντες συνδυασμούς της ίδιας εκλογικής περιφέρειας, με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί ή

ββ) αναπληρωματικοί σύμβουλοι κοινότητας από άλλους επιλαχόντες συνδυασμούς, με τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης και με τη σειρά που έχουν ανακηρυχθεί στην ίδια κοινότητα.

5. Στην περίπτωση θέσης σε αργία μελών δημοτικών συμβουλίων ή συμβουλίων κοινοτήτων, περιλαμβανομένων και των προέδρων συμβουλίων κοινοτήτων άνω των 300 κατοίκων, εάν ο αριθμός των μελών που απομένουν είναι μικρότερος από τον αριθμό των μελών που απαιτείται για την απαρτία, ο δήμαρχος, για τον μέχρι τη λήξη της αργίας χρόνο, καλεί αναπληρωματικούς συμβούλους της ίδιας εκλογικής περιφέρειας ή της ίδιας κοινότητας από τον συνδυασμό στον οποίο ανήκουν αυτοί που έχουν τεθεί σε αργία με τη σειρά της εκλογής τους.

Σε περίπτωση θέσης σε αργία προέδρων κοινοτήτων έως 300 κατοίκους, ο δήμαρχος για τον μέχρι λήξης της αργίας χρόνο καλεί τους αναπληρωματικούς τους.

6. Αν μείνουν κενές έδρες δημοτικών συμβούλων ή συμβούλων κοινοτήτων των συνδυασμών και δεν υπάρχουν αναπληρωματικοί κανενός συνδυασμού, ο Περιφερειάρχης προκηρύσσει, σε δύο (2) μήνες το αργότερο, την εκλογή τόσων συμβούλων όσες είναι οι κενές έδρες και ισάριθμων αναπληρωματικών.

7. Στην αναπληρωματική εκλογή εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις του παρόντος νόμου που αφορούν την υποβολή υποψηφιότητας και την κατάρτιση συνδυασμών για τις δημοτικές εκλογές. Οι κενές θέσεις κατανέμονται ανάμεσα στους συνδυασμούς, αναλόγως με την εκλογική δύναμη του καθενός από αυτούς.

8. Στο τελευταίο, όμως, έτος της δημοτικής περιόδου γίνεται εκλογή, μόνον αν οι σύμβουλοι που έχουν απομείνει δεν αρκούν για την ύπαρξη απαρτίας.

9. Τα δημοτικά συμβούλια και τα συμβούλια κοινοτήτων λειτουργούν νόμιμα, έστω και με ελλιπή σύνθεση που δεν μπορεί πάντως να είναι κατώτερη από τον αριθμό των μελών που απαιτείται για την απαρτία, αν μέλη δημοτικού συμβουλίου ή συμβουλίου κοινότητας αποποιηθούν την εκλογή τους, παραιτηθούν, αποβιώσουν, εκπέσουν ή τεθούν σε αργία ή αν οι έδρες μείνουν κενές για οποιονδήποτε άλλο λόγο και μέχρι οι κενές θέσεις να συμπληρωθούν με αναπλήρωση ή με εκλογές ή με τη λήξη του χρόνου της αργίας.

10. Για τη λήψη αποφάσεων των δημοτικών συμβουλίων και συμβουλίων κοινότητας, η απαρτία και οι απαραίτητες πλειοψηφίες υπολογίζονται με βάση τον αριθμό των δημοτικών συμβούλων που έχουν ορκισθεί και εγκατασταθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 52 και 9.

11. Όταν το δημοτικό συμβούλιο ή το συμβούλιο κοινότητας δεν μπορεί να λειτουργήσει νόμιμα, επειδή υπάρχει έλλειψη μελών του, αναστέλλονται κάθε είδους προθεσμίες, των οποίων η τήρηση εξαρτάται από απόφαση του συμβουλίου, μέχρι να καταστεί δυνατή η νόμιμη λειτουργία του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' - ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Άρθρο 60 - Εκλογή νέου δημάρχου

1. Αν η θέση του δημάρχου μείνει κενή για οποιονδήποτε λόγο, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών αφότου κενώθηκε η θέση, οι σύμβουλοι της παράταξης του εκλεγέντος δημάρχου συνέρχονται σε ειδική συνεδρίαση, ύστερα από πρόσκληση του συμβουλίου του συνδυασμού αυτού, που έχει εκλεγεί με τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος, κατά σειρά, στην απόφαση του δικαστηρίου και εκλέγουν με μυστική ψηφοφορία και με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των συμβούλων του συνδυασμού, έναν από αυτούς, ως δήμαρχο. Στη συνεδρίαση προεδρεύει εκείνος που συγκάλεσε το συμβούλιο. Η πρόσκληση επιδίδεται με οποιοδήποτε όργανο του δήμου ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ακόμη και την παραμονή της συνεδρίασης.

2. Αν κατά την ψηφοφορία δεν αναδειχθεί δήμαρχος, διενεργείται δεύτερη ψηφοφορία. Αν και κατά τη δεύτερη ψηφοφορία κανένας σύμβουλος δεν συγκεντρώσει την πλειοψηφία που απαιτείται στην παράγραφο 1, διενεργείται και τρίτη ψηφοφορία, κατά την οποία εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει σχετική πλειοψηφία

3. Αν δεν επιτευχθεί εκλογή για οποιονδήποτε λόγο ή αν η συνεδρίαση ματαιωθεί, η διαδικασία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή και εφαρμόζονται όσα ορίζονται στις παραγράφους 1 και 2.

4. Κάθε απόφαση σχετική με την εκλογή του δημάρχου υποβάλλεται μέσα σε προθεσμία δύο (2) ημερών στον Επόπτη Ο.Τ.Α., ο οποίος, αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από προσφυγή δημότη δήμου, ελέγχει τη νομιμότητά της και εκδίδει απόφαση μέσα σε πέντε (5) ημέρες το αργότερο, αφότου την έλαβε. Αν ο Επόπτης Ο.Τ.Α. ακυρώσει

την εκλογή του δημάρχου, οι σύμβουλοι συνέρχονται πάλι για να εκλέξουν τον δήμαρχο, πέντε (5) ημέρες μετά την περιέλευση της ακυρωτικής αποφάσεως στον δήμο.

5. Αν αυτός που έχει εκλεγεί δήμαρχος αποποιηθεί την εκλογή του, αποβιώσει ή ακυρωθεί η εκλογή του στο διάστημα που μεσολαβεί μέχρι την εγκατάσταση των αρχών του δήμου, μετά την εγκατάστασή τους και μέχρι να εκλεγεί νέος δήμαρχος, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 4, τα καθήκοντά του εκτελεί, ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού, που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, διενεργείται κλήρωση. Η προθεσμία της παραγράφου 1 για την εκλογή νέου δημάρχου αρχίζει από την ημερομηνία εγκατάστασης των αρχών του δήμου. Σε όλες τις προαναφερόμενες περιπτώσεις της παρούσας παραγράφου ο Επόπτης Ο.Τ.Α. εκδίδει διαπιστωτική πράξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Άρθρο 79 - Πρόεδρος συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων

1. Πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ορίζεται ο σύμβουλος του πρώτου κατά σειρά συνδυασμού που έλαβε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης μεταξύ των υποψηφίων του συνδυασμού του, σύμφωνα με την απόφαση επικύρωσης της εκλογής από το αρμόδιο πρωτοδικείο.

Η μη αποδοχή του αξιώματος του προέδρου, δεν οδηγεί σε απώλεια της ιδιότητας μέλους του συμβουλίου της κοινότητας.

2. Όταν ο πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, τα καθήκοντά του ασκεί μέλος του συμβουλίου της κοινότητας, που ορίζεται από αυτόν, ως αναπληρωτής του.

3. Τα μέλη του συμβουλίου της κοινότητας μπορούν, με γραπτή δήλωσή τους προς τον δήμαρχο, να ανεξαρτητοποιηθούν από το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί. Σε περίπτωση ανεξαρτητοποίησης του προέδρου, αυτός εκπίπτει από το αξίωμά του και εφαρμόζεται η διαδικασία της επόμενης παραγράφου.

«4. Αν η θέση του προέδρου του συμβουλίου της κοινότητας κενωθεί λόγω θανάτου ή παραίτησης ή έκπτωσης από το αξίωμα ή εξαιτίας οποιουδήποτε άλλου λόγου, πρόεδρος ορίζεται ο επόμενος κατά σειρά σταυρών προτίμησης σύμβουλος του πρώτου σε εκλογική δύναμη συνδυασμού και αν εξαντληθούν οι σύμβουλοι του πρώτου συνδυασμού, πρόεδρος ορίζεται ο πρώτος σε σταυρούς προτίμησης μεταξύ των συμβούλων του δεύτερου συνδυασμού και ούτω καθεξής.»

5. Στον πρόεδρο συμβουλίου κοινότητας άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων χορηγούνται από το δήμο έξοδα κίνησης που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων.

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α΄ ΒΑΘΜΟΥ**

**Λειτουργία
δημοτικών παρατάξεων**

Αριθμός Εγκυκλίου: 91

ΑΠ: 59851/21-8-2019

ΑΔΑ: [69BZ465XΘ7-Λ65](#)

Πίνακας περιεχομένων

1. Έννοια συνδυασμού και δημοτικής παράταξης	3
2. Ανεξαρτητοποίηση - διαγραφή μελών δημοτικών παρατάξεων	4
3. Δικαιώματα ανεξαρτητοποιηθέντων - διαγραφέντων συμβούλων.....	5
4. Συμπράξεις δημοτικών παρατάξεων	7

1. Έννοια συνδυασμού και δημοτικής παράταξης

Σε αντιστοιχία με όσα γίνονταν δεκτά και υπό το προϊσχύσαν δίκαιο, επί τη βάσει των διατάξεων των άρθρων 34 και 94 του [Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων \(κυρωτ. ν. 3463/2006\)](#), η εκλογή δημάρχου και δημοτικών συμβούλων λαμβάνει χώρα αποκλειστικά κατά συνδυασμούς¹, με τρόπο ώστε το εκλογικό σώμα να δύναται να επιλέξει τους αντιπροσώπους του στη διοίκηση του δήμου με βάση το πρόγραμμα, το πρόσωπο του επικεφαλής, αλλά και το σύνολο των προσώπων που απαρτίζουν το συνδυασμό και τη δυνατότητα της μεταξύ τους συνεργασίας².

Οι δημοτικές παρατάξεις απαρτίζονται από τα μέλη των συνδυασμών που έλαβαν μέρος στις εκλογές και αναδείχθηκαν δημοτικοί σύμβουλοι, ενώ αποκτούν υπόσταση κατά την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών³. Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 66 παρ. 3 του [ν. 3852/2010](#)⁴, επικεφαλής της παράταξης είναι ο σύμβουλος που ήταν υποψήφιος δήμαρχος, ενώ στην περίπτωση θανάτου, παραίτησης, ανεξαρτητοποίησης, διαγραφής ή εν γένει αδυναμίας του, ο σύμβουλος που εκλέγεται ως επικεφαλής από την απλή πλειοψηφία των δημοτικών συμβούλων που αποτελούν την παράταξη. Υπογραμμίζεται ότι, σύμφωνα με όσα έχουν γίνει νομολογιακά δεκτά⁵, οι δημοτικές παρατάξεις αποτελούν ιδιόμορφα (*sui generis*) ιδιωτικά σχήματα που αποσκοπούν, όπως άλλωστε αναφέρεται και στην αιτιολογική έκθεση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, στην επίτευξη συντονισμένης δράσης των δημοτικών συμβούλων, ενώ δύνανται να αποτελέσουν φορείς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων για θέματα που ανακύπτουν κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του δημοτικού συμβουλίου⁶.

Άμεση συνέπεια του ιδιωτικού χαρακτήρα των συνδυασμών και των δημοτικών παρατάξεων αποτελεί το γεγονός ότι υλικές ή νομικές ενέργειες των ανωτέρω δε δύνανται, σε καμία περίπτωση, να λάβουν χαρακτήρα διοικητικών πράξεων, διότι με αυτές λαμβάνονται πολιτικού χαρακτήρα αποφάσεις. Ειδικότερα, έχει κριθεί ότι η διαγραφή ή η

¹ Βλ. άρθρο 18 παρ. 1 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 του ν. 4555/2018.

² ΣτΕ 78/2015 και 3156/2000. Με τον ίδιο τρόπο οργανώνεται η εκλογική διαδικασία και στις κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων κατοίκων, σύμφωνα με το 18Α του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο προστέθηκε με το άρθρο 16 παρ. 1 του ν. 4555/2018. Αντίθετα, η εκλογή προέδρων κοινότητας με μόνιμο πληθυσμό έως τριακοσίων κατοίκων οργανώνεται στη βάση μεμονωμένων υποψηφιοτήτων, όπως προβλέπει το άρθρο 18Β του ν. 3852/2010, όπως προστέθηκε με το άρθρο 17 του ν. 4555/2018. Η επιλογή αυτή του νομοθέτη έλαβε χώρα προς την κατεύθυνση αποσύνδεσης της εκλογής από παραταξιακά κριτήρια και προσαρμογής της προς την ανάγκη διασφάλισης αξιοποίησης όλων των ενεργών και ικανών στοιχείων της κοινότητας ([αιτιολογική έκθεση ν. 4555/2018](#), σελ. 19).

³ Υπογραμμίζεται ότι σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 66 παρ. 9 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει δυνάμει των αλλαγών που επέφερε ο ν. 4555/2018 και ο ν. 4623/2019, για την αποδοτικότερη λειτουργία των δημοτικών παρατάξεων η δημοτική αρχή οφείλει να παραχωρεί σε αυτές κατάλληλα εξοπλισμένο χώρο, καθώς και γραμματειακή υποστήριξη.

⁴ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 73 του ν. 4555/2018.

⁵ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 78/2015, 1296/2011 και ΑΠ 590/2009, καθώς και την [αιτιολογική έκθεση ν. 4555/2018](#), σελ. 26.

⁶ Ενδεικτικά ΣτΕ (ολομ.) 1296/2011.

ανεξαρτητοποίηση μέλους δημοτικής παράταξης αποτελεί εσωτερικό της ζήτημα, ζήτημα δηλαδή που αφορά στη σχέση της παράταξης με τα μέλη της⁷, ενώ αποφάσεις που έχουν ληφθεί από την παράταξη δεν θεωρούνται διοικητικές πράξεις και δεν δύνανται να ελεγχθούν ως τέτοιες είτε από το δημοτικό συμβούλιο είτε από την οικεία Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ (Αποκεντρωμένη Διοίκηση, σύμφωνα με το άρθρο 238 του ν. 3852/2010⁸). Ομοίως, έχει κριθεί ότι οι ανωτέρω πράξεις εκφεύγουν του ακυρωτικού ελέγχου του Συμβουλίου της Επικρατείας, καθώς η διαγραφή μέλους δημοτικής παράταξης αποτελεί ένα αντικειμενικό δεδομένο, βάσει του οποίου επέρχονται αυτόθροες συνέπειες στην απώλεια των αξιωμάτων που το εν λόγω μέλος κατέχει, σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις του ν. 3852/2010⁹.

2. Ανεξαρτητοποίηση - διαγραφή μελών δημοτικών παρατάξεων

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 66 παρ. 4 του ν. 3852/2010¹⁰, οι δημοτικοί σύμβουλοι δύνανται να ανεξαρτητοποιηθούν με δική τους πρωτοβουλία από τη δημοτική παράταξη στην οποία ανήκουν, μέσω υποβολής γραπτής δήλωσής τους προς το προεδρείο του οικείου δημοτικού συμβουλίου. Κατ' αντιστοιχία με όσα γίνονται παγίως δεκτά στην περίπτωση της παραίτησης αιρετών από αξίωμα, η ανωτέρω γραπτή δήλωση πρέπει να διατυπώνεται κατά τρόπο σαφή, ώστε να προκύπτει η βούληση του δημοτικού συμβουλίου να αποχωρήσει, οριστικά, από την δημοτική παράταξη¹¹.

Ομοίως, σύμφωνα με το άρθρο 66 παρ. 5 του ν. 3852/2010¹², οι δημοτικοί σύμβουλοι μπορούν να διαγραφούν από τη δημοτική παράταξη στην οποία ανήκουν. Για να λάβει χώρα το ανωτέρω, εάν η δημοτική παράταξη έχει τουλάχιστον τρία μέλη, απαιτείται απόφαση της πλειοψηφίας των δύο τρίτων αυτών¹³. Η απόφαση πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη¹⁴, ενώ το πρακτικό λήψης της απόφασης, το οποίο φέρει τις απαιτούμενες υπογραφές, κοινοποιείται υποχρεωτικά στον πρόεδρο του οικείου δημοτικού συμβουλίου, δίχως όμως να ελέγχεται από αυτόν, καθώς και στον διαγραφέντα σύμβουλο.

Σε αμφότερες τις ανωτέρω περιπτώσεις, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου οφείλει να ανακοινώσει την απόφαση διαγραφής ή ανεξαρτητοποίησης στο δημοτικό

⁷ ΣτΕ 78/2015 και ΑΠ 590/2009. Στο επίπεδο των συμβουλίων κοινοτήτων με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων κατοίκων, σχετική είναι η διάταξη του άρθρου 79 παρ. 3 του ν. 3852/2010, σύμφωνα με την οποία «τα μέλη του συμβουλίου της κοινότητας μπορούν, με γραπτή δήλωσή τους προς τον δήμαρχο, να ανεξαρτητοποιηθούν από το συνδυασμό με τον οποίο έχουν εκλεγεί. Σε περίπτωση ανεξαρτητοποίησης του προέδρου, αυτός εκπίπτει από το αξίωμά του (...)».

⁸ Όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 131 του ν. 4555/2018.

⁹ Ενδεικτικά ΣτΕ 78/2015.

¹⁰ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 73 του ν. 4555/2018.

¹¹ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1928/2017.

¹² Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 73 του ν. 4555/2018.

¹³ Δε νοείται διαγραφή δημοτικού συμβουλίου από παράταξη την οποία απαρτίζουν δύο σύμβουλοι.

¹⁴ Η αιτιολογία της απόφασης αποτελεί εσωτερικό ζήτημα της παράταξης. Βλ. ενότητα 1.

συμβούλιο, καθώς και να την κοινοποιήσει στην οικεία Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ (μεταβατικά στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση).

Σημειώνεται ότι η εκούσια ανεξαρτητοποίηση ή η διαγραφή δημοτικού συμβούλου από τη δημοτική του παράταξη επιφέρει, κατά κανόνα, την απώλεια τυχόν αξιωματών που κατέχει. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 66 παρ. 6, 66 παρ. 8 και 74 παρ. 12 του ν. 3852/2010¹⁵, τα μέλη του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου και τα μέλη της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής που ανεξαρτητοποιούνται ή διαγράφονται από την παράταξή τους, απολύουν αυτοδικαίως και τα αντίστοιχα αξιώματά τους, παραμένοντας, ωστόσο, απλοί - ανεξάρτητοι δημοτικοί σύμβουλοι. Εξαίρεση στον ανωτέρω κανόνα αποτελούν οι αντιδήμαρχοι, μιας και το εδ. τελ. της παρ. 6 του άρθρου 66 του ν. 3852/2010¹⁶ ορίζει ότι «ανεξάρτητος δημοτικός σύμβουλος μπορεί να ορισθεί ή να παραμείνει αντιδήμαρχος».

3. Δικαιώματα ανεξαρτητοποιηθέντων - διαγραφέντων συμβούλων

Όσον αφορά τα δικαιώματα και, συνακόλουθα, τις υποχρεώσεις δημοτικών συμβούλων, που ανεξαρτητοποιήθηκαν ή διαγράφηκαν από την παράταξή τους, σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφηκε ανωτέρω, υπογραμμίζεται, καταρχήν, ότι οι εν λόγω δημοτικοί σύμβουλοι πρέπει να θεωρούνται ανεξάρτητα μέλη του συμβουλίου, μη ανήκοντα σε κάποια παράταξη.

Ο ν. 3852/2010 δεν παρέχει τη δυνατότητα δημιουργίας δημοτικής παράταξης από συμβούλους που ανεξαρτητοποιήθηκαν ή διαγράφηκαν από τις δημοτικές παρατάξεις με τις οποίες έχουν εκλεγεί. Ομοίως, αποκλείεται η δυνατότητα προσχώρησης διαγραφέντα ή ανεξαρτητοποιηθέντα δημοτικού συμβούλου σε άλλη παράταξη από αυτήν με την οποία έχει εκλεγεί¹⁷. Εντούτοις, από το νομοθέτη παρέχεται η δυνατότητα επανένταξης ανεξάρτητου δημοτικού συμβούλου στην παράταξη από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε, εφόσον τούτο γίνει δεκτό από τα δύο τρίτα (2/3) των μελών, προκειμένου για παρατάξεις που έχουν τουλάχιστον τρία (3) μέλη και από όλα τα μέλη, στην περίπτωση ανεξαρτητοποίησης δημοτικού συμβούλου, προκειμένου για παρατάξεις με λιγότερα από τρία (3) μέλη¹⁸.

Επισημαίνεται ότι πάγια διοικητική θέση του Υπουργείου Εσωτερικών αποτελεί ότι οι τυχόν αλλαγές στον αριθμό των μελών των παρατάξεων, λόγω ανεξαρτητοποιήσεων ή διαγραφών, δεν οδηγούν σε επανακαθορισμό της θέσεως των παρατάξεων εντός του δημοτικού συμβουλίου για την εφαρμογή ειδικών διατάξεων της νομοθεσίας που

¹⁵ Όπως ισχύουν δυνάμει των τροποποιήσεων που επέφεραν οι ν. 4555/2018 και 4623/2019.

¹⁶ Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 114 παρ. 4α του ν. 4623/2019.

¹⁷ Άρθρο 66 παρ. 6 του εδ. α' του ν. 3852/2010, όπως ισχύει δυνάμει των τροποποιήσεων που επέφερε ο ν. 4623/2019.

¹⁸ Άρθρο 66 παρ. 6 εδ. γ' του ν. 3852/2010.

αναφέρονται σε δεύτερο ή τρίτο σε εκλογική δύναμη συνδυασμό¹⁹, καθώς η θέση των παρατάξεων αυτών διαμορφώνεται με βάση το εκλογικό αποτέλεσμα και τη σχετική απόφαση ανακήρυξης του κατά τόπο αρμόδιου Πρωτοδικείου²⁰. Επίσης, σε τυχόν οριακές περιπτώσεις όπου υπάρχει ικανός αριθμός δημοτικών συμβούλων που ανεξαρτητοποιήθηκαν ή διαγράφηκαν από την παράταξη του δημάρχου, δεν δύναται να τεθεί θέμα αμφισβήτησης στο πρόσωπο αυτού.

Όπως αναφέρθηκε ήδη, εξάλλου, ανεξαρτητοποιηθείς ή διαγραφείς σύμβουλος δε μπορεί να εξακολουθήσει να είναι μέλος του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου ή της οικονομικής επιτροπής ή της επιτροπής ποιότητας ζωής, όπου εκλέχτηκε ως μέλος της παράταξης από την οποία ανεξαρτητοποιήθηκε ή διαγράφηκε. Επίσης, συμμετέχει στην εκλογή μελών του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου μόνο κατά τη β' φάση της εκλογής και όχι κατά την α' φάση, καθόσον στη φάση αυτή συμμετέχουν μόνο μέλη των δημοτικών παρατάξεων²¹.

Από την άλλη πλευρά, ο ανεξαρτητοποιηθείς ή διαγραφείς δημοτικός σύμβουλος έχει τα κατωτέρω, ενδεικτικά, δικαιώματα:

α. Παρενρίζεται και ψηφίζει στις συζητήσεις της ολομέλειας του δημοτικού συμβουλίου, καθώς δεν απολύει τη θέση του εντός αυτής.

β. Δύναται να αιτείται μαζί με άλλους δημοτικούς συμβούλους τη σύγκληση δημοτικού συμβουλίου, βάσει της διάταξης του άρθρου 67 παρ. 2 εδ. α' του ν. 3852/2010²². Η εν λόγω διάταξη θεσπίζει ρητά την υποχρέωση του πρόεδρου του δημοτικού συμβουλίου να καλεί τα μέλη του σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση, όποτε το ζητήσει το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του συμβουλίου.

γ. Δύναται να ζητά από τον δήμαρχο, την οικονομική επιτροπή και την επιτροπή ποιότητας ζωής πληροφορίες και συγκεκριμένα στοιχεία, που είναι χρήσιμα για την άσκηση των καθηκόντων του, βάσει του άρθρου 69 παρ. 3 του ν. 3852/2010.

δ. Δικαιούται να εγγραφεί ως ομιλητής και να τοποθετηθεί επί συγκεκριμένου θέματος της ημερήσιας διάταξης, εντός των συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου²³.

ε. Δύναται να ορισθεί αντιδήμαρχος ή να παραμείνει στη θέση αυτή, μετά την ανεξαρτητοποίηση ή διαγραφή του, καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας του, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 59 του ν. 3852/2010.

¹⁹ Βλ. για παράδειγμα το άρθρο 64 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018 και ισχύει δυνάμει του ν. 4623/2019, το οποίο ρυθμίζει τη διαδικασία εκλογής των μελών του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου.

²⁰ Διαφορετική είναι η περίπτωση κατάρτισης σύμπραξης εντός του δημοτικού συμβουλίου, η οποία δύναται να οδηγήσει σε επανακαθορισμό της θέσης μίας ή περισσότερων παρατάξεων. Βλ. αναλυτικά κατωτέρω, ενότητα 4.

²¹ Άρθρο 64 παρ. 2 ν. 3852/2010, βλ. και εγκύκλιο 43/30565/6.8.2014 του Υπουργείου Εσωτερικών, ΑΔΑ: 7Ν27Ν-ΡΒΩ.

²² Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 74 του ν. 4555/2018.

²³ Άρθρο 67 παρ. 6 εδ. ζ' ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 74 του ν. 4555/2018.

4. Συμπράξεις δημοτικών παρατάξεων

Με τις διατάξεις των άρθρων 1 έως 18 (Μέρος Α') και 114 του [ν. 4623/2019](#) μεταρρυθμίστηκε μερικώς το θεσμικό αυτοδιοικητικό πλαίσιο λειτουργίας, με σκοπό την αποτροπή της «αδυναμίας διοίκησης και της ακυβερνησίας» των δήμων και, κατ' ακολουθία, την εξασφάλιση της «απρόσκοπτης άσκησης των αρμοδιοτήτων» τους²⁴. Μία από τις βασικότερες ρυθμίσεις προς την ανωτέρω κατεύθυνση αποτελεί εκείνη του άρθρου 1 παρ. 1 του ανωτέρω νόμου, διά της οποίας αντικαταστάθηκε πλήρως η παρ. 7 του άρθρου 66 του ν. 3852/2010 και προβλέφθηκε η δυνατότητα σύμπραξης δύο ή περισσότερων δημοτικών παρατάξεων²⁵, υπό τον όρο ότι η μία από αυτές είναι η παράταξη του εκλεγέντος δημάρχου.

Η σύμπραξη έχει ως σκοπό την εκ του Συντάγματος απρόσκοπτη διοίκηση του δήμου και την ακώλυτη άσκηση των αρμοδιοτήτων του. Η σύμπραξη καταρτίζεται τυπικά - διά πρακτικού, το οποίο συνυπογράφεται τουλάχιστον από την απόλυτη πλειοψηφία των μελών κάθε μίας από τις συμπράττοντες παρατάξεις, ενώ υποβάλλεται προς επικύρωση οποτεδήποτε εντός της δημοτικής περιόδου στον πρόεδρο του οικείου δημοτικού συμβουλίου, με μέριμνα του δημάρχου²⁶. Ειδικά σε περιπτώσεις που δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία εκλογής των μελών του προεδρείου του συμβουλίου, είτε κατά την πρώτη είτε κατά τη δεύτερη θητεία αυτών, ο δήμαρχος υποβάλλει το πρακτικό στο σύμβουλο του δικού του συνδυασμού που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους²⁷, ο οποίος, άλλωστε, είναι αρμόδιος και για την έκδοση της πρόσκλησης εκλογής των μελών του προεδρείου και των επιτροπών²⁸.

Όπως επιτάσσει η διάταξη του άρθρου 66 παρ. 7 εδ. 4 του ν. 3852/2010, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου²⁹ επικυρώνει αμελλητί με επισημειωματική πράξη το πρακτικό που του υπέβαλε ο δήμαρχος³⁰, ελέγχοντας αποκλειστικά το αν έχει υπογραφεί από την απαραίτητη πλειοψηφία των μελών κάθε μίας από τις συμπράττοντες παρατάξεις, σύμφωνα με όσα αναπτύχθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο. Σημειώνεται ειδικά ότι δεν είναι επιτρεπτή η άσκηση περαιτέρω τυπικού ή ουσιαστικού ελέγχου στο πρακτικό σύμπραξης· δεν ασκείται, ιδίως, έλεγχος στους όρους συνεργασίας των παρατάξεων που συμπράττουν,

²⁴ Βλ. αναλυτικά την [αιτιολογική έκθεση του ν. 4623/2019](#), σελ. 1.

²⁵ Αντίστοιχη διάταξη εντοπιζόταν στο άρθρο 66 παρ. 7 του ν. 3852/2010 και στην προϊσχύουσα μορφή του (άρθρο 73 του ν. 4555/2018). Πιο συγκεκριμένα, προβλεπόταν ότι «7. Υφιστάμενες παρατάξεις μπορούν να συνενωθούν σχηματίζοντας νέα παράταξη, με γραπτή δήλωση προς το προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου, την οποία υπογράφει το σύνολο των μελών των συνενομένων παρατάξεων».

²⁶ Άρθρο 66 παρ. 7 εδ. β' και γ' του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 4623/2019.

²⁷ Και, σε περίπτωση ισοψηφίας, εκείνου που είναι γραμμένος πρώτος κατά σειρά στην απόφαση του Πρωτοδικείου.

²⁸ Βλ. άρθρο 64 παρ. 1 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει δυνάμει των αλλαγών που επέφερε ο ν. 4555/2018 και το άρθρο 5 παρ. 6α του ν. 4623/2019.

²⁹ Η ο σύμβουλο του συνδυασμού του δημάρχου που έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους, κατά περίπτωση.

³⁰ Η εν λόγω πράξη τίθεται επί του πρακτικού, ενώ περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο τις ημερομηνίες υποβολής και επικύρωσής του.

τους οποίους δύναται να περιλαμβάνει το πρακτικό της σύμπραξης, εν είδη προγραμματικών δηλώσεων. Μετά την επικύρωση του πρακτικού, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου οφείλει να ανακοινώσει τη κατάρτιση της σύμπραξης στο δημοτικό συμβούλιο, καθώς και να κοινοποιήσει το επικυρωθέν πρακτικό στην οικεία Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ (μεταβατικά στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση). Από την επικύρωση του πρακτικού, για να καταστεί ευχερής η συγκρότηση των συλλογικών οργάνων, οι παρατάξεις που συμπράττουν λογίζονται ανεκκλήτως για το υπόλοιπο της δημοτικής περιόδου ως ενιαία παράταξη και ως η παράταξη με την οποία εξελέγη ο δήμαρχος.

Σημειώνεται ειδικά ότι η κατάρτιση σύμπραξης δύναται να επανακαθορίσει τη θέση μίας ή περισσότερων παρατάξεων εντός του δημοτικού συμβουλίου. Για παράδειγμα, σε περίπτωση που επικυρωθεί σύμπραξη μεταξύ της παράταξης του δημάρχου και της τρίτης σε εκλογική δύναμη παράταξης, πριν από την εκλογή των μελών του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου³¹, για την εφαρμογή της διαδικασίας του άρθρου 64 παρ. 2 περ. γ' του ν. 3852/2010³², ως τρίτη σε εκλογική δύναμη παράταξη νοείται η παράταξη που αναγράφεται ως τέταρτη στη σχετική απόφαση επικύρωσης της εκλογής που εκδίδει το Πρωτοδικείο³³.

Περαιτέρω, όπως επιτάσσει η σχετική διάταξη νόμου³⁴, σε περίπτωση αναπλήρωσης δημοτικού συμβούλου που ανήκει σε παράταξη που συνέπραξε, τη θέση του καταλαμβάνει, κατά τη διαδικασία του άρθρου 55 του ν. 3852/2010, ο επόμενος κατά σειρά αναπληρωματικός δημοτικός σύμβουλος του ιδίου συνδυασμού της ίδιας εκλογικής περιφέρειας, σύμφωνα με την απόφαση επικύρωσης της εκλογής από το αρμόδιο πρωτοδικείο, ο οποίος και καθίσταται αυτοδικαίως μέλος της νέας παράταξης.

Υπογραμμίζεται, τέλος, ότι τυχόν αθέτηση των προγραμματικών δηλώσεων της ενιαίας παράταξης ή τυχόν ειδικότερων όρων, στη βάση των οποίων θεμελιώθηκε η σύμπραξη, δεν δύναται να επιτρέψει ανάκληση, ακύρωση ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο παύση της ισχύος του σχετικού πρακτικού, καθώς η σύμπραξη ορίζεται ρητά ως ανέκκλητη³⁵.

³¹ Είτε για την πρώτη είτε για τη δεύτερη θητεία.

³² Όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του ν. 4555/2018.

³³ Βλ. αναλυτικά άρθρο 44 του ν. 3852/2010.

³⁴ Άρθρο 66 παρ. 7 εδ. τελ. του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 4623/2019.

³⁵ Άρθρο 66 παρ. 7 εδ. β' του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 4623/2019.

Για τυχόν διευκρινίσεις αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr, καθώς και στους κάτωθι υπαλλήλους της Διεύθυνσης Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4332
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4954
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Νάσαινα Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	213 136 4027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313
Τζουμαϊλής Αλέξανδρος	213 136 4346

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>. Από τη δημοσίευσή της ανακαλείται πλήρως η Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 23/2018 του Υπουργείου μας (αρ. πρωτ. 33771/5-7-2018, ΑΔΑ: [73ON465XΘ7-7ΚΙ](#)).

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΙΒΑΝΙΟΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΙΚΑΚΟΣ

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ &
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α' ΒΑΘΜΟΥ**

Αθήνα, 23 Αυγούστου 2019

Αριθμ. πρωτ.: 60173

ΠΡΟΣ: Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
της χώρας - Διευθύνσεις Διοίκησης

Ταχ. διεύθυνση: Σταδίου 27, Αθήνα

Ταχ. κώδικας: 101 83

Αριθμ. Εγκυκλίου: 93

ΘΕΜΑ: Ενημέρωση για την εγκατάσταση των νέων αρχών στους Δήμους

Με την παρούσα εγκύκλιο παρουσιάζονται, συνοπτικά, οι βασικές αλλαγές στη διοίκηση των δήμων, ο τρόπος λήψης αποφάσεων των συλλογικών οργάνων των δήμων και καταγράφονται οι απαιτούμενες ενέργειες για την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών και τη λειτουργία των δήμων, βάσει των διατάξεων του ν. 4555/2018 (Α'133) και του ν. 4623/2019 (Α' 134).

Α. Σημαντικές αλλαγές στη διοίκηση των δήμων

Λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, όπως αυτό έχει τροποποιηθεί με τον νόμο 4623/2019 επισημαίνονται οι βασικές αλλαγές, ως προς το σύστημα διακυβέρνησης των δήμων:

α. Παρέχεται η δυνατότητα σύμπραξης δημοτικών παρατάξεων, μόνο, με τη δημοτική παράταξη με την οποία εξελέγη ο Δήμαρχος. Επιπροσθέτως, δίδεται έμφαση στη συνδυασμένη δράση και τη συνεργασία μεταξύ των δημοτικών παρατάξεων, εφόσον μπορούν να οριστούν ως αντιδήμαρχοι δημοτικοί σύμβουλοι από όλες τις παρατάξεις, κατόπιν συναίνεσης. Πρόκειται για μια καινοτομία η οποία αναβαθμίζει τη σύνθεση της Εκτελεστικής

Επιτροπής και ενισχύει τη λειτουργία της. Αναλυτική παρουσίαση για τη λειτουργία των δημοτικών παρατάξεων παρέχεται στην υπ' αριθμ. **91/21.08.2019** εγκύκλιο ([ΑΔΑ:69ΒΖ465ΧΘ7-Λ65](#)) του Υπουργείου Εσωτερικών.

β. Αναμορφώνεται ο αριθμός των αντιδημάρχων και επανακαθορίζεται η διάρκεια της θητείας τους, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ενός έτους. Αναλυτική παρουσίαση για τον ορισμό Αντιδημάρχων παρέχεται στην υπ' αριθμ. **82/20.08.2019** εγκύκλιο ([ΑΔΑ: ΨΨ3ΨΨ465ΧΘ7-5ΑΜ](#)) του Υπουργείου Εσωτερικών.

γ. Όσον αφορά την εκλογή των μελών της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής, η πλειοψηφία των μελών είναι σύμβουλοι της δημοτικής παράταξης με την οποία εξελέγη ο Δήμαρχος. Παράλληλα, αυξάνονται οι αποφασιστικές αρμοδιότητες της Οικονομικής Επιτροπής. Αναλυτική παρουσίαση της διαδικασίας συγκρότησης και εκλογής των μελών της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής παρέχεται στην υπ' αριθμ. **90/ 21.8.2019** εγκύκλιο ([ΑΔΑ: ΨΞ23465ΧΘ7- Ι08](#)) του Υπουργείου Εσωτερικών.

δ. Κλείνοντας τον κύκλο των νομοθετικών ρυθμίσεων για την εύρυθμη λειτουργία των δήμων, επαναφέρεται με το ν. 4623/2019 ο εκ του νόμου ορισμός του Προέδρου της Κοινότητας, ως του προσώπου που έλαβε τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης από τον πρώτο κατά σειρά συνδυασμό και αναμορφώνονται οι αρμοδιότητες των Κοινοτήτων. Αναλυτική παρουσίαση της λειτουργίας των Κοινοτήτων παρέχεται στην υπ' αριθμ. **88/ 21.8.2019** εγκύκλιο ([ΑΔΑ: 611Ξ465ΧΘ7- ΝΛ4](#)) του Υπουργείου Εσωτερικών.

ε. Νέος Δήμαρχος μετά από παραίτηση ή θάνατο μπορεί να εκλεγεί υποψήφιος από το συνδυασμό του Δημάρχου. Η εκλογή του γίνεται με μυστική ψηφοφορία και απαιτείται απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου.¹

στ. Στο πνεύμα αποτελεσματικής προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών και διασφάλισης της χρηστής διοίκησης, δίδεται η δυνατότητα εκλογής Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης με τα 3/5 των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου, σε αντικατάσταση των 2/3 του συνολικού αριθμού των δημοτικών συμβούλων, του προηγούμενου νομοθετικού πλαισίου². Επίσης, με τις διατάξεις του ν. 4623/2019 εξειδικεύεται ο ρόλος του με γνώμονα την αποτελεσματική εξυπηρέτηση των πολιτών.

¹ Άρθρο 60 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 παρ. 1α του ν.4623/2019

² Άρθρο 77 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 7 του ν.4623/2019

ζ. Τέλος, δίδεται η δυνατότητα το δημοτικό συμβούλιο των νησιωτικών δήμων σε έκτακτες περιπτώσεις να συνεδριάζει με τηλεδιάσκεψη³.

Β. Λήψη αποφάσεων από τα συλλογικά όργανα του δήμου (δημοτικό συμβούλιο, οικονομική επιτροπή, επιτροπή ποιότητας ζωής)

Σημαντική αλλαγή στη λειτουργία των συλλογικών οργάνων του δήμου (δημοτικό συμβούλιο, Επιτροπή Ποιότητας Ζωής, Οικονομική Επιτροπή) αποτελεί η πρόβλεψη ότι, αν μέλος του συμβουλίου αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται παρόν στη συνεδρίαση μόνο ως προς την ύπαρξη απαρτίας. Με τον τρόπο αυτό, δεδομένης της αναλογικής συγκρότησης των συλλογικών οργάνων, διευκολύνεται η λήψη αποφάσεων και αποτρέπεται η δημιουργία θεσμικών αδιεξόδων.

Στη συνέχεια δίδονται οι απαραίτητες διευκρινήσεις για τον τρόπο λήψης απόφασης από τα συλλογικά όργανα του δήμου, ενόψει της νέας αυτοδιοικητικής περιόδου.

1. Λήψη απόφασης σε περίπτωση αποχώρησης μελών κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης

Για να είναι νόμιμη η συνεδρίαση των συλλογικών οργάνων και προκειμένου να ληφθούν έγκυρες αποφάσεις, είναι απαραίτητο να παρευρίσκεται στη συνεδρίαση ένας ελάχιστος αριθμός μελών (**ελάχιστη απαιτούμενη απαρτία**). Για την ύπαρξη απαρτίας, και με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων, **τα παρόντα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής πρέπει να είναι περισσότερα από τα απόντα**⁴.

Η απαρτία **λαμβάνεται στην αρχή της συνεδρίασης** και θεωρείται ότι συντρέχει για όλα τα θέματα που περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης αυτής, ακόμα και αν κατά τη διάρκειά της αποχωρήσουν μέλη του συλλογικού οργάνου και τα εναπομείναντα στην πραγματικότητα μέλη υπολείπονται του αριθμού που χρειάζεται για το σχηματισμό της ελάχιστης απαιτούμενης απαρτίας (**πλασματική απαρτία**).

³ Άρθρο 67, παρ. 1 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 114 παρ. 8 του ν.4623/2019

⁴ Άρθρο 96, παρ. 2 και 4 του ν. 3463/2006 (ΚΔΚ) «Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου» και άρθρου 75 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 77 του ν.3852/2010, «Λειτουργία της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής».

Τα ανωτέρω συλλογικά όργανα λαμβάνουν αποφάσεις με την **απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων**, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από άλλη διάταξη⁵. Στην περίπτωση, ωστόσο, πλασματικής απαρτίας, οι αποφάσεις δεν λαμβάνονται σύμφωνα με τον προηγούμενο γενικό κανόνα λήψης απόφασης (απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων), καθώς **οι απαιτούμενες για τη λήψη απόφασης ψήφοι δεν υπολογίζονται επί των πραγματικά παρόντων, αλλά επί του αριθμού αυτών που απαιτούνται για το σχηματισμό της ελάχιστης απαιτούμενης απαρτίας**⁶. Επισημαίνεται ότι η προαναφερθείσα αρχή για τη λήψη απόφασης ισχύει μόνο στην περίπτωση πλασματικής απαρτίας, μόνο δηλ. στην περίπτωση που μετά τις αποχωρήσεις θίγεται η ελάχιστη απαιτούμενη απαρτία, ενώ όταν αυτή δεν θίγεται, οι αποφάσεις λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων σύμφωνα με το γενικό κανόνα λήψης απόφασης.

Παράδειγμα:

Σε 27μελές δημοτικό συμβούλιο, προκειμένου να υπάρξει η ελάχιστη απαιτούμενη απαρτία ώστε να αρχίσει η συνεδρίαση, πρέπει να παρευρίσκονται τουλάχιστον δεκατέσσερα (14) μέλη. Έστω ότι παρευρίσκονται στην αρχή της συνεδρίασης είκοσι ένα (21) μέλη, με την παρουσία των οποίων σχηματίζεται απαρτία.

Μετά τη συζήτηση π.χ. του τρίτου θέματος αποχωρούν τρία (3) μέλη και μένουν δέκα οχτώ (18). Για να ληφθεί απόφαση η απαιτούμενη πλειοψηφία υπολογίζεται επί των δέκα οχτώ (18) παρόντων μελών και επομένως χρειάζονται τουλάχιστον δέκα (10) θετικές ψήφοι (λήψη απόφασης σύμφωνα με τον γενικό κανόνα).

Μετά τη συζήτηση π.χ. του τέταρτου θέματος αποχωρούν ακόμα πέντε (5) μέλη και μένουν παρόντα δέκα τρία (13). Στην περίπτωση αυτή η απαιτούμενη πλειοψηφία υπολογίζεται επί του αριθμού των μελών της ελάχιστης απαιτούμενης απαρτίας, δηλαδή δεκατέσσερα (14) μέλη, οπότε χρειάζονται οχτώ (8), τουλάχιστον, θετικές ψήφοι, προκειμένου να ληφθεί απόφαση (λήψη απόφασης σε περίπτωση πλασματικής απαρτίας).

2. Λήψη απόφασης σε περίπτωση που μέλη του συλλογικού οργάνου αρνηθούν ψήφο ή απέχουν από την ψηφοφορία

⁵ Άρθρο 96, παρ. 4 του ΚΔΚ.

⁶ Άρθρο 67, παρ. 10 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 67 του ν. 4555/2010 «Σύγκληση του δημοτικού συμβουλίου» και άρθρο 75, παρ. 10 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 77 του ν. 4555/2010 «Λειτουργία της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής».

Αν κάποιο μέλος του συμβουλίου ή της επιτροπής αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν μόνο για την ύπαρξη της απαρτίας και η ψήφος του δεν υπολογίζεται στον σχηματισμό της απαιτούμενης πλειοψηφίας καθώς **δεν προσμετράται ούτε στις θετικές ούτε στις αρνητικές ψήφους**⁷.

Έτσι, έστω ότι σε συνεδρίαση 27μελούς δημοτικού συμβουλίου παρευρίσκονται 21 μέλη, τα οποία για τη λήψη απόφασης ψηφίζουν ως εξής:

- δώδεκα (12) μέλη τάσσονται υπέρ μιας πρότασης,
- επτά (7) μέλη τάσσονται κατά αυτής,
- ένα (1) μέλος δίδει λευκή ψήφο,
- ένα (1) μέλος δηλώνει ότι απέχει από την ψηφοφορία.

Τα μέλη που δίδουν λευκή ψήφο ή δηλώνουν ότι απέχουν από την ψηφοφορία, **δεν υπολογίζονται**, κατά πλάσμα δικαίου, **στα παρόντα μέλη**. Στην περίπτωση αυτή, η **απόλυτη πλειοψηφία υπολογίζεται επί των υπολοίπων από τα παρόντα μέλη του δημοτικού συμβουλίου** και η απόφαση λαμβάνεται επί των δεκαεννέα (19). Το συμβούλιο, επομένως, λαμβάνει έγκυρη απόφαση με δώδεκα (12) θετικές ψήφους επί των δεκαεννέα (19) καταμετρούμενων.

Συνεχίζοντας το ίδιο παράδειγμα, έστω ότι τα μέλη ψηφίσουν ως εξής:

- επτά (7) μέλη ψηφίζουν υπέρ μιας πρότασης,
- έξι (6) μέλη κατά αυτής,
- πέντε (5) μέλη δίδουν λευκή ψήφο,
- τρία (3) μέλη δηλώνουν ότι απέχουν από την ψηφοφορία.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, ως παρόντα μέλη λογίζονται δεκατρία (13), αριθμός κατώτερος από αυτόν της ελάχιστης απαιτούμενης απαρτίας (14 μέλη). **Εφαρμόζεται επομένως ο τρόπος λήψης απόφασης στην περίπτωση πλασματικής απαρτίας** και οι απαιτούμενες για τη λήψη απόφασης ψήφοι υπολογίζονται επί των δεκατεσσάρων (14) μελών και επομένως απαιτούνται οχτώ (8) τουλάχιστον θετικές ψήφοι για τη λήψη έγκυρης απόφασης. Στη συγκεκριμένη,

⁷ Άρθρο 89, παρ. 4 του ν. 3852/2010.

επομένως, περίπτωση του παραδείγματος δεν λαμβάνεται απόφαση από το δημοτικό συμβούλιο.

Συμπερασματικά, με δεδομένο ότι τα μέλη που δίδουν λευκή ψήφο ή αρνούνται να ψηφίσουν δεν υπολογίζονται στα παρόντα, καθώς και με βάση την προαναφερθείσα αρχή για τη λήψη απόφασης στην περίπτωση πλασματικής απαρτίας, **η πλειοψηφία για να ληφθεί απόφαση είτε από το δημοτικό συμβούλιο είτε από την Οικονομική Επιτροπή και την Επιτροπή Ποιότητας Ζωής, δεν μπορεί να είναι μικρότερη από αυτή που υπολογίζεται βάσει του ελάχιστου αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία.**

Με βάση τα ανωτέρω, για να ληφθεί έγκυρη απόφαση δημοτικού συμβουλίου μία πρόταση πρέπει να συγκεντρώνει:

- ✓ Σε 13μελή συμβούλια, 4 τουλάχιστον θετικές ψήφους
- ✓ Σε 17μελή συμβούλια, 5 τουλάχιστον θετικές ψήφους
- ✓ Σε 21μελή συμβούλια, 6 τουλάχιστον θετικές ψήφους
- ✓ Σε 27μελή συμβούλια, 8 τουλάχιστον θετικές ψήφους
- ✓ Σε 33μελή συμβούλια, 9 τουλάχιστον θετικές ψήφους
- ✓ Σε 41μελή συμβούλια, 11 τουλάχιστον θετικές ψήφους
- ✓ Σε 45μελή συμβούλια, 12 τουλάχιστον θετικές ψήφους
- ✓ Σε 49μελή συμβούλια, 13 τουλάχιστον θετικές ψήφους

Αντίστοιχα, για τη λήψη έγκυρης απόφασης από την Οικονομική Επιτροπή και την Επιτροπή Ποιότητας Ζωής, μία απόφαση πρέπει να συγκεντρώνει:

- ✓ Σε 9μελή επιτροπή, τρεις (3) τουλάχιστον θετικές ψήφους
 - ✓ Σε 11μελή επιτροπή, τέσσερις (4) τουλάχιστον θετικές ψήφους
- Σε 13μελή επιτροπή, τέσσερις (4) τουλάχιστον θετικές ψήφους.

Γ. Ενέργειες για τη συγκρότηση οργάνων και κατανομή αρμοδιοτήτων. Ανάπτυξη οργανωτικού και λειτουργικού πλαισίου των Δήμων

Οι κρίσιμες ενέργειες για την ομαλή συγκρότηση των οργάνων διοίκησης και για τη λειτουργία των δήμων μπορούν να διαρθρωθούν στις ακόλουθες ενέργειες:

α/α	Ενέργεια	Προθεσμία	Διάταξη νόμου
1	Ορκωμοσία αιρετών	Έως 31 Αυγούστου 2019	ν.3852/2010, άρθρο 52, παρ. 1 έως 3
2	Εκλογή Προεδρείου Δημοτικού Συμβουλίου	1ή 8 Σεπτεμβρίου 2019	ν.3852/2010, άρθρο 64 παρ.1
3	Εκλογή μελών Οικονομικής Επιτροπής και Επιτροπής Ποιότητας Ζωής	1 ή 8 Σεπτεμβρίου 2019 μετά την εκλογή του Προεδρείου στην ίδια συνεδρίαση	ν.3852/2010, άρθρο 74 παρ.1
4	Ορισμός Αντιδημάρχων		ν.3852/2010, άρθρο 59, παρ. 1, 2 και 6
5	Εκτελεστική Επιτροπή	Μετά τον ορισμό Αντιδημάρχων	ν.3852/ 2010, άρθρο 62, παρ. 1
6	Απόφαση Δημάρχου περί εξουσιοδότησης υπογραφών		ν. 3463/2006, άρθρο 88
7	Διαδικασία Επιλογής Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης	Μέχρι (ενδεικτικά) 31 Οκτωβρίου 2019	ν. 3852/2010, άρθρο 77
8	Μέριμνα για τη διάθεση κατάλληλα εξοπλισμένου χώρου και γραμματειακής υποστήριξης των Δημοτικών Παρατάξεων		ν.3852/2010, άρθρο 66, παρ. 9

Δ. Εγκύκλιοι που αφορούν στην ορκωμοσία, εγκατάσταση και εν γένει λειτουργία των δήμων.

Ενόψει της εγκατάστασης των νέων αρχών στους Δήμους που γίνεται την 1^η Σεπτεμβρίου 2019, κατά ρητή επιταγή του νόμου, χωρίς να απαιτείται ιδιαίτερη πράξη παράδοσης-παραλαβής της διοίκησης, σας ενημερώνουμε ότι έχουν εκδοθεί και αναρτηθεί στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών (www.ypes.gr), καθώς και στον ειδικό ιστότοπο του Προγράμματος ΔΙΑΥΓΕΙΑ, οι κάτωθι εγκύκλιες οδηγίες:

α/α	ΘΕΜΑ	Αριθμός Εγκυκλίου	ΑΔΑ
1.	Ορκωμοσία αιρετών Δήμων και Κοινοτήτων	υπ' αριθ. 89/2019 εγκύκλιος με αριθ. πρωτ. 59847/ 21.8.2019	ΑΔΑ: 6ΨΕΡ465ΧΘ7- 0ΒΓ
2.	Εκλογή μελών των προεδρείων στα νέα δημοτικά συμβούλια	υπ' αριθ. 87/2019 εγκύκλιος με αριθ. πρωτ. 59646/20.8.2019	ΑΔΑ: 9ΥΥΟ465ΧΘ7-ΛΚΑ
3.	Διαδικασία Συγκρότησης και Εκλογής των μελών της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής	υπ' αριθ. 90/2019 εγκύκλιος με αριθ. πρωτ. 59849/ 21.8.2019	ΑΔΑ: ΨΞ23465ΧΘ7- Ι08
4.	Ορισμός Αντιδημάρχων	υπ' αριθ. 82/2019 εγκύκλιος με αριθ. πρωτ. 59633/20.8.2019	ΑΔΑ: ΨΨ3Ψ465ΧΘ7-5ΑΜ

5.	Λειτουργία των Δημοτικών Παρατάξεων	υπ' αριθ. 91/2019 εγκύκλιος με αριθ. πρωτ. 59851/ 21.8.2019	ΑΔΑ: 69ΒΖ465ΧΘ7- Λ65
6.	Λειτουργία Κοινοτήτων	υπ' αριθ. 88/2019 εγκύκλιος με αριθ. πρωτ. 59846/ 21.8.2019	ΑΔΑ: 611Ξ465ΧΘ7- ΝΛ4
7.	Σύντομος Οδηγός νεοεκλεγέντος δημοτικού συμβούλου	υπ' αριθ. 86/2019 εγκύκλιος με αριθ. πρωτ. 59642/ 20.8.2019	ΑΔΑ: 6ΙΚΡ465ΧΘ7-ΦΥΘ
8.	Οργάνωση και Λειτουργία των συνιστώμενων δήμων του άρθρου 154 του ν.4600/2019 (Α' 43)	υπ' αριθ. 83/2019 εγκύκλιος με αριθ. πρωτ. 59634/20.8.2019	ΑΔΑ: Ψ2Η5465ΧΘ7-ΜΝΒ

Κατόπιν των ανωτέρω παρακαλούμε, όπως γνωστοποιήσετε την παρούσα στους δημάρχους των δήμων της χωρικής σας αρμοδιότητας, με την περαιτέρω υποχρέωσή τους να ενημερώσουν σχετικά και τους επικεφαλής των παρατάξεων των δήμων.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr, καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4332
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4954
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Νάσαινα Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	213 136 4027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313
Τζουμαϊλής Αλέξανδρος	213 136 4346

Ο Υφυπουργός

Ο Υπουργός

Θεόδωρος Λιβάνιος

Παναγιώτης Θεοδωρικάκος

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας
info@kedke.gr
2. Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης
info@eetaa.gr

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γραφείο Υπουργού, κ. Παναγιώτη Θεοδωρικάκου
2. Γραφείο Υφυπουργού, κ. Θεόδωρου Λιβάνιου
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Εσωτερικών και Οργάνωσης, κ. Μιχάλη Σταυριανουδάκη
4. Γενική Διευθύντρια Αποκέντρωσης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, κα Μαρία Μαυραγάνη
5. Όλες τις Διευθύνσεις του Υπουργείου

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α΄ ΒΑΘΜΟΥ**

**Συμπαραστάτης του δημότη και της
επιχείρησης
(άρθρο 77 του ν. 3852/2010)**

**Αριθμός Εγκυκλίου: 1
ΑΠ: 661/07-01-2020
ΑΔΑ: Ω82Μ46ΜΤΛ6-ΩΤ2**

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
A. Διαδικασία επιλογής Συμπαραστάτη	3
1. Πράξη προκήρυξης	3
2. Πρόσκληση Προέδρου Δημοτικού Συμβουλίου	4
3. Διαδικασία λήψης απόφασης Δημοτικού Συμβουλίου	4
B. Αρμοδιότητες Συμπαραστάτη	6
1. Διαμεσολάβηση - Διερεύνηση καταγγελιών	6
2. Δημοσίευση ετήσιας έκθεσης	7
3. Υποβολή ειδικών προτάσεων	8
Γ. Καταστατική θέση Συμπαραστάτη	8
Παράρτημα ισχύουσας νομοθεσίας.....	10

Εισαγωγή

Με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4623/2019 (Α'134) επανήλθε σε ισχύ το άρθρο 77 του ν.3852/2010¹ (Α'87), με το οποίο θεσπίστηκε και εξειδικεύτηκε ο θεσμός του Συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης (εφεξής Συμπαραστάτης).

Προς ενημέρωση των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου, με την παρούσα εγκύκλιο παρουσιάζονται βασικά ζητήματα που σχετίζονται με τη διαδικασία επιλογής του Συμπαραστάτη και εν γένει τον σκοπό και τον τρόπο λειτουργίας του θεσμού.

Α. Διαδικασία επιλογής Συμπαραστάτη

Ο Δήμοι άνω των 20.000 κατοίκων και οι νησιωτικοί Δήμοι, ανεξαρτήτως πληθυσμού, έχουν **υποχρέωση** να προβούν σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες, **προκειμένου να πληρωθεί η θέση** του Συμπαραστάτη.

Ο νομοθέτης προβλέπει ότι η διαδικασία επιλογής του Συμπαραστάτη γίνεται **εντός προθεσμίας δύο (2) μηνών** από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών. Από τη διάταξη συνάγεται ότι η προθεσμία επιλογής του Συμπαραστάτη είναι μεν **ενδεικτική**, αλλά δεν θα πρέπει να ξεπερνά ένα εύλογο χρονικό διάστημα, πέραν του προβλεπόμενου διμήνου. Ωστόσο, λόγω της μακρόχρονης διοικητικής πρακτικής που έχει εδραιωθεί από το έτος 2011² και της ανάγκης πλήρωσης της θέσης του Συμπαραστάτη προς διευκόλυνση των πολιτών, είναι δυνατή η επαναπροκήρυξη της θέσης του Συμπαραστάτη κατά τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου, σε περίπτωση που δεν καταστεί δυνατή η επιλογή του στις δύο προβλεπόμενες στο νόμο συνεδριάσεις.

Η **διαδικασία επιλογής** του Συμπαραστάτη **ξεκινά** από την απόφαση του δημοτικού συμβουλίου που δύναται να καθορίζει το ελάχιστο περιεχόμενο της προβλεπόμενης στο νόμο προκήρυξης ή από την προκήρυξη - σε περίπτωση μη έκδοσης της ανωτέρω απόφασης- και **λήγει** κατά τον χρόνο ολοκλήρωσης της επιλογής.

Οι **υποψηφιότητες υποβάλλονται** με δήλωση των ενδιαφερομένων στο Προεδρείο του Δημοτικού Συμβουλίου, αυτοπροσώπως ή δια πληρεξουσίου δικηγόρου.

1. Πράξη προκήρυξης

ι. Περιεχόμενο προκήρυξης

Παρά το γεγονός ότι δεν προβλέπεται ρητά στο νόμο, κρίνεται πρόσφορο το Δημοτικό Συμβούλιο να συνέρχεται, προκειμένου να λάβει απόφαση για το **περιεχόμενο** της πράξης προκήρυξης επιλογής του Συμπαραστάτη.

Η προκήρυξη φέρει ένα **ελάχιστο περιεχόμενο**, παρέχοντας στο ευρύ κοινό τις λεπτομέρειες που καθορίζονται στην παρ. 1 και στην παρ. 2 του άρθρου 77 του ν.3852/2010, σχετικά με: α) τις ιδιότητες που αποτελούν κώλυμα ή είναι ασυμβίβαστες με την ιδιότητα του Συμπαραστάτη, β)

¹ Όπως είχε τροποποιηθεί **μόνο** με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 58 του ν.3966/2011 (Α'118).

² Αριθμ. πρωτ. 27230/7-6-2011 έγγραφο του ΥΠΕΣΑΗΔ (ΑΔΑ: 4Α3ΩΚ-Γ0).

τον χρόνο υποβολής της δήλωσης υποψηφιότητας, γ) τη διαδικασία επιλογής, δ) τη δημοσιότητα της προκήρυξης και ε) την προβλεπόμενη στο νόμο θητεία του Συμπαραστάτη.

Η προθεσμία υποβολής υποψηφιοτήτων **ορίζεται, εκ του νόμου**, και συμπίπτει με την ημερομηνία διεξαγωγής της σχετικής συνεδρίασης του Δημοτικού Συμβουλίου για την επιλογή του Συμπαραστάτη. Ως εκ τούτου στην προκήρυξη θα πρέπει να γνωστοποιείται στους ενδιαφερόμενους ότι η **ημερομηνία υποβολής υποψηφιοτήτων** θα προσδιοριστεί με την έκδοση σχετικής **Πρόσκλησης** του Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου, με θέμα την επιλογή του Συμπαραστάτη, η οποία δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Δήμου και στην οποία αναγράφεται η ημερομηνία και η ώρα συνεδρίασης του Δημοτικού Συμβουλίου.

Επιπλέον, στην απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου που καθορίζει το ελάχιστο περιεχόμενο της προκήρυξης ή στην προκήρυξη μπορούν να αναγράφονται και κριτήρια που κρίνονται ικανά να εξασφαλίσουν στο πρόσωπο του Συμπαραστάτη τα χαρακτηριστικά του εγνωσμένου κύρους και την εμπειρία για την πλήρωση της θέσης.

ii. Χαρακτηριστικά πράξης Προκήρυξης

Η προκήρυξη για την πλήρωση της θέσης εκδίδεται από τον Δήμαρχο.

Η προκήρυξη, ως **κανονιστική πράξη**: α) δημοσιεύεται υποχρεωτικά, με αναγραφή ολόκληρου του κειμένου, στο δημοτικό κατάστημα³, β) αναρτάται στην ιστοσελίδα του δήμου⁴ και γ) αναρτάται στο διαδικτυακό τόπο του Προγράμματος «Διαύγεια»⁵.

Η **ισχύς της προκήρυξης** συναρτάται, αναγκαίως, και καταλαμβάνει και τις δύο ψηφοφορίες που προβλέπει ο νομοθέτης για την επιλογή του Συμπαραστάτη στην παρ.2 του άρθρου 77 του ν.3852/2010. Σε περίπτωση μη επίτευξης επιλογής στις δύο εκ του νόμου προβλεπόμενες συνεδριάσεις, εκδίδεται νέα προκήρυξη.

2. Πρόσκληση Προέδρου Δημοτικού Συμβουλίου

Στην Πρόσκληση του Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου δεν χρειάζεται να ορίζεται ως μοναδικό θέμα συζήτησης η επιλογή του Συμπαραστάτη, καθώς ο νομοθέτης δεν απαιτεί ειδική συνεδρίαση για την επιλογή του. Για λόγους, όμως, ευρείας δημοσιότητας και λόγω ότι η **ημερομηνία συνεδρίασης του Δημοτικού Συμβουλίου συμπίπτει με την ημερομηνία υποβολής υποψηφιοτήτων**, δέον είναι το χρονικό διάστημα από την ημέρα δημοσίευσης της Πρόσκλησης μέχρι τη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου να είναι μεγαλύτερο από την ελάχιστη προβλεπόμενη στο άρθρο 67 παρ. 4 του ν.3852/2010 προθεσμία.

3. Διαδικασία λήψης απόφασης Δημοτικού Συμβουλίου

i. Διεξαγωγή μυστικής ψηφοφορίας

³ Άρθρο 97 παρ. 6 εδ. γ του ν.3463/2006.

⁴ Άρθρο 77 παρ. 1 εδ. α του ν.3852/2010.

⁵ Άρθρο 2 παρ. 4 του ν.3861/2010.

Πριν την έναρξη της μυστικής ψηφοφορίας, ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου δίνει το λόγο στους υποψήφιους που το επιθυμούν, προκειμένου να τοποθετηθούν σχετικά με την υποψηφιότητά τους.

Όσον αφορά τη διεξαγωγή της μυστικής ψηφοφορίας, ο νόμος δε διευκρινίζει, περαιτέρω, λεπτομέρειες για την κατάρτιση ψηφοδελτίων των υποψηφίων. Ωστόσο, προς διευκόλυνση της ψηφοφορίας, δέουσα είναι η κατάρτιση - με τη συμβολή της αρμόδιας υπηρεσίας του δήμου- **είτε ενιαίου ψηφοδελτίου** με την αναγραφή των ονομάτων των υποψηφίων, **είτε ξεχωριστών ψηφοδελτίων** για κάθε υποψήφιο. Κατά την έναρξη της μυστικής ψηφοφορίας, οι δημοτικοί σύμβουλοι παραλαμβάνουν από το Προεδρείο του Δημοτικού Συμβουλίου το ενιαίο ή τα ψηφοδέλτια των υποψηφίων, μαζί με λευκά.

Κάθε δημοτικός σύμβουλος επιλέγει, **μυστικά**, σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο (παραβάν) το ψηφοδέλτιο του υποψηφίου που επιθυμεί να επιλεγεί Συμπαραστάτης ή σε περίπτωση ενιαίου ψηφοδελτίου θέτει ένα σταυρό προτίμησης στο όνομα του υποψηφίου που επιθυμεί να επιλεγεί Συμπαραστάτης. Περισσότερα του ενός ψηφοδέλτια στον ίδιο φάκελο ή ψηφοδέλτιο με περισσότερους του ενός σταυρούς προτίμησης, σε περίπτωση ενιαίου ψηφοδελτίου, **δεν λαμβάνονται υπόψη**.

ii. Επιλογή Συμπαραστάτη

Ο Συμπαραστάτης **επιλέγεται** με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την ανωτέρω **μυστική ψηφοφορία** και με **ειδική πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) των παρόντων μελών** του. Ο νομοθέτης έκρινε ότι η ανωτέρω ειδική πλειοψηφία μπορεί να εξασφαλίσει, τόσο το κύρος του θεσμού, όσο και την ευρεία αποδοχή του από τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου. Συνεπώς, πρόσωπο που δεν συγκεντρώσει την ανωτέρω ειδική πλειοψηφία, ούτε στην πρώτη, ούτε στην επαναληπτική ψηφοφορία, δεν μπορεί να επιλεγεί Συμπαραστάτης.

Διευκρινίζεται ότι για τη λήψη της σχετικής απόφασης, ο αριθμός των **πραγματικά παρόντων μελών** του Δημοτικού Συμβουλίου ανακοινώνεται από τον Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου και καταγράφεται τη στιγμή έναρξης της ψηφοφορίας. Στον αριθμό αυτόν (των πραγματικά δηλαδή παρόντων δημοτικών συμβούλων) υπολογίζεται η απαιτούμενη για τη λήψη απόφασης ειδική πλειοψηφία των 3/5. **Συμπαραστάτης επιλέγεται αυτός που συγκεντρώσει στο πρόσωπό του τους ψήφους που αντιστοιχούν στην πλειοψηφία των 3/5 επί των πραγματικά παρόντων μελών που παρευρίσκονται κατά την έναρξη της ψηφοφορίας.**

Για παράδειγμα σε 27μελές Δημοτικό Συμβούλιο, τη στιγμή της μυστικής ψηφοφορίας, παρευρίσκονται 25 μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου. Στον αριθμό αυτόν (των πραγματικά δηλαδή παρόντων δημοτικών συμβούλων) υπολογίζεται η απαιτούμενη για τη λήψη απόφασης ειδική πλειοψηφία των 3/5. Υποψήφιος που συγκεντρώσει στο πρόσωπό του 15 θετικές ψήφους, επιλέγεται Συμπαραστάτης. Εάν κατά την πρώτη ψηφοφορία κανένας υποψήφιος δεν λάβει τον ανωτέρω αριθμό ψήφων, αυτή επαναλαμβάνεται, κατά την ίδια ή μεταγενέστερη, συνεδρίαση με την ίδια ειδική πλειοψηφία.

Προς διευκόλυνσή σας, παρατίθεται ο ακόλουθος πίνακας ροής ενεργειών:

Ενέργειες	Αρμόδιο όργανο
1. Λήψη απόφασης καθορισμού περιεχομένου προκήρυξης	➤ Δημοτικό Συμβούλιο
2. Έκδοση Πράξης Προκήρυξης	➤ Δήμαρχος
3. Δημοσίευση Προκήρυξης	➤ Αρμόδια υπηρεσία Δήμου
4. Πρόσκληση συνεδρίασης Δημοτικού Συμβουλίου	➤ Πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου
5. Συνεδρίαση για τη λήψη απόφασης επιλογής Συμπαραστάτη	➤ Δημοτικό Συμβούλιο
i. Υποβολή υποψηφιοτήτων	➤ Ενδιαφερόμενοι
ii. Μυστική ψηφοφορία για επιλογή Συμπαραστάτη	➤ Δημοτικό Συμβούλιο
iii. Λήψη Απόφασης	
6. Δημοσίευση της απόφασης	➤ Αρμόδια υπηρεσία Δήμου

B. Αρμοδιότητες Συμπαραστάτη

1. Διαμεσολάβηση - Διερεύνηση καταγγελιών

Ο Συμπαραστάτης αποτελεί θεσμό διαμεσολάβησης μεταξύ των πολιτών, των επιχειρήσεων και του Δήμου, αποσκοπώντας στον έγκαιρο εντοπισμό και την αποτελεσματική αντιμετώπιση φαινομένων κακοδιοίκησης, στη διασφάλιση της αμεροληψίας των δημοτικών αρχών και στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Δήμου.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 77 παρ. 3 του ν. 3852/2010, ο Συμπαραστάτης δέχεται και διερευνά επώνυμες⁶ καταγγελίες πολιτών ή επιχειρήσεων, διά των οποίων του γνωστοποιούνται φαινόμενα κακοδιοίκησης δημοτικών υπηρεσιών ή δημοτικών νομικών προσώπων. Στις ανωτέρω περιπτώσεις, έργο και αποστολή του Συμπαραστάτη αποτελεί η διαμεσολάβηση μεταξύ του θιγόμενου φυσικού ή νομικού προσώπου και της αρμόδιας υπηρεσίας, καθώς και η λήψη όλων των απαραίτητων πρωτοβουλιών, προκειμένου να επιλυθεί το καταγγελθέν πρόβλημα⁷. Με τον τρόπο αυτό, την ίδια στιγμή, εγκαθιδρύεται μία μορφή μηχανισμού εσωτερικού ελέγχου, ο οποίος έχει ως στρατηγικό στόχο τη διασφάλιση της σύννομης λειτουργίας των υπηρεσιών και των νομικών προσώπων του δήμου⁸.

Υπογραμμίζεται ότι, σύμφωνα με το γράμμα της διάταξης του άρθρου 77 παρ. 3 του ν.3852/2010, δικαίωμα υποβολής αναφοράς στον Συμπαραστάτη αναγνωρίζεται μόνο στο πρόσωπο του/της άμεσα θιγόμενου πολίτη - επιχείρησης. Συνεπώς, η ύπαρξη άμεσου έννομου συμφέροντος αποτελεί προϋπόθεση του παραδεκτού της υποβαλλόμενης καταγγελίας, ενώ πρέπει να χαρακτηρίζονται, άνευ ετέρου, απαράδεκτες και να τίθενται στο αρχείο οι καταγγελίες που υποβάλλονται για υποθέσεις τρίτων. Σημειώνεται ειδικά ότι δεν υπάρχει δυνατότητα αυτεπάγγελτης διερεύνησης ατομικών υποθέσεων πολιτών.

⁶ Οι ενδιαφερόμενοι δύνανται να ζητήσουν τον ανώνυμο χειρισμό της καταγγελίας τους, ο οποίος συνίσταται στην μη ανακοίνωση του ονόματος τους στην καταγγελλόμενη αρχή.

⁷ Εξωτερικό αποτέλεσμα διαμεσολάβησης.

⁸ Εσωτερικό αποτέλεσμα διαμεσολάβησης.

Αναφορικά με τον τρόπο χειρισμού των καταγγελιών, ο Συμπαραστάτης διεκπεραιώνει τις ενώπιων του υποθέσεις, είτε εγγράφως, με αλληλογραφία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου και των νομικών του προσώπων, είτε προφορικά, ενημερώνοντας και στις δύο περιπτώσεις πλήρως τον/την ενδιαφερόμενο/η πολίτη ή επιχείρηση ως προς τις ενέργειες στις οποίες ο ίδιος προέβη. Η ενημέρωση πρέπει υποχρεωτικά να λαμβάνει χώρα, εγγράφως ή προφορικά, εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της σχετικής αναφοράς - καταγγελίας.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι η υποβολή καταγγελίας ενώπιον του Συμπαραστάτη δε διακόπτει προθεσμίες για την κίνηση δικαστικών ή διοικητικών διαδικασιών, όπως, ιδίως την δεκαπενθήμερη προθεσμία για την άσκηση ειδικής διοικητικής προσφυγής ενώπιον της χωρικά αρμόδιας Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ⁹, κατά των αποφάσεων των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων και των νομικών τους προσώπων. Επίσης, όπως ορίζει το άρθρο 77 παρ. 4 του ν. 3852/2010, η υποβολή της καταγγελίας ή αναφοράς στο Συμπαραστάτη δεν αναιρεί τη σχετική αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη ως ανεξάρτητης αρχής, ούτε τις αρμοδιότητες άλλων ελεγκτικών οργάνων και αρχών, ιδίως του Επόπτη ΟΤΑ.

Στο πλαίσιο άσκησης της διαμεσολαβητικής αρμοδιότητάς του και προκειμένου να διαπιστώσει την ουσιαστική βασιμότητα των καταγγελλομένων και εν συνεχεία να διευθετήσει το καταγγελλθέν περιστατικό κακοδιοίκησης, ο Συμπαραστάτης δύναται να αιτείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου ή των νομικών του προσώπων, κάθε πληροφορία, έγγραφο ή άλλο στοιχείο που αφορά την καταγγελλόμενη υπόθεση, υπό τη ρητή επιφύλαξη του πδ. 28/2015 για την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία. Σε κάθε περίπτωση και με σκοπό την ουσιαστική εφαρμογή των προβλεπόμενων ρυθμίσεων, οι καταγγελλόμενες υπηρεσίες οφείλουν να αποκρίνονται και να απαντούν τεκμηριωμένα στην αλληλογραφία του Συμπαραστάτη, αναφέροντας, ιδίως, τις απόψεις και τις ενέργειές τους, όσον αφορά το καταγγελλθέν περιστατικό.

Σε περίπτωση που οι ενέργειες ή η απάντηση της καταγγελλόμενης υπηρεσίας κριθούν ικανοποιητικές, ο Συμπαραστάτης περατώνει την υπόθεση. Σε διαφορετική, όμως, περίπτωση, όταν η καταγγελλόμενη υπηρεσία δεν παρέχει επαρκείς απαντήσεις ή δεν συμπράττει προς την κατεύθυνση της ικανοποίησης δίκαιου αιτήματος διοικουμένου, ο Συμπαραστάτης δύναται να υποβάλλει συστάσεις στην υπηρεσία για την αποτροπή επανάληψης αντίστοιχων φαινομένων κακοδιοίκησης.

2. Δημοσίευση ετήσιας έκθεσης

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 77 § 5 του ν. 3852/2010, βασική υποχρέωση του Συμπαραστάτη συνιστά η σύνταξη και δημοσίευση ετήσιων απολογιστικών εκθέσεων. Η ανωτέρω πρακτική αποτελεί κοινό τόπο των θεσμών ενδιάμεσου ελέγχου της κακοδιοίκησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, εξυπηρετώντας την ανάγκη δημοσιότητας και επικοινωνίας της δράσης των διαμεσολαβητών, καθώς και την ανάγκη επίτευξης διαφάνειας στη δράση τους. Σημειώνεται ότι,

⁹ Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 238 του ν. 3852/2010, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 131 του ν. 4555/2018: «Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της ΑΥΕ ΟΤΑ ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων, κατά τα άρθρα 225 έως 227, ασκείται από τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και τις Ειδικές Επιτροπές του άρθρου 152 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006)».

οι διατάξεις του ν. 3852/2010 δεν ορίζουν το ελάχιστο περιεχόμενο της ετήσιας έκθεσης, επομένως η διαμόρφωσή του εναπόκειται στην ευχέρεια του Συμπαραστάτη.

Σε κάθε περίπτωση, ο Συμπαραστάτης οφείλει να μεριμνήσει ώστε η ετήσια έκθεσή του να δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του δήμου¹⁰, ενώ, εντός τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της έκθεσής του, οφείλει να την παρουσιάσει σε ειδική δημόσια συνεδρίαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου για τον απολογισμό της δημοτικής αρχής, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 217 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (κυρωτ. ν. 3463/2006).

3. Υποβολή ειδικών προτάσεων

Βάσει των διατάξεων του άρθρου 77 § 5 εδ. γ' επ. του ν. 3852/2010, ο Συμπαραστάτης δύναται να καταθέτει ειδικές προτάσεις βελτίωσης της δημοτικής διοίκησης. Η ειδικές προτάσεις αποσκοπούν, κατά κανόνα, στη βελτίωση των σχέσεων της δημοτικής διοίκησης με τους διοικουμένους, ενώ εκδίδονται επ' ευκαιρία σημαντικών φαινομένων κακοδιοίκησης που εντοπίζονται από τον Συμπαραστάτη, συνήθως μέσω των αναφορών που υποβάλλονται αλλά και με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο τρόπο.

Επισημαίνεται ότι οι ειδικές προτάσεις, είτε προσαρτώνται στο σώμα της ετήσιας έκθεσης των Συμπαραστατών, είτε εκδίδονται αυτοτελώς μέσω δημοσίευσης ειδικού εγγράφου που φέρει τον τίτλο «*Ειδική Πρόταση*». Ιδίως στην δεύτερη περίπτωση ο Συμπαραστάτης υποχρεούται να υποβάλλει την Ειδική Πρόταση στον οικείο Δήμαρχο και να την κοινοποιήσει στο Δημοτικό Συμβούλιο και στο γενικό γραμματέα του Δήμου. Επίσης, υποχρεωτική είναι η δημοσίευση των ειδικών προτάσεων στην ιστοσελίδα του Δήμου, με μέριμνα των αρμόδιων δημοτικών υπηρεσιών.

Γ. Καταστατική θέση Συμπαραστάτη

Η θητεία του Συμπαραστάτη ακολουθεί τη θητεία των δημοτικών αρχών, η οποία λήγει την 31.12.2023. Ωστόσο, είναι επιτρεπτή η ανάκληση του Συμπαραστάτη για πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων του, μετά από ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, με την ίδια πλειοψηφία και την ίδια διαδικασία που περιγράφηκε στις ανωτέρω παραγράφους.

Ο Συμπαραστάτης υπεισέρχεται, εκ του νόμου, στην ίδια καταστατική θέση με τους δημοτικούς συμβούλους¹¹. Στο πλαίσιο αυτό: α) λαμβάνει **αντιμισθία**, ισόποση με την αντιμισθία του **Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου**, β) **υπέχει τις ίδιες ευθύνες** που προβλέπουν οι διατάξεις για τους δημοτικούς συμβούλους.

Συναφώς σας γνωρίζουμε ότι οι Συμπαραστάτες οι οποίοι έχουν την υπαλληλική ιδιότητα, δικαιούνται να επιλέξουν, είτε την αντιμισθία, είτε τις πλήρεις αποδοχές της οργανικής τους θέσης¹². Επιπλέον, βάσει της παρ. 1 του άρθρου 93 του ν.3852/2010 οι Συμπαραστάτες που

¹⁰ Με τη συνεργασία των αρμόδιων προς τούτο δημοτικών υπηρεσιών.

¹¹ Άρθρο 77 παρ.6 του ν.3852/2010.

¹² Άρθρο 92 παρ. 5 του ν.3852/2010.

έχουν **υπαλληλική ιδιότητα** λαμβάνουν από την υπηρεσία τους, υποχρεωτικά, ανεξαρτήτως υποβολής αίτησης, ειδική άδεια για όλο το διάστημα της θητείας τους.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348	
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337	
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390	email:
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362	d.olo@ypes.gr
Νάσαινα Δέσποινα	213 136 4378	
Ντάβα Ρένια	213 136 4027	
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313	
Τζουμαϊλής Αλέξανδρος	213 136 4346	

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

Ο Υφυπουργός

Θεόδωρος Λιβάνιος

Κοινοποίηση

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
2. Δήμοι της χώρας

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Υφυπουργού
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Εσωτερικών και Οργάνωσης

Παράρτημα ισχύουσας νομοθεσίας

Άρθρο 77¹³

Συμπαραστάτης του δημότη και της Επιχείρησης

1. Στους δήμους άνω των είκοσι χιλιάδων (20.000) κατοίκων, καθώς και στους νησιωτικούς δήμους, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, επιλέγεται, κατόπιν προκηρύξεως που δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του δήμου, πρόσωπο εγνωσμένου κύρους και εμπειρίας, ως συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης. Υποψηφιότητες υποβάλλονται με δήλωση που κατατίθεται στο προεδρείο του δημοτικού συμβουλίου κατά την έναρξη της διαδικασίας επιλογής. Ως συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης δεν μπορεί να επιλεγεί αιρετός δήμου, περιφέρειας ή βουλευτής. Ως προς το αξίωμα του συμπαραστάτη του δημότη ισχύουν τα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα που προβλέπονται στο άρθρο 14 του παρόντος. Η θητεία του συμπαραστάτη ακολουθεί τη θητεία των δημοτικών αρχών.

2. Η διαδικασία για την επιλογή του συμπαραστάτη γίνεται εντός δύο (2) μηνών από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών. Ο συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης επιλέγεται με απόφαση, η οποία λαμβάνεται με μυστική ψηφοφορία και με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου. Αν δεν επιτευχθεί η επιλογή, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται κατά την ίδια ή μεταγενέστερη συνεδρίαση με την ίδια πλειοψηφία. Είναι επιτρεπτή με την ίδια πλειοψηφία και την αυτή διαδικασία η ανάκληση του συμπαραστάτη για πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων του, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

3. Ο συμπαραστάτης δέχεται ενυπόγραφες καταγγελίες άμεσα θιγόμενων φυσικών ή νομικών προσώπων για κακοδιοίκηση των υπηρεσιών του δήμου, των νομικών του προσώπων και των επιχειρήσεών του και ασκεί διαμεσολάβηση προκειμένου να επιλυθούν τα σχετικά προβλήματα, ενώ είναι υποχρεωμένος να απαντά εγγράφως ή ηλεκτρονικά εντός τριάντα (30) ημερών στους ενδιαφερομένους ως προς τις ενέργειες στις οποίες ο ίδιος προέβη μετά τη λήψη της καταγγελίας τους. Ο συμπαραστάτης υποστηρίζεται διοικητικά από τις υπηρεσίες του δήμου, οι οποίες είναι υποχρεωμένες να παρέχουν κάθε δυνατή συνδρομή. Κατά την εξέταση καταγγελιών, ο συμπαραστάτης μπορεί να αιτηθεί στοιχεία από το αρχείο των υπηρεσιών του δήμου, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του π.δ. 28/2015 (Α' 34) για την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία. Εφόσον, ύστερα από εξέταση καταγγελίας, προκύψουν φαινόμενα κακοδιοίκησης, ο συμπαραστάτης δύναται να υποβάλλει συστάσεις προς τις υπηρεσίες του δήμου για την αποτροπή επανάληψής τους.

4. Η υποβολή καταγγελίας ή αναφοράς στο συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης δεν αναιρεί τη σχετική αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη ως ανεξάρτητης αρχής, ούτε τις αρμοδιότητες άλλων ελεγκτικών οργάνων και αρχών, καθώς και του Ελεγκτή Νομιμότητας.

5. Ο συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης συντάσσει ετήσια έκθεση. Η ετήσια έκθεση παρουσιάζεται από τον ίδιο και συζητείται στην ειδική δημόσια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου για τον απολογισμό της δημοτικής αρχής κατά τις διατάξεις του άρθρου 217 του Κ.Δ.Κ., εντός τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της. Ο συμπαραστάτης μπορεί επίσης να προβαίνει στη διατύπωση προτάσεων βελτίωσης της δημοτικής διοίκησης και των σχέσεών της με το κοινό, τόσο στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσής του, όσο και επ' ευκαιρία σημαντικών προβλημάτων κακοδιοίκησης που ο ίδιος εντοπίζει. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, οι ειδικές προτάσεις του συμπαραστάτη υποβάλλονται στον δήμαρχο και κοινοποιούνται στο δημοτικό συμβούλιο και στον γενικό γραμματέα του δήμου. Τόσο η ετήσια έκθεση όσο και οι ειδικές προτάσεις του συμπαραστάτη αναρτώνται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του δήμου με φροντίδα των δημοτικών υπηρεσιών.

¹³ Το άρθρο 77 του ν.3852/2010, όπως είχε τροποποιηθεί με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 58 του ν.3966/2011 (Α'118), επανήλθε σε ισχύ με το άρθρο 7 του ν. 4623/2019 (Α'134).

6. Ο συμπαραστάτης του δημότη και της επιχείρησης λαμβάνει αντιμισθία ισόποση με την αντιμισθία του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Ως προς την καταστατική θέση και τις ευθύνες του συμπαραστάτη και της επιχείρησης ισχύουν οι σχετικές διατάξεις για τους δημοτικούς συμβούλους.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
& ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
& ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ &
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α' ΒΑΘΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ταχ. διεύθυνση: Σταδίου 27, Αθήνα
Ταχ. κώδικας: 10183
Πληροφορίες: Δ. Νάσαινα, Α. Βρεκούση
Τηλέφωνο: 213 1364 378, 213 1364 360
Fax: 213 136 4132

Αθήνα, 4 Φεβρουαρίου 2020
Αριθμ. πρωτ.: 8177

ΠΡΟΣ:

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας - Διευθύνσεις Διοίκησης (Διευθύνσεις Εσωτερικών, Διοικητικού - Οικονομικού Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου για την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου)
2. Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος (e-mail στη διεύθυνση info@kedke.gr)

Θέμα: Αποσαφήνιση της έννοιας του έτους για τη λήψη ειδικής άδειας των αιρετών

Σχετ.: Η υπ' αριθμ. πρωτ. 33905/9-9-2014 Εγκύκλιος του Υπουργείου μας

Σε συνέχεια ερωτημάτων που περιέχονται στην υπηρεσία μας, αναφορικά με το αντικείμενο του θέματος, καθώς και σε συνέχεια της ανωτέρω σχετικής μας Εγκυκλίου, θα θέλαμε να σας υπενθυμίσουμε ότι για την ενάσκηση από τους αιρετούς της τοπικής αυτοδιοίκησης α' βαθμού του δικαιώματος λήψης ειδικής άδειας από την υπηρεσία τους 30 ή 60 ημερών «κατ' έτος»¹, η έννοια «έτος» δε λογίζεται ημερολογιακά αλλά, με βάση το χρονικό σημείο έναρξης της δημοτικής περιόδου. Αυτό σημαίνει ότι, ειδικά για τη λήψη του δικαιώματος ειδικής άδειας, ως πρώτο έτος ορίζεται το χρονικό διάστημα από την 1^η Σεπτεμβρίου 2019 έως και την 31^η Αυγούστου 2020, ως δεύτερο έτος ορίζεται το διάστημα από 1^η Σεπτεμβρίου 2020 έως 31^η Αυγούστου 2021 κ.ο.κ..

Σημειώνεται ότι, ειδικά για την ενάσκηση του δικαιώματος λήψης ειδικής άδειας από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, των προέδρων

¹ Άρθρο 93 παρ. 5 εδ. α' του ν. 3852/2010 (Α' 87), όπως το ανωτέρω εδάφιο προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4071/2012 (Α' 85).

των Περιφερειακών Ενώσεων Δήμων, καθώς και των προέδρων των Συνδέσμων Δήμων², ο υπολογισμός του χρονικού διαστήματος του «έτους» εκκινεί με την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκλογής - τοποθέτησής τους.

Παρακαλούμε όπως αποστείλετε την παρούσα εγκύκλιο στους ΟΤΑ α' βαθμού που υπάγονται στη χωρική σας αρμοδιότητα.

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

Ο Υφυπουργός

Θεόδωρος Λιβάνιος

Κοινοποίηση:

Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης
(*e-mail* στη διεύθυνση info@eetaa.gr)

Εσωτερική διανομή:

γρ. Υπουργού Εσωτερικών

² Άρθρο 93 παρ. 5 εδ. β' του ν. 3852/2010 (Α' 87), με την πρόσθετη προϋπόθεση ότι δεν είναι δήμαρχοι ή αντιδήμαρχοι ή πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων ή πρόεδροι συνδέσμων που δικαιούνται ειδικής άδειας για όλο το διάστημα της θητείας τους.

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ**

Ονομασία ή μετονομασία οδών, πλατειών ή συνοικιών

**Αριθμός Εγκυκλίου: 6
ΑΠ: 8257/ 3-2-2020
ΑΔΑ:**

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
1. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΑΚΟΛΟΘΟΥΜΕΝΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΟΔΩΝ - ΠΛΑΤΕΙΩΝ - ΣΥΝΟΙΚΙΩΝ.....	4
2. ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΟΔΩΝ - ΠΛΑΤΕΙΩΝ - ΣΥΝΟΙΚΙΩΝ.....	6
3. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ - ΕΛΕΓΧΟΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ	7

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μεταξύ των αρμοδιοτήτων των δήμων της χώρας περιλαμβάνεται η ονομασία και μετονομασία οδών, πλατειών ή συνοικιών καθώς και η αρίθμηση κτισμάτων της εδαφικής τους αρμοδιότητας¹.

Πρόκειται για κρατικού χαρακτήρα αρμοδιότητα, απονεμημένη στην πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση, δεδομένου ότι *«έχει προεχόντως μὴ τοπικὸν χαρακτήρα, καθ' ὅσον δύναται νά αφορά και εις τους κατοίκους άλλων περιοχών ή και ολοκλήρου της Χώρας, διότι ή εν λόγω ονομασία ή μετονομασία οδών ή πλατειών, συνδέεται πολλάκις προς γενικότερων ζήτημα τής απονομής τιμής προς πρόσωπα, κράτη, πόλεις κλπ., ή τής διατηρήσεως της μνήμης ιστορικών συμβάντων εύρυτέρας σημασίας»*².

Επομένως, η απόδοση τιμής σε πρόσωπα ή ιστορικά γεγονότα δέον να απηχεί την σύμφωνη γνώμη της πλειοψηφίας των δημοτών, ούτως ώστε να μην εγείρονται αμφισβητήσεις και να καθίσταται ευχερής η αποδοχή της ενέργειας της δημοτικής αρχής. Προς τούτο υπενθυμίζεται η δυνατότητα προηγούμενης διαβούλευσης από την επιτροπή που προβλέπεται στο άρθρο 76 του ν. 3852/2010.

Περαιτέρω, στις περιπτώσεις ονομασίας νέων οδών ή μετονομασίας υφισταμένων, προτείνεται η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου να αφορά σε όλη την οδό και να αποφεύγεται η κατάτμησή της μέσω χρήσης πλέον της μίας ονομασίας, προκειμένου να μην προκαλείται σύγχυση των πολιτών.

Επίσης συνιστάται για λόγους ομοιομορφίας και κυρίως χρηστικότητας, η αρίθμηση των οδών να γίνεται με αύξουσα αριθμητική σειρά από ανατολή προς δύση και από βορρά προς νότο, με τους ζυγούς αριθμούς να βρίσκονται στην δεξιά πλευρά του δρόμου.

Εξάλλου, η Ελληνική Στατιστική Αρχή, με έγγραφό της προς το Υπουργείο Εσωτερικών, εν όψει της επικείμενης Γενικής Απογραφής Κτηρίων και Πληθυσμού – Κατοικιών, για την διευκόλυνση και την πληρότητα του έργου της αιτείται όπως «οι Δήμοι της Χώρας να προβούν το συντομότερο δυνατό στην ονοματοθεσία των οδών – πλατειών και στην αρίθμηση των οικοδομών στους οικισμούς που κατά την κρίση των αρμοδίων Τεχνικών Υπηρεσιών έχουν κανονική ρυμοτομία και στους οποίους υπάρχει έλλειψη (μερική ή ολική) των ανωτέρω *στοιχείων*».

Με την παρούσα εγκύκλιο, κατόπιν ερωτημάτων που υποβλήθηκαν στο Υπουργείο Εσωτερικών, δίνονται οδηγίες για την πληρέστερη άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας.

¹ Άρθρο 75 παρ. 1γ περ. 14 του ν. 3463/ 2006

² ΣΤΕ ολ. 1316/ 1979

1. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΜΕΝΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΟΔΩΝ - ΠΛΑΤΕΙΩΝ - ΣΥΝΟΙΚΙΩΝ

Α. Η ονομασία ή μετονομασία οδών, πλατειών ή συνοικιών γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 του Κώδικα Δήμων & Κοινοτήτων (ΚΔΚ, κυρωτικός ν. 3463/2006), όπως ισχύει.

Η ονομασία ή μετονομασία οδών, πλατειών ή συνοικιών γίνεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Της απόφασης προηγείται εισήγηση του συμβουλίου κοινότητας, για κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων, ή του πρόεδρου κοινότητας για κοινότητες με μόνιμο πληθυσμό έως τριακόσιους (300) κατοίκους.

Στους δήμους στους οποίους δεν συγκροτούνται κοινότητες, η απόφαση λαμβάνεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου χωρίς να απαιτείται εισήγηση άλλου οργάνου της αυτοδιοίκησης.

Β. Επιπλέον της εισήγησης του συμβουλίου της κοινότητας, όπου απαιτείται, συστατικό στοιχείο λήψης της τελικής απόφασης του δημοτικού συμβουλίου αποτελεί η σύμφωνη γνώμη επιτροπής, η οποία αποτελείται από:

α) Τον προϊστάμενο του Τμήματος Διοικητικού – Οικονομικού ή τον προϊστάμενο του Τμήματος Προσωπικού της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή, σε ό,τι αφορά στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου τον προϊστάμενο της Διεύθυνσης Διοικητικού – Οικονομικού Βορείου ή Νοτίου Αιγαίου, ως Πρόεδρο,

β) Δύο εκπρόσωπους της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων, που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από την Εκτελεστική Επιτροπή της, και

γ) Δύο καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κλάδου ΠΕ 02, οι οποίοι ορίζονται, μαζί με τους αναπληρωτές τους, από τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Η Επιτροπή, η οποία αποτελεί όργανο της “Κρατικής Διοικήσεως”³, συγκροτείται με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σε επίπεδο νομού. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο γραμματέας και ο αναπληρωτής του, οι οποίοι είναι υπάλληλοι της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του κλάδου ΠΕ Διοικητικού.

Επισημαίνεται, η απόφαση συγκρότησης της Επιτροπής δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δεδομένου ότι η προϋπόθεση που απαιτείται προκειμένου να δημοσιευθούν οι σχετικές αποφάσεις⁴, ήτοι ο καθορισμός αμοιβής

³ ΣΤΕ 2396/2019, 3681/2007

⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 περ. ιβ του ν. 3469/ 2006, στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως δημοσιεύονται “οι πράξεις διορισμού μονομελών και οι πράξεις συγκρότησης συλλογικών οργάνων διοίκησης των φορέων του Δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, οι τροποποιήσεις τους, οι αποφάσεις συγκρότησης αμειβόμενων επιτροπών και ομάδων εργασίας και οι αποφάσεις καθορισμού των αμοιβών και αποζημιώσεων των μελών τους”

των μελών και του γραμματέα⁵, τελεί υπό τον περιορισμό του άρθρου 21 του ν. 4354/2015.⁶

Για τις συνεδριάσεις, την λειτουργία και την λήψη αποφάσεων της Επιτροπής, εφαρμόζονται, καταρχήν, οι διατάξεις του ν. 2690/1999.

Ειδικότερα:

α) Ο πρόεδρος καθορίζει την ημέρα, την ώρα και τον τόπο των συνεδριάσεων και καλεί τα τακτικά και τα αναπληρωματικά μέλη να συμμετάσχουν. Τα αναπληρωματικά μέλη αντικαθιστούν τα τακτικά εφόσον αυτά απουσιάζουν ή κωλύονται.

β) Η πρόσκληση γνωστοποιείται από τον γραμματέα στα μέλη της Επιτροπής (τακτικά και αναπληρωματικά) τουλάχιστον σαράντα οκτώ (48) ώρες πριν την συνεδρίαση, με κάθε πρόσφορο τρόπο (τηλεφώνημα, τηλεγράφημα, τηλεμοιτυπία, e-mail), ο οποίος μπορεί να ελεγχθεί μεταγενέστερα.

γ) Η Επιτροπή έχει απαρτία όταν παραβρίσκονται στις συνεδριάσεις τουλάχιστον τρία εκ των πέντε μελών που την απαρτίζουν.

δ) Οι συνεδριάσεις της επιτροπής είναι μυστικές.

Πριν την διαβούλευση των μελών της Επιτροπής, μπορεί να παραστεί κατά την συνεδρίαση και να παρουσιάσει τις απόψεις του ή να καταθέσει υπόμνημα, κάθε ενδιαφερόμενος πολίτης. Μετά την αποχώρηση των πολιτών, ακολουθεί η μυστική συνεδρίαση της Επιτροπής.

ε) Για κάθε συνεδρίαση, τηρούνται πρακτικά όπου αναγράφονται τα διαλαμβανόμενα σ' αυτή.

στ) Η ψηφοφορία των μελών για την λήψη της απόφασης είναι φανερή.

ζ) Για τη λήψη απόφασης απαιτείται πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας, υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 283 παρ. 3 του ν. 3463/ 2006, "Η αμοιβή των μελών του συμβουλίου του άρθρου 7 και των επιτροπών των άρθρων 6 και 8 του παρόντος, καθώς και των εισηγητών και των γραμματέων αυτών καθορίζεται, κατά συνεδρίαση, με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών".

⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 1 του ν. 4354/ 2015, "1. Τα κάθε είδους μόνιμα ή προσωρινού χαρακτήρα συλλογικά όργανα (επιτροπές, ομάδες εργασίας κ.λπ.) των φορέων που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος, τα οποία προβλέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις ή συνιστώνται και συγκροτούνται με διοικητικές πράξεις, λειτουργούν εντός του κανονικού ωραρίου εργασίας των οικείων Υπηρεσιών ή σε χρόνο που καλύπτεται από υπερωριακή απασχόληση και δεν καταβάλλεται καμία αμοιβή ή αποζημίωση στα μέλη τους.

Κατ' εξαίρεση στους ιδιώτες - μέλη των ανωτέρω συλλογικών οργάνων καθορίζεται αποζημίωση με απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πενήντα (50) ευρώ ανά συνεδρίαση και μέχρι πενήντα (50) συνεδριάσεις ετησίως.

Η αποζημίωση του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να καταβάλλεται σε ιδιώτες και στην περίπτωση διενέργειας ελέγχων ή αξιολογήσεων από αυτούς.

Οι ανωτέρω υπουργικές αποφάσεις δεν υπάγονται στις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 77 του ν. 4270/ 2014 (Α' 143).

Ειδικά, για τους ιδιώτες μέλη των συλλογικών οργάνων του άρθρου 6 παρ. 6 του ν. 2286/ 1995 (Α' 19), τα οποία εξακολουθούν να λειτουργούν δυνάμει του άρθρου 376 παρ. 3 του ν. 4412/ 2016 (Α' 174), η απόφαση της παρούσας παραγράφου δύναται να εκδοθεί με αναδρομική ισχύ έως και τεσσάρων (4) ετών."

η) Η Επιτροπή μπορεί να λειτουργήσει, για χρονικό διάστημα έως τρεις μήνες, αν κάποια από τα μέλη της εκλείψουν ή απολέσουν την ιδιότητα βάσει της οποίας ορίστηκαν, υπό την προϋπόθεση της απαρτίας.

Για τη λήψη της απόφασης πραγματοποιείται διαλογική συζήτηση μεταξύ των μελών. Στα τηρούμενα πρακτικά, αναγράφονται, πέραν της ψηφοφορίας, και το σκεπτικό κάθε μέλους βάσει του οποίου συντάχθηκε υπέρ ή κατά της ονομασίας ή μετονομασίας.

Γ. Δεδομένου ότι η γνώμη που παρέχεται από το γνωμοδοτικό όργανο χαρακτηρίζεται εκ του νόμου σύμφωνη, το αποφασίζον όργανο, ήτοι το δημοτικό συμβούλιο, δεσμεύεται, ως προς το περιεχόμενο αυτής, με την έννοια ότι δεν μπορεί να ενεργήσει κατά τρόπο διαφορετικό από αυτόν που του υποδεικνύεται με τη γνωμοδότηση⁷.

Ειδικότερα, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί:

- στην περίπτωση της θετικής σύμφωνης γνώμης από την Επιτροπή, είτε να εκδώσει πράξη σύμφωνα με την γνωμοδότηση, είτε να απέχει από την έκδοσή της υπό την προϋπόθεση παροχής ειδικής αιτιολογίας για την επιλογή⁸, εντός ευλόγου χρόνου ο οποίος δεν μπορεί να υπερβεί το τρίμηνο.⁹
- στην περίπτωση παροχής αρνητικής σύμφωνης γνώμης από την Επιτροπή, είτε να εκδώσει αρνητική πράξη, εντός ευλόγου χρόνου ο οποίος δεν μπορεί να υπερβεί το τρίμηνο, συμμορφούμενο προς την αρνητική γνωμοδότηση, είτε να μην εκδώσει πράξη οπότε η μόνη εκτελεστή και άρα προσβαλλόμενη απόφαση είναι η αρνητική γνώμη της επιτροπής¹⁰.

Εφόσον η σύμφωνη γνώμη ενσωματωθεί σε θετική ή αρνητική εκτελεστή πράξη του δημοτικού συμβουλίου, αποτελεί μη αυτοτελή, μη εκτελεστή πράξη¹¹.

2. ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΟΔΩΝ - ΠΛΑΤΕΙΩΝ - ΣΥΝΟΙΚΙΩΝ

Η μετονομασία επιτρέπεται για εξαιρετικούς λόγους.

Για παράδειγμα, λόγο μετονομασίας θα μπορούσε να συνιστά η ύπαρξη οδού στον ίδιο δήμο, ή σε πολύ κοντινή απόσταση σε όμορο δήμο, με το ίδιο όνομα, ή οδού με δυσπρόφερτο ή κατά κρίση ακατάλληλο όνομα, κ.τ.λ.

Συνεπώς, η επίκληση «εξαιρετικών λόγων» πρέπει να αιτιολογείται σαφώς, ειδικώς και επαρκώς στο πρακτικό της απόφασης ή να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου.

Επισημαίνεται ότι, πρόκειται για αρμοδιότητα που πρέπει να εφαρμόζεται με φειδώ, δεδομένων των επιπτώσεων που συνεπάγεται η αλλαγή ονομασίας τόσο στην καθημερινότητα των πολιτών όσο και στην προσαρμογή της οικονομικής και

⁷ ΣτΕ 460/2001

⁸ ΣτΕ 3231/2015, 1028/2006

⁹ Άρθρο 2, ν. 2690/1999

¹⁰ ΣτΕ 225/2011, 2036/2007

¹¹ ΣτΕ 161/2016

κοινωνικής ζωής στα νέα δεδομένα. Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα μεγάλων οδών της Πρωτεύουσας, που παρά τις, από ετών, αποφάσεις μετονομασίας τους, εξακολουθούν χάριν συνήθειας, να αναφέρονται από τους πολίτες με τις παλαιές τους ονομασίες (π.χ. Πανεπιστημίου αντί Ελευθερίου Βενιζέλου¹², Πειραιώς αντί Παναγή Τσαλδάρη, Πατησίων αντί 28^{ης} Οκτωβρίου κλπ).

Χρονικό διάστημα για την μετονομασία υφιστάμενης οδού, πλατείας ή συνοικίας δεν υφίσταται στην κείμενη νομοθεσία, δεδομένου ότι συναρτάται με τους λόγους επίκλησης της αναγκαιότητας για την μετονομασία.

Η μετονομασία γίνεται με την ίδια διαδικασία που ακολουθείται για την ονομασία των οδών, πλατειών ή συνοικιών.

3. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ - ΕΛΕΓΧΟΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ

Α. Συστατικό στοιχείο νόμιμης υπόστασης της απόφασης ονομασίας ή μετονομασίας οδού, πλατείας ή συνοικίας, αποτελεί η δημοσίευσή της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 97 παρ. 6 του ΚΔΚ¹³.

Συνεπώς, για τη νόμιμη υπόστασή της, τρεις (3) μέρες μετά την συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, πρέπει να δημοσιευτεί στο δημοτικό κατάστημα ο αριθμός απόφασης και το περιεχόμενό της¹⁴ και να συνταχθεί αποδεικτικό δημοσίευσης από τον αρμόδιο υπάλληλο του δήμου. Περαιτέρω, η απόφαση πρέπει να αναρτηθεί και στο πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ.¹⁵

Β. Η ονομασία ή μετονομασία οδών, πλατειών ή συνοικιών «*τελειώνεται*» ήδη με ατομικού χαρακτήρα απόφαση του Δημοτικού *Συμβουλίου*¹⁶, η οποία, ως εκ της φύσεώς της, υπόκειται στον έλεγχο νομιμότητας του άρθρου 227 του ν. 3852/ 2010, από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον, εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης ή την ανάρτησή της στο διαδίκτυο ή από την κοινοποίησή της ή αφότου έλαβε πλήρη γνώση αυτής.

Προς διευκόλυνση, παρατίθεται πίνακας εφαρμοζόμενης διαδικασίας

ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΑΡΜΟΔΙΟ ΟΡΓΑΝΟ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
----------	-------------------	--------------

¹² Η οδός Πανεπιστημίου μετονομάσθηκε σε Ελευθερίου Βενιζέλου στις 7 Σεπτεμβρίου 1945.

¹³ ΣΤΕ 378/ 2008, 827/ 2007

¹⁴ Καίτοι αρκεί η περίληψη, προτείνεται η ανάρτηση του πλήρους περιεχομένου της απόφασης, δεδομένης της σπουδαιότητας που συνεπάγεται η άσκηση της αρμοδιότητας

¹⁵ Άρθρο 2 παρ. 4 του ν. 3861/ 2010

¹⁶ ΣΤΕ 2396/ 2019

1.	Απόφαση δημοτικού συμβουλίου με την οποία διαπιστώνεται η ανάγκη ονομασίας ή μετονομασίας οδού κλπ	Δημοτικό Συμβούλιο	Η εισαγωγή του θέματος στο δημοτικό συμβούλιο, από τον πρόεδρο αυτού, οποτεδήποτε και με οποιαδήποτε αφορμή.
----	--	--------------------	--

2.	Αποστολή της απόφασης του δημοτικού συμβουλίου στο συμβούλιο κοινότητας ή στον πρόεδρο κοινότητας (εφόσον υφίσταται κοινότητα) προκειμένου να εισηγηθεί την ονομασία ή μετονομασία	Συμβούλιο Κοινότητας	Το δημοτικό συμβούλιο τάσσει προθεσμία εντός της οποίας το συμβούλιο κοινότητας ή ο πρόεδρος κοινότητας παρέχει την εισήγησή του. Εφόσον η τασσόμενη προθεσμία παρέλθει άπρακτη, ακολουθείται η επόμενη ενέργεια (3). Στην περίπτωση που δεν υφίσταται κοινότητα, για την ονομασία ή μετονομασία της οδού κλπ, η εισήγηση πραγματοποιείται από το δημοτικό συμβούλιο.
----	--	----------------------	---

3.	Αποστολή της εισήγησης στην επιτροπή του άρθρου 8 του ν. 3463/ 2006 προκειμένου να γνωμοδοτήσει	Επιτροπή του άρθρου 8 του ν. 3463/2006	Προκειμένου να μην εκκρεμούν αιτήματα ονομασίας ή μετονομασίας οδών κλπ, προτείνεται η συνεδρίαση της επιτροπής τουλάχιστον μία φορά το μήνα, εφόσον φυσικά υφίστανται σχετικά αιτήματα.
----	---	--	--

4.	Απόφαση του δημοτικού συμβουλίου επί της σύμφωνης γνώμης της επιτροπής	Δημοτικό Συμβούλιο	Στην συνεδρίαση καλείται υποχρεωτικά, με δικαίωμα ψήφου, ο πρόεδρος της κοινότητας στην περίπτωση που αφορά στην ονομασία ή μετονομασία δρόμων κλπ της κοινότητας αυτής (άρθρα 81 & 82 του ν. 3852/ 2010) Η πρόσκληση και συμμετοχή στην συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου μέσω παροχής ψήφου του προέδρου της κοινότητας πραγματοποιείται ασχέτως παροχής εισήγησης από το συμβούλιο της κοινότητας ή τον πρόεδρο κοινότητας.
----	--	--------------------	---

5.	Δημοσίευση και ανάρτηση της απόφασης	Αρμόδια υπηρεσία του δήμου	Η δημοσίευση και ανάρτηση πραγματοποιείται αμελητί από τον αρμόδιο υπάλληλο του δήμου. Καίτοι η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου είναι εκτελεστή από τη δημοσίευσή της, προτείνεται η αναστολή εκτέλεσής της μέχρι την άπρακτη πάροδο του χρονικού διαστήματος των δεκαπέντε ημερών σύμφωνα με το αρ. 227 του ν. 3852/2010, εντός του οποίου μπορεί να ασκηθεί διοικητική προσφυγή.
----	--------------------------------------	----------------------------	---

6.	Πραγματοποίηση της υλικής ενέργειας ονομασίας ή μετονομασίας της οδού κλπ	Αρμόδια υπηρεσία του δήμου κατά περίπτωση	Αναγκαία καθίσταται η ενημέρωση δημοτών, υπηρεσιών και επιχειρήσεων, για την ονομασία ή μετονομασία οδού κλπ, μέσω της ιστοσελίδας του δήμου καθώς και κάθε άλλου πρόσφορου μέσου ή τρόπου. Αυτονόητη είναι και η τοποθέτηση ή αλλαγή πινακίδων πληροφορίας
-----------	---	---	---

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348	d.olo@ypes.gr
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337	
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390	
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4954	
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362	
Νάσσινα Δέσποινα	213 136 4378	
Ντάβα Ρένια	213 136 4027	
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313	
Τζουμαϊλής Αλέξανδρος	213 136 4346	

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

Ο Υφυπουργός

Θεόδωρος Λιβάνιος

Αποδέκτες

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
2. Δήμοι της χώρας
3. Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων Προεδρίας της Κυβέρνησης.
4. ΕΛ.ΤΑ.
5. Ελληνική Στατιστική Αρχή
(επί αριθ. πρωτ. ΓΠ – 565/ 25-11-2019 εγγράφου σας)

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Υφυπουργού
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Εσωτερικών και Οργάνωσης

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
& ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ**

**Ενημέρωση για την εφαρμογή του
κανονιστικού πλαισίου αντιμετώπισης του
κορωνοϊού COVID-19, αναφορικά με την
οργάνωση και λειτουργία των δήμων**

**Αριθμός Εγκυκλίου: 40
Α.Π.: 20930/31-03-2020
ΑΔΑ:**

Εισαγωγή

Ως διοίκηση οφείλουμε να παρέχουμε, τις σημαντικές και κρίσιμες αυτές στιγμές που περνούν οι κάτοικοι των δήμων, τις όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικές υπηρεσίες. Η δράση των οργάνων διοίκησης των δήμων οριοθετείται, πλέον της αυτονόητης νομιμότητάς της, από την υγιονομική διάσταση των πολιτικών της, ώστε να αποφευχθεί η μετάδοση του κορωνοϊού COVID-19.

Οι δύο αυτές διαστάσεις στη δράση των οργάνων των δήμων απαιτεί τη γνώση του κανονιστικού πλαισίου που συνεχώς θεσπίζεται και αναμορφώνεται την παρούσα περίοδο, με σκοπό τον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού. Στο πλαίσιο αυτό, με την παρούσα εγκύκλιο, παρέχεται αναλυτική παρουσίαση του τρόπου αντιμετώπισης ζητημάτων που ανέκυψαν στη λειτουργία των οργάνων διοίκησης των δήμων, ενώ παρατίθεται επιπλέον Παράρτημα στο οποίο περιλαμβάνεται: α) όλο το, αντίστοιχο, κανονιστικό πλαίσιο (Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου και κοινές Υπουργικές αποφάσεις) και β) οι εκδοθείσες εγκύκλιες οδηγίες για την εφαρμογή του.

ι. Λειτουργία συλλογικών οργάνων

Όπως σας έχουμε ενημερώσει με την υπ' αριθμ. 18318/13.03.2020 ([ΑΔΑ: 9ΛΠΧ46ΜΤΛ6-1ΑΕ](#)) εγκυκλιό μας, με το άρθρο 10 της από 11 Μαρτίου 2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ) «*Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της εμφάνισης του κορωνοϊού Covid-19 και της ανάγκης περιορισμού της διάδοσής τους*» (Α' 55), ρυθμίζονται θέματα σύγκλησης και λήψης αποφάσεων των πάσης φύσεως συλλογικών οργάνων των δήμων, των περιφερειών και των εποπτευόμενων νομικών τους προσώπων κατά το διάστημα λήψης των μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, προς συμμόρφωση με τις γενικές οδηγίες υγιεινής.

Την περίοδο αυτή, οι αιρετοί των δήμων οφείλουν στη πλαίσιο της ευελιξίας που τους παρέχει η νομοθεσία να ασκούν τις αρμοδιότητές τους με γνώμονα την κάλυψη και εξυπηρέτηση των αναγκών της τοπικής τους κοινωνίας.

Προς υποβοήθηση του έργου τους και για την επίτευξη του σκοπού αυτού προβλέπεται στην εν λόγω διάταξη ότι κατά το ανωτέρω διάστημα, τα πάσης φύσεως συλλογικά όργανα διοίκησης των δήμων (δημοτικό συμβούλιο, εκτελεστική επιτροπή, οικονομική επιτροπή, επιτροπή ποιότητας ζωής, συμβούλια κοινοτήτων με πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων, επιτροπή διαβούλευσης, κ.ά.) μπορούν να συνεδριάζουν, είτε δια περιφοράς, είτε δια τηλεδιάσκεψης. Στην περίπτωση της δια ζώσης σύγκλησης των συλλογικών οργάνων, οι συνεδριάσεις πραγματοποιούνται κεκλεισμένων των θυρών, τηρώντας το νομοθετικό πλαίσιο που καθορίζει τα

μέτρα αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της εμφάνισης του κορωνοϊού COVID-19 και της ανάγκης περιορισμού της διάδοσής του.

Με την παρούσα εγκύκλιο παρέχονται διευκρινήσεις αναφορικά με τη συνεδρίαση των συλλογικών οργάνων των δήμων είτε **δια περιφοράς** είτε **δια τηλεδιάσκεψης**.

α) Συνεδρίαση δια περιφοράς

Η δια περιφοράς συνεδρίαση, ερείδεται στις διατάξεις του άρθρου 67, παρ. 5 του ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκαν με τις αντίστοιχες του άρθρου 184, παρ.1, του ν. 4635/2019.¹ Όπως σας έχουμε ήδη επισημάνει, με την αρ. 18318/13.03.2020 εγκύκλιό μας, **κατά το διάστημα λήψης των μέτρων αποφυγής και διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, η δια περιφοράς συνεδρίαση μπορεί να λαμβάνει χώρα εκ του νόμου, χωρίς να απαιτείται αιτιολόγησή της.**

Πιο συγκεκριμένα, για τη διεξαγωγή της δια περιφοράς συνεδρίασης απαιτείται η έκδοση πρόσκλησης. Στην πρόσκληση αντί τόπου συνεδρίασης αναγράφεται ότι αυτή θα διεξαχθεί δια περιφοράς και ο τρόπος (μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τηλεφώνου, κ.ά.) και διαδικασία διεξαγωγής της. Επίσης, στην πρόσκληση περιλαμβάνονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης καθώς και ο χρόνος έναρξης και λήξης της συνεδρίασης. Για την έκδοση και γνωστοποίηση της πρόσκλησης στα μέλη του συλλογικού οργάνου, εφαρμογή έχουν οι ισχύουσες διατάξεις.²

Ο πρόεδρος του συλλογικού οργάνου οφείλει να αποστέλλει έγκαιρα στα μέλη τις εισηγήσεις των θεμάτων καθώς και την πρόταση επί της οποίας τα μέλη καλούνται να ψηφίσουν για κάθε θέμα.³ Τα μέλη εν συνεχεία αποστέλλουν τη ψήφο τους με οποιοδήποτε τρόπο υποδεικνύεται από τον πρόεδρο (π.χ. ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μήνυμα κινητής τηλεφωνίας, τηλεομοιοτύπο, κ.ά.) κατά το διάστημα διεξαγωγής της συνεδρίασης.⁴

Επισημαίνεται ότι η προθεσμία των τριών ημερών (αναφορικά με τη σύγκληση του δημοτικού συμβουλίου, της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής) για την κοινοποίηση της πρόσκλησης μπορεί να συντμηθεί σε περίπτωση κατεπείγουσών περιπτώσεων.⁵

¹ Σύμφωνα με αυτές «εφόσον ανακύπτουν θέματα κατεπείγοντος χαρακτήρα, για τα οποία είναι αναγκαία η άμεση λήψη απόφασης και βάσιμα πιθανολογείται κίνδυνος εκ της αναβολής, είναι δυνατόν, ύστερα από απόφαση του Προέδρου, οι σχετικές διαδικασίες να λαμβάνουν χώρα διά περιφοράς, με τη συμμετοχή τουλάχιστον των δύο τρίτων των μελών δημοτικού συμβουλίου. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται κατά το προηγούμενο εδάφιο, ανακοινώνονται από τον πρόεδρο του συμβουλίου στην πρώτη, μετά τη λήψη της απόφασης, τακτική συνεδρίαση».

² Άρθρα 67, παρ. 4 και 75, παρ. 6 του ν. 3852/2010

³ Επισημαίνεται, ότι και στη συνεδρίαση δια περιφοράς όπως και στη δια ζώσης συνεδρίαση, δεν επιτρέπεται η διατύπωση εναλλακτικών προτάσεων προς ψήφιση εκτός από τις περιπτώσεις που αυτό προβλέπεται ρητά.

⁴ Ο τρόπος αποστολής της ψήφου δέον είναι να αναγράφεται στην πρόσκληση.

⁵ Άρθρα 67, παρ. 5 και 75, παρ. 6 του ν. 3852/2010

Ακολουθώς, εάν έχει ήδη σταλεί πρόσκληση και καταρτιστεί η ημερήσια διάταξη, στη συνεδρίαση δια περιφοράς μπορεί να συζητούνται θέματα εκτός ημερησίας διάταξης, με την προβλεπόμενη διαδικασία.⁶

Ο νομοθέτης θέτει, πλέον με την ΠΝΠ της 30^{ης} Μαρτίου 2020 (Α' 75), ως μόνη προϋπόθεση για τη νομιμότητα της συνεδρίασης δια περιφοράς, τη συμμετοχή, έως **την** 31η Μαΐου 2020, του ενός δευτέρου (1/2) των μελών του οικείου συμβουλίου.⁷ Δεν απαιτείται, ωστόσο, η λήψη διακριτής, εκ των προτέρων απόφασης με την οποία τα μέλη θα αποφαινόμενοι για τη διεξαγωγή ή μη της συνεδρίασης δια περιφοράς, αλλά θεωρείται ότι η συμμετοχή αυτή εξασφαλίζεται αν, έστω και σε ένα θέμα της ημερησίας διάταξης, ψηφίσουν συνολικά είτε θετικά, είτε αρνητικά, είτε δηλώσουν έστω ότι απέχουν από τη ψηφοφορία (δήλωση παρόν), τουλάχιστον το ½ των μελών.

Σημειώνεται ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται με τον τρόπο αυτό, ανακοινώνονται από τον πρόεδρο του συλλογικού οργάνου στην πρώτη συνεδρίαση, μετά τη λήξη των μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19.

Για τη διεξαγωγή της συνεδρίασης τηρείται πρακτικό. Σ' αυτό σημειώνεται οπωσδήποτε η εισήγηση επί του θέματος, τυχόν απόψεις των μελών που έχουν διατυπωθεί εγγράφως (ή αναγραφεί σε ηλεκτρονικό μήνυμα), όπως και κάθε κείμενο που τυχόν θα παραδώσει ο σύμβουλος, καθώς και οι ψήφοι επί της πρότασης. Επομένως, δεν χρειάζεται η υπογραφή αυτών από τους συμμετέχοντες δημοτικούς συμβούλους, αφού η συμμετοχή, η ψήφος ή η, τυχόν, τοποθέτησή τους αποδεικνύονται από το αποστέλλόμενο έγγραφό (ή ηλεκτρονικό μήνυμά) τους.

β) Συνεδρίαση διά τηλεδιάσκεψης

Η συνεδρίαση με τηλεδιάσκεψη μπορεί να λάβει χώρα με κάθε πρόσφορο ηλεκτρονικό μέσο (όπως skype, εφαρμογές κοινωνικής δικτύωσης με δυνατότητα βιντεοκλήσης κ.λπ.), το οποίο καθορίζεται στην πρόσκληση που απευθύνει ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου. Επίσης, μετά την έκδοση και δημοσίευση της υπ' αριθμ. 1822/16.03.2020 εγκυκλίου του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης μπορεί να γίνει με χρήση της τεχνολογίας του [e-presence](http://www.epresence.gov.gr) (www.epresence.gov.gr)

⁶ Άρθρο 67, παρ. 7 του ν. 3852/2010

⁷ Άρθρο τεσσαρακοστό τρίτο: «Κατεπείγουσες ρυθμίσεις για τη λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης» της από 30 Μαρτίου 2020 ΠΝΠ (ΦΕΚ 75 Α'): «*Μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 και άλλες κατεπείγουσες διατάξεις*». Δεν ισχύουν, επομένως, οι διατάξεις του άρθρου 96, παρ. 2 και 3 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΔΚ, κυρωτ. ν. 3463/2006), καθώς και οι αντίστοιχες του άρθρου 75, παρ. 1 του ν. 3852/ 2010 για την έλλειψη απαρτίας στο δημοτικό συμβούλιο και την οικονομική επιτροπή ή επιτροπή ποιότητας ζωής, αντίστοιχα.

Στην περίπτωση συνεδρίασης με τηλεδιάσκεψη συνεχίζουν να έχουν εφαρμογή οι ισχύουσες διατάξεις που ρυθμίζουν τη σύγκληση, την απαρτία, τον τρόπο λήψης των αποφάσεων και γενικότερα τη λειτουργία των συλλογικών οργάνων.

ii. Για τις μετακινήσεις των οργάνων άσκησης δημόσιας εξουσίας των δήμων για την άσκηση των καθηκόντων τους

Σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της υπ' αρ. Δ1α/Γ.Π οικ 20036/22.3.2020 Κοινής Υπουργικής Απόφασης «Επιβολή του μέτρου του προσωρινού περιορισμού της κυκλοφορίας των πολιτών προς αντιμετώπιση του κινδύνου διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19» (Β' 986) εξαιρούνται από τον προσωρινό περιορισμό της κυκλοφορίας των πολιτών εν όλω στην Επικράτεια για το χρονικό διάστημα από 23 Μαρτίου 2020 έως και 6 Απριλίου 2020 οι δήμαρχοι και οι αντιδήμαρχοι (που ορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 59, παρ. 2 και 7 του ν. 3852/ 2010) όλων των δήμων. Ο δήμαρχος δύναται να επιδεικνύει στα όργανα ελέγχου εφαρμογής των μέτρων (άρθρο πρώτο, παρ. 7 της ανωτέρω Κοινής Υπουργικής Απόφασης) την απόφαση ανακήρυξης του από αρμόδιο πολυμελές πρωτοδικείο (άρθρο 44 του ν. 3852/ 2010) και ο αντιδήμαρχος την απόφαση ορισμού του (άρθρο 59, παρ. 5 του ν. 3852/ 2010).

Από τα περιοριστικά αυτά μέτρα εξαιρούνται, επίσης, οι μετακινήσεις αιρετών οργάνων των δήμων και των κοινοτήτων από και προς την εργασία **τους**, που συνδέεται με την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους (όπως πρόεδρος δημοτικού συμβουλίου, εντεταλμένοι σύμβουλοι, πρόεδροι κοινοτήτων, κ.ά.), και οι οποίες δεν μπορεί να ασκηθούν με άλλο τρόπο (παρ. 2α του άρθρου πρώτου της εν λόγω κοινής Υπουργικής απόφασης).

Για την ορθή εφαρμογή της διάταξης αυτής ο Δήμαρχος⁸ θα πρέπει να χορηγήσει στα εν λόγω όργανα βεβαίωση, η οποία θα περιλαμβάνει υποχρεωτικά τα κάτωθι στοιχεία:

- Στοιχεία ταυτότητας του αιρετού (ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο, ΑΔΤ ή αριθμό διαβατηρίου, αιρετό αξίωμα στο δήμο)
- Τόπος κατοικίας (ταχυδρομική διεύθυνση)
- Τόπος εργασίας: ταχυδρομική διεύθυνση του δημοτικού καταστήματος, όπου παρέχει τις υπηρεσίες του ο αιρετός
- Λόγω του ότι οι αιρετοί δεν είναι υπάλληλοι του δήμου όπου έχουν εκλεγεί το πλαίσιο «Ωράριο εργασίας» εκλαμβάνεται ως ο απαιτούμενος χρόνος για την επιμελή άσκηση των αιρετών τους καθηκόντων και θα συμπληρωθούν ανάλογα τα πεδία:
 - α) ώρα προσέλευσης:..... /ώρα προβλεπόμενης αποχώρησης:.....

⁸ Η το εξουσιοδοτημένο απ' αυτόν όργανο, σύμφωνα με το άρθρο 88 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (κυρωτ. Ν. 3463/ 2006)

β) ώρα προβλεπόμενης αποχώρησης λόγω υπερωριακής απασχόλησης:.....

- Χρονικό διάστημα ισχύος της βεβαίωσης/ Πάγιας Διάρκειας:

Η ως άνω βεβαίωση χορηγείται με πρωτότυπη υπογραφή του Δημάρχου και με στρογγυλή σφραγίδα. Στην ως άνω βεβαίωση θα συμπεριλαμβάνεται και οποιαδήποτε **άλλη απαραίτητη πληροφορία, η οποία σχετίζεται με την άσκηση των καθηκόντων του αιρετού, εξαιτίας των οποίων προκύπτει υποχρέωση για μετακίνηση κατά τη διάρκεια της εργασίας του.**

Το μετακινούμενο αιρετό όργανο οφείλει να φέρει υποχρεωτικά μαζί του την αστυνομική του ταυτότητα ή διαβατήριο, καθώς και τη βεβαίωση κίνησης, σε έντυπη ή σε ηλεκτρονική μορφή.

Προς διευκόλυνση των Δημάρχων επισυνάπτεται, στο Παράρτημα, πρότυπο της βεβαίωσης κίνησης των αιρετών των Δήμων.

iii. Εποπτεία επί των πράξεων των δήμων

Άμεση απόρροια των μέτρων για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, αποτελεί και η αναγκαία προσαρμογή του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την άσκηση της κρατικής εποπτείας επί των ΟΤΑ, το ρυθμιστικό πλαίσιο της οποίας δεν αναστέλλεται κατά τη χρονική διάρκεια ισχύος των περιοριστικών αυτών μέτρων.

Πιο συγκεκριμένα:

α) η άσκηση υποχρεωτικού ελέγχου νομιμότητας επί των πράξεων της αυτοδιοίκησης που εμπίπτουν στην παρ. 1 του άρθρου 225 του ν. 3852/ 2010 περαιώνεται εντός αποκλειστικής⁹ προθεσμίας όχι τριάντα (30), αλλά **εξήντα (60) ημερών** από την περιέλευσή τους στην οικεία αποκεντρωμένη διοίκηση.¹⁰

⁹ Η προθεσμία άσκησης του κρατικού ελέγχου νομιμότητας είναι αποκλειστική, κατά πάγια νομοθετική πρόβλεψη

¹⁰ Σύμφωνα με την από την 14 Μαρτίου 2020 ΠΝΠ: «*Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης της ανάγκης περιορισμού της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19*» (Α' 64), άρθρο εικοστό τέταρτο «Κατεπείγουσες ρυθμίσεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών», παρ. **7β**, βλ. σχετ. υπ' αριθμ. 18639/16.03.2020 (ΑΔΑ:Ω2ΡΧ46ΜΤΛ6-Σ1Τ) εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών με θέμα: «*Ενημέρωση επί των ρυθμίσεων των από 11 Μαρτίου 2020 (Α' 55) και 14 Μαρτίου 2020 (Α' 64) Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου, αναφορικά με την οργάνωση και λειτουργία των δήμων και των περιφερειών*»

Επίσης, αποφάσεις ΟΤΑ α' και β' βαθμού που λαμβάνονται δυνάμει των παρ. 3¹¹ και 5¹² του άρθρου 10 της από 11 Μαρτίου 2020 ΠΝΠ (Α' 55) και των παρ. 2,¹³ 3,¹⁴ 4¹⁵ και 6¹⁶ του

¹¹ Η οποία έχει ως εξής: «3. α. Κατά το διάστημα λήψης των μέτρων της παρ. 1, για προμήθειες υλικού και υπηρεσιών, συναφών με την αντιμετώπιση της κατεπείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης για τη λήψη μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, οι Δήμοι και οι Περιφέρειες μπορούν να αναθέτουν δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, κατά την περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4412/2016 (Α' 147). β. Η κατά την περ. α' ανάθεση δημοσίων συμβάσεων γίνεται με απόφαση της οικείας Οικονομικής Επιτροπής. Εάν δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό πίστωση ή η υπάρχουσα δεν επαρκεί, με την ίδια απόφαση γίνεται δεσμευτική εισήγηση για την αναμόρφωση του προϋπολογισμού, η οποία εγκρίνεται υποχρεωτικά από το οικείο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο, στην πρώτη μετά την ανάθεση συνεδρίασή του. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται αναλογικά και στα νομικά πρόσωπα των ΟΤΑ.»

¹² Η οποία έχει ως εξής: «5. Δαπάνες ΟΤΑ που προκύπτουν από την ακύρωση συνεδριακών εκδηλώσεων λόγω της λήψης έκτακτων μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 θεωρούνται νόμιμες και κανονικές και εκκαθαρίζονται σε βάρος των οικείων προϋπολογισμών.»

¹³ Η οποία έχει ως εξής: «2. Εφόσον εξακολουθεί να υφίσταται άμεσος κίνδυνος εμφάνισης και διασποράς κορωνοϊού COVID-19, η έλλειψη του οποίου βεβαιώνεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, και πάντως για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες από την έναρξη ισχύος της παρούσας, οι συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου που συνάπτουν οι ΟΤΑ α' και β' βαθμού δυνάμει της παρ. 1 του άρθρου 206 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (ν. 3584/2007, Α' 143) και της περ. ιε' της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 3812/2009 (Α' 234), μπορεί να έχουν διάρκεια έως τέσσερις (4) μήνες. Η κατά το προηγούμενο εδάφιο σύναψη των συμβάσεων γίνεται με απόφαση της οικείας Οικονομικής Επιτροπής. Εάν δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό πίστωση ή η υπάρχουσα δεν επαρκεί, με την ίδια απόφαση γίνεται δεσμευτική εισήγηση για την αναμόρφωση του προϋπολογισμού, η οποία εγκρίνεται υποχρεωτικά από το οικείο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο, στην πρώτη μετά από την ανάθεση συνεδρίασή του.»

¹⁴ Η οποία έχει ως εξής: «3. Στις περιπτώσεις που μετά από τη λήψη των αδειών του άρθρου 5 της από 11.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, το εναπομείναν προσωπικό των ΟΤΑ α' βαθμού στις υπηρεσίες καθαριότητας εσωτερικών και εξωτερικών χώρων και αποκομιδής και μεταφοράς απορριμμάτων δεν επαρκεί για την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία τους, είναι δυνατή η ανάθεση των υπηρεσιών αυτών με απόφαση της οικονομικής επιτροπής σε ιδιώτες με τη διαδικασία της απευθείας διαπραγμάτευσης για χρονικό διάστημα δύο (2) μηνών και με δυνατότητα ισόχρονης παράτασης, εφόσον διαρκεί η έκτακτη ανάγκη. Η περ. β' της παρ. 3 του άρθρου 10 της από 11.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου εφαρμόζεται αναλόγως.»

¹⁵ Η οποία έχει ως εξής: «4. Για την καταπολέμηση της αφρικανικής πανώλης των χοίρων και την αποτροπή της διασποράς της νόσου, οι δήμοι συμβάλλουν το έργο των κατά τόπους κτηνιατρικών υπηρεσιών με τη διάθεση προσωπικού και μέσων για τις εργασίες της θανάτωσης και υγειονομικής ταφής των χοίρων. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει κατάλληλο προσωπικό στους οικείους δήμους, κατόπιν απόφασης της οικείας οικονομικής επιτροπής είναι δυνατή η ανάθεση δημόσιας σύμβασης σε ιδιώτες με τη διαδικασία της απευθείας διαπραγμάτευσης για χρονικό διάστημα δύο (2) μηνών με δυνατότητα ισόχρονης παράτασης,

άρθρου εικοστού τέταρτου της από 14 Μαρτίου 2020 ΠΝΠ (Α' 64) εφαρμόζονται αμέσως, κατά παρέκκλιση του άρθρου 225 του ν. 3852/ 2010 (Α' 87).¹⁷

β) η **προθεσμία άσκησης της διοικητικής προσφυγής** κατά των πράξεων της αυτοδιοίκησης, αναστέλλεται από τις 11 Μαρτίου 2020 για δύο (2) μήνες.¹⁸ Επομένως, η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής ενώπιον του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης¹⁹ και της Ειδικής Επιτροπής²⁰, κατά τις διατάξεις του άρθρου 238 του ν. 3852/2010, η οποία έληξε ή θα λήξει μετά τις 11 Μαρτίου 2020 υπολογίζεται μετά την πάροδο δύο (2) μηνών από την έκδοση ή κοινοποίηση της προσβαλλόμενης απόφασης.

Επομένως, σε περίπτωση που την 15^η Μαρτίου 2020 απόφαση Δημάρχου δημοσιεύθηκε ή αναρτήθηκε στο διαδίκτυο ή κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα ή ο προσφεύγων έλαβε πλήρη γνώση αυτής, η δεκαπενθήμερη (15) προθεσμία άσκησης προσφυγής κατ' αυτής ενώπιον του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, άρχεται από την 15^η Μαΐου 2020. Τυχόν, προσφυγές που κατατέθηκαν μετά την 11^η Μαρτίου 2020 και μέχρι την ισχύ της από 20 Μαρτίου 2020 ΠΝΠ, η αποκλειστική προθεσμία εξέτασής τους άρχεται μετά την πάροδο του ανωτέρω διμήνου. Το αρμόδιο όργανο ενημερώνει σχετικώς τον προσφεύγοντα με σχετικό έγγραφο.

Τέλος, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών η προθεσμία αυτή μπορεί να συντέμνεται ή να παρατείνεται, εφόσον παραμένει άμεσος ο κίνδυνος διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 και πάντως όχι πέραν της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2020.²¹

εφόσον διαρκεί η έκτακτη ανάγκη. Η περ. β' της παρ. 3 του άρθρου 10 της από 11.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου εφαρμόζεται αναλόγως.»

¹⁶ Η οποία έχει ως εξής: «6. Δαπάνες των ΟΤΑ α' και β' βαθμού που προκύπτουν από την ακύρωση πάσης φύσεως εκδηλώσεων λόγω της λήψης έκτακτων μέτρων αποφυγής της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, θεωρούνται νόμιμες και κανονικές και δύνανται να εκκαθαρίζονται σε βάρος των οικείων προϋπολογισμών.»

¹⁷ Η από την 14 Μαρτίου 2020 ΠΝΠ: «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης της ανάγκης περιορισμού της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19» (Α' 64), άρθρο εικοστό τέταρτο «Κατεπείγουσες ρυθμίσεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών», παρ. **7α**

¹⁸ Η από την 20 Μαρτίου 2020 ΠΝΠ: «Κατεπείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, τη στήριξη της κοινωνίας και της επιχειρηματικότητας και τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της αγοράς και της δημόσιας διοίκησης» (Α' 68), άρθρο τριακοστό όγδοο «Ζητήματα ανθρώπινου δυναμικού δημόσιου τομέα», παρ **5**

¹⁹ Άρθρο 227 του ν. 3852/ 2010, όπως ισχύει

²⁰ Άρθρο 151 του ΚΔΚ

²¹ Η από 20 Μαρτίου 2020 ΠΝΠ: «Κατεπείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, τη στήριξη της κοινωνίας και της επιχειρηματικότητας και τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της αγοράς και της δημόσιας διοίκησης» (Α' 68), άρθρο τριακοστό όγδοο «Ζητήματα ανθρώπινου δυναμικού δημόσιου τομέα», παρ.**5**

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr, καθώς και στους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Νάσaina Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	213 136 4027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>

**Ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών
και Οργάνωσης**

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

Αποδέκτες

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
2. Δήμοι της χώρας
3. ΚΕΔΕ
4. ΕΕΤΑΑ

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Υφυπουργού
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
Εσωτερικών και Οργάνωσης

Παράρτημα

I. Κανονιστικό πλαίσιο

A. Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου

i. Η από 25 Φεβρουαρίου 2020 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου «Κατεπείγοντα μέτρα αποφυγής και περιορισμού της διάδοσης κορωνοϊού» (Α' 42):

Άρθρο πρώτο: «Μέτρα πρόληψης, υγειονομικής παρακολούθησης και περιορισμού της διάδοσης της νόσου»

1 Προς τον σκοπό της αποφυγής κινδύνου εμφάνισης ή και διάδοσης κορωνοϊού που ενδέχεται να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία, μπορεί να επιβάλλονται μέτρα πρόληψης, υγειονομικής παρακολούθησης, καθώς και περιορισμού της διάδοσης της νόσου.

2. Τα μέτρα αυτά συνίστανται: **(3)** στην προσωρινή απαγόρευση της λειτουργίας θεάτρων, κινηματογράφων, χώρων αθλητικών και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, αρχαιολογικών χώρων και μουσείων, καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, ιδιωτικών επιχειρήσεων, δημόσιων υπηρεσιών και οργανισμών, καθώς και γενικά χώρων συνάθροισης κοινού

ii. Η από 11 Μαρτίου 2020 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου: «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της εμφάνισης του κορωνοϊού COVID-19 και της ανάγκης περιορισμού της διάδοσής του» (Α' 55):

Άρθρο 10: «Κατεπείγουσες διατάξεις για τη λειτουργία Δήμων και Περιφερειών κατά τη διάρκεια της λήψης μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19»

1. Κατά το διάστημα λήψης των μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, η λήψη των αποφάσεων των πάσης φύσεως συλλογικών οργάνων των ΟΤΑ α' και β' βαθμού και των διοικητικών συμβουλίων των εποπτευόμενων νομικών τους προσώπων μπορεί να λαμβάνει χώρα είτε διά περιφοράς κατά τις προβλέψεις της παρ. 5 του άρθρου 67 και της παρ. 1 του άρθρου 167 του ν. 3852/2010 (Α' 87), είτε διά τηλεδιάσκεψης με κάθε πρόσφορο τηλεπικοινωνιακό μέσο. Στην περίπτωση της δια ζώσης σύγκλησης των συμβουλίων, οι συνεδριάσεις πραγματοποιούνται κεκλεισμένων των θυρών.

2. Κατά το χρονικό διάστημα αναστολής λειτουργίας νομικών προσώπων ή υπηρεσιών των ΟΤΑ, λόγω των μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, το προσωπικό τους απασχολείται σε άλλη υπηρεσία του ίδιου νομικού προσώπου με απόφαση του οικείου Προέδρου ή σε άλλη υπηρεσία του οικείου ΟΤΑ ή άλλου νομικού προσώπου αυτών, με απόφαση, κατά περίπτωση, του οικείου δημάρχου ή περιφερειάρχη. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται το ωράριο εργασίας του υπαλλήλου, καθώς και η τυχόν ανάθεση συναφών καθηκόντων άλλου κλάδου για την εξυπηρέτηση των υπηρεσιών. Η διάταξη της παραγράφου αυτής ισχύει αναλόγως και για τους απασχολούμενους με συμβάσεις εργασίας ορισμένου έργου ή συμβάσεις έργου.

3. α. Κατά το διάστημα λήψης των μέτρων της παρ. 1, για προμήθειες υλικού και υπηρεσιών, συναφών με την αντιμετώπιση της κατεπείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης για τη λήψη μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, οι Δήμοι και οι Περιφέρειες μπορούν να αναθέτουν δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, κατά την περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4412/2016 (Α' 147).

β. Η κατά την περ. α' ανάθεση δημοσίων συμβάσεων γίνεται με απόφαση της οικείας Οικονομικής Επιτροπής. Εάν δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό πίστωση ή η υπάρχουσα δεν επαρκεί, με την ίδια απόφαση γίνεται δεσμευτική εισήγηση για την αναμόρφωση του προϋπολογισμού, η οποία εγκρίνεται υποχρεωτικά από το οικείο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο, στην πρώτη μετά την ανάθεση συνεδρίασή του. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται αναλογικά και στα νομικά πρόσωπα των ΟΤΑ.

4. Η προθεσμία της παρ. 2 του άρθρου 51 του ν. 4647/ 2019 (Α' 204) παρατείνεται από τη λήξη της έως τις 30.6.2020.

5. Δαπάνες ΟΤΑ που προκύπτουν από την ακύρωση συνεδριακών εκδηλώσεων λόγω της λήψης έκτακτων μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 θεωρούνται νόμιμες και κανονικές και εκκαθαρίζονται σε βάρος των οικείων προϋπολογισμών.

iii. Η από 14 Μαρτίου 2020 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου: «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης της ανάγκης περιορισμού της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19» (Α' 64)

Άρθρο εικοστό τέταρτο: «Κατεπείγουσες ρυθμίσεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών»

5. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 8 του άρθρου 11 του ν. 4674/2020 (Α' 53) η φράση «εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο (2) μηνών» αντικαθίσταται από τη φράση «εντός αποκλειστικής προθεσμίας έξι (6) μηνών».

7. α. Αποφάσεις ΟΤΑ α' και β' βαθμού που λαμβάνονται δυνάμει των παρ. 3 και 5 του άρθρου 10 της από 11.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου και των παρ. 2, 3, 4 και 6 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αμέσως, κατά παρέκκλιση του άρθρου 225 του ν. 3852/ 2010 (Α' 87).

β. Με την επιφύλαξη των αποφάσεων της περ. α' του παρόντος, για τις αποφάσεις που λαμβάνονται από τα συλλογικά όργανα των ΟΤΑ α' και β' βαθμού κατά τη διάρκεια της λήψης μέτρων κατά της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 και οι οποίες υπάγονται στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας, οι κατά την παρ. 3 του άρθρου 225 του ν. 3852/2010 ειδικές πράξεις εκδίδονται εντός εξήντα (60) ημερών από την περιέλευσή τους στην οικεία αποκεντρωμένη διοίκηση.

iv. Η από 20 Μαρτίου 2020 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου: «Κατεπείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, τη στήριξη της κοινωνίας και της επιχειρηματικότητας και τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της αγοράς και της δημόσιας διοίκησης» (Α' 68)

Άρθρο τριακοστό όγδοο: «Ζητήματα ανθρώπινου δυναμικού δημόσιου τομέα»

5. Πάσης φύσεως προθεσμίες για υποβολή αιτήματος ή διοικητικής προσφυγής ενώπιον της διοίκησης αναστέλλονται από τις 11.3.2020 για δύο (2) μήνες. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να συντέμνεται ή να παρατείνεται, εφόσον παραμένει άμεσος ο κίνδυνος διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 και πάντως όχι πέραν της 31ης.12.2020

ν. Η από 30 Μαρτίου 2020 ΠΙΝΠ: «Μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 και άλλες κατεπείγουσες διατάξεις» (Α' 75).

Άρθρο τεσσαρακοστό τρίτο: «Κατεπείγουσες ρυθμίσεις για τη λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης»

1. Έως τις 31η Μαΐου 2020, η δια περιφοράς σύγκληση των δημοτικών και περιφερειακών συμβουλίων είναι δυνατή με τη συμμετοχή του ενός δευτέρου (1/2) των μελών του οικείου συμβουλίου.

Β. κοινές Υπουργικές αποφάσεις

i. υπ' αριθμ. [Δ1α/ΓΠ.οικ. 17733/12.03.2020](#): «Επιβολή του μέτρου της προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας θεάτρων, κινηματογράφων, χώρων καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, κέντρων διασκέδασης, παιδότοπων, δημόσιων και ιδιωτικών γυμναστηρίων, ιδιωτικών σχολών εκμάθησης αθλημάτων, κολυμβητηρίων κλειστών και ανοικτών στο σύνολο της Επικράτειας, για το χρονικό διάστημα από 13.3.2020 έως και 27.3.2020 (Β' 833)

ii. υπ' αριθμ. [Δ1α/ΓΠ.οικ. 18149/13.03.2020](#): «Επιβολή του μέτρου της προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας επιμέρους ιδιωτικών επιχειρήσεων, μουσείων, αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων, αθλητικών εγκαταστάσεων, καθώς και γενικά χώρων συνάθροισης κοινού, στο σύνολο της Επικράτειας, για το χρονικό διάστημα από 14.3.2020 έως και 27.3.2020» (Β' 855)

iii. υπ' αριθμ. [Δ1α/ΓΠ.οικ. 20021/21.03.2020](#): «Επιβολή του μέτρου της προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας των βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών, νηπιαγωγείων, σχολικών μονάδων, ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, κέντρων ξένων γλωσσών, φροντιστηρίων και πάσης φύσεως εκπαιδευτικών δομών, φορέων και ιδρυμάτων, δημοσίων και ιδιωτικών, κάθε τύπου και βαθμού της χώρας, προσωρινής απαγόρευσης των εκπαιδευτικών εκδρομών εντός και εκτός της χώρας και προσωρινής απαγόρευσης μετακινήσεων και επισκέψεων μαθητών, φοιτητών, σπουδαστών και εκπαιδευτικών, καθώς και προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας ελληνόγλωσσων σχολικών μονάδων και πάσης φύσεως εκπαιδευτικών δομών του εξωτερικού για το χρονικό διάστημα από 21.3.2020 έως και 10.4.2020» (Β' 956)

iv. υπ' αριθμ. [Δ1α/Γ.Π. οικ. 20036/ 22.3.2020](#): «Επιβολή του μέτρου του προσωρινού περιορισμού της κυκλοφορίας των πολιτών προς αντιμετώπιση του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19» (Β' 986) (βλ. άρθρο πρώτο, παρ. 2^α, 3, για την κατ' εξαίρεση μετακίνηση της παρ. 2 θα πρέπει ο πολίτης να φέρει υποχρεωτικά μαζί του την αστυνομική του ταυτότητα ή διαβατήριο, καθώς και βεβαίωση κίνησης, σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή. Για την περίπτωση (α) της παρ. 2, η βεβαίωση κίνησης είναι πάγια ή διαμορφώνεται με βάση τον τρόπο εργασίας του πολίτη σύμφωνα με τις ισχύουσες έκτακτες ρυθμίσεις και παρέχεται, με προσωπική ευθύνη του υπογράφοντος, από τον εργοδότη ή, σε περίπτωση νομικού προσώπου, από τον νόμιμο εκπρόσωπό του ή, σε περίπτωση ελεύθερου επαγγελματία ή αυτοαπασχολούμενου, από τον ίδιο, περιέχει, δε, το ονοματεπώνυμο, τον τόπο κατοικίας και τον τόπο εργασίας του εργαζόμενου, καθώς και το ωράριο προσέλευσης και αποχώρησής του, λαμβανομένης υπόψη και τυχόν αναγκαίας υπερωριακής απασχόλησης (Βεβαίωση τύπου Α) και 4, για τον χρόνο εφαρμογής της, απαγορεύεται η παραμονή πολιτών σε παιδικές χαρές, χώρους εξωτερικής άθλησης, οργανωμένες μαρίνες, πάρκα και άλση).

Γ. Εκδοθείσες εγκύκλιες οδηγίες

i. υπ' αριθμ. 18318/13.03.2020 (ΑΔΑ: [9ΑΠΧ46ΜΤΛ6-1ΑΕ](#)) εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών, με θέμα: «Σύγκληση συλλογικών οργάνων των δήμων, των περιφερειών και των εποπτευόμενων νομικών τους προσώπων, κατά το διάστημα λήψης των μέτρων αποφυγής και διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19»

ii. υπ' αριθμ. 18639/16.03.2020 (ΑΔΑ: [Ω7ΡΧ46ΜΤΛ6-Σ1Τ](#)) εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών, με θέμα: «Ενημέρωση επί των ρυθμίσεων των από 11 Μαρτίου 2020 (Α' 55) και 14 Μαρτίου 2020 (Α' 64) Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου, αναφορικά με την οργάνωση και λειτουργία των δήμων και των περιφερειών»

iii. υπ' αριθμ. 1822/16.03.2020 του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, με θέμα: «Παροχή διευκρινίσεων και οδηγιών σχετικά με την εφαρμογή της υπηρεσίας τηλεδιάσκεψης [e:Presence.gov.gr](http://e.Presence.gov.gr)»

II. Βεβαίωση κίνησης αιρετών Δήμων

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

, XX Μαρτίου 2020

Νομός

Δήμος

ΘΕΜΑ: Βεβαίωση κίνησης για μετάβαση από και προς την εργασία για τις εργάσιμες ώρες

Κατ' εξουσιοδότηση του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου πρώτου της Κοινής Υπουργικής Απόφασης «Επιβολή του μέτρου του προσωρινού περιορισμού της κυκλοφορίας των πολιτών προς αντιμετώπιση του κινδύνου διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19» (Β' 986), βεβαιώνονται για τους σκοπούς της περίπτωσης α' της παραγράφου 2 (Μετάβαση από και προς την εργασία για τις εργάσιμες ώρες) του άρθρου πρώτου της ίδιας ως άνω ΚΥΑ τα κάτωθι στοιχεία για τον αιρετό:

- **XXX XXX** του **XXXX**
- ΑΔΤ:
- Αιρετό Αξίωμα:
- Τόπος κατοικίας:
- Τόπος εργασίας:
- Ωράριο εργασίας:
ώρα προσέλευσης:
ώρα προβλεπόμενης αποχώρησης:
- Χρονικό διάστημα ισχύος της βεβαίωσης/ Πάγιας Διάρκειας:

Ο Δήμαρχος

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
& ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ**

**Ορισμός
Αντιδημάρχων**

**Αριθμός Εγκυκλίου: 48
Α.Π.: 22119/ 7-4-2020**

Α. Εισαγωγή

Με την υπ' αριθμ. 82 Εγκύκλιο¹ με τίτλο «Ορισμός Αντιδημάρχων», επιχειρήθηκε η αποτύπωση και ανάλυση των βασικών παραμέτρων που διέπουν το αξίωμα του αντιδημάρχου, όπως αυτές οριοθετούνται στο άρθρο 59 του ν. 3852/2010 (Α' 87), όπως ισχύει. Κατόπιν της θέσης σε ισχύ του ν. 4674/2020 (Α' 53), κρίνεται απαραίτητη η επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου της ανωτέρω εγκυκλίου και η εκ νέου ενημέρωσή σας αναφορικά τόσο με το πλήθος και τις κατηγορίες των αντιδημάρχων, όσο και με το ρόλο αυτών στο σύστημα διακυβέρνησης των δήμων.

Β. Αριθμός και κατηγορίες Αντιδημάρχων

i. Με τις διατάξεις της παρ. 1^α του άρθρου 177 του ν. 4635/2019 (Α' 167), προστέθηκε εδάφιο στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 59 του ν. 3852/2010, στο οποίο ορίζεται ότι: *«Ειδικά για τη δημοτική περίοδο των αρχών που εγκαταστάθηκαν την 01.09.2019, ο αριθμός των αντιδημάρχων δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τον αριθμό των αντιδημάρχων που είχαν ορισθεί κατά την προηγούμενη δημοτική περίοδο και σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τρεις (3)»*.

Ως εκ τούτου, για την τρέχουσα και μόνο δημοτική περίοδο (από 1η Σεπτεμβρίου 2019 έως και 31η Δεκεμβρίου 2023), ο αριθμός των έμμισθων αντιδημάρχων², που μπορεί να ορίζονται από τον οικείο Δήμαρχο, προσδιορίζεται εκ νέου ως ακολούθως:

α) δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τον ανώτατο αριθμό των αντιδημάρχων που αντιστοιχούσε στο δήμο κατά την προηγούμενη δημοτική περίοδο και

β) δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τρεις (3).

ii. Επιπλέον της ανωτέρω κατηγορίας **έμμισθων** Αντιδημάρχων, με τις διατάξεις του άρθρου 47 του ν. 4647/2019 (Α' 204), προστέθηκε παράγραφος 7 στο τέλος του άρθρου 59 του ν. 3852/2010, με την οποία δίνεται η δυνατότητα στο Δήμαρχο ορισμού και άμισθων αντιδημάρχων. Πρόκειται για μια νέα κατηγορία αντιδημάρχων, των οποίων το αξίωμα είναι τιμητικό και άμισθο, και η οποία θεσπίστηκε για λόγους ενδυνάμωσης της εύρυθμης λειτουργίας των δήμων και της αποτελεσματικότερης άσκησης των αρμοδιοτήτων του δημάρχου. Οι αντιδήμαρχοι της παρ. 7 του άρθρου 59 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, δεν δικαιούνται αντιμισθίας ή οποιασδήποτε άλλης οικονομικής απολαβής (όπως π.χ. εξόδων κίνησης, κ.ά.), και δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 93, παρ. 1 του ν. 3852/2010³,

¹ Α.Π.: 59633/20.08.2019 και ΑΔΑ:ΨΨ3Ψ465ΧΘ7-5ΑΜ

² Όπως αυτός έχει υπολογιστεί, σύμφωνα με τα 6 πρώτα εδάφια της παρ. 2 του άρθρου 59 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει.

³ Σύμφωνα με το άρθρο 93 παρ. 1 του ν. 3852/2010, όπως συμπληρώθηκε με την παρ. 4 άρθρου 58 του ν. 3918/2011 (Α' 31) και αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ. 8 του άρθρου 7 του ν. 4071/2012 (Α' 85), «1. Στους δημάρχους, αντιδημάρχους όλων των δήμων, στους προέδρους δημοτικών συμβουλίων των δήμων με πληθυσμό άνω των εκατό χιλιάδων (100.000) κατοίκων, καθώς και στους προέδρους συνδέσμων, των οποίων ο πληθυσμός των μελών του συνολικά είναι άνω των διακοσίων χιλιάδων (200.000) κατοίκων που είναι δημόσιοι υπάλληλοι ή υπάλληλοι Ν.Π.Δ.Δ. ή υπάλληλοι κρατικών Ν.Π.Ι.Δ. και δημοσίων επιχειρήσεων ή άλλων επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως

όπως ισχύει, περί υποχρεωτικής χορήγησης ειδικής άδειας άνευ αποδοχών για όλο το διάστημα της θητείας τους⁴. Επομένως, οι δημοτικοί σύμβουλοι που ορίζονται στη θέση των άμισθων αντιδημάρχων ούτε δικαιούνται ούτε υποχρεούνται να λαμβάνουν ειδική άδεια άνευ αποδοχών από την υπηρεσία τους και, επομένως, μπορεί να λαμβάνουν το μισθό της υπηρεσίας τους.

Εύλογο είναι ότι για τον ορισμό τους, αφενός θα πρέπει να τηρούνται οι προϋποθέσεις των παρ. 1⁵ και 4⁶ του άρθρου 59 του ν. 3852/2010, αφετέρου η απόφαση ορισμού τους, προκειμένου να αποκτήσει νόμιμη υπόσταση, θα πρέπει να δημοσιευθεί κατά τα προβλεπόμενα στην παρ. 5 του άρθρου 59 του ν. 3852/2010. Κατά τα λοιπά, ισχύουν και για την κατηγορία αυτή τα αναφερόμενα στο Κεφ. 3 «Θητεία Αντιδημάρχων» της υπ' αριθμ. 82/2019 Εγκυκλίου με τίτλο «Ορισμός Αντιδημάρχων». Επισημαίνεται, τέλος, ότι ο αριθμός των άμισθων αντιδημάρχων σε κάθε δήμο δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα τρίτο (1/3) του ανώτατου αριθμού των έμμισθων αντιδημάρχων που μπορεί να οριστούν σε κάθε δήμο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 59 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει,⁷ ενώ ο αριθμός τους δεν προσμετράται για τον υπολογισμό των θέσεων ειδικών συμβούλων - συνεργατών, κατά την παρ. 1 του άρθρου 163 του ν. 3584/2007 (Α' 143), όπως ισχύει (τελευταίο εδάφιο παρ. 7 άρθρου 59 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει).

iii. Στο Παράρτημα Ι της παρούσας εγκυκλίου παρατίθεται επικαιροποιημένος Πίνακας με τον ανώτατο αριθμό αντιδημάρχων που μπορεί να οριστούν ανά δήμο καθώς και τον ανώτατο αριθμό έμμισθων και άμισθων αντιδημάρχων, όπως αυτοί διαμορφώνονται σύμφωνα με τα ανωτέρω.

Γ. Ορισμός Αντιδημάρχων

Σύμφωνα με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 59 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, οι αντιδήμαρχοι επικουρούν τον δήμαρχο. Επομένως, ο δήμαρχος δεν υποχρεούται να ορίσει άμισθους και έμμισθους αντιδημάρχους ίσους με τον ανώτατο αριθμό που αναλογεί στο δήμο, όπως αυτός αποτυπώνεται στον Πίνακα του

μέτοχος, καθώς και σε εκείνους που είναι υπάλληλοι λοιπών Ν.Π.Ι.Δ., χορηγείται άδεια άνευ αποδοχών για όλο το διάστημα της θητείας τους. Οι ανωτέρω ρυθμίσεις εφαρμόζονται και στον συμπαραστάτη του δημότη και της επιχείρησης.»

⁴ Άρθρο 10 παρ. 5β του ν. 4674/2020 (Α' 53)

⁵ Αντιδήμαρχος δεν μπορεί να οριστεί σύμβουλος που ανήκει σε διαφορετική δημοτική παράταξη από αυτή του δημάρχου, εάν ο ορισμός δεν εγκριθεί από την πλειοψηφία των συμβούλων της παράταξης στην οποία ανήκει ο σύμβουλος αυτός.

⁶ Η θητεία των αντιδημάρχων δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ενός (1) έτους. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους, οι αντιδήμαρχοι δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι μέλη του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου. Η ανάκληση του αντιδημάρχου είναι δυνατή μετά την πάροδο έξι (6) μηνών από τον ορισμό του, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημάρχου.

⁷ Επισημαίνεται ότι στον ανώτατο αυτό αριθμό αντιδημάρχων δεν περιλαμβάνεται η περίπτωση ορισμού ενός επιπλέον αντιδημάρχου για θέματα πολιτισμού και προετοιμασίας της διοργάνωσης φιλοξενίας του θεσμού «Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης» (άρθρο 59 παρ. 2 του ν. 3852/2010, όπως συμπληρώθηκε από την παρ. 2ε του άρθρου 5 του ν. 4623/2019).

Παραρτήματος Ι, καθόσον ο ορισμός τους αποτελεί θέμα κυριαρχικής του επιλογής, με τον νομοθέτη να καθορίζει τον ανώτατο δυνάμενο αριθμό αντιδημάρχων του δήμου από κάθε κατηγορία, είτε έμμισθων είτε άμισθων.

Συνεπώς, ο Δήμαρχος δεν είναι υποχρεωμένος:

- i) να εξαντλήσει τον ανώτατο αριθμό έμμισθων αντιδημάρχων, προκειμένου στη συνέχεια να ορίσει άμισθους αντιδημάρχους.
- ii) να εξαντλήσει τον ανώτατο αριθμό έμμισθων αντιδημάρχων που δικαιούται,
- iii) να εξαντλήσει τον ανώτατο αριθμό άμισθων αντιδημάρχων που δικαιούται.

Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι η ως άνω αναφερόμενη ευχέρεια του δημάρχου κάμπτεται, στις κάτωθι περιπτώσεις:

α) στην περίπτωση του υποχρεωτικού από τις διατάξεις της παρ. 1⁸ του άρθρου 74 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, ορισμού αντιδημάρχων για τη νόμιμη συγκρότηση και λειτουργία της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής, και

β) στην περίπτωση των νησιωτικών δήμων, όπου υφίστανται κοινότητες οι οποίες εκτείνονται στην εδαφική περιφέρεια ενός νησιού⁹. Ειδικότερα, από τις διατάξεις της παρ.1¹⁰ του άρθρου 207 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, προκύπτει ευθέως ότι σε όλους τους ανωτέρω νησιωτικούς δήμους υποχρεωτικά θα πρέπει να οριστούν αντιδήμαρχοι στις νησιωτικές κοινότητες για την άσκηση των ρητά οριζόμενων στην ανωτέρω παράγραφο αρμοδιοτήτων¹¹ και σε περίπτωση που δεν υπάρχει στην πλησιέστερη εκλογική περιφέρεια.¹²

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε ειδικότερα να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr, καθώς και στους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337

⁸ «Η οικονομική επιτροπή και η επιτροπή ποιότητας ζωής αποτελούνται από τον Δήμαρχο ή τον οριζόμενο από αυτόν αντιδήμαρχο ως πρόεδρο, από δύο (2) ακόμη αντιδημάρχους ως μέλη οριζόμενα από τον δήμαρχο...»

⁹ Σημειώνεται ότι οι δήμοι που έχουν νησιωτικές κοινότητες είναι πέντε (5): Δήμος Θήρας (Κοινότητα Θηρασίας), Δήμος Κεντρικής Κέρκυρας και Διαποντίων Νήσων (Κοινότητες Ερεικούσσης, Μαθρακίου, Ωθωνών), Δήμος Κυθήρων (Κοινότητα Αντικυθήρων), Δήμος Λευκάδας (Κοινότητα Καλάμου και Καστού) και Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων (Κοινότητες Δονούσης, Ηρακλείας, Κουφονησιών και Σχοινούσσης).

¹⁰ «Στη δημοτική κοινότητα που εκτείνεται στην εδαφική περιφέρεια ενός νησιού, ο δήμαρχος ορίζει αντιδήμαρχο σύμβουλο της πλειοψηφίας, ο οποίος έχει εκλεγεί στην εκλογική περιφέρεια όπου ανήκει η νησιωτική δημοτική κοινότητα και σε περίπτωση που δεν υπάρχει στην πλησιέστερη εκλογική περιφέρεια...»

¹¹ Δύνανται να ασκούν και κάθε άλλη αρμοδιότητα που μπορεί να τους μεταβιβάζει με απόφασή του ο δήμαρχος, σύμφωνα με το άρθρο 59, παρ. 5 του ν. 3852/ 2010.

¹² Άρθρο 59 παρ. 1 του ν. 3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 1 του άρθρου 68 του ν. 4555/2018 και τροποποιήθηκε με τις παρ. 26 του άρθρου 5 του ν. 4623/2019 και παρ. 1α του άρθρου 10 του ν. 4625/2019.

Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Νάσσινα Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	213 1364027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>

Ο Υφυπουργός

Θεόδωρος Λιβάνιος

Αποδέκτες

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
2. Δήμοι της χώρας
3. ΚΕΔΕ
4. ΕΕΤΑΑ

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Υφυπουργού
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
Εσωτερικών και Οργάνωσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.:
Αριθμός Αντιδημάρχων ανά Δήμο

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός έμμισθων και άμισθων Αντιδημάρχων	Άμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ.7)	Έμμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ. 2)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	608.182			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ	98.287			
ΔΗΜΟΣ ΔΟΞΑΤΟΥ (Έδρα: Καλαμπάκι, Ιστορική έδρα : Δοξάτο)	14.516	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ (Έδρα: Δράμα)	58.944	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ (Έδρα: Κάτω Νευροκόπι)	7.860	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ (Έδρα: Παρανέστι)	3.901	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗΣ (Έδρα: Προσοτσάνη)	13.066	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΒΡΟΥ	147.947			
ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ (Έδρα: Αλεξανδρούπολη. Ιστορική Έδρα: Βήρα)	72.959	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ (Έδρα: Διδυμότειχο)	19.493	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ (Έδρα: Ορεστιάδα)	37.695	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ (Έδρα: Σαμοθράκη)	2.859	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΣΟΥΦΛΙΟΥ (Έδρα: Σουφλί)	14.941	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΑΣΟΥ	13.770			
ΔΗΜΟΣ ΘΑΣΟΥ (Έδρα: Θάσος)	13.770	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΒΑΛΑΣ	124.917			
ΔΗΜΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ (Έδρα: Καβάλα)	70.501	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΥ (Έδρα: Χρυσούπολη)	22.331	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΠΑΓΓΑΙΟΥ (Έδρα: Ελευθερούπολη)	32.085	8	2	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΑΝΘΗΣ	111.222			
ΔΗΜΟΣ ΑΒΔΗΡΩΝ (Έδρα: Γενισέα. Ιστορική Έδρα: Άβδηρα)	19.005	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΜΥΚΗΣ (Έδρα: Σμίνθη)	15.540	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ (Έδρα: Ξάνθη)	65.133	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΤΟΠΕΙΡΟΥ (Έδρα: Εύλαλο)	11.544	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΔΟΠΗΣ	112.039			
ΔΗΜΟΣ ΑΡΡΙΑΝΩΝ (Έδρα: Φιλύρρα)	16.577	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΙΑΣΜΟΥ (Έδρα: Ίασμος)	13.810	5	1	4

ΔΗΜΟΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ (Έδρα: Κομοτηνή)	66.919	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ - ΣΑΠΩΝ (Έδρα: Σάπες)	14.733	5	1	4

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός έμμισθων και άμισθων Αντιδημάρχων	Άμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ.7)	Έμμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ. 2)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.882.108			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΜΑΘΙΑΣ	140.611			
ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ (Έδρα: Αλεξάνδρεια)	41.570	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ (Έδρα: Βέροια Ιστορική Έδρα: Βεργίνα)	66.547	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΟΥΣΑΣ (Έδρα: Νάουσα)	32.494	7	2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1.110.551			
ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ (Έδρα: Αμπελόκηποι)	52.127	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΒΗΣ (Έδρα: Σταυρός)	23.478	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΤΑ (Έδρα: Σίνδος)	45.839	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ (Έδρα: Περαιά, Ιστορική έδρα : Επανομή)	50.264	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ (Έδρα: Θέρμη)	53.201	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (Έδρα: Θεσσαλονίκη)	325.182	11	3	8
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ (Έδρα: Καλαμαριά)	91.518	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ - ΕΥΟΣΜΟΥ (Έδρα: Εύοσμος)	101.753	11	3	8
ΔΗΜΟΣ ΛΑΓΚΑΔΑ (Έδρα: Λαγκαδάς Ιστορική Έδρα: Λαχανάς)	41.103	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ - ΣΥΚΕΩΝ (Έδρα: Συκιές)	84.741	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ (Έδρα: Σταυρούπολη)	99.245	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΙΑΣ - ΧΟΡΤΙΑΤΗ (Έδρα: Πανόραμα Ιστορική Έδρα: Χορτιάτης)	70.110	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ (Έδρα: Κουφάλια. Ιστορική Έδρα: Γέφυρα)	33.673	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ (Έδρα: Ωραιόκαστρο)	38.317	7	2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΙΛΚΙΣ	80.419			
ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ (Έδρα: Κιλκίς, Ιστορική έδρα: Νέα Σάντα)	51.926	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΠΑΙΟΝΙΑΣ (Έδρα: Πολύκαστρο. Ιστορική Έδρα: Γουμένισσα)	28.493	8	2	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΛΛΑΣ	139.680			
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΩΠΙΑΣ (Έδρα: Αριδαία)	27.556	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΣΣΑΣ (Έδρα: Έδεσσα)	28.814	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ (Έδρα: Γιαννιτσά. Ιστορική Έδρα: Πέλλα)	63.122	9	2	7

ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΔΡΑΣ (Έδρα: Σκύδρα)	20.188	7	2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΙΕΡΙΑΣ	126.698			
ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΥ - ΟΛΥΜΠΟΥ (Έδρα: Λιτόχωρο. Ιστορική Έδρα: Δίον)	25.668	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ (Έδρα: Κατερίνη)	85.851	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΠΥΔΝΑΣ - ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ (Έδρα: Αιγίνιο Ιστορική Έδρα: Κολινδρός)	15.179	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΕΡΡΩΝ	176.430			
ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΠΟΛΗΣ (Έδρα: Ροδολίβος)	9.182	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΒΙΣΑΛΤΙΑΣ (Έδρα: Νιγρίτα)	20.030	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΠΑ (Έδρα: Χρυσό)	14.664	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ (Έδρα: Ηράκλεια)	21.145	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΖΙΧΝΗΣ (Έδρα: Νέας Ζίχνη)	12.397	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ (Έδρα: Σέρρες)	76.817	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΣΙΝΤΙΚΗΣ (Έδρα: Σιδηρόκαστρο)	22.195	8	2	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	105.908			
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (Έδρα: Ιερισσός Ιστορική Έδρα: Αρναία)	18.294	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ (Έδρα: Κασσάνδρεια)	16.672	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ (Έδρα: Νέα Μουδανιά)	36.500	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ (Έδρα: Πολύγυρος)	22.048	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ (Έδρα: Νικήτη)	12.394	5	1	4

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός έμμισθων και άμισθων Αντιδημάρχων	Άμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ.7)	Έμμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ. 2)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	283.689			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	31.757			
ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ (Έδρα: Γρεβενά)	25.905	11	3	8
ΔΗΜΟΣ ΔΕΣΚΑΤΗΣ (Έδρα: Δεσκάτη)	5.852	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	50.322			
ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ (Έδρα: Καστοριά)	35.874	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ (Έδρα: Νεστόριο)	2.646	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ ΟΡΕΣΤΙΚΟΥ (Έδρα: Άργος Ορεστικό)	11.802	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	150.196			

ΔΗΜΟΣ ΒΟΪΟΥ (Έδρα: Σιάτιστα Ιστορική Έδρα: Νεάπολη)	18.386	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΕΟΡΔΑΙΑΣ (Έδρα: Πτολεμαΐδα)	45.592	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ (Έδρα: Κοζάνη Ιστορική Έδρα: Αιανή)	71.388	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΒΙΩΝ (Έδρα: Σέρβια)	11.382	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ (Έδρα: Βελβεντό)	3.448	4	1	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	51.414			
ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ (Έδρα: Αμύνταιο Ιστορική Έδρα: Νυμφαίο)	16.973	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ (Έδρα: Λαιμός)	1.560	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ (Έδρα: Φλώρινα)	32.881	7	2	5

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός έμμισθων και άμισθων Αντιδημάρχων	Άμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ.7)	Έμμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ. 2)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	336.856			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΑΣ	67.877			
ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΑΙΩΝ (Έδρα: Άρτα)	43.166	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ (Έδρα: Άνω Καλεντίνη Ιστορική Έδρα: Πηγές Τετραφυλίας)	5.780	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ (Έδρα: Βουλγαρέλι)	6.178	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ (Έδρα: Πέτα Ιστορική Έδρα: Κομμένο)	12.753	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	43.587			
ΔΗΜΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ (Έδρα: Ηγουμενίτσα)	25.814	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΣΟΥΛΙΟΥ (Έδρα: Παραμυθιά Ιστορική Έδρα: Σαμονίδα Σουλίου)	10.063	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΙΑΤΩΝ (Έδρα: Φιλιάτες)	7.710	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	167.901			
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ (Έδρα: Πράμαντα)	5.714	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΔΩΔΩΝΗΣ (Έδρα: Αγιά Κυριακή)	9.693	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ (Έδρα: Ασπράγγελοι)	3.724	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΖΙΤΣΑΣ (Έδρα: Ελεούσα)	14.766	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ (Έδρα: Ιωάννινα)	112.486	12	3	9
ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ (Έδρα: Κόνιτσα)	6.362	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ (Έδρα: Μέτσοβο)	6.196	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ (Έδρα: Καλπάκι Ιστορική Έδρα: Δελβινάκι)	8.960	7	2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	57.491			

ΔΗΜΟΣ ΖΗΡΟΥ (Έδρα: Φιλιππιάδα)	13.892	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΓΑΣ (Έδρα: Καναλάκι Ιστορική Έδρα: Πάργα)	11.866	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ (Έδρα: Πρέβεζα)	31.733	7	2	5

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός έμμισθων και άμισθων Αντιδημάρχων	Άμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ.7)	Έμμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ. 2)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	732.762			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	113.544			
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΙΘΕΑΣ (Έδρα: Ανθηρό)	3.450	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ (Έδρα: Καρδίτσα)	56.747	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΛΙΜΝΗΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ (Έδρα: Μορφοβούνι)	4.635	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ (Έδρα: Μουζάκι)	13.122	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΑΜΑ (Έδρα: Παλαμάς)	16.726	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΣΟΦΑΔΩΝ (Έδρα: Σοφάδες Ιστορική Έδρα: Ρεντίνα)	18.864	7	2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΡΙΣΑΣ	284.325			
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ (Έδρα: Αγιά)	11.470	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ (Έδρα: Ελασσόνα)	32.121	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΕΛΕΡ (Έδρα: Νίκαια Ιστορική Έδρα: Κιλελέρ)	20.854	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ (Έδρα: Λάρισα)	162.591	11	3	8
ΔΗΜΟΣ ΤΕΜΠΩΝ (Έδρα: Μακρυχώρι Ιστορική Έδρα: Αμπελάκια)	13.712	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΤΥΡΝΑΒΟΥ (Έδρα: Τύρναβος)	25.032	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ (Έδρα: Φάρσαλα)	18.545	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	190.010			
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ (Έδρα: Αλμυρός)	18.614	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ (Έδρα: Βόλος)	144.449	13	3	10
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ - ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ (Έδρα: Ζαγορά)	5.809	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΟΥ ΠΗΛΙΟΥ (Έδρα: Αργαλαστή, Ιστορική έδρα : Τρίκερι)	10.216	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ (Έδρα: Βελεστίνο)	10.922	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΠΟΡΑΔΩΝ	13.798			
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ (Έδρα: Αλόνησος)	2.750	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΣΚΙΑΘΟΥ (Έδρα: Σκιάθος)	6.088	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ (Έδρα: Σκόπελος)	4.960	4	1	3

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	131.085			
ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΕΩΡΩΝ (Έδρα: Καλαμπάκα)	21.991	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΗΣ (Έδρα: Πύλη)	14.343	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΑΙΩΝ (Έδρα: Τρίκαλα)	81.355	11	3	8
ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΚΑΔΟΝΑΣ (Έδρα: Φαρκαδόνα)	13.396	5	1	4

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός έμμισθων και άμισθων Αντιδημάρχων	Άμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ.7)	Έμμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ. 2)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	547.390			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	117.920			
ΔΗΜΟΣ ΑΛΙΑΡΤΟΥ - ΘΕΣΣΠΙΕΩΝ (Έδρα: Αλιάρτος, Ιστορική Έδρα: Άσκη)	10.887	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΔΙΣΤΟΜΟΥ - ΑΡΑΧΟΒΑΣ - ΑΝΤΙΚΥΡΑΣ (Έδρα: Δίστομο)	8.188	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΘΗΒΑΙΩΝ (Έδρα: Θήβα)	36.477	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΛΕΒΑΔΕΩΝ (Έδρα: Λειβαδιά)	31.315	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΟΡΧΟΜΕΝΟΥ (Έδρα: Ορχομενός)	11.621	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΤΑΝΑΓΡΑΣ (Έδρα: Σχηματάρι)	19.432	7	2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΒΟΙΑΣ	210.815			
ΔΗΜΟΣ ΔΙΡΦΥΩΝ - ΜΕΣΣΑΠΙΩΝ (Έδρα: Ψαχνά)	18.800	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΕΡΕΤΡΙΑΣ (Έδρα: Ερέτρια)	13.053	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΙΣΤΙΑΙΑΣ - ΑΙΔΗΨΟΥ (Έδρα: Ιστιαία)	21.083	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΥΣΤΟΥ (Έδρα: Κάρυστος)	12.180	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΚΥΜΗΣ - ΑΛΙΒΕΡΙΟΥ (Έδρα: Αλιβέρι Ιστορική Έδρα: Κύμη)	28.437	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΤΟΥΔΙΟΥ - ΛΙΜΝΗΣ - ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΑΣ (Έδρα: Λίμνη Ευβοίας)	12.045	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΡΟΥ (Έδρα: Σκύρος)	2.994	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ (Έδρα: Χαλκίδα)	102.223	12	3	9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	20.081			
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΑΦΩΝ (Έδρα: Κερασσοχώρι)	6.976	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ (Έδρα: Καρπενήσι)	13.105	7	2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	158.231			
ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΚΛΕΙΑΣ - ΕΛΑΤΕΙΑΣ (Έδρα: Κάτω Τιθορέα)	10.922	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΔΟΜΟΚΟΥ (Έδρα: Δομοκός)	11.495	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΙΕΩΝ (Έδρα: Λαμία)	75.315	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΛΟΚΡΩΝ (Έδρα: Αταλάντη)	19.623	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΜΑΚΡΑΚΩΜΗΣ (Έδρα: Σπερχειάδα)	16.036	5	1	4

ΔΗΜΟΣ ΚΑΜΕΝΩΝ ΒΟΥΡΛΩΝ (Έδρα: Καμένα Βούρλα)	12.090	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΣΤΥΛΙΔΑΣ (Έδρα: Στυλίδα)	12.750	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΩΚΙΔΑΣ	40.343			
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΦΩΝ (Έδρα: Άμφισσα. Ιστορική Έδρα: Δελφοί)	26.716	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΔΩΡΙΔΟΣ (Έδρα: Λιδωρίκι)	13.627	5	1	4

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου- Δυτικής Ελλάδας - Ιονίου

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός έμμισθων και άμισθων Αντιδημάρχων	Άμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ.7)	Έμμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ. 2)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	679.796			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	210.802			
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ (Έδρα: Αγρίνιο)	94.181	12	3	9
ΔΗΜΟΣ ΑΚΤΙΟΥ - ΒΟΝΙΤΣΑΣ (Έδρα: Βόνιτσα)	17.370	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ (Έδρα: Αμφιλοχία)	17.056	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΟΥ (Έδρα: Θέρμο)	8.242	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ (Έδρα: Μεσολόγγι)	34.416	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ (Έδρα: Ναύπακτος)	27.800	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΞΗΡΟΜΕΡΟΥ (Έδρα: Αστακός)	11.737	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	309.694			
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ (Έδρα: Αίγιο)	49.872	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ (Έδρα: Κάτω Αχαΐα)	25.916	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΕΡΥΜΑΝΘΟΥ (Έδρα: Χαλανδρίτσα)	8.877	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ (Έδρα: Καλάβρυτα)	11.045	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ (Έδρα: Πάτρα)	213.984	12	3	9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΛΕΪΑΣ	159.300			
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΑΒΙΔΑΣ - ΚΥΛΛΗΝΗΣ (Έδρα: Λεχαινά Ιστορική Έδρα: Βάρδα)	21.581	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑΣ - ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ (Έδρα: Κρέστενα Ιστορική Έδρα: Ανδρίτσαινα)	14.109	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΪΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ (Έδρα: Αρχαία Ολυμπία)	13.409	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΖΑΧΑΡΩΣ (Έδρα: Ζαχάρω)	8.953	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΉΛΙΔΑΣ (Έδρα: Αραλιάδα)	32.219	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΠΗΝΕΙΟΥ (Έδρα: Γαστούνη)	21.034	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΠΥΡΓΟΥ (Έδρα: Πύργος)	47.995	7	2	5

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός έμμισθων και άμισθων Αντιδημάρχων	Άμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ.7)	Έμμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ. 2)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	207.855			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	40.759			
ΔΗΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ (Έδρα: Ζάκυνθος, Ιστορική έδρα : Μπόχαλη)	40.759	8	2	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΘΑΚΗΣ	3.231			
ΔΗΜΟΣ ΙΘΑΚΗΣ (Έδρα: Ιθάκη)	3.231	4	1	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	104.371			
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ (Έδρα: Αχαράβη)	17.832	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΝΤΙΩΝ ΝΗΣΩΝ (Έδρα: Κέρκυρα)	68.558	12	3	9
ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ (Έδρα: Λευκίμμη)	15.681	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΠΑΞΩΝ (Έδρα: Γάιος)	2.300	4	1	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	35.801			
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ (Έδρα: Αργοστόλι)	23.499	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ (Έδρα: Ληξούρι)	7.098	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΣΑΜΗΣ (Έδρα: Σάμη)	5.204	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	23.693			
ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ (Έδρα: Λευκάδα)	22.652	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΝΗΣΙΟΥ (Έδρα: Μεγανήσι)	1.041	4	1	3

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός έμμισθων και άμισθων Αντιδημάρχων	Άμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ.7)	Έμμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ. 2)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	577.903			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	97.044			
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ - ΜΥΚΗΝΩΝ (Έδρα: Άργος Ιστορική Έδρα: Μυκήνες)	42.022	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ (Έδρα: Ασκληπείο Ιστορική Έδρα: Αρχαία Επίδαυρος)	8.115	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΕΡΜΙΟΝΙΔΑΣ (Έδρα: Κρανίδι)	13.551	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ (Έδρα: Ναύπλιο)	33.356	7	2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	86.685			
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ (Έδρα: Άστρος)	10.341	5	1	4

ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ (Έδρα: Δημητσάνα)	10.109	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΗΣ (Έδρα: Μεγαλόπολη)	10.687	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ (Έδρα: Λεωνίδιο)	8.294	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΠΟΛΗΣ (Έδρα: Τρίπολη)	47.254	9	2	7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	145.082			
ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΟΥ - ΒΟΧΑΣ (Έδρα: Ζευγολατιό)	19.027	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ (Έδρα: Κόρινθος, Ιστορική έδρα: Αρχαία Κόρινθος)	58.192	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ - ΠΕΡΑΧΩΡΑΣ - ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΩΝ (Έδρα: Λουτράκι, Ιστορική έδρα: Περαιχώρα)	21.221	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΝΕΜΕΑΣ (Έδρα: Νεμέα)	6.483	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ - ΕΥΡΩΣΤΙΝΗΣ (Έδρα: Ξυλόκαστρο)	17.365	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ (Έδρα: Κιάτο)	22.794	7	2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	89.138			
ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ (Έδρα: Γύθειο Ιστορική Έδρα: Αρεόπολη)	13.005	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΥ (Έδρα: Ελαφώνησος)	1.041	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΕΥΡΩΤΑ (Έδρα: Σκάλα)	17.891	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ (Έδρα: Μολάοι)	21.942	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΡΤΗΣ (Έδρα: Σπάρτη Ιστορική Έδρα: Μυστράς)	35.259	8	2	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	159.954			
ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΝΗΣ (Έδρα: Καρδαμύλη)	6.945	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ (Έδρα: Καλαμάτα)	69.849	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ (Έδρα: Μεσσήνη)	23.482	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΟΙΧΑΛΙΑΣ (Έδρα: Μελιγαλάς)	11.228	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ - ΝΕΣΤΟΡΟΣ (Έδρα: Πύλος)	21.077	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ (Έδρα: Κυπαρισσία)	27.373	8	2	6

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός έμμισθων και άμισθων Αντιδημάρχων	Άμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ.7)	Έμμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ. 2)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	3.828.434			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	592.490			
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ (Έδρα: Αγία Παρασκευή)	59.704	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ (Έδρα: Αμαρούσιο)	72.333	8	2	6

ΔΗΜΟΣ ΒΡΙΛΗΣΣΙΩΝ (Έδρα: Βριλήσσια)	30.741	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (Έδρα: Ηράκλειο)	49.642	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ (Έδρα: Κηφισιά)	71.259	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΛΥΚΟΒΡΥΣΗΣ - ΠΕΥΚΗΣ (Έδρα: Πεύκη)	31.153	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (Έδρα: Μεταμόρφωση)	29.891	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ (Έδρα: Νέα Ιωνία)	67.134	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΠΑΠΑΓΟΥ - ΧΟΛΑΡΓΟΥ (Έδρα: Χολαργός)	44.539	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΠΕΝΤΕΛΗΣ (Έδρα: Μελίσσια)	34.934	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΟΘΕΗΣ - ΨΥΧΙΚΟΥ (Έδρα: Ψυχικό)	26.968	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ (Έδρα: Χαλάνδρι)	74.192	8	2	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	489.675			
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ (Έδρα: Αγία Βαρβάρα)	26.550	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ - ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ (Έδρα: Άγιοι Ανάργυροι)	62.529	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ (Έδρα: Αιγάλεω)	69.946	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΙΛΙΟΥ (Έδρα: Ίλιον)	84.793	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ (Έδρα: Περιστέρι)	139.981	11	3	8
ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΩΣ (Έδρα: Πετρούπολη)	58.979	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ (Έδρα: Χαϊδάρι)	46.897	7	2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	1.029.520			
ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ (Έδρα: Αθήνα)	664.046	13	3	10
ΔΗΜΟΣ ΒΥΡΩΝΟΣ (Έδρα: Βύρωνα)	61.308	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΓΑΛΑΤΣΙΟΥ (Έδρα: Γαλάτσι)	59.345	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΔΑΦΝΗΣ - ΥΜΗΤΤΟΥ (Έδρα: Δάφνη)	33.628	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ (Έδρα: Ζωγράφου)	71.026	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ (Έδρα: Ηλιούπολη)	78.153	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ (Έδρα: Καισαριανή)	26.458	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ - ΝΕΑΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΑΣ (Έδρα: Νέα Φιλαδέλφεια)	35.556	7	2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	529.826			
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ (Έδρα: Άγιος Δημήτριος)	71.294	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΑΛΙΜΟΥ (Έδρα: Άλιμος)	41.720	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΓΛΥΦΑΔΑΣ (Έδρα: Γλυφάδα)	87.305	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ - ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ (Έδρα: Αργυρούπολη)	51.356	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ (Έδρα: Καλλιθέα)	100.641	11	3	8
ΔΗΜΟΣ ΜΟΣΧΑΤΟΥ - ΤΑΥΡΟΥ (Έδρα: Μοσχάτο)	40.413	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ (Έδρα: Νέα Σμύρνη)	73.076	8	2	6

ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ (Έδρα: Παλαιό Φάληρο)	64.021	8	2	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	448.997			
ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ - ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ (Έδρα: Κερατσίνι)	91.045	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ (Έδρα: Κορυδαλλός)	63.445	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΑΙΑΣ - ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΡΕΝΤΗ (Έδρα: Νίκαια)	105.430	11	3	8
ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (Έδρα: Πειραιάς)	163.688	11	3	8
ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ (Έδρα: Πέραμα)	25.389	7	2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΗΣΩΝ	74.651			
ΔΗΜΟΣ ΑΓΚΙΣΤΡΙΟΥ (Έδρα: Αγκίστρι)	1.142	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΝΑΣ (Έδρα: Αίγινα)	13.056	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΚΥΘΗΡΩΝ (Έδρα: Κύθηρα)	4.041	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΠΟΡΟΥ (Έδρα: Πόρος)	3.993	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ (Έδρα: Σαλαμίνα)	39.283	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΣΠΕΤΣΩΝ (Έδρα: Σπέτσες)	4.027	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ-ΜΕΘΑΝΩΝ (Έδρα: Γαλατάς)	7.143	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΎΔΡΑΣ (Έδρα: Ύδρα)	1.966	4	1	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	502.348			
ΔΗΜΟΣ ΑΧΑΡΝΩΝ (Έδρα: Αχαρνές)	106.943	11	3	8
ΔΗΜΟΣ ΒΑΡΗΣ - ΒΟΥΛΑΣ - ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ (Έδρα: Βούλα)	48.399	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ (Έδρα: Άγιος Στέφανος)	40.193	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΚΡΩΠΙΑΣ (Έδρα: Κρωπί)	30.307	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ (Έδρα: Λαύριο)	25.102	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ (Έδρα: Μαραθώνας)	33.423	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ (Έδρα: Μαρκόπουλο)	20.040	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΠΑΙΑΝΙΑΣ (Έδρα: Πατινία)	26.668	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΛΗΝΗΣ (Έδρα: Γέρακας)	54.415	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ - ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ (Έδρα: Ραφήνα)	20.266	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ (Έδρα: Καλύβια Θορικού)	29.002	8	2	6
ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΤΩΝ - ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ (Έδρα: Σπάτα)	33.821	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΩΡΩΠΟΥ (Έδρα: Ωρωπός)	33.769	7	2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	160.927			
ΔΗΜΟΣ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ (Έδρα: Ασπρόπυργος)	30.251	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ (Έδρα: Ελευσίνα)	29.902	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΣ - ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ (Έδρα: Μάνδρα)	17.885	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΝ (Έδρα: Μέγαρα)	36.924	7	2	5

ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ (Έδρα: Άνω Λιόσια)	45.965	7	2	5
--------------------------------	--------	---	---	---

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός έμμισθων και άμισθων Αντιδημάρχων	Άμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ.7)	Έμμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ. 2)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	199.231			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΚΑΡΙΑΣ	9.882			
ΔΗΜΟΣ ΙΚΑΡΙΑΣ (Έδρα: Άγιος Κήρυκος)	8.423	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΦΟΥΡΝΩΝ ΚΟΡΣΕΩΝ (Έδρα: Φούρνοι)	1.459	4	1	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΣΒΟΥ	86.436			
ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ (Έδρα: Καλλονή)	28.564	9	2	7
ΔΗΜΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ (Έδρα: Μυτιλήνη)	57.872	8	2	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΗΜΝΟΥ	17.262			
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ (Έδρα: Άγιος Ευστράτιος)	270	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΔΗΜΝΟΥ (Έδρα: Μύρινα)	16.992	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΑΜΟΥ	32.977			
ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ (Έδρα: Σάμος, Ιστορική έδρα: Πυθαγόρειο)	20.513	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΣΑΜΟΥ (Έδρα: Καρλόβασι)	12.464	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΙΟΥ	52.674			
ΔΗΜΟΣ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ (Έδρα: Οινούσες)	826	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΧΙΟΥ (Έδρα: Χίος)	51.390	11	3	8
ΔΗΜΟΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΝΗΣΟΥ ΨΑΡΩΝ (Έδρα: Ψαρά)	458	4	1	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	309.015			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΔΡΟΥ	9.221			
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΟΥ (Έδρα: Άνδρος)	9.221	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΗΡΑΣ	18.883			
ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΦΗΣ (Έδρα: Ανάφη)	271	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΘΗΡΑΣ (Έδρα: Θήρα)	15.550	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΙΗΤΩΝ (Έδρα: Ίος)	2.024	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΙΝΟΥ (Έδρα: Σίκινος)	273	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ (Έδρα: Φολέγανδρος)	765	4	1	3

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	29.452			
ΔΗΜΟΣ ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ (Έδρα: Αγαθονήσι)	185	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ (Έδρα: Αστυπάλαια)	1.334	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ (Έδρα: Κάλυμνος)	16.179	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΛΕΙΨΩΝ (Έδρα: Λειψοί)	790	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΛΕΡΟΥ (Έδρα: Λέρος)	7.917	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΜΟΥ (Έδρα: Πάτμος)	3.047	4	1	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΠΑΘΟΥ - ΗΡΩΙΚΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΑΣΟΥ	7.310			
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ (Έδρα: Κάρπαθος Ιστορική Έδρα: Όλυμπος)	6.226	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΑΣΟΥ (Έδρα: Κάσος/Φρύ)	1.084	4	1	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΑΣ - ΚΥΘΝΟΥ	3.911			
ΔΗΜΟΣ ΚΕΑΣ (Έδρα: Κέα)	2.455	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΚΥΘΝΟΥ (Έδρα: Κύθνος)	1.456	4	1	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΩ	34.396			
ΔΗΜΟΣ ΚΩ (Έδρα: Κως)	33.388	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΝΙΣΥΡΟΥ (Έδρα: Νίσυρος/Μανδράκι)	1.008	4	1	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΟΥ	9.932			
ΔΗΜΟΣ ΚΙΜΩΛΟΥ (Έδρα: Κίμωλος)	910	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΟΥ (Έδρα: Μήλος)	4.977	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΙΦΟΥ (Έδρα: Σέριφος)	1.420	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΣΙΦΝΟΥ (Έδρα: Σίφνος)	2.625	4	1	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΥΚΟΝΟΥ	10.134			
ΔΗΜΟΣ ΜΥΚΟΝΟΥ (Έδρα: Μύκονος)	10.134	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΑΞΟΥ	20.877			
ΔΗΜΟΣ ΑΜΟΡΓΟΥ (Έδρα: Αμοργός)	1.973	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΝΑΞΟΥ & ΜΙΚΡΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ (Έδρα: Νάξος)	18.904	12	3	9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΟΥ	14.926			
ΔΗΜΟΣ ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ (Έδρα: Αντίπαρος)	1.211	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ (Έδρα: Πάρος)	13.715	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΔΟΥ	119.830			
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ (Έδρα: Μεγίστη)	492	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ (Έδρα: Ρόδος)	115.490	15	4	11
ΔΗΜΟΣ ΣΥΜΗΣ (Έδρα: Σύμη)	2.590	4	1	3

ΔΗΜΟΣ ΤΗΛΟΥ (Έδρα: Τήλος)	780	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΗΣ (Έδρα: Χάλκη/Μεγάλο Χωριό)	478	4	1	3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΥΡΟΥ	21.507			
ΔΗΜΟΣ ΣΥΡΟΥ - ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ (Έδρα: Ερμούπολη Ιστορική Έδρα: Άνω Σύρος)	21.507	7	2	5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΝΟΥ	8.636			
ΔΗΜΟΣ ΤΗΝΟΥ (Έδρα: Τήνος Ιστορική Έδρα: Πάνορμος)	8.636	5	1	4

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης

	Μόνιμος Πληθυσμός	Ανώτατος Αριθμός έμμισθων και άμισθων Αντιδημάρχων	Άμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ.7)	Έμμισθοι Αντιδήμαρχοι (άρθρο 59 παρ. 2)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	623.065			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	305.490			
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ (Έδρα: Πεζά Ιστορική Έδρα: Αρχάνες / Πύργος)	16.692	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΒΙΑΝΝΟΥ (Έδρα: Άνω Βιάνος)	5.563	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΓΟΡΤΥΝΑΣ (Έδρα: Άγιοι Δέκα)	15.632	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (Έδρα: Ηράκλειο Ιστορική Έδρα: Νέα Αλικαρνασός)	173.993	12	3	9
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΕΒΙΖΙΟΥ (Έδρα: Γάζι)	24.864	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΜΙΝΩΑ ΠΕΔΙΑΔΑΣ (Έδρα: Ευαγγελισμός Καστελλίου Ιστορική Έδρα: Καστέλλι/Αρκαλοχώρι)	17.563	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ (Έδρα: Μοίρες Ιστορική Έδρα: Τυμπάκι)	24.466	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ (Έδρα: Γούρνες)	26.717	8	2	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	75.381			
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ (Έδρα: Άγιος Νικόλαος Ιστορική Έδρα: Νεάπολη)	27.074	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ (Έδρα: Ιεράπετρα)	26.200	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΛΑΣΙΘΙΟΥ (Έδρα: Τζερμιάδο)	2.387	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΣΗΤΕΙΑΣ (Έδρα: Σητεία)	19.720	5	1	4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	85.609			
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (Έδρα: Σπήλι)	7.427	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΙΟΥ (Έδρα: Αγία Φωτεινή Ιστορική Έδρα: Φουρφουράς)	5.915	5	1	4

ΔΗΜΟΣ ΑΝΩΓΕΙΩΝ (Έδρα: Ανώγεια)	2.379	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ (Έδρα: Πέραμα)	14.363	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ (Έδρα: Ρέθυμνο)	55.525	8	2	6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ	156.585			
ΔΗΜΟΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ (Έδρα: Βρύσες Ιστορική Έδρα: Βάμος)	12.807	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΓΑΥΔΟΥ (Έδρα: Γαύδος)	152	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΚΑΝΤΑΝΟΥ - ΣΕΛΙΝΟΥ (Έδρα: Παλαιοχώρα Ιστορική Έδρα: Κάντανος)	5.431	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΚΙΣΣΑΜΟΥ (Έδρα: Κίσσαμος)	10.790	5	1	4
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ (Έδρα: Γεράνι)	16.874	7	2	5
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ (Έδρα: Σφακιά)	1.889	4	1	3
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ (Έδρα: Χανιά)	108.642	12	3	9

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.**Άρθρο 59 του ν.3852/2010¹³ - Αντιδήμαρχοι**

1. Το δήμαρχο επικουρούν οι αντιδήμαρχοι. Αντιδήμαρχοι είναι οι σύμβουλοι που ορίζει ο δήμαρχος και στους οποίους μεταβιβάζει την άσκηση αρμοδιοτήτων καθ' ύλην και κατά τόπο. Οι κατά τόπον αρμοδιότητες ασκούνται στα όρια μιας ή περισσότερων δημοτικών ενοτήτων της παραγράφου 1 του άρθρου 2. Αντιδήμαρχος δεν μπορεί να οριστεί σύμβουλος που ανήκει σε διαφορετική δημοτική παράταξη από αυτή του δημάρχου, εάν ο ορισμός δεν εγκριθεί από την πλειοψηφία των συμβούλων της παράταξης στην οποία ανήκει ο σύμβουλος αυτός. Η ανωτέρω έγκριση δεν ανακαλείται.

2. Ο αριθμός των αντιδημάρχων ορίζεται ως εξής: Σε δήμους με πληθυσμό έως πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους ορίζονται έως δύο (2) αντιδήμαρχοι, ενώ σε δήμους με πληθυσμό πάνω από πέντε χιλιάδες έναν (5.001) και έως είκοσι χιλιάδες (20.000) κατοίκους ορίζονται έως τέσσερις (4). Σε δήμους που έχουν πληθυσμό από είκοσι χιλιάδες έναν (20.001) έως πενήντα χιλιάδες (50.000) κατοίκους ορίζονται έως πέντε (5) αντιδήμαρχοι, ενώ σε δήμους από πενήντα χιλιάδες έναν (50.001) έως εκατό χιλιάδες (100.000) κατοίκους ορίζονται έως έξι (6) αντιδήμαρχοι. Σε δήμους από εκατό χιλιάδες έναν (100.001) κατοίκους και άνω ορίζονται έως οκτώ (8) αντιδήμαρχοι. Σε δήμους που προήλθαν από συνένωση, ο αριθμός των αντιδημάρχων αυξάνεται κατά έναν (1), εάν ο αριθμός των δημοτικών ενοτήτων που συνενώθηκαν είναι από πέντε (5) έως και επτά (7), κατά δύο (2) εάν ο αριθμός των δημοτικών ενοτήτων είναι από οκτώ (8) έως και εννέα (9) και κατά τρεις (3) εάν ο αριθμός των δημοτικών ενοτήτων είναι δέκα (10) και ανώτερος. Αν, στους νησιωτικούς δήμους, ο αριθμός των αντιδημάρχων που ορίζεται βάσει του πληθυσμού είναι μικρότερος από τον αριθμό των δημοτικών ενοτήτων, αυτός προσαυξάνεται ισάριθμα, αφού ληφθεί υπόψη η παράγραφος 1 του άρθρου 207. Στους μικρούς νησιωτικούς δήμους, κατά την έννοια της περίπτωσης στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 2Α, μπορεί να ορίζεται ένας αντιδήμαρχος επιπλέον των οριζόμενων σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια. Στους δήμους που αναλαμβάνουν τη φιλοξενία του θεσμού "Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης" μπορεί να ορίζεται ένας αντιδήμαρχος, επιπλέον των οριζόμενων σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια, ειδικά για θέματα πολιτισμού και της εν γένει προετοιμασίας της διοργάνωσης και έως το τέλος του έτους της διοργάνωσης του θεσμού. Ειδικά για τη δημοτική περίοδο των αρχών που εγκαταστάθηκαν την 01.09.2019, ο αριθμός των αντιδημάρχων δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τον αριθμό των αντιδημάρχων που είχαν ορισθεί κατά την προηγούμενη δημοτική περίοδο και σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να είναι μικρότερος από τρεις (3)

3. Στους αντιδημάρχους, εκτός των καθ' ύλην αρμοδιοτήτων, ο δήμαρχος μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητες που αφορούν τη δημοτική ενότητα και ιδίως:

α) Την ευθύνη της λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένες στη δημοτική ενότητα.

β) Την παρακολούθηση της εξέλιξης των έργων και των εργασιών που εκτελούνται στη δημοτική ενότητα.

γ) Τη μέριμνα για τη διατήρηση του εξοπλισμού, που βρίσκεται στη δημοτική ενότητα, σε κατάσταση καλής λειτουργίας.

δ) Την υπογραφή, με εξουσιοδότηση του δημάρχου, βεβαιώσεων, πιστοποιητικών και λοιπών διοικητικών εγγράφων, που εκδίδονται από τις δημοτικές υπηρεσίες που λειτουργούν στα όρια της δημοτικής ενότητας.

¹³ Όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 68 παρ.1 του ν.4555/2018 και τροποποιήθηκε με τα άρθρα 5 παρ.2γ-ε του ν.4623/2019, 10 παρ.1α του ν. 4625/2019, 177 παρ. 1α του ν. 4635/2019 και 47 του ν.4647/2019 (Α' 204)

ε) Τη συνεργασία με τους προέδρους των κοινοτήτων για την επίλυση των προβλημάτων τους.

4. Η θητεία των αντιδημάρχων δεν μπορεί να είναι μικρότερη του ενός (1) έτους. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους, οι αντιδήμαρχοι δεν μπορούν να εκλεγούν ή να είναι μέλη του προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου. Η ανάκληση του αντιδημάρχου είναι δυνατή μετά την πάροδο έξι (6) μηνών από τον ορισμό του, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημάρχου.

5. Η απόφαση του δημάρχου με την οποία ορίζονται οι αντιδήμαρχοι και τους μεταβιβάζονται αρμοδιότητες, κατά την παράγραφο 1, δημοσιεύεται σε μία ημερήσια εφημερίδα και, αν δεν υπάρχει ημερήσια, σε μία εβδομαδιαία εφημερίδα της πρωτεύουσας του νομού και αναρτάται και στην ιστοσελίδα του δήμου.

6. Αν ο αντιδήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται, τις αρμοδιότητές του ασκεί άλλος αντιδήμαρχος που ορίζεται από τον δήμαρχο ή, αν δεν έχει οριστεί τέτοιος, ο ίδιος ο δήμαρχος.

7. Με την απόφαση της παραγράφου 5 και τηρουμένων των προϋποθέσεων του άρθρου αυτού, μπορεί να ορίζονται άμισθοι αντιδήμαρχοι σε αριθμό που δεν υπερβαίνει το ένα τρίτο του αριθμού των αντιδημάρχων της παραγράφου 2. Τυχόν κλάσμα στρογγυλοποιείται στην αμέσως επόμενη ακέραια μονάδα, αν ισούται ή υπερβαίνει το ήμισυ αυτής. Οι άμισθοι αντιδήμαρχοι δεν δικαιούνται αντιμισθίας ή οποιασδήποτε άλλης οικονομικής απολαβής και ο αριθμός τους δεν προσμετράται για τον υπολογισμό των θέσεων ειδικών συμβούλων – συνεργατών, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 163 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ**

**ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ &
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ**

Συμβουλευτικά Όργανα Δήμων

Αριθμός Εγκυκλίου: 67

Α.Π.: 23624/14.4.2020

ΑΔΑ:

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
Α. Δημοτική Επιτροπή Ισότητας	3
Αρμοδιότητες	3
Συγκρότηση	4
Λειτουργία	5
Β. Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης	5
Αρμοδιότητες	5
Συγκρότηση	6
Γ. Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων	8
Αρμοδιότητες	9
Συγκρότηση	9
Λειτουργία	10
Δ. Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου (άρθρο 70 του ν. 3852/2010)	10
Ε. Επιστημόσεις για τη συγκρότηση των προαναφερόμενων συλλογικών οργάνων	11
Στ. Αιρετοί εκπρόσωποι Ο.Τ.Α. για τη συγκρότηση συλλογικών οργάνων άλλων φορέων	13

Εισαγωγή

Με σκοπό την υποβοήθηση των δήμων στη συγκρότηση συλλογικών συμβουλευτικών οργάνων διοίκησης, με την παρούσα εγκύκλιο επιχειρείται η όσο το δυνατόν αναλυτική παρουσίαση των βασικών σημείων που διέπουν τη σύσταση και λειτουργία τους, όπως προβλέπεται στις κείμενες διατάξεις, έπειτα και από το ν. 4647/2019 (Α' 204). Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων των δήμων, ως αυτοδιοικούμενων κατά τόπον νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τα συλλογικά συμβουλευτικά όργανα διοίκησης αποσκοπούν είτε στην εύρυθμη και αποτελεσματικότερη λειτουργία των δήμων είτε αφορούν στην άσκηση πολιτικών που εμπίπτουν στην έννοια της διοίκησης των «τοπικών υποθέσεων».

Α. Δημοτική Επιτροπή Ισότητας

Με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν.4604/2019 (Α'50) προστέθηκε στις αρμοδιότητες του τομέα Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης¹, η αρμοδιότητα σχεδίασης, οργάνωσης, συντονισμού και εφαρμογής προγραμμάτων προώθησης της ισότητας των φύλων, σύμφωνα με τις πολιτικές της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων και πρωτοβουλιών για την προώθηση της ισότητας των φύλων εντός των διοικητικών τους ορίων, καθώς και η εφαρμογή του εργαλείου της «Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες» εντός των διοικητικών ορίων των δήμων. Ως εκ τούτου, και με στόχο την ένταξη της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές των δήμων που εμπίπτουν στο φάσμα των αρμοδιοτήτων τους, θεσμοθετήθηκε η Δημοτική Επιτροπή Ισότητας σε κάθε δήμο.

Επιπρόσθετα, με τις διατάξεις του άρθρου 70Α του ν.3852/2010, όπως αυτό προστέθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν.4604/2019² (Α'50), προβλέφθηκε η σύσταση σε κάθε δήμο Δημοτικής Επιτροπής Ισότητας, ως συμβουλευτικό όργανο προς το δημοτικό συμβούλιο, και παράλληλα, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του ν.4604/2019, ως συνδεδετικός κρίκος της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων με την αυτοδιοίκηση για την εφαρμογή πολιτικών ισότητας, με αποκλειστικές αρμοδιότητες απαριθμούμενες περιοριστικά.

Αρμοδιότητες

Η Επιτροπή:

¹ Άρθρο 75 παρ. Ιδ περ.35 ν. 3463/2006

² Επισημαίνεται ότι με την αριθμ.1/30.1.2020 Εγκύκλιο της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων δόθηκαν οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων του ν.4604/2019.

- α) σε συνεργασία με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου συμμετέχει και υποστηρίζει την ένταξη της ισότητας των φύλων στις πολιτικές του δήμου, εισηγείται και συμμετέχει στην εκπόνηση σχεδίων δράσης για την ισότητα των φύλων σε τοπικό επίπεδο,
- β) διατυπώνει προτάσεις και εισηγείται προς τα αρμόδια όργανα του δήμου τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής,
- γ) συνεργάζεται με την Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων, τις αρμόδιες, κατά περίπτωση, υπηρεσιακές μονάδες του δήμου και με δομές και συλλογικότητες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της προώθησης θεμάτων ισότητας των φύλων και δικαιωμάτων των γυναικών σε τοπικό επίπεδο και
- δ) συνεργάζεται με τις δομές του Δικτύου της ανωτέρω Γενικής Γραμματείας για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, καθώς και με φορείς της κοινωνίας των πολιτών³.

Συγκρότηση

Η Δημοτική Επιτροπή Ισότητας συγκροτείται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου και αποτελείται από τα εξής μέλη:

- α. Έναν (1) Αντιδήμαρχο ή εντεταλμένο ή δημοτικό/ή σύμβουλο ως Πρόεδρο, που ορίζεται από τον Δήμαρχο,
- β. Έναν (1) δημοτικό/ή σύμβουλο των λοιπών παρατάξεων του δημοτικού συμβουλίου, που ορίζεται με μεταξύ τους ψηφοφορία⁴,
- γ. Έναν (1) υπάλληλο της Κοινωνικής Υπηρεσίας ή της Υπηρεσιακής Μονάδας Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων του δήμου, που ορίζεται από τον Δήμαρχο,
- δ. Έναν (1) εκπρόσωπο της Ένωσης Συλλόγων Γονέων του δήμου,

³ Ενδεικτικά, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του ν.4604/2019, η δημοτική επιτροπή ισότητας αναλαμβάνει την συνδιοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων, ημερίδων/συνεδρίων, επιμορφωτικών προγραμμάτων και σεμιναρίων σε θέματα κακοποίησης/πρόληψης της βίας, υγείας, γυναικείας απασχόλησης και πολιτικών ίσων ευκαιριών, ενίσχυσης της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις ευθύνης συνεργασία με τις γυναίκες καλλιτέχνιδες των δήμων και των περιφερειών σε συνεργασία με την Α/θμια και Β/θμια εκπαίδευση και με τις μονάδες υγείας για ενημερωτικές εκδηλώσεις που θα απευθύνονται σε μαθητές και μαθήτριες των δήμων, κλπ.

⁴ Με την παρ. 3 του άρθρου 45 του Ν. 4647/2019 (Α' 204) ορίζεται ότι «3. Οι διατάξεις των δύο πρώτων εδαφίων της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019 (Α' 134) ισχύουν αναλόγως και για τη σύσταση των επιτροπών των άρθρων 70, 70Α, 164 και 164Α του ν. 3852/2010 (Α' 87), καθώς και για τη συμμετοχή αιρετών εκπροσώπων των Ο.Τ.Α. σε επιτροπές, συμβούλια και λοιπά συλλογικά όργανα πάσης φύσεως νομικών προσώπων, κληροδοτημάτων και σωματείων...».

Σύμφωνα με τα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019, όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 177, παράγραφος 3 του ν. 4635/2019 (Α' 167): «1. Όπου στις διατάξεις νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και λοιπών κανονιστικών πράξεων, προβλέπεται ο ορισμός μελών στη διοίκηση των νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών, καθώς και των συνδέσμων τους, κατά συγκεκριμένη αναλογία, τα τρία πέμπτα επί του συνόλου των μελών με τους αναπληρωτές τους, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου, ορίζονται από τον δήμαρχο ή τον περιφερειάρχη, αντίστοιχα. Τα υπόλοιπα μέλη, αφαιρουμένων τυχόν μελών που ορίζονται εκ της θέσεώς τους (ex officio) ή υποδεικνύονται από φορείς, ορίζονται από τις λοιπές παρατάξεις με μεταξύ τους ψηφοφορία.»

- ε. Έναν (1) εκπρόσωπο τοπικού επαγγελματικού/εμπορικού συλλόγου ή συνεταιριστικής οργάνωσης, που υποδεικνύεται από τον επαγγελματικό/εμπορικό σύλλογο ή την συνεταιριστική οργάνωση αντίστοιχα,
- στ. Έναν (1) εκπρόσωπο τοπικού γυναικείου/φεμινιστικού συλλόγου/φεμινιστικής οργάνωσης ή μη κυβερνητικής οργάνωσης με δράση στα θέματα της ισότητας των φύλων, που υποδεικνύεται από τον σύλλογο ή την οργάνωση αντίστοιχα,
- ζ. Δύο (2) εμπειρογνώμονες δημότες με ισότιμη εκπροσώπηση των φύλων που ορίζονται από τον Δήμαρχο.

Λειτουργία

Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να καθορίζονται ειδικότερα ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας της. Προτείνεται δε για την ορθή και απρόσκοπτη συγκρότηση της Επιτροπής, η έκδοση Κανονισμού Λειτουργίας και μάλιστα πριν τη συγκρότησή της, στον οποίο να καθορίζονται τα σχετικά ως άνω θέματα. Επισημαίνεται, τέλος, ότι τα μέλη της Επιτροπής για τη συμμετοχή τους σε αυτή δεν λαμβάνουν κανενός είδους αμοιβή ή αποζημίωση, ενώ η διάρκεια της θητείας της ακολουθεί τη θητεία των δημοτικών αρχών κατ' αναλογία της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης⁵.

Β. Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης

Με τις διατάξεις του άρθρου 76 του ν.3852/2010, όπως ισχύει⁶, προβλέπεται ο θεσμός της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης ως συμβουλευτικό όργανο του δήμου.

Σε δήμους με πληθυσμό μεγαλύτερο από πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους, η δημοτική επιτροπή διαβούλευσης συγκροτείται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των μελών του και εντός δύο (2) μηνών⁷ από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών. Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης μπορεί να συγκροτηθεί, ωστόσο, και σε μικρότερους δήμους, εφόσον αυτό αποφασιστεί από το δημοτικό συμβούλιο. Σε κάθε περίπτωση η διάρκεια της ακολουθεί τη θητεία των δημοτικών αρχών.

Αρμοδιότητες

Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης:

⁵ Κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 76 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, για την επίτευξη της ομοιόμορφης λειτουργίας των συμβουλευτικών οργάνων.

⁶ Όπως αντικαταστάθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 78 του ν.4555/2019.

⁷ Σημειώνεται ότι η αναφερόμενη προθεσμία δεν είναι αποκλειστική, αλλά έχει τον χαρακτήρα της έντονης υπόδειξης προς τη Διοίκηση για την ταχύτερη δυνατή εφαρμογή των διατάξεων περί συγκρότησης της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης.

- α) Γνωμοδοτεί στο δημοτικό συμβούλιο σχετικά με τα αναπτυξιακά προγράμματα και τα προγράμματα δράσης του δήμου, το επιχειρησιακό πρόγραμμα και το τεχνικό πρόγραμμα του δήμου,
- β) Γνωμοδοτεί για θέματα γενικότερου τοπικού ενδιαφέροντος, που παραπέμπονται σε αυτή από το δημοτικό συμβούλιο ή τον δήμαρχο,
- γ) Εξετάζει τα τοπικά προβλήματα και τις αναπτυξιακές δυνατότητες του δήμου και διατυπώνει γνώμη για την επίλυση των προβλημάτων και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών,
- δ) Μπορεί να διατυπώνει παρατηρήσεις επί του περιεχομένου των κανονιστικού χαρακτήρα αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 79 του Κ.Δ.Κ..
Η διατύπωση γνώμης από τη δημοτική επιτροπή διαβούλευσης δεν αποκλείει την παράλληλη ηλεκτρονική διαβούλευση με τους πολίτες, μέσω διαδικτύου. Οι προτάσεις της ηλεκτρονικής διαβούλευσης συγκεντρώνονται και συστηματοποιούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου και παρουσιάζονται από τον πρόεδρο της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης κατά την αντίστοιχη συνεδρίασή της,
- ε) Μπορεί να εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο τη διεξαγωγή δημοτικού δημοψηφίσματος και
- στ) Διατυπώνει απλή γνώμη επί του προσχεδίου του προϋπολογισμού, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 77 του ν. 4172/2013 (Α' 167).

Συγκρότηση

Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης αποτελείται από εκπροσώπους φορέων της τοπικής κοινωνίας, όπως⁸:

- α) των τοπικών εμπορικών και επαγγελματικών συλλόγων και οργανώσεων,
- β) των επιστημονικών συλλόγων και φορέων,
- γ) των τοπικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών,
- δ) των εργαζομένων στο δήμο και τα νομικά του πρόσωπα,
- ε) των ενώσεων και συλλόγων γονέων,
- στ) των αθλητικών και πολιτιστικών συλλόγων και φορέων,
- ζ) των εθελοντικών οργανώσεων και κινήσεων πολιτών,
- η) άλλων οργανώσεων και φορέων της κοινωνίας των πολιτών,
- θ) των τοπικών συμβουλίων νέων,
- ι) καθώς και από δημότες.

Ο συνολικός αριθμός των μελών της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης, πλην των δημοτών και συμπεριλαμβανομένου του προέδρου, μπορεί να είναι από είκοσι πέντε (25) έως πενήντα (50) μέλη.

Για τη συμμετοχή στη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης των ανωτέρω φορέων/οργανώσεων/συλλόγων, οι οποίοι υφίστανται και δρουν στον δήμο, ο Δήμαρχος

⁸ Η απαρίθμηση είναι ενδεικτική, από το οποίο συνάγεται ότι για τη νόμιμη συγκρότησή της δεν είναι απαραίτητος ο ορισμός εκπροσώπων από κάθε αναφερόμενο φορέα/σύλλογο ή αναφερόμενη ένωση.

απευθύνει πρόσκληση περί ορισμού εκπροσώπων τους ως μέλη (τακτικά και αναπληρωματικά) εντός οριζόμενης προθεσμίας. Για λόγους δε ευρείας δημοσιότητας η πρόσκληση μπορεί να αναρτάται και στην ιστοσελίδα του δήμου, αποτελώντας τεκμήριο γνώσης των ενδιαφερομένων για την υποβολή των προτάσεων τους. Επισημαίνεται, ότι σε περίπτωση που δεν προταθούν 25 κατ' ελάχιστον μέλη (χωρίς να περιλαμβάνονται οι δημότες, βλ. κατωτέρω), τότε δεν συγκροτείται η επιτροπή.

Οι ιδιώτες συμμετέχουν στην Επιτροπή, επιπλέον των 25, κατ' ελάχιστον μελών, σε αριθμό ίσο με το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των οριζόμενων μελών των φορέων των περιπτώσεων α έως θ⁹ ανωτέρω. Οι δημότες ορίζονται μετά από κλήρωση, μεταξύ των εγγεγραμμένων σε ειδικό κατάλογο που τηρείται στο δήμο και στον οποίο μπορεί να εγγράφεται κάθε δημότης που είναι εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του δήμου. Σημειώνεται ότι για την εγγραφή των δημοτών στον προαναφερόμενο κατάλογο δημοσιεύεται υποχρεωτικά (με ανάρτηση στην ιστοσελίδα του δήμου) σχετική πρόσκληση του δημάρχου. Σε περίπτωση δε που δεν εγγραφεί κανένας δημότης στον ανωτέρω κατάλογο, η επιτροπή συγκροτείται αποτελούμενη από τους κατ' ελάχιστον 25 εκπροσώπους των φορέων της τοπικής κοινωνίας.

Λειτουργία

Στις συνεδριάσεις της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης, οι οποίες είναι δημόσιες, προεδρεύει ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου και καλούνται υποχρεωτικά και συμμετέχουν χωρίς δικαίωμα ψήφου ο δήμαρχος, οι αντιδήμαρχοι, οι πρόεδροι των νομικών προσώπων του δήμου, οι πρόεδροι των συμβουλίων των κοινοτήτων του δήμου, οι πρόεδροι των κοινοτήτων του δήμου έως τριακοσίων (300) κατοίκων, καθώς και εκπρόσωποι των τοπικών οργανώσεων των πολιτικών κομμάτων και οι επικεφαλής των δημοτικών παρατάξεων που εκπροσωπούνται στο δημοτικό συμβούλιο. Κατά περίπτωση, μπορεί να καλούνται και εκπρόσωποι αρμόδιων κρατικών αρχών.

Επισημαίνεται ότι οι οριζόμενοι από τον ειδικό κατάλογο δημότες, έχουν δικαίωμα ψήφου, χωρίς ωστόσο να συνυπολογίζονται για την απαρτία της Επιτροπής. Επιπλέον, η Επιτροπή μπορεί με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών της να επιτρέπει να λάβουν το λόγο και πολίτες που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση, πλέον των δημοτών που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση ως μέλη της Επιτροπής (παρ.1 του άρθρου 76).

Σημειώνεται επίσης ότι σε περίπτωση έλλειψης απαρτίας, η συνεδρίαση επαναλαμβάνεται την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα, οπότε θεωρείται σε κάθε περίπτωση ότι υφίσταται απαρτία.

Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης συνεδριάζει δημόσια, μετά από πρόσκληση του προέδρου της, υποχρεωτικά μια φορά το χρόνο, πριν από τη σύνταξη

⁹ Δηλαδή σε Επιτροπή αποτελούμενη από 27 μέλη-εκπροσώπους φορέων τοπικής κοινωνίας συμμετέχουν και, επιπλέον, 9 δημότες

των προσκεδίων του προϋπολογισμού και του ετήσιου προγράμματος δράσης, και τουλάχιστον μία φορά κάθε τρεις (3) μήνες για θέματα που εισάγονται προς συζήτηση είτε από τον ίδιο τον πρόεδρο είτε από τους φορείς που συμμετέχουν στην επιτροπή είτε από το πενήντα τοις εκατό (50%) συν έναν από τους δημότες που συμμετέχουν στην επιτροπή. Η πρόσκληση, η οποία περιλαμβάνει την ημερήσια διάταξη, τον τόπο, την ημερομηνία καθώς και την ώρα της συνεδρίασης και συνοδεύεται από εισήγηση επί των υπό συζήτηση θεμάτων, κοινοποιείται στα μέλη με κάθε πρόσφορο μέσο επτά (7) εργάσιμες ημέρες πριν τη συνεδρίαση. Επιπλέον, η πρόσκληση μετά της ημερήσιας διάταξης, αναρτώνται στην ιστοσελίδα του δήμου και, με μέριμνα του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου, δημοσιοποιούνται με κάθε πρόσφορο τρόπο, ιδίως στα τοπικά μέσα ενημέρωσης, έντυπα και ηλεκτρονικά.

Για τις συνεδριάσεις της Επιτροπής τηρούνται πρακτικά από οριζόμενους με απόφαση του Δημάρχου υπαλλήλους, καθόσον η γραμματειακή υποστήριξη της δημοτικής επιτροπής αποτελεί ευθύνη των υπηρεσιών του οικείου δήμου. Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης διατυπώνει τη γνώμη της μετά από σχετική συζήτηση και στην εισήγησή της αναγράφονται όλες οι γνώμες που διατυπώνονται. Οι αποφάσεις αυτές αναρτώνται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του δήμου και εισάγονται υποχρεωτικά προς συζήτηση στο δημοτικό συμβούλιο εντός ενός (1) μήνα από τη λήψη τους.

Το δημοτικό συμβούλιο, τέλος, εντός τριών (3) μηνών από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών ψηφίζει ή επικαιροποιεί τυχόν υφιστάμενο κανονισμό διαβούλευσης, ο οποίος ρυθμίζει όλα τα θέματα τα σχετικά με τις διαδικασίες διαβούλευσης, τη συμμετοχή φορέων και πολιτών σε αυτή, καθώς και την παρουσίαση των πορισμάτων της διαβούλευσης στο αρμόδιο όργανο του δήμου. Προτείνεται για την ορθή και απρόσκοπτη συγκρότηση της Επιτροπής ο Κανονισμός Λειτουργίας της να εκδοθεί πριν τη συγκρότησή της.

Γ. Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων

Σε κάθε δήμο συγκροτείται και λειτουργεί με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, ως συμβουλευτικό όργανο του δήμου για την ενίσχυση της ένταξης των μεταναστών και των προσφύγων στην τοπική κοινωνία, σύμφωνα με το άρθρο 78 του ν.3852/2010,^{10,11}.

¹⁰ Το άρθρο 78 του ν.3852/2010 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 79 του ν.4555/2018.

¹¹ Επισημαίνεται ότι τη δημόσια πολιτική της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και προσφύγων ασκεί η Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου.

Αρμοδιότητες

Τα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων έχουν τις κατωτέρω αρμοδιότητες:

- α) η καταγραφή και η διερεύνηση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες, που κατοικούν μόνιμα στην περιφέρεια του οικείου δήμου, ως προς την ένταξή τους στην τοπική κοινωνία, την επαφή τους με δημόσιες αρχές ή τη δημοτική αρχή,
- β) η υποβολή εισηγήσεων προς το δημοτικό συμβούλιο για την ανάπτυξη τοπικών δράσεων προώθησης της ομαλής κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και προσφύγων και, εν γένει, την επίλυση των προβλημάτων που αυτοί αντιμετωπίζουν, ιδίως μέσω της οργάνωσης συμβουλευτικών υπηρεσιών από τις δημοτικές υπηρεσίες και
- γ) η διοργάνωση, σε συνεργασία με τον οικείο δήμο, εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής του τοπικού πληθυσμού.

Συγκρότηση

Το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων αποτελείται από έντεκα (11) μέλη, τα οποία ορίζονται από το οικείο δημοτικό συμβούλιο. Ως μέλη (τακτικά και αναπληρωματικά) ορίζονται έξι (6) δημοτικοί σύμβουλοι, τέσσερις (4) από την παράταξη του δημάρχου και δύο (2) από τα μέλη των λοιπών παρατάξεων με μεταξύ τους ψηφοφορία¹², και πέντε (5) εκπρόσωποι αναγνωρισμένων φορέων συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών και προσφύγων, που ορίζονται με τη διαδικασία της παρ. 2 του άρθρου 78 του ν.3852/2010¹³, όπως ισχύει. Με την ίδια απόφαση του δημοτικού συμβουλίου ορίζεται πρόεδρος στο Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων ένας εκ των δημοτικών συμβούλων μελών του, καθώς και ο αναπληρωτής του. Επισημαίνεται ότι τα παραπάνω συμβούλια ορίζονται ως μέλη κατά προτεραιότητα αλλοδαποί δημοτικοί σύμβουλοι που έχουν τυχόν εκλεγεί. Η συμμετοχή στα ανωτέρω συμβούλια είναι τιμητική και άμισθη.

¹² Προκειμένου η πλειοψηφία να προέρχεται από τον συνδυασμό με τον οποίο εξελέγη ο Δήμαρχος.

¹³ Άρθρο 78, παρ. 2 του ν. 3852/2010: «2. Αν υπάρχουν αναγνωρισμένοι φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που, σύμφωνα με το καταστατικό τους, δραστηριοποιούνται στο επίπεδο του οικείου δήμου, το δημοτικό συμβούλιο καλεί πέντε (5) από τους φορείς αυτούς να ορίσουν από έναν (1) εκπρόσωπο. Σε περίπτωση που ελλείπουν οι φορείς του προηγούμενου εδαφίου στο επίπεδο του δήμου ή αυτοί είναι λιγότεροι από πέντε, το δημοτικό συμβούλιο καλεί επιπλέον και έναν από τους αναγνωρισμένους φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που δραστηριοποιούνται, σύμφωνα με το καταστατικό τους, στην οικεία περιφέρεια, να ορίσει έναν (1) εκπρόσωπό του. Σε περίπτωση που ελλείπουν τέτοιοι φορείς στην οικεία περιφέρεια ή αν και μετά τον ορισμό του εκπροσώπου τους, δεν συμπληρώνεται ο συνολικός αριθμός των πέντε (5) εκπροσώπων φορέων, το δημοτικό συμβούλιο καλεί επιπλέον την αντιπροσωπευτικότερη δευτεροβάθμια ή ομοσπονδιακού χαρακτήρα οργάνωση συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που δραστηριοποιείται, κατά το καταστατικό της, σε εθνικό επίπεδο, να ορίσει τους υπολειπόμενους εκπροσώπους, μέχρι τη συμπλήρωση του συνολικού αριθμού των πέντε (5) εκπροσώπων. Με την ίδια διαδικασία γίνεται η τυχόν αντικατάσταση ή η αναπλήρωση των μελών του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, οι οποίοι προέρχονται από τους αναγνωρισμένους φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών και προσφύγων.»

Λειτουργία

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 78 του ν.3852/2010, εντός του μηνός Δεκεμβρίου κάθε έτους, το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων υποβάλλει προς το δημοτικό συμβούλιο Ετήσια Έκθεση, στην οποία καταγράφονται αναλυτικά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες που διαμένουν στο δήμο, τόσο ως προς το βαθμό ένταξής τους στην τοπική κοινωνία όσο και ως προς τη σχέση τους και το βαθμό εξυπηρέτησής τους από τις τοπικές δημοτικές αλλά και δημόσιες αρχές, οι διαπιστώσεις του αναφορικά με τα ζητήματα αρμοδιότητάς του, διατυπώνοντας παράλληλα και συγκεκριμένες προτάσεις τόσο για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών όσο και για τη διευκόλυνση της ένταξης των μεταναστών και των προσφύγων στην τοπική κοινωνία. Η εν λόγω έκθεση εισάγεται υποχρεωτικά προς συζήτηση στην αμέσως επόμενη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου μετά την υποβολή αυτής.

Στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων καλείται υποχρεωτικά ο δήμαρχος ή ο αρμόδιος αντιδήμαρχος, ενώ είναι δυνατόν να καλούνται οι εκπρόσωποι των κατά περίπτωση αρμόδιων κρατικών φορέων, καθώς και εκπρόσωποι οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται σε θέματα υποστήριξης και ένταξης μεταναστών και προσφύγων. Η θητεία, τέλος, του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων και των μελών του ακολουθεί τη θητεία των δημοτικών αρχών, κατά αναλογία με τη θητεία της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης (βλ. ανωτέρω υποσημ.5).

Δ. Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου (άρθρο 70 του ν. 3852/2010)

Στο άρθρο 70 του ν.3852/2010, όπως ισχύει, προβλέπεται η δυνατότητα του δημοτικού συμβουλίου να συγκροτεί, κατόπιν εισήγησης του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου, επιτροπές για την επεξεργασία και την εισήγηση ενώπιόν του θεμάτων της αρμοδιότητάς του, οι οποίες αποτελούνται από δημοτικούς συμβούλους όλων των παρατάξεων σ, υπαλλήλους της αρμόδιας κατά περίπτωση διεύθυνσης του δήμου, ιδιώτες εμπειρογνώμονες στα θέματα της εκάστοτε επιτροπής, καθώς και από εκπροσώπους κοινωνικών φορέων της περιοχής,

Στις επιτροπές αυτές, και προκειμένου να απηχείται η λαϊκή βούληση, για τον ορισμό των μελών, εφαρμόζεται ο τρόπος υπολογισμού που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου της παρ. 3του άρθρου 45 του ν. 4647/2019 (Α' 204)¹⁴ σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019 (Α' 134). Ως εκ τούτου, για τη

¹⁴ βλ. υποσημείωση 3

νόμιμη συγκρότηση των εν λόγω επιτροπών τα τρία πέμπτα (3/5) του συνόλου των μελών τους ορίζονται από τον δήμαρχο. Τα υπόλοιπα μέλη, αφού αφαιρεθούν τυχόν μέλη που ορίζονται εκ της θέσεώς τους (ex officio) ή υποδεικνύονται από φορείς, ορίζονται από τις λοιπές παρατάξεις ή ανεξάρτητους συμβούλους με μεταξύ τους ψηφοφορία. Στις επιτροπές προεδρεύει δημοτικός σύμβουλος, που προτείνεται δεσμευτικά από τον δήμαρχο και ορίζεται με την απόφαση της συγκρότησης. Επισημαίνεται δε ότι οι αποφάσεις συγκρότησης των εν λόγω επιτροπών, θα πρέπει να μνημονεύουν, πέραν του αριθμού και των ιδιοτήτων των μελών τους, τις αρμοδιότητες τους καθώς και το έργο για το οποίο συγκροτούνται.

Οι επιτροπές μελετούν και εισηγούνται θέματα τα οποία έχουν εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη και τα οποία ειδικότερα παραπέμπει σε αυτές:

- α) το δημοτικό συμβούλιο με απόφασή του, ύστερα από πρόταση του Δημάρχου ή του ενός πέμπτου (1/5) των μελών του δημοτικού συμβουλίου,
- β) η Οικονομική Επιτροπή ή η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής, κατόπιν σχετικής απόφασης που λαμβάνεται με απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

Σημειώνεται ότι ο Πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου, δύναται να παραπέμπει στην επιτροπή οποιοδήποτε άλλο θέμα και πριν αυτό εγγραφεί προς συζήτηση στην ημερήσια διάταξη.

Οι επιτροπές βρίσκονται σε απαρτία και συνεδριάζουν νόμιμα, όταν τα παρόντα μέλη είναι περισσότερα από τα απόντα. Λαμβάνουν από τις υπηρεσίες του δήμου τα στοιχεία και τις πληροφορίες που ζητούν για τη διευκόλυνση του έργου τους, δια του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου, κατόπιν συνεργασίας με τον πρόεδρο της κάθε επιτροπής.

Επισημαίνεται, προς αποφυγή παρερμηνειών, ότι στο πεδίο εφαρμογής του ως άνω αναφερόμενου τρόπου υπολογισμού των προς ορισμό αιρετών ως μέλη συλλογικών οργάνων, δεν περιλαμβάνονται οι περιπτώσεις των επιτροπών, των συμβουλίων ή άλλων συλλογικών οργάνων που συγκροτούνται στους δήμους με απόφαση Δημάρχου και οι οποίες προβλέπονται σε ειδικές διατάξεις νόμων (π.χ. Επιτροπή Παρακολούθησης Προγράμματος Διαχείρισης Αδέσποτων Ζώων, Επιτροπή Διαχείρισης Κοινωνικού Παντοπωλείου, κ.ά.).

Ε. Επισημάνσεις για τη συγκρότηση των προαναφερόμενων συλλογικών οργάνων

Ως συλλογικά όργανα διοίκησης, οι αναφερόμενες στην παρούσα εγκύκλιο επιτροπές, συμβούλια, όργανα, κ.ά., για λοιπά θέματα λειτουργίας τους, που δεν

αποτελούν αντικείμενο ρύθμισης του κανονισμού λειτουργίας τους (σε όποια από τα συλλογικά αυτά όργανα προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις η έκδοση κανονισμού λειτουργίας), εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν.2690/1999, όπως ισχύει. Επομένως, επισημαίνεται ότι:

Σε περίπτωση που ορισμένος φορέας ¹⁵ δεν υποδείξει εκπρόσωπο στο συλλογικό όργανο, κατόπιν σχετικής πρόσκλησης από το όργανο που το συγκροτεί, αυτό συγκροτείται νομίμως, εφόσον έχει εγκαίρως ζητηθεί εγγράφως η υπόδειξή του και τα υπόλοιπα μέλη επαρκούν ώστε να υπάρχει απαρτία¹⁶. Ακολούθως, αφενός τα μέλη του συλλογικού οργάνου μπορούν να αντικατασταθούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους, για λόγο σχετικό με τη λειτουργία του και την εκτέλεση του έργου που τους έχει ανατεθεί, μετά από απόφαση του φορέα που τους όρισε ή ψήφισε (ή με οποιονδήποτε νόμιμο τρόπο υπέδειξε), αφετέρου τα μέλη των οργάνων διατηρούν το δικαίωμα περί παραίτησης από την ιδιότητα τους ως μέλη, η οποία υποβάλλεται στον φορέα που με οποιονδήποτε νόμιμο τρόπο τα υπέδειξε και γίνεται αποδεκτή από αυτόν. Με την ίδια διαδικασία ορίζεται νέο μέλος στη θέση του αποχωρήσαντος για το υπόλοιπο της θητείας του.

Περαιτέρω, επισημαίνεται η υποχρέωση των φορέων περί πλήρωσης της προϋπόθεσης της παρ.1 β' του άρθρου 6 του ν.2839/2000, όπως ισχύει, ήτοι της τήρησης της προβλεπόμενης κατά φύλο ποσόστωσης κατά τη συγκρότηση συλλογικών οργάνων διοίκησης. Ο αριθμός των διοριζομένων ή υποδεικνυομένων προσώπων κάθε φύλου ανέρχεται σε ποσοστό ίσο τουλάχιστον με το 1/3 των διοριζομένων ή υποδεικνυομένων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, εφόσον τα μέλη που διορίζονται ή υποδεικνύονται είναι πάνω από ένα (1). Συγκρότηση συλλογικού οργάνου χωρίς την τήρηση της ανωτέρω προϋπόθεσης θεωρείται μη νόμιμη, με εξαίρεση τις περιπτώσεις συλλογικών οργάνων των οποίων τα μέλη εν μέρει ή στο σύνολό τους ορίζονται ως εκ της θέσεως αυτών (ex officio) ή προέρχονται από εκλογή¹⁷.

Τέλος, σημειώνεται ότι οι αποφάσεις συγκρότησης¹⁸ των ως άνω συλλογικών οργάνων, ήτοι οι διοικητικές πράξεις με τις οποίες καθορίζονται τα φυσικά πρόσωπα τα οποία θα απαρτίσουν τα εν λόγω συλλογικά όργανα της διοίκησης, είναι πράξεις ατομικές και ως εκ τούτου δεν εμπίπτουν στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας του άρθρου 225 του ν.3852/2010, όπως ισχύει. Οποιοσδήποτε, ωστόσο, έχει έννομο συμφέρον δύναται να υποβάλει ειδική διοικητική προσφυγή κατά αυτών, για λόγους

¹⁵ Για τις ανάγκες εφαρμογής της παρούσας εγκυκλίου ως φορείς νοούνται το δημοτικό συμβούλιο, οι δημοτικές παρατάξεις, οι σύλλογοι, τα σωματεία, οι οργανώσεις κ.ά.

¹⁶ Άρθρο 13 παρ. 1 του ν.2690/1999 (Α' 45)

¹⁷ Άρθρο 16 παρ.1 του ν.4604/2019 (Α' 50) «1.Συγκρότηση συλλογικού οργάνου των περιπτώσεων α' και β' χωρίς την τήρηση των προϋποθέσεων του παρόντος άρθρου δεν είναι νόμιμη, εκτός των περιπτώσεων συλλογικών οργάνων των οποίων τα μέλη εν μέρει ή στο σύνολό τους ορίζονται ως εκ της θέσεως αυτών (ex officio) ή προέρχονται από εκλογή ή ορίζονται από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και τα εποπτευόμενα από αυτό νομικά πρόσωπα λόγω αποδεδειγμένης ανεπάρκειας ικανού αριθμού προσώπων του ετέρου φύλου.»

¹⁸ Συγκρότηση είναι ο καθορισμός, με ατομική πράξη, όλων των μελών του οργάνου, δηλαδή η αναφορά των ονομάτων των οριζόμενων μελών. Οι αποφάσεις συγκρότησης, επομένως, είναι πράξεις ατομικού περιεχομένου (ΣτΕ 4242/2015, 2938/2012).

νομιμότητας, ενώπιον του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης¹⁹, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 227 του ν.3852/2010, όπως ισχύει. Επισημαίνεται δε ότι ως ατομικού χαρακτήρα πράξεις δημοσιεύονται στο οικείο δημοτικό κατάστημα²⁰ καθώς και αναρτώνται στο διαδικτυακό τόπο του Προγράμματος «Δι@γεια»²¹.

Στ. Αιρετοί εκπρόσωποι Ο.Τ.Α. για τη συγκρότηση συλλογικών οργάνων άλλων φορέων

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 45 του ν. 4647/2019 (Α' 204) για τη συμμετοχή αιρετών εκπροσώπων των Ο.Τ.Α.²² σε επιτροπές, συμβούλια και λοιπά συλλογικά όργανα πάσης φύσεως νομικών προσώπων, κληροδοτημάτων και σωματείων, εφαρμόζεται ο τρόπος υπολογισμού που εισήχθη με τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 6 του ν. 4623/2019 (Α' 134). Σημειώνεται ότι στις περιπτώσεις όπου προβλέπεται συμμετοχή εκπροσώπου του δήμου χωρίς όμως να προσδιορίζεται η ιδιότητα αυτού (π.χ. αιρετός εκπρόσωπος), το δημοτικό συμβούλιο δύναται να ορίσει το πρόσωπο που θεωρεί ότι πληροί τις προϋποθέσεις και παρέχει τα εκέγγυα για την αποτελεσματική συμμετοχή του. Επίσης, σε περιπτώσεις συλλογικών οργάνων διοίκησης που δεν ορίζεται στην κείμενη νομοθεσία η συμμετοχή του δήμου με συγκεκριμένο αριθμό εκπροσώπων του (αιρετών ή μη), ο αριθμός των εκπροσώπων εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του δήμου.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr, καθώς και στους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337

¹⁹ Κατά το άρθρο 238 του ν. 3852/ 2010, όπως ισχύει, μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων κατά τα άρθρα 225 και 227 του ν.3852/2010 ασκείται από τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

²⁰ Άρθρο 97 παρ. 6 και 284 παρ. 2 του ΚΔΚ, ΣτΕ 378/ 2008, 827/ 2007

²¹ Άρθρο 2 παρ. 4 του ν. 3861/ 2010, όπως ισχύει.

²² Σημειώνεται ότι «αιρετοί εκπρόσωποι των Ο.Τ.Α» νοούνται μόνο ο δήμαρχος και οι δημοτικοί σύμβουλοι, καθώς έχουν τη γενική αρμοδιότητα επί των υποθέσεων του οικείου δήμου.

Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Νάσαινα Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	213 1364027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

**Ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών και
Οργάνωσης**

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

Αποδέκτες για ενέργεια:

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
2. Δήμοι της χώρας

Αποδέκτες για ενημέρωση:

1. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων
Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής
και Ισότητας των Φύλων
2. Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου
Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Υφυπουργού
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
Εσωτερικών και Οργάνωσης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ &
ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & Τ.Α.
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.

Αθήνα, 08 Μαΐου 2020
Αριθ.Πρωτ.: 28202

Ταχ.Δ/νση : Σταδίου 27
Τ.Κ. : 10183 Αθήνα

ΠΡΟΣ:

- 1) Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας
- 2) Δήμοι της χώρας
- 3) ΚΕΔΕ
- 4) ΕΕΤΑΑ

ΘΕΜΑ: Προθεσμία άσκησης και εξέτασης διοικητικής προσφυγής κατά των πράξεων της αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με το άρθρο τριακοστό όγδοο της από 20 Μαρτίου 2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ)

Σε συνέχεια της υπ' αριθμ. 40/ 20930/31-03-2020 (ΑΔΑ: [6ΩΠΥ46ΜΤΛ6-50Ψ](#)) εγκυκλίου της υπηρεσίας μας και κατόπιν ερωτημάτων που ανέκυψαν για την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου τριακοστού όγδου, παρ. 5 της από 20 Μαρτίου 2020 ΠΝΠ (Α' 68), η οποία κυρώθηκε με το [ν. 4683/ 2020](#) (Α' 83), σας ενημερώνουμε για τα ακόλουθα:

Κείμενο διάταξης

Το άρθρο τριακοστό όγδοο, παρ. 5 της από 20 Μαρτίου 2020 ΠΝΠ (Α' 68) έχει ως εξής:

«5. Πάσης φύσεως προθεσμίες για **υποβολή** αιτήματος ή διοικητικής προσφυγής ενώπιον της διοίκησης αναστέλλονται από τις 11.3.2020 **για** δύο (2) μήνες. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών η προθεσμία του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να συντέμνεται ή να παρατείνεται, εφόσον παραμένει άμεσος ο κίνδυνος διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 και πάντως όχι πέραν της 31ης.12.2020.»

Εφαρμογή διάταξης

Α. Η ανωτέρω διάταξη αυτή προβλέπει ότι **η προθεσμία άσκησης της προσφυγής αναστέλλεται** από τις 11.03.2020 **για δύο μήνες**¹.

Συνεπώς, οι δύο αυτοί μήνες δεν υπολογίζονται για τον καθορισμό του χρόνου **έναρξης της προθεσμίας άσκησης της προσφυγής**.

¹ Σύμφωνα με το άρθρο 243 του ΑΚ «Προθεσμία που έχει προσδιοριστεί σε μήνες λήγει μόλις περάσει η ημέρα του τελευταίου μηνός που αντιστοιχεί σε αριθμό με την ημέρα που άρχισε, και, αν δεν υπάρχει αντίστοιχη, η τελευταία ημέρα του μηνός».

Διευκρινίζεται, ωστόσο, ότι σε περίπτωση άσκησης της προσφυγής κατά τη διάρκεια της δίμηνης αναστολής, προκειμένου ο πολίτης να μην υποχρεώνεται (σε συμμόρφωση και με την αρχή της χρηστής διοίκησης) σε εκ νέου **κατάθεση** της προσφυγής -μετά την πάροδο της δίμηνης αναστολής - η αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ενημερώνει εγγράφως τον προσφεύγοντα, τόσο για το εμπρόθεσμο της ασκηθείσας προσφυγής, όσο και για το χρόνο έναρξης της προθεσμίας **εξέτασης** της προσφυγής. Παράλληλα του γνωστοποιεί και τον αριθμό πρωτοκόλλου κατάθεσής της.

Επισημαίνεται ότι, στις περιπτώσεις άσκησης της προσφυγής εντός της προθεσμίας δίμηνης αναστολής, αυτή θεωρείται ότι θα κατατεθεί την πρώτη ημέρα έναρξης της 15νθήμερης προθεσμίας άσκησης της προσφυγής, μετά το πέρας της 2μηνιαίας αναστολής.

Β. Επιπλέον, λόγω της αναδρομικής ισχύος της κρίσιμης διάταξης κατά την χρονική περίοδο από την **11^η Μαρτίου 2020** και μέχρι τη δημοσίευση της από **20 Μαρτίου 2020** ΠΝΠ, αναστέλλεται, αντιστοίχως, και κατά τα το ανωτέρω χρονικό διάστημα **η προθεσμία άσκησης της προσφυγής** για δύο μήνες.

Το γεγονός, άλλωστε, της μη ύπαρξης ρητής διάταξης στην εν λόγω ΠΝΠ, αναφορικά με τον **υπολογισμό** των προθεσμιών **άσκησης** και **εξέτασης** της προσφυγής, σε συνδυασμό με την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης όλων των προσφευγόντων, επιβάλλει, και στο αναδρομικό διάστημα από την **11^η Μαρτίου 2020** και μέχρι τη δημοσίευση της από **20 Μαρτίου 2020** ΠΝΠ, την αναλογική τήρηση των ανωτέρω.

Παραδείγματα εφαρμογής της διάταξης

Δημοσίευση/ Κοινοποίηση/ Γνώση Απόφασης Αιρετού οργάνου	Άσκηση προσφυγής	2μηνο Αναστολής προθεσμίας άσκησης προσφυγής	Έναρξη- Λήξη 15νθήμερης προθεσμίας άσκησης προσφυγής	Άσκηση προσφυγής εντός 15νθήμερης προθεσμίας	Έναρξη 2μηνιαίας αποκλειστικής προθεσμίας εξέτασης προσφυγής
Πρώτο παράδειγμα					
16/4/2020	-	16/6/2020	17/06/2020 έως 1/07/2020	18/6/2020	19/6/2020
16/4/2020	21/04/2020[1]	16/6/2020	17/6/2020 έως 1/7/2020	-	18/6/2020
16/4/2020	-	16/6/2020	17/06/2020 έως 1/7/2020	2/7/2020	Εκπρόθεσμη προσφυγή
Δεύτερο παράδειγμα					
18/3/2020	-	18/5/2020	19/05/2020 έως 2/6/2020	19/5/2020	20/5/2020
18/3/2020	19/03/2020[2]	18/5/2020	19/05/2020 έως 2/6/2020	-	20/5/2020
18/3/2020	-	18/5/2020	19/05/2020 έως 2/6/2020	3/6/2020	Εκπρόθεσμη προσφυγή
Τρίτο παράδειγμα					
10/3/2020	-	10/5/2020	11/05/2020 έως 25/05/2020	25/5/2020	26/5/2020
10/3/2020	11/03/2020[3]	10/5/2020	11/05/2020 έως 25/05/2020	-	12/5/2020
10/3/2020	-	10/5/2020	11/05/2020 έως 25/05/2020	26/5/2020	Εκπρόθεσμη προσφυγή

Δημοσίευση/ Κοινοποίηση/ Γνώση Απόφασης αιρετού οργάνου	Άσκηση προσφυγής	2μηνο Αναστολής προθεσμίας άσκησης προσφυγής	Έναρξη- Λήξη 15νθήμερης προθεσμίας άσκησης προσφυγής	Άσκηση προσφυγής εντός 15νθήμερης προθεσμίας	Έναρξη 2μηνιαίας αποκλειστικής προθεσμίας εξέτασης προσφυγής
Τέταρτο παράδειγμα					
3/3/2020		3/5/2020	4/5/2020 έως 18/5/2020	18/5/2020	19/5/2020
3/3/2020	17/03/2020[4]	3/5/2020	4/5/2020 έως 18/5/2020	-	5/5/2020
3/3/2020	-	3/5/2020	4/5/2020 έως 18/5/2020	19/5/2020	Εκπρόθεσμη προσφυγή
Πέμπτο παράδειγμα					
28/2/2020	-	28/4/2020	29/04/2020 έως 13/05/2020	12/5/2020	13/5/2020
28/2/2020	12/03/2020[5]	28/4/2020	29/04/2020 έως 13/05/2020	-	30/4/2020
28/2/2020	-	28/4/2020	29/04/2020 έως 13/05/2020	14/5/2020	Εκπρόθεσμη προσφυγή
Έκτο παράδειγμα					
25/2/2020		25/4/2020	26/04/2020 έως 10/5/2020	27/4/2020	28/4/2020
25/2/2020	11/03/2020[6]	25/4/2020	26/04/2020 έως 10/5/2020		27/4/2020
25/2/2020	-	25/4/2020	26/04/2020 έως 10/5/2020	11/5/2020	Εκπρόθεσμη προσφυγή
25/2/2020	10/3/2020	-	-	-	11/3/2020
Έβδομο παράδειγμα					
24/2/2020	-	Δεν εμπίπτει σε 2μηνη αναστολή της ΠΝΠ	25/02/2020 έως 10/03/2020	11/3/2020	Εκπρόθεσμη προσφυγή

[1] Θα θεωρηθεί ότι η προσφυγή θα ασκηθεί την πρώτη ημέρα έναρξης της 15νθήμερης προθεσμίας άσκησης προσφυγής, μετά τη λήξη της δίμηνης αναστολής, δηλαδή στις 17/06/2020.

[2] Θα θεωρηθεί ότι η προσφυγή θα ασκηθεί την πρώτη ημέρα έναρξης της 15νθήμερης προθεσμίας άσκησης προσφυγής, μετά τη λήξη της δίμηνης αναστολής, δηλαδή στις 19/05/2020

[3] Θα θεωρηθεί ότι η προσφυγή θα ασκηθεί την πρώτη ημέρα έναρξης της 15νθήμερης προθεσμίας άσκησης προσφυγής, μετά τη λήξη της δίμηνης αναστολής, δηλαδή στις 11/05/2020

[4] Θα θεωρηθεί ότι η προσφυγή ασκήθηκε την πρώτη ημέρα έναρξης της 15νθήμερης προθεσμίας άσκησης προσφυγής, μετά τη λήξη της δίμηνης αναστολής, δηλαδή στις 04/05/2020

[5] Θα θεωρηθεί ότι η προσφυγή ασκήθηκε την πρώτη ημέρα έναρξης της 15νθήμερης προθεσμίας άσκησης προσφυγής, μετά τη λήξη της δίμηνης αναστολής, δηλαδή στις 29/04/2020

[6] Θα θεωρηθεί ότι η προσφυγή ασκήθηκε την πρώτη ημέρα έναρξης της 15νθήμερης προθεσμίας άσκησης προσφυγής, μετά τη λήξη της δίμηνης αναστολής, δηλαδή στις 26/04/2020.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr, καθώς και στους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Νάσaina Δέσποινα	213 136 4378
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Ντάβα Ρένια	213 136 4027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>

**Ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών και
Οργάνωσης**

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Υφυπουργού
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
Εσωτερικών και Οργάνωσης

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ**

**Αθήνα, 29 Μαΐου 2020
Α.Π.: 33282**

ΠΡΟΣ:

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
2. Δήμοι της χώρας
3. Κ.Ε.Δ.Ε.
4. Ε.Ε.Τ.Α.Α.

**Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 27
Τ.Κ. : 101 83, Αθήνα**

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ: 163

ΘΕΜΑ: «Ενημέρωση αναφορικά με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων των συλλογικών οργάνων των δήμων»

Το τελευταίο χρονικό διάστημα ελήφθησαν νομοθετικές πρωτοβουλίες με γνώμονα την πρόληψη της μετάδοσης της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19, οι οποίες αφορούσαν, μεταξύ άλλων, στην οργάνωση και στη λειτουργία των δήμων. Στο πλαίσιο παροχής έγκυρης πληροφόρησης για το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την άσκηση των καθηκόντων των οργάνων διοίκησης των δήμων, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Η δυνατότητα συνεδρίασης του δημοτικού συμβουλίου, είτε δια ζώσης κεκλεισμένων των θυρών, είτε μέσω τηλεδιάσκεψης, είτε δια περιφοράς, υφίστατο ήδη στην κείμενη αυτοδιοικητική νομοθεσία και ειδικότερα στο άρθρο 67 του ν. 3852/ 2010 (Α' 87). Ακολούθως, σύμφωνα με το άρθρο 10 της από 11.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Π.Ν.Π.), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 2 του [ν.4682/ 2020 \(Α' 76\)](#), υπήρξε πρόβλεψη ότι κατά το χρονικό διάστημα λήψης των μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, η λήψη των αποφάσεων των **πάσης φύσεως συλλογικών οργάνων των δήμων** μπορεί να λαμβάνει χώρα είτε δια περιφοράς κατά τις προβλέψεις της παρ. 5 του άρθρου 67 του ν. 3852/ 2010 (Α' 87) είτε δια τηλεδιάσκεψης με κάθε πρόσφορο μέσο. Στην περίπτωση της δια ζώσης σύγκλησης των συμβουλίων, οι συνεδριάσεις πραγματοποιούνται κεκλεισμένων των θυρών.

Οι διατάξεις αυτές ερμηνεύτηκαν διοικητικά με τις υπ' αριθ. πρωτ. 18318/13-03-2020 ([Α.Δ.Α.: 9ΛΠΧ46ΜΤΛ6-1ΑΕ](#)) και 40/20930/31-03-2020 ([Α.Δ.Α.: 6ΩΠΥ46ΜΤΛ6- 50Ψ](#)) εγκυκλίου του Υπουργείου Εσωτερικών.

Επισημαίνεται ότι αναφορικά με τη:

α) δια ζώσης σύγκληση του δημοτικού συμβουλίου, εφαρμογή έχουν οι εκδοθείσες υγειονομικές διατάξεις και ειδικότερα το άρθρο 12 της κοινής υπουργικής απόφασης αριθ. [Δ1α/ ΓΠ. οικ. 30612/16-05-2020 \(Β' 1869\)](#) και η παρ. 3 του άρθρου 14 της κοινής υπουργικής απόφασης αριθ. [Δ1α/Γ.Π.οικ. 32009/23-05-2020 \(Β' 1988\)](#) , ενώ και οι συνεδριάσεις εξακολουθούν να πραγματοποιούνται κεκλεισμένων των θυρών.

β) δια τηλεδιάσκεψης συνεδρίαση των συλλογικών οργάνων, εφαρμογή έχει η κοινή υπουργική απόφαση αριθ. [429/12-03-2020 \(Β' 850\)](#), όπως τροποποιήθηκε με την όμοια αριθ. [ΔΙΔΑΔ/Φ.37 Α.1/27/οικ.9413/2020 \(Β' 1704\)](#),

γ) δια περιφοράς συνεδρίαση του δημοτικού, αυτή είναι νόμιμη με τη συμμετοχή του ενός δευτέρου (½) των μελών του συμβουλίου **μέχρι την 31^η Μαΐου 2020¹**. Από 1 Ιουνίου 2020, τα δημοτικά συμβούλια συνεδριάζουν δια περιφοράς, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στις μνημονεύουσες υπ' αριθ. πρωτ. 18318/13-03-2020 ([Α.Δ.Α.: 9ΛΠΧ46ΜΤΛ6-1ΑΕ](#)) και 40/20930/31-03-2020 ([Α.Δ.Α.: 6ΩΠΥ46ΜΤΛ6- 50Ψ](#)) εγκυκλίου του Υπουργείου Εσωτερικών.

Τέλος, σε ό, τι αφορά στην άρση των μέτρων που ελήφθησαν προς αποφυγή της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 και, επομένως, αναφορικά με τη λήξη της ισχύς των διατάξεων του άρθρου 10

¹ Άρθρο τεσσαρακοστό τρίτο της από 30.3.2020 Π.Ν.Π., η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4684/ 2020 (Α' 86)

της από 11.3.2020 Π.Ν.Π., θα αναληφθούν οι προβλεπόμενες νομοθετικές πρωτοβουλίες, σε συνεργασία με τον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας και κατόπιν γνώμης της Εθνικής Επιτροπής Προστασίας της Δημόσιας Υγείας έναντι του κορωνοϊού, με ταυτόχρονη πρόβλεψη λήψης των αναγκαίων μέτρων.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr, καθώς και στους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Νάσαινα Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	213 1364027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313

Την παρούσα μπορείτε να την αναζητήσετε και στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

**Ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών
και Οργάνωσης**

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

Εσωτερική Διανομή:

- Γραφείο Υπουργού
- Γραφείο Υφυπουργού
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα
Εσωτερικών και Οργάνωσης

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ &
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ**

Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 27
Ταχ. Κώδικας : 10183 - Αθήνα

Αθήνα, 22 Σεπτεμβρίου 2020
Αρ. Πρωτ.: 60249

ΠΡΟΣ :

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
2. Δήμοι της Χώρας
3. Κ.Ε.Δ.Ε.
4. Ε.Ε.Τ.Α.Α.

ΘΕΜΑ: Συνεδριάσεις δημοτικού συμβουλίου και λοιπών συλλογικών οργάνων των δήμων κατά το διάστημα εφαρμογής των μέτρων για τον περιορισμό της διασποράς του κορωνοϊού.

Σχ.: Οι αρ. 18318/13.03.2020 (Α.Δ.Α.:9ΛΠΧ46ΜΤΛ6-1ΑΕ), 40/20930/31-03-2020 (Α.Δ.Α.:6ΩΠΥ46ΜΤΛ6- 50Ψ) και 33282/29.05.2020 (ΑΔΑ:Ψ3ΧΝ46ΜΤΛ6-ΑΨ7) εγκύκλιοι του Υπουργείου Εσωτερικών.

Με τις ανωτέρω σχετικές εγκύκλιους της υπηρεσίας μας, διευκρινίστηκε ότι κατά το χρονικό διάστημα εφαρμογής των μέτρων για τον περιορισμό της διασποράς του κορωνοϊού τα συλλογικά όργανα των δήμων (δημοτικό συμβούλιο, οικονομική επιτροπή, επιτροπή ποιότητας ζωής, δημοτική επιτροπή διαβούλευσης, συμβούλια κοινότητας), συνεδριάζουν είτε **δια ζώσης κεκλεισμένων των θυρών**, είτε μέσω **τηλεδιάσκεψης**, είτε **δια περιφοράς**.

Περαιτέρω, σε ό,τι αφορά τη δια ζώσης, κεκλεισμένων των θυρών συνεδρίαση των συλλογικών οργάνων, κρίνεται σκόπιμο να διευκρινιστεί ότι αυτή λαμβάνει χώρα υπό την επιφύλαξη τυχόν ειδικότερων υγειονομικών μέτρων αναφορικά με τις συναθροίσεις σε δημόσιους κλειστούς χώρους, είτε σε συγκεκριμένες περιοχές είτε στο σύνολο της χώρας.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση d.olo@ypes.gr καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Νάσαινα Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	213 1364027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

Ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών και Οργάνωσης

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Υφυπουργού
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Εσωτερικών και Οργάνωσης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ &
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α΄ ΒΑΘΜΟΥ

Αθήνα, 13 Νοεμβρίου 2020

Αρ. Πρωτ.: 77221

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας
2. Δήμους της Χώρας
3. Κ.Ε.Δ.Ε.
4. ΕΝ.Π.Ε.
5. Ε.Ε.Τ.Α.Α.

Εγκύκλιος: 423

ΘΕΜΑ: «Προσδιορισμός νέου χρόνου έναρξης άσκησης μεταβιβαζόμενων αρμοδιοτήτων στους διοικητικά υποστηριζόμενους δήμους και λήξης της διοικητικής υποστήριξης - Υπηρεσίες Δόμησης δήμων»

Α. Σας ενημερώνουμε ότι, με τις παρ. 1 και 2 άρθρου 72 του ν. 4745/2020 (Α΄ 214), το άρθρο 376 του ν. 4700/2020 (Α΄ 127) αναδιαμορφώθηκε, μετά από σχετικές τροποποιήσεις που ισχύουν αναδρομικά από την 1^η Νοεμβρίου 2020.

Σύμφωνα με τις ως άνω νέες ρυθμίσεις, η **1^η Οκτωβρίου 2021** προσδιορίζεται ως το **νέο χρονικό σημείο** έναρξης άσκησης από τους δήμους που υποστηρίζονται διοικητικά, κατά τις διατάξεις του άρθρου 95 του ν. 3852/2010 (Α΄ 87), των αρμοδιοτήτων που τους μεταβιβάστηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 94 του ν. 3852/2010.

Η παροχή δε διοικητικής υποστήριξης από τους δήμους που έχουν αναλάβει τη σχετική υποχρέωση, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, **εξακολουθεί να υφίσταται και παρατείνεται αναδρομικά** από την 1^η Νοεμβρίου 2020 έως την 30^η Σεπτεμβρίου 2021.

Ομοίως, παρατείνεται η άσκηση από τις περιφέρειες των αρμοδιοτήτων που μεταβιβάστηκαν στους νησιωτικούς δήμους, βάσει του άρθρου 204 του ν. 3852/2010. Η διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 205 του ν. 3852/2010 εξακολουθεί και ισχύει μέχρι την 30^η Σεπτεμβρίου 2021.

Β. Επιπλέον, σας γνωρίζουμε ότι, με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 73 του ν. 4745/2020, το άρθρο 97Α του ν. 3852/2010 «Λειτουργία Υπηρεσιών Δόμησης» αναδιαμορφώθηκε, μετά από σχετικές τροποποιήσεις που ισχύουν αναδρομικά από την 1^η Νοεμβρίου 2020. Στο πλαίσιο των

νέων διατάξεων, η **1^η Οκτωβρίου 2021** προσδιορίζεται ως το **νέο χρονικό σημείο** υποχρεωτικής σύστασης και λειτουργίας Υπηρεσιών Δόμησης από όλους τους δήμους της χώρας.

Γ. Οι ανωτέρω παρατάσεις κρίνονται αναγκαίες, καθώς εκ μέρους των δήμων έχει μεν ολοκληρωθεί μεγάλο μέρος της προετοιμασίας για την εφαρμογή νέων εργαλείων διοικητικής υποστήριξης άσκησης αρμοδιοτήτων που προέβλεψε ο ν. 4674/2020 (Α' 53)- υπολείπονται, όμως, κάποια, επιπλέον, βήματα για την επιτυχή ολοκλήρωση του εγχειρήματος.

Το χρονικό διάστημα έως την 30^η Σεπτεμβρίου 2021, το οποίο αφορά την εξακολούθηση υποχρέωσης παροχής διοικητικής υποστήριξης των δήμων που υποστηρίζουν διοικητικά άλλους δήμους, κρίνεται επαρκές για την ανάληψη **από όλους τους δήμους** των αναγκαίων **πρωτοβουλιών και συνεργασιών** που θα καταστήσουν ικανούς τους διοικητικά υποστηριζόμενους δήμους να ασκήσουν αυτοδύναμα τις σχετικές αρμοδιότητές τους **από την 1η Οκτωβρίου 2021**.

Για την καλύτερη εξυπηρέτησή σας, λόγω των έκτακτων συνθηκών της πανδημίας Covid-19 και του μέτρου της παροχής εξ αποστάσεως εργασίας, παρακαλούμε να προκρίνετε για τη διατύπωση ερωτημάτων επί της εγκυκλίου τη χρήση της διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου: info@ypes.gr

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.ypes.gr>

Ο Υφυπουργός Εσωτερικών

Θεόδωρος Λιβάνιος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

**ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**«Ενημέρωση για την οργάνωση και λειτουργία
των δήμων κατά το διάστημα εφαρμογής των
μέτρων για τον περιορισμό της διάδοσης της
πανδημίας»**

Αριθμός Εγκυκλίου: 426

ΑΠ: 77233/ 13.11.2020

Α.Δ.Α.:

1. Εισαγωγή

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση ανέλαβε και υλοποίησε μεγάλο μέρος των δημόσιων πολιτικών και μέτρων εφαρμογής που προβλέφθηκαν για την αποφυγή και τον περιορισμό της διάδοσης του κορωνοϊού (Covid-19). Η αναγκαιότητα ενημέρωσης των οργάνων και των υπηρεσιών της Αυτοδιοίκησης για τις προβλεπόμενες πολιτικές αποτροπής της πανδημίας παραμένει και το επόμενο χρονικό διάστημα, κατά το οποίο η Δημόσια Διοίκηση οφείλει να τηρεί τόσο τα προβλεπόμενα μέτρα προς επίτευξη της αποτελεσματικής αντιμετώπισης της διασποράς του κορωνοϊού όσο και να εκτελεί με συνέπεια και επιμέλεια τα καθήκοντά της, στο πλαίσιο υλοποίησης των ως άνω μέτρων.

Καθ' όλο το χρονικό διάστημα λήψης μέτρων για την αποφυγή και τον περιορισμό της διάδοσης του κορωνοϊού (Covid-19), το Υπουργείο Εσωτερικών παρείχε συνεχή ενημέρωση και οδηγίες στους δήμους, με την έκδοση σχετικών εγκυκλίων¹.

Σε συνέχεια των ανωτέρω οδηγιών και κατόπιν έκδοσης της κοινής υπουργικής απόφασης υπ' αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ.: 71342/6.11.2020 «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από το Σάββατο, 7 Νοεμβρίου 2020 έως και τη Δευτέρα, 30 Νοεμβρίου 2020» ([B'4899](#))², επιχειρείται, με την παρούσα εγκύκλιο, μία συνολική θεώρηση των δεδομένων, οδηγιών και κατευθύνσεων που η Τοπική Αυτοδιοίκηση καλείται να γνωρίζει και να ακολουθεί, ώστε να συμβάλει αποτελεσματικά από πλευράς της στην προστασία της δημόσιας υγείας και στην αποτροπή της διασποράς του κορωνοϊού.

Τονίζεται ότι και στην περίοδο αυτή, οι αιρετοί των δήμων οφείλουν, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων που τους παρέχει η ισχύουσα νομοθεσία, να ασκούν τις αρμοδιότητές τους, με γνώμονα την ικανοποίηση και εξυπηρέτηση των αναγκών της τοπικής τους κοινωνίας.

¹ Αναλυτικά, εκδόθηκαν οι ακόλουθες εγκύκλιες οδηγίες και για τη λειτουργία των συλλογικών οργάνων των δήμων: Οι υπ' αριθμ. 18318/13.03.2020 (Α.Δ.Α.: 9ΛΠΧ46ΜΤΛ6-1ΑΕ), 40/ΑΠ20930/31.03.2020 (Α.Δ.Α.: 6ΩΠΥ46ΜΤΛ6-50Ψ), 163/ΑΠ 3328/02.05.2020 (Α.Δ.Α.: Ψ3ΧΝ46ΜΤΛ6-ΑΨ7) και 60249/22.09.2020 (Α.Δ.Α.: Ω0Ν346ΜΤΛ6-ΙΘ9).

Επιπρόσθετα, με την υπ' αριθμ. 23/ΑΠ 8659/17.3.2020 (Α.Δ.Α.: ΨΒ4Ε46ΜΤΛ6-ΡΥΗ) εγκύκλιο οδηγία του Υπουργείου Εσωτερικών, όπως συμπληρώθηκε με την υπ' αριθμ. 18919/18.03.2020 (Α.Δ.Α.: ΩΧ8Γ46ΜΤΛ6-502) όμοια, καθώς και την υπ' αριθμ. 75317/08.11.2020 (Α.Δ.Α.: Ψ7Ψ746ΜΤΛ6-ΟΚΩ) εγκύκλιο, παρασχέθηκαν οδηγίες για την ανάληψη πρωτοβουλιών κοινωνικής πολιτικής και αλληλεγγύης.

² Όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθ. Δ1α/ΓΠ.οικ.72687/12.11.2020 (B' 4999)

2. Λειτουργία των οργάνων διοίκησης των δήμων

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 της από 11 Μαρτίου 2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Π.Ν.Π.) ([Α' 55](#)), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4682/2020 ([Α' 76](#)), και ειδικότερα για το χρονικό διάστημα από 7.11.2020 έως 30.11.2020, σύμφωνα με τις διατάξεις της κοινής υπουργικής απόφασης υπ' αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ.: 71342/6.11.2020 ([Β' 4899](#)), τα συλλογικά όργανα των δήμων (δημοτικό συμβούλιο, οικονομική επιτροπή, επιτροπή ποιότητα ζωής, συμβούλια κοινοτήτων, δημοτική επιτροπή διαβούλευσης, κ.ά.), μπορούν να **συνεδριάζουν** με τους ακόλουθους τρόπους, κατ' επιλογή του προέδρου τους:

- **Με τηλεδιάσκεψη**, η οποία πραγματοποιείται με κάθε πρόσφορο τηλεπικοινωνιακό μέσο, όπως εφαρμογές κοινωνικής δικτύωσης με δυνατότητα βιντεοκλήσης, skype, κ.ά., το οποίο καθορίζεται στην πρόσκληση που απευθύνει ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου ή του προέδρου του κάθε συλλογικού οργάνου.

Στην περίπτωση, ωστόσο, χρήσης της υπηρεσίας e-presence (www.epresence.gov.gr), εφαρμογή έχει η κοινή υπουργική απόφαση υπ' αριθ. 429/12.03.2020 ([Β' 850](#)), όπως τροποποιήθηκε με την όμοια αριθ. ΔΙΔΑΔ/Φ.37 Α.1/27/οικ.9413/06.05.2020 ([Β' 1704](#)), καθώς και η υπ' αριθμ. 1822/16.03.2020 ([Α.Δ.Α.: ΨΕΚ946ΜΤΛΠ-004](#)) εγκύκλιος του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

Επίσης, στις συνεδριάσεις με τηλεδιάσκεψη συνεχίζουν να έχουν εφαρμογή οι ισχύουσες διατάξεις που ρυθμίζουν τη σύγκληση, την απαρτία, τον τρόπο λήψης των αποφάσεων και γενικότερα τη λειτουργία του εκάστοτε συλλογικού οργάνου.

Επισημαίνεται ότι, εφόσον τα μέλη του συλλογικού οργάνου που το συγκροτούν και τα οποία θα παραστούν στη συνεδρίαση, υπερβαίνουν τα επτά (7) άτομα, η συνεδρίαση του οργάνου πραγματοποιείται υποχρεωτικά με τηλεδιάσκεψη ή δια περιφοράς.

- **Δια περιφοράς**, η οποία πραγματοποιείται, με έκδοση πρόσκλησης από τον Πρόεδρο του συλλογικού οργάνου, με την οποία περιγράφεται η δια περιφοράς λήψη της απόφασης και εφόσον, συμμετέχουν τουλάχιστον τα δύο τρίτα (2/3) των μελών του συλλογικού οργάνου.

Κατά τη χρονική περίοδο ισχύος των μέτρων για την αποτροπή της μετάδοσης του κορωνοϊού Covid-19, η δια περιφοράς **συνεδρίαση** του δημοτικού συμβουλίου λαμβάνει χώρα, χωρίς να προϋποτίθεται ότι ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου (ή ο πρόεδρος του οικείου συλλογικού οργάνου) πρέπει να αιτιολογεί την **επιλογή** του αυτή, σύμφωνα με το τέταρτο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 67 του ν. 3852/2010.³ Η ύπαρξη της αιτιολόγησης θεωρείται ότι τεκμαίρεται, κατά πλάσμα, ευθέως από τη διάταξη του άρθρου 10 της από 11 Μαρτίου 2020 Π.Ν.Π., για όλα τα θέματα που περιλαμβάνονται στη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου (καθώς και των άλλων συλλογικών οργάνων του δήμου) καθ' όλη τη διάρκεια της ανωτέρω περιόδου.

Ακολούθως, για τη διεξαγωγή της δια περιφοράς συνεδρίασης απαιτείται η έκδοση πρόσκλησης από τον Πρόεδρο του συλλογικού οργάνου. Στην πρόσκληση αναγράφεται: α) ο τρόπος συνεδρίασης (ήτοι δια περιφοράς), β) ο τρόπος ψήφισης (μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τηλεφώνου, κ.λπ.), γ) η διαδικασία, ο χρόνος και το διάστημα διεξαγωγής της συνεδρίασης (ο χρόνος έναρξης και λήξης της συνεδρίασης) και δ) τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Εύλογο είναι ότι παραλείπεται ο τόπος συνεδρίασης.

Για την έκδοση και γνωστοποίηση της πρόσκλησης στα μέλη του συλλογικού οργάνου, εφαρμογή έχουν οι ισχύουσες για κάθε συλλογικό όργανο διατάξεις. Ο πρόεδρος του συλλογικού οργάνου οφείλει να αποστέλλει έγκαιρα στα μέλη τις εισηγήσεις των θεμάτων, καθώς και την πρόταση επί της οποίας τα μέλη καλούνται να ψηφίσουν για κάθε θέμα.⁴ Ο Πρόεδρος, επίσης, του συλλογικού οργάνου μπορεί να εκδίδει **πρόσκληση** για δια περιφοράς συνεδρίαση και σε **κατεπείγουσες περιπτώσεις**, κατά τις οποίες η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί ή να γνωστοποιηθεί την **ημέρα** της συνεδρίασης, σύμφωνα με τα εδάφια α'-γ' της παρ. 5 του άρθρου 67 του ν. 3852/ 2010. Στην περίπτωση αυτή, στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο το συλλογικό όργανο καλείται να συνεδριάσει με κατεπείγοντα τρόπο, δηλαδή γιατί η συνεδρίαση έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα και

³ Αιτιολόγηση αναφορικά με τον κατεπείγοντα χαρακτήρα των θεμάτων, για τα οποία είναι αναγκαία η άμεση λήψη απόφασης και με τη βάσιμη πιθανολόγηση κινδύνου εκ της αναβολής λήψης απόφασης, ώστε να ανακύπτει δικαιολογητικός λόγος για τη συνεδρίαση δια περιφοράς.

⁴ Επισημαίνεται ότι και στη συνεδρίαση δια περιφοράς, όπως και στη δια ζώσης συνεδρίαση, δεν επιτρέπεται η διατύπωση εναλλακτικών προτάσεων προς ψήφιση, εκτός από τις περιπτώσεις που αυτό προβλέπεται ρητά.

συγκαλείται εντός της ίδιας ημέρας που εκδόθηκε η πρόσκληση. Το συμβούλιο αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων που δικαιολογούν το επείγον της πρόσκλησης.

Τα μέλη του συλλογικού οργάνου αποστέλλουν την ψήφο τους με οποιοδήποτε τρόπο υποδεικνύεται στην πρόσκληση από τον πρόεδρο (π.χ. ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μήνυμα κινητής τηλεφωνίας, τηλεομοιότυπο, κ.ά.) κατά το οριζόμενο σε αυτή χρονικό διάστημα.

Σημειώνεται ότι στη συνεδρίαση δια περιφοράς μπορεί να συζητούνται και θέματα εκτός ημερησίας διάταξης, τηρουμένης της προβλεπόμενης διαδικασίας.⁵

Προϋπόθεση για τη νομιμότητα της δια περιφοράς συνεδρίασης είναι η συμμετοχή των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου του συλλογικού οργάνου.⁶ Δεν ισχύουν, επομένως, οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 96 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Κ.Δ.Κ., ν. 3463/2006, Α' 114), καθώς και η παρ. 1 του άρθρου 75 του ν. 3852/ 2010 περί απαρτίας του δημοτικού συμβουλίου και της οικονομικής επιτροπής ή επιτροπής ποιότητας ζωής, αντίστοιχα.

Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι δεν απαιτείται η λήψη διακριτής, εκ των προτέρων απόφασης, με την οποία τα μέλη θα αποφαινούνται για τη διεξαγωγή ή μη της συνεδρίασης δια περιφοράς, αλλά θεωρείται ότι η συναίνεση εξασφαλίζεται με την, κατά το χρονικό διάστημα που ορίζεται στην πρόσκληση, συμμετοχή των μελών στη συνεδρίαση, δηλαδή με το εάν έστω και σε ένα θέμα της ημερήσιας διάταξης ψηφίζουν συνολικά, είτε θετικά είτε αρνητικά, είτε δηλώσουν έστω ότι απέχουν από τη ψηφοφορία (δήλωση παρόν) ή και από τη συνεδρίαση, τουλάχιστον, τα δύο τρίτα των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

Για τη διεξαγωγή της δια περιφοράς συνεδρίασης, τηρείται πρακτικό. Σε αυτό σημειώνεται οπωσδήποτε η εισήγηση επί του θέματος, τυχόν απόψεις των μελών που έχουν διατυπωθεί εγγράφως (ή αναγραφεί σε ηλεκτρονικό μήνυμα), ή κάθε κείμενο

⁵ Άρθρο 67, παρ. 7 του ν. 3852/2010.

⁶ Άρθρο 67, παρ. 5 του ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 184 του ν. 4635/ 2019 (Α' 167). Υπενθυμίζεται ότι η προϋπόθεση για τη νομιμότητα της συνεδρίασης δια περιφοράς με τη συμμετοχή του 1/2 των δημοτικών συμβούλων που προβλεπόταν στο άρθρο τεσσαρακοστό τρίτο της από 30 Μαρτίου 2020 Π.Ν.Π. (Α' 75) ίσχυε μέχρι τις 31 Μαΐου 2020

που τυχόν θα παραδώσει ο σύμβουλος, καθώς και οι ψήφοι επί της πρότασης. Δεν είναι απαραίτητη, επομένως, η υπογραφή αυτών από τους συμμετέχοντες δημοτικούς συμβούλους, αφού η συμμετοχή, η ψήφος ή η, τυχόν, τοποθέτησή τους αποδεικνύονται από το αποστελλόμενο έγγραφό (ή ηλεκτρονικό μήνυμά) τους.

Σημειώνεται ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται με τον τρόπο αυτό, ανακοινώνονται από τον πρόεδρο του συλλογικού οργάνου στην **πρώτη συνεδρίαση, μετά τη λήξη των μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19**. Σκόπιμο, όμως, είναι να ανακοινώνονται από τον πρόεδρο του συλλογικού οργάνου και στην πρώτη με τηλεδιάσκεψη συνεδρίαση του συλλογικού οργάνου, ώστε το σώμα να είναι ενήμερο για τις αποφάσεις που λήφθηκαν στις δια περιφοράς συνεδριάσεις.

- **Κεκλεισμένων των θυρών**, εφόσον οι συμμετέχοντες είναι έως επτά (7) άτομα (συμπεριλαμβανομένου και του πρακτικογράφου, και όποιων άλλων συμμετεχόντων) και τηρουμένης της απόστασης του ενάμισι (1,5) μέτρου μεταξύ των συμμετεχόντων.

3. Μετακινήσεις αιρετών των δήμων για την άσκηση των καθηκόντων τους

Σύμφωνα με το άρθρο 3 της κοινής υπουργικής απόφασης υπ' αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ.: 71342/06.11.2020 (Β' 4899), **εξαιρούνται** από τον προσωρινό περιορισμό της κυκλοφορίας των πολιτών εν όλω στην Επικράτεια για το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα, οι **δήμαρχοι** και οι **αντιδήμαρχοι** (που ορίζονται σύμφωνα με τις παρ. 2 και 7 του άρθρου 59 του ν. 3852/2010) **όλων των δήμων**. Επίσης, εξαιρούνται από τον προσωρινό περιορισμό της κυκλοφορίας των πολιτών οι αιρετοί της Περιφερειακής Ενότητας Σάμου.⁷

Ο δήμαρχος δύναται να επιδεικνύει στα όργανα ελέγχου εφαρμογής των μέτρων (άρθρο πρώτο, παρ. 7 της ανωτέρω κοινής υπουργικής απόφασης) την απόφαση ανακήρυξής του από αρμόδιο Πολυμελές Πρωτοδικείο (άρθρο 44 του ν. 3852/2010) και ο αντιδήμαρχος την απόφαση ορισμού του (άρθρο 59, παρ. 5 του ν. 3852/2010).

⁷ Άρθρο 3, παρ. 6 της κοινής υπουργικής απόφασης υπ' αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ.: 71342/06.11.2020 (Β' 4899).

Από τα περιοριστικά αυτά μέτρα εξαιρούνται, επίσης, οι μετακινήσεις αιρετών οργάνων των δήμων και των κοινοτήτων από και προς την εργασία τους, που συνδέονται με την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, όπως, δημοτικοί σύμβουλοι, πρόεδρος δημοτικού συμβουλίου, εντεταλμένοι σύμβουλοι, πρόεδροι κοινοτήτων, κ.ά., και οι οποίες δεν μπορεί να ασκηθούν με άλλο τρόπο (παρ. 2α του άρθρου 3 της εν λόγω κοινής υπουργικής απόφασης).

Για την ορθή εφαρμογή της διάταξης αυτής, ο δήμαρχος⁸ πρέπει να χορηγήσει στους εν λόγω αιρετούς βεβαίωση, η οποία θα περιλαμβάνει υποχρεωτικά τα κάτωθι στοιχεία:

- Στοιχεία ταυτότητας του αιρετού (ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο, Α.Δ.Τ. ή αριθμό διαβατηρίου, αιρετό αξίωμα στο δήμο)
- Τόπο κατοικίας (ταχυδρομική διεύθυνση)
- Τόπο εργασίας: ταχυδρομική διεύθυνση του δημοτικού καταστήματος, όπου παρέχει τις υπηρεσίες του ο αιρετός
- Λόγω του ότι οι αιρετοί δεν είναι υπάλληλοι του δήμου όπου έχουν εκλεγεί, το πλαίσιο «Ωράριο εργασίας» εκλαμβάνεται ως ο απαιτούμενος χρόνος για την επιμελή άσκηση των αιρετών τους καθηκόντων και συμπληρώνονται ανάλογα τα πεδία:
α) ώρα προσέλευσης:...../ώρα προβλεπόμενης αποχώρησης:.....
β) ώρα προβλεπόμενης αποχώρησης λόγω υπερωριακής απασχόλησης:.....
- Χρονικό διάστημα ισχύος της βεβαίωσης/ Πάγιας Διάρκειας:

Η ως άνω βεβαίωση χορηγείται με πρωτότυπη υπογραφή του δημάρχου και με στρογγυλή σφραγίδα. Στην ως άνω βεβαίωση συμπεριλαμβάνεται οποιαδήποτε **άλλη απαραίτητη πληροφορία, η οποία σχετίζεται με την άσκηση των καθηκόντων του αιρετού, εξαιτίας των οποίων προκύπτει υποχρέωση μετακίνησης κατά τη διάρκεια της εργασίας του.**

Το μετακινούμενο αιρετό όργανο οφείλει να φέρει υποχρεωτικά μαζί του την αστυνομική του ταυτότητα ή διαβατήριό, καθώς και τη βεβαίωση κίνησης, σε έντυπη ή σε ηλεκτρονική μορφή.

⁸ Η το εξουσιοδοτημένο από αυτόν όργανο, σύμφωνα με το άρθρο 88 του ν. 3463/2006.

Προς διευκόλυνση των δημάρχων, επισυνάπτεται, στο τέλος της εγκυκλίου, πρότυπο βεβαίωσης κίνησης των αιρετών των δήμων.

4. Εποπτεία επί των πράξεων των δήμων

Άμεση απόρροια των μέτρων για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού Covid-19 αποτελεί και η αναγκαία προσαρμογή του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την άσκηση της κρατικής εποπτείας επί των Ο.Τ.Α., το ρυθμιστικό πλαίσιο της οποίας δεν αναστέλλεται κατά τη χρονική διάρκεια ισχύος των περιοριστικών αυτών μέτρων.

Πιο συγκεκριμένα, η άσκηση υποχρεωτικού ελέγχου νομιμότητας επί των πράξεων της αυτοδιοίκησης που εμπίπτουν στην παρ. 1 του άρθρου 225 του ν. 3852/2010 περαιώνεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας όχι τριάντα (30), αλλά εξήντα (60), ημερών από την περιέλευσή τους στην οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση.⁹

5. Ο ρόλος των υπηρεσιών της Αυτοδιοίκησης

Ι. Με την έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης υπ' αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ.: 71342/6.11.2020 ([Β' 4899](#)), ορίζονται τα Υγειονομικά Πρωτόκολλα, τα οποία περιλαμβάνουν τα προληπτικά μέτρα και τους κανόνες που ισχύουν για όλη την Επικράτεια της χώρας, και τα οποία μπορούν να ανευρεθούν στο Χάρτη Υγειονομικής Ασφάλειας και Προστασίας από τον Covid-19, ο οποίος είναι διαθέσιμος στη τοποθεσία: <https://covid19.gov.gr/covid-map>)

Στο άρθρο 8 της προαναφερόμενης κ.υ.α., ως αρμόδιες αρχές για τη διασφάλιση τήρησης των μέτρων και επιβολής των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων ορίστηκαν, μεταξύ άλλων δημόσιων φορέων, οι Υγειονομικές Υπηρεσίες των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, τα αρμόδια όργανα των Διευθύνσεων Ανάπτυξης των Περιφερειακών Ενοτήτων και η Δημοτική Αστυνομία.

⁹ Σύμφωνα με την από την 14 Μαρτίου 2020 Π.Ν.Π.: «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης της ανάγκης περιορισμού της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19» (Α' 64), άρθρο εικοστό τέταρτο «Κατεπείγουσες ρυθμίσεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών», παρ. 7β, βλ. σχετ. υπ' αριθμ. 18639/16.03.2020 (Α.Δ.Α.: Ω7ΡΧ46ΜΤΛ6-Σ1Τ) εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών, με θέμα: «Ενημέρωση επί των ρυθμίσεων των από 11 Μαρτίου 2020 (Α' 55) και 14 Μαρτίου 2020 (Α' 64) Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου, αναφορικά με την οργάνωση και λειτουργία των δήμων και των περιφερειών».

II. Στον ιστότοπο του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας (Ε.Ο.Δ.Υ.) διατίθενται επικαιροποιημένες οδηγίες για τον περιορισμό της διάδοσης του κορωνοϊού (Covid-19): <https://www.eody.gov.gr/neos-koronaivos-covid-19/>

Επίσης, στην «Ειδική διοικητική κωδικοποίηση νομοθεσίας κατεπειγόντων μέτρων αποφυγής και περιορισμού της διάδοσης του κορωνοϊού Covid-19 και αντιμετώπισης σχετικών προβλημάτων», η οποία επικαιροποιείται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, επιχειρείται η συγκέντρωση σε ένα δικτυακό τόπο (<https://gslegal.gov.gr/?p=7255>) και η αποτελεσματικότερη διαχείριση του κανονιστικού πλαισίου και των ερμηνευτικών αυτού εγκύκλιων οδηγιών, αναφορικά με τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποτροπή διάδοσης του Covid-19.

III. Στο πλαίσιο αυτό και ως ακολουθία της τήρησης όλων των προβλεπόμενων πρωτοκόλλων και οδηγιών που εκδίδονται από τον Ε.Ο.Δ.Υ., παρακαλούνται οι φορείς των Ο.Τ.Α. α' βαθμού, να συνεργάζονται με τους κατά λόγω αρμοδιότητας φορείς της κεντρικής κυβέρνησης που ασκούν την αντίστοιχη δημόσια πολιτική, προκειμένου να επιτελεστούν οι αρμοδιότητές τους.

Παράδειγμα επιτυχούς συνεργασίας είναι αυτό της Δημοτικής Αστυνομίας και της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας (βλ. https://ead.gr/press/press-releases/synergasia_ead_dimotiki_astynomia), αναφορικά με τη διεξαγωγή ελέγχων τήρησης των μέτρων αποφυγής διάδοσης του Covid-19.

6. Ο ρόλος των αιρετών της αυτοδιοίκησης

Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και, κυρίως, η αποτελεσματική επιτέλεση των απονεμημένων σε αυτή αρμοδιοτήτων είναι σημαντική, όχι μόνο για την εμπέδωση του αισθήματος ασφάλειας και εμπιστοσύνης των πολιτών, αλλά και για την επιβράδυνση της εξάπλωσης του κορωνοϊού στην Ελληνική Επικράτεια.

Υπό τις παρούσες συνθήκες, η συνδρομή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνίσταται α) στην ενίσχυση της κατά προτεραιότητα περαιτέρω ενημέρωσης των δημοτών, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων (άρθρο 13 της προαναφερόμενης κ.υ.α.), για τα μέτρα που εκδίδει ο Ε.Ο.Δ.Υ. και η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας και β)

στη στενή **συνεργασία** όλων των αρμόδιων υπηρεσιών της και η ετοιμότητα αυτών προς συνδρομή στους λοιπούς κρατικούς ελεγκτικούς φορείς.

Επίσης, αναγκαία είναι η επιτήρηση της εφαρμογής των μέτρων σε υπηρεσίες, που, λόγω του αντικειμένου τους, δεν έχουν τεθεί σε αναστολή, σύμφωνα με τα κατά περίπτωση υγειονομικά πρωτόκολλα, όπως οι **βρεφικοί, βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί** [βλ. Παράρτημα V της κοινής υπουργικής απόφασης υπ' αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ.: 71342/6.11.2020 (Β' 4899)]. Μείζονος δε σημασίας αυτοδιοικητική πολιτική αποτελεί η εξασφάλιση ενός υγιεινού περιβάλλοντος, μέσω του προγράμματος της καθαριότητας, τόσο των ως άνω δομών όσο και των σχολικών μονάδων χωρικής αρμοδιότητας των οικείων δήμων. Σε κάθε περίπτωση, οι δημοτικές αρχές οφείλουν να επιτηρούν και να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα, ώστε, τόσο ο σχολικός πληθυσμός όσο και τα φιλοξενούμενα στους σταθμούς παιδιά να δραστηριοποιούνται σε υγιεινό περιβάλλον και να αποφεύγονται οι ανθυγιεινές εστίες μετάδοσης (π.χ. επαρκής και τακτικός αερισμός αιθουσών, επαρκής και καθημερινή καθαριότητα χώρων, αιθουσών και γραφείων).

Επίσης, εφιστάται η προσοχή των δήμων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 7 της προαναφερόμενης κ.υ.α., στην ενημέρωση του πληθυσμού Ρομά των περιοχών τους για τον προσωρινό περιορισμό της κυκλοφορίας, στην φιλοξενία των αστέγων και τοξικοεξαρτημένων ανέστιων ατόμων σε δημοτικούς χώρους φιλοξενίας και στην παροχή κάθε δυνατής φροντίδας, συσσιτίου και περίθαλψης. Επίσης, οι κοινωνικές δομές και υπηρεσίες των δήμων οφείλουν να μεριμνούν για την κατ' οίκον παράδοση του ημερησίου συσσιτίου σε δικαιούχους οργανωμένων συσσιτίων και δικαιούχους προγραμμάτων επισιτιστικής και βασικής υλικής συνδρομής (ΤΕΒΑ).

Η συντονισμένη εφαρμογή των εξαγγελόμενων Υγειονομικών μέτρων από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και η ανάληψη από πλευράς της πολιτείας όλων των αναγκαίων νομοθετικών πρωτοβουλιών προς εξασφάλιση του κανονιστικού πλαισίου για την απρόσκοπτη άσκηση των καθηκόντων σας, θα μας οδηγήσουν από κοινού στην επιτυχή αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων που προκαλεί ο Covid-19.

Για την καλύτερη εξυπηρέτησή σας, λόγω των έκτακτων συνθηκών της πανδημίας Covid-19 και του μέτρου της παροχής εξ αποστάσεως εργασίας, παρακαλούμε να προκρίνετε για τη διατύπωση ερωτημάτων επί της εγκυκλίου τη χρήση της διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου: info@ypes.gr

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.ypes.gr>

Ο Υφυπουργός

Θεόδωρος Λιβάνιος

Αποδέκτες

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
2. Δήμοι

Κοινοποίηση

1. Ε.Ο.Δ.Υ.
2. Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας
3. Εθνική Αρχή Διαφάνειας

Βεβαίωση κίνησης αιρετών Δήμων

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

, XX Νοεμβρίου 2020

Νομός

Δήμος

ΘΕΜΑ: «Βεβαίωση κίνησης για μετάβαση από και προς την εργασία για τις εργάσιμες ώρες»

Κατ' εξουσιοδότηση του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 3 της κοινής υπουργικής απόφασης υπ' αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ.: 71342/6.11.2020 (Β' 4899), βεβαιώνονται για τους σκοπούς της περίπτωσης α' της παραγράφου 2 (Μετάβαση από και προς την εργασία για τις εργάσιμες ώρες) του ίδιου άρθρου τα κάτωθι στοιχεία για τον αιρετό:

- XXX XXX του XXXX
- ΑΔΤ:
- Αιρετό Αξίωμα:
- Τόπος κατοικίας:
- Τόπος εργασίας:
- Ωράριο εργασίας:
 - α) ώρα προσέλευσης:
 - β) ώρα προβλεπόμενης αποχώρησης:
 - γ) υποχρεωτικές ή έκτακτες μετακινήσεις που απορρέουν από τη φύση των καθηκόντων του υπαλλήλου κατά τη διάρκεια της απασχόλησής του:
- Χρονικό διάστημα ισχύος της βεβαίωσης/ Πάγιας Διάρκειας:

Ο Δήμαρχος

(Υπογραφή/ Σφραγίδα)